ՅԱՌԱՋ

ՕՐԱԹԵՐԹ, ԱԶԳԱՑԻՆ, ՔԱՂԱՔԱԿԱՆ, ԳՐԱԿԱՆ

LE PREMIER QUOTIDIEN ARMENIEN EN EUROPE

HARATCH

(Fondé en 1925) :-: R. C. Seine 276.286

Directeur et Propriétaire : SCH. MISSAKIAN
Rédaction et Administration
ԽՄԲԱԳՐՈՒԹԻՒՆ ԵՒ ՎԱՐՉՈՒԹԻՒՆ
17, Rue Damesme, PARIS (13e)

Téléphone : Glacière 15 - 70
Chèque Postal Paris 1678 - 63
(ԵՐԹԵՒԵԿԻ ՀԱՄԱՐ՝ Métro : TOLBIAC)

ԲԱԺԱՆՈՐԴԱԳՐՈՒԹԵԱՆ ՊԱՅՄԱՆՆԵՐ —

	ՏԱՐԵԿԱՆ ՎՃԱՐՄՍԵԱՑ	ԵՒԹԱՄՍԵԱՑ	
Թրանսա եւ Գաղութներ	150 ֆրանք	75 ֆրանք	40 ֆր.
Ենկլիա եւ Իտալիա	285 ֆրանք	140 ֆրանք	
Ուրիշ երկիրներ	215 ֆրանք	110 ֆրանք	

ՇԱԲԱԹ 1 ՀՈԿՏԵՄԲԵՐ SAMEDI 1 Octobre 1938

ԺԴ ՏԱՐԻ — 14e Année No. 3849

Խմբագիր՝ ՇԱՒԱՐՇ ՄԻՍԱԿԵԱՆ

ԳԻՆ 50 ՍԱՆԹԻՄ

ՎԵՐՋԻՆ ԺԱՄ

ՉՈՐՍ ՎԱՐՉԱՊԵՏՆԵՐԸ ՅԱՋՈՂԵՑԱՆ ՓՐԿԵԼ ԽԱՂԱՂՈՒԹԻՒՆԸ

ԳԵՐՄԱՆԱԿԱՆ ՇՐՋԱՆՆԵՐՈՒՆ ՊԱՐՊՈՒՄԸ ԿԸ ՍԿՍԻ ԱՅՍՕՐ, ՇԱԲԱԹ, ԵՒ ՊԻՏԻ ՎԵՐՋԱՆԱՅ ՀՈԿՏԵՄԲԵՐ 10Ի՛Ն

ՉԵԽՈՍԼՈՎԱՔԻՈՅ ՆՈՐ ՍԱՀՄԱՆՆԵՐԸ ՊԻՏԻ ԳԾՈՒԻՆ ՄԻՆՉԵՒ ՆՈՅԵՄԲԵՐ 25, ՄԻՋԱԶԳԱՅԻՆ ՅԱՆՁՆԱԺՈՂՈՎԻ ՄԸ ՄԻՋՈՑԻՒ

Խաղաղութի՛ւն ամենեցուն... Զորս կողերը,— Չէմպըրլէյն, Հիթլէր, Մուսոլինի եւ Տալատիէ, որոնք ժողովի հրաւիրուած էին Միւնիխի մէջ, հինգշաբթի օր, յաջողեցան համաձայնութեան գոյացնել զերմանեւէրեն տագնապի մասին, փարատելով պատերազմի մզձաւանջը :

Ինչպէս բացատրած էինք երէկ, Միւնիխի խորհրդակցութեան լուրն իսկ ընդհանուր ոգեւորանք պատճառեց ամբողջ աշխարհի մէջ, որ մէկ շաբաթէ ի վեր մահնուած էր խոր անձկութեան մը : Իսկ երբ հեռագրական գործակալութիւնները հաղորդեցին համաձայնութեան աւետիսը, կարծես նոր լոյս ծագեցաւ աշխարհի վրայ : Արդարեւ, երբեք այսքան սոսկում պատճառած չէր պատերազմի հեռանկարը, մանաւանդ հիմա, երբ աննախընթաց պատկեր մը կը ներկայացնեն սպառազինութիւնները, գիտութեան ա-մէնէն հրէշային հնարքներով,— քիմիական, կազային եւն. :

Ջանանք ամփոփել օրուան լուրերը, օգտուելով բոլոր աղբիւրներէն.—

Հինգշաբթի հրաւէրին վրայ, չորս վարչապետները անմիջապէս ճամբայ ելան դէպի Միւնիխ : Մուսոլինի դիւրերուան ժամը 6ին մանաւոր կառախումբ մը նստաւ ընկերակցութեամբ իր արտաքին նախարարին, կոմս Չիանոյի : Չէմպըրլէն օդանաւ մը նստաւ ժամը 7·50ին, միասին առնելով իր խորհրդականը, Սըր Հորէյս Ուիլսըն — ան որ մանաւոր նամակ մը տարած էր Հիթլէրի — արքային նախարարութեան երեք պաշտօնատարները եւ իր անձնական քարտուղարը : Պ. Տալատիէ նոյնպէս օդանաւ նստաւ ժամը 8·45ին, ընկերակցութեամբ իր դիւանապետին, արտաքին նախարարութեան ընդհ. քարտուղար Լէժէլ եւ Եւրոպայի գործերու տնօրէնին : Ժամը 9·25ին Մուսոլինի զերմանական սահմանագիծը հասնելով, դիմաւորուեցաւ Հիթլէրի կողմէ, որ մասնաւոր կառախումբը նստաւ եւ երկու վարչապետները մէկտեղ շարունակեցին, մինչեւ Միւնիխ : Երկուքը քաղաք հասան ժամ խորհրդակցեցան, մինչեւ ժամը 11ին եւ դիմաւորուեցան մարշալ կէօրինկի եւ Պերլինի իտալական դեսպանին կողմէ : Մուսոլինի Քարլ իշխանին պալատը գնաց : Քիչ վերջը հոն հանդիպեցաւ Հիթլէր, եւ երկուքը մէկ նոր խորհրդակցութիւն մը կատարեցին :

Պ. Տալատիէ Միւնիխ հասաւ ժամը 11·14ին, դիմաւորուելով Գերմանիոյ արտաքին նախարարին եւ Պերլինի Ֆրանսական դեսպանին կողմէ : Չէմպըրլէն հասաւ ժամը 11·57ին : Տալատիէ Պերլինի դեսպանին հետ խորհրդակցելէ վերջ, ունկնդրութեան ընդունեց մարշալ կէօրինկը :

Ժամը 12·30ին չորս վարչապետները եւ իրենց խորհրդական-ները հաւաքուեցան Հիթլէրի մասնաւոր բնակարանը, եւ նախաճաշ ըրին, միեւնոյն ատեն խօսակցելով օրուան տագնապի մասին : Ժամը 12·45ին սկսաւ բուն խորհրդակցութիւնը, տեւելով երկու ժամ : Չորս վարչապետները աւելի չունեցան առանձին խօսակցութիւններ կատարելու :

Ժամը 3ին (հինգշաբթի կէսօրէն վերջը) բաժնուեցան, բացի Մուսոլինիէն եւ Հիթլէրէն : Այս վերջինը իր մասնաւոր յարկաբաժնին մէջ ճաշի հրաւիրած էր իր զինակիցը : Այդ պահուն Չէմպըրլէնի հետ էր Գերմանիոյ արտաքին նախարարը, իսկ պ. Տալատիէ մինակ՝ Ֆրանսական պատուիրակութեան հետ :

Ժամը 4ին Չեխոսլովաքիոյ արտաքին նախարարին քարտուղարը եւ Պերլինի չեխական դեսպանը Միւնիխ հասնելով, պ. Տալատիէի յանձնեցին ծանուցագիր մը, որով չեխական կառավարութիւնը կը յայտնէր իր տեսակէտները : Քարտուղարը ներկայացաւ նաեւ անգլիական պատուիրակութեան, նոյն պաշտօնով : Կը հաստատուի թէ Անգլիոյ վարչապետը ինք թելադրած էր որ չեխական կառավարութիւնը ներկայացուցիչներ դրկէ, ի հարկին խորհրդակցելու համար :

Ժամը 4·30ին ժողովը վերսկսաւ, տեւելով մինչեւ 8 : Ցետոյ ընդհատուեցաւ ճաշի համար, վերսկսելու համար ժամը 10ին : Ուրեմն, առաջին օրը աւելի քան վեց ժամ խորհրդակցած եղան չորս վարչապետները, եւ սկզբունքի կէտերու մասին համաձայնութիւն գոյացած ըլլալով, ստորագրուեցաւ գիշերուան ժամը 12·30ին :

Համաձայնութեան գլխաւոր կէտերը

Տակաւին պաշտօնական դեկոյց չհրատարակուած, փարիզի, Լոնտոնի, Պերլինի, Հռոմի եւ ուրիշ երկիրներու հեռագրական գործակալութիւնները արդէն կը հաղորդէին համաձայնութեան գլխաւոր կէտերը : Ահաւասիկ անոնց ամփոփումը.—

1. Չեխոսլովաքիոյ այն շրջանները ուր անվիճելի է գերմանական մեծամասնութիւնը (50 առ հարիւր կամ աւելի), պիտի պարպուին եւ աստիճանաբար Գերմանիոյ պիտի յանձնուին հոկտեմբեր 1ին (այսօր, շաբաթ) մինչեւ հոկտեմբեր 10, հսկողութեամբ Անգլիական Լեգէոնին կամ միջազգային զօրագունդի մը (անգլիացի, ֆրանսացի եւ իտալացի) :

Այս գինուորները պարզ գլխանոցներ պիտի դնեն եւ ոչ թէ պողպատէ սաղաւարտներ :

2. Այն շրջաններուն մէջ ուր Գերմանները մեծամասնութիւն չեն կազմեր, կամ Չեխերը կ'ուզեն պահել ազգային եւ տնտեսական պատճառներով, միջազգային յանձնաժողով մը պիտի կազմուի, վէճերը ճնշելու եւ լուծելու համար :

3. Այս միջազգային յանձնաժողովին մէջ ներկայացուցիչներ պիտի ունենան Չեխոսլովաքիա, Անգլիա, Գերմանիա, Ֆրանսա եւ Իտալիա : Ուրիշ խօսքով, հաներաքուէ պիտի չկատարուի այս վիճելի շրջաններուն մէջ : Յանձնաժողովը պիտի վճռէ թէ այդ շրջաններէն ո՛րը Գերմանիոյ պէտք է յանձնուի, ո՛րը Չեխոսլովաքիոյ : Որոշումները վերջնական պիտի ըլլան եւ ճշդուած շրջաններ *պէտք է յանձնուին նոյեմբեր 25էն առաջ*, երբ պիտի գծուին Չեխոսլովաքիոյ նոր սահմանները եւ Գերմանիա ստացած պիտի ըլլայ իրեն ձգուած հողերը :

ՄՈՒՍՈԼԻՆԻ ԿՐ ՑՈՒՅԶ ՀՈՒՆԳԱՐԻՈՅ ԵՒ ԼԵՀԱՍՏԱՆԻ ՊԱՀԱՆՋՆԵՐԸ

Խորհրդակցութեանց ընթացքին, Անգլիոյ եւ Ֆրանսայի վարչապետները Չանազին ընդունիլ տալ անդլէ-ֆրանսական ծրագիրը, այլ մանաւանդ ապահովել Գերմանիոյ երաշխաւորութիւնը, չեխական նոր պետութեան մասին : Այդ միջոցին Մուսոլինի առաջ քշեց Հունգարիոյ եւ Լեհաստանի պահանջները, եւ Հիթլէր առիթէն օգտուեցաւ, յեռաձգելու համար երաշխաւորութեան խնդիրը : Բայց իվերջոյ հաւանութիւն յայտնեց, պայմանաւ որ անյապաղ գոհացում տրուի Հունգարիոյ եւ Լեհաստանի պահանջներուն :

Հինգշաբթի օրուան բոլոր ժողովներուն մէջ, չորս վարչապետները ամփոփուեցան միայն չեխական հարցին վրայ, յաջորդ առաւօտ ճգելով ընդհանուր եւրոպական խնդիրները :

Անգլիական եւ ամերիկեան թերթերու թղթակիցները կը գրեն թէ պ. Տալատիէ եւ ֆրանսական պատուիրակութիւնը ճաշի ատեն չկրմապէս գնահատեցին Հիթլէրի ցոյց տուած գործնական ոգին, վիճաբանութեանց ընթացքին, ինչպէս եւ Մուսոլինիի հաշտարար ջանքերը, իրրեւ միջնորդ մէկ կողմէ Գերմանիոյ եւ միւս կողմէ Անգլիոյ եւ Ֆրանսայի միջեւ :

Մթնոլորտը այնքան նպաստաւոր էր որ, իրազեկներ կը հաստատեն թէ չորեքու խորհրդակցութիւնը ոչ միայն պիտի լուծէ չեխական տագնապը, այլ եւ խաղաղութեան երկար շրջան մը պիտի բանայ, հարթելով ուրիշ միջազգային կնճիռներ որոնք տարիներէ ի վեր կը նեղեն Եւրոպան : Այդ խնդիրները քննուեցան երէկ, ուրբաթ առաւօտ, չորս վարչապետներուն բաժանումէն առաջ : Այդ առթիւ կատարուած խորհրդակցութիւնը կը յիշեցնէր Մեծ Պատերազմէն վերջը գումարուած միջազգային խորհրդաժողովները : Իրազեկներ կը հաւատան թէ օրակարգին վրայ կը գտնուէին մասնաւորապէս Սպանիոյ խնդիրը եւ անգլեւիտալական համաձայնութեան գործադրութիւնը :

Միջանկեալ ըսենք որ չորս վարչապետները չերմ ընդունելութեան արժանացան Միւնիխի մէջ : Բոլոր պատուիրակութիւնները մասնաւորապէս կը գնահատէին Մուսոլինիի պայծառատեսութիւնը եւ Չէմպըրլէնի անդուլ ջանքերը, այնպիսի պահու մը երբ անխուսափելի կը համարուէր համաշխարհային պատերազմը :

Այս առթիւ Լոնտոնի թերթերը մասնաւոր դեր մը կը վերապրեն նաեւ մարշալ կէօրինկի : Գերմանիոյ օդանաւային նախարարը, որ միեւնոյն ատեն քառամեայ ծրագրին դիկտատորն է, հետեւեալ յայտարարութիւնն ըրած է.

— « Երբ չորս մեծ պետութեանց վարչապետները քով քովի կուգան այսպէս, չեն կրնար բաժնուիլ առանց համաձայնութեան մը յանգելու : Անձնական չփումներու չնորհիւ կարելի կ'ըլլայ քանի մը ժամէն գլուխ հանել շատ աւելի գործ, քան ինչ որ պիտի կատարուէր դիւանագիտական խորհրդակցութիւններով, ամիսներու ընթացքին : Ահա պերճախօս օրինակ մը անձնական խօսակցութեանց » :

ԵՈՒԿՈՍԼԱՎԻՈՑ կառավարութիւնը հրամանագիր մը հրատարակեց որուն համաձայն կարգ մը նիւթերու եւ մասնաւորապէս ամէն տեսակ հանածոներու, կաչիներու և հիւսուածեղէններու արտածումը կարելի է արտօնել միայն փոխարժէքը ոսկեդրամ վճարելու պայմանով : Այս տնօրինութեամբ, կ'արգիլուի յիշուած նիւթերու արտածումը դէպի Գերմանիա :

ՉՈՐՍ ՎԱՐՉԱՊԵՏՆԵՐԸ ՄԵԿՆԵՑԱՆ ԵՐԷԿ ՆՈՐ ՀԱՄԱՁԱՅՆՈՒԹԻՒՆՆԵՐ ԿՆՔԵԼՈՎ

Չորս վարչապետները իրենց գործը լրացուցած ըլլալով, Միւնիխէն մեկնեցան երէկ, ուրբաթ : Պ. Տալատիէ օդանաւ նստաւ ժամը 1ին, նոր տեսակցութիւն մը ունենալով մարշալ կէօրինկի հետ :

Միեւնոյն ատեն հրատարակուեցաւ կնքուած համաձայնութեան բնագիրը : Ինչպէս գրած ենք, գերմանական զօրքերուն պարպումը պիտի սկսի այսօր, շաբաթ, 1 հոկտեմբեր, վերջանալով հոկտեմբեր 10ին : Մինչեւ հոկտ. 28 արձակուած պէտք է ըլլան գերման եւ չեխ բանտարկեալները :

Ամէնէն ուշը մինչեւ նոյեմբերի վերջը քուէարկութիւն պիտի կատարուի վիճելի շրջաններուն մէջ :

Դեկտեմբեր 29ին չորս վարչապետները նորէն ժողով պիտի գումարեն, կարգադրելու համար լեհ եւ հունգար փոքրամասնութեանց խնդիրը, եթէ մինչեւ այն ատեն համաձայնութիւն գոյացած չըլլայ Փրակայի հետ :

**** Պ. Տալատիէի վերադարձէն անմիջապէս վերջը, նախարարական խորհուրդը ժողով գումարելով, պիտի քննէ գօրակոչի ենթարկուած 2, 3 եւ 8 թիւ պահեստիներուն արձակման խնդիրը :*

**** Մուսոլինի անմիջապէս Հռոմ վերադարձաւ, իսկ Չէմպըրլէն մեկնելէ առաջ երկար տեսակցութիւն մը ունեցաւ Հիթլէրի հետ, ընդհանուր հարցերու մասին :*

Մոսկուայի մէջ չորսերու խորհրդակցութիւնը կը նկատեն սկիզբը Մ. Մութեան մեկուսացման, զայրոյթ յայտնելով Անգլիոյ եւ Ֆրանսայի դէմ :

Չեխական կառավարութիւնը ևսախապէս հաւանութիւն յայտնած էր

Պէտք է խոստովանիլ որ չեխական կառավարութեան բռնած դիրքն ալ մեծապէս դիւրացուց համաձայնութիւնը : Չեխոսլովաքիոյ ներկայացուցիչները ծանուցագիր մը ուղղած էին, որ կ'ըսէր.

— « Չեխական կառավարութիւնը պատրաստ է նոր զոհողութիւններ ստանձնելու, Գերմանիոյ ձգելով այն շրջանները ուր աւելի քան յիսուն առ հարիւր կը կազմեն Գերմանացիները : Բայց կը խնդրէ նշանակել այնպիսի սահմաններ որ չեխական պետութիւնը կարենայ պահպանել իր գոյութիւնը եւ պաշտպանութիւնը : Չեխական կառավարութիւնը չի կրնար ընդունիլ հանրաքուէ մը այնպիսի շրջաններու մէջ որոնք չեխական մեծամասնութիւն մը կը կազմեն կամ ամբողջովին չեխական են, ինչպէս կը պահանջէ Գերմանիա զինուորական նկատումներով : Չեխական կառավարութիւնը կ'ընդունի պայմանաժամերու նշանակումը, վերջնական կարգադրութեան համար : Այս բոլոր գործողութիւնները կրնան լրանալ դեկտեմբեր 15ին, բայց կարգադրութիւն մը կարելի է մինչեւ հոկտեմբեր 31 : Չեխական կառավարութիւնը կ'ընդունի նաեւ հսկողութիւնը միջազգային յանձնաժողովի մը եւ Բրիտանական Լեգէոնին միջոցաւ, ինչպէս եւ անգլիական զօրքով զբաղումը՝ վիճելի երկրամասին Գերմանիոյ յանձնումէն առաջ : Կը հասնի բանակցութիւններ կատարել զօրքը ցրուելու եւ իր զինուորները ետ կանչելու կամ իր կնքած դաշնագիրներու վերաբերեալ մասին : Բայց, իր խոկ, ինչպէս եւ Չեխերու եւ ամբողջ գերման փոքրամասնութեան եւ Հրեաներու պաշտպանութեան համար, չի կրնար պարպել, զօրացրում կատարել կամ լքել ամրութիւնները, սահմաններու գծումէն, ժողովուրդներու փոխանակութենէն եւ միջազգային երաշխաւորութեանց ապահովումէն առաջ : Չեխական կառավարութիւնը պատրաստ է փութացնել այդ բանակցութիւնները եւ որ եւ է պարագայի մէջ չուզեր ուշացնել վերջնական կարգադրութիւն մը, որուն համար միանգամընդմիշտ որոշումներ տուած է Անգլիոյ եւ Ֆրանսայի խորհուրդով եւ բազմաթիւ հեռագրական նչեր ուղղուած են պետութեանց վարիչներու կողմէ, առաջնորդութեամբ նախագահ Րոզվէլթի : Այս տագնապալի պահուն, չեխական կառավարութիւնը քաղաքակրթութեան եւ աշխարհի խաղաղութեան չահերը կը գերադասէ իր ժողովուրդին տառապանքներէն եւ վճռած է կատարել զոհողութիւններ որոնք երբեք խլուած չեն չպարտուած ժողովուրդ մը, այսքան կեդրոնացեալ ճիգերով : Հետեւաբար, իրաւունք ունի պահանջելու որ միւս կողմն ալ հասկացողութեան տրամադրութիւն յայտնէ եւրոպայի եւ աշխարհի խաղաղութեան համար : Եթէ բանակցութեանց այս չրջանին մէջ ձախողանք մը պատահի, չեխական կառավարութիւնը կ'առաջարկէ որ ամբողջ վէճը յանձնուի միջազգային խորհրդաժողովի մը քննութեան կամ նախագահ Րոզվէլթի իրաւարարութեան : Չեխական կառավարութիւնը ամբողջովին պատրաստ է ընդունելու այսպիսի կարգադրութիւն մը» :

**** Բրիտանական Լեգէոնը, որուն կրնայ յանձնուիլ պարպուելիք չրջանին հսկողութիւնը, ունի 500,000 անդամ եւ արդէն իսկ պատրաստած է 50,000 հոգի, անմիջապէս գործի անցնելու համար իրրեւ չէզոք զինուոր, երբ ձեռնարկուի սահմանագծումի գործողութեանց : Ձառուած 50,000 լեգէոնականները հատընտիր զինուորներ են, քաղաքային հագուստով եւ իրենց յատուկ խորհրդանչաններով : Անդամներէն ոչ մէկը զինուած պիտի ըլլայ, երբ գործի ձեռնարկէ : Պարզապէս պիտի ծառայեն իրրեւ քաղաքային ոստիկանութիւն : Լեգէոնին նախագահը երկուշաբթի*

(Էութերու շարունակութիւնը կարդալ Դ. Էջ)

ՀԱՅՐԱՊԵՏԸ

Վեպ Ֆ. ՓԻԼԻՊՈՎԻՉ ՊՈՊՈՎԻ

Նկար Բ. ԱՆԻՍԻՄՈՎԻ

— Ասում էին, թե Հայրապետը ամեն գիշեր ելնում է պատուհանի մոտ և ժամերով նայում է դեպի աստղազարդ երկինքը։ Ասում էին, թե նա ինչ-որ բան է փնտրում երկնքում։ Ասում էին, թե նա ինչ-որ բան է կորցրել։ Ասում էին, թե նա ինչ-որ բան է սպասում։ Ասում էին, թե նա ինչ-որ բան է ուզում։ Ասում էին, թե նա ինչ-որ բան է ուզում։ Ասում էին, թե նա ինչ-որ բան է ուզ

ՓՈՐՁԻՐ ՉԼՔԱՑԱԾ ՊԱՏԱՍԽԱՆԸ

Նիկոլ Աղբալ — «Նոյ» դրախտից դուրս» (սկիզբը նախորդ համարում)

Ես ինձ համար որոշեցի, որ ինչքան էլ ինձ ծանր լինի, ինչքան էլ ինձ համար դժվար լինի, ես պիտի գնամ Ամերիկա, ինչքան էլ ինձ համար անհն

օր տեսակցութիւն մը ունեցած էր Հիթլէրի հետ, իր ծառայութիւնը առաջարկելով եւ բարեացակամ ընդունելութեան արժանացաւ :

Նոր պատրաստութիւններ Ֆրանսայի մէջ եւ ուրիշ լուրեր

Միւնիխի համաձայնութիւնը մեծ գոհունակութիւն պատճառեց Փարիզի մէջ, բայց կառավարութիւնը միշտ արթուն կը մնայ : Համաձայնութենէն առաջ, հինգշաբթի առաւօ պաշտօնաթերթը հրամանագիր մը հրատարակեց, որ գործադրելի կը դառնայ 1938 յուլիս 11ի օրէնքը,— ամբողջ ազգին կազմակերպութիւնը պատերազմի պարագային : Այդ օրէնքին տրամադրութեամբ,— 1· Բանակի եւ քաղաքային ուժերը պարտաւոր են գործակցիլ մէկ հրամանատարութեան տակ.— 2· Պէտք է չարժման մէջ դրուին բոլոր ճարտարագործական ուժերը, դեկավարութեամբ մասնաւորապէս նշանակուած նախարարի մը.— 3· Կազմութեամբ մասնաւորապէս նշանակուած նախարարի մը.— 3· Կազմակերպել պաշտպանութիւն օդանաւային յարձակումներու դէմ :

**** Նախագահ Բազվէլթ կոչ մը ուղղելով ամբողջ ժողովուրդին, յորդորեց ազօթքներ կատարել այս կիրակի, իր ընտանիքին հետ, խաղաղութեան համար :*

**** Նախագահը նախընթաց օր կոչ մըն ալ խորհրդային կառավարութեան ուղղած էր, որպէսզի աջակցին, խաղաղութիւնը պահպանելու համար : Արտաքին նախարարին փոխանորդը անմիջապէս պատասխանեց, տրամադրութիւն յայտնելով ամէն ջանքեր ընծայելու : Մարշալ Վորոշիլով Մայր Աբեւելք գացած է իր փոխանորդին հետ, աչքէ անցընելու համար պաշտպանութեան միջոցները :*

**** Հոմի մէջ ընդհանուր լաւատեսութիւն կը տիրէ, Միւնիխի խորհրդակցութեանց բարեյաջող ելքին առթիւ : Բոլորն ալ վստահ են թէ ոչ միայն խաղաղութիւնը փրկուած է, այլեւ անյապաղ պիտի գործադրուի անգլեւ-իտալական համաձայնութիւնը : Հազարաւոր Անգլիացիներ եւ Ամերիկացիներ որոնք պատրաստուած էին մեկնելու, ետ առին իրենց տոմսակները : Պապը ճայնափուռ ճառ մը խօսեցաւ, ի սէր խաղաղութեան : Թերթերը փառաբանելով Մուսոլինին, «Խաղաղութեան իրաւարար» կը կոչեն զայն :*

**** Լոնտոնի մէջ ալ ուրախութեան ցոյցեր կատարուեցան, փառաբանելով խաղաղութիւնը : Հազարաւոր նամակներ եւ հեռագիրներ կը հասնին վարչապետին, երախտագիտութեան արտայայտութիւններով : Լորտերու ժողովը միայն եօթը վայրկեան նիստ գումարելով յետաձգուեցաւ :*

**** Զուիցերիա ընդհատեց իր զինուորական պատրաստութիւնները :*

**** Ազգերու Դաշնակցութեան ժողովին մէջ, 49 ազգերու ներկայացուցիչները մեծ գոհունակութիւն զգացին, հաստատելով թէ պատերազմը խափանուած է :*

**** Կը կարծուի թէ հանրաքուէ պիտի կատարուի, ճշդելու համար Չեխոսլովաքիոյ լեհ եւ հունգար փոքրամասնութեանց ճարակատագիրը :*

**** Պաշտօնապէս կը հերքուի նախագահ Պենէշի հրաժարման լուրը :*

**** Օդանաւային պաշտպանութեան միջոցներ ձեռք առնուեցան ամբողջ Ֆ· Միութեան մէջ : Կապոյտ լամբարներ ծախուեցան բոլոր դիմաւոր կեդրոններուն մէջ եւ ժողովուրդին յանձնարարուեցաւ լրագրի թուղթեր փակցնել պատուհաններուն վրայ, որ— պէտք ապակիները չցնցուին, օդանաւային փորձերու առեն : Միջոցներ ձեռք առնուած են կապարգել դիմակներ բաժնելու համար, հաւար 21 — 27 րուբլի արժէքով :*

Քանի մը գիծեր «Զորավար»ու կեանքին

Կը ճանչնա՞ք այն չորս զէմքերը որ իրենց ափին մէջ բռնած են աշխարհի ճակատագիրը :

ՆԻՎԻԼ ՉԻՄՊԼԷՆ.— 69 տարեկան է, ծնած Պըրմինկէմ : Զաւակն է հռչակաւոր Ճոզէֆ Չէմպըլէնի : Ամուսնացած է եւ ունի երկու զաւակ, ինչպէս եւ թոռներ : Ուսումը աւարտած է Ռէմպրիճի համալսարանին մէջ : 1911ին անդամ էր Պըրմինկէմի քաղաքապետական խորհուրդին, յետոյ եղաւ լորտ-քաղաքապետ : Խորհրդարան մտաւ 1918ին, երբ 50 տարեկան էր : Թղթատարա-պետ եղաւ 1922ին, եւմս. նախարար՝ 1931ին, վարչապետ՝ 1937ին : Կը սիրէ ձուկ որսալ եւ թռչուններու կեանքը ուսումնասիրել :

ԷՏՈՒԱՌ ՏԱԼԱՏԻԷ.— 54 տարեկան է : Զաւակն է հացագործի մը : Կինը մեռած է : Ունի երկու զաւակ : Եղած է ուսուցիչ պատմութեան : Կ'ապրի քրոջը հետ : Նախկին ռազմիկ է, հարիւրապետի աստիճանին բարձրացած, Պատուոյ լեգէոնի եւ քանի մը յիշատակութեանց արժանացած : Քաղաքական ասպարէզը սկսած է 1919ին : Առաջին անգամ պատերազմական նախարար եղաւ 1929ին : Երբէք անգամ վարչապետ եղած է : Հարուստ է, մեղմ, մարզասէր Աքանչելի հեծելանուագ էր, կը սիրէ նաեւ ձի նստիլ եւ մանուանդ առագաստանաւ քշել : Ուսումնասիրական ուղեւորութեան թռչակ մը ստացած ըլլալով, նախընտրեց Իտալիա երթալ եւ վարժ իտալերէն կը խօսի :

ԱՏՈԼՖ ՀԻԹԼԷՐ.— 49 տարեկան է. ծնած՝ աւստրիական Թիրոլի մէկ աւանը, Պաւարիոյ սահմանին մօտ : Զաւակն է մաքսային պաշտօնեայի մը եւ չեխ մօր մը, գիւղացի : Ամուրի է : Զարհուրած ըլլալով զեղարուեստից վարժարանին մէջ, դարձաւ չէնքի ներկարար : Նախկին ռազմիկ է եւ քաջարար կռուած, լուրջ վէրքեր ստանալով : Դեր-սեղակալի աստիճան ունէր եւ կը յուսար զարգանալ զինուորական ասպարէզի մէջ, բայց ճամբուեցաւ դերմանական բանակին լուծման հետ, 1919ին :

1923ին փորձեց Պերլինի վրայ քալել իր հետեւորդներով : Շարժումը ձախողելով, Հիթլէր մէկ տարի արգելափակուեցաւ

Հ. Յ. Դ.

Գաւառ

ԼԻՈՆի Շրջ. կոմիտէն ժողովի կը հրաւիրէ բոլոր խումբերու ընկերները 30 Սեպտ., Ուրբաթ երեկոյ ժամը 8.30ին, «Զարդարեան» գրադարանին մէջ, 181 Քուր Լաֆայեթ :

միջնաբերդի մը մէջ ուր դրեց ազգային-ընկերվարութեան աւետարանը, «Իմ պայքարը» : Թունդ բուսակեր է, չի ծխեր եւ միայն ջուր կը խմէ : Լռակեաց է, երազուն, եւ մտերիմները կ'ըսեն թէ սիրային պատմութիւն չէ ունեցած :

ՊԷՆԻԹՕ ՄՈՒՍՈԼԻՆԻ.— 55 տարեկան է : Հայրը երկաթագործ էր, մայրը՝ վարժուհի : Ամուսնացած է եւ ունի հինգ զաւակ, ինչպէս եւ թոռներ : Եղած է ուսուցիչ, յետոյ Զուիցերիա կ'անցնի, բայց գործ չգտնելով կը դառնայ հասարակ բանուոր, որմնադիր, կը չարունակէ ուսումնասիրել ընկերային գիտութիւնները եւ ֆրանսերէն կը սորվի : Քաղաքական ասպարէզը կը սկսի քսան տարեկանին, իբրեւ ընկերվարական գործիչ, եւ կ'արտաքսուի Զուիցերիայէն : Դառնալով ետ օրէն ընկերվարական օրկանին՝ «Ավանթի», 1914ի պատերազմին առեն պայքար կը բանայ որ պէսզի Իտալիա միջամտէ ի նպաստ դաշնակիցներուն : Պատերազմէն վերջը կը հիմնէ ֆաշականութիւնը, կռուելու համար համայնավարութեան եւ Իտալիոյ մէջ սիրող անկարգութեան դէմ : Նախկին ռազմիկ է, ծանրապէս վիրաւորուած : Բանջարակեր է, միայն քիչ մը գինի կը խմէ, պատահաբար : Կը սիրէ մարզանքը,— լողալ, ձի նստիլ, օդանաւ վարել եւն. :

Հետապնդում օտարականներու մասին

Գաղանի ոստիկաններ եւ ուրիչ պաշտօնեաներ առջի օր զանազան հետապնդումներ կատարելով, հարցաքննեցին 4000 հոգի : Քառասունեւհինգ հոգի ձերբակալուեցան զանազան յանցանքներու համար, իսկ 27 օտարազգիները ալ՝ իրրեւ անկանոն :

*** Տեղական թերթերը կը գրեն թէ սեպտեմբեր 29ին 3000 աղջիկներ երթ կ'աշխատէին գործարանի մը մէջ, Քալվատոս (հիւսիսային չրջան), տեսան որ վեց լեհ եւ մէկ գերման բանուորուհիներ կը կարդային պահեստիներու զօրակոչը : Այս վերջինները ըսկսան աղաղակել,— « կեցցէ՛ Հիթլէր, կեցցէ պատերազմը» : Ֆրանսուհիները պատասխանեցին եւ կռիւ մը ծագեցաւ : Ուրիշ կիներ ալ խառնուեցան, բայց ի վերջոյ հաստատութեան տնօրէնը յաջողեցաւ վերահաստատել խաղաղութիւնը : Առաւօտեան կինները առժամապէս ազատ արձակուեցան, բայց քննութիւն բացուած է :

*** Դարձեալ տեղական թերթերը կը գրեն թէ երեք Լեհեր Փարիզի մէկ փողոցին մէջ պահեստի զինուորներուն մօտենալով, սրճարան կ'առաջնորդէին, անհնազանդութեան մղելու համար : Երկուքը ձերբակալուեցան անմիջապէս, իսկ երրորդը, որ յաջողած էր փախչիլ, բռնուեցաւ իր տունին մէջ :

ՋԱՆԱՉԱՆ ԼՈՒՐԵՐ ՔԱՆԻ ՄԸ ՏԱՂԱՎ

ՕՒԱՆԱԻԱՉԻՆ ՀԱՄՏԱՏՈՒԹԵԱՆՑ բանուորները որոշեցին աշխատիլ այսօր, չաբաթ, մէկ հոկտեմբեր (Հիթլէրի տահմանած պայմանաժամը) : Մասնաւոր պատուիրակութիւն մը այս պարագան հաղորդեց օդանաւային նախարարին : Շատ մը հաստատութեանց մէջ բանուորները իրենց այդ օրուան վաստակը կամ անոր մէկ մասը պիտի յատկացնեն զօրակոչի ենթարկուած ընկերներուն :

« ԱՔՍԻՕՆ ՖՐԱՆՍԷԶ », Փարիզի արքայական օրաթերթը, զրդիչ գրութիւն մը հրատարակած էր հինգշաբթի օր, սպանութիւն գրգռելով Լէոն Պլումի եւ ուրիշներու դէմ : Ոստիկանութիւնը դրաւեց բոլոր թիւերը : Մէկ օր առաջ ալ գրաւած էր «Լա Լիպէրթէ»ն, որ կը պարունակէր Պ· Ֆլանտէնի մէկ յայտարարութիւնը կառավարութեան դէմ : Նախկին վարչապետը հարցապնդում ուղղեց ներքին նախարարին, կարծիքի ազատութեան մասին :

ԻՎԱՆ ՄԻԽԱՅԼՈՎԻՉ, Մակեդոնական կազմակերպութեան երբեմնի ամենազօր հրամանատարը որ վերջերս վատրուեցաւ Թուրքիայէն, Պալսոյ լեհական հիւպատոսարանէն վիզա ստացած էր, Լեհաստան երթալու համար : Մի քանի շաբթուան մէջ կինը չդիմեցաւ նրան, բայց երբ Տանցիկ հասան, արդիլուեցաւ ցամաք ելլել, հարկաւոր վիզային : Շոգենաւը ճամբան չարունակեց հանդիպելով Կոնիա, Համպուրկ, Լիվըրպոլ, Ալժէ : Բոլորն ալ մերժեցին ներս առնել աքսորականները : Շոգենաւը նորէն Պոլիս վերադարձաւ, բայց Մակեդոնացի յեղափոխականը եւ կինը չկրցան ցամաք ելլել : Այն տեղ իզմիրի ճամբան բռնեցին եւ փորձեցին ցամաք ելլել դաղտնապէս, բայց նորէն ձախողեցան : Եւ հիմա կը թափառին ծովէ ծով,— ինչպէս երբեմն լեռնէ լեռ :

ՉԻՆՈՒՈՐՆԵՐՈՒ ՆԱՄԱԿՆԵՐԸ առանց դրոշմաթուղթի պիտի փոխադրուին, Թղթատարական նախարարութեան կարգադրութեամբ : Պահարանին վրայ պէտք է նշանակել իրենց զօրամասին դրոշմը եւ F. M. տառերը :

ՄՐԱՄՆԵՐ ԿԸ ՓՈՐՈՒԻՆ Փարիզի չատ մը արուարձաններուն մէջ, մանաւորապէս դէպի հիւսիս եւ արեւելք :

ԵՍԱՅԻ ՂԱՋԱՐԵԱՆ անուն չրջուն վաճառորդ մը ձերբակալուելով Փոնթուազի բանտը փոխադրուեցաւ, երբ հոտած երչիկ կը ծախէր Լիւզարչի չուկան : Այս առթիւ բռնուեցաւ 37 քիլօ աւրուած երչիկ :

ՖԱՒՒԻՐ ԹԱՀԱ. սեպտեմբեր 27 թուակիր նամակի մը հետ, մեղի դրկած է թերթի մը կտրօնը, հաստատելու համար թէ իր վատրման լուրը հետեւանք է «վարչական սխալի մը» : Այդ կտորը մենք ալ կարդացեր էինք ժամանակին, բայց յաջորդ օրն իսկ ուրիշ թերթեր պնդեցին թէ նոր թղթածրար մը կազմուած եւ այս անգամ արտաքսում պահանջուած է ներքին նախարարութենէն : Թահրա պէյ իր նամակին մէջ կ'ըսէ թէ այժմ Նիս կը գտնուի, շարունակելով իր մանագիտական զբաղումները :

ՄԱԳԱՂԱԹՆԵՐ

(Ֆերթաւաներ)

ԱՇԱՐՈՆ ՏԱՏՈՒՐԵԱՆ

փառատիպ հատորը մը, 300 էջ, 8 պուատ սակաւաթիւ օրինակներով : Գուհիներ այս հոյակապ գործիքին.—

ՅԱՅԳԱՓԱՂԱՔ
ՍԿԸՐ ՓՈՒՇԷ ՊՍԱԿՈՎ
ԽԵՂՃ ՄԱՐԴԵՐՈՒ ՊԱՏՄՈՒԹԻՒՆԸ
ՖԵՀԵՆԱԿԱՆՔ
ՀԱՆԱՍՏԵՂԸԸ ԿԱՍՏՈՒԱԾԱՆԱՑ
ՍԻՐՏՍ ԿԱՐՄԻՐ ՎԱՐԴԵՐՈՎ
ԻՆՔՆԱՀՕՍԱԿՑՈՒԹԻՒՆ
ԳԻՒՂԻ ՍԻՒՐԵՐ՝ ԵՒՐՈՊ ԵՐԳԵՐ

Գին 40 ֆրանք

Դիմել հեղինակին,
17. Rue Damesme, PARIS

ԵԴՈՒԱՐԴ ԳԱԼՓԱՔՃԵԱՆ

ԴՐԱՄԱՏՈՒՆ, 48 rue de la République, Marseille

Tél. Colbert 74—51, 47—22

ըստ գրաճներու փոփոխութիւնս չէքեր կը տրուին ամէն երկրի ճաշակը : կը գնենք եւ կը ծախենք ոսկի դրամներ

ՀԱՒ ՊԱՅՄԱՆԱՒՈՐ

"ՇԻՐԱԿ"

Արեւելքի մեծ խմելիքն ալ է : Ընդունված ճաշերու ատենները : Առաջնակարգ գործածուելի ախորժահոտ, պատրաստուած գուտ չամիչի ծովէ : Հայ առեւտրական չրջանին գործ :

ԱՐԵՒԵԼԵԱՆ ՋՈՅԱՐԱՆ

Համեղ, անուշադարձ արեւելեան կերակուրներու սիրահար էք, Գոլիսը կարօտնալու պէտք չունիք, մտէք հայկական կեդրոնի մէջ

ՍԱՐԵԱՆԻՆ ՋՈՅԱՐԱՆ «ԹՈՒՐԱԹԼԻ»Ն

5, Rue du Baignoir, 5: Marseille

ուր պիտի գտնէք զուարթ եւ ընկերական շրջանակ մը եւ ճաշիր խիստ մատչելի գիներով :

ԲԱՐԻ ՏԻՒՉ ճոխ աղանդերներով :

ԳԻՒՂԻ ՏԵՍԻԼՔ

Ջուտ խաղողէ քաշուած եւ անիսոնով պատրաստուած հայկական օղին է ԲԱՐԻ ՏԻՒՉ : Զուրկ ամէն արուեստական օղիներէ որոնք ստամոքսը կ'այրէ եւ գիշկրները ջուր կը խմցնէ եւ կը վնասէ ձեր առողջութեան : խմեցէք միայն ԲԱՐԻ ՏԻՒՉը որուն անուշահոտ կազդուրիչ եւ արիացնող յատկութիւնները ընդհանրապէս ճանչցուած է :

Dalakupeian 8 Rue Suffren, Dépôt: 7 Rue de la Paix, Marseille. Tél. Dragon 70—89.

ԻՍԻ - ԼԷ - ՄՈՒԼԻՆՈՑԻ

ԾՆՈՂՔՆԵՐՈՒՆ

Ֆ. Կապոյտ Խաչի «Մրմիանան» դըպրոցը կը վերաբացուի Հոկտեմբեր 6, Հինգշաբթի օր : Ծնողքներէն կը խնդրուի որ ներկայացնեն իրենց զաւակները արձանագրութեան համար նոյն օրը եւ կամ յաջորդ կիրակի, 2 Հոկտ. : Ամսավճար՝ մէկ աշակերտի համար 4 ֆրանք, երկուքին 7 ֆր. եւ երեքին 10 ֆրանք :

Թամազոյցի եւ գեհարեղինաց վաճառատուն

ՀՐԱՉ ՍԱՐԳԻՍԵԱՆ

Métro: Louis Blanc et Jaurès

261, Rue du Fbg. St. Martin

ՄԵԾ ՍՐԱՀ

ՔԱՂԱՒԻՆ ԿԵԴՐՈՆԸ

ՎԱՐԶՈՒ ԿԸ ՏՐՈՒԻ ՀԱՐՍԱՆԻՔ

ՆԵՐՈՒԻ ՀԱՄԱՐ:

ԶԱՓԱԻՈՐ ԳԻՆ

SALONS JUVENIA.

51 Rue Saint Ferréol, MARSEILLE

Նեբճիայարկ՝ Tél.: DR·74·07

ԳԱՐԻ ԴԱՄԸՆԹՍՈՒՄ

ամէն ժամ, ժամադրութեամբ :

ԳԱՑԼԻՔ ՏԵՍԼԷՔ ԻՄՆԻ ՄԷՋ

Cinéma REXY

Cours Lafayette, angle Garibaldi

Le Gérant : H. STEPHAN

Imprimerie A. DER (AGOPIAN)

17. Rue Demesme — PARIS (11)

PHÉNIX
anis distillé
Agent Général : Mr Albert Bacri . 19. rue Turbigo . PARIS 2e . Tel : Cent : 83-17.

ՌԱՔԻ ՓԷՆԻՒՔՍ

AGENCES: ԳՈՐԾԱԿԱԼՆԵՐ

LYON: ԼԻՈՆ — M. Francis COTTON, 68 Avenue Galline; à Villeurbanne, près Lyon. Téléph. Lalande 64-10.

MARSEILLE, ՄԱՐՍԷԼ — M. SIMONDI, 17 Allées des Primevères, à Marseille.

ՅԱՌԱՋ

ՕՐԱԹԵՐԹ, ԱԶԳԱՑԻՆ, ՔԱՂԱՔԱԿԱՆ, ԳՐԱԿԱՆ

LE PREMIER QUOTIDIEN ARMENIEN EN EUROPE

HARATCH

(Fondé en 1925) :-: R. C. Seine 276.286

Directeur et Propriétaire : SCH. MISSAKIAN
Rédaction et Administration
ԽՄԲԱԳՐՈՒԹԻՒՆ ԵՒ ՎԱՐՉՈՒԹԻՒՆ
17, Rue Damesme, PARIS (13e)

Téléphone : Glacière 15 - 70
Chèque Postal Paris 1678 - 63
(ԵՐԹԵՒԵԿԻ ՀԱՄԱՐ՝ Métro : TOLBIAC)

ԲԱԺԱՆՈՐԴԱԳՐՈՒԹԵԱՆ ՊԱՅՄԱՆՆԵՐ — ՏԱՐԵԿԱՆ ՎՃԱՐՄՍԵԱՑ ԵՒԱՄՍԵԱՑ

Ֆրանսա եւ Գաղութներ	150 ֆրանք	75 ֆրանք	40 ֆր.
Անգլիա եւ Իտալիա	235 ֆրանք	140 ֆրանք	
Ուրիշ երկիրներ	215 ֆրանք	110 ֆրանք	

ԿԻՐԱԿԻ
2
ՀՈԿՏԵՄԲԵՐ
DIMANCHE
2 Octobre
1938

14րդ ՏԱՐԻ — 14e Année No. 3850

Խմբագիր՝ ՇԱՒԱՐՇ ՄԻՍԱԿԵԱՆ

ԳԻՆ 50 ՍԱՆԹԻՄ

ՓՈԹՈՐԻԿԸ ՈՐ ԱՆՑԱՒ...

Օրուան փոթորիկին հետ, « Յառաջ »ի առաջին էջին կազմին ալ վեր ի վայր ըրջուեցաւ, տեղ տալու համար յորդահոսան լուրերուն ...

Բարեբախտաբար կարճ տեւեց փոթորիկը :

Ամէն պարագայի մէջ, փարատած է պատերազմի մղձաւանջը, եւ ընդհանուր յոռետեսութեան, չարագուշակ ենթադրութեանց եւ ահաւոր ճղնաժամի մը յայորդած է խաղաղութեան ափոխանքը: Մխիթարութիւն մը, որուն կարօտը երբեք այսքան խոր եղած չէր, Մեծ պատերազմէն ի վեր :

Անշուշտ այս «յաղթանակ»ն ալ չահուեցաւ հզօրագոյնին կամեցողութեամբ, զոհելով տկարն ու անճարը,— Չեխոսլովաքիա :

Ձիշդ է որ այդ պետութեան կազմը չէր համապատասխաներ ժողովուրդներու ինքնորոշման սկզբունքին : Ուշ -կանուխ՝ պիտի սկսէր ճարճատումը, իրրեւ հետեւանք պատերազմական դաշնագիրներու վերաքննութեան, կամաւոր կամ բռնի :

Եւ սակայն, կարելի չէ պարտկել ողբերգութիւնը, երբ նկատենք որ զարձեալ մեծերը, յաղթականներն էին այդ արուեստական պետութեան հիմնադիրները, ինչպէս այսօր նորէն անոնք են որ կը քակեն, կը կրճատեն եղածը, ներդաշնակելու համար իրենց շահերը :

« Լքեցի՛ն մեզ », — կ'աղաղակէ Չեխոսլովաքիոյ վարչապետը — զօրավար մը — նոյնքան ողբագին որքան սա միամիտ Նէկիւսը : Որքան մենք, որ լքումներու, խարէութեանց, դիւանագիտական խաղերու եւ դաւերու ամէնէն ահաւոր փորձառութիւնն ունինք 1878էն իվեր :

Աղաղակե՛ւն, խաղաղութի՛ւն: Մենք ալ մատաղ չեղա՞նք անոակ մը խաղաղութեան, երբ ամէն մէկն ստացած էր իր բաժինը, մեզի ձգելով միայն ցնորքային ոսկորներ, հայրենի լեռներուն, դաշտերուն եւ դեաերուն մէջ :

Ո՛ւժ, ո՛ւժ, անճար ժողովուրդներ: Եւ միութի՛ւն, չաղախուած՝ ամուր հաւատքով մը, փրկելու համար մնացեալը :

Մենք չենք որ պիտի ժխտենք խաղաղութեան օրհնութիւնը, այս անիրաւ աշխարհին մէջ: Բայց կը թուի թէ ճակատագրական անէծք մը միշտ ալ պիտի սպառնայ խաղաղութեան, ցորչափ վերջնատատուած չէ արդարութիւնը: Որքան առեն որ «նուիրական» կը մնան իսկապէս բարբարոս դաշնագիրները:

Շ.

Չեխոսլովաքիա ի՞նչպէս հանակերպեցաւ

Միւնիխի համաձայնութենէն վերջը, Չեխոսլովաքիոյ կառավարութիւնը ժողով գումարելով, հրամայեց պարպել զերմանական շրջանները: Այս ծանրակչիռ որոշման առթիւ վարչապետը, Ձօր· Սիրովի ճայնասփիւռ ճառ մը խօսեցաւ, հազիւ զսպելով իր յուզումը, մինչ ժողովուրդը կը փսփսար.— «Առտը համար չէր որ մենք զօրավար մը դրինք կառավարութեան գլուխը »:

Վարչապետը յայտարարեց իր ճառին մէջ .

— « Իրրեւ զինուոր եւ վարչապետ, ես պարտաւոր եմ խորհիլ ձեր բոլորին կեանքը փրկելու մասին: Ես գիտեմ յաղթանակի մը պայմանները, որովհետեւ պատերազմ վարած եմ: Պարտաւոր եմ ըսել, լիովին գիտակցելով իմ սպարապետի պատասխանատուութեանս, թէ կը գտնուինք մերինէն չատ աւելի մեծ ուժերու առջեւ եւ թէ պէտք է վարուինք անոր համեմատ: Մեր պարտականութիւնն է փրկել ազգին կեանքը: Մեր նախահայրերը, որոնք այս կտակը ձգած են մեզի, չատ աւելի տաժանելի, զրեթէ ազատագրուրկ կեանք մը ապրած են: Գիտակից իմ զինուորի պարտականութեանս, կը յայտարարեմ թէ պէտք է հետեւինք խաղաղասիրական ճամբուն: Այդպէս չարժելով, մենք պիտի պահենք մեր բոլոր ուժերը եւ նոր կեանք մը պիտի սկսինք: Ես ամէն բան կշռած եմ : Միւնիխի մէջ եւրոպական չորս մեծ պետութեանց ներկայացուցիչները որոշած են հրաւիրել մեզ ընդունելու նոր սահմանները: Մեր առջեւ կը գտնուէին երկու ելքեր,— կա՛մ յուսահատական պաշտպանութիւն մը, զոհաբերումը ամբողջ չափահաս սերունդի մը, առանց հաշուելու կիները եւ մանուկները, կամ ընդունիլ պայմանները որոնք աննախընթաց են պատմութեան մէջ: Մենք լուեցինք: Մենք մինակ մնացինք: Մեր բոլոր դրացիները զինուած են: Մեր դիրքը կը նմանի ամբողջ մը որ պաշարուած է ջախջախիչ ուժերով: Մեր վարիչները կշռեցին բոլոր հնարաւորութիւնները : Մէկ կողմէ մեր սահմաններուն սեղմումը, միւս կողմէ՝ Ազգին մահը: Մեր բոլորին պարտականութիւնն է փրկել Ազգին կեանքը, որպէսզի չկարանանք եւ կարենանք նորէն ոտքի կանգնիլ: Այս վճռական պահերուն, պէտք է չնորհակալութիւն յայտնենք մեր բանակին, որ իր պատրաստութեամբ փրկեց ազգին կեանքը: Անպատուութիւն չէ հնազանդիլ բարեկամներու խորհուրդին, ինչպէս եւ չախջախիչ ուժերու գերազանցութեան: Մենք յաղթահարեցինք վիշտին, յուսահատութեան եւ ցասումին, ապահովելու համար ապագան »:

**** Ընդհ. ապայտկոյտին պետն ալ կոչ մը ուղղեց բանակին, բացատրելով պարտադրուած զոհողութեան անհրաժեշտութիւնը եւ բանակին պարտականութիւնները :*

**** Գերմանական շրջանները պարպելու հրամանին հետ մէկտեղ, չեխական կառավարութիւնը յանձնարարեց հաւաքել կազմակերպել դիմակները եւ հետզհետէ վերցնել ուրիշ բացառիկ միջոցներ: Ժողովուրդը բողոքի ցոյցեր կատարեց եղած զոհողութեանց դէմ, բայց բարեկարգութիւնը չխանգարուեցաւ: Փողոցներուն մէջ քարակոյտեր կը ծախսին որոնց վրայ սեւ մելանով ծածկուած են Գերմանիոյ փոխանցելի շրջանները :*

ՎԵՐՋԻՆ ԺԱՄ

ՉԵԽԵՐԸ ՃԱՐԱՀԱՍ ՀԱՄԱԿԵՐՊԵՑԱՆ ԵՒ ԳԵՐՄԱՆ ՋՕՐԿԸ ՆԵՐՍ ՄՏԱԻ

ԱՆՕՐԻՆԱԿ ՑՈՑՑԵՐ ԽԱՂԱՂԱԹԻԹԵԱՆ ՅԱՂԹԱՆԱԿԻՆ ՀԱՄԱՐ

ԱՆԳԼԻԱ ԵՒ ԳԵՐՄԱՆԻԱ ԿԸ ԽՈՍՏԱՆԱՆ ԽՈՐՀՐԴԱԿՑՈՒԹԵԱՄԲ ԿԱՐԳԱԴՐԵԼ ԲՈԼՈՐ ՎԷՃԵՐԸ

Միւնիխի համաձայնութենէն անմիջապէս վերջը, չեխական կառավարութիւնը ճարահատ համակերպած ըլլալով եղած կարգադրութեան, գերմանական զօրամասը Չեխոսլովաքիա մտաւ ուրբաթ կէս գիշերէն վերջը ժամը երկուքին (մէկ հոկտ.) , երբ չեխական զօրքը սկսաւ պարպել փոխանցելի առաջին շրջանը (Պոհեմիոյ հարաւակողմը): Գործողութիւնները պիտի չարունակուին այսպէս մինչեւ հոկտեմբեր 10, ինչպէս բացատրած ենք քիչ անդին :

Միւնիխի համաձայնութիւնը աննկարագրելի խանդավառութիւն պատճառեց ամբողջ աշխարհի եւ մանաւորապէս Եւրոպայի մէջ: Փարիզի , Լոնտոնի, Պերլինի եւ Հռոմի մէջ իրրեւ յաղթական դիմաւորուեցան Տալատիէ, Չեմպըրլէն, Հիթլէր եւ Մուսոլինի :

ՉԵՄՊՐԼԷՆ - ՀԻԹԼԷՐ ՀԱՄԱՁԱՅՆՈՒԹԻՒՆԸ

Անգլիոյ վարչապետը Լոնտոն վերադարձած առեն, Ուէսթմինսթըրի բոլոր զանգակները հնչեցին, իրրեւ աւետարեր խաղաղութեան :

Անհամար բազմութիւն մը խռնուած էր Լոնտոնի փողոցները մէջ, պարզելով տեսարան մը որ չատ կը յիշեցնէր 1918 Նոյեմբերի զինադադարի օրերը: Չեմպըրլէն կը վերադառնար ապահովելով անարիւն խաղաղութիւն մը որ կնքուած էր 24 ժամուան մէջ, թէյի եւ գաբեջուրի սեղանի մը առջեւ, չորս ջոջերու կողմէ: Օդանաւէն իջնելէ վերջ, Անգլիոյ վարչապետը հետեւեալ յայտարարութիւնն ըրաւ .

— « Սիրելի բարեկամներ, մեր պատմութեան մէջ երկրորդ անգամն է որ Գերմանիայէն կը վերադառնանք պատուաւոր խաղաղութեամբ մը: Ես կը հաւատամ թէ այս խաղաղութիւնը ապահովուած է մեր ժամանակին համար »:

Չեմպըրլէն իրեն հետ բերած էր չատ աւելի կարեւոր յայտարարութիւն մը, որ հրատարակուեցաւ իր եւ Հիթլէրի անունով: Վարչապետը ուրբաթ առտու ժամը 11·30էն մինչեւ 13 տեսակցութիւն մը ունեցած էր Գերմանիոյ Առաջնորդին հետ, եւ յայտարարեց .

— « Ես միշտ այն հաւատքն ունեցած եմ որ եթէ կարելի ըլլայ խաղաղ ելք մը գտնել չեխ. հարցին, այդ պարագան իրրեւ մեկնակէտ պիտի ծառայէ ընդհանուր խաղաղեցման եւրոպայի մէջ : Իրրեւ հետեւանք այս առտու վարչապետ Հիթլէրի հետ ունեցած տեսակցութեանս, որոշեցինք հետեւեալ յայտարարութիւնը հրատարակել .

— «Մենք, Գերմանիոյ Առաջնորդ - վարչապետը եւ Մեծն Բրիտանիոյ վարչապետը, նոր ժողով մը ունեցանք այսօր եւ համաձայնեցանք թէ անգլեւգերմանական յարաբերութեանց խնդիրը առաջնակարգ կարեւորութիւն ունի մեր երկու երկիրներուն եւ Եւրոպայի համար: Մենք անցեալ գիշեր կնքուած համաձայնութիւնը եւ անգլեւգերման ճաւային համաձայնութիւնը կը նկատենք իրրեւ խորհրդանշանը երկու երկիրներու բաղձանքին՝ այլեւս երբեք պատերազմ չմղելու իրարու դէմ: Մենք վճռած ենք ընդունիլ խորհրդակցութեանց մեթոտը, կարգադրելու համար այն բոլոր խնդիրները որ կրնան շահագրգռել մեր երկու երկիրները եւ որոշած ենք շարունակել մեր ջանքերը, անհետացնելու համար վէճերու կարելի պատճառները եւ այսպէս նպաստելու Եւրոպայի խաղաղութեան ապահովման »:

Վարչապետը չըսաւ թէ զրաղած են գաղթավայրերու խընդրով, այլ պարզապէս յայտարարեց թէ ընդհանուր քննութեան մը ենթարկած են բոլոր հարցերը: Երկու վարչապետները նորէն պիտի տեսակցին, երբ առթը ներկայանայ:

Այս առթիւ Լոնտոնի թերթերը կը գրեն թէ Մուսոլինի Հռոմ հրաւիրած է Չեմպըրլէնը: Վարչապետը մօտերս պատյտ մը պիտի կատարէ Միջերկրականի մէջ եւ այդ առթիւ պիտի հանդիպի նաեւ Հռոմ, խօսակցելու համար անգլեւիտալական համաձայնութեան եւ Սպանիոյ մասին :

ՏԱԼԱՏԻԷԻ ՅԱՂԹԱԿԱՆ ՎԵՐԱԴԱՐՁԸ

Աննկարագրելի խանդավառութեան մը արժանացաւ Ֆրանսայի վարչապետն ալ, Պուռժէի օդակայանէն մինչեւ պատերազմական նախարարութիւնը: Հարիւր հազարաւոր այրեր եւ կիներ խռնուած էին ճամբուն վրայ եւ անընդհատ կը ծափահարէին , խանդավառ կանչեր կ'արձակէին: Ամէն կողմէ ծաղիկներ կը նետուէին իր կառքին վրայ, կիներ կուլային իրենց ուրախութենէն , «Մարսէյեզ»ը կը թնդար, եւ ոստիկանութիւնը հազիւ կրնար պահպանել բարեկարգութիւնը: Վարչապետը ինքն ալ յուզուեցաւ եւ աչքերը թրջեցան: Պատերազմական պաշտօնատունը հասած առեն, Տալատիէ սոխպուեցաւ երեք անգամ պատչգամ ելլել, մինչ բազմութիւնը ուրախութեան կանչեր կ'արձակէր եւ ծաղիկներ կը նետէր :

Օդանաւէն իջած առեն, վարչապետը հետեւեալ յայտարարութիւնն ըրաւ ձայնասփիւռին առջեւ.

— « Կը վերադառնամ Գերմանիայէն, ուր բանակցութիւնները անչուշտ դժուարին եղան, բայց այն խորունկ համոզումով թէ կնքուած համաձայնութիւնը անհրաժեշտ էր խաղաղութեան պահպանման համար Եւրոպայի մէջ: Ես վստահ եմ այսօր թէ խաղաղութիւնը փրկուած է չնորհիւ փոխադարձ զիջումներու բաղձանքին եւ գործակցութեան տրամադրութեան որոնցմով միշտ առաջնորդուած էին չորս մեծ պետութեանց վարչապետները: Ես կը յուսամ թէ անգամ մը որ անցնինք այս վտանգաւոր կիրճը, կրնանք նախատեսել եւրոպական մեծ խնդիրներու ընդհանուր կարգադրութիւնը: Կը կրկնեմ որ եթէ յաջողեցանք այս արդիւնքը ձեռք բերել, այդ կը պարտինք նաեւ Ֆրանսայի ժողովուրդին կարգապահութեան, հանդարտութեան եւ վճռականութեան. ժողովուրդ մը որ երբեք չվհերացաւ ցուցնելու ամենամեծ պատրաստը : Ֆրանսացի՛ներ, մնանք միացեալ , աշխատասէր եւ հզօր ժողովուրդ մը: Այդ կը պահանջէ մեր պարտականութիւնը հայրենիքին հանդէպ, այդ կը պահանջէ բոլոր ժողովուրդներուն եւ աշխարհի խաղաղութեան չահը»:

**** Նախարարական խորհուրդը միաձայնութեամբ չնորհակալութիւն յայտնեց վարչապետը եւ արտաքին նախարարը, որոշեց խորհրդարանը բացառիկ նիստի հրաւիրել երեքչաբթի օր, զրաղելու համար արտաքին քաղաքականութեամբ :*

**** Փարիզի քաղաքապետական խորհուրդը որոշեց Չեմպըրլէնի անունով կոչել մայրաքաղաքի փողոցներէն մէկը: «Փառի - Միտի » հանդանակութիւն բացած է, Փարիզի մէջ մանաւանդ տունմը նուիրելու համար Անգլիոյ վարչապետին: Արմատական օրկանը արդէն արդէն 25·000 ֆրանքի հանդանակութեան մը ձեռնարկած է, թանկագին նուէր մը մատուցանելու համար Տիկին Չեմպըրլէնին:*

ՀՌՈՄԻ ԵՒ ՊԵՐԼԻՆԻ ՄԷՋ ԱԼ

Յանդավառութեան խելայեղ ցոյցեր կատարուեցան նաեւ Հռոմի եւ Պերլինի մէջ, Մուսոլինիի եւ Հիթլէրի վերադարձին առթիւ: «Դուչէ (Առաջնորդ), դուն փրկեցիր խաղաղութիւնը » , կ'աղաղակէր Հռոմի ժողովուրդը, չրջապատելով Առաջնորդին կառքը: Բազմաթիւ կիներ կուլային: Մուսոլինի եւս ըսաւ.

— « Ընկերներ, յիշատակելի ժամեր ապրեցաք: Մենք Միւնիխի մէջ աշխատեցանք խաղաղութիւնը ապահովել արդարութեամբ: Այս չէ՞ խօսելոյի ժողովուրդին խէսալը»: (Այո՛, այո՛): Թագաւորն ալ կայսրան գացած էր դիմաւորելու համար, բոլոր նախարարներուն եւ դեսպաններուն հետ: Մամուլը ցնծագին կը փառաբանէ Մուսոլինին իրրեւ «իրաւարար խաղաղութեան »:

**** Նոյն խանդավառութիւնը նաեւ Պերլինի մէջ, Հիթլէրի վերադարձին առթիւ: Գերմանիոյ պաշտօնական շրջանակները կը յուսան թէ խաղաղութիւնը ապահովուած է երկար առեն համար: Շատեր կը հաւատան նաեւ Ֆրանքեւգերման համաձայնութեան մը: Մարաչախտ կէսօրինկ հետեւեալ յայտարարութիւնն ըրաւ Պ. Տալատիէի հետ խօսակցելէ վերջ.*

— «Ոչինչ պէտք է արդիլէ մեր երկու մեծ ժողովուրդները քով քովի ապրելու խաղաղութեամբ, ժողովուրդներ որոնք այնքան կը յարգեն իրար փոխադարձաբար »:

Լեհաստան ալ իր կարգին կը սպառնայ

Միւնիխի համաձայնութիւնը հազիւ կնքուած, չարաչուք լուր մը հասաւ Վարչաւայէն:

Լեհաստանի նախարարական խորհուրդը բացառիկ ժողով մը գումարելով հանրապետութեան նախագահին գլխաւորութեամբ, յայտարարութիւն մը հրատարակեց որ կ'ըսէ.

— « Լեհաստան վճռած է անկախօրէն կարգադրել իր վէճը Չեխոսլովաքիոյ հետ: Չեխական պատասխանը լեհական ծանուցագրին, որ կը սպասուէր 3 օրէ ի վեր, պիտի յանձնուի այս գիշեր (30 սեպտ.) : Պատասխանը պիտի քննուի անմիջապէս: Եթէ չեխական պատասխանը համաձայնութիւն չյայտնէ անմիջապէս յանձնելու վիճելի հողամասը, լեհական կառավարութիւնը իրիկուան դէմ պիտի դիմէ այնպիսի միջոցներու որ կրնան չատ ծանր հետեւանքներ ունենալ: Պատասխանատուութիւնը պիտի իյնայ Փրակայի վրայ »:

Յայտարարութիւնը կը խօսի նաեւ Միւնիխի ժողովի մասին, գնահատելով Գերմանիոյ եւ Իտալիոյ բռնած դիրքը: Կ'ըսուի թէ Լեհաստան վճռացած է, այդ ժողովին հրաւիրուած չըլլալով: Երրորդ անգամն է որ Լեհաստան ծանուցագիր կը ղրկէ, պահանջելով Թէշէնի չրջանը :

(Էութերու շարունակութիւնը կարդալ Դ. Էջ)

ՀԱՅՐԻԿ ՄԱՐՏԻՐՈՍՅԱՆ

4.— Երիտ պատմվածքներ

ՀԱՅՐԻԿ ՄԱՐՏԻՐՈՍՅԱՆ — Ծն. 1901 թ. Սեպտեմբերի 13-ին Ալեքսանդրապոլում։ Ավարտել է Ալեքսանդրապոլի ուսուցչական ինստիտուտը։ Առաջին պատմվածքը տպագրել է 1922 թ. «Ալեքսանդրապոլ» թերթում։ Հեղինակ է «Ծիրանի ծառեր», «Ոսկե ճանապարհ», «Ամենայն հոգի» պատմվածքների ժողովածուների։ Մահացել է 1937 թ. Հոկտեմբերի 13-ին։

ՓԱՓՈՒՆՋԸ ՀԱՅԱՑՆՈՒՄ ԷՐ

Ամեն գարնան, երբ ծիրանի ծառերը ծաղկում էին, Մարիամ տատը ինձ ասում էր.

— Ծիրանի ծաղիկները փափուկ են, ինչպես մանկան մարմինը։ Ամեն ծաղիկ մի հոգի է։ Ամեն ծաղիկ հայացնում է։

Ես չէի հասկանում, թե ինչ է նշանակում «հայացնում է», բայց տատիս հարցնելու համարձակություն չունեի։ Ես միայն գիտեի, որ ծիրանի ծաղիկները շատ գեղեցիկ են, և ես սիրում էի նայել նրանց։

Մարիամ տատը ծնվել էր Ալաշկերտի դաշտում, մի հին գյուղում, որտեղ ամեն տարի ծիրանի ծառերը ծաղկում էին ամենից առաջ։ Նա ասում էր, որ այդ գյուղի անունը նշանակում է «Ծիրանի ծաղիկ»։ Ես չգիտեի, թե ինչ է նշանակում «Ալաշկերտ», բայց ինձ դուր էր գալիս այդ անունը։

Տատս ինձ պատմում էր իր մանկության մասին։ Նա ասում էր, որ իր մայրը՝ իմ պապիկի կինը, շատ գեղեցիկ կին է եղել։ Նրա մազերը սև են եղել, աչքերը՝ մեծ ու խոհուն։ Նա միշտ երգել է իր երեխաների համար։ Տատս հիշում էր մոր երգերից մեկը։ Նա երգում էր ինձ համար, և ես սովորեցի այդ երգը։

Մայրս մեռել էր, երբ ես դեռ փոքր էի։ Ես նրա դեմքը լավ չեմ հիշում։ Միայն հիշում եմ, որ նա ինձ գրկում էր, և ես զգում էի նրա մարմնի տաքությունը։ Տատս ասում էր, որ մայրերը երկնքում աստղեր են դառնում։ Ես հարցրի, թե ո՞ր աստղն է մայրս։ Տատս ցույց տվեց մի պայծառ աստղ, որ ամեն երեկո նայում էր պատուհանից։

Ես սկսեցի կարծել, որ այդ աստղը մայրս է։ Ես խոսում էի նրա հետ, և ինձ թվում էր, թե նա լսում է ինձ։ Ես նրան պատմում էի իմ խաղերի, իմ ընկերների և իմ վշտերի մասին։ Ես գիտեի, որ նա չի կարող պատասխանել, բայց ինձ հանգիստ էր զգում, երբ խոսում էի նրա հետ։

Մի գարուն, երբ ծիրանի ծառերը նորից ծաղկեցին, տատս հիվանդացավ։ Նա ծեր էր, և նրա ուժերը սպառվում էին։ Ես ամեն օր գնում էի նրա մոտ և նստում էի նրա անկողնու մոտ։ Նա ինձ պատմում էր հին հեքիաթներ, և ես լսում էի նրան՝ չնայած գիտեի, որ նա շուտով կհեռանա ինձանից։

Մի օր տատս ինձ ասաց.

— Երբ ես մեռնեմ, դու ինձ մի լացիր։ Ես կգնամ մայրիկիդ մոտ, և նա ինձ կասի, որ դու լավ տղա ես եղել։

Ես խոստացա, որ չեմ լացի։ Բայց երբ նա մեռավ, ես չկարողացա զսպել արցունքներս։ Ես լաց էի լինում, որովհետև ինձ թվում էր, որ տատս ինձ մենակ է թողնում։

Հուղարկավորությունից հետո ես գնացի ծիրանի ծառերի տակ։ Ծաղիկները թափվում էին, և օդը լի էր նրանց բուրմունքով։ Ես հիշեցի տատիս խոսքերը և հասկացա, որ նա ճիշտ էր ասում։ Ծիրանի ծաղիկները իսկապես հայացնում են։

Այդ գարնանից ի վեր ես միշտ սիրել եմ ծիրանի ծաղիկները։ Ամեն տարի, երբ նրանք ծաղկում են, ես հիշում եմ տատիս և նրա խոսքերը։ Ես գիտեմ, որ նա հիմա էլ ինձ լսում է, և որ նրա աստղը միշտ նայում է ինձ պատուհանից։

ՀՈՐԱՔՈՒՅՐԸ

Հորաքույրս ապրում էր Ալաշկերտի դաշտում, մի փոքրիկ տնակում, որը կանգնած էր մի բլրի վրա։ Նրա անունը Աստղիկ էր, և նա ինձ համար ամենասիրելի մարդն էր աշխարհում։ Ես ամեն ամառ գնում էի նրա մոտ, և այդ ամիսները ինձ համար ամենաերջանիկ ժամանակներն էին։

Հորաքույրս ամուսնացած չէր։ Նա ապրում էր միայնակ, բայց երբեք չէր տխրում։ Նա միշտ երգում էր, աշխատում էր այգում, կամ գնում էր հարևանների մոտ։ Նրան բոլորը սիրում էին, որովհետև նա միշտ պատրաստ էր օգնել ուրիշներին։

Ես հորաքրոջս հետ ապրում էի ամիսներով։ Ես օգնում էի նրան ամեն գործում։ Ես ջուր էի բերում աղբյուրից, հավերին կերակրում էի, և երբեմն նույնիսկ կով էի կթում։ Ես սիրում էի կովի կաթի տաք հոտը և կաթի փրփուրը։

Երեկոները մենք նստում էինք տան առջև և նայում էինք, թե ինչպես է մայրամուտը ներկում երկինքը կարմիր և ոսկեգույն գույներով։ Հորաքույրս պատմում էր ինձ հին հեքիաթներ և երգեր, որոնք նա սովորել էր իր մանկության տարիներին։ Ես լսում էի նրան, և ինձ թվում էր, թե աշխարհում ոչ մի ավելի լավ բան չկա, քան այդ երեկոները։

Հորաքույրս ասում էր, որ ես նման եմ մորս։ Նա ասում էր, որ մայրս նույնպես սիրում էր ծիրանի ծաղիկները և միշտ ժպտում էր, երբ նրանք ծաղկում էին։ Ես հպարտանում էի, երբ լսում էի այդ խոսքերը, որովհետև ինձ համար ամենամեծ պատիվն էր նմանվել մորս։

Մի անգամ, երբ ես արդեն տասներկու տարեկան էի, հորաքույրս հիվանդացավ։ Նա մրսեց, և նրա ջերմությունը բարձրացավ։ Ես ամբողջ գիշեր չքնեցի և նրա մահճակալի մոտ նստած էի։ Նա ինձ ասում էր, որ ամեն ինչ լավ կլինի, բայց ես տեսնում էի, որ նա վախենում է։

Հորաքույրս ապաքինվեց, բայց այդ դեպքից հետո ես սկսեցի ավելի հաճախ գնալ նրա մոտ։ Ես ուզում էի, որ նա միշտ իմանա, թե ինչքան եմ սիրում իրեն։ Ես նրան ասում էի այդ մասին, և նա ժպտում էր, բայց ոչինչ չէր պատասխանում։

Հիմա ես մեծ եմ, և հորաքույրս էլ չկա։ Նա մեռավ ձմռանը, երբ ես ուսանում էի։ Ես չկարողացա գնալ նրա հուղարկավորությանը, և դա իմ կյանքի ամենամեծ ցավն է։ Ես գիտեմ, որ նա ներում է ինձ, բայց ես ինքս ինձ չեմ ներում։

Ամեն գարուն, երբ ծիրանի ծառերը ծաղկում են, ես հիշում եմ հորաքրոջս։ Ես հիշում եմ նրա ձայնը, նրա երգերը, նրա ժպիտ

ՓՈՔՐԻԿ ՊԱՐԿԵՐ

ՊԱՏՄՎԱԾՔՆԵՐ

Մեծ Տիգրանը տեղափոխում է մայրաքաղաքը

Ն. ՏԵՐ-ՄԻՔԱՅԵԼՅԱՆ

Տիգրան Մեծը, հաղթանակներ տարած Հռոմի դեմ, Արտաշատից մայրաքաղաքը տեղափոխեց Տիգրանակերտ։ Ինչո՞ւ։ Ինչպե՞ս։ Ինչպե՞ս էր ապրում Տիգրանակերտը։ Ինչպե՞ս էր ապրում Արտաշատը։ Ինչպե՞ս էր ապրում Հայաստանը։ Ինչպե՞ս էր ապրում Տիգրան Մեծը։ Ինչպե՞ս էր ապրում Կլեոպատրան։ Ինչպե՞ս էր ապրում Հռոմը։ Ինչպե՞ս էր ապրում Պարթևստանը։ Ինչպե՞ս էր ապրում Միհրդատը։ Ինչպե՞ս էր ապրում Ասորեստանը։ Ինչպե՞ս էր ապրում Եգիպտոսը։ Ինչպե՞ս էր ապրում Հունաստանը։ Ինչպե՞ս էր ապրում Մակեդոնիան։ Ինչպե՞ս էր ապրում Կարթագենը։ Ինչպե՞ս էր ապրում Գալլիան։ Ինչպե՞ս էր ապրում Իսպանիան։ Ինչպե՞ս էր ապրում Գերմանիան։ Ինչպե՞ս էր ապրում Բրիտանիան։ Ինչպե՞ս էր ապրում Սկանդինավիան։ Ինչպե՞ս էր ապրում Ռուսաստանը։ Ինչպե՞ս էր ապրում Չինաստանը։ Ինչպե՞ս էր ապրում Ճապոնիան։ Ինչպե՞ս էր ապրում Հնդկաստանը։ Ինչպե՞ս էր ապրում Աֆրիկան։ Ինչպե՞ս էր ապրում Ամերիկան։ Ինչպե՞ս էր ապրում Ավստրալիան։ Ինչպե՞ս էր ապրում Օվկիանիան։ Ինչպե՞ս էր ապրում Ատլանտիդան։ Ինչպե՞ս էր ապրում Լեմուրիան։ Ինչպե՞ս էր ապրում Հյուպերբորեան։ Ինչպե՞ս էր ապրում Ոսկե դարը։ Ինչպե՞ս էր ապրում Արծաթե դարը։ Ինչպե՞ս էր ապրում Պղնձե դարը։ Ինչպե՞ս էր ապրում Քարե դարը։ Ինչպե՞ս էր ապրում Մարդը։ Ինչպե՞ս էր ապրում Կապիկը։ Ինչպե՞ս էր ապրում Ձուկը։ Ինչպե՞ս էր ապրում Միջատը։ Ինչպե՞ս էր ապրում Որդը։ Ինչպե՞ս էր ապրում Բույսը։ Ինչպե՞ս էր ապրում Քարը։ Ինչպե՞ս էր ապրում Հողը։ Ինչպե՞ս էր ապրում Ջուրը։ Ինչպե՞ս էր ապրում Օդը։ Ինչպե՞ս էր ապրում Կրակը։ Ինչպե՞ս էր ապրում Էլեկտրականությունը։ Ինչպե՞ս էր ապրում Մագնիսականությունը։ Ինչպե՞ս էր ապրում Ձգողականությունը։ Ինչպե՞ս էր ապրում Ատոմը։ Ինչպե՞ս էր ապրում Էլեկտրոնը։ Ինչպե՞ս էր ապրում Պրոտոնը։ Ինչպե՞ս էր ապրում Նեյտրոնը։ Ինչպե՞ս էր ապրում Ֆոտոնը։ Ինչպե՞ս էր ապրում Գրավիտոնը։ Ինչպե՞ս էր ապրում Հիգսի բոզոնը։ Ինչպե՞ս էր ապրում Քվարկը։ Ինչպե՞ս էր ապրում Գլյուոնը։ Ինչպե՞ս էր ապրում Մեզոնը։ Ինչպե՞ս էր ապրում Բարիոնը։ Ինչպե՞ս էր ապրում Հադրոնը։ Ինչպե՞ս էր ապրում Լեպտոնը։ Ինչպե՞ս էր ապրում Նեյտրինոն։ Ինչպե՞ս էր ապրում Անտինեյտրինոն։ Ինչպե՞ս էր ապրում Միոնը։ Ինչպե՞ս էր ապրում Տաուոնը։ Ինչպե՞ս էր ապրում Էլեկտրոնային նեյտրինոն։ Ինչպե՞ս էր ապրում Միոնային նեյտրինոն։ Ինչպե՞ս էր ապրում Տաուոնային նեյտրինոն։ Ինչպե՞ս էր ապրում Էլեկտրոնային անտինեյտրինոն։ Ինչպե՞ս էր ապրում Միոնային անտինեյտրինոն։ Ինչպե՞ս էր ապրում Տաուոնային անտինեյտրինոն։ Ինչպե՞ս էր ապրում Էլեկտրոնային լեպտոնային թիվը։ Ինչպե՞ս էր ապրում Միոնային լեպտոնային թիվը։ Ինչպե՞ս էր ապրում Տաուոնային լեպտոնային թիվը։ Ինչպե՞ս էր ապրում Լեպտոնային թվերի պահպանման օրենքը։ Ինչպե՞ս էր ապրում Բարիոնային թվերի պահպանման օրենքը։ Ինչպե՞ս էր ապրում Էներգիայի պահպանման օրենքը։ Ինչպե՞ս էր ապրում Իմպուլսի պահպանման օրենքը։ Ինչպե՞ս էր ապրում Իմպուլսի մոմենտի պահպանման օրենքը։ Ինչպե՞ս էր ապրում Զույգության պահպանման օրենքը։ Ինչպե՞ս էր ապրում Լիցքի համալուծության պահպանման օրենքը։ Ինչպե՞ս էր ապրում Զույգության խախտման օրենքը։ Ինչպե՞ս էր ապրում Լիցքի համալուծության խախտման օրենքը։ Ինչպե՞ս էր ապրում Զույգության և լիցքի համալուծության համակցված խախտման օրենքը։ Ինչպե՞ս էր ապրում Ժամանակի շրջման օրենքը։ Ինչպե՞ս էր ապրում Ժամանակի շրջման խախտման օրենքը։ Ինչպե՞ս էր ապրում Զույգության, լիցքի համալուծության և ժամանակի շրջման համակցված խախտման օրենքը։ Ինչպե՞ս էր ապրում Կ-մեզոնների համար Զույգության, լիցքի համալուծության և ժամանակի շրջման համակցված խախտման օրենքը։ Ինչպե՞ս էր ապրում Բ-մեզոնների համար Զույգության, լիցքի համալուծության և ժամանակի շրջման համակցված խախտման օրենքը։ Ինչպե՞ս էր ապրում Դ-մեզոնների համար Զույգության, լիցքի համալուծության և ժամանակի շրջման համակցված խախտման օրենքը։ Ինչպե՞ս էր ապրում Ս-մեզոնների համար Զույգության, լիցքի համալուծության և ժամանակի շրջման համակցված խախտման օրենքը։ Ինչպե՞ս էր ապրում Տ-մեզոնների համար Զույգության, լիցքի համալուծության և ժամանակի շրջման համակցված խախտման օրենքը։ Ինչպե՞ս էր ապրում Ե-մեզոնների համար Զույգության, լիցքի համալուծության և ժամանակի շրջման համակցված խախտման օրենքը։ Ինչպե՞ս էր ապրում Ֆ-մեզոնների համար Զույգության, լիցքի համալուծության և ժամանակի շրջման համակցված խախտման օրենքը։ Ինչպե՞ս էր ապրում Ը-մեզոնների համար Զույգության, լիցքի համալուծության և ժամանակի շրջման համակցված խախտման օրենքը։ Ինչպե՞ս էր ապրում Թ-մեզոնների համար Զույգության, լիցքի համալուծության և ժամանակի շրջման համակցված խախտման օրենքը։ Ինչպե՞ս էր ապրում Ժ-մեզոնների համար Զույգության, լիցքի համալուծության և ժամանակի շրջման համակցված խախտման օրենքը։ Ինչպե՞ս էր ապրում Ի-մեզոնների համար Զույգության, լիցքի համալուծության և ժամանակի շրջման համակցված խախտման օրենքը։ Ինչպե՞ս էր ապրում Լ-մեզոնների համար Զույգության, լիցքի համալուծության և ժամանակի շրջման համակցված խախտման օրենքը։ Ինչպե՞ս էր ապրում Խ-մեզոնների համար Զույգության, լիցքի համալուծության և ժամանակի շրջման համակցված խախտման օրենքը։ Ինչպե՞ս էր ապրում Ծ-մեզոնների համար Զույգության, լիցքի համալուծության և ժամանակի շրջման համակցված խախտման օրենքը։ Ինչպե՞ս էր ապրում Կ-մեզոնների համար Զույգության, լիցքի համալուծության և ժամանակի շրջման համակցված խախտման օրենքը։ Ինչպե՞ս էր ապրում Հ-մեզոնների համար Զույգության, լիցքի համալուծության և ժամանակի շրջման համակցված խախտման օրենքը։ Ինչպե՞ս էր ապրում Ձ-մեզոնների համար Զույգության, լիցքի համալուծության և ժամանակի շրջման համակցված խախտման օրենքը։ Ինչպե՞ս էր ապրում Ղ-մեզոնների համար Զույգության, լիցքի համալուծության և ժամանակի շրջման համակցված խախտման օրենքը։ Ինչպե՞ս էր ապրում Ճ-մեզոնների համար Զույգության, լիցքի համալուծության և ժամանակի շրջման համակցված խախտման օրենքը։ Ինչպե՞ս էր ապրում Մ-մեզոնների համար Զույգության, լիցքի համալուծության և ժամանակի շրջման համակցված խախտման օրենքը։ Ինչպե՞ս էր ապրում Յ-մեզոնների համար Զույգության, լիցքի համալուծության և ժամանակի շրջման համակցված խախտման օրենքը։ Ինչպե՞ս էր ապրում Ն-մեզոնների համար Զույգության, լիցքի համալուծության և ժամանակի շրջման համակցված խախտման օրենքը։ Ինչպե՞ս էր ապրում Շ-մեզոնների համար Զույգության, լիցքի համալուծության և ժամանակի շրջման համակցված խախտման օրենքը։ Ինչպե՞ս էր ապրում Չ-մեզոնների համար Զույգության, լիցքի համալուծության և ժամանակի շրջման համակցված խախտման օրենքը։ Ինչպե՞ս էր ապրում Ջ-մեզոնների համար Զույգության, լիցքի համալուծության և ժամանակի շրջման համակցված խախտման օրենքը։ Ինչպե՞ս էր ապրում Ռ-մեզոնների համար Զույգության, լիցքի համալուծության և ժամանակի շրջման համակցված խախտման օրենքը։ Ինչպե՞ս էր ապրում Ս-մեզոնների համար Զույգության, լիցքի համալուծության և ժամանակի շրջման համակցված խախտման օրենքը։ Ինչպե՞ս էր ապրում Վ-մեզոնների համար Զույգության, լիցքի համալուծության և ժամանակի շրջման համակցված խախտման օրենքը։ Ինչպե՞ս էր ապրում Տ-մեզոնների համար Զույգության, լիցքի համալուծության և ժամանակի շրջման համակցված խախտման օրենքը։ Ինչպե՞ս էր ապրում Ր-մեզոնների համար Զույգության, լիցքի համալուծության և ժամանակի շրջման համակցված խախտման օրենքը։ Ինչպե՞ս էր ապրում Ց-մեզոնների համար Զույգության, լիցքի համալուծության և ժամանակի շրջման համակցված խախտման օրենքը։ Ինչպե՞ս էր ապրում Ւ-մեզոնների համար Զույգության, լիցքի համալուծության և ժամանակի շրջման համակցված խախտման օրենքը։ Ինչպե՞ս էր ապրում Ք-մեզոնների համար Զույգության, լիցքի համալուծության և ժամանակի շրջման համակցված խախտման օրենքը։ Ինչպե՞ս էր ապրում Օ-մեզոնների համար Զույգության, լիցքի համալուծության և ժամանակի շրջման համակցված խախտման օրենքը։ Ինչպե՞ս էր ապրում Ֆ-մեզոնների համար Զույգության, լիցքի համալուծության և ժամանակի շրջման համակցված խախտման օրենքը։ Ինչպե՞ս էր ապրում Ք

ՄԻՒՆԻԽԻ ՀԱՄԱՁԱՅՆՈՒԹԵԱՆ ԲՆԱԳԻՐԸ

Ահաւասիկ բնագիրը այն համաձայնութեան որ կնքուեցաւ Միւնիխի մէջ, Սեպտ. 29ին, Մեծն Բրիտանիոյ, Գերմանիոյ, Իտալիոյ եւ Ֆրանսայի միջեւ.—

Զորս պետութիւնները,— Գերմանիա, Միացեալ Թագաւորութիւն (Մեծն Բրիտանիա), Ֆրանսա, Իտալիա, նկատի առնելով արդէն սկզբունքով իրականացած կարգադրութիւնը Գերմանիոյ Թողելու համար Զուտէթեան Գերմաններու հողերը, համաձայնած են հետեւեալ տրամադրութեանց եւ պայմաններու վրայ, որ կը վերաբերին այդ փոխանցումի գործողութեանց: Այս համաձայնութեամբ, պետութիւններէն իւրաքանչիւրը յանձն կ'առնէ կատարել անհրաժեշտ ձեռնարկները, ապահովելու համար անոր գործադրութիւնը.—

1. Պարպումը պիտի սկսի Հոկտեմբեր 1ին:

2. *Միացեալ Թագաւորութիւնը, Ֆրանսա եւ Իտալիա կ'ընդունին թէ խնդրոյ առարկայ երկրամասին պարպումը պէտք է լրանայ Հոկտեմբեր 10ին, առանց քանդելու որ եւ է հաստատուածքիւն: Չեխոսլովաքեան կառավարութիւնը պատասխանատուութիւնը պիտի ստանձնէ այդ պարպումը կատարելու առանց որ եւ է մնաս հասած ըլլալու նոյն հաստատութեանց:*

3. *Պարպումի պայմաններուն մանրամասնութիւնները պիտի ճշդուին միջազգային յանձնաժողովի մը կողմէ, բաղկացած Գերմանիոյ, Միացեալ Թագաւորութեան, Ֆրանսայի, Իտալիոյ եւ Չեխոսլովաքիոյ ներկայացուցիչներէն:*

4. *Գերմանական զօրքին կողմէ գերազանցօրէն գերմանական հողերու աստիճանական գրաւումը պիտի սկսի Հոկտեմբեր 1ին: Յարակից քարտէսին վրայ նշանակուած չորս գօտիները (չրջան) գերմանական զօրքին կողմէ պիտի գրաւուին հետեւեալ կարգով.—*

Թիւ 1 շրջան՝ հոկտ. 1ին եւ 2ին: Թիւ 2 շրջան հոկտեմբեր 2ին եւ 3ին: Թիւ 3 շրջան հոկտ. 3ին, 4ին եւ 5ին: Թիւ 4 շրջան՝ հոկտ. 6ին եւ 7ին:

Գերազանցօրէն գերմանական միւս հողերը պիտի ճշդուին միջազգային յանձնաժողովին կողմէ եւ գերմանական զօրքին կողմէ պիտի գրաւուին այսօրուընէ մինչեւ հոկտեմբեր 10:

5. *Երբորդ յօդուածով յիշուած միջազգային յանձնաժողովը պիտի ճշդէ այն երկրամասերը ուր հանրաքուէ մը պիտի կատարուի: Այդ երկրամասերը պիտի գրաւուին միջազգային զօրագունդերու կողմէ, մինչեւ ժողովրդական քուէարկութեան լրացումը: Նոյն յանձնաժողովը պիտի ճշդէ նաեւ այն պայմանները որոնց համաձայն պիտի կատարուի հանրաքուէն, իրրեւ հիմ բռնելով Սարի հանրաքուէն: Նմանապէս ան պիտի ճշդէ հանրաքուէի բացման թուականը, որ կրնայ ըլլալ ամէնէն ուշը մինչեւ նոյեմբերի վերջը:*

6. *Սահմաններու վերջնական ճշդումը պիտի կատարուի միջազգային յանձնաժողովին կողմէ, որ իրաւասութիւն պիտի ունենայ նաեւ, կարգ մը բացառիկ պարագաներու մէջ, չորս պետութեանց յանձնարարելու սահմանափակ փոփոխումներ՝ առանց հանրաքուէի փոխանցելի չրջաններու ազգագրական հանգամանքի որոշման համար:*

7. *Պիտի հաստատուի նախընտրութեան իրաւունք մը (օփսիոն) բնակիչներու մասին՝ փոխանցելի երկրամասերուն մէջ մնալու կամ դուրս ելլելու համար: Այդ ընտրութիւնը պիտի գործադրուի վեց ամսուան պայմանաժամի մը մէջ, սկսելով ներկայ համաձայնութեան թուականէն: Գերմանիա չեխ յանձնաժողով մը պիտի ճշդէ այդ ընտրութեան մանրամասնութիւնները, պիտի քննէ անհրաժեշտ միջոցները դիւրացնելու համար բնակչութեանց փոխանակութիւնը եւ պիտի կարգադրէ այդ փոխանակութիւններէն ծագելիք խնդիրները:*

8. *Չեխական կառավարութիւնը ներկայ համաձայնութեան կնքումէն սկսելով, չորս չաբթուան ընթացքին պիտի արձակէ այն բոլոր Զուտէթեան Գերմանները որ կը գտնուին զինուորական կամ ոստիկանական կազմին մէջ եւ կ'ուզեն արձակուիլ: Միեւնոյն պայմանաժամին մէջ չեխական կառավարութիւնը պիտի արձակէ այն Զուտէթեան Գերմանները որոնք բանտարկուած են քաղաքական յանցանքներու համար:* (Ստորագրութիւններ):

Համաձայնութեան կցուած են չորս յաւելուածներ: Առաջին նով բրիտանական եւ Ֆրանսական կառավարութիւնները կը յայտարարեն թէ ի գօրու է 1938 սեպտեմբեր 19ի անգլօ-Ֆրանսական առաջարկներուն Երդ յօդուածը, որ կը տրամադրէ միջազգային եբրաշխաւորութեամբ ապահովել չեխոսլովաք պետութեան նոր սահմանները որ եւ է նախայարձակման դէմ:

Երկրորդ յաւելուածով չորս պետութեանց կառավարութիւնները կը յայտարարեն թէ Չեխոսլովաքիոյ լեհական եւ հունգրական փոքրամասնութեանց խնդիրը եթէ մինչեւ երեք ամիս կարգադրուած չըլլայ շահակից պետութեանց համաձայնութեամբ, պիտի քննուի չորս պետութեանց վարչապետներուն ուրիչ մէկ ժողովին մէջ:

Երրորդ յօդուածով փոխանցելի երկրամասէն ծագելիք բոլոր խնդիրները կը յանձնուին միջազգային յանձնաժողովին:

Չորրորդ յօդուածին տրամադրութեամբ, նախատեսուած մի-ջազգային յանձնաժողովը պիտի բաղկանայ Գերմանիոյ արտաքին նախարարէն, երեք պետութեանց Պերլինի դեսպաններէն եւ Չեխոսլովաքիոյ կառավարութեան նշանակած մէկ անդամէն:

*** Գերմանական զօրքը առաջին չրջանը մտաւ շաբաթ առտու հոկտեմբեր 1, գրաւումը չաբունակելով այսօր ալ: Այդ չրջանը կը գտնուի Չեխոսլովաքիոյ հարաւային մասին մէջ, Լինցի եւ Փասաուի (Աւստրիա) հիւսիսակողմը:

Այսօր, կիրակի եւ երկուշաբթի գերմանական զօրքը պիտի գրաւէ հիւսիսային շրջանը, Տրէզդէնի հարաւակողմը:

Երկուշաբթի, երեքշաբթի եւ չորեքշաբթի պիտի գրաւէ արեւմտեան շրջանը, *մէջն ըլլալով Քարլսպատը եւ Մարիէնպատը:*

Հինգշաբթի եւ ուրբաթ պիտի գրաւէ հիւսիսային շրջանի մէկ մասը, *որ սահմանակից է գերմանական Շլեզիոյ:*

Եւրոպական տագնապին հետեւանքները Լիբանանի եւ Սուրիոյ մէջ

Պէյրութէն կը հեռագրեն Թայմզի (29 սեպտեմբեր).—

Սուրիա եւ Լիբանան եւրոպական տագնապը կը դիտեն յարաճուն անձկութեամբ: Լիբանանի մէջ Ֆրանսական պինուորական իշխանութիւնները զօրացուցած են ծովեզերեայ պաշտպանութեան ամրոցները եւ հակաօդային մարտկոցները Պէյրութի, Տրիպոլոյ եւ ուրիշ կէտերու մէջ, արագօրէն չինած լրացուցած են զինուորական նոր օդակայան մը: Այս գործունէութիւնը ցոյց կու տայ, թէ հոգատար պետութիւնը յանկարծակիի չուզեր գալ եւ կ'ըմբռնէ թէ կեդրոնական Եւրոպայի մէջ պատերազմ մը չուտով կը տարածուի Միջերկրականի վրայ:

Սուրիոյ մէջ օտար յարձակման մը վտանգը աւելի քիչ է, բայց կառավարութեան տկարութիւնը ենթադրել կուտայ, թէ պատերազմի մը պարագային անջատողական ու յեղափոխական չարժումները կը զօրանան եւ կը տարածուին Դամասկոսէն, Հալէպէն, Համայէն ու Համայէն դուրս, այն վայրերու մէջ, ուր սուրիական պետութիւնը ուժեղ հեղինակութիւն չի կրնար գործ դնել: Ձէպիրէի չրջանը, որ կը գտնուի Եփրատի եւ Իրաքի ու Թուրքիոյ սահմաններուն միջեւ, խառնակ վիճակի մէջ է: Տուրք չի գանձուիր, քրտական հոծ բնակչութիւնը ըմբոստ է եւ կառավարական պաշտօնեաները չեն համարձակիր երթալ իրենց գործերունդլուիը անցնել: Ձէպէլ Տրուզը կեդրոնական կառավարութեան պաշտօնեաներու հրահանգներուն որ եւ է կարեւորութիւն չի տար: Կայ նաեւ խորունկ դժգոհութիւն Լաթաքիոյ Ալէվիներու մէջ:

Սուրիոյ տկարութիւնը պատճառ եղած է, որ Լիբանանի հանրային կարծիքը ուժ չտայ Սուրիոյ եւ Լիբանանի միացման տեսակէտին,— որ երբեք ժողովրդականութիւն գտած չէ Լիբանանի մէջ: Լիբանանցիները աւելի չուտ Սիոնականներու համակիր են: Անոնք չեն վախնար Հրեաներու առեւտրական մրցակցութենէն, որովհետեւ բաւականաչափ ուժեղ են առեւտրական ասպարէզի մէջ, եւ հետեւաբար չեն բաժներ այն հակահրէական ու հականգլիական տրամադրութիւնները, որոնք կը տիրեն Սուրիոյ մէջ: Ակռէ զատ՝ Լիբանանի մէջ քրիստոնեայ մեծամասնութիւնը այնքան ալ բարեկամաբար տրամադրուած չէ իսլամ փոքրամասնութեան հանդէպ 1936ի եւ անցեալ տարուան Պէյրութի դէպքերէն ասդին, իսկ Սուրիացիներու մէջ տիրող պատկերացումը պատճառ դարձած է, որ Սուրիոյ հետ միացումի հեռանկարը հաչտ աչքով չդիտուի Լիբանանցիներու կողմէ:

ՁԱՆԱՁԱՆ ԼՈՒՐԵՐ ՔԱՆԻ ՄԸ ՏՂԱՂՈՎ

ՅՈՐՀՐԴԱՑԻՆ ՀՊԱՏԱԿԱՒԻԹԵՆԷ ԶՐԿՈՒԵՑԱՆ 416 խաղախցիներ, որոնց 219ը կիներ են: Ուրիշ հրամանագրով մը եւս կ'առնուին 92 երեւելիներու տրուած չքանչանները, իրրեւ հետեւանք անոնց գործած ոճիրներուն: Այս չնորհազուրկներուն մէջ կը գտնուին դատական նախկին գործավարը՝ Կրիլէնկօ, Մարքս-Ինգէլս կաճառին նախկին անօրէնը՝ Ռիազանով, որ վտարուեցաւ 1931ին, Լորակիբանիչէ՝ Աճարիոյ կեդր. Գործադիր Կոմիտէին նախկին նախագահը եւ ուրիշներ:

ՊԱՂԵՍՏԻՆԻ ՄԷՋ 359 հոգի սպաննուած եւ 174 հոգի վիրաւորուած են սեպտեմբերի ընթացքին: Սպանեալներուն 246ը ահաբեկիչները են, 80 անզլիացի զինուորներ: Զեկոյցը կ'ըսէ թէ արաբ ահաբեկիչները բազմաթիւ ձիեր կը գողնան, իրենց մասնաւոր հեծելազօրքը կազմելու համար: Արդէն ձեռք անցուցած են 300 ձիեր, նժոյգները եւ ջորիները:

ԶՄԵՌՆԱՑԻՆ ԺԱՄԸ սկսաւ այս գիշեր (չաբաթ): Զմռռնաք մէկ ժամ եւս տանիլ ժամացոյցը:

ՊԵԼՃԻՈՑ կառավարութիւնը, որ զէնքի տակ առած էր վեց դասեր, որոշեց զանոնք ցրուել երեք-չորս օրէն:

ՄՈՍԿՈՒԱՑԻ թերթերը կը գրեն թէ պատերազմը պարզապէս յետաձգուած է եւ «անձնատուութիւն» կը կոչեն Անգլիոյ եւ Ֆրանսայի բռնած դիրքը: «Իզվեստիա» կ'ըսէ.— «Պատերազմը պարզապէս յետաձգուեցաւ եւ Ֆրանսա ու Անգլիա չատ աւելի տկար դիրք մը ունին այսօր քան առաջ»:

ԹՈՒՐՔԻՈՑ արտաքին նախարարը, Թ. Ր. Արաս, Պելկրատ հանդիպեցաւ առջի օր եւ երկար տեսակցութիւն մը ունեցաւ վարչապետին հետ:

Հ. Յ. Դ.

Փակ է

ՊԱՆԵԼՔՕ ՔՈՉԱՆԻ «ԱՐծիւ» ԵՆԹԱԿՈՄԻՏԷՆ ժողովի կը հրաւիրէ բոլոր ընկերները, 5 Հոկտեմբեր, Չորեքշաբթի երեկոյ ժամը 9ին, «կոբիւն» Ակումբին մէջ: կարեւոր օրակարգ:

ԼՈՑՍ ՏԵՍԱՒ

ԵՐՈՒՍԱՂԷՄ, ԵՐՈՒՍԱՂԷՄ...

(ՎԻՊԵՐԳՈՒԹԻՒՆ)

ԳՐԵՑ՝ Շ. ՆԱՐԴՈՒՆԻ

Հրատարակութիւն Մարսէյլի Հայ Մշակութային Միութեան: Գեղատիպ հատոր մը, 200 օրինակը ապուած՝ վարդագոյն ազնիւ թուղթի վրայ:

Գին,— սպիտակ թուղթի վրայ տպուածները պիտի ծախուին 5 Ֆրանք միեւնոյն 30 Հոկտեմբեր, անկէ վերջ 7.50 Ֆրանք: Վարդագոյն թուղթի վրա տպուածները՝ 7,50 Ֆրանք: Ամեն մէկ հատորի ապսպրանքի համար դրկել փոստի ծախք 0,65 դրոշմարուղթ. Առաջանման 10 եւ 15 Ֆրանք (ըստ երկրի): Ղիմել՝ Հայ Մշակութային Միութեան գանձապահին

S. Diradourian 2 Rue Philippe de Girard, *Մարսէյլ:*

Տիկիններ եւ օրիորդներ

Հոկտեմբեր 20էն սկսեալ ՏԻԿԻՆ ՎԱՐԴԱՆԵԱՆԻ (մասնագէտ ձեւագիտութեան) ձեւագիտութեան գիշերային դասընթացքները տեղի պիտի ունենան երեկոյեան ժամը 8—11 Պաեէօ-Փաշանի, Իսի լե-Մուլինոյի եւ Ալֆորվիլի հայ Ակումբներուն մէջ:

Վեց ամսուան ընթացքին պիտի սորվին ձեւագիտութիւն (coupe parfaite) *ամենավերջին մեթոտով եւ պիտի ստանան վկայական: Փափաքողները դիմեն Տիկին Վարդանեանի, 12 Rue Saint Sulpice, (4րդ յարկ) Paris (6). Մէթրօ Օտէօն:*

ԵՓՐԱՏ ՆՈՒՐԱԳԱԽՈՒՄԸ

Ղեկավար Տ. ՕՆՈՍԵԱՆ

15, Rue du Pourtour, Clamart, Seine Tél. Observatoire 13 - 45

Հեռաձայնել երեկոները 8էն վերջ:

Հայկական, եւրոպական եւ կովկասեան եղանակներ: Միակ նուագախումբը հաճելի դարձնելու համար ձեր հանգէսները, հարսնիքները եւ հաւաքոյթները:

Ա. ՁԱՐԳԱՐԵԱՆ

ՎԻՐԱԲՈՑԱԾ - ԱՏԱՄՆԱԲՈՑԱԾ

14 Rue Dunkerque (ՄԷԹՐՈ ԿԱՌ ՏԻՒ ՆՈՐԴ)

Tél. Tradaine 42—69

Կ'ընդունի ամէն օր ժամը 14—20:

Աշաւօտները ժամադրութեամբ:

Եւրոպայի հնչակեան վաճառոյն գրատունը

ԳՐԱՏՈՒՆ ՀՐԱՆՏ ՍԱՄՈՒԷԼ

Librairie H. SAMUEL

51, Rue Monsieur-le Prince, Paris (6e)

Հեռաձայն՝ DANTON 88 65 *Մէթրօ՝* ODÉON

Chèque-postale: Paris 1287—35

Հայերէն, ֆրանսերէն, անգլերէն եւ այլ լեզուներով գիրքեր:

ՀԱՃԱԽՈՒԹԻՒՆ ԱՐԵՒԵԼԱԳԻՏՈՒԹԻՒՆ:

Ապսպրանքները՝ կանխիկ: Ապառիկ ապսպրանքները նկատի չեն առնուիր:

"ՇԻՐԱԿ"

Արեւելքի միակ իսկական օղին է: Անզուգական: Անմրգոխի: Անհասարակ: Առաջնակարգ զօրացուցիչ ախորժակբեր, պատրաստուած գուսան չափիչ ջրով Հայ սուրբերական սեղանին գործ:

Ձաշարան "ԲԵՐԱ"

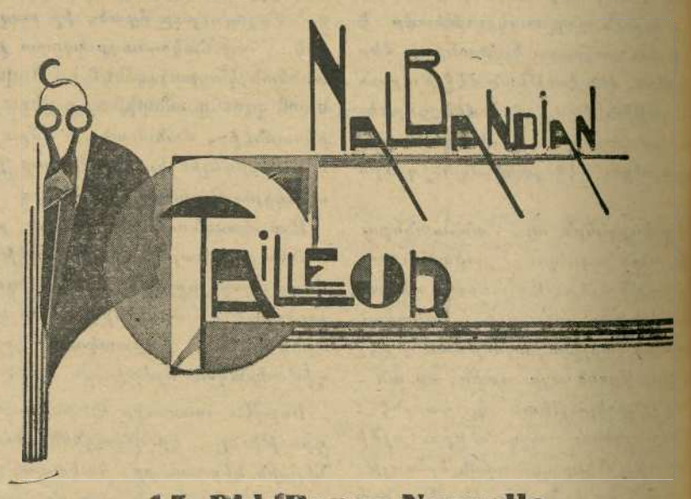
ՏՆՕՐԷՆ *ԵՐ. ՋԱՆԿԻԿ ՊԱԼԷՃԵԱՆ*

9 Rue Provence, Paris 9e. *(Առաջին յարկ)*

Մէթրօ **Le Peletier**

Արեւելեան եւ եւրոպական կերակուրներ՝ պատրաստուած տնարար իւղով:

Hommes **Dames**

15, Bld. Bonne Nouvelle

Métro Bonne Nouvelle Tél.: Gut. 93-70

ՀԱՅԵՐՈՒ ԺԱՄԱԴՐԱՎԱՅՐԸ

Ձ ա ր ա ր ա ն Ֆ Լ Օ Ր Ի Ա

61, Rue Monsieur le Prince, Paris (6e)

Մէթրօ՝ Օտէօն եւ Սէն Միշէլ

Արեւելեան եւ եւրոպական խնամուած կերակուրներ:

ՐԱՔԸ ՏԻՒԶ

Ձեզ իսկապէս քաղցր եւ անխոտոր պատրաստուած հայկական օղին է *ՐԱՔԸ ՏԻՒԶ:* Զուրկ արուեստական օղիներէ որոնք ձեր ստամոքսը կ'այրէ եւ դիւրները ջուր կը նետեն եւ կը վնասէ ձեր առողջութեան: *Խմեցէք ՐԱՔԸ ՏԻՒԶ* ու կզգաք թէ ինչպէս կազդուրիչ եւ ախորժակ բացող է: Տաքեր ըլլալէ ետք ուտած է:

Dalakupeian 8 Rue Sufflot
Dépôt: 7 Rue de la Paix, Marseille. Tél. Dragon 70—

ՀՈԳԵՀԱՆԳԻՍՏ

Այրի Տիկին Զարուհի Պապօեան եւ աղջիկը՝ Օր Մայոտ, Տէր եւ Տիկին Ս. Գալէնտէրեան կը ծանուցանեն որ այս կիրակի, 2 Հոկտ. Փարիզի Հայոց եկեղեցիին մէջ, 15 Rue Jean Goujon, տեղի կ'ունենայ հեզհեզախտ իրենց ամուսնոյն, հօր եւ աներհօր՝ ողբացեալ ԼԵՒՈՆ ՊԱՊՕՆԵԱՆի մահուան տարելիցին առթիւ:

Կը հրաւիրուին ազգականները, բարեկամները եւ հանդուցեալին յիշատակը յարգողները:

ՀՈՒՇԱՏԻՏ

ՄԱՐՍԷՅԼԻ Հայ երիտասարդական ընկերակցութեան Հոկտ. 1ի ողջունի երեկոյթ պարահանդէսը յետաձգուած է, ցնոր ծնօրհնութիւն:

ՍԱՄՈՒԷԼ ՄՈՒՐԱՏԵԱՆ ՎԱՐԺԱՐԱՆ

ՍԵՒՐԸ

Մխիթարեան Հայրերու Սեւրի Մեծ բառեան վարժարանին դպրոցական 1938—1939 տարիշրջանը կը սկսի Հոկտեմբեր 1էն:

Արձանագրութիւններու պէտք է դիմել վարժարանին գրասենեակը ամէն օր ժամը 15էն 18ը, Rue Troyon-Sèvres (S. et O.):

Տեսուչութիւն

Le Gérant : H. STEPHAN

17, Rue Damrémont, PARIS (18) **A. DER (AGOPIAN)**

ՅԱՌԱՋ

ՕՐԱԹՕՐԹ, ԱԶԳԱՑԻՆ, ՔԱՂԱՔԱԿԱՆ, ԳՐԱԿԱՆ

LE PREMIER QUOTIDIEN ARMENIEN EN EUROPE

HARATCH

(Fondé en 1925) :-: R. C. Seine 276.286

Directeur et Propriétaire : SCH. MISSAKIAN
Rédaction et Administration
ԽՄԲԱԳՐՈՒԹԻՒՆ ԵՒ ՎԱՐՉՈՒԹԻՒՆ
17, Rue Damesme, PARIS (13e)

Téléphone : Glacière 15 - 70
Chèque Postal Paris 1678 - 63
(ԵՐԹԵՒԵԿԻ ՀԱՄԱՐ՝ Métro : TOLBIAC)

ԲԱԺԱՆՈՐԴԱԳՐՈՒԹԵԱՆ ՊԱՅՄԱՆՆԵՐ.—

	ՏԱՐԵԿԱՆ	ՎԵՑԱՄՍԵԱՑ	ԵՒԱՄՍԵԱՑ
Ֆրանսա եւ Գաղութներ	150 ֆրանք	75 ֆրանք	40 ֆր.
Անգլիա եւ Իտալիա	265 ֆրանք	140 ֆրանք	
Ուրիշ երկիրներ	215 ֆրանք	110 ֆրանք	

ԵՐԵՔՇԱԲԹԻ 4 ՀՈԿՏԵՄԲԵՐ MARDI 4 Octobre 1938

14րդ ՏԱՐԻ — 14e Année No. 3951

Խմբագիր՝ ՇԱՒԱՐՇ ՄԻՍԱՔԵԱՆ

ԳԻՆ 50 ՍԱՆԹԻՄ

ԵՐԿՈՒՔ ՔՐՕՄՔ

ՃԱՀՆ ՒԻ ԿՈՐՈՒՍՏԸ

Դեռ կը հնչեն ցնծութեան աղաղակները, քանի որ փարատեցաւ պատերազմի մղձաւանջը, այնքան ահաւոր եւ աննախատեսելի։ Եւ յորդահոսան բազմութիւնները կը շարունակեն երախտապիտութիւն յայտնել Հորս «մեծերուն», ինչպէս երբեմն արքաներուն։

Բուն իրականութիւնը այն է որ Հորս ջրջերը ուզեցին եւ խափանեցին պատերազմը, ուղղակի եւ անմիջական չահ մը չունենալով անոր մէջ։

Տարբեր պարագաներու տակ, դարձեալ անոնք էին որ պիտի հնչեցնէին մարտակոչը, մէջտեղ նետելով չոնդալից նշանախօսքեր, ինչպէս 1914ին։

Միւս կողմէ, կարելի չէ ժխտել թէ այսօր չատ աւելի զօրաւոր են խաղաղութեան աղղակները, քան 20 — 25 տարի առաջ, երբ քաղաւոր - կայսր մը կրնար կրակի տալ ամբողջ Եւրոպան, չահագործելով այս կամ այն պատրուակը։

Այսօրուան վարիչները սոսկալած են նկատի առնել ոչ միայն հանքային կարծիքը, այլ եւ այն միլիոնաւոր կազմակերպուած բազմութիւնները, որ կը կոչուին նախկին ռազմիկ, բանուոր կամ գիւղացի։

Երկկ աւելի դիւրին էր ճղմել այդ անհամար, տաբեբային զանգուածները, քան այսօր, հակառակ զանազան միջոցներու, որոնք ունին խոցելի կողմեր ալ, ինչպէս երկկուան ամենազօր կայսրութիւնները։

Կան ուրիշ պարագաներ ալ, օրինակ՝ մեծ պետութեանց ռազմական պատրաստութեանց անհատասարակշռութիւնը, որ մտածել կուտայ ճակատագրական պահուն։

Այսպէս կամ այնպէս, օրհնութիւն մը պէտք է համարիլ որ փարատեցաւ մղձաւանջը, — գոնէ երկար տարիի համար յետաձգուեցաւ պատերազմը, իր քամոնելի հետեւանքներով։

Արդ, ի՞նչ հեռանկարներ կը պարզէ աննախընթաց տագնապի մը այս մխիթարական ելքը, Եւրոպայի եւ առ հասարակ ամբողջ աշխարհի համար։

Ուրախութեան կանչերուն հետ, միջազգային մամուլը այս խնդիրն է որ կը քննէ, յանգելով խառնակ եզրակացութեանց։

Լաւատեսներու կարծիքով, Միւնիխի համաձայնութիւնը նոր չրջան մը կը բանայ, խաղաղութեամբ կարգադրելու համար մի - ջազգային կնճիռները։

Անոնք այլեւս անխուսափելի չեն դաներ պատերազմը, մինչեւ անդամ դիւրացած կը տեսնեն սպառազինութեանց կրճատումը, — կը բաւէ որ հինգ - վեց մեծ պետութիւնները միշտ պատրաստ ըլլան գլուխ գլխի տալու, փոխադարձ բարեացակամութեամբ։ Անչուշտ, միշտ ալ զոհելով տկարը։

Ուրիշներ, աւելի չոռետես կամ իրատես, կը կարծեն թէ խաղաղութեան քաղաքականութիւնը ոչ թէ չահեցաւ, այլ տուժեց, քանի որ Հիթլէրեան Գերմանիոյ անդամատումը կը սպառնայ վեր ի վայր չրջել ամբողջ կեդր. եւ Արեւելեան Եւրոպայի քարտէսը։

Այս տասնամեակը մանաւորապէս զգալի է Փարիզի մէջ, ուր չատ մը թերթեր Ֆրանսան նուաստացած, տկարացած կը դատնեն, իրրեւ հետեւանք Միւնիխի համաձայնութեան։

Արդէն իսկ անվիճելի են հետեւեալ իրողութիւնները.—

1. Կաշկանդելով եւ անդամատելով Հիթլերեան, ինքնին ջուրը ինկած կ'ըլլայ հաւաքական ապահովութեան քաղաքական նուիթիւնը, որուն այնքան մոլեռանդութեամբ կապուած էր Ֆրանսա։

2. Հաւաքական ապահովութեան հետ, վերջնապէս կը թաղուի նաեւ Ազգերու Դաչնակցութիւնը, քանի որ Եւրոպայի գործերը կը կարգադրուին քառանդամ դրութեամբ — Անգլիա, Ֆրանսա, Իտալիա եւ Գերմանիա — համաձայն երկու Առաջնորդներու կամքին։ (Սէն – Պոիս, Լը Ժուռնալ)։

3. Փոխադարձ աջակցութեան դաշինքներուն կը յաջորդեն պետութենէ պետութիւն կնքուած համաձայնութիւններ, ինչպէս կը պահանջէ Հիթլէր, սկիզբէն ի վեր։

4. Ամբողջովին կը խորտակուի Ֆրանսայի ղինակցութիւնները - րու ցանցը։ Չատ մը թերթեր դիտել կուտան թէ Հեկեսլովաքիոյ խորտակումէն վերջը, այլեւս ոչ մէկ պետութիւն պիտի վստահի Ֆրանսայի երաչխաւորութեան, նախընտրելով Գերմանիան։

5. Միեւնոյն պատճառով, եւ Գերմանիոյ ճնշումով, հաւանաբար Լուրն իյնայ նաեւ Ֆրանքեւխորհրդային ղինակցութիւնը։ Կարծողներ կան թէ Մոսկուա կրնայ նոյնիսկ մերձենալ փորձել Պերլինի հետ, իսկ Ռումանիա իր գլխուն ճարը նայիլ։

6. Գերմանիա Յուկս միլիոն ժողովուրդ եւ ահագին տարածութիւն եւս չահելով, կը դառնայ մօտաւորապէս 80,000,000 հոգինոց պետութիւն մը, դէմ դիմաց՝ Ֆրանսայի հետ որուն բնակչութիւնը այս համրանքին կէսն է։ Մանաւանդ մը չէ այս աոթիւ դիտել կուտայ թէ Գերմանիա կրնայ Աւստրիան, անդամատելով Չեխոսլովաքիան եւ խորտակելով Ֆրանսայի զինակցութիւնները, տրամադրելի կ'ունենայ աւելի քան 30 զօրաբաժին, ի հարկին ճակատելու համար։

Յառաջանալուն եղրակացութիւնն այն է թէ Ֆրանսա պիտի հարկադրուի նոր ելքեր փնտռել, պահելու համար իր դիրքը, իրրեւ մեծ պետութիւն, բայց պիտի հանդիպի անհնարին դժուարութեանց։ Այս պարագան անչուշտ պիտի անդրադառնայ միւս ժողովրդապետութեանց վրայ, որոնք նոյնքան մատնոդ են Գերմանիոյ եւ Իտալիոյ յարձակողականին։

Բայց այս պարագան իսկ ճամբայ չի՞ բանար աւելի հաստատուն վերակազմութեան մը, դաշնագիրներու ամբողջական վերաքննութեան, որուն անձկութեամբ կը սպասեն փոքր պետութիւնները։

Շ.

ՎԵՐՋԻՆ ԺԱՄ

ԼԵՀԵՐՆ ԱԼ ՍԿՍԱՆ ԳՐԱՒԵԼ ԻՐԵՆՑ ՊԱՀԱՆՋԱԾ ՀՈՂԵՐԸ

ԳԵՐՄԱՆԱՑԻՆԵՐԸ ԿԸ ՏԵՂԱՓՈՐՈՒԻՆ ԱՍՏԻՃԱՆԱԲԱՐ

Ինչպէս հաղորդած էինք, լեհական կառավարութիւնը երրորդ եւ աւելի խիստ ծանուցագիր մը — վերջնագիր — ուղղեց Չեխոսլովաքիոյ, անմիջական պատասխան պահանջելով։ Չեխական կառավարութիւնը պատասխանեց չարաթ իրիկուն, պարզապէս տեղի տալով, ինչպէս Գերմանիոյ առջեւ։ Այս առթիւ հետեւեալ զեկոյցը հրատարակուեցաւ։

— « Մանրամասնօրէն քննելէ վերջ լեհական վերջնագիրը թէչէնի (Սիլզիի) չրջանի մասին, նկատի առնելով միջազգային կացութեան դժուարութիւնները եւ բռնադատուած՝ Միւնիխի որոշումներու հետեւանքներէն, կառավարութիւնը ուրիշ բան չի կրնար նախ քննել եթէ ոչ ընդունիլ լեհական պահանջները։ Կառավարութիւնը այս տաժանելի որոշման յանգեցաւ լիովին համաձայն քաղաքական կուսակցութեանց պատասխանատու վարիչներուն հետ։ Եւ այդ որոշումը տուաւ այն գիտակցութեամբ թէ ուրիշ որ եւ է վճիռ պատճառ պիտի դառնար աւելի ծանր բարդութեանց »։

Տրուած որոշման համաձայն, լեհական զօրքը թէչէնի չրջանը մտաւ կիրակի, 2 հոկտեմբեր, կէսօրէն վերջը ժամը 2ին։ Ամբողջ դրաւումը պիտի լրանայ մինչեւ հոկտեմբեր 10, ճիշդ գերմանական չրջանին պէս։ Նոր սահմանագլուխին ճշդումը պիտի կատարուի կարգ մը տեղական հանրաքուէներէ վերջ։ Ժողովուրդներու եւ գոյքերու փոխանցման հետ կապուած խնդիրները պիտի կարգադրուին երկու կառավարութեանց կողմէ։ Չեխական կառավարութիւնը անյապաղ ազատ պիտի արձակէ լեհ պաշտօնեաները, ինչպէս եւ քաղաքական բանտարկեալները։

**** Թէչէնի չրջանը Չեխոսլովաքիոյ կուտեցաւ Վերսայլի դաշնագրով, որովհետեւ իր հարուստ ածխահանքերը անհրաժեշտ կը համարուէին նորաստեղծ պետութեան համար։ Լեհերը զայն գրաւեցին 1919ին, բայց Չեխերը մէկ տարի վերջը եւս առին, Լեհաստան պատերազմի բռնուած ըլլալով։ Մրցութեան հետ։ Ատեն մը կը խորհէին հանրաքուէ կատարել, բայց մէկդի դրուեցաւ։ Երբ

ՀԱՅՈՑ ԼԵԶՈՒԻ ՊԱՏՄԱԿԱՆ ՈՐՈՇ ՀԱՐՑԵՐԸ

ՀԵՂԻՆԱԿ ՊԱՐՈՆԵԱՆ

Տար, ատր, ատր...

(Տե՛ս նախորդ համարը)

Նոյեմբեր 1924-ին Հայաստանի Հանրապետութեան Ազգային Ժողովի ընտրութիւնների ժամանակ Ալաշկերտի գաւառի Ղարաքիլիսայի շրջանի ընտրական տեղամասում ընտրողների ցուցակները կազմելիս պարզուեց, որ գիւղերի մեծ մասի անունները գրուած են տարբեր ձեւերով։ Ընտրական յանձնաժողովը ստիպուած եղաւ ուղղագրական կանոններ մշակել, որպէսզի ընտրողների անունները միատեսակ գրուեն։

Ղարաքիլիսայի շրջանի գիւղերի անունները գրուած էին հետեւեալ ձեւերով՝ Ղարաքիլիսա, Ղարաքլիսա, Ղարաքլիսայ, Ղարաքլիսայի, Ղարաքլիսայում, Ղարաքլիսայից, Ղարաքլիսայ գիւղ, Ղարաքլիսայի գիւղ, Ղարաքլիսայում գիւղ, Ղարաքլիսայից գիւղ։

Ընտրական յանձնաժողովը որոշեց գրել միայն Ղարաքիլիսա

ՊՈՂՊԱՏՎԱԾ ՊԱՏԱՆԵԿԱՏՈՒ

«ՇԱՆԱՊԱՐՀ» ՊԱՏԱՆԵԿԱՏՈՒ ՎԱՐՉԱՊԵՏԻՆ

Ես ինձ միշտ արժանավոր եմ համարել ձեր վստահության, որովհետև ես ձեզ ինձնից ավելի եմ սիրում, ավելի, քան ինքս ինձ։ Ես ձեզ համար ամեն ինչի պատրաստ եմ, ամեն զոհողության։ Ես ձեզ համար ոչ միայն ինքնասիրությունս եմ զոհել, այլև ամեն ինչ, որ ինձ համար թանկ է եղել։ Ես ձեզ համար ոչ միայն ընտանիքս եմ լքել, այլև հայրենիքս, ինձ համար ամենասուրբ ամեն ինչ։ Ես ձեզ համար ոչ միայն ինքս եմ դարձել ստոր, այլև ուրիշներին ստոր դարձնելու պատրաստ եմ։ Ես ձեզ համար ոչ միայն ինքս եմ դարձել ոճրագործ, այլև ուրիշներին ոճրագործ դարձնելու պատրաստ եմ։ Ես ձեզ համար ոչ միայն ինքս եմ դարձել դավաճան, այլև ուրիշներին դավաճան դարձնելու պատրաստ եմ։ Ես ձեզ համար ոչ միայն ինքս եմ դարձել ստրուկ, այլև ուրիշներին ստրուկ դարձնելու պատրաստ եմ։ Ես ձեզ համար ոչ միայն ինքս եմ դարձել հանցագործ, այլև ուրիշներին հանցագործ

վերն ու երգերը կը թնդան ամէն կողմ: Զօրքին առջեւէն կ'երթան հրթիռական վաշտերը: Զեխական զեկոյց մը կը գնահատէ գերմանական զօրքին ընթացքը:

Հէնլայն կոչ մը ուղղելով իր հայրենակիցներուն, կ'ըսէ.— «Հինգ տարի պայքարեցանք մեր հայրենիքին ազատութեան համար: Առաջնորդը յաղթականօրէն վերջացուց մեր պայքարը: Սըրտանց չնորհակալ ենք»:

Միջազգային յանձնաժողովն ալ իր կարգին կոչ մը ուղղելով, կը յորդորէ կարգապահ մնալ, որպէսզի փոխանցումը կատարուի առանց միջադէպի:

*** 6000 զինուորներ պատրաստուած են Անգլիոյ մէջ, դրկուելու համար Զեխոսլովաքիոյ այն վիճելի շրջանները ուր հանրաքուէ պիտի կատարուի, համաձայն Միւնիխի որոշման:

*** Փիլզնի մէջ անձնասպան եղաւ չեխ բժիշկ մը՝ իր կնոջ եւ երկու աղջիկներուն հետ, երբ լսեց գերմանական զօրքին մուտքը: Իսկ չեխ սպայ մը, որ անտառի մը խորը ապաստանած էր; քանի մը գնդակ արձակելէ վերջ լուեց: Կը կարծուի թէ անձնասպան եղած կամ սպաննուած է:

*** Զեխոսլովաքիոյ Զուտէթեան շրջանի Գերմանիոյ կողմէ դրաւման հետեւանքով՝ Զեխերը պիտի կորսնցնեն ահագին հարստութիւն:

Բացի զինուորական կառուցումներէ, ամրոց եւն., Գերմանները կը տիրանան բազմաթիւ գործարաններու եւ առեւտրական հաստատութիւններու:

Միայն փոխանցուած ճարտարարուեստական մեքենաներու արժէքը կը գնահատուի քանի միլիոն սթերլին:

ՖՐԱՆՍԱՅԻ ԵՒ ԱՆԳԼԻՈՅ ԽՈՐՀՐԴԱՐԱՆՆԵՐՈՒՆ ՎԵՐԱԲԱՑՈՒՄԸ

Կարեւոր յայտարարութեանց կը սպասուի

Այսօր, երեքշաբթի, բացառիկ նիստի հրաւիրուած է Ֆրանսայի խորհրդարանը, լսելու համար վարչապետին յայտարարութիւնները՝ Միւնիխի համաձայնութեան մասին:

Տեղական թերթերը կը գրեն թէ Պ. Տալատիէ պիտի գոհանայ կարճ զեկուցումով մը, խնդրելով յետաձգել հարցապնդումները: Վիճաբանութիւնները անխուսափելի են, բայց կը կարծուի թէ ի վերջոյ համաձայնութիւն պիտի գոյանայ, հինգշաբթի կամ ուրբաթ օրուան յետաձգելով օրակարգը:

Շատ աւելի կարեւոր յայտարարութիւններ կը սպասուի Անգլիոյ խորհրդարանին մէջ, որ բացուեցաւ երէկ, երկուշաբթի: Ի – րազեկներու կարծիքով, Պ. Չէմպըլէն պիտի չգոհանայ միայն Միւնիխի համաձայնութեան զեկուցումով, այլեւ պիտի պարզէ իր տեսակէտները՝ Սպանիոյ, անգլեւիտալական համաձայնութեան, Ֆրանքեւգերմանական ոչ - յարձակման յայտարարութեան մը, օդանաւային պայմանագրութեան եւ զինաթափութեան մասին:

*** Անգլիոյ վարչապետը հեռագիր մը ուղղելով Պ. Տալատիէի, իր «երախտագէտ գնահատումը» կը յայտնէ անոր ուղղած գործակցութեան համար, ինչպէս եւ «իր հիացումը այն քաջութեան եւ արժանաւորութեան համար» որով ներկայացուց «իր մեծ երկիրը»: Հեռագիրը յիշելով Հիթլէրի հետ ստորագրուած յայտարարութիւնը, յոյս կը յայտնէ թէ կարելի պիտի հռչակէ անգլեւիտալական համաձայնութիւնը, ճանչնալով Եթովպիոյ գրաւումը եւ Մուսոլինին ազատ ձգելով Սպանիոյ մէջ:

Հուսգարիան ալ կ'ուզապարէ

ՉԵԽՈՍԼՈՎԱՔԻԱ ՆՈՐԻՆ ՀԱՄԱԿԵՐՊԵՑԱԻ

Լեհաստանէն վերջը, կարգը եկած է Հունգարիոյ, իր բաժինը պահանջելու համար չեխական աւարէն: Մանաւանդ որ, Միւնիխի ժողովին մէջ, Մուսոլինի եւ Հիթլէր ջերմապէս պաշտպանեցին իր պահանջը:

Հունգարական կառավարութիւնը չուզեց վերջնագիր ուղղել, չգրգռելու համար Ռումանիան եւ Եուկոսլաւիան, որոնք նոյնպէս հունգար բնակչութիւններ ունին: Հունգարիոյ ընդհ. սպայակոյտին նախագահը հրաժարեցաւ առջի օր: Կ'ըսուի թէ պատճառը այն է որ կառավարութիւնը մերժած էր իր առաջարկը՝ վերջնագիր ղրկելու մասին:

Հունգարիոյ վարչապետ հետեւեալ յայտարարութիւնն ըրաւ մամուլին.

— «Միւնիխի համաձայնութիւնը անկասկած առաւելութիւն մը կը ներկայացնէ Հունգարիոյ համար, քանի որ չորս մեծ պետութիւնները կը հաստատեն մեր պահանջներուն օրինաւորութիւնը: Անշուշտ եղած չի կրնար գոհացնել մեզ: Հունգարական փոքրամասնութեանց խնդիրը կրնայ լուծուիլ միայն այն եղանակով որով լուծուեցաւ գերմանականը, այսինքն ժողովուրդներու ինքնորոշման իրաւունքով: Մենք պիտի զգուշանանք որ եւ է արկածախնդրութեան եւ պիտի չարունակենք մեր արդար իրաւունքները պահանջել բոլոր օրամաղրելի միջոցներով: Անհրաժեշտ է որ բոլոր Հունգարները մէկ մարդու պէս միացած, պատրաստ ըլլան կրելու ամէնէն ահաւոր զոհողութիւնները: Երկրին վարիչները գիտակից են իրենց պարտականութեանց, բայց պէտք է որ ժողովուրդը վստահութիւն ունենայ»:

Վարչապետը հեռագիր մը ուղղեց Մուսոլինիի, երախտագիտութիւն յայտնելով անոր ընծայած աջակցութեան համար:

*** Փրակայի հունգարական դեսպանը Զեխոսլովաքիոյ արտաքին նախարարին ներկայանալով, յայտնեց թէ իր կառավարութիւնը կը փափաքի որ անմիջապէս գործադրուի ազգերու ինքնորոշման իրաւունքը:

Փէշթայի չափաւոր թերթերը կը գնահատեն կառավարութեան դիւանագիտական մեթոտները, բայց ուրիշներ կը պահանջեն աւելի արմատական միջոցներ, դրաւելու համար հունգարական հողերը: Հիթլէրական թերթ մը կ'աղաղակէ.— «Զսպասենք որ Զեխոսլովաքիոյ նոր կացութիւնը ամրապնդուի, այլապէս պատմական վայրկեանը պիտի փախցնենք: Դիւանագիտական մեթոտը ինքնախարխուելի է»:

*** Զեխական կառավարութիւնը պատասխանելով Հունգարիոյ ծանուցագրին, պատրաստակամութիւն յայտնեց անմիջապէս կարգադրելու հողային խնդիրը, ուղղակի բանակցութիւններով: Ասոնց յանձնաժողով մը կազմուելու, ճշդելու համար փոխանցելի հողամասերը: Հունգարական կառավարութիւնը այլեւս կարգադրուած կը նկատէ խնդիրը:

ՀԱՆԱՍԱՆ ԼԻՒՐԻ ՓԱՆԻ ՍԸ ՏՎԱՒ

ՀՐԵԱՅ ԱՌԻՏՐԱԿԱՆ ՄԸ «կեցցէ՛ պատերազմը» գոչած ըլլալով Տիժոնի մէջ, ամբոխը աւարի առաւ իր խանութը:

ՖՐԱՆՍԱՀԱՅ ՆԱԽԿԻՆ ՌԱԶՄԻԿՆԵՐԸ հաւատարմութեան ուղերձ մը ղրկած էին ազգ. պաշտպանութեան նախարարին, պատրաստակամութիւն յայտնելով 10,000 կամաւորներ տրամադրելու: Այս առթիւ չնորհակալութիւն կը յայտնեն որ ճանչցուած է իրենց նախկին ռազմիկի հանգամանքը:

ՄԱՐԱԶԱՒՏ ԱՎԷՐԻՍԻՒ, Ռումանիոյ երբեմնի վարչապետը եւ ազգային հերոսը, մեռաւ կիրակի օր: 79 տարեկան էր: Իր մեծամտութեան չնորհիւ էր որ յաջողեցաւ կարող թագաւորին վերադարձը:

Հայ Լեգէոնականներու Միութեան Մարսէյլի Մասնաճիւղի վիճակախաղէն չահած են հետեւեալ թիւերը.— 76 լոթերի նասխոնալ, 316 ինքնահոս գրիչ, 1233 կնոջ հովանոց, 1479 օծու քոլոնները, 705 մէկ տարուան «Ռոպմիկ» թերթ, 1438 մէկ զոյգ կնոջ գուլպայ, 1421 վեց թաչկինակ, 336 մէկ փողկապ, 55 երեք հատ անուշահոտ օճառ, 1533 մէկ տուփ բրնձափոշի:

ԳԱՂԱՓԻ ՏԻՒՐԻ ԼԻՈՆԻ ՄԷՋ

Cinéma REXY

Cours Lafayette angle Garibaldi

Le Gérant : H. STEPHAN

Imprimerie A. DER (AGOPIAN)

17, Rue Dareaune — PARIS (13)

Հ. Յ. Դ.

Փաւիլդ

ՊԱՆԵԼՈ ՔԱՇԼՈՆի «Ազօթ» ընթակումիտէն ժողովի կը հրաւիրէ բոլոր ընկերները, 5 շոկտեմբեր, Ջորեքշաբթի երեկոյ ժամը 9ին, «կորիւն» ակումբին մէջ: կարեւոր օրակարգ:

ԱՆԻԷՒ ՀՈՒՆԱՐԼՈՆի «Ազատ» ընթակումիտէն ընդհ. ժողովի կը հրաւիրէ բոլոր ընկերները այս ուրբաթ գիշեր, 7 շոկտ., ժամը 8.30ին. ծանօթ հաւաքատեղին, նոյն օրակարգով:

1939 "ԳՈՅԱՄԱՐՏ ՕՐԱՑՈՅՑ,,

Ժ.ՐԴ ՏԱՐԻ

ՀՐԱՏԱՐԱԿՈՒԹԻՒՆ Հ. Յ. Գ. ՊԱՏԱՆԵԿԱՆ ՄԻՈՒԹԵԱՆ, ՄԱՐՍԷՅԼ

Մամուլի տատ է եւ չուտով լոյս կը տեսնէ 1939 տարուան «Գոյամարտ» Օրացոյցը, գեղեցիկ եւ չքեղ տպագրութեամբ:

Բովանդակութիւն.— Հ. Յ. Դաշնակցութեան պատմութիւնը, հեղինակ՝ Մ. Վարանդեան, Ազգային պատմական եւ յեղափոխական դէմքերու եւ դէպքերու մասին հակիրճ տեղեկութիւններ, մտածումի չիթեր, գրական հատուածներ, գիտական տեղեկութիւններ Հայաստանի եւ դրացի երկիրներու մասին, ասացուածքներ եւ առածներ: Ազգային եւ կրօնական տօները մանրամասնութեամբ:

Կողքին կեդրոնը զարդարուած է «Մայիս 28ի Ծնունդը» (նկար՝ Վ. Խնկէնէրեանի) եզերուած հայկական զոյգ եռագոյնով:

Երկու կողմերը նկարներ՝ Տիկին Արզուքեանի, Մարօի, Քրիս Ֆէնէրեեանի, Անդրէասեանի եւ երկու խմբանկարներ:

Թերթիկներուն տակը՝ Քրիստափորի, Զաւարեանի եւ Ռոստոմի նկարները ծուշարձանով:

Թերթիկներուն մէջ վեհեղուած են Մ. Վարանդեանի, Յ. Միքիաէեանի, Սէրէմճեանի, Վանարեանի, Թէրլէմէզեանի, Զօր. Սեպուհի, Պօղոյեանի եւն. նկարները:

Գինն է՝ Մարսէյլ 5 ֆրանք Ֆրանսա, Սուրիա եւ գաղութներ 5.50 ֆր., արտասահման՝ 6 ֆրանք:

Բացի մեր գործակալներէն՝ ապահիկները նկատի չեն առնուիր: Դիմել՝ մեր ընդհանուր գործակալ՝ Կայծակ Ճարայեանի,
Monsieur Gaïzak Djarayan, 5, Rue de l'Eclipse, Marseille, France:

ԱՐԱՐԱՑԻ ՏՈՐԵԴՍԱՐԶՐ ԼԻՈՆԻ ՄԷՋ

ՅՈՒՆԻ ԵՒ ՏՐՋԱՆՆԵՐՈՒ ՀԱՅ ԼԵԳԷՈՆԱԿԱՆ ՄԻՈՒԹԵԱՆ ԿՈՂՄԷ

Կը ծանուցանէ Արարատի հերոսամարտի 20րդ տարելիցը նաեւ Մթութեան դրօշին պաշտօնական յանձնումը,

կիրակի, 9 Հոկտեմբեր, կէսօրէ վերջ ժամը 2.30ին, երթերդ թաղապետարանի սրահին մէջ:

ՊԱՏՈՒԱՒՈՅ ՆԱԽԱԳԱՀՈՒԹԵԱՄԲ ԸՆԿ. Տ. ԹՈՒՔՈՒՆԵԱՆԻ ԿԸ ԽՕՍԻ Պ. Գ. ԽՄԻՏԵԱՆ

Հրաւիրուած են պետական եւ քաղաքային իշխանութիւնները, ինչպէս նաեւ հայ կազմակերպութիւնները եւ Ֆրանսական նախկին պատերազմիկներու Միութիւնը:

Գնդապետ Տաշէ հոն բաժին պիտի ունենայ Ֆրանսական Նախկին Պատերազմիկներու եւ Հայ Վետերանդամներու Միութեան 60 հոգինոց նուագախումբը (Harmonie U. M. A. C.):

Կ'երգուին Օր. ՕՒՒԻՆԱՐ ՏԷՐ ՊԵՏՐՈՍԵԱՆ (Լիոնի քօնսէրվատուարէն եւ Օր. ՍՐԲՈՒՀԻ ԼԻՒՆԷՃԵԱՆ:

Լուսարձակով պիտի ներկայացուի Մուսա Լերան քառասուն օրերու հերոսամարտէն դրուագներ:

ԱՐՇԱԿ ԵՐԿՐԱՑՔԻ

ԱՆԳԼԻԱՅԻ ՄԷՋ

Ամսագրին օգոստ.-սեպտ. միացեալ թիւը (7) հետեւեալ բովանդակութեամբ.

Ս. ՎՐԱՑԵԱՆ Էջմիածնի չուրջ եւ Էջմիածնի առթիւ: ՄԿՐՏԻՉ ՊԱՐՍԱՄԵԱՆ Արփիարեան հրապարակագիրը: ՎԱՀԷ - ՎԱՀԵԱՆ Հատուցում (քերթուած): Փ. ՍԱՆԱՍԱՐ՝ Ց. Գ. Մ բմբեան: ԱՐՔ. ՏՐԱՊԻԶՈՆի Մ չեցի Մ չակը (չարունակութիւն եւ վերջ): Ա. ԱՐԱԶԵԱՆ Հայագիտութեան կորուստները: Հ. Ա. ՔԻՊԱՐԵԱՆ «Կիւլիկիոյ Զարչարանքը»:

Չվճարող բաժանորդներէն կը խնդրուի փակել իրենց հաշիւները:

Բաժանորդագրութիւն Ֆրանսա 40, եւ արտասահման՝ 50 ֆրանք:

Դիմել՝ Մ. ՊԱՐՍԱՄԵԱՆ, 30, Rue Drouot, Paris (9):

ԿԱՐԱՊԵՏ Յ. ԷՄԷՐԵԱՆ
Maison E. CHARLES հիմնուած 1863
29 rue Mathis, Métro Crimée
Autobus: AJ, AV, CP, 52, 50/71 Tel. Botzaris 12—60

Կը ծախենք գոհարեղէններ, ամէն տեսակ ժամացոյցներ մատանիներ եւն.: Նորոգութիւն ժամացոյցներու եւ գոհարեղէններու: կը գնենք թլաթին, ոսկի, արծաթ եւ գոհարնկէնները նպաստաւոր գիներով:

Մի մտածէք որ վստահելի չնուած ոսկերչի մը գոհարեղէնները անփոփոխ կը պահեն իրենց արժէքը:

Յաւատներէն եղած ապահովագրութիւններ կը կարգադրուին արագ եւ խղճմտօրէն:

ԱՀԱԳԻ ՔՆՆՈՒԹԻՒՆ ԵՒ ՍԿՆՈՑԻ ՀԱՄԱՐ ԴԻՄԵՑԷՔ
Notre-Dame de Lorette մէթրոյին մօտիկ,
8 Rue Notre-Deme de Lorette ակնոցավաճառի խանութը

Աչքի ճշդիւ քննութիւն հայ եւ ֆրանսացի մասնագէտներու կողմէ:

Շաբաթ օրերը հայրենակիցներու համար ԿԱՐԵՒՈՐ ՁԵՂՉ

ՊԱՖՖԻ
Փարիզահայերու միակ վայելուչ ճաշարանը
ՏԷՐ եւ ՏՆօրէն Մ. Գ. ՄԻՐԻՃԱՆԵԱՆի
8, RUE MAUBEUGE, Paris (9).
Մէթրօ Cadet et le Peletier (Carrefour Chateaudun).
Հռչակաւոր գոնէք ԱՆԱՐԱՏ կարգադրով պատրաստուած Արեւելեան եւ Եւրոպական կերակուրներու հարուստ ճաշացուցակ մը
Ամէրցկի մաքրութիւն եւ անթերի սպասարկութիւն, անհամեմատ մատչելի գիներով:
Ամէն տեսակ հաշկերոյթներու, թէյասեղաններու եւ հաւաքոյթներու կը տրամադրուի սրահ:

Hommes Dames
NAZARDIAN
Tailleur
15, Bld. Bonne Nouvelle
Métro: Bonne Nouvelle Tél.: Gut. 93-70

ՀԱԳՈՒՍՏԵՂԷՆի ԵՒ ՈՒՏԵՍՏԵՂԷՆի ԿԱՊՈՑՆԵՐ ՌՈՒՍԱՍՏԱՆ ՂՐԿԵԼՈՒ ՀԱՄԱՐ
Ունինք մեծ մթերք ֆրանսական, անգլիական եւ չեխոսլովաք կերպասներու. Փափաքողները կրնան ղրկել իրենց գնած ապրանքները. Ընտէրվուտ եւ Ռոյալ գրի մեքենաներ կը գնենք ու կը ծախենք օտար գրասենեակներ կը տեղադրենք ապրանքներու emballage եւ ապահովագրութիւն. Փոխադրութիւն ամէն տեսակ ապրանքներու եւ պատուժներու
Դիմել՝ American Lloyd, Paris (9). 7 rue Amber
Tél. Opéra 67 77

ÜN DUZE
MARQUE DÉPOSÉE
RAKI
40°
DUZE
Véritable Anisette Orientale
ÜZÜMDEN MAMUL HALİS RAKI
DISTILLERIE OTTOMANE ISTAMBOUL

ՐԱՒԻՂ ՏԻՒՂ
Ջուտ խաղալ քարտ եւ անիսոնով սպառող ուած հայ ակներ օդին ՐԱՒԻՂ ՏԻՒՂ: Զգուշացէք արհեստական օդիներէ որ ձեր ստամոքսը կ'այրէ եւ գլխացաւը կը խանգարէ ձեզ առողջ եւ կը վնասէ ձեր առողջութեան: Խմեցէք միայն ՐԱՒԻՂ ՏԻՒՂ որուն անուշ, պատ. կազդուրիչ եւ անպատճառ ճաշակը ըլլալ ուած է:
Dalakupeian 8 Rue Sulfice
Dépôt: 7 Rue de la Paix, Marseille. Tél. Dragon 70—89

LE PREMIER QUOTIDIEN ARMENIEN EN EUROPE

ՀԱՅՐԵՆԻՔ

ՕՐԱԹԵՐԹ, ԱԶԳԱՅԻՆ, ՔԱՂԱՔԱԿԱՆ, ԳՐԱԿԱՆ

HARATCH

(Fondé en 1925) :-: R. C. Seine 276.286

Directeur et Propriétaire : SCH. MISSAKIAN
Rédaction et Administration
ԽՄԲԱԳՐՈՒԹԻՒՆ ՆԻ ՎԱՐՉՈՒԹԻՒՆ
17, Rue Damesme, PARIS (13e)

Téléphone : Glacière 15 - 70
Chèque Postal Paris 1678 - 63
(ՐՐԹԵՒԵԿԻ ՀԱՄԱՐ՝ Métro : TOLBIAC)

ԲԱԺԱՆՈՐԴԱԳՐՈՒԹԵԱՆ ԳԱՑՄԱՆՆԵՐ :—

	ՏԱՐԵԿԱՆ	ՎԵՑԱՄՍԵԱՑ	ԵՒԱՄՍԵԱՑ
Ֆրանսա եւ Գաղութներ	150 ֆրանք	75 ֆրանք	40 ֆր.
Անգլիա եւ Իտալիա	285 ֆրանք	140 ֆրանք	
Ուրիշ երկիրներ	215 ֆրանք	110 ֆրանք	

ՉՈՐԵՔՇԱԹԻ
5
ՀՈԿՏԵՄԲԵՐ
MERCREDI
5 Octobre
1938

ԻԴ ՏԱՐԻ — 14e Année No. 3852

Խմբագիր՝ ՇԱՒԱՐՇ ՄԻՍԱԿԵԱՆ

ԳԻՆ 50 ՍԱՆԹԻՄ

ԵՐԿՈՒ ԽՕՍՔ

ՆՈՐ ՄՏԱՀՈԳՈՒԹԻՒՆՆԵՐ

Պատերազմը խափանուեցաւ, բայց մտահոգութիւնները չեն զգրաած տակաւին :

Շատերու համար եղածը « վինաղուլ մըն է պատերազմական վիճակի մէջ», ինչպէս կը յայտարարէր Անգլիոյ աշխատաւորական կոնտակցութեան վարիչը, երեսփ. ժողովին մէջ :

Անշուշտ քաղաքական խաղերն ալ դեր ունին այսպիսի արտայայտութեանց մէջ :

Օրուան վարիչը միշտ պիտի քննադատուի, եւ փոխատացուքիւնները պիտի չարունակուին երկար ատեն, մինչեւ նոր փոխադրիչ մը, — նորէն միացեալ ճակատ կազմելու համար : Իսկ մարդկային յատկութիւնները սահման չունին, մանաւանդ երբ կարգը կուգայ ոչ թէ գործելու, պատասխանատուութիւններ ստանձնելու, այլ խօսելու, վիճելու, իմաստութեան գոհարներ թափելու :

Միեւնոյն երեւոյթն է որ կը պարզեն օրուան թերթերը կամ երեսփ. ժողովներու մէջ եղած վիճաբանութիւնները :

Ընդհանրապէս, բոլորն ալ գոհ են որ խաղաղութիւնը փրկուեցաւ: Ամէնէն թեթեւ ընդդիմադիրն ալ երախտագիտութիւն կը յայտնէ :

Եւ սակայն, վախը չէ փարատած : Թանձր մշուշ մը սեւ տեսնել կուտայ ապագան : Ինչպէս կապոյտ ապակիները կը նեսեմացնեն լոյսը, նոյնպէս դաւնաւոր ակնոցներ մարդ կամ աղօտ կը ցուցնեն հեռանկարը :

Ինչո՞ւ,— գլխաւորաբար այն պատճառով որ զինակառուցները կը զօրանան, եւ գաղտնի դիւանագիտութիւնը ի պատուի է նորէն :

« Ես որ եւ է գաղտնիք չունիմ»,— կը յայտարարէ Մեծն Բրիտանիոյ վարչապետը : «Ոչ մտանաւոր դաշինք մը կնքեցի Հիթլէրի հետ, ոչ ալ յանձնառութեան տակ մտայ»:

Այս յայտարարութիւնը բաւակա՞ն է, հանգստացնելու համար հասարակ մահկանացուն կամ քաղաքական գործիչը, որոնք կեղծ մէկ բան չեն գիտեր, չատ մը բաներ կը կռահեն, բնազդաբար :

Օրինակ, իրողութիւն է որ Պ. Չէյմպըրլէն կը խորհի նոր առնչութիւններ սարքել Հիթլէրի եւ Մուսոլինիի հետ : Վերջին պարագան մօտակայս կը համարուի արդէն, քանի որ կ'ըսեն թէ Անգլիոյ վարչապետը պատրաստ մը պիտի կատարէ Միջերկրականի մէջ, «հանդստանալու համար »:

Արդ, հանրային կարծիքը ե՞րբ ամբողջովին կը տեղեկանայ պետական վարիչներու մտածուած խորհրդակցութեանց եւ որոշումներուն, — երկու ըլլան անոնք թէ չորս :

Մտ մը բան կ'իմանայ, երբ չունդալիոյ դէպք մը պատահի : Իսկ մնացեալը կամ կարեւոր մաս մըն ալ՝ երբ այս կամ այն վարչապետին, նախարարին, դեսպանին յուշերը հրատարակուին :

Ցիշեցէք որ 20 - 25 տարի անցած է, եւ չատ մը գաղտնիքներ դեռ նոր կը պարզուին, Մեծ Պատերազմին նախընթաց պարագաներուն կամ հաշտութեան բանակցութեանց մասին :

Ուրեմն, ժողովրդավար երկիրները մտահոգ են որ դիկտատուրաները կը զօրանան, եւ Առաջնորդները իրենց կամքը, պայմանները կը պարտադրեն, ի հարկին պատերազմի սպառնալիքով :

Միւս կողմէ, այդ ժողովրդավար երկիրներուն մէջ ալ, պետական վարիչները հետզհետէ աւելի ազատ կը զգան իրենք զիրենք, նախաձեռնութիւններ, պատասխանատուութիւններ կը ստանձնեն: Ամուր կառչած՝ այս կամ այն ծրագրին :

Այդ է, օրինակ, Չէյմպըրլէնի պարագան :

Շատ աւելը՝ պահպանողական գերդաստանի մը որ այնքան վճռակամութեամբ հարթած է բրիտանական աշխարհակալութեան ճամբան, Անգլիոյ վարչապետը կը գործէ իրեն յատուկ մեթոտներով :

Անշուշտ ան չանտեսեր խորհրդարանը, ոչ ալ կը խափանէ տահմանադրութեան տրամադրութիւնները : Եւ սակայն, բռնած է ճամբայ մը որ եթէ այսօր խաղաղութիւն բերաւ, կրնայ փորձանքներ կամ անակնկալներ ստեղծել վաղը :

Չէյմպըրլէն համոզուած է իր բռնած ճամբուն օգտակարութեան, եւ այդպէս ալ պիտի չարունակէ, մինչեւ որ երիտասարդ մը յաջորդէ իրեն, ինչպէս կ'ըսէր երկուչարթի օրուան ճառին մէջ, տեսակ մը հեղնութեամբ :

Ի՞նչն է որ կը բաժնէ երիտասարդն ու ծերը, այս համաչխարհային տագնապին մէջ :

Կարդացէք ճառերը եւ պիտի տեսնէք որ երկու կողմերն ալ համաձայն են երկու բանի մէջ,— խաղաղութիւն եւ... վերազինում :

Հարց է այժմ, — խաղաղութիւնը ո՞րքան կրնայ դիմանալ, եթէ զինաբշաւը պիտի չարունակուի չդադրելինդ, նոյն խելագար թափով :

Անգլիոյ ծովային նախարարը նախընտրեր է հրաժարիլ, տեսնելով որ վարչապետը կ'երթայ կը բանակցի, փոխանակ ապարդիւ կարդալու Հիթլէրի : Բայց կը թուի թէ ինքն ալ չատ վստահ չէր բռունցքին հրաշագործութեան, քանի որ ճառը կը վերջացնէ ... վերազինում քարոզելով :

Վարչապետը նոյնպէս վերազինում կը պատուիրէ, — ամէն պարագայի մէջ, համաձայն չէ անոր թափը թուլցնելու, Միւնիխի համաձայնութենէն վերջն ալ :

Ուրեմն, Մեծն Բրիտանիա պատրաստ չէ տակաւին, ապարդիւ կարդալու համար: Եւ քանի որ սպառազինութիւնները պիտի չարունակուին, — մնացեալը դուք դատեցէք :

Սէտ թէ ինչո՛ւ մտահոգութիւնները չեն փարատած տակաւին, հակառակ այնքան բարեյաջող ելքի մը.— Միւնիխի համաձայնութիւն :

ՎԵՐՋԻՆ ԺԱՄ

ՉԷՅՄՊՐԼԷՆ ԿԸ ՊԱՇՏՊԱՆԷ ՄԻՒՆԻԽԻ ՀԱՄԱՁԱՅՆՈՒԹԻՒՆԸ

«ՈՐ ԵՒ Է ՊԱՏՃԱՌՈՎ ՉՈՒՆԻՄ ԱՄՉՆԱԼՈՒ»

30 ՄԻԼԻՈՆ ԱՆԳԼ- ՈՍԿԻ ՉԵԽՈՍԼՈՎԱՔԻՈՅ

Անգլիոյ երեսփ. ժողովին երկուչարթի օրուան նիստին մէջ, ընդդիմադիրները քննադատեցին Միւնիխի համաձայնութիւնը, ուժ առնելով ծովային նախարարին հրաժարումէն եւ ուրիշ պատրագաներէ : Վարչապետը ջերմագէս պաշտպանեց իր վարած քաղաքականութիւնը, որ ապահովեց «պատուաւոր խաղաղութիւն մը», աշխարհը փրկելով անխուսափելի պատերազմի մը սարսափներէն :

Առաջին անգամ խօսեցաւ Պ. Տըֆ - Քուփըր, ծովային նախարարը, որ հրաժարած էր քանի մը օր առաջ :

« ՓՈՐՁԵՑԻ ԿԼԼԵԼ, ԲԱՑՁ ԿՈԿՈՐԴԻՍ ՄՆԱՑ »

Նախարարը մանրամասնօրէն պարզեց իր անհամաձայնութիւնը վարչապետին քաղաքականութեան դէմ՝ Հիթլէրի հետ կատարուած բանակցութեանց ընթացքին : Երկար ատենէ իվեր կը սպասէր որ վարչապետը բացորոշապէս յայտնէ Գերմանիոյ թէ Անգլիա պիտի պատերազմի, եթէ Գերմանացիները Չեխոսլովաքիա արշաւէին : Իրեն համար նպատակաւոր առիթ մըն էր Նիւրընպէրկի համագումարը, պարզելու համար Անգլիոյ դիրքը : Ցետոյ յուսաց թէ այդ ազդարարութիւնը պիտի ուղղուի Պէրխթէսկատէնի մէջ, վերջապէս Կոտըսպէրկի մէջ : Ինք անձնապէս կը յանձնարարէր զօրաշարժի ենթարկել բրիտանական նաւատորմը :

— « Վարչապետը Կոտըսպէրկէն վերադարձաւ վերջնագրով մը որուն պայմանները կրնար տուն տալ միայն անագորոյն եւ վճռիմդիր թշնամի մը, երկար պատերազմի մը մէջ պարտուած հակառակորդի մը : Փորձեցի կլլել Միւնիխի պայմանները, բայց կոկորդս մնացին : Հիմա որ զգեստած են զոհը, Գերմանացիները պիտի չզրկուին անոր աջացի տալու հաճոյքէն եւ գերմանական բանակը պիտի չզրկուի իր աւարէն : Մեծն Բրիտանիոյ արտաքին քաղաքականութեան մեթոտներուն չի համապատասխաներ անգլ-եւգերմանական յայտարարութիւն մը ստորագրել, առանց խորհրդակցելու դաշնիցին անդամներուն, մեր գինակիցներուն եւ դաղթապետութեանց հետ կամ առանց դիւանագիտական մասնագէտներու աջակցութեան : Վարչապետը իր յոյսը դրած է Հիթլէրի ուղղամտութեան վրայ : Ան կը յուսայ բանաւոր եղանակով մը լուծել առկախ մնացած բոլոր խնդիրները : Թերեւս իրաւունք ունի : Բայց որովհետեւ ես չեմ հաւատար, լաւ է որ քաշուիմ : Ես կը հրաժարիմ պաշտօնէ մը զոր կը սիրէի. թերեւս կը խորտակեմ քաղաքական ասպարէզս, բայց կարեւորութիւն չունի : Ես կը պահեմ բան մը որ մեծ արժէք ունի : Ես կրնամ աչխարհին երեսել ճակատս բաց » :

Նախարարը իր ճառին մէջ չեչտեց թէ անհրաժեչտ է զարկ տալ վերազինման, աւելի լայն ատիճանի մը վրայ, քանի որ Անգլիա յանձն առած է «սահմանադլուխ մը պաշտպանել կեդրոնական Եւրոպայի մէջ» :

ՊԱՏԵՐԱԶՄԸ ԱՆԽՈՒՍԱՓԵԼԻ ԷՐ...

Այս բացատրութենէն անմիջապէս վերջը խօսք առաւ Պ. Չէյմպըրլէն, որ ներողութիւն խնդրեց թէ այսօր պիտի չպատասխանէ Պ. Տըֆ Քուփըրի, «թէեւ ոչ ես առնելիք բան մը ունիմ, ոչ ալ ղղջալիք »:

Վարչապետը մանրամասնօրէն բացատրեց տագնապին ծանրութիւնը, պնդելով թէ պատերազմը անխուսափելի էր եւ ամբողջ աչխարհ խաղաղութիւն կ'ուզէր :

— « Ժամանակը կենսական ազդակ մըն էր : Բոլոր տարրերը կային պայթումի մը համար որ աղէտի մը պիտի յանգէր գահավիժօրէն : Հետեւաբար կենսական էր որ արագօրէն ձեռք բերէինք եղրակացութիւն մը՝ կարելի եղածին չափ չուտ կատարելու համար վտանգաւոր իրավիճակի մը վերածուած իրավիճակը » :

Ցետոյ բացատրեց Կոտըսպէրկի եւ Միւնիխի պայմաններուն տարբերութիւնը, ապացուցանելու համար թէ Միւնիխի համաձայնութիւնը աւելի մօտ է Պէրխթէսկատէնի քան Կոտըսպէրկի պայմաններուն : Ընդդիմադիրները չհամոզուեցան եւ սկսան աղաղակել,— «Ամօ՛թ, ամօ՛թ» :

Չէյմպըրլէն.— Ամչնալու որ եւ է պատճառ չունիմ : (Ծափեր) :

Վարչապետը չարունակելով իր ճառը, յայտնեց թէ Չեխոսլովաքիա 30,000,000 ոսկիի փոխառութիւն մը խնդրած է, վերակազմելու համար երկիրը եւ թէ Մեծն Բրիտանիա պատրաստ է տասը միլիոն վճարելու անմիջապէս :

Ընդդիմադիրները նորէն հեղնական կանչեր արձակեցին.

(Հետեւող շարունակութիւնը կարդալ Դ. էջ)

ՕՐԸ ՕՐԻՆ

ԵԹԷ ՏԻՏՂՈՍՈՎ ԳՈՀԱՆԱՑԻՆ ...

« Փառք - Սուտ »ի մէկ աչխատակիցը պտոյտ մը կատարելով ժողովրդական խաւերու մէջ, հետեւեալ հարցումը ուղղած է :

— Ի՞նչ կ'ուզէիք տալ Պ. Տալատիէի, որ խաղաղութիւն բերաւ ձեզի :

Պատասխանները, որոնք հրատարակուած են անունները, հասցէներով եւ լուսանկարներով, կը պարզեն հոգեբանական պատկերը Փարիզի հասարակ մահկանացուներուն :

Այսպէս, լայնաճիտ կին մը, որ առնկի առեւտուրով կը զբաղի, պատասխաներ է.

— « Սիրով նուէր կ'ընեմ կողով մը լեցուն առնկ, զոր ես ինքս պիտի զատեմ ամէնէն ընտիրներէն» :

Կառապան մը կ'ըսէ.

— « Անշուշտ ան արժանի է ինչ որ ուզէ : Եթէ ընդունի, գաւաթ մը լեցուն *փէռնօ* կը հրամցնեմ, բայց ընտած, ոչ թէ ոտքի վրայ : (Նստած ատելի աւղ է, ինչպէս գիտէք) :

Թարմագեղ օրիորդ մը.

— « Անշուշտ կ'ընդունիմ թէ չեմ կրնար տալ բան մը որ համապատասխանէ իր կատարած գործին : Կ'ուզէի տալ համբոյր մը, փունջ մը ծաղիկ եւ, եթէ հանգանակութիւն կատարուի, մէկ օրուան վաստակս » :

Պատերազմի որբ մը.

— « Ես պատերազմի որբ մըն եմ : Միլիոնաւոր որբեր խնայուեցան եւ ես գիտեմ թէ ինչ կը նշանակէ այդ : Այս մարդը պէտք է փողոց մը կամ ծառուղի մը ունենայ Ֆրանսայի բոլոր բաղմաթիւներուն եւ աւանիներուն մէջ, ինչպէս եւ իր արձանը՝ դպրոցներուն մէջ» :

Հեծելաւուրդ մը.

— « Կարծեմ թէ հեծելանիւ նստած է ժամանակին, եւ շատ կը սիրէ մարզանիւը : Իմ հեծալանիւս շատ նոր չէ, բայց այդ է ամբողջ ունեցածս : Եթէ գիտնայի թէ հաճելի է, սիրով իրեն կը նուիրեմ զայն» :

Ինը տարեկան աղջիկ մը կը նուիրէ իր շիկը, մէկուկէս տարեկան : Քառասնամեայ մը կ'առաջարկէ հանգանակութիւն կատարել, Տալատիէի արձանը շինելու համար, տրամադրելով ըսաւ մը : Պատերազմի հաշմանդամ մը հարիւր ֆրանք նուիրելով, կը թելադրէ արձակուրդի կայաններ հաստատել մանուկներու համար եւն. :

— Մէ՞նք ինչ նուիրեմք, հարցուց լնքերցող մը :

Հարցումը միտքս ձգեց մեր տարաբախտ Մարզպետը :

1916ին, պատերազմի ամէնէն տաք շրջանին, մեր *ազբվիչ* ընկերը, որ գերմանի միսիոնարի, երբեմն ալ Արաբի տարազ հագած՝ Գոնիայէն Հալէպ կ'երթար, իմանալով անատոյգ պատերազմին ելեւէջները, ստիպողական նամակ մը կ'ուղղէր Պոլիս, հետեւեալ բովանդակութեամբ .—

Գրեցէք Թիֆլիս, բացատրեցէք առ ոչ անկ է, որպէսզի համոզեն Նիքոլա մեծ Դուքը որ գրաւէ ամբողջ բրիտանիան : Իրեն խոստացէք մեր երկրին փոխարէյութիւնը եւ ուրիշ ինչ որ կ'ուզէ : Մի՛ տնտնաք ...

Ինք ալ կը պատրաստուէր կռվկան երթալու, երբ, Մուսուլի մօտ, գիէն վար իյնալով մեռաւ, այնման վտանգներու մէջ ողջ մնալէ վերջ :

Եթէ Մարզպետ ողջ ըլլար, եւ որ եւ է հեռանկար տեսնէր ափ մը հող ստանալու, անշուշտ պիտի ուզէր մէկ - մէկ տիտղոս ծարել չորս ջոջերուն համար, կամ իւրաքանչիւրին գատ - գատ :

Օրինակ՝ «Իշխան վատպուրականցի», «Պարոն Կիլիկիոյ», «Բդեշխ Ծոփաց աչխարհի» կամ «Սեպուհ Տարոնոյ»..

Վ.Ա.Հէ

ԿՅՈՒՎԱՐՈՒԹԻՒՆԸ ՆՈՐ ԼԻԱԶՕՐՈՒԹԻՒՆՆԵ՞Ր ՊԻՏԻ ՊԱՀԱՆՋԷ

Երեսփ. ժողովը բացառիկ նիստ գումարեց երէկ, լսելու համար կառավարութեան զեկուցումը Միւնիխի համաձայնութեան մասին : Այս առթիւ բազմաթիւ հարցապնդումներ պատրաստուած էին : Ամէնէն կարեւոր պարագան այն էր որ պետական գանձը նորէն տագնապալի մտնուած է, իբրեւ հետեւանք վերջին դէպքերու առթիւ ձեռք առնուած զգուշութեանց : (Լոնտոնի թերթերը 25 միլիոն ոսկի կը հաշուեն բացառիկ ծախքերը) : Այնպէս որ, կառավարութիւնը հարկադրուած է նոր լիազօրութիւններ պահանջելու, այլապէս դժուար պիտի ըլլայ վերահաստատել հաւասարակչռութիւնը : Տագնապին առթիւ մեծ գումարներ քաչուած էին խնայողական սնուցիչներէն : Միւնիխի ատեն գանձը ծախսած է տասը միլիառ ֆրանքի վարկը, որ սահմանուած էր Պանք տը Ֆրանսի կողմէ : Հարկ եղած է նաեւ զործածել երաչխաւորութեան գումարը, պահելու համար ֆրանքին գինը : (Անգլիականը 178·98 էր առջի օր, տոլարը՝ 37·29) :

Հիթլէր գրաւեալ շրջանը մտաւ զօրքի հետ

Չեխոսլովաքիոյ գերմանական Յրդ շրջանին գրաւումէն առաջ, Հիթլէր Էգլէր մտաւ յաղթական ցոյցերու մէջ : (Այս քաղաքը եղած է վառարանը հիթլէրական գործունէութեան) : Առաջնորդը երբեմնի չեխական սահմանադլուխը անցնելով, դիմաւորուեցաւ աննկարագրելի ցոյցերով : Յաղթական կամարներ չինուած եւ ծաղիկներ ցանուած էին ճամբուն վրայ, իսկ ժողովուրդը մոլեգին կանչեր կ'արձակէր եւ կը ծափահարէր : Հիթլէր ճառ մը խօսելով, յայտարարեց .

— «Կ'ողջունեմ ոչ միայն ձեզ, այլեւ ձեզմով ամբողջ Զուտէթեան երկիրը որ քանի մը օրէն ամբողջովին մաս պիտի կազմէ Մեծադոյն Գերմանիոյ : Այս շրջանը այլեւս երբեք պիտի չանջատուի մայր հայրենիքէն : Պէտք է բոլորս միասին ըլլանք եւ երբեք սխալ չհասկնանք իրար : Ձեր երջանկութիւնը երջանկութիւնն է 75 միլիոն հայրենակիցներու, ինչպէս որ ձեր վիշտը վիշտն էր, քանի մը օր առաջ, մեր բոլորին : Մեծադոյն Գերմանիոյ վրայ կը հսկէ զերմանական վահանը եւ գերմանական սուրը կը պաշտպանէ զայն : Բոլոր ընկերները պատրաստ են իրենց կեանքը զոհելու փառաբաժանը» :

Այնուհետեւ սկսան իրախճանքները, տեւելով մինչեւ գիչեր : Հիթլէր այցելեց նաեւ ուրիշ գրաւեալ քաղաքներ : Արդէն Գերմանիոյ կցուած են նչանակուած երեք շրջանները, մէկն ըլլալով Քարլսպատն ու Մարիէնպատը (Չերմուկներ) :

Լիոնի մէջ ձերբակալուեցան քսան բանթոդներ, որոնք փորձեր էին խանգարել ոստիկանական պահականոցի մը չինութիւնը :

ԳԼԽԱՎՈՐ ԽՆԴԻՐ — ՀԱՏՈՒԿ ԹԻՎ

Հեղ. Թ. ՀԱՐՈՒԹՅՈՒՆԵԱՆ — Նկար. Ռ. ՀԱՐՈՒԹՅՈՒՆԵԱՆ

Մեծ ուրախությամբ հայտնում ենք մեր ընթերցողներին, որ «Ծիրանի» խմբագրությունը ստացել է Ռուբեն Հարությունյանի «Գլխավոր խնդիր — հատուկ թիվ» վիպակը։ Հեղինակը մեր հին բարեկամներից է։ Նրա հետ մենք միասին ենք անցկացրել ամառային արձակուրդները, նրա հետ միասին ենք ուրախացել ու տխրել։ Ռուբենը մեր ընթերցողներին ծանոթ է նաև որպես գրող։ Նրա «Ինչպես Ռուբենը դարձավ գրող» պատմվածքը մեծ հաճույքով կարդացին մեր ընթերցողները։

Ռուբենը մեզ ուղարկեց իր վիպակը ձեռագրի ձևով։ Ինչպես միշտ, այնպես էլ այս անգամ նա մեզ անակնկալի մատնեց։ Ռուբենը մեզ ուղարկեց ոչ միայն ձեռագիրը, այլև նկարները։ Ռուբենը ոչ միայն գրող է, այլև նկարիչ։ Նա ինքն է նկարազարդել իր վիպակը։

Ռուբենի վիպակը մեզ շատ դուր եկավ։ Մենք որոշեցինք հրատարակել այն «Ծիրանի» հատուկ համարում։ Ռուբենի վիպակը մեզ դուր եկավ ոչ միայն իր բովանդակությամբ, այլև իր ձևով։ Ռուբենը գրել է ոչ թե սովորական վիպակի ձևով, այլ ինչպես ասում են՝ ֆելիետոնի ձևով։ Ամեն մի գլուխ ավարտվում է հետաքրքրական մի դրվագով, որ ստիպում է ընթերցողին անհամբեր սպասել հաջորդ համարին։

Ռուբենի վիպակը մեզ դուր եկավ նաև նրանով, որ նա գրված է շատ կենդանի լեզվով։ Ռուբենը գրել է այնպես, ինչպես մենք ենք խոսում։ Նա չի օգտագործել գրական լեզվի ոչ մի հնարանք։ Նա գրել է ամենապարզ լեզվով։ Ռուբենի վիպակը կարդալիս ընթերցողը կարծես ականատես է լինում այն դեպքերին, որոնց մասին գրված է վիպակում

Հայկական սովետական վաշինգտոն

— Հասկանում եմ ձեզ: Հոգս եք ունենում, որպեսզի ձեր ընկերները ձեզ չհասկանան: Ես էլ եմ ձեզ հասկանում: Ես էլ եմ ուզում, որ ինձ չհասկանան: Ես էլ եմ ուզում, որ ինձ չհասկանան: Ես էլ եմ ուզում, որ ինձ չհասկանան

— «Ղեկմատնքի գին», բացագանչեց երեսփոխան մը։

— «Ձեր գրպանէն վճարեցէք», պոռաց ուրիշ մը։

— «Հարիւրին 8 տոկոս նշանակեցէք», ձայն տուաւ երրորդ մը։

Ուրիշներ վարչապետը կ'անուանէին «Հիթլէրի սուրհանդակը»։ Պ. Զէյմպրլէն ճառը չարունակել առանց ազդուելու այս նախատինքներէն։ Այս առթիւ չերմապէս պնդահատեց երեք վարչապետները։

— «Տաժանելի բաներ ըսուեցան Գերմանիոյ վարչապետին մասին. բայց կը կարծեմ թէ ժողովն ալ կը խոստովանի այն գործուարութիւնը ուր կը գտնուէր ան, եթե առնելու համար այնքան բացորոշ յայտարարութիւն մը։ Պէտք է խոստովանիմ որ, իր հանդուրժողութիւնը — հոգ չէ թէ վերջին պահուն — խորհրդակցելու ուրիշ պետութեանց հետ այնպիսի հարցերու մասին որոնց համար վճիռ արձակած էր միանգամ ընդ միշտ, իրական եւ չօչափելի ազդակցութիւն մը կը կազմէր խաղաղութեան։ (Ծափեր)։ Ինչ կը վերաբերի պ. Մուսոլինիի, անոր աջակցութիւնը անչուշտ կարեւոր եղաւ եւ թերեւս վճռական։ Իր թելադրութեանց վրայ էր որ 24 ժամ յետաձգուեցան զօրաշարժի վերջին գործողութիւնները, որ պէտք պատեհութիւն մը ունենանք կացութիւնը քննելու։ Կ'ուզէի աւելցնել թէ խորհրդակցութեանց ընթացքին, Դուչէն (Առաջնորդ) եւ իր արտաքին նախարարը մեծապէս օգնեցին մեզի։ Անոնք էին որ վիճաբանութեան սկիզբը ներկայացուցին այն յուշագիրը զոր պ. Տալատիէ եւ ես կրցանք ընդունիլ իբրեւ հիմ բանակցութեանց։ Կը կարծեմ թէ եւրոպա եւ ամբողջ աշխարհ պատճառներ ունին երախտագէտ ըլլալու Իտալիոյ վարչապետին, որ նպաստեց խաղաղ լուծման։ Կարգ մը տեսակէտներով, պ. Տալատիէ չատ աւելի դժուարին պարտականութիւն մը ունէր քան միւս երեք բանագնացները, նկատի առնելով այն մասնաւոր յարաբերութիւնները որ իր երկիրը կը կապեն Չեխոսլովաքիոյ հետ։ Պարտականութիւն կը սեպեմ ըսել թէ իր քաջութիւնը եւ պատասխանատուութեանց գիտակցութիւնը, իր հասկացողութիւնը եւ պարզութիւնը անգնահատելի արժէք ունեցան բանակցութեանց ընթացքին»։

Պ. Զէյմպրլէն նոյն չերմութեամբ գնահատեց նաեւ նախագահ Բոզվէլթը, որուն կոչերը, «այնքան վճռական այլ համոզիչ, հասատատեցին թէ աշխարհի ամենահզօր ազգին ձայնը կրնայ լսուիլ ակնկալուածէն 3000 մղոն հեռու, եւ ազդեցութիւն գործել եւրոպացիներու մտքին վրայ։ Իմ կարծիքով, բոլոր ժողովուրդներու խաղաղասիրական միաձայն զգացումն էր որ ամէնէն հզօր ազդեցութիւնը գործեց»։

Վարչապետը անդրադառնալով Հիթլէրի հետ ստորագրուած յայտարարութեան, բաւ.

— «Ձեմ հասկնար թէ ինչո՛ւ կասկածներ կրնան յարուցանել իմ խօսակցութիւններս պ. Հիթլէրի հետ։ Ես ոչ գաղինք մը կնքեցի, ոչ ալ յանձնաժողովի տակ մտայ։ Մեր խօսակցութիւնը թղթի նամական չէր որ եւ է ազգի հանդէպ։ Իմ նպատակս էր պարզապէս քիչ մը աւելի ընդլայնել այն անձնական չփումը զոր հաստատեր էի պ. Հիթլէրի հետ»։

Իրաւ եղրակացութիւն, պ. Զէյմպրլէն չէշտեց թէ զինաթափութիւնը միակողմանի չի կրնար ըլլալ։ «Պէտք չէ կարծել թէ Միւնիխի համաձայնութիւնը թոյլ կուտայ ակարացնել մեր վերազինման ճիգերը։ Բայց եւ այնպէս մեր առջեւ կը բացուի նոր հեռանկար մը դէպի զինաթափութիւն»։

ԻՆՉ ԿԸՍԵՆ ԸՆԴԴԻՄԱԴԻՐՆԵՐԸ

Վարչապետին ճառէն վերջը կարգով խօսք առին ընդդիմադիրները։ Աշխատաւորականներու վարիչը, Էթլի, յայտարարեց.

— «Հիթլէր ճշմարիտ յաղթանակ մը չտեսաւ։ Ժողովրդապետութեան եւ քաղաքակրթութեան դառը սոսկալի պարտութիւն մը կրեցին։ Չեխերն են որ փրկեցին Եւրոպայի խաղաղութիւնը։ Միայն անոնք են որ գոհողութիւն կատարեցին։ Իրականութիւնը այն է որ Եւրոպայի քարտէսը բոլի փոխուեցաւ Հիթլէրի պատերազմի սպառնալիքով։ Տագնապին սկիզբէն ի վեր Ս. Միութիւնը հաւատարիմ մնաց իր յանձնառութեանց, բայց իր կարծիքն անդամ չհարցուցին»։

Պ. Իրլն, նախորդ արտաքին նախարարը, խոստովանելով հանդերձ որ պատերազմին առաջքը առնուեցաւ եւ ամբողջ աշխարհ երախտապարտ է, ցաւ յայտնեց որ զոհուեցաւ պզտիկ եւ բարեկամ ազգ մը։ Ազատականներուն ներկայացուցիչը բացատրելով դիւանաւորներուն զօրացումը, յայտարարեց.

— «Մենք միայն Զուտէթեան չրջանները Գերմանիոյ չտուինք, այլ Գերմանիան յանձնեցինք Հիթլէրի, Իտալիան ալ Մուսոլինիի»։

Վիճաբանութիւնները չարունակուեցան երկու օր։

Ի՞նչ կը ներկայացնէ նոր Չեխոսլովաքիան

Չեխոսլովաքիան կ'անդամակցի յօգուտ Գերմանիոյ, Հունգարիոյ եւ Լեհաստանի։

Ան կը կորսնցնէ իր հիւսուածեղէնի ճարտարարուեստին 75 առ հարիւրը, իր հանքային ճարտարարուեստին կէսը, մետաղագործական ճարտարարուեստին մէկ երրորդը։ Ան կը պահէ իր հոգապօծութեան 90 առ հարիւրը։

Հակառակ այս կորուստներուն տակայն, ան դարձ կուգայ տպզնապէն միատարը, ապահովուած եւ կենսունակութեան ամէն տուեալներով օժտուած։

Չեխ վարչապետ Զօր. Եան Սիրովի յայտարարեց.

— Հակառակ այս բոլորին, մենք տակաւին մեռած չենք։ Նոր պետութիւնը կենսունակ է...

Նոր Չեխոսլովաքիան, անդամակցելէ ետք կը գտնայ ամբողջովին նոր պետութիւն մը, միատարը։ Պիտի ունենայ հարիւր հազար քառ. քիլոմեթր տարածութիւն եւ մօտ տասը միլիոն բնակիչ (որմէ 378,000 Գերմաններ եւ 150 – 200,000 Հունգարներ)։ Նախապէս ունէր 140,000 քիլոմեթր տարածութիւն եւ 14,726,000 բնակիչ։ Միւնիխի համաձայնագրով կը կորսնցնէ մօտ 40,000 քառ. քիլոմեթր հող եւ 4,700,000 բնակիչ։

Իր նիւթական եւ տեսակարական կորուստները պիտի կրնայ չուտով զարմանել տնտեսական սերտ կապեր ստեղծելով լեհական Լոզի հետ (Շլեզիա), Ռումանիոյ, Հունգարիոյ եւ Պալքաններու հետ, բարի դրացիական յարաբերութեանց վերահաստատումով։

Չեխոսլովաքիա, միացած Լեհերուն, Ռումէններուն, Հունգարներուն եւ պալքանեան պետութեանց, կրնայ տակաւին մեծ դեր կատարել Գերմանիոյ «դէպի արեւելք դրոհ»ին առջեւ։

ՉԱՆԱՅԱՆ ԼՈՒՐԵՐ ԲԱՆ ՄԸ ՏՂՈՎ

ԻՏԱԼԻԱ որոշեց հոկտեմբեր 10էն սկսեալ աստիճանաբար արձակել 1910ին եւ 1912ին ծնած պահեստեները, որոնք դէնքի տակ տնուած էին վերջերս։ Ինչպէս կ'երեւայ, Իտալիան ալ իր կարգին զգուշական միջոցներ ձեռք առած էր արագօրէն եւ լուկմինջիկ, գրօչի տակ հրաւիրելով պահեստեները, եւ հիմա կ'արձակէ։

ՋՕՐ. ԱՎԷՐԻՄՈՒ, որուն մահը ծանուցեր էինք երէկ, ծնած էր 1863ին, Պեսարապիա։ Թորինոյի զինուորական ակադեմիան աւարտելէ վերջ, փայլուն դիրք մը գրաւեց բանակին մէջ։ 1916ին հրամանատարն էր Քրայովայի առաջին զօրաբանակին եւ արդէն մեծ ժողովրդականութիւն չահած։ Բայց ամբողջ Ռումանիոյ համար առաւոպելական դէմք մը դարձաւ երբ 1917 յուլիսին Մորասթիի եւ Մորաէսթիի փայլուն յաղթանակները տարաւ մարշալ Մաքէնզէնի դէմ։ 1918 փետրուար 9ին հրաւիրուեցաւ գահլիճը կազմելու, եւ այնուհետեւ նուիրուեցաւ քաղաքական ասպարէզին։ Ինքն էր որ հիմնեց ժողովրդական կուսակցութիւնը։ Իր երկրորդ գահլիճը կազմեց 1920ին, իսկ երրորդը՝ 1926ին, պաշտօնավարելով մինչեւ 1927։ Այնուհետեւ հետզհետէ թուլցաւ իր դրաժանկութիւնը։ Երկար առեղծ ի վեր կը տառապէր սրտի ծանր հիւանդութենէ մը։

ԻՏԱԼԻՈՑ արտաքին նախարարութեան օրհանը մասնաւոր զեկոյց մը հրատարակելով, կը յանձնարարէ անմիջապէս կարգադրել Հունգարիոյ պահանջած հողերուն խնդիրը։ Ինչպէս հաղորդած էինք, չեխական կառավարութիւնը համակերպած է արդէն, եւ բանակցութիւններ կը կատարուին։

ՄԱՀԻՆՈՑԻ ԳԾԻՆ ՎՐԱՑ հասատատուած զինուորները առայժմ պիտի չարձակուին։ Շատ մը պահեստիներ կրնան տուն երթալ, բայց պիտի չարձակուին, մինչեւ որ գերմանական զօրաշարժը վերջանայ։ Սպարապետը, Զօր. Կամբէն, այդ չրջանը գնաց, քննական պատյա մը կատարելու համար։

140 ՀՈԳԻ ՍՊԱՆՆՈՒԵՑԱՆ պաղեստինի վերջին խռովութեանց ընթացքին։ Եաֆայի մէջ մեռան տասը Արաբներ, ական մը պայթած ըլլալով։ Երուսաղէմի մէջ մահուան դատապարտուեցաւ Հրեայ մը։

ԱՀՌԵԼԻ ՊԱՑԹԻՒՆ մը տեղի ունեցաւ Պուլվար Օատոյի (Մարսէյլ) խաղի զօրծարանին մէջ, ուր կ'աշխատին 1500 բանուորներ, նաեւ չատ մը Հայեր։ Մեռան չորս հոգի։ Վիրաւորներէ բուն թիւը կը հաշուուի 40 հոգի, որոնց մէջ կը գտնուի Հայ մը, Մաշտոց։ (Երեւան ուրիշներ ալ կան, կը սպասենք մեր թղթակիցներուն տեղեկութեանց)։

ԵՐԵՔ ԽԱՉԱԳՈՂՆԵՐ կեղծ ադամանդ մը քշած էին Ամերիկայի մը, 120,000 ֆրանքի։ Ամբաստանեալներէն երկուքին համար տեղական թերթերը կը գրեն թէ Իրանցիներ են (Հպատակ), Վահրամ Քալեան եւ Յովհաննէս Ղամբարեան։

Հ. Յ. Դ.

Փառիզ

ՊԱՆԵԼՈ ՔՈՇԵՒՆի «Արեւիս» ճաշակովթէն ժողովի կը հրաւիրէ բոլոր ընկերները, 5 Հոկտեմբեր, չորեքշաբթի երեկոյ ժամը 9ին, «կորիւն» ակումբին մէջ։ կարեւոր օրակարգ։

ԱՆԻԼՈ ՊՈՒԱԳՈՒԼՈՆԳի «Ազատ» ճաշակովութէն ընդհ. ժողովի կը հրաւիրէ բոլոր ընկերները այս ուրբաթ գիշեր, 7 Հոկտ., ժամը 8.30ին. ծանօթ հաւաքատեղին, նոյն օրակարգով։

ԱՐԱՐԱՑԻ ՏՐԵԴԱՐԶԸ ԼԻՈՆԻ ՄԷՋ

ԼԻՈՆԻ ԵՒ ՏՐՁՆՆԵՐՈՒ ՀԱՅ ԼԵԳԷՈՆԱԿԱՆ ՄԻՈՒԹԵԱՆ ԿՈՂՄԷ

Կը ծօնուի Յունուարի հերոսամարտի 20րդ տարեդարձը ինչպէս նաեւ Միութեան գործին պաշտօնական յանձնումը։

Կիրակի, 9 Հոկտեմբերը, կէսօրէ վերջ ժամը 2.30ին, երրորդ թաղապետարանի սրահին մէջ։

ՊԱՏՈՒԻՐԱՒ ՆԱԽԱԳԱՀՈՒԹԵՍՄԲ ԸՆԿ. Տ. ԹՈՔՔԷՆԵԱՆի ԿԸ ԽՕՍԻ Պ. Կ. ՄՈՒՍԵԱՆ

Հրաւիրուած են զինուորական եւ քաղաքային իշխանութիւնները, ինչպէս նաեւ հայ կազմակերպութիւնները եւ Ֆրանսական նախկին պատերազմիկներու Միութիւնը։

Գեղարուեստական ճոխ բաժին, որուն կը մասնակցի Ֆրանսական նախկին Պատերազմիկներու եւ Հաշմանդամներու Միութեան 60 հոգինոց նուագախումբը (Harmonie U. M. A. C.)։

Կ'երգեն Օր. ԾՈՎԻՆԱՐ ՏԷՐ ՊԵՏՐՈՍԵԱՆ (Լիոնի Քոնսերվատուարէն) եւ Օր. ՍԻԲՈՒՀԻ ԼԻԼԻՔԵԱՆ։

Լուսարձակով պիտի ներկայացուի Մուսա Լերան քառասուն օրերու հերոսամարտէն պատկերներ։

ՉԵԽԱԳԻՏՈՒԹԵԱՆ ԴԱՍԵՐ

Յառաջիկայ Հոկտեմբեր 25ին կը սկսի Ձեւագիտութեան դասերը՝ **robe-d'après midi, robe du soir, ensemble, manteau, jusqu'au tailleur**, ճերմակեղէն եւ **dessin croquis**։ Կը դասաւանդուի ամենապարզ եւ գործնական մեթոտով։ Սրճամատրզուիլ փափաքողները կրնան դիմել՝ **modeliste-couturière CHRISTOFOR, 31 Rue Condercet. Paris (9)** մէթրօ **Anvers** կամ **Cadet**։

ՄԱԳԱԶԱԹՆԵՐ

(Քերթուածներ)

ԱՀԱՐՈՆ ՏԱՏՈՒՐԵԱՆ

Փառատոփ հատոր վր. 300 էջ. 8 գունաւոր տախտակներու օրինակներով։ Գիրքերը այս հասցէով կրնան դապիրքէն.—

ՅԱՑԳԱՒՈՒՂԱՒ
ՍԷՐԸ ՓՈՒՇԷ ՊՍԱԿՈՎ
ՅԵՂՑ ՄԱՐԴԵՐՈՒ ՊԱՏՄՈՒԹԻՒՆ
ԲՆԵՂԵՆԱԿԱՆՔ
ՀԱՆԱՍՏԵՂԸ ԿԱՍՏՈՒԱԾԱՆԱՆ
ՍԻՐՏՍ ԿԱՐՄԻՐ ՎԱՐԴԵՐՈՎ
ԻՆՔՆԱԻՕՍԱԿՑՈՒԹԻՒՆ
ԴԻՒՐԻ ՍԻՒՔԵՐ ԵԱՐՈՒՔ ԵՐԳԵՐ

Սուբիա եւ Ֆրանսա 40 ֆրանք
Ուրիշ երկիրներ 50 Ֆր.

Ապսպրանքները բացարձակապէս կանխիկ։

Դիմել հեղինակին,
17, Rue Damesme, PARIS

Դ. ԶԱՐԴԱՐԵԱՆ

ՎԻՐԱԲՈՑԱ - ՌՏԱՄՆԱԲՈՑԱ

44 Rue Dunkerque (ՄԷԹՐՕ ԿՈՒ ՏԻՒ ՆՈՒ)
Tél. Trudaine 42-69

Կ'ընդունի ամէն օր ժամը 14-20։
Պատուիրները ժամադրութեամբ։

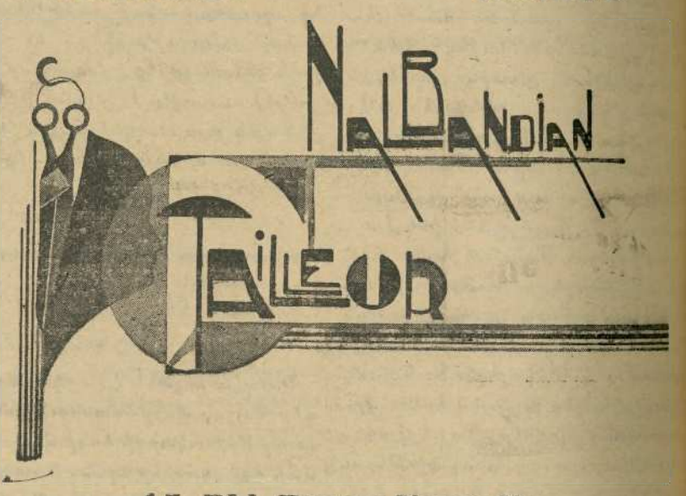
Ձ[illegible] "ԲԵՐԱ"

ՏՆՕՐԷՆ ԵՒ ԶՈՒՆԻԿ ՊՈՒԼԵՏՆ

9 Rue Provence, Paris 9e. (Առաջին յարկ)
Մէթրօ **Le Peletier**

Արեւելեան եւ եւրոպական կերակուրներ՝ պատրաստուած անարատ իւղով։

Hommes **Dames**

15, Bld. Bonne Nouvelle
Métro: Bonne Nouvelle Tél.: Gut. 93-70

ԲԱՒԸՂ ՏԻՒՉ

Ջուտ խառնուածքներ եւ անհանգիստ պատրաստուած հայկական օձիքներ ձեր տասմոքսը կ'ուրախացնեն։ Գիրքերը ձրի կը խնդրեն եւ կը փնտրեն ձեր տունը։ Թեթեւ։ Ուրիշ ոչ մէկ տեղ կը գտնէք **ԲԱՒԸՂ ՏԻՒՉԸ** որուն անբաղդատելի եւ ակռաքարերէ կազդուրիչ յատկութիւններ կան։

Dalakupeian 8 Rue Suffren, Dépôt: 7 Rue de la Paix, Marseille. Tél. Dragon 70—65

ՄԱՐՍԷՅԼԻ Հ. Մ. Ը. Մ.ի վիճակախաղէն, ի նպաստ «Շահրիկեան» գրադարանի չինութեան, չահած են հետեւեալ թիւերը.—

135 Լեռներու խորհուրդը, 218 Դաւիթ Բէկ, 152 Ինթը, 463 Մայիս 28ը, 500 Ազիւր Սերոբ, Գէորգ Զաւուշ, 370 Փետր. 18ը, 487 Զալալէդդին, 231 Ցեղափոխականի միտքը, 440 Երուսաղէմ, Երուսաղէմ, 212 Շաղրանկարներ։ Ստանալու համար դիմել Միութեան գրադարանը, 5 Rue l'Eclipse, երկուշաբթի, չորեք-չաբթի, Ուրբաթ իրիկունները ժամը 7—8.30, կիրակի առաւօտ 10—12։

ժամագոյցի եւ գոհարեղինաց վաճառատուն
ՀՐԱՉ ՄԱՐԳԻՍԵԱՆ
Métro: Louis Blanc et Jaurès
261, Rue du Fbg. St Martin

ԳԱՑԻՔ ՏԵՍԷՔ ԼԻՈՆի ՄԷՋ
Cinéma REXY
Cours Lafayette, angle Garibaldi

Le Gérant : H. STEPHAN
Imprimerie A. DER (AGOPIAN)
17, Rue Damesme — PARIS (13)

PHÉNIX
anis distillé
Agent Général : M. Albert Bacri . 19, rue Turbigo . PARIS 2e . Tel : Cent : 83-17.

ՓԱՔԻՒ ՓԷՆԻՒՔՍ

AGENCES: ԳՈՐԾԱԿԱԼՆԵՐ

LYON: ԼԻՈՆ — M. Francis COTTON, 68 Avenue Galline; à Villeurbanne, près Lyon. Téléph. Lalande 64-10.

MARSEILLE, ՄԱՐՍԷՅԼ — M. SIMONDI, 17 Allées des Primevères, à Marseille.

ՅԱՌԱՋ

ՕՐԱԹԵՐԹ, ԱԶԳԱՑԻՆ, ՔԱՂԱՔԱԿԱՆ, ԳՐԱԿԱՆ

LE PREMIER QUOTIDIEN ARMENIEN EN EUROPE

HARATCH

(Fondé en 1925) :-: R. C. Seine 276.286

Directeur et Propriétaire : SCH. MISSAKIAN
Rédaction et Administration
ԽՄԲԱԳՐՈՒԹԻՒՆ ԵՒ ՎԱՐՉՈՒԹԻՒՆ
17, Rue Damesme, PARIS (13e)

Téléphone : Glacière 15 - 70
Chèque Postal Paris 1678 - 63
(ԵՐԹԵՒԵԿԻ ՀԱՄԱՐ՝ Métro : TOLBIAC)

ՀԻՆԳՇԱԲԹԻ 6 ՀՈԿՏԵՄԲԵՐ JEUDI 6 Octobre 1938

ԹԱՓԱՆՈՐԴԱԳՐՈՒԹԵԱՆ ՊԱՅՄԱՆՆԵՐ — ՏԱՐԵԿԱՆ ՎՃԱՐՄՍԵԱՑ ԵՒԱՄՍԵԱՑ

Թրանսա եւ Գաղութներ	150 ֆրանք	75 ֆրանք	40 ֆր.
Անգլիա եւ Իռլանտա	385 ֆրանք	140 ֆրանք	
Ուրիշ երկիրներ	285 ֆրանք	110 ֆրանք	

ԺԴ ՏԱՐԻ — 14e Année No. 3853 — Խմբագիր՝ ՇԱՒԱՐՇ ՄԻՍԱՔԵԱՆ — ԳԻՆ 50 ՄԱՆԹԻՄ

ԵՐԿՈՒ ԽՕՍՔ

ՈՉ ԻՒՂ ԴԱՍԱՐԱՆ ՓՈԽՈՒԵՑԱԻ...

Մազ մնացած էր պատերազմին, եւ ամբողջ աշխարհ իրար անցաւ, զգուշական միջոցներ ձեռք առնելով :

Բանակները, նաւատորմիղներ եւ օդատորմիղներ չարժման մէջ դրուեցան : Քրամներ փորուեցան : Մեծագումար վարկեր քուէարկուեցան : Բոլոր մայրաքաղաքներուն եւ ուրիշ կեդրոններու մէջ, ատոթերկրեայ պատսպարանները կարգի դրուեցան եւ մասնաւոր ազդերով հրահանգներ տրուեցան ժողովուրդին :

Անգլիա 40 միլիոն կազարգել դիմակներ բաժնեց, սկսելով թագաւորէն : Ամէն միջոց ձեռք առնուեցաւ, ի հարկին Լոնտոնէն դաւառ փոխադրելու համար երկու միլիոն հոգի, մասնաւորապէս կիներ եւ մանուկներ :

Ֆրանսայ, Փարիզի մէջ, աւազ բաժնեցին, լոյսերը նուազեցուցին, մասնաւոր լապտերներ կամ լամբարներ չինեցին : Անհամար կառքեր եւ հանրակառքեր դրաւեցին : Երկաթուղիները ամէն բան առաջ յատկացուեցան զինուորական փոխադրութեանց : Լաց ու կոծ, «սուգ ու չիւան» տուներու մէջ ...

Կարճ խօսքով, արտակարգ պատրաստութիւն բոլոր ճակատներուն վրայ, առանց երկրի, ազգի, ցեղի կամ տեղի խտրութեան :

Կիներն ու մանուկները, ակռապլիկ պառաւներն ու անդամալոյծներն անգամ հասկցան թէ բան մը կը դառնայ, սպառնալով խաղաղութեան, --- միլիոնաւորներու կեանքին եւ քաղաքակրթութեան :

Միայն հայկական ճակատը մնաց անատան, թաղուած՝ երանաւէտ անդորրութեան մը մէջ :

Նարեկացի մը ըլլար եւ երգէր.

--- «Մահափանգոյնս ներիմաս, անիրական երազօք, խօլականաց ցնորից ...» :

Անարդար եղած պիտի ըլլայինք, մոռացութեան տալով երկու պատմակա՞ն իրողութիւններ.---

1· Մորմոնական մը՝ Բարեզործականի կեդրոնին մէջ, մասնակցութեամբ զոյգ Օֆիսներու, դրամելու համար զինուորագրուեցուներու խնամատարութեամբ եւ յարակից խնդիրներով :

2· Ֆրանսահայ նախկին ռազմիկներու անունով չորքարերութեան հանուած լուր մը, որ կ'ուսումնասիրէ թէ ասոր հազար հայ կամաւորներ պատրաստ են ծառայելու իրենց երկրորդ հայրենիքին : (Ահաւադիկ մը որ կը չարունակուի 1914էն իվեր ...) :

Ուրի՞չ : Մենք տեղեկութիւն չունինք : Եթէ մեր ուշադրութենէն վրիպած է, թող բարեհաճին լուսաբանել :

Գիտենք, միայն, որ Հ· Ց· Դ· Եւրոպայի Կեդր· Կոմիտէն ալ խորհրդակցութիւններ կատարած է, ի նախատեսութիւն անակնկալներու :

Ուրի՞չ : Ուրի՞չ :— Ըսինք արդէն : Կ'արձանագրէինք, եթէ դիտնայինք :

×

Բարեբախտաբար մղձաւանջը չուտ փարատեցաւ, եւ մարդիկ վերադարձան իրենց գործերուն, օրհնելով խաղաղութիւնը :

Անոնք որ տեղափոխուած էին --- հարիւր հազարներ --- ճամբայ ինկան դէպի տուն : Զինուորները սկսած են վերադառնալ : Արտակարգ տնօրինութիւնները չեղեալ հռչակուեցան, եւ սովորական կեանքը վերահաստատուեցաւ :

Բայց եթէ պայթա՞ծ ըլլար պատերազմը ...

Ի՞նչ պատկեր պիտի ներկայացնէինք «ազգովին» : Մանաւանդ ի՞նչ պիտի ըլլար վիճակը սա « Հայկական Փարիզ»ին, որուն ձայնը այնքան բարձր եւ անուշ կը հնչէ դէպի արեւելեան գաղութները, պալքաններէն մինչեւ Իրաք եւ Իրան, մինչեւ Ամերիկա : ---

Անփոյթ եւ անգլուխ, կամ բազմագլուխ՝ սովորական առեն : Անհոգ, անատէր եւ անճամբ՝ ահաւոր պատերազմի մը նախօրեակին եւ միշտ լեցուն՝ անասհման յաւակնութիւններով ...

Անգամ մը եւս հաստատուեցաւ թէ՝ յեսին ժողովուրդը կարգ, դաս եւ դասարան փոխած է, իսկ մերինը կը մնայ նոյն կարգին մէջ :

Ձչմարիտ քննութիւն մըն էր որ անցուց Եւրոպան,— ամբողջ աշխարհը : Քննութիւն՝ քամնելի տագնապի մը մէջ, որ արիւնքրտինք թափել կուտար, որ կրնար յանգիլ պատերազմի :

Այդն մէկը վանդուած ազգերէն, լարեց ուժերը, կարելի յաջողութիւնը ապահովելու համար այդ քննութեան մէջ : Այդենէն անճարն ալ ամփոփեց թեւերը, ի հարկին ապարէդ նետուելու, կրակէն շաղանակ մը հանելու, կամ նուազագոյն վնասով ազատելու համար :

Մենք մնացինք խեղանդամ, կատարելապէս անչարժութեան դատապարտուած : Եւ կամ բոլորովին ինքնագոհ, իբրեւ թէ Հրաժ մոլորակին մէջ ապրած ըլլայինք :

Իսկ եթէ փոթորիկը պայթի՞ր ...

Որո՞ւ հոգ : «Ազգին երեւելիները» հարկաւ բան մը կիտեն : Թող անոնք մտածեն :

Օ՛, այդ երեւելիները : Եթէ անոնք ալ չըլլային, իսկապէս մաքած էր մեր մուխը ...

« Երեւելի»ներէն անոնք որ անուն ունէին 1895 - 96ին կամ ընդհ· պատերազմէն առաջ, նօսրացած են, մաշած կամ հանգստացած կոչուած : Ուրիշներ, անոնք որ երիտասարդ կը կոչուին, տարիքին ապարէդ եւ ճամբայ կը վնտռեն, կամ կը սպասեն «բռնադրուելով» դիրքերու պարպուելուն : Կայ դաս մըն ալ, որ իրեն վերապահած է միայն մէկ մենաշնորհ,— պատուհասէն դիտել եւ քրքիջներ արձակել :

Պատկերը աւելի՞ բախտաւոր էր ուրիշ գաղութներու մէջ :

Շ·

ՎԵՐՋԻՆ ԺԱՄ

ԼԻԱԶՕՐՈՒԹԻՒՆ ՏՐԱՒԵՑԱՒ ԿԱՌԱՎԱՐՈՒԹԵԱՆ ԵԼՄՏԱԿԱՆ ԵՒ ՏՆՏԵՍԱԿԱՆ ԳՈՐԾԵՐՈՒ ՀԱՄԱՐ

Կառավարութիւնը երեքշաբթի օր երեսփ· ժողովին յանձնած էր օրինագիծ մը, որով բացառիկ լիազօրութիւններ կը պահանջէր մինչեւ 1938 նոյեմբեր 15, երկրին անհետաձգելի եւ ելմտական անմիջական վերակազմութեան համար :

Երեսփ· ժողովը նիստը չարունակելով մինչեւ ուշ առեն, երկկ առաուան դէմ քուէարկեց այս օրինագիծը, 78ի դէմ 331 ձայնով : Ընկերվարականները ձեռնպահ մնացին, իսկ համայնավարները դէմ քուէարկեցին : Ձեռնպահներուն թիւը կը հասնէր 200ի :

Օրինագիծը կը տրամադրէ վերարժեւորել ոսկիի պահեստին դինը : Հակողութիւն պիտի չկատարուի փոխանակութեանց վրայ (չանժ), ոչ ալ նոր վարկեր պիտի պահանջուին Պանք սը Ֆրանսէն :

Կառավարութիւնը նախապէս լիազօրութեան պայմանաժամ նշանակած էր դեկտեմբեր 31, բայց եղած բողոքներուն վրայ կրճատեց ժամանակը, նշանակելով նոյեմբեր 15 : Վարչապետը այս առթիւ լուսաբանութիւններ տալով ելմտական յանձնաժողովին առջեւ, բացատրեց թէ ինք անցեալին մէջ հակառակ եղած է բացառիկ օրէնքներու, բայց այժմ հարկադրուած է լիազօրութիւն խնդրել երկրորդ անգամ, բացարձակապէս անհրաժեշտ դտնելով զայն : Եւ վճռապէս հերքեց այն զրոյցները թէ պիտի փոխուի ելմտական քաղաքականութիւնը : Սովորական ելմտացոյցը խորհրդարանին պիտի ներկայացուի ըստ օրինի :

Ելմտական նախարարն ալ իր կարգին բացատրութիւններ տալով, ըսաւ թէ դանձին վիճակը կատարելապէս գոհացուցիչ էր յուլիսին եւ օգոստոսին, բայց արագօրէն փոխուեցաւ սեպտեմբերին, որովհետեւ նուազեցան պետական փոխառութեան արձանագրութիւնները, մեծ գումարներ քաշուեցան խնայողական սընտուկներէն եւ բացառիկ ծախքեր եղան մասնակի զօրաշարժի հետեւանքով : Այս առթիւ վճռապէս հերքեց թէ օրինական սահմանէն ուելի դրամ քաշած են Պանք սը Ֆրանսէն :

Կառավարութիւնը հետեւեալ միջոցները կը նախատեսէ , ելմտական վերակազմութեան համար·—

1· Պաղատութեան փոխառութիւն մը կնքել, իբրեւ երաշխաւորութիւն ցուցնելով օտար դրամ մը :

2· Փութացնել տագնապին առեն չրջաբերութեան հանուած դրամատոմսերու սպառումը :

3· Վերարժեւորել Պանք սը Ֆրանսի ոսկի պահեստը : Այս չի նշանակեր արժեզրկել Ֆրանքը, այլ ոսկիին արժէքը յարմարցնել ներկայ պայմաններուն : Ներկայիս այդ պահեստը կը հաշուէն Օրիոլի Ֆրանքով, անգլիականը 112էն, մինչդեռ սթերլինը 179ի բարձրացած է այսօր : Վերագնահատում կատարելով, «Օրիոլի » 55 միլիառ Ֆրանքը պիտի արժէ մօտաւորապէս 90 միլիոն «Մառչանտոյի» Ֆրանք :

75Ի ԴԷՄ 535 ՁԱՅՆՈՎ ՎՍՏԱՀՈՒԹԻՒՆ ՅԱՅՏՆՈՒԵՑԱՒ ԴԱՀԼԻՃԻՆ

Պ· Տալատիէի զեկուցումը Երեսփ· Ժողովին մէջ Միւնիխի հաւանագրութեան մասին

Երեսփ· ժողովը երեքշաբթի օրուան նիստին մէջ լսեց վարչապետին զեկուցումը՝ չեխական տագնապին եւ Միւնիխի համաձայնութեան մասին : Եւ վստահութիւն յայտնեց, 75ի դէմ 535 ձայնով (յետադարձ հարցապնդումներու) : Երեք հոգի ձեռնպահ մնացին, իսկ համայնավարները հակառակ քուէարկեցին, ինչ որ կը նշանակէ խափանել ժողովրդական ճակատը :

Պ· Տալատիէ մանրամասնօրէն պարզելով Չեխոսլովաքիոյ տագնապին ելեւէջները, մասնաւորապէս կանգ առաւ վերջին չաբաթներուն վրայ, եւ կարգ մը նորութիւններ յայտնեց·

--- « Սեպտեմբեր 13-14ի գիշերը Թելադրեցի Պ· Չեմպըրլէնի ուղղակի հանդիպումներ կատարել, փոխանակ ծանուցագիրները փոխանակելու : Մեծն Բրիտանիոյ վարչապետը, որ միեւնոյն կարծիքն ունէր, Պէրխթէսկատէն գնաց : Այս առթիւ կ'ուզէի պարզաբանել թէ իր արի նախաձեռնութիւնը եւ դիշեր ցերեկ ցոյց տուած գործունէութիւնը ապահովեցին խաղաղութիւնը : Գիտէք թէ ինչ պատահեցաւ Պէրխթէսկատէնի տեսակցութենէն վերջը : Բոլոր բանակցութիւնները պիտի հրատարակուին պաշտօնական տետրակի մը մէջ : Բայց այդ հրատարակութիւնը չատ քիչ նորութիւններ պիտի յայտնէ, որովհետեւ, թերեւս առաջին անգամ ըլլալով պատմութեան մէջ, ամէն բան հրապարակաւ եղաւ եւ քննուեցաւ բոլոր ժողովուրդներուն առջեւ : Ես կը հաւատամ որ եթէ ի վերջոյ խաղաղութիւնը պահպանուեցաւ, պատճառը այն է որ դաշնակի դիւանագիտութեան չդիմեցինք : Մենք գործեցինք լոյսին մէջ, ժողովուրդներու հակողութեան տակ, եւ կ'ուզէի չեշտել թէ ժողովուրդները --- բոլոր ժողովուրդները --- խաղաղութիւն կ'ուզեն » :

(Մնացեալ շարունակութիւնը կարդալ Դ· էջ)

ՕՐԸ ՕՐԻՆ

ՄԻ ԵԱՐ ՈՒՆԻՄ ···

« Ցառաջ »ն ալ իր կարգին խրելով եւրոպական տագնապին ծալքերուն մէջ, երկար ատենէ ի վեր հաբեական ցի կը ճայի արեւելեան կողմն աշխարհի, — այն որ կը կոչուի մէկ վեցերորդը աշխարհի :

Ի՞նչ կը բանին այնտեղ, մանաւանդ Հայաստանի մէջ :

— Կ'ոստոստեն, կը պարեն, «զօրակոչիկ»ները զօրանոց կը ղրկեն տասվուլ - զուռնա զարնելով, եւ կ'երգեն ու կը ցնծան :

Չէ՞ որ աշխարհի «ամէնէն երջանիկ» երկիրն է ան· Միւնիխինը, մեր հայրենիքն ալ՝ անոր ամէնէն քախտաւոր մասնիկը : Մանաւանդ հիմա որ «հողմացրիւ» ոչնչացուցին «ժողովուրդի թշնամիները», վարչապետներէն մինչեւ քանատեղծները :

— Փաստ, փաստ, զուարճանալու ժամանակ չէ :

— Ուզածդ փաստ ըլլայ : Ահա կարդա՛ : Ձայնն հնչեց Նոր Ախտայէն· (Խ· Հայաստան, 17 սեպտ· **1938**).

ՎՈ՞Վ Է ԱՐԵԼ

— Սովետական մեր աշխարքը
էն վո՞վ արաւ չէն ու արաղ·
— Սովետական մեր աշխարքը
Ստալինն արաւ չէն, արեվար :
-- Վո՞վ էր կուլակին խրկողը
Մուլքեազրից առնող խողը :
-- Ստալինն էր առնող խողը
էն էր կուլակին խրկողը :
— Վո՞վ էր ջնջ մեր աշխարքից
Դաշնակներին, Բէզին, Ազին :
Ստալինն էր Բէզին, Ազին
Հրկեց, արաւ զարբազազին :
— Վո՞վ կարեց տէբտէբի ցեղը
Ուսում, զպրոց պերաւ զեղը :
--Ստալինն ընջեց էնոնց ցեղը,
Ուսում, զպրոց պերաւ զեղը :
Խոռնք պիճուն Ստալինն արաւ,
Մեզի ազատութիւն պերաւ,
Մեռնեմ Ստալինի բուսաքին
Նրա գործին, ղէյրաքին :

Դեռ ի՞նչ գոհարներ նոյն թիւին մէջ, ամբողջ էջի մը վրայ փռուած · *Ախչիկներ, հանաք արէք,*
Եար Նանայ :
Օղակով չանաք արէք,
Եար Նանայ,
Ջան Նանայ :
Գամբակը քալա - քալա,
Եար Նանայ,
Ջան Նանայ :
Թոխ արէք սալա - սալա :

Հա՛տ մըն ալ եւ կընձէ՛·--
Մի եար ունեմ կոմսոմոլ,
Բուլբուլ, բուլբուլ,
Քաղցր, խոտով վարդի քեօլ
Սարերի սումբուլ :
Մի եար ունեմ բրիգատիր,
Բուլբուլ, բուլբուլ,
Ջահելների մէջն ընտիր,
Սարերի սումբուլ :

Ախտո՞ւս որ Փարիզը շատ հեռու է եւ բեւեռէն· այլապէս ես ալ աշուղ մը դարձած՝ կ'երգէի·

Մի եար ունեմ սուսիկ - փուսիկ,
(Ո՛վ դու անբախտ իմ հայրենիք),
Երեսը կախ, կարմիր տոսիկ,
Գլխուն վրայ կապար թաթիկ,
Սրիւն փախէ հատիկ հատիկ :

ՎԱԶԷ

Դրամական տագնապը Ֆրանսայի մէջ

« Տէյլի Թէլէկրաֆ »ի Փարիզի թղթակիցը կը գրէ հոկտեմբեր 4 թուականով ·—

Կառավարութիւնը կը խորհի հրապարակ դնել « խաղաղութեան փոխառութիւն» մը, հոգալու համար վերջին տագնապին պատճառած ծախքերը :

Շաբաթ օրուընէ սպդին ելմտական եւ դրամական կացութիւնը վատթարացած է : Անցեալ չաբաթ Ֆրանքի կացութիւնը բարւոքած էր մասնաւոր տագնապին վարատման շնորհիւ, բայց կառավարական գանձը Պանք սը Ֆրանսէն այնքան դրամ քաշեց զօրաչարժի ծախքերը դոգելու նպատակով, որ դրամադլուխին երկրէն փոխուստը վերսկսաւ :

Ելմտական չրջանակներու մէջ կը հաւատան թէ սեպտ· 22էն ի վեր կառավարութիւնը Պանք սը Ֆրանսէն քաշած է երեսուն միլիոն սթերլին, իր ունեցած 42 միլիոնի ընդհանուր վարկին դիմաց :

Իրազեկներ կը կարծեն թէ կառավարութիւնը կա՛մ նոր վարկ պիտի խնդրէ, ինչ որ դրամը արժեզրկել կը նշանակէ եւ կամ պիտի պարտաւորուի սակարանը եւ դրամի փոխանակութիւնը հակողութեան տակ առնել :

Կացութիւնը այնքան ծանրակչիռ է, որ այսօր Պ· Պլում «Փոփիւլէր»ի մէջ հարց կուտայ, թէ ժամանակը հասած չէ՞ նորէն սեղանի վրայ դնելու Ֆրանքի պաչտպանութեան այն օրինագիծը, որ մէկդի ձգուեցաւ անցեալ ապրիլին : Հաւանական չէ որ դահլիճը այդպիսի քայլ առնէ այժմ :

Շատ հաւանական է, որ կառավարութիւնը որոչէ Պանք սը Ֆրանսի մէջ պահուած ոսկի ֆոնտը վերագնահատել Ֆր·ի այսօրուան սակով : Այս կարգադրութեամբ կրնայ չահիլ 200 միլիոն սթերլին :

Գերմանիոյ տնտեսական նախարարը Էնկլիւրի մէջ

Գերման ազգային տնտեսութեան նախարար Հէր Վոլթըր Ֆունք այցելեց Պելկրատ եւ խորհրդակցութիւններ ունեցաւ նոյնպէս վարչապետին ու պետական դէմքերու հետ :

Պելկրատէն մեկնելու առթիւ, նախարարը յայտարարեց թէ իր այցելութեան նպատակն էր ընդարձակել ու ամրացնել առեւտրական յարաբերութիւնները Գերմանիոյ եւ Եուկոսլավիոյ միջեւ : Նաեւ թէ Միւնիխի համաձայնագրէն ետք կեդրոնական Եւրոպայի մէջ պիտի գործադրուի տնտեսական նոր դրութիւն մը :

Հէր Ֆունք մեկնեցաւ Անգարա : Ձամբան երկու օր կանգ պիտի առնէ Սոֆիայի մէջ :

Կը կարծուի թէ չուտով բանակցութիւններ պիտի սկսին Պելկրատի ու Պերլինի միջեւ, կնքելու համար առեւտրական պայմանագրութիւն մը, որուն համաձայն Գերմանիա պիտի գնէ Եուկոսլավիոյ բոլոր արտադրութիւնները, փոխարէն հայթայթելով անոր ճարտարագործական ներածումները :

ՍԱՐՍԱՓԵԼԻ ՓՈԹՈՐԻԿ ՄԸ ահագին վնաս պատճառեց հիւսիսային Ֆրանսայի եւ Անգլիոյ մէջ : Բազմաթիւ մարդիկ վիրաւորուեցան եւ հինգ հոգի մեռան : Լոնտոնի մէջ ծառ մը ինկաւ հանրակառքի մը վրայ եւ երեք հոգի մեռան : Նիւթական վնասը անհաչուելի է :

ՅԼՅՓՈՒԿ ԿՂԿԱԾՔԸ

ՀԱՅԿԱԿԱՆ ԸՆԿԵՐՈՒԹՅԱՆ ՊԱՏՄՈՒԹԻՒՆ

Նկար. Բարդար. Ս. ՀԱՐՈՒԹՅՈՒՆԵՆ

— Մենք ոչ միայն ձեզ կը թողունք ապրելու, այլ նաև ձեզ կը պարգեւենք ձեր հողերը, ձեր տները, ձեր ունեցուածքը, ձեր ամէն ինչը, միայն թէ դուք ձեր զէնքերը վար դնէք եւ հնազանդիք մեզ։

Այս խօսքերը ասաց Ալիշանի ձորի հայ գիւղերից մէկի ներկայացուցիչ Մանուկ Ալիշանեանը, երբ Ալիշանի ձորի հայերը, որոնք ամբողջ ամիս շրջապատուած էին եղել թուրքերի կողմից, ստիպուած էին հանձնուել։

Մանուկ Ալիշանեանը ասաց այդ խօսքերը թուրքերի հրամանատարին, որ նստած էր իր ձիու վրայ։ Հրամանատարը մի քանի վայրկեան լռեց, ապա ասաց.

— Ես ձեզ չեմ հաւատում։ Ես գիտեմ, որ դուք ինձ խաբելու համար էք ասում այդ։ Ես գիտեմ, որ դուք ինձ չէք հաւատում։ Ես գիտեմ, որ դուք ինձ ատում էք։ Ես գիտեմ, որ դուք ինձ սպանելու միտք ունէք։ Ես գիտեմ, որ դուք ինձ ոչնչացն

ՀԱՅԿԱԿԱՆ ԳՐՈՂԻ ՏԱՐԵԿԱՆ ՀԱՆԴԻՊՈՒՄԸ

Ուրբաթ, հունվարի 1-ին, ժամը 12-ին, Հայկական գրողների միության մեծ դահլիճում տեղի կունենա Հայկական գրողի տարեկան հանդիպումը։

Օրակարգ՝

1. Զեկուցում։ Զեկուցող՝ Ավ. Իսահակյան։
2. Ելույթներ։
3. Տարբերություններ։

Հանդիպմանը հրավիրվում են բոլոր գրողները։

Վարչություն

ՀԱՅԿԱԿԱՆ ԳՐՈՂԻ ՏԱՐԵԿԱՆ ՀԱՆԴԻՊՈՒՄԸ

Ուրբաթ, հունվարի 1-ին, ժամը 12-ին, Հայկական գրողների միության մեծ դահլիճում տեղի կունենա Հայկական գրողի տարեկան հանդիպումը։

Օրակարգ՝

1. Զեկուցում։ Զեկուցող՝ Ավ. Իսահակյան։
2. Ելույթներ։
3. Տարբերություններ։

Հանդիպմանը հրավիրվում են բոլոր գրողները։

Վարչություն

ՀՀ ԿԱ Ա. Ս. Պուշկինի անվան գրականության ինստիտուտ

Ինստիտուտի գիտական խորհրդի նիստը կկայանա հունվարի 2-ին, ժամը 11-ին։

Օրակարգ՝

1. Ինստիտուտի 1936 թ. աշխատանքների մասին զեկուցում։ Զեկուցող՝ տնօրեն Ս. Ա. Մակարյան։
2. Ինստիտուտի 1937 թ. աշխատանքների պլանի մասին զեկուցում։ Զեկուցող՝ տնօրեն Ս. Ա. Մակարյան։
3. Ընթացիկ հարցեր։

Խորհրդի քարտուղար՝ Ա. Ա. Ղազարյան

ՀՀ ԿԱ Ա. Ս. Պուշկինի անվան գրականության ինստիտուտ

Ինստիտուտի գիտական խորհրդի նիստը կկայանա հունվարի 2-ին, ժամը 11-ին։

Օրակարգ՝

1. Ինստիտուտի 1936 թ. աշխատանքների մասին զեկուցում։ Զեկուցող՝ տնօրեն Ս. Ա. Մակարյան։
2. Ինստիտուտի 1937 թ. աշխատանքների պլանի մասին զեկուցում։ Զեկուցող՝ տնօրեն Ս. Ա. Մակարյան։
3. Ընթացիկ հարցեր։

Խորհրդի քարտուղար՝ Ա. Ա. Ղազարյան

Ինչպես արտասահմանյան մամուլն է հաղորդում (Tuberculose osseuse, ganglionaire et cutanée), իր ուսումնասիրությունների մեջ հանգում է այն եզրակացության, որ ոսկրային, հոդային և մաշկային տուբերկուլյոզի դեպքերում ամենալավ արդյունքները տալիս է ոսկրի ներարկումը։

ՊԱՏԱՍԽԱՆԱՏՈՒ ՊԱՐԿԱԳՐԱՏՈՒՆ

15 bis, Rue de Mambeuge Paris (9)

Տե՛ս Տես. 83—87 ժամերին, բացի օր ժամը 14 — 18։

ՊԱՏԱՍԽԱՆԱՏՈՒ ՊԱՐԿԱԳՐԱՏՈՒՆ

ՀԱՅԿԱԿԱՆ ՍՈՎԵՏԱԿԱՆ ԳՐՈՂ

Ուրբաթ, 1 հունվարի 1937 թ.

ՀԱՅԿԱԿԱՆ ԳՐՈՂԻ ՏԱՐԵԿԱՆ ՀԱՆԴԻՊՈՒՄԸ

Ուրբաթ, հունվարի 1-ին, ժամը 12-ին, Հայկական գրողների միության մեծ դահլիճում տեղի կունենա Հայկական գրողի տարեկան հանդիպումը։

Օրակարգ՝

1. Զեկուցում։ Զեկուցող՝ Ավ. Իսահակյան։
2. Ելույթներ։
3. Տարբերություններ։

Հանդիպմանը հրավիրվում են բոլոր գրողները։

Վարչություն

ՀՀ ԿԱ Ա. Ս. Պուշկինի անվան գրականության ինստիտուտ

Ինստիտուտի գիտական խորհրդի նիստը կկայանա հունվարի 2-ին, ժամը 11-ին։

Օրակարգ՝

1. Ինստիտուտի 1936 թ. աշխատանքների մասին զեկուցում։ Զեկուցող՝ տնօրեն Ս. Ա. Մակարյան։
2. Ինստիտուտի 1937 թ. աշխատանքների պլանի մասին զեկուցում։ Զեկուցող՝ տնօրեն Ս. Ա. Մակարյան։
3. Ընթացիկ հարցեր։

Խորհրդի քարտուղար՝ Ա. Ա. Ղազարյան

Ինչպես արտասահմանյան մամուլն է հաղորդում (Tuberculose osseuse, ganglionaire et cutanée), իր ուսումնասիրությունների մեջ հանգում է այն եզրակացության, որ ոսկրային, հոդային և մաշկային տուբերկուլյոզի դեպքերում ամենալավ արդյունքները տալիս է ոսկրի ներարկումը։

ՊԱՏԱՍԽԱՆԱՏՈՒ ՊԱՐԿԱԳՐԱՏՈՒՆ

15 bis, Rue de Mambeuge Paris (9)

Տե՛ս Տես. 83—87 ժամերին, բացի օր ժամը 14 — 18։

ՀՀ ԿԱ Ա. Ս. Պուշկինի անվան գրականության ինստիտուտ

Ինստիտուտի գիտական խորհրդի նիստը կկայանա հունվարի 2-ին, ժամը 11-ին։

Օրակարգ՝

1. Ինստիտուտի 1936 թ. աշխատանքների մասին զեկուցում։ Զեկուցող՝ տնօրեն Ս. Ա. Մակարյան։
2. Ինստիտուտի 1937 թ. աշխատանքների պլանի մասին զեկուցում։ Զեկուցող՝ տնօրեն Ս. Ա. Մակարյան։
3. Ընթացիկ հարցեր։

Խորհրդի քարտուղար՝ Ա. Ա. Ղազարյան

ՀՀ ԿԱ Ա. Ս. Պուշկինի անվան գրականության ինստիտուտ

Ինստիտուտի գիտական խորհրդի նիստը կկայանա հունվարի 2-ին, ժամը 11-ին։

Օրակարգ՝

1. Ինստիտուտի 1936 թ. աշխատանքների մասին զեկուցում։ Զեկուցող՝ տնօրեն Ս. Ա. Մակարյան։
2. Ինստիտուտի 1937 թ. աշխատանքների պլանի մասին զեկուցում։ Զեկուցող՝ տնօրեն Ս. Ա. Մակարյան։
3. Ընթացիկ հարցեր։

Խորհրդի քարտուղար՝ Ա. Ա. Ղազարյան

Ինչպես արտասահմանյան մամուլն է հաղորդում (Tuberculose osseuse, ganglionaire et cutanée), իր ուսումնասիրությունների մեջ հանգում է այն եզրակացության, որ ոսկրային, հոդային և մաշկային տուբերկուլյոզի դեպքերում ամենալավ արդյունքները տալիս է ոսկրի ներարկումը։

ՊԱՏԱՍԽԱՆԱՏՈՒ ՊԱՐԿԱԳՐԱՏՈՒՆ

15 bis, Rue de Mambeuge Paris (9)

Տե՛ս Տես. 83—87 ժամերին, բացի օր ժամը 14 — 18։

ՀՀ ԿԱ Ա. Ս. Պուշկինի անվան գրականության ինստիտուտ

Ինստիտուտի գիտական խորհրդի նիստը կկայանա հունվարի 2-ին, ժամը 11-ին։

Օրակարգ՝

1. Ինստիտուտի 1936 թ. աշխատանքների մասին զեկուցում։ Զեկուցող՝ տնօրեն Ս. Ա. Մակարյան։
2. Ինստիտուտի 1937 թ. աշխատանքների պլանի մասին զեկուցում։ Զեկուցող՝ տնօրեն Ս. Ա. Մակարյան։
3. Ընթացիկ հարցեր։

Խորհրդի քարտուղար՝ Ա. Ա. Ղազարյան

Ինչպես արտասահմանյան մամուլն է հաղորդում (Tuberculose osseuse, ganglionaire et cutanée), իր ուսումնասիրությունների մեջ հանգում է այն եզրակացության, որ ոսկրային, հոդային և մաշկային տուբերկուլյոզի դեպքերում ամենալավ արդյունքները տալիս է ոսկրի ներարկումը։

ՊԱՏԱՍԽԱՆԱՏՈՒ ՊԱՐԿԱԳՐԱՏՈՒՆ

15 bis, Rue de Mambeuge Paris (9)

Տե՛ս Տես. 83—87 ժամերին, բացի օր ժամը 14 — 18։

ԱՄԷՆԷՆ ՏԱԳՆԱՊԱԼԻ ՇՐՋԱՆԸ

Պ. Տալաաթ պարզելով միւս ծանօթ իրողութիւնները, Չէմպըրլէն - Հիթլէրը տեսակցութիւնը կոտրապէրկի մէջ, ինչպէս եւ չեխական կառավարութեան կատարած զոհողութիւնները, շարու – նակեց.

--- «Մինչ Մ. Նահանգներէն նախագահ Րոզվէլթի մեծ, վեհոգի եւ բանաւոր ձայնը սակավզական կոչ մը կ'ուղղէր խաղաղ լուծման համար, Պ. Չէմպըրլէն կատարելապէս համախորհուրդ մե – զի հետ, նոր գեկոյց մը կը հաղորդէր Պ. Հիթլէրի: Մեպտ. 27ին, իր խորհրդականը, Սըը Հորէյս Ուիլսըն ,Լոնտոն կը վերադառնար Պերլինէն, տանելով Գերմանիոյ Առաջնորդին պատասխանը, որ չատ քիչ տեղ եւ ժամանակ կը ձգէր բանակցութեան մը համար: Պ. Չէմպըրլէն ինք յայտարարեց թէ Գերմանիոյ վարչապետը պատրաստ էր բրիտանական բանբերին թէ վճռած է գործադրել ազդարարած իր քրիստոնեական ծրագիրը մինչեւ Հոկտեմբեր 1ին: Միայն բանի մը ժամ կը մնար մեր առջեւ: Պ. Չէմպըրլէնի ձայնասփիւռ ճառը ի սփիւռս աշխարհի կը ծանուցանէր կացութեան ծանրութիւնը: Սեպտեմբեր 27 - 28ի գիշերը դիմեցինք Պերլինի մեր դեսպանին, որպէսզի անձնական ունկնդրութիւն մը խնդրէ Հիթլէրէն, իսկ Լոնտոնի դեսպանին ալ յանձնարարեցինք որ խնդրէ Անգլիոյ արտաքին նախարարէն՝ հրահանգներ տալ Հռոմի բրիտանական դեսպանին, որպէսզի Պ. Մուսոլինիէն խնդրէ ուժ տալ խորհրդաժողովի մը գումարման: *Սեպտեմբեր 28ի առաւօտեան ժամը 11·15ին Պերլինի մեր դեսպանը ունկնդրութեան ընդունուելով վարչապետ Հիթլէրի կողմէ, անոր կը ներկայացնէր ճշդրիտ եւ անմիջապէս գործադրելի առաջարկները, յանուն Ֆրանսական կառավարութեան: Պ. Հիթլէր չմերժեց այս թելադրութիւնները եւ իրեն վերապահեց գրաւոր պատասխան մը տալ: Պ. Չէմպըրլէն ալ իր կողմէ գերագոյն ճիգ մը կը փորձէր, առաջարկելով Գեր – մանիոյ մէջ ժողովի հրաւիրել արեւմտեան չորս մեծ պետութեանց վարչապետները: Պ. Մուսոլինի կը ձայնակցէր այս առաջարկին, ուժգնօրէն եւ յաջողութեամբ: Ան կրցաւ ձեռք բերել վճռական արդիւնք մը,--- գերմանական զօրաշարժին յետաձգումը 24 ժամուան համար: Պ. Հիթլէր անմիջապէս հրաւէրներ ուղղեց Միւնիխի ժողովին համար: Ես ընդունեցայ հրաւէրը: Այլեւս ձեւակերպութիւններու կամհակառաջարկներ բանաձեւելու խնդիր չէր որ ունէինք, այլ խաղաղութիւնը փրկելու հարց: Ճակատագրական վերջնապէս խորտակուած կը համարէին խաղաղութիւնը: Ես «այո» ըսի եւ երբեք չեմ զղջար: Ես կը նախընթարձի որ ներկայ ըլլային բոլոր պետութիւնները: Բայց հարկ էր շուտ շարժիլ· ամենաքեթեւ յապաղումը կրնար ճակատագրական ըլլալ : Պ. Հիթլէրի եւ Պ. Մուսոլինիի հետ սրտաբաց խօսակցութիւն մը ունէի արժէք չունէ՞ր քան բոլոր առաջարկները կամ գրաւոր վճռաբանութիւնները: Գիտէք Միւնիխի տեսակցութեան արդիւնքը: Մենք խուսափեցանք բռնի ուժէն: Մենք խաղաղութեան հանրաքուէն կատարեցինք չորս երկիրներու մէջ: Զորս մայրաքաղաքներու ժողովուրդներուն կողմէ Պերլինի, Հռոմի, Լոնտոնի եւ Փարիզի մէջ չորս կառավարութենց վարչապետներուն եղած ջերմ ընդունելութիւնը, իրենց երկիրներու քաղաքներէն եւ գիւղերէն բոլորին հասած անհամար վկայութիւնները աչքի առջեւ ունենալով, ի՞նչպէս կարելի է մէկ վայրկեան իսկ կասկածի տակ դնել մարդոց անհուն ափոփանքը եւ խաղաղասիրութիւնը: Միեւնոյն առեն մարդկային չաղթանակ մըն է այս, քանի որ Միւնիխի համաձայնութիւնը, չնորհիւ վտխադարձ զիջումներու եւ բոլորին բարեկամեցողութեան, առոյգ յառաջդիմութիւն մը կը կազմէ կոտրապէրկի յաչագրին վրայ »:*

Վարչապետը ուրիչ մանրամասնութիւններ ալ յիշելով, յայտարարեց թէ կառավարութիւնը մաքէն չանցրներ նոր բարեկամութիւններ հաստատել հիներուն տեղ: « Ի սէր խաղաղութեան, մենք կ'ուզենք նոր կամ նորոգուած բարեկամութիւններ ունենալ հին եւ փորձուած բարեկամութենց վրայ »:

Պ. Տալաաթի գեկուցումը վերջացուց համերաշխութեան կոչ մը ուղղելով, եւ չեչաելով թէ խաղաղութիւնը կրնան պահել մարդ առողջ ելեւմուտքով մը եւ հաւասարակշռուած եկամտացոյցով: «Այժմ անհրաժեշտ է որ բոլոր Ֆրանսացիները իրենք զիրենք նուիրեն տեւական գօրաշարժի մէջ, յանուն խաղաղութեան եւ հայրենիքի: Մենք խաղաղութիւնը չենք կրնար պահել եթէ վերջապէս ընդհանուր կարգադրութիւն մը չհաստատենք, եթէ Եւրոպան եւ աշխարհը չկարմակերպենք նոր սկզբունքներու վրայ, եթէ կեդրոնացած եւրոպայի մէջ պատերազմէն խուսափելէ վերջ, զայն չվանենք ուրիշ ամէն տեղ ուր կը ճարակի դեռ: Կառավարութիւնը պէտք է միջոցներ ունենայ, գործելու համար: Մենք վճռած ենք ձեզմէ խնդրել այդ միջոցները: Ձեզի կ'ըլլայ տրամադրել այդ միջոցները կամ մերժել: Բայց գիտցէք որ ձեր որոշումներէն կախում ունի ազգին չահը, մինչեւ անգամ կեանքը »:

**** Վարչապետին ճառը արժանացաւ ջերմ ծափերու: Համայնավար խմբակցութեան ներկայացուցիչը խօսք առնելով, «սաբոտաժի» կոչեց Միւնիխի համաձայնութիւնը, եւ ըսաւ թէ կառավարութիւնը «սպաննեց ժողովուրդներու վստահութիւնը , որ կենսական տարրն է ժողովրդավարութենց: Մի մոռնաք թէ գոհ մը ողջակիզուեցաւ եւ թէ գոհուեցաւ անոր համար որ բարեկամ էր Ֆրանսայի եւ կը հաւատար Ֆրանսական խօսքին »:*

Համաձայնութեան դէմ խօսեցաւ նաեւ Թունդ ազգայնական մը, Քէբրլիս: Ընկերվարականներուն կողմէ յայտարարութիւն մը կարդաց Լէոն Պլում, ընդհանուր գաղափարներ յայտնելով եւ չեչտելով թէ հարկ է անյապաղ ձեռնարկել Եւրոպայի խաղաղութեան վերակառուցման :

Ֆրանսա դեսպան մը պիտի դրկէ Հռոմ

Արտաքին նախարարը ունկնդրութեան ընդունելով Փարիզի իտալական դեսպանատան գործակատարը, խնդրեց հաղորդել Իտալական կառավարութեան թէ Ֆրանսա որոշած է դեսպան մը նշանակել Հռոմի համար: Կը նշանակէ թէ Ֆրանսայի եւ Իտալիոյ յարաբերութիւնները ալ բարւոքման ճամբուն մէջ մտած են:

Թրխարան բարը Սանճաքին մէջ

Դամասկոսէն *Քրոնիկ* թերթը կը գրէ.--

Սանճաքի իրական տէրն է Թուրքիոյ ներկայացուցիչ ձէվատ Աչըգալըն: Ան էր որ կը կառավարէ Սանճաքը, էնկիւրիէն ստացած հրահանգներուն համաձայն :

Սանճաքի կառավարութիւնը ուրիչ բան չէ, եթէ ոչ Հալէպի չուքը :

Միայն քէմալականներն են որ կը դրաւեն բոլոր կարեւոր պաշտօնները հարիւրին հարիւր համեմատութեամբ: Զրոյցի մը համաձայն Թուրք կառավարութիւնը մէկ միլիոն ոսկիի օգնութիւն է

Հ. Յ. Դ.

Գալուխ

ԱՆԻՒՆ ՇԱԲԱԹԱԼՈՆԻ «Աբոժ» ենթակոմիտէն ընդհ. ժողովի կը հրաւիրէ բոլոր ընկերները այս ուրբաթ գիշեր, 7 Հոկտ., ժամը 8.30ին, ծանօթ հաւաքատեղին, նոյն օրակարգով:

Գուսան

ՍԷՆԹ ԱՆԹՈՒԱՆԻ (Տաքսէյ) «Ընկեր կարօ» ենթակոմիտէի ընդհ. ժողովը՝ 7 Հոկտ., ուրբաթ երեկոյ ժամը 8ին Լավիստ սովորական տեղը: Ներկայ պիտի ըլլայ կոմիտէի ներկայացուցիչը, ներկայանալ անդամատեառով:

ՍԷՆ ՄՈՐԻՍի «Ցառաջ» խումբի ընդհ. ժողովը՝ 9 Հոկտ., շաբաթ կէսօրէ վերջ ժամը 2ին, սովորական հաւաքատեղին, կաթեւոր օրակարգ:

ՎԱՒԱՆՍի կոմիտէի ընդհ. ժողովը՝ 8 Հոկտ., շաբաթ երեկոյ ժամը 8ին, Հ. Ց. Դ «Սիամանթօ» ակումբին մէջ, օրակարգ՝ ընտրութիւն պատգամաւորի, բոլոր ընկերներու ներկայութիւնը պարտաւորիչ է:

Ս. ԷՄԻԷՆԻ «Ընտօք» ենթակոմիտէի ընդհ. ժողովը՝ 9 Հոկտ., կիրակի կէսօրէ վերջ ժամը 3ին, «Դուբեան» գրադարանը: Ընկերներու ներկայութիւնը պարտաւորիչ է:

Մատիկեան-Այիոու ուսուցչական ՅԵՏԱՁԳՈՒՄՆ Է

Ստիպողական պատճառներով «Մշակոյթի Օրուան» տօնակատարութիւնը՝ յետաձգուած է 30 Հոկտ., կիրակի իրիկուան, Քոլիզէի սրահին մէջ. Յայտագիրը եւ մանրամասնութիւնն մօտ օրէն կը խնդրուի ՄԱՐՄԻԼԻՒՃԱՑ կազմակերպութիւններէն նկատի ունենալ վերոյիշեալ թուականը:

յատկացուցած Սանճաքի :

*** Արաբական Դիւանը կը տեղեկացնէ թէ Թուրքիա որոշած է բազմաթիւ թուրք ընտանիքներ հաստատել Սանճաքի մէջ: Իր – րեւ սկզբնաւորութիւն Ռումանիոյ թուրք գաղթականներէն 1500 հոգի պիտի փոխադրուին Սանճաք :

*** Սուրիոյ մարզպանութեան մէկ հրամանագիրը կ'արտօնէ երեք չորք գրոչմաթուղթ հրապարակ հանել Սանճաքին համար: Սոնք սուրիական գրոչմաթուղթեր են որոնց վրայ պիտի տպուի Սանճաք տ'Ալէքսանտրէթ վերադարձութիւնը, Սանճաքի մէջ գործածուելու համար :

Թուրք գաղթականներու տեղաւորումը

Թուրք թերթերը կը գրեն թէ վերջերս Ռումանիայէն եւ Պուլկարիայէն եկած 3000 գաղթականներուն կէսը Թրակիա, կէսն ալ Զորում, Նիյտէ եւ Եոզկատ տեղաւորուած են: Երկու նաւեր գաղթական կը փոխադրեն Գոսթանցայէն եւ Վառնայէն: Ռումանիայէն եկած գաղթականները Թրակիա, իսկ Պուլկարիայէն եկածներուն կէսը 12,000ի պիտի հասնի:

ՁԱՆԱԶԱՆ ԼՐԻՒԵՐ ԲԱՆԻ ՍԸ ՏՈՂՈՎ

ՁՕՐԱՇԱՐԺԻ ԵՆԹԱՐԿՈՒՄԸ պահեստիներու աշխատավարձքի մասին խորհրդակցութիւն մը կատարելով, Ռուպէ - Թուրքուազի հիւսուածեղէնի հաստատութիւնը որոշեց օրական 40 Ֆրանք վճարել, անոնց բացակայութեան չրջանին: Անոնք որ չարաթական կը ստանային, պիտի ստանան ամբողջ չարաթականը, Ընտանեկան նպաստներն ալ պիտի վճարուին: Աչխատանքի Դաշնակցութիւնն ալ որոշեց պահանջել կառավարութենէն որ·--- 1· Զօրաշարժի ենթարկուած բոլոր բանուորները, պաշտօնեաները եւ ամէն տեսակ աչխատաւորները անմիջապէս վերստանան այն գործերը զորս հարկադրուեցան ձգել զօրաշարժի պատճառով.--- 2· Բանուորները եւ գիւղացիները ստանան իրենց աչխատավարձքը եւ կրած կորուստները :

Աչխատանքի նախարարը պաշտօնական զեկոյցով մը կը յիչեցնէ նահանգապետներուն եւ աչխատանքի չրջանային քննիչներուն թէ՝ համաձայն 1921 յունիս 23ի օրէնքին, պարտաւոր են ապահովել գրօչի տակ առնուած զինուորներու աչխատանքը :

Ա.ԶԳ. ՊԱՐԳԵԻԱԽԱՂԻ 10րդ չարքին վիճակահանութիւնը, որ յետաձգուած էր, պիտի կատարուի հոկտեմբեր 14ին, Ռէնոնի մէջ:

ՀԱՅԶԱՐ ԱՆԳԼԻԱՑԻ զինուորներ ճամբայ հանուեցան դէպի Չեխոսլովաքիա, հսկելու համար այն չրջաններուն վրայ, ուր պիտի կատարուի հանրաքուէն:

ԱՆԳԼԻՈՑ երեսփ. ժողովին մէջ վիճաբանութիւնները չարունակուեցան երեքչարթի օր: Այս առթիւ խօսք առին երկու նախկին նախարարներ, Լոյտ Ճորճ եւ Զըրչիլ, զանազան քննադատութիւններ ուղղելով: Իսկ նախորդ վարչապետը , լորտ Պալտուին, առաջին անգամ խօսելով իբրեւ անդամ Լորտերու ժողովին, չերմապէս գնահատեց կառավարութեան քաղաքականութիւնը :

ՀԻԹԼԷՐ ՔԱՐԼՍՊԱՏ ՄՏԱԻ խանգավառ ցոյցերու մէջ եւ կարճ բանախօսութեամբ մը պանծացուց չահուած յաղթանակը: Գերմանական զօրքը երկու չաբաթականէ նչանակուած հողերուն գրաւումը :

ՍԼՈՎԱՔԻԵՐՈՒ ինքնավարութեան կուսակցութիւնը ծանուցագիր մը ուղղելով չեխական կառավարութեան, պահանջեց Սլովաքիոյ ինքնօրինութեան պայմաններն ընդունիլ 24 ժամէն:-- Ռութենները ալ ինքնավարութիւն կը պահանջեն: Չեխական դահլիճը վերակազմուեցաւ , երկու սլովաք եւ ռութէն նախարարներ առնելով: Մօտերս մանուաւոր նախարարութիւն մը պիտի հաստատուի Սլովաքիոյ համար:

ՀՈՒՆԳԱՐԱԿԱՆ կառավարութիւնը նոր ծանուցագիր մը ուղղեց Չեխոսլովաքիոյ, պահանջելով ·-- 1· Անմիջապէս արձակել բոլոր քաղաքական յանցաւորները.-- 2· Արձակել բոլոր հունգար զինուորները.-- 3· Ստան չոհատներ կազմել, բարեկարգութիւնը պահպանելու համար հունգարական հողերուն մէջ.--- 4· Երկու ահմանամերձ քաղաքներ յանձնել Հունգարիոյ, իբրեւ խորհրդանչան գրաւման.---5· Բանակցութիւնները սկսիլ հոկտեմբեր 6ին (այսօր):

ՄԱՐՍԷՅԼԷՆ կը հեռագրեն թէ Պուլվար Օտտոյի իւղի գործարանին պայթումին հետեւանքով, մինչեւ հիմա մեռած են 10 հոգի: Ուրիչ կարդ մը վիրաւորներու վիճակն ալ ծանր մտահոգութիւն կը պատճառէ :

ԳԱՑԻՔ ՏԵՍԷՔ ԻՄՆԻ ՄԷՋ
Cinéma REXY
Cours Lafayette angle Garibaldi

Le Gérant : H. STEPHAN
Imprimerie A. DER (AGOPIAN)
17, Rue Demarne — PARIS (13)

Եւրոպայի հայկական վաճառատուն գրատուն
ԳՐՍՏՈՓԻՆ ՀՐԱՆՏ ՍԱՄՈՒԷԼ
Librairie H. SAMUEL
51, Rue Monsieur-le Prince, Paris (6e)
Հեռաձայն՝ DANTON 88 65 Մէթրօ՝ ODÉON
Chèque-postale: Paris 1287—35
Հայերէն, Ֆրանսերէն, անգլերէն եւ այլ լեզուներով գիրքեր:
ՀԱՅԱԳԻՏՈՒԹԻՒՆ, ԱՐՒԵՍՏԱԳԻՏՈՒԹԻՒՆ:
Ապսպրանքները՝ կանխիկ: Ապառիկ ապսպրանքները նկատի չեն առնուիր:

Etude de Me BERNARD WAHÉ
(17e ANNÉE)
Licencié en Droit de la Faculté de Paris
Ancien élève de l'École des Hautes Études Sociales
JURISCONSULTE
de
Droit Français et International Privé
Mandataire en Justice
59 rue Lafayette, Paris (Gare du Nord) Tél. NORD 68 02

ԿԸ ՍՏԱՆՁՆԷ ամէն տեսակ գործեր, Փարիզի, գաւառի, գաղութներու եւ արտասահմանի մէջ: Ներկրատարութիւն իրաւագիտական ամէն տեսակ խնդիրներու Արկածի գործեր, ամէն լեզուէ թարգմանութիւններ: Նաթերթրելիզատիկ օրինական ձեւակերպութիւններ եւ անուններու փոփոխութիւն, ընկերութիւններու կազմութիւն եւ լուծում: Ամէն տեսակ գործերու խմբագրութիւն: Իրաւագիտական քննութիւններ եւ պրոցէսներու պատրաստութիւն: Ձուազրութիւններ: Փոխադրային արկածներու ենթարկուած չքաւորներուն կատարեալ անվճար առանց տոկոսի եւ միջնորդէքի: Ընդունելութիւն ամէն օր ժամը 9—10 եւ 5—7:
Կ'ընդունուին նաեւ ժամադրութեամբ:

ՀԱՅԵՐՈՒ ԺԱՄԱԴՐԱՎԱՅՐԸ
Ձ. յատան Ֆ Լ Օ Ր Ի Ա
61, Rue Monsieur le Prince, Paris (6e)
Մէթրօ՝ Օտէօն եւ Սէն Միշէլ
Արեւելեան եւ եւրոպական խնամուած կերակուրներ :

ՀԱԳՈՒՍՏԵՂԷՆԻ ԵՒ ՈՒՏԵՍՏԵՂԷՆ Ի ԿԱՊՈՑՆԻՐ
ՈՈՒՍՍԱՍՏԱՆ, ԴՐԿԵԼՈՒ ՀԱՄԱՐ
Ունինք մեծ մթերք փոանասական, անդիական եւ չեխասլովաքական ապրանքներու Փոխադրութիւն ամէն տեսակ ապրանքներ, Ընտրովուտ եւ Ռոյալ գրի մրգեղէններ կը գնենք եւ կը ծախենք օտար դրամներ կը սահմանենք ապրանքներու embalage եւ ապահովագրութիւն Փոխադրութիւն ամէն տեսակ ապրանքներու եւ պահածներու
Գրիչ՝ American Lloyd, Paris (9). 7 rue Auber
Tél. Opéra 67-77

"ՇԻՐԱԿ"
Արեւելքի միակ իսկական օղին է: Անզուգական Անմրգելի Աֆթարպա: Ուսաքնոսկարող զօրացուցիչ ախորժաբեր, պատրաստուած զուտ չամիչի ին: Ծով: Հայ առանդական սեղանին զարդ:

ՐԱՔԸ ՏԻՒԶ
Զուտ խաղողի քաշած անթոհոտով պատրաստուած ճարպահան օղին է ՐԱՔԸ ՏԻՒԶ: Զգուշացէք տուեւտաւական օղիներէ ու նոյն առամօրքը կ'ուտէ եւ դիպուածները ջուր կը խմէ: Ան կը վնասէ ձեր առողջութեան: Խմեցէք ՐԱՔԸ ՏԻՒԶ որուն անուշ, կազդուրիչ եւ ախորժաբեր համը, կազդուրիչ եւ ախորժաբեր ճաշատեսակներ ընելէ ետքը ճաշատեսակ է:
Dalakupeian 8 Rue Sulli... Dépôt: 7 Rue de la Paix, Marseille. Tél. Dragon 70—49

ՅՈՒՇԱՏԻՏ

Ֆր. կ. ՄԱԶի Իսկ լէ Մուլինոյի Մասնաճիւղի Ընդհ. ժողովը, 8 Հոկտեմբեր, Շաբաթ երեկոյ ժամը 8ին, իր գործոցին մէջ, 2 Ռիւ սը լա Տէֆռանս: Կարեւոր օրակարգ: Ժողովէն վերջ Մասնաճիւղս պիտի զբաղի ձեւագիտութեան գիչերային դասընթացքով: Ներկայ պիտի ըլլայ ձեւագիտութեան ուսուցչուհին:

ՎԱՒԱՆՍի Զ. Ո. Մ. Մարզականի առաջին ախոյենական մրցումը տեղի պիտի ունենայ Կիրակի, 9 Հոկտ., Cheylardի մէջ: Փոխադրողները կրնան առնել օթոքարը որ կը մեկնի Քաֆէ սը լ'Էսթի առջեւէն ժամը ճիչտ 12.30-ին :

ՓԱՐԻԶի երաժչտասիրաց երկսեռ Միութեան «Կոմիտաս» երգչախումբի առաջին փորձը յառաջիկայ Ուրբաթ, 7 Հոկտ., երեկոյեան ժամը 9ին Salle Wacker, 69, Rue de Douai, Place Clichy, դէկավարութեամբ Պ. Նշան Սերոբեանի: Կը խնդրուի անդամ-անդամուհիներէն ինչպէս նաեւ համակիրներէն անպայման ներկայ ըլլալ այս անգամ եւս փորձին:

ՇՆՈՐՀԱԿԱԼԻՔ

ՄԱՐՍԷՅԼ.— Կը փութամ իմ չնորհակալութիւններս յայտնել բոլոր անոնց որ հաճեցան իրենց վշտակցութիւնը յայտնել ողբացեալ ընկ. ԴԵՐԱՍԱՆՈՒՀի ՍԻՐՈՒԾԻ մահուան առթիւ, անձամբ կամ գրաւոր, նոյնպէս նաեւ իրենց բարոյական եւ նիւթական աջակցութիւնն ընծայելէն համար, մասնաւորապէս ընկ. Ռուբէն ադնուսէրէն, Մարսէյլէն, Թուլոնէն եւ Փոսէն, Տրակինեանէն, Էքսէն եւ Մարսիլիայէն: Շնորհակալութիւն նաեւ ողբերգին: Շնորհակալութիւն Ն. Գ. Խաչին, Ֆէտայական Խորհուրդին եւ Ֆէտայական Միութեան, Հ. Գ. Միութեան եւ մասնաւորաբար Դամասկոսի Թաղ. Խորհուրդին եւ Բանգլադեշ սրահի վարչութեան որ չեմ կրնար զատ զատ շնորհակալութիւն ընել բոլորին անուններն ալ, խնդրելով զանոնք ընդունիլ սոյն միջոցաւ: Միութիւն թէ անհատ բարեկամներ:
Յ. ՂԱԶԱՐՈՍԵԱՆ

ՇՆՈՐՀԱԿԱԼԻՔ

ՄԱՐՍԷՅԼ.— Կը փութամ իմ չնորհակալութիւնները յայտնել բոլոր անոնց որ հաճեցան իրենց վշտակցութիւնը յայտնել ողբացեալ ընկ. ԴԵՐԱՍԱՆՈՒՀի ՍԻՐՈՒԾԻ մահուան առթիւ, անձամբ կամ գրաւոր, նոյնպէս նաեւ իրենց բարոյական եւ նիւթական աջակցութիւնն ընծայելէն համար, մասնաւորապէս ընկ. Ռուբէն ադնուսէրէն, Մարսէյլէն, Թուլոնէն եւ Փոսէն, Տրակինեանէն, Էքսէն եւ Մարսիլիայէն: Շնորհակալութիւն նաեւ ողբերգին: Շնորհակալութիւն Ն. Գ. Խաչին, Ֆէտայական Խորհուրդին եւ Ֆէտայական Միութեան, Հ. Գ. Միութեան եւ մասնաւորաբար Դամասկոսի Թաղ. Խորհուրդին եւ Բանգլադեշ սրահի վարչութեան որ չեմ կրնար զատ զատ շնորհակալութիւն ընել բոլորին անուններն ալ, խնդրելով զանոնք ընդունիլ սոյն միջոցաւ: Միութիւն թէ անհատ բարեկամներ:
Յ. ՂԱԶԱՐՈՍԵԱՆ

LE PREMIER QUOTIDIEN ARMENIEN EN EUROPE

ՅԱՌԱՋ

ԾՐԱԹԵՐԹ, ԱԶԳԱՑԻՆ, ՔԱՂԱՔԱԿԱՆ, ԳՐԱԿԱՆ

HARATCH

(Fondé en 1925) :-: R. C. Seine 276.286

Directeur et Propriétaire : SCH. MISSAKIAN
Rédaction et Administration
ԽՄԲԱԳՐՈՒԹԻՒՆ ԵՒ ՎԱՐՉՈՒԹԻՒՆ
17, Rue Damesme, PARIS (13e)

Téléphone : Glacière 15 - 70
Chèque Postal Paris 1678 - 63
(ԵՐԹԵՒԵԿԻ ՀԱՄԱՐ՝ Métro : TOLBIAC)

ԲԱԺԱՆՈՐԴԱԳՐՈՒԹԵԱՆ ՊԱՅՄԱՆՆԵՐ.—

	ՏԱՐԵԿԱՆ	ՎԵՑԱՄՍԵԱՑ	ԵՒԱՄՍԵԱՑ
Ֆրանսա եւ Գաղութներ	150 ֆրանք	75 ֆրանք	40 ֆր.
Անգլիա եւ Իռլանտա	200 ֆրանք	140 ֆրանք	
Ուրիշ երկիրներ	225 ֆրանք	110 ֆրանք	

ՈՒՐԲԱԹ
7
ՀՈԿՏԵՄԲԵՐ
VENDREDI
7 Octobre
1938

ՔՍ ՏԱՐԻ — 14e Année No. 3854

Խմբագիր՝ ՇԱՒԱՐՇ ՄԻՍԱԿԵԱՆ

ԳԻՆ 50 ՍԱՆԹԻՄ

ԵՐԿՈՒ ԽՕՍՔ

ԺԱՄԱՆԱԿԸ ՉՍՊԱՍԵՐ

— Ի՞նչ ընէինք, մե՞նք ալ զօրաշարժ կատարէինք, այն սեւ օրերուն երբ անխուսափելի կը համարուէր պատերազմը, երբ 24 ժամ էր մնացած աշխարհասասան փոթորիկի մը պայթելուն :

Հարցումը կապ ունի այն տեսութեան հետ ուր կը պարզէինք, երէկ, մեր անկեղծարան, անհոգ եւ անդլուխ ողբերգութիւնը՝ տագնապի ընթացքին :

— Եւ կամ նորէն կամաւորական գունդե՞ր կազմէինք, այս կամ այն ճակատը վազելու համար :

Հարցումներու ձեւն անգամ ոչ թէ միամտութիւն, այլ չարամտութիւն կը մատնէ, անգամ մը եւս ապացուցանելով թէ կորսնցուցեր ենք մեր վիճակին գիտակցութիւնը: Կամ գոնէ եւս զայրացեր ենք, բազդատելով 1914ի հետ:

Մինչեր չատ պարզ է: Փոթորիկ մը կը սպառնար լուանդակ Եւրոպայի, հետեւաբար եւ մեր գլխուն: Բարեբախտաբար կարճ տեւեց, եւ ամպերուն յօրդորեց արեւը :

Արդ, մեր ճակատագիրը յարդի չիւղէ մը կախուած էր, այդ օրերուն: Պատրաստ չէինք որ եւ է ճակատի վրայ: Եւ ժամանակը այնքան կարճ էր որ, կրնար անհնկալի բերել մեզ :

Ջունէինք որ եւ է կեդրոնական իշխանութիւն: Ոչ ալ ծրագիր կամ ուղեգիծ: Ո՞րը պիտի ըլլար մեր ճամբան, եթէ փոթորիկը իսկապէս պայթէր: Եւ ո՞վ պիտի վարէր դեկը, չենք ըսեր բան մը չհէլու, գոնէ ահաւոր նաւաբեկութեան մը վնասները նուազեցնելու համար :

Եւ այս կացութիւնը կը չարունակուի տարիներէ ի վեր: Ուրածիզ չափ խելք: Լեռնակուսակ ծրագիրներ, բազմանքներ, առաջադրութիւններ : Ինչպէս եւ սաւառնաթեւ ճախրանքներ,— «եթէ այսպէս ըլլայ, եթէ այնպէս ըլլայ »:

Իսկ իրրեւ իրականութիւն՝ պզտպզտկոս անապատ, քանի մը առուակներով եւ ազատուն ծառերով :

Տակաւին քանի՞ տարի այսպէս, երբ ամէնքս ալ գիտենք որ խաղաղութիւնը վերկուեցաւ, բայց կասկածելի ախտանշանները երէկ չեն անհետացած: Թերեւս ալ բազմապատկուած եւ աւելի գունաւորուած են:

Վկայ՝ օրուան հզօրները, որոնք իրենց խաղաղասիրական յաղթանակը փառաբանելով հանդերձ, միշտ կը յիշեցնեն չարաչուք ազգանչանը, — վերապինում: Բուն բառով՝ գինարբաւ :

Որո՞ւ համար գազանիք է թէ բոլոր տեսակի արչեաները ի վերջոյ կը յանգին ընդհարումներու , անզգուշութեան մը, կիրքի մը կամ արկածի մը հետեւանքով :

Արդ, երբ ուրիշները կը վերապինուին, վառօդ եւ կապ կ'ամբարեն, կամ օդանաւ եւ մարտանաւ կը չինեն, մենք ո՞ր օրուան կը սպասենք, գոնէ մեր տունը կարգի դնելու համար :

Առանց փոթորիկի կամ պատերազմի ալ, այնպիսի հոգեր ունինք որ զեկավարութեան եւ աչխատանքի կը սպասեն: Կը պահանջեն գլուխ եւ ուղեգիծ :

Ունի՞նք մէկն ու միւսը: Առանց կուսակցական կամ հատուածական խորութեան, կրնա՞նք այսպէս չարունակել, ապաւինելով Աստուծոյ ողորմութեան կամ հրաչքի մը :

Թափառական Հրեան ունի կեդրոնական դեկավարութիւն , այս երկրին մէջ,— Դաշնակցութիւն հրէական ընկերութեանց, որ իր հասարակութեան ձայնը կը ներկայացնէ որ եւ է առթիւ:

Տարագիր Ռուսերն ունին իրենց մասնաւոր կազմակերպութիւնները, որոնք ինչքան ալ բազմազան կամ հակամարտ ըլլան, գլուխ գլխի կուտան տագնապալի պարագաներու մէջ :

Միայն այս երկու օրինակները չէի՞ն կրնար որ եւ է բան սորվեցնել մեզի: Գոնէ սթափեցնել, քանի որ շատ աւելի եղերական է մեր կացութիւնը, այստեղ եւ ամէն տեղ :

Տեսէք , չկրցանք համազգային ուղեգիծ մը գտնել նոյն իսկ Ալեքսանդրէթի հարցին մէջ, ամէն հոգ ձգելով հոգեւոր իշխանութեան, աւելի ճիշդ՝ եպիսկոպոսի մը հայեցողութեան :

Ամբողջ ժողովուրդ մը սարսեցաւ իր հայրենի լեռներուն վրայ: Շատեր ձգեցին հեռացան: Միւսները չեն պիտեր,— մնա՞ն թէ հեռանան:

Մեր դի՞րքը: Մեր պա՞րտքը: Անդուկրակ հանգանակութիւն մը, եւ ուրիշ ոչինչ: Կամ թեր ու դէմ փոխատացութիւն, թերթէ թերթ :

Ջանազան չրջանակներու մէջ կը յուզուի նորօրինակ հարց մը, — բարեկամութիւն Թուրքիոյ հետ :

Ո՞վ է պատասխանատուն այս ձախաւեր մարզանքին, — օր – ուան այս ժամուն: Ըլլայ իսկ պարզ լրագրական քննութիւն:

Անդին, Երեւան կը չարունակէ քար լռութիւն պահել, լռութեան դատապարտելով էջմիածինն ալ, որմէ հասած երկու կասկածելի նամակներ բաւական եղան հանգստացնելու հոգեպէս ապրողները :

Եւ դեռ ուրիչ հոգեր, որոնք երբ սեղանի մը վրայ ամփոփուին, կրնան գլխու պտոյտ պատճառել :

Իսկ եթէ այս բոլորին հետ աչքի առջեւ բերենք նաեւ հիմնականը, — այն որ Հայկական Դատ կը կոչուի, մարդ իրապէս կ'սպշրի, տեսնելով համատարած թմրութիւնը:

Վերջապէս ո՞րն է այն հզօր ազդակը, որ պիտի կրնար խօսքը գործի վերածել — ընդհանուր դեկավարութիւն մը հաստատել, այսօրուան թէ վաղուան համար :

Շ.

ՎԵՐՋԻՆ ԺԱՄ

ՆԱԽԱԳԱՀ ՊԷՆԷՇ ՀՐԱԺԱՐԵՑԱՒ

ՉԵԽՈՍԼՈՎԱՔԻԱ ԿԸ ՓՈԽԷ ԻՐ ԱՐՏԱՔԻՆ ՔԱՂԱՔԱԿԱՆՈՒԹԻՒՆԸ

Տոքթ. Պենէշ, Չեխոսլովաքիոյ հանրապետութեան նախագահը, հրաժարեցաւ հոկտեմբեր 5ին, իրրեւ հետեւանք նոր կացութեան :

Մինչ գերմանական բանակը հեղհեղէ կը տեղաւորուէր փոխանցելի չրջաններուն մէջ, նախագահը նամակ մը գրեց վարչապետին, բացատրելով թէ ինք այլեւս խոչընդոտ մը կազմէ նոր կացութեան մէջ, «մանաւանդ միջազգային տեսակէտով եւ խաղաղութեան պահպանման համար »:

Նախագահին հրաժարումը ծանուցուեցաւ չորեքչաբթի իրիկուն ժամը 7ին, ձայնասփիւռով: Տոքթ. Պենէշ ընտրուած էր 1935 դեկտ. 18ին, յաջորդելով հանգուցեալ Մասարիքի: Պաչտօնավարութեան չրջանն էր եօթը տարի: Իր յաջորդը պէտք է ընտրուի յառաջիկայ 14 օրերու ընթացքին, երեսփ. ժողովին եւ ծերակոյտին կողմէ:

Նախագահին հրաժարումէն առաջ, վարչապետը՝ Զօր. Սիրովի յայտարարութիւն մը կարդաց ձայնասփիւռին առջեւ, պարզելով կառավարութեան նոր ծրագիրը, «կեանքի եւ մահուան պայքարին մէջ»: Յայտարարութիւնը կ'ըսէ.

— «Այսօր նոր կեանք մը կը սկսինք: Այլեւս թոյլատրելի չեն սխալները: Վստահութիւնը պէտք է ըլլայ փոխադարձ, իսկ հաւատարմութիւնը՝ բացարձակ »:

Կառավարութիւնը այս առթիւ կը յայտնէ թէ ինքնավարութիւն տրուած է Սլովաքներուն եւ Կարպաթեան Ռուսերուն (Ռութենները): Նոր պետութեան արտաքին քաղաքականութիւնը պիտի ըլլայ «բարեկամական մեր դրացիներուն հետ», գործադրելով Միւնիխի համաձայնութիւնը: Յետոյ զօրավարը կարդաց նախագահին հրաժարագիրը :

« ԱՆԱՐԴԱՐ ԶՕՀՈՂՈՒԹԻՒՆՆԵՐ »

Տոքթ. Պենէշ ինքն ալ ձայնասփիւռ ճառ մը խօսեցաւ, մասնաւորապէս չհշտելով.

— « Պատերազմէն վերջը հաստատուած եւրոպական հաւաքականութեան ամբողջ դրութիւնը երթալով կը տկարանար քանի մը տարիէ իվեր, իսկ վերջին երեք տարիներու ընթացքին հիմնովին փոխուեցաւ: Փոխուեցաւ ի վնաս մեզի եւ մեր բարեկամներուն: Չեխոսլովաք հանրապետութիւնը, համախորհուրդ իր բարեկամներուն հետ, տարիներով պարկեշտօրէն ջանաց ուժ տալ այդ դրութեան եւ աստիճանաբար բարեփոխել զայն, որովհետեւ այդպէս կը պահանջէր մեր չահը: Վերջին երեք տարիներու ընթացքին դէպքերը ընթացան անակնկալ արագութեամբ : Մենք լարեցինք մեր բոլոր ուժերը, երբ այս չրջափոխումը վերածուեցաւ ազդութեանց պայքարին: Մենք անկեղծօրէն փորձեցինք համաձայնիլ միւս ազգութեանց հետ, ծայրագոյն զիջումները կատարելով: Արտաքին ազդեցութիւններու և եւրոպայի չրջափոխումին հետեւանքով, դէպքերը այնքան ծանրացան որ յանգեցան մէկ ազգային ընդհարումի մը ուր ստիպուած էինք մեր սահմանները պաշտպանել զինու զօրութեամբ: Այսօր չեմ ուզեր ոչ վերլուծել, ոչ ալ քննադատել այդ դէպքերը: Ինձմէ մի սպասէք նաեւ մեղադրանքի որ եւ է խօսք ո եւ է մէկուն հասցէին: Օր մը պատմութիւնը պիտի դատէ այդ բոլորը եւ պիտի արձակէ իր արդար վճիռը: Պիտի ըսեմ միայն մէկ բան որ խորապէս կը խոցոտէ մեր բոլորին սիրտերը,— այն զոհողութիւնները որ մեզմէ պահանջուեցան այնքան սոսկալիօրէն, ոչ համեմատական են, ոչ ալ արդար: Ազգը պիտի չմոռնայ այս պարագան »:

Եղրակացութեան մէջ, որ հայրենասիրական կոչ մըն է, նախագահը կը յայտնէ թէ «ձեռք պիտի չքաշենք մեր հին բարեկամներէն եւ նոր բարեկամներ պիտի փնտռենք մեր չուրջը »:

**** Չեխոսլովաքիոյ դահլիճին վերակազմութեան առթիւ, արտաքին նախարար Նէոմի դեսպանը, Պ. Շվալքօվսքի, որ անմիջապէս տեսակցութիւն մը ունեցաւ Իտալիոյ արտաքին նախարարին, Մուսոլինիի, ինչպէս եւ անգլիական եւ գերմանական դեսպաններուն հետ: Չեխական մամուլը գրեթէ ամբողջութեամբ անհրաժեշտ կը գտնէ արտաքին քաղաքականութեան փոփոխութիւնը: Կարգ մը թերթեր կը յանձնարարեն քաշուիլ Ազգերու Դաչնակցութենէն: Ուրիշներ կ'առաջարկեն համաձայնութիւն կնքել անմիջական դրացիներուն հետ, չհշտելով . — « Պէտք է ճշմարտութիւնը ըսել ժողովուրդին: Մենք այլեւս չենք կրնար պահել նախկին ուղղութիւնը: Մեր երկիրը տարիներով պէտք ունի խաղաղութեան: Պէտք է բարեկամական յարաբերութիւն մշակէ իր դրացիներուն հետ: Մինչեւ հիմա ուրիշներու խորհուրդները լսեցինք, այժմ հարկ է որ մենք մեզի ապաւինինք» :*

**** Դահլիճին վերակազմութեան առթիւ, նախարարներուն թիւը կրճատուեցաւ: Մէկ մէկ նախարարներ նշանակուեցան Սլովաքներու եւ Ռութենիներու գործերուն համար:*

**** Չեխերուն համար հանգանակութիւն բացին Անգլիոյ եւ Ֆրանսայի ընկերվարական կուսակցութիւնները: Առաջինը 2000*

(Լուրերու շարունակութիւնը կարդաք Դ. էջ)

ՕՐԸ ՕՐԻՆ

ԻՆՉԵ՞Ր, ԻՆՉԵ՞Ր ...

Երեք շաբաթ առաջ թերթ մը ստացայ Լիոնէն .-.- «Ակօս», օրկան «Ֆրանսայի շրջանի բողոքող Հօկեականութեան կեդր. մարմնին»: Թուականը՝ **1938 Յուլիս 8**: Տպուած՝ փարիզ :

Քանի մը օր վերջը՝ օրինակ մը եւս նոյն թիւէն: Այս անգամ՝ Մարսէյլէն: Օրուան տագնապը բոլոր կուտա՞ր զբաղիլ Հօկեերով եւ «Ակօս»ներով :

Հիմա որ չարը խափանուած է եւ օրուան վարիչները նաւ խօսելով զբաղած են, նաւ մըն ալ բոզ «Ակօս»ը ճարէ :

Թերթը ամբողջովին յատկացուած է մերկացումներու: Զորս էջ լման ամբաստանութիւն՝ Հօկի կեդր. վարչութեան դէմ, Ֆրանսայէն մինչեւ Երեւան :

Ինչպէս կ'երեւայ, «Ակօսական»ները սրբազան դաշինք մը կնքեր են **1935** սեպտեմբեր 8ին, մասնակցութեամբ Փարիզի, Լիոնի եւ Մարսէյլի ներկայացուցիչներուն, պայքարելու համար կեդրոնական «Ֆլիճ»ին դէմ (իրենց բառն է) :

Արդ, Երեւան պաշտօնապէս լուծած ըլլալով Հօկը, բոզ. մարմինն ալ «կուգայ անգամ մը եւս ինքզինքը լուծ – ուած եւ իր օրկանը՝ «Ակօս»ը դադրած յայտարարել »:

Ուրեմն, յաղթանակը շահած ըլլալ, ուզած են վերջին հարուած մը տալ Հօկի գլխաւոր վարիչներուն :

Եւ ամէն յօդուածագիր կը պատմէ բաներ, բաներ որոնք ընդհանրապէս դատարաններու մէջ կը լսուին :

Այսպէս, Լիոնէն յօդուածագիր մը կ'ազդարակէ .

— « Այո, ընկերներ, պօրտօքոյ Գր. Վարդանեանի եւ ներքաղքը ստուգախի վերածող լիազօր «հրեշտակ»ին՝ ժողովուրդի թշնամի անբարոյական Դանուչ Շահվերդեանի գործակից եւ մեղսակից Հօկի Ֆրանսայի կեդր. վարչութիւնը սաեղով, կեղծելով, սուացնելով նմանը չտեսնուած քաոսի մը վերածեց մեր աննման կազմակերպութիւնը, որուն ի տես՝ Հ. Հայաստանի կառավարութիւնը ուրիշ միջոց չգտաւ ու լուծեց զայն »:

Ուրիշ մը կը բացատրէ.

— « ... Իսկ մեր ղէմ ունէինք փորձառու աւազակներու, կեղծարարներ – րու, ստախօսներու եւ զրպարտիչներ – րու լայնօրէն կազմակերպուած ու – ժը»: (Մտորագծումը բնագրէն):

Եւ այսպէս վերէն վար, բոլոր էջե – րուն վրայ :

Ճաշակեցէք հատուած մը եւս , — «Բաց նամակ լուծուած Հօկի Ֆրանսայ – հայ մասսային եւ խորհ. Հայաստանի բարեկամներուն», որ բռնած է գրեթէ մէկ էջ.

— « Պարոնայք քլիքարիններ, մի – թէ անճիշդ վերագրո՞ւմ եղած է այն փաստը, որ Գր. Վարդանեան, իբրեւ – ղանչիւր անգամ արտասահման «արձակուրդի» գալուն, Հօկի մօտ կեդրոնացած գանգատն ֆօնտերէ գոյացած գումարները առած է եւ այդ գումարներէն 12.000 հազար կորսնցուցած է, գիշեր մը, Տօվիլի խաղարանին մէջ , ի ներկայութեան Դր. Տէր Սիմոնեան լրտեսին եւ Գ. Թահմազեանի: Միթէ Ֆլիճային կեդր. վարչութեան մէջ գտնուող Ռ.երը, ժողովներէն վերջ բոթեր խաղալով, Գր. Վարդանեանէ գանազան գումարներ չէ՞ն կորզած՝ գեղծումին իրենց մասնակցութիւնը արդարացուցիչ կերպով բերած ըլլալու դիտաւորութեամբ :

Դեռ աւելին. ձեր խմբակին գլխաւոր գեկավարը չէ՞ր որ, դիչեր մը , մէքթոյի առաջին կարգի վակոնի մը մէջ, ներկայացուց Վարդանեանը Ֆրանսուհիի մը՝ իբր Հայաստանի հանրապետութեան նախագահ, եւ, չբռնակելով իր միջնորդի դերը, չիման մէջ դրաւ երկուքը՝ կնոջ ընկերով չարաթական 500 — 1000 Ֆր.ի վճարում մը ....

Ձենք խօսիր Պուկարիա ուղարկուած մխիայի 25.000 Ֆրանքի չափազանցած ծախքի մասին: Այքան ալ բաւ է : Հերքեցէք, գեղծարարներ :»

Ի՞նչ կ'ըսես, եղբայր Մարկոս, լա՞ւիք թէ խնդաւիք :

ՎԱՀԷ

ԾԵՐՅԿՈՅՏՆ ԱԼ ՔՈՒԷԱՐԿԵՑ ԼԻՍԱԶՕՐՈՒԹԵԱՆ ՕՐԷՆՔԸ

Ինչպէս հաղորդած էինք երէկ, երեսփ. ժողովը գիչերային նիստի մը մէջ 78ի դէմ 331 ձայնով քուէարկեց կառավարութեան պահանջած լիազօրութիւնը, մինչեւ նոյեմբեր 15: Ծերակոյտն ալ իր կարգին քննելով օրինագիծը, վաւերացուց զայն 2ի դէմ 280 ձայնով: Բոան հոգի ձեռնպահ մնացին:

Վարչապետ Պ. Տալատիէ այս առթիւ ճառեր խօսեցաւ երեսփ. ժողովին եւ ծերակոյտին մէջ, բացատրելով լիազօրութեանց անհրաժեշտութիւնը, ելմտական եւ տնտեսական վերակազմութեան համար: Թէ վարչապետը եւ թէ ելմտական նախարարը չեշտեցին թէ նոր զոհողութիւններ պիտի պահանջուին, ելեմուտքը հաւասարակչռելու եւ ֆրանքին գինը պահելու համար: Հակողութիւն պիտի չհաստատուի դրամական փոխանակութեանց վրայ, ոչ ալ նոր արժեզրկում պիտի կատարուի, այլ գանձին պէտքերուն մէկ մասը պիտի ճարուի վերարժեւորելով Պանք տը Ֆրանսի ոսկի պահեստը, համաձայն Ֆրանքի ներկայ արժէքին :

Վարչապետը կը սպասէ հրաժարիլ, եթէ մերժուէր լիազօրութիւնը:

Իր ճառերուն մէջ, վարչապետը նորէն խօսեցաւ Միւնիխի համաձայնութեան վրայ .

— « Այդ համաձայնութիւնը փրկեց Եւրոպայի խաղաղութիւնը: Անոր չնորհիւ անցուցինք մեծ վտանգ մը, բայց տակաւին բաց ծովը ելած չենք: Խաղաղութիւնը կը կառուցուի ժամէ ժամ, երբ կը գտնուինք այնքան խռովայոյզ աշխարհի մը մէջ: Ելմտական հաւասարակչռութիւնը էական մէկ տարրն է խաղաղութեան պահպանման: Երբ ժողովուրդի մը ելեմուտքը խանգարուած է, իր արտաքին գործունէութիւնը կը չլլատուի ներքին տակարութիւններով: Ուստի, անոնք որ պատրաստ էին իրենց արիւնը տալու, պատասխանելով հայրենիքի կոչին, պէտք է պատրաստ ըլլան ընդունելու բոլորէն պահանջուած զոհողութիւնները, յանուն հայրենիքի փրկութեան »:

**** Բացառիկ օրէնքին քուէարկութենէն վերջ, խորհրդարանը նիստերը յետաձգեց մինչեւ նոյեմբեր :*

ԼԻՈՆ, 5 հոկտեմբեր (Յառաջ.— Երեքչաբթի օրուան (13 հոկտեմբեր) «Յառաջ»ին մէջ Վալանէն հաղորդուած այն լուրը թէ գինուորական տեսարակ ունեցողները ազատ են ինքնութեան թուղթի տուրքէն, հոս ալ իր զօրու է: Բոլոր անոնք որ գինուորի տեսարակ ունին, իրենց թուղթերը վճարած ժամանակ թող ցոյց տան իրաւասու պաչտօնեային :

Աւելորդ է ըսել թէ այս կարգադրութենէն պիտի օգտուին չատ մը երիտասարդներ :

ՀԵՏԱՔՐՔԻՐ ՄԻՋՈՑ

ՀԱՅԿԱԿԱՆ ՊԱՏՄՈՒԹԻՒՆ
Նկար. Բ-ՐԱՖՖԻ Ա. ՀԱՅԿԱԶՆԵԱՆ

Հայկական պատմութեան հետազօտողներուն համար, որոնք ուզեն իրենց ճիգերը կեդրոնացնել հայ ժողովուրդի կեանքի ամենէն կարեւոր շրջանին վրայ, անհրաժեշտ է ծանօթանալ Ֆրանսայի Ազգային Գրադարանի հայկական հարստութեան հետ։ Ֆրանսայի Ազգային Գրադարանը, որ աշխարհի ամենէն հարուստ գրադարաններէն մէկն է, ունի հայերէն ձեռագրերու եւ տպագրութեանց ամենէն հարուստ հաւաքածոն։ Ան ունի 1500 հայերէն ձեռագիր, 3000 հայերէն տպագրութիւն, 1000 հայերէն քարտէզ, գծագրութիւն եւ լուսանկար, 1000 հայերէն մետաղադրամ եւ մեդալ, 1000 հայերէն կնիք, 1000 հայերէն նկարներ, 1000 հայերէն ձայնասկաւառակ, 1000 հայերէն ֆիլմ եւ ֆոնոգրաֆական ձայնասկաւառակ։

Ֆրանսայի Ազգային Գրադարանի հայկական հարստութեան մասին առաջին տեղեկութիւնները կը վերաբերին 17-րդ դարուն։ Ֆրանսայի թագաւոր Լուդովիկոս ԺԴ-ի ժամանակ, 1669 թուականին, Փարիզ կը ժամանէ հայ ազգի ներկայացուցիչ մը, որ կը նուիրէ թագաւորին հայերէն ձեռագրեր։ Ասոնք կը կազմեն Ֆրանսայի Ազգային Գրադարանի հայկական հարստութեան առաջին միջուկը։ Ֆրանսայի Ազգային Գրադարանի հայկական հարստութեան մասին առաջին տեղեկագիրը կազմուած է 1683 թուականին։ Ան կը պարունակէ 30 հայերէն ձեռագրի նկարագրութիւն։

Ֆրանսայի Ազգային Գրադարանի հայկական հարստութեան մասին առաջին ամբողջական տեղեկագիրը կազմուած է 1734 թուականին։ Ան կը պարունակէ 100 հայերէն ձեռագրի նկարագրութիւն։ Ֆրանսայի Ազգային Գրադարանի հայկական հարստութեան մասին երկրորդ տեղեկագիրը կազմուած է 1868 թուականին։ Ան կը պարունակէ 120 հայերէն ձեռագրի նկարագրութիւն։ Ֆրանսայի Ազգային Գրադարանի հայկական հարստութեան մասին երրորդ տեղեկագիրը կազմուած է 1883 թուականին։ Ան կը պարունակէ 150 հայերէն ձեռագրի նկարագրութիւն։ Ֆրանսայի Ազգային Գրադարանի հայկական հարստութեան մասին չորրորդ տեղեկագիրը կազմուած է 1908 թուականին։ Ան կը պարունակէ 200 հայերէն ձեռագրի նկարագրութիւն։ Ֆրանսայի Ազգային Գրադարանի հայկական հարստութեան մասին հինգերորդ տեղեկագիրը կազմուած է 1936 թուականին։ Ան կը պարունակէ 250 հայերէն ձեռագրի նկարագրութիւն։ Ֆրանսայի Ազգային Գրադարանի հայկական հարստութեան մասին վեցերորդ տեղեկագիրը կազմուած է 1952 թուականին։ Ան կը պարունակէ 300 հայերէն ձեռագրի նկարագրութիւն։ Ֆրանսայի Ազգային Գրադարանի հայկական հարստութեան մասին եօթներորդ տեղեկագիրը կազմուած է 1966 թուականին։ Ան կը պարունակէ 350 հայերէն ձեռագրի նկարագրութիւն։ Ֆրանսայի Ազգային Գրադարանի հայկական հարստութեան մասին ութերորդ տեղեկագիրը կազմուած է 1980 թուականին։ Ան կը պարունակէ 400 հայերէն ձեռագրի նկարագրութիւն։ Ֆրանսայի Ազգային Գրադարանի հայկական հարստութեան մասին իններորդ տեղեկագիրը կազմուած է 1995 թուականին։ Ան կը պարունակէ 450 հայերէն ձեռագրի նկարագրութիւն։ Ֆրանսայի Ազգային Գրադարանի հայկական հարստութեան մասին տասներորդ տեղեկագիրը կազմուած է 2010 թուականին։ Ան կը պարունակէ 500 հայերէն ձեռագրի նկարագրութիւն։

Ֆրանսայի Ազգային Գրադարանի հայկական հարստութեան մասին առաջին մանրամասն ուսումնասիրութիւնը կատարած է Ֆրանսայի հայագէտ Ֆրետերիք Մակլեր։ Ան 1900 թուականին հրատարակած է Ֆրանսայի Ազգային Գրադարանի հայկական հարստութեան մասին առաջին մանրամասն ցուցակը։ Ան կը պարունակէ 1000 հայերէն ձեռագրի նկարագրութիւն։ Ֆրանսայի Ազգային Գրադարանի հայկական հարստութեան մասին երկրորդ մանրամասն ցուցակը կազմած է Ֆրանսայի հայագէտ Ժան Պողոսեան։ Ան 1950 թուականին հրատարակած է Ֆրանսայի Ազգային Գրադարանի հայկական հարստութեան մասին երկրորդ մանրամասն ցուցակը։ Ան կը պարունակէ 1500 հայերէն ձեռագրի նկարագրութիւն։ Ֆրանսայի Ազգային Գրադարանի հայկական հարստութեան մասին երրորդ մանրամասն ցուցակը կազմած է Ֆրանսայի հայագէտ Ժան Պողոսեան։ Ան 1980 թուականին հրատարակած է Ֆրանսայի Ազգային Գրադարանի հայկական հարստութեան մասին երրորդ մանրամասն ցուցակը։ Ան կը պարունակէ 2000 հայերէն ձեռագրի նկարագրութիւն։

Ֆրանսայի Ազգային Գրադարանի հայկական հարստութեան մասին ներկայ մանրամասն ցուցակը կազմած է Ֆրանսայի հայագէտ Ժան Պողոսեան։ Ան 2010 թուականին հրատարակած է Ֆրանսայի Ազգային Գրադարանի հայկական հարստութեան մասին ներկայ մանրամասն ցուցակը։ Ան կը պարունակէ 2500 հայերէն ձեռագրի նկարագրութիւն։

Ֆրանսայի Ազգային Գրադարանի հայկական հարստութեան մասին ներկայ մանրամասն ցուցակը կազմած է Ֆրանսայի հայագէտ Ժան Պողոսեան։ Ան 2010 թուականին հրատարակած է Ֆրանսայի Ազգային Գրադարանի հայկական հարստութեան մասին ներկայ մանրամասն ցուցակը։ Ան կը պարունակէ 2500 հայերէն ձեռագրի նկարագրութիւն։

ՇԱՐՈՒՆԱԿՈՒԻ ՀԱՄԱՐ ՓՈՍՏԱՅԻ ՆՈՐ ԳԻՆԵՐ

ՀԱՅԿԱԿԱՆ ՀԱՐՍՏՈՒԹԻՒՆ ՀԱՅ ԺՈՂՈՎՈՒՐԴԻ ԿԵԱՆՔԻ ՄԷՋ
ՀԱՅԿԱԿԱՆ ՊԱՏՄՈՒԹԻՒՆ
ՀԱՅԿԱԿԱՆ ՀԱՐՍՏՈՒԹԻՒՆ

ՊԱՏԱՐԱՐ ՊԱՀԱՊԱՆԸ

ՀԱՅԿԱԿԱՆ ՍՈՎԵՏԱԿԱՆ ՎԵՊԱՐԱՆ

1939 • 1989

Ցեղ ունեցող։ Չկա ոչ մի ուրիշ ազգ, որ այդքան սիրած լինի իր հողը, ինչքան հայը։ Հայրենիքի կորուստը հայի համար նշանակում է ոչ միայն հոգեկան ցավ, այլև ֆիզիկական մահ։ Ահա թե ինչու հայ ժողովուրդը միշտ էլ կռվել է իր հողի համար

Նորայր փնտրում արձագանք

Նկար. ուսուցիչ Նորայր ոտքի ելած էր, ձեռքերը ծոցերը խրած, ու ուշադիր նայում էր աշակերտներին, որոնք ներս էին մտնում դասարան։

— «Ձիտուն մանչ է Նորայրը, ինչպես հայրը, Մուշեղ Ալեքսանի Ղազարյանը, որ մեծ հարգանք ունի գյուղում։ Ինչպես հայրը, նա էլ ուսուցիչ կդառնա։ Ինչպես հայրը, նա էլ կսիրի գյուղը, կծառայի նրան, ինչպես հայրը։ Ինչպես հայրը, նա էլ կդառնա գյուղի հոգևոր առաջնորդ

ՀԱՐԱՉ

ՕՐԱԹԵՐԹ, ԱԶԳԱՑԻՆ, ՔԱՂԱՔԱԿԱՆ, ԳՐԱԿԱՆ

LE PREMIER QUOTIDIEN ARMENIEN EN EUROPE

HARATCH

(Fondé en 1925) :-: R. C. Seine 276.286

Directeur et Propriétaire : SCH. MISSAKIAN
Rédaction et Administration
ԽՄԲԱԳՐՈՒԹԻՒՆ ԵՒ ՎԱՐՉՈՒԹԻՒՆ
17, Rue Damesme, PARIS (13e)

Téléphone : Glacière 15 - 70
Chèque Postal Paris 1678 - 63
(ԵՐԹԵԻԵԿԻ ՀԱՄԱՐ՝ Métro : TOLBIAC)

ԲԱԺԱՆՈՐԴԱԳՐՈՒԹԵԱՆ ՊԱՅՄԱՆՆԵՐ —

	ՏԱՐԵԿԱՆ ՎՃԱՐՄԱՍԵԱՑ	ԵՒԱՄՍԵԱՑ	
Թրանսա եւ Գաղութներ	150 ֆրանք	75 ֆրանք	40 ֆր.
Անգլիա եւ Իտալիա	285 ֆրանք	140 ֆրանք	
Ուրիշ երկիրներ	235 ֆրանք	120 ֆրանք	

ՇԱԲԱԹ
8
ՀՈԿՏԵՄԲԵՐ
SAMEDI
8 Octobre
1938

4րդ ՏԱՐԻ — 14e Année No. 3855

Խմբագիր՝ ՇԱՒԱՐՇ ՄԻՍԱԿԵԱՆ

ԳԻՆ 50 ՍԱՆԹԻՄ

ԵՐԿՈՒ ԽՕՍՔ

ՀԱՆԳԱՆԱԿՈՒԹԻՒՆ...

Գարապանները բոլորովին տարբեր են: Բայց, չատ մը տեսակներով, իրենցմէ իրարու կը նմանին չեխական ողբերգուհիին ու հայկականը: Եւ կամ հապէ չականը :

Օրուան հզօրները գլուխ գլխի տուին եւ արձակեցին վճիռ մը՝ ի բացակայութեան զոհին :

Այո, փափկանկատութիւնն ալ իր տեղը ունեցաւ: Իրաւար - ները բաւեհաճեցան զոհը տեղեակ պահել անցուդարձէն, օրը օրին եւ ժամը ժամուն: Նոյնիսկ լուր ղրկեցին որ ան պատուիրակներ ղրկէ Միւնիխ, ի հարկին խորհրդակցելու համար :

Եւ սակայն, այդ պատուիրակները ունէին միայն մէկ իրա - ւունք,— սպասել իրենց հիւրանոցին կամ յարակից սրահի մը մէջ, լսելու համար արուած որոշումը :

Այդպէս ալ եղաւ: Դատաւորները արձակեցին վճիռը, եւ հա - ղորդեցին պատուիրակներուն, որպէսզի Փրակա տանին եւ անմի - ջապէս ձեռնարկեն գործադրութեան :

Հապա բողոքելու իրաւո՞ւնքը :

Այդ ալ չեն զլանար: Գոթծադրէ՛, յետոյ կրնաս բողոքել ու - զածիդ չափ :

Ահաւասիկ նոր պարագայ մը:

Օրուան լուրերը կ'ըսեն թէ գերմանական զօրքը մտած է չրջան մը որ նախատեսուած չէր Միւնիխի համաձայնութեամբ :

Չեխական կառավարութիւնը պատճառաբանեալ բողոքագիր մը ուղղած է Պերլին, միջազգային յանձնաժողովին: Բողոքագի - րը կ'ըսէ թէ Գերմանացիները անցած են ազգագրական սահման - ները :

— Անճոռ կ'ուզեն կարելի եղածին չափ շատ հող գրաւել, հա - րուստ բաղաքներով, ճարտարագործական կեդրոններով եւ հա - զորդակցութեան կարեւոր ճամբաներով: Այդ բաղաքները եւ կեդ - րոնները իսկ եւ իսկ չեխոսլովաքեան են , ուր չեխոսլովաք մե - ծամասնութիւն մը կը բնակի: Այս կերպով Գերմանիոյ կցուած պիտի ըլլան 815,000 Չեխեր: Յետոյ Գերմանիոյ ներկայացուցիչ - ները կը պահանջեն հանրաքուէ կատարել կարգ մը շրջաններու մէջ ուր գերման բնակչութիւնը հազիւ 0·2–6·5 առ հարիւր կը կազմէ: Այդ շրջաններուն մէջ կ'ապրին 1·116·000 Չեխեր եւ միայն 144·000 Գերմաններ »:

Պատասխա՞նը,— համակերպեցէք: Բողոքագրի մասին ալ « պարա ու պատչաճը» կը անօրինուի ...

Իսկ ազգին մարդիկ արդէն ձեռնարկած են վաճ՛առ եւ ապնուա - կան գործի մը,— հանգանակութիւն: Ճիշդ ինչպէս Հայաջինջ սարսափներուն առեն, երբ մարդասէրներ, միսիոնարներ եւ մայ - րապետներ ասպարէզ կը նետուէին, դրամ, հագուստ - կապուստ, կաթ կամ դեղ ճարելու համար «մնացորդաց»:

Հանգանակութեան կոչ մը ուղղած է Քէնթըպըրիի արքեպիս - կոպոսը, ուժ տալու համար Լոնտոնի լորտ – քաղաքապետին նա - խաձեռնութեան: (Ճիշդեցէք լորտ Մէյըրս Ֆընար):

Հանգանակութիւն կը կատարեն ընկերվարական կուսակ - ցութիւնները, Անգլիոյ, Ֆրանսայի եւ ուրիշ երկիրներու մէջ : (Անգլիականը արդէն տրամադրեց 2000 ոսկի, Ֆրանսականը՝ 10·000 ֆրանք):

Հանգանակութեան ձեռնարկած են բազմաթիւ թերթեր, ա - ռանց կուսակցական խարուեթեան, բայց ընդհանրապէս ձախա - կողմեան:

Հանգանակութեան հանճարե՛ղ միջոց մը կ'առաջարկէ փարի - զի արմատական պաշտօնաթերթը, «Լ'Էօվռը», 60 միլիոն ֆրանք ճարելու համար :

Ի՞նչպէս,— ազգային հանգանակութեանց « օրեր» սահմանե - լով, մասնակցութեամբ նախկին ռազմիկներու, երիտասարդական կազմակերպութեանց եւն.: Այս ձեռնարկին առթիւ, օգնութեան կազմակերպութեանց եւն.: Այս ձեռնարկին առթիւ, օգնութեան կը կանչուի նաեւ ... Ազգային վիճակահանութիւնը :

— « Գիտեմ որ 150 միլիոնի միջին շարք մը գուտ շահ կ'ապ - ատարէ 45 միլիոն ֆրանք, որուն վրայ կարելի է աւելցնել պետու - թեան մէկ նպաստը եւ տուրք մը (բաժին) պարգեւներու վրայ · որովհետեւ նպատակայարմար է կանխաւ խնդրել շահողներէն որ տրամադրեն իրենց վաստակին կարեւոր մէկ մասը: Այսպէս, շնոր - հիւ խաղադութեան վիճակախաղի մէկ շարքին, կարելի պիտի ըլլայ անմիջապէս Փրակա դրկել 60 միլիոնի գումար մը»:

Ինչպէս կը տեսնէք, մարդիկ լրջօրէն գործի ձեռնարկած են, վերջը ամոքելու համար :

Կը մեղադրե՞նք: Ճա՛ւ լիցի, պիտի ըսէր մեր վարժապետը:

Պարզապէս պատմութիւն կը պատմենք: Պատմութիւնը «փոք - րիկ դաշնակիցներու», դիւրահաւան եւ անճար ժողովուրդներու, որոնք միշտ իրարու կը նմանին իրենց ճակատագրով, ո՛ր աստղին տակ ալ ինկած ըլլան: Եւ պատմութիւնը զօրաւորներուն, որոնք միշտ չուրին — կամ արիւնին — երեսը կ'ելլեն, աչխարհը բաժնե - լով իրենց միջեւ, եւ փշրանքներ նետելով զոհերուն առջեւ, — հանգանակութի՛ւն:

Թշուա՛ռ ժողովուրդներ, տակաւին քանի՞ տարի պիտի քամէք այդ փշրանքներու լեզին, նստած արեան ճապաղիքներու մէջ կամ աւերակներու վրայ ...

Հանգանակութիւններով — մուրացկանութեամբ — չէ՞ որ կը փայլի Ազգերու Դաշնակցութիւնն ալ , 1920էն ի վեր, նը - պաստ բաշխելով հարիւր հազարաւոր տարագիրներու, փոխանակ տրամադրելու իրենց վաստակին մէկ մասը: Այդ

ԲԱՂԱՔԱԿԱՆ ԱՍՈՒԼԻՍ

ՍԿԻԶԲՆ ԵՐԿԱՆՑ...

Քաղաքական տագնապը, որ վեր - Հացող ամսուն ծանրօրէն նստած էր բովանդակ Եւրոպայի ուսերուն, անցաւ: Միւնիխի համաձայնութեամբ փարատեցաւ պատերազմի ահռելի սպառնալիքը:

Եւ այժմ, Չիլերու համեմատական հանդարտութեան մէջ, հնարաւոր է նայիլ ետ եւ վայրկեան մը պաղարիւնով կշռել «ղէն ու չահ»ը:

Ամէնէն առաջ պէտք է ըսել, որ խաղաղութիւնը փրկողը եղաւ, բազմաթիւ ազգականներու կարդին, նոյնիսկ Զեխոսլովաքիան, ինչպէս իրաւամբ կը նկատէր Պ. Իսրն անգլիական խորհրդարանին մէջ:

Այս փոքրիկ երկիրն էր, որ կրցաւ դոհել առաւելագոյն չափով. հաշտուեցաւ մօտ 40,000 քառ. քիլոմէթր հողի եւ մօտ 4.500.000 բնակչու - թեան կորուստին հետ: Պատմութեան մէջ երբեք, առանց դէնք արձակելու եւ ռազմադաշտի վրայ խորտակուե - լու, այսպիսի զաժան անձնատուու - թեան պայմաններ թելադրուած չէին ուեէ ազգի: Եւ երբեք ուեէ ազգ այսքան հերոսաբար, ահռելիները սեղմած ու սրտին վրայ քար դրած, չէր դիմադրաւած այսպիսի աննախընթաց անձնատուութիւն մը: Զեխիան զոհեց խաղաղութեան համար, տեղի տուաւ ապրելու համար: Եւ ինչպէս իր ա - ւանդական պայքարը եղած էր դիւցազնական ու ասպետական 20տարի առաջ, իր անդամատումն ալ եղաւ ասպետական ու դիւցազնական: Որովհետեւ ան կրնար, զլուխը տաք մէկ րոպէին, ինքզինքը փշրել անխմաստ ինքնասպանութեան ժայռին վրայ, իր եռուէն համայն մարդկութիւնը ս'երձելով արեան գեհենի մէջ:

Այլեւս զարմանալի չէ, որ Զուտէթեան չրջանները Գերմանիոյ զինչէ եռք Փրակայի վարիչները իրարու եւ ուեէ կը յանձնեն Թէչէնը Լեհերուն եւ վազն ալ հունգարական չրջանները՝ Հունգարիոյ: Միւնիխի համաձայնագրէն հաք,— Փրակա խորտակ զիակ— պիտի վերածնի նոր Զեխոսլովաքիա մը, իրապէս ազգային ու ժխտարար, մօտ 10 միլիոն բնակչութեամբ ու 100,000 քառ. քիլոմէթր տարածութեամբ, ուր չեխ ու սլովաք երկու քոյր ազգութիւններ պիտի ապրին ազգային լիակատար անկախութեան մէջ:

Եւ ասիկա չատ աւելի լաւ է Թերեւս ռազմային համար: Երէկ Զեխոսլովաքիան ազգութիւններու խառնարան մըն էր, խճանկար պետութիւն մը, ուր հակամարտ չահեր ու հակումներ կը զժուարացնէին ազգային ներդաշնակ զարգացման եւ բարգաւաճման հնարաւորութիւնները: Պետութիւնը կը ծախսէր իր եկամուտներու մեծագոյն մասը ազգային պաշտպանութեան եւ սպառազինման վրայ, վարելով այնպիսի քաղաքականութիւն մը, որ զինք մշտնջենական հակամարտութեան մէջ կը պահէր իր դրացիներուն հետ,— Գերմանիա, Աւստրիա, Հունգարիա, Լեհաստան:— Երէկ ան հարկադրուած էր, իր գոյութիւնը պահպանելու մտահոգութեամբ, փոխադարձ օգնութեան դաշինքներ ստորագրել իր սահմաններէն հեռու մեծ պետութեանց հետ, մէկ կողմէն Ֆրանսայի եւ միւս կողմէն Խորհրդ. Միութեան հետ:

Այսօր այլեւս այսպիսի մտահոգութիւն ու այսպիսի զոյութեան մտքատանջ չունի նոր Զեխոսլովաքիան: Ան պիտի ապահովուի չորս հզօրներու կողմէ, որոնց խօսքն ու երաչխիքը չատ աւելի կ'արժեն քան Ժընեւի մէջ տարին անգամ մը վիճաբանական ժողովով սարքող Ազգաժողովը եւ կամ հաւաքական ապահովութեան անզոյն ու անզօր դաշինքները:

Զեխոսլովաքիան պիտի վերածուի չէզոք պետութեան մը, ինչպէս է Զուիցերիան, որու նոր սահմանները անձեռնմխելի պիտի հռչակուին Լոնտոնի, Փարիզի, Պերլինի ու Հռոմի կողմէ: Ապահովութեան այս չղթան կ'արժէ այն զոհողութիւններն ու կորուստը, որոնք պարտադրուեցան այս զմայլելի ժողովուրդին:

Եւ պատճառ մը չկայ, որ այսուհետեւ Փրակա հիմնական վերագնահատումի չենթարկէ իր արտաքին քաղաքականութեան ուղեգիծը եւ չջանայ լեզու գտնել, բարի դրացիական յարաբերութիւն մշակել իր անմիջական հարեւաններուն հետ, ինչպէս Գերմանիա, Լեհաստան, Հունգարիա, որոնց հետ կապուած է առեւտրական, անտեսական եւ այլ բազմաթիւ կապերով: Փարիզ - Փրակա - Մոսկուա առանցքը չկրցաւ փրկել զինք: Ինչո՞ւ չչրջել ճակատը եւ միջին դիրք չբռնել Լոնտոն-Փարիզ ու Պերլին-Հռոմ առանցքներուն հանդէպ հաւասարակշիռ :

Նոր Զեխոսլովաքիան կորսուած չէ, այլեւս խախուտ չէ, յուսաբեկ չէ: Ան կենսունակ է եւ օժտուած ապրելու, անկախութեան ու ազգային կեանք ունենալու ամէն տուեալներով, ինչպէս կը չեշտէ նոր վարչապետը՝ զօր. Սիրովի:

Եթէ Զեխոսլովաքիա չկարենար պահել իր չիները, եթէ արժանապատուութեան հարցեր յարուցանէր, եւ կամ անոր վարիչները անձնատուր ըլլային բռպէական կիրքի եւ ղեկքերուն զահավէժ ընթացք տային, տարակոյս չկայ որ ամէն ինչ պիտի կորսնցնէին: Գերմանական ներխուժման առջեւ քար քարի վրայ պիտի չմնար երկրին մէջ եւ ոչ միայն հնարաւոր պիտի չըլլար յաղթանակ չահիլ, այլ ոչինչ պիտի փրկուէր, հոգ չէ թէ պատերազմէն ո'ր կողմը դուրս գար յաղթական: Զեխոսլովաքիան պիտի սրբրուէր քարտէսէն, եթէ չհանդէր Միւնիխի համաձայնութիւնը, ինչպէս դիտել տուաւ Անգլիոյ ներքին նախարար Սըր Սամուէլ Հոր խորհրդարանի մէջ:

*

Այո, Միւնիխի համաձայնութեամբ եւս մղուեցաւ պատերազմի անմիջական վտանգը եւ խաղաղութիւնը վերահաստատուեցաւ, եթէ ներելի է այսպէս ըսել:

Բայց ի՞նչ խաղաղութիւն: Կը թուի թէ աւելի չուտ զինադադար է քան իրական խաղաղութիւն: Որովհետեւ, անուրանալի է,— ինչքան ալ դնահատելի ըլլան Չէմպըլէնի ու Տալատիէի ճիգերը եւ իրենց ալ բարձր պտուտն անոնք այս մասին իրենց խորհրդարանական մէջ— որ ժողովրդապետական կրնցին միահեծան (totalitaire) պետութեանց դէնքի սպառնալիքին առջեւ:

Հիթլէր յաղթեց առանց արիւն թափելու, ինչպէս յաղթած էր Սաար մտնելու եւ Աւստրիոյ «անշլուս»ը դըլուխ հանելու առթիւ: Պերլին-Հռոմ առանցքը իր խօսքը քալեցուց:

Եւ այստեղ է կացութեան ամէնէն բարդ ու ծանրակչիռ կողմը: Երկու մեծ դիկտատորները, մինչեւ ակռաները զինուած, կամք ու պատրաստ, յանկարծ կ'առաջադրեն իրենց պահանջները, կը խոժռուին իրենց դէմքերը եւ կը սպառնան պատերազմով: Եւ ահա ժողովրդապետական երկիրները պարտաւորուած են քիչ մը զըժկամակիլ, իրար անցնիլ, բայց զիջիլ: Կրկնակի՝ բիրտ ուժին առջեւ կը նահանջեն: Մինչեւ ե՞րբ այս նահանջները... Ահա 20 տարի է, որ Լոնտոն ու Փարիզ նահանջի ճամբան են բռնած, մինչ Պերլին ու Հռոմ, աստիճանաբար յառաջ կը մղեն իրենց պահանջները, բռունցք կը ցուցնեն ու կը չահին:

Այս անհանդուրժելի պահանջկոտութեան առջեւ թումբ կանգնելու, զսպողական պատուար հանդիսանալու մտքով է թերեւս, որ Չէմպըլէնն չվարանեցաւ Միւնիխի մէջ թուղթ ստորագրել Հիթլէրի հետ: Այդպիսի մերձեցման կարգը Փարիզինն է այժմ՝ Պերլինի հետ:

Ի՞նչ է այս քայլին իմաստը: Այն, որ ժողովրդապետական երկիրներու ղեկավարները սկսած են քիչ քիչ ըմբռնել, թէ Եւրոպայի փրկութեան բանալին չորսերու մերձեցման մէջն է: Նախատօնակը կատարեց Չէմպըլէնն: Այժմ պատասխանութիւնները կը տեսնուին մեծ պատարագին համար: Կը թուի թէ բոլոր ճամբաները Եւրոպական զիւանադիտութեան այսուհետեւ կը տանին դէպի չորսերու դաշինքը: Ի վերջոյ չորս մեծերը պիտի կառավարեն աշխարհը:

Այս ճամբուն վրայ է որ զոհուեցաւ փոքր Զեխոսլովաքիան: Եւ այսքանով չի սահմանափակուիր «ղէն ու չահ»ի կորուստի ղլուխը: Ահա Ազգերու Դաշնակցութիւնը, որ խոպան մկկղի քչուեցաւ, դիակի վերածուեցաւ: Եթովպիոյ խորտակման ժամանակ, Ծրնեւի արիսպագոսէն դէմ դժգոհութեան, բողոքի, վիշտի, զայրոյթի աղմուկ կը լսուէր: Այս անգամ ծրնեւի անունն իսկ չկար: Եւրոպան դուրս բերուեցաւ մեծ ազէտի մը անմիջական սպառնալիքէն, բայց դուրս բերողը եղաւ ոչ թէ Ժընեւը, այլ Լոնտոնը դլխաւորաբար:

Ահա Խորհրդ. Միութիւնը, որ Միւնիխի իսկ չկանչուեցաւ, հակառակ այն իրողութեան, որ անոր արտաքին գործավարը՝ Լիթվինով քայլ մը անդին կը դանուէր, հակառակ անոր որ դաշնակիցն էր Ֆրանսայի եւ ալկակցութեան դաշինք ստորագրած էր Փրակայի հետ, հակառակ անոր որ վերջապէս աշխարհի մէկ վեցերորդը կազմող պետութիւն է: Խորհրդային երկիրը կղզիացուեցաւ ամբողջովին:

Ասիկա սկիզբն է երկանց, անտակալոյս, եթէ բոլոր ճամբաները կը տանին չորսերու դաշինքը, այդ ճամբաները վստահօրէն կը տանին նաեւ դէպի Ռուսաստանի ամբողջական կղզիացումը:

Միւնիխի մէջ խնայուեցաւ Եւրոպային մեծ պատերազմը: Միւնիխի մէջ դրուեցաւ սկիզբն երկանց...Խորհրդային Միութեան:

ԱՍԱՏՈՒՐ

ՈՒՐՖԱՅԻ ԴԻՒՑԱԶՆԱՄԱՐՏԸ

(23րդ. տարեդարձին առթիւ)

Այո՛, դիւցազնամարտ մըն էր, հսկաներու, տիտաններու ահեղ մարտըն էր, արի արանց ինքնապաշտպանութեան՝ պատուի ու ազգային արժանապատուութեան սրբազան ու անհաւասար կռիւն էր որ տեղի ունեցաւ 1915ին:

1915ին Սեպտեմբերի աշնան առաւօտ մը եղեսիոյ տիտաններն ահաւոր կռիւ յանդդնութեամբ նետուեցան վայրագ ու ննջեղ թշնամիին՝ հազարամեայ կատաղի կամաւորը ու անկանոն հրոսդաներուն վրայ, պայքարեցան— ինչպէս իրենց նախնիքները, դարեր շարունակ կուրծք տուած են Պարսիկներուն, Արաբներուն, Թիւրքմէններուն— կուրծք տուին խիզախաբար՝ իրենց ակառներով ու եղունդներով փորեցին ու կրծեցին պատմութեան կրանիթեայ էջերը, սերմանելով ազատութեան ու յեղափոխականութեան, վճռականութեան ու յանդդնութեան սրբազան սերմը:

Շատ է դրուած Ուրֆայի դիւցազնամարտին առթիւ, չմ ուզեր ծանրանալ անոր փառաչեղ անցեալին: Այսօր վերյիշում մը կ'ուզեմ ընել ի յիշատակ անոնց՝ որ ինկան ցեղին ազատագրութեան եւ զոյութեան պայքարին սրբազան ճամբուն վրայ:Այս առթիւ անտիպ զրուագ մը: Շապին Գարահիսարցի Սիմոն Զարայեան կը պատմէ.—

«1915ին Պոլսէն տեղահանուեցայ յաղմաթիւ ընտանիքներու հետ դէպի Սուրիա: Ամէն Հայ տեսած է այդ աբհաւիրքի օրերը, ամէն կողմ նախճիր, ջարդ, բռնաբարութիւն, խողխողում: Մենք ալ անցանք այդ տառապանքի ճամբէն,տեսանք ամէն խենթութիւն. անցանք Կիլիկիայէն, Սուրիայէն, անցանք Եփրատէն: Այդ օրերուն Եփրատի ջուրը կարմիր էր ու հազարաւոր դիակներ կը ծփային անոր ալիքներուն վրայ: Հազարաւորներ եկերքը նետած իրրեւ բողոք ենհովային կուրացած աչքերը բանալու: Վերջապէս մտանք Միջագետք, օրրան հին դարերու քաղաքակրթութեան: Երբեմնի բեղնաւոր չրջանը այդ օրերուն ջարդերու եւ բարբարոսութեան կիզրոն էր դարձած: Մեր անցած ճամբուն ամբողջ երկարութեան, կիներու, մանուկներու եւ ծերերու դիակներ էին փռուած: Այս տեսարանը միայն կը բաւէր ամէն երկմայրկեան մահը երեւակայելու: Այս սոսկալի ցուցիչ տեսարանը մեր բանականութիւնը խորտակած էր: Բոլոր այս սարսռեցուցիչ երեւոյթին վրայ աւելցուցէք ժանտարմաներու վայրենի վերաբերումը: Արդէն կենդանի մեռեալներ էինք:

Հոկտեմբերի իրիկուն մը լեռնային երկար ճանապարհներէ անցնելէ վերջ հասանք վայր մը ուր ապառաժը ճեղքուած անցքէ մը անցանք ու սկսանք դառի վար իջնել: Հազիւ սկսած էր քաղաքի մը տուները նշմարուիլ հեռու հորիզոնին ծայրը, (ինչպէս կ'երեւի Ագապա պողպի կիրճն է ուրկէ կը նշմարուին քաղաքին հիւսիսային եւ հարաւային մասերը): Հոս ոսոխ կանոները սկսան նեղել մեզ: Վերջալոյսի մօտ էր: Նախազգացումէ բըռնուած կը սարսափէին ու այդ վախն մեզ կը նեղէին ու կ'ըսէին.— «Շուտ քալեցէք, մութը չկոխածուրքիա մըտնենք, հոս ձեր ըմբռնօտ եղբայրները պիտի տեսնէք»: Կարաւանը յոգնած, անօթի, ծարաւ, չատեր արդէն ճամբան ալ ու ձախ կողմերը կ'իյնային ոսոխականներու անխնայ հարուածներուն տակ: Ցողնաթեկ կարաւանը ըմբռնած էր գրեթէ վազել զեռին ինկածներուն վրայ կոխկրտելով: Գայլերէն հալածուած ոչխարի հօտի մը կը նմանէինք: Մեր ուժերը կը հատնէին: Մեր ուժերը կը հատնէին մօտակայ քաղաք հասնելու, հոն օդնութիւն մը երազելով, առանց պիտանալու թէ կառնի թոհ ու բոհին մէջ թուրքը աւելի անհանդուրժող պիտի ըլլար, ինչպէս իր սովորութիւնն է միշտ տկարներէն վրէժ լուծել: Ուրֆայի քաղքերէն չէր կրնար վրէժ լուծել, ուրեմն մեզմէ պիտի յաղեցնէր իր բարբարոս բնազդը:

Ահա այս թոհ ու բոհին մէջ հազիւ երկու հարիւր մեթր դէպի քաղաք յառաջացած, յանկարծ ահռելի պայթիւն մը, սաստիկ հրացանաձգութիւն մը: Բոլորս ամբողջ երկարութեան կիներու, մանուկներու եւ ծերերու դիակներ էին փռուած: Այս տեսարանը միայն կը բաւէր ամէն երկմայրկեան մահը երեւակայելու: Այս

ԲԱՑԻՐ ԼԵԼԵՆ ԿԻ ՈՒՐԱՏԸ

ՀՈՂԱՅԻՆ ՎԱՐՉԱՊԵՏ

Ծառատունկ ամեն աշնան և գարնան

Ծառատունկի ամենալավ ժամանակը աշունն է և գարունը։ Ինչո՞ւ։ Որովհետև ծառատունկի համար ամենանպաստավոր ժամանակը այն է, երբ ծառերը քնած են, երբ նրանք հանգստանում են։ Ծառերը քնած ժամանակ ավելի հեշտ է տեղափոխել նրանց, ավելի հեշտ է արմատները պահպանել։ Ծառերը քնած ժամանակ ավելի հեշտ է նրանց խնամել։

Ծառատունկի համար ամենանպաստավոր ժամանակը աշունն է և գարունը։ Ինչո՞ւ։ Որովհետև ծառատունկի համար ամենանպաստավոր ժամանակը այն է, երբ ծառերը քնած են, երբ նրանք հանգստանում են

տասնամեակը ուրիշ տեղ կուտամ: Ես ալ թղթածրարներ ունիմ, այն ատեն իմ անակնկալները պիտի լսէք ...

**** Ընկերվարական կուսակցութեան վարչական խորհուրդը ժողով գումարեց առջի օր, քննելու համար Միւնիխի համաձայնութիւնը: Պ. Զիրոմսքի յայտարարարութիւն մը կարդաց, որ կը դատապարտէր Պ. Տալաիէի քաղաքականութիւնը եւ առաջարկեց որ ժողովը իւրացնէ: Այս առթիւ բուռն վիճաբանութիւններ ծագեցան, եւ կուսակցութեան ընդհ. քարտուղարը՝ Փօլ Ֆոռ փոքրամասնութեան մէջ մնալով հրաժարեցաւ, բայց ներկաները միաձայնութեամբ մերժեցին :*

ՉԵՅՄՊՐԼԷՆ ՎՍՏԱՀՈՒԹԻՒՆ ՇԱՀԵՑԱՒ

Ոչ միջազգային ժողով, ոչ ալ սարտաւորիչ զիևուորութիւն

Անգլիոյ երեսփ. ժողովը հինգշաբթի օր վերջացուց վիճաբանութիւնները՝ արտաքին քաղաքականութեան եւ մասնաւորապէս չեխական հարցի մասին: Ժողովը 144ի դէմ 366 ձայնով վստահութիւն յայտնեց Պ. Չեյմպըլէնի վարած քաղաքականութեան, լսելէ եաք անոր վերջին խօսքը :

Վարչապետը երկար ճառով մը նորէն պաշտպանեց Միւնիխի համաձայնութիւնը եւ չեչտեց .

—« Այսօրուան պատերազմը կարելի չէ բաղդատել Մալպո - րօի կամ Նափոլէոնի պատերազմներուն հետ: Մինչեւ անդամ կարելի չէ զայն բաղդատել 1914ի պատերազմին հետ: Այսօր պինուոր մը, նաւազ մը կամ օդաչու մը տակաւին ասպարէզ չհետուած, պատերազմը պիտի պայթի բանուորին, պաշտօնեային, անոնց կիներուն եւ զաւակներուն գլխուն: Մենք ուզեցինք Չեխոսլովաքիան փրկել բնաջնջումէ եւ պատեհութիւն ընծայել ապրելու իրրեւ նոր պետութիւն մը, այն ապահովութեամբ եւ չէզոքութեամբ ուր կը գտնուի Զուիցերիան: Մենք Չեխոսլովաքիան փրկեցինք կործանումէ, իսկ եւրոպան՝ փլուզումէ: Չիս մեղադրեցին իրրեւ վախկոտ, թոյլ, ինքնահաւան եւ ընչաքաղց: Ամբաստանեցին թէ երկիրը պատերազմի անդունդը առաջնորդեցի: Անոնք որ այս մեղադրանքները արձակեցին, չատ չուտ մոռցան անցեալ չարթնուան պայմանները եւ մեր միտքերն ու սիրտերը լեցնող մտածումներն ու յուզումները: Վերջին պահուն ես էի, եւ միայն ես, որ « Այո» կամ «ոչ » պիտի ըսէի, եւ իմ պատասխանէս կախում ունէր միլիոնաւոր հայրենակիցներու, անոնց կիներուն եւ զաւակներուն ճակատագիրը: Երբ մարդ մը իմ տարիքիս կը հասնի եւ այս պաշտօնը կը վարէ, քննադատութիւնը եւ նոյնիսկ նախատինքը արժէք չունին, բաղդատելով իր իսկ խղճին հետ: Ես համոզուած եմ թէ պատերազմին առաջքը առի իմ բռնած դիրքով »:

Պ. Չեյմպըլէն այս առթիւ բացատրեց թէ անձնական չփումները չատ աւելի օգտակար են, քան միջազգային խորհրդաժողովները :

—« Կամ պէտք է վճռել թէ անկարելի է բարեկամութեան եւ վստահութեան ամենաթեթեւ յարաբերութիւն մը ունենալ միհէտձան պետութեանց հետ, պատրաստուիլ ընդհանուր պատերազմի մը եւ դինակցութիւններ կնքել. եւ կամ պէտք է փնտռել բոլոր միջոցները, որոնց շնորհիւ կրնանք խուսափիլ պատերազմէն, վերլուծելով ընդհարման պատճառները եւ չանալով զանոնք ջնջել բանակցութեամբ, գործակցութեամբ եւ բարեկամեցողութեամբ: Ես չեմ հաւատար թէ այսպիսի ծրագիր մը պիտի մերժուի բրիտանական ազգէն, մինչեւ անդամ եթէ ատոր համար հարկ ըլլայ անձնական չփումներ ունենալ դիկտատորներու հետ»:

Վարչապետը այս առթիւ պատասխանելով զանազան հարցումներու, ըսաւ թէ պարտաւորիչ դինուորութիւն պիտի չհաստատուի Անգլիոյ մէջ, խաղաղութեան ատեն: Նոր ընտրութիւններ ալ պիտի չկատարուին :

Գերմանացիները իրենց ուզածը կը գրաւեն

Գերմանական զօրքը հինգերորդ չրջանը մտնելով, գրաւեց հողամաս մը եւս որ նախատեսուած չէր Միւնիխի համաձայնութեան մէջ եւ ուր կը գտնուին 850,000 Չեխեր: Այս գրաւումով երկիրը գրեթէ երկուքի կը բաժնուի: Չեխական կառավարութիւնը բողոքեց Պերլինի միջազգային յանձնաժողովին, բայց այս վերջինը յանձնարարեց համակերպիլ: Այս որոշումով, միայն 38 մղոնի անջրպետ մը կը մնայ Պոհեմիոյ եւ Մորավիոյ միջեւ, տարածութիւն մը ուր ոչ երկաթուղի կայ, ոչ ալ ճամբայ: Գերմանիոյ հսկողութեան կարեւոր կայարանին պիտի կրնայ տիրապետել այս տարածութեան վրայ: Որոշումը միեւնոյն ատեն մահացու հարուած մը կ'իջեցնէ Չեխոսլովաքիոյ ճարտարագործութեան, ձգելով միայն հողագործական երկիր մը: Չեխերը կը վախնան որ Փրական ալ գերմանական գրաւման տակ իյնայ :

**** Չեխոսլովաքիոյ վարչապետը առժամապէս ստանձնեց նախագահութիւնը, մինչեւ նոր ընտրութիւն: Երկու դաս դինուորներ ազատ արձակուեցան, եւ ուրիշներ ալ հետզհետէ կ'արձակուին:*

**** Սլովաքներու ժողովրդական կուսակցութիւնը համաձայնելով միւս հոսանքներուն հետ, որոշեց գործակից Չեխերուն հետ, կազմելու համար ինքնօրէն Սլովաքիա մը նոր պետութեան մէջ, նման նախկին Աւստրիա - Հունգարիոյ: Կառավարութիւնը անմիջապէս հաւանութիւն յայտնեց եւ վարչապետ մը նշանակուեցաւ Սլովաքիոյ համար, իր նախարարները անուանելու իրաւունքով :*

**** Գերմանիոյ հետ համաձայնութիւն մը կնքելու հոսանքը երթալով կը զօրանայ Փրակայի մէջ: Արտաքին նոր նախարարը, որ Հոմի դեսպանն էր, եղած է նաեւ դեսպան Թոքիոյի եւ Պերլինի եւ մօտերս Գերմանիոյ մայրաքաղաքը պիտի երթայ:*

**** Հունգարիոյ արտաքին նախարարութեան խորհրդականը Վարչաւա երթալով, երկար տեսակցութիւն մը ունեցաւ Լեհաստանի արտաքին նախարարին հետ: Լեհաստան պիտի պնդէ որ Կարպաթեան չրջանը Հունգարիոյ կցուի եւ երկու երկիրները սահմանակից ըլլան :*

Շ. Յ. Դ.

Փառիզ

ՊԱՆԵԼԻՈ ՔՈՇԻՆի «Արծիւ» ընթակոմիտէն ժողովի կը հրաւիրէ բոլոր ընկերները, *8* Հոկտեմբեր, Շաբաթ երեկոյ ժամը 9ին, «Կորիւն» ակումբին մէջ: կարեւոր օրակարգ:

Գաղատ

Ս�էՆ ՄՈՐԻՍի «Ցառաջ» խումբի ընդհ. ժողովը՝ *9* Հոկտ., Շաբաթ կէսօրէ վերջ ժամը 2ին, սովորական ցաւաքատեղին, կարեւոր օրակարգ:

ՎԱԼԱՆՍի կոմիտէի ընդհ. ժողովը՝ *8* Հոկտ., Շաբաթ երեկոյ ժամը 8ին, Ք. Ե. Դ. «Սիամանթօ» ակումբին մէջ, օրակարգ՝ ընտրութիւն պատգամաւորի, բոլոր ընկերներու ներկայութիւնը պարտաւորիչ է:

Ս. ԷՔԻԷՆի «Ընտօք» ընթակոմիտէի ընդհ. ժողովը՝ *9* Հոկտ., կիրակի կէսօրէ վերջ ժամը 3ին, «Դուրեան» գլխադարանը: Ընկերներուս ներկայութիւնը պարտաւորիչ է:

ԿՐԸՆՈՊԼի «ԵՐԻԵՆԵԹրայրեան» կոմիտէն ընդհ. ժողովի կը հրաւիրէ բոլոր ընկերները, *8* Հոկտ., Շաբաթ երեկոյ ժամը *8.30*ին, Ծաեօթ ցաւաքատեղին:

ՈՂՋԵՐԹի ԵՐԵԿՈՅԹ—ՊԱՐԱՀԱՆԷՍ

ՊԱՏՈՒԱՌ ՆԱԽԱԳԱՀՈՒԹԵԱՄԲ ՊՈՒՇ ՏԻ ՌՈՆ Պ. ՆԱՀԱՆԳԱՊԵՏԻՆ ԵՒ ՄԱՐՍԷՅԼԻ Պ. ՔՂՂԱՔԱՊԵՏԻՆ

ՄԱՐՍԷՅԼԻ ՀԱՅ ԵՐԻՏԱՍԱՐԴԱԿԱՆ ԸՆԿԵՐԱԿՑՈՒԹԵԱՆ ԿՈՂՄԷ ՀԱՑ ԶԻՆՈՒՈՐՑՈՒՆԵՐՈՒ ԴՐՕՇԻ ՏԱԿ ԿԱՆՉՈՒԵԼՈՒՆ ԱՌԻԹՈՎ

8 Հոկտ., Շաբաթ գիշեր ժամը 9ն մինչեւ առաւօտեան 5
Պրէպան Մարսէյեէի սրահին մէջ, 146 Շոմէն տէ Շարդրէօ
Բացման խօսք՝ Պ. ՀՐԱՆՏ ԱՒԵՏԵԱՆի կողմէ:
կը խօսի՝ Պ. ՏԻՐԱՆ ԹԷՔԷԵԱՆ:

Նոր ծրագիր Պաղեստինի համար

« Տէյլի Թլէկրաֆ»ի մէջ կը կարդանք (հոկտ. 6).—

Իրաքի արտաքին գործերու նախարար Սայիտ Թէֆիք վաչա էլ Սուատի, որ Լոնտոն կը գտնուի իբր հիւր անգլիական կառավարութեան, բերած է Պաղեստինի հարցը լուծելու բոլորովին նոր ծրագիր մը :

Ան այսօր պիտի խորհրդակցի այս մասին պատերազմական նախարար Հոր - Պէլիշայի, գաղթային նախարար Մաքտոնըլտի եւ սիոնական կազմակերպութեան պետ Տոքթ. Վայցմէնի հետ :

Կը հաւատան թէ նոր ծրագիրը ամբողջապէս չեղեալ պիտի հռչակէ Պալֆուրի սկզբունքը եւ պիտի ջնջէ հրէական ազգային տունի դրութիւնը: Նոր ծրագրով պիտի վերակազմուի Պաղեստինը իրրեւ նոր պետութիւն անգլիական հոգատարութեան տակ, Իրաքի նման, ուր Հրեաները ամէն պատեհութիւն պիտի վայելեն իրրեւ Պաղեստինցիներ, բայց հրէական պետութիւնը վերջ պիտի գտնէ :

Եթէ այս ծրագիրը իրականանայ, Հրեաներու եւ Արաբներու միջեւ գործակցութիւնը պիտի վերահաստատուի եւ քաղաքական սիոնականութիւնը պիտի մեռնի :

Այս ծրագրին մանրամասնութիւնները են.—

1· Ստեղծել առանձին անկախ պետութիւն մը՝ Պաղեստինի սահմանադիր ժողովի գծած հիմնական օրէնքներուն համաձայն:

2· Անգլիական կառավարութիւնը վարչական իշխանութիւնը պիտի փոխանցէ աստիճանաբար տեղական կառավարութեան , ինչպէս եղաւ Իրաքի մէջ :

3· Բոլոր Պաղեստինցիները, առանց ցեղի եւ կրօնի խտրութեան, պիտի վայելեն միեւնոյն քաղաքական ու քաղաքացիական իրաւունքները :

4· Բոլոր համայնքները պիտի վայելեն քաղաքացիական հաւասար իրաւունքներ: Ոչ մէկը միւսին վրայ առանձնաշնորհներ պիտի չունենայ :

5· Բոլոր արաբական եւ հրէական գիւղերուն ու քաղաքներուն պիտի արուին քաղաքապետական իրաւունքներ, առանց անհատներու քաղաքային իրաւունքներուն դպչելու :

Ծրագիրը կը սրամտադրէ նաեւ որ անգլիական առանձնաշնորհներն ու իրաւունքները լրիւ պահպանուին, ինչպէս նաեւ թոյլ չտրուի, որ ներգաղթով Հրեաներու թիւը աւելնայ Պաղեստինի մէջ:

Արտաքին նախարար Լորտ Հալիֆէքս ի պատիւ Իրաքի նախարարին ճաշ մը տուաւ արտաքին գործերու պաշտօնատան մէջ :

Պաղեստինի նոր ծրագրին չուրջ խորհրդակցութեան ներկայ եղաւ Տոքթ. Վայցմէն :

ՉԱՆԱՉԱՆ ԼՈՒՐԵՐ ՔԱՆԻ ՄԸ ՏՈՂՈՎ

ԹՈՒԼՈՒԶի ՕՏԱՐԱԿԱՆՆԵՐՈՒՆ դէմ հետապնդումներ կատարելով, քննուեցան 5000 անձերու թուղթերը եւ 200 հոգի ձերբակալուեցան,— մեծ մասով Իտալացիներ, Սպանիացիներ, Չինացիներ եւն. : 50 հոգի արդէն արտաքսման դատապարտուած ըլլալով, բանտարկուեցան, 50 հոգի եւս արտաքսման դատապարտուեցան, հինգ դատավիճակներ ալ վատարուեցան 48 ժամէն :

ՄԱՐՍԷՅԼԻ ԻԻԴԻ ԳՈՐԾԱՐԱՆԻՆ (Պուլվար Օտտօ) արկածին հետեւանքով, ծանրապէս վիրաւորուած է նաեւ ընկեր Անդրանիկ Ֆաչաարեան: Կը կարծուի թէ գոհերուն թիւը աւելի մեծ է, չատեր վիրաւորներուն տակ մնացած ըլլալով:

ՁԵՐԲԱԿԱԼՈՒԹԵԱՆ հինգ աւազակներ, որոնք մեղսակից կը համարուին Մարսէյլի կառախումբին մէջ վերջերս կատարուած մեծ գողութեան (ձոյլ ոսկի եւն. 7,000,000 ֆրանք արժէքով) :

ՄԵԾԱՔԱՆԱԿ ՉԻՆՔԵՐ բռնուեցան (29 գնդացիր, երկու թընդանօթ, բազմաթիւ հրացաններ եւն.) բեռնակառքի մը մէջ , ուրու Մոնթրէոյի մէջ: Կառապանը եւ ընկերը ձերբակալուեցան, երբ կը փորձէին ծախել պէնքերը :

ԱՐԱՐԱՅԻ ՏԱՐԵԴԱՐՁԸ ԼԻՈՆԻ ՄԷՋ

ԼԻՈՆԻ ԵՒ ՏՐԶԱՆՆԵՐՈՒԻ ՀԱՅ ԼԵԳԷՈՆԱԿԱՆ ՄԻՈՒԹԵԱՆ ԿՈՂՄԷ

Կը ծօնուի Ազատագրի հերոսամարտի 20րդ տարեդարձը լինելու նաեւ Միութեան դէմքին պաշտօնական յանձնումը:

Կիրակի, 9 Հոկտեմբեր, կէսօրէ վերջ ժամը 2.30ին, երբորդ Թաղապետարանի սրահին մէջ:

ՊԱՏՈՒԱՌ ՆԱԽԱԳԱՀՈՒԹԵԱՄԲ ԸՆԿ. Տ. ԹՔՔԷԵԱՆԻ ԿԸ ԽՕՍԻ Պ. Կ. ՄՐՃԵՑԵՆ

ՏԻԿԻՆՆԵՐ, ՕՐԻՈՐԴՆԵՐ ԵՒ ՊԱՐՈՆՆԵՐ

ՕԳՏՈՒԵՑԷՔ ԲԱՑԱՌԻԿ ԱՌԻԹԷՆ

ԶԵՒԱՉԻՏՈՒԹԵԱՆ ԳԻՇԵՐԱՅԻՆ ԴԱՍԸՆԹԱՑՔՆԵՐ

Հոկտեմբեր 20էն սկսեալ ՏԻԿԻՆ ՎԱՐԴԱՆԵԱՆ (Մասնագէտ ձեւափոխութեան), պիտի ունենայ Պաղեզօ-Քաշանի, Իսիի եւ Ալֆորվիլի մէջ ձեւափոխութեան գիշերային դասընթացքներ, շաբաթը մէկ անգամ, ժամը 8էն 11, հայ ակումբներու մէջ, գիւրութիւն տալու նամար անոնց որ ցերեկները կ'աշխատին: Պիտի սորվեցնէ վեց ամսուան մէջ, անոնց որ կ'աշխատին եւ կը հետեւին կանոնաւորապէս: Հետեւողները պիտի սորվին կատարեալ ձեւել (coupe parfaite) ամենավերջին մոդայով եւ պիտի ստանան իրենց վկայականը: Մանրամասնութեանց համար փափաքողները դիմեն 12 Rue Saint Sulpice, (4րդ յարկ) Տիկին Վարդանեանի, Paris(6). Մէթրօ Օտէօն:

ԵԴՈՒԱՐԴ ԳԱԼՓԱՔՃԵԱՆ

ԴՐԱՄԱՏՈՒՆ, 48 rue de la République, Marseille

Tél. Colbert 74—51, 47—22

Ծառայ դրամներու փոխոխութիւն. Չէքեր կը արուին ամէն երկրի համար: կը գնենք եւ կը ծախենք ոսկի դրամներ.

ՀԱՅ ՊԱՅՄԱՆԱՒՈՐ,

“ ՇԻՐԱԿ ”

Արեւելքի միակ իսկական օղին է: Անզուգական՝ Մարսէյլի Շիրակեան: Աւանդական վօր ապուրիչ ախորժաբեր, պատրաստուած գուտ չաղիչ ձիւթով: Հայ աւանդական սեղանին գարդ:

ՐԱՔԸ ՏԻՒԶ

Ջատ իսպառ է քաշուած եւ անհետացած պատասխան հայկական օղին է Րաքը Տիւզը. Ջատագրեալ աուրէհտաներ օղիներէ ոգ ձեր սուրհոտը կ'ալլէ եւ գիշերները ջուր կը խմէք եւ ես վնասէ ձեր առողջութեան: Խմեցէք միայն Րաքը Տիւզը որուն անբրա, կազդուրիչ եւ ախորժաբեր ըլլալը հաստատուած է:

Dalakupeian 8 Rue Suffren, Dépôt: 7 Rue de la Paix, Marseille. Tél. Dragon 70—89.

ՀՈՒՇԱՏԻՏ

ՖՐ. Կ. ԽՄԱՒ Իսի լէ Մուլինոյի Մասնաճիւղի Ընդհ. ժողովը, 8 Հոկտեմբեր, Շաբաթ երեկոյ ժամը 8ին, իր դպրոցին մէջ, 2 Ռիւ տը լա Տէֆոնս: Կարեւոր օրակարգ: ժողովէն վերջ Մասնաճիւղս պիտի զբաղի ձեւափոխութեան գիշերային դասընթացքով: Ներկայ պիտի ըլլայ ձեւափոխութեան ուսուցչուհին:

ՎԱԼԱՆՍԻ Զ. Ո. Մ. Մարզականի առաջին ախոյենական մրցումը տեղի պիտի ունենայ կիրակի, 9 Հոկտ., Cheylardի մէջ: Փափաքողները կրնան առնել օթոքարը որ կը մեկնի Քաֆէ տը լ'Էսթի առջեւէն ժամը ճիշդ 12.30ին :

ՓԱՐԻԶի Ֆ. Կ. Խաչի Ընդհ. ժողովը՝ 8 Հոկտ., Շաբաթ կէսօրէ վերջ ժամը 4.30ին Բաւնգոլթօ-լանի ցան սէջ, 8 Ռիւ Ֆօսիւէ. փարիզ:

ՀԱՑ ԿԱՄ. ԵՒ ՄԱՐՏ. Միութիւնը անդամական ժողովի կը հրաւիրէ, Փարիզի շրջանի ազգմիկ ընկերները, այսօր, Շաբաթ երեկոյ ժամը 8.30ին, 66 Rue de Bellevilleի թաղայի վերնայարկը:

ԿԸ ԽՆԴՐՈՒԻ ստիպողաբար Պ. Սվաճեանէ (նախապէս Maison Seva T. S. F. 212 Fbg. St. Martin) որ իր նոր հասցէն տեղեկացնէ թեմիս վարչութիւնս:

ԹԱՐԳՄԱՆՉԱՑ ՏՕՆԸ

Մարսէյլ - Փրատոյի Մայ եկեղեցիի վարչութիւնը կը ծանուցանէ թէ Սրբոց Թարգմանչաց Տօնը մեծաւոյ հանդիսութեամբ պիտի կատարուի կիրակի օր, 9 հոկտ.: կը հրաւիրուի հայ ժողովուրդը մասնակից ըլլալ այդ հոգեշունչ արարողութեանց:

ԳՈՀԱՐԱՆԱԿԱՆ ԱՂՕԹՔ ՓԱՐԻԶԻ ՀԱՑՈՑ ԵԿԵՂԵՑԻՒՆ ՄԷՋ

Հոգաբարձութիւնս կը ծանուցանէ թէ՝ Յառաջիկայ կիրակի օր, 9 Հոկտեմբեր, խաղաղութեան պահպանման առթիւ, գոհարանական մասնաւոր աղօթք տեղի պիտի ունենայ փառը աղօթք տեղի պիտի ունենայ Սրբոյ Ս. Յովհաննէս Մկրտիչ եկեղեցւոյն մէջ: Պատարագը կը սկսի ցերեկոյն մէջ՝ ժամը 10ին, գոհարանական աղօթքը ժամը 11.30ին (Քրիստոս պատարագ եալէն առաջ) :

ԳԱՅԼԻՔ ՏԵՍԼԷՔ ԼԻՈՆԻ ՄԷՋ

Cinéma REXY

Cours Lafayette, angle Garibaldi

Le Gérant : H. STEPHAN

Imprimerie A. DER (AGOPIAN)

17 Rue Domenna — PARIS (13e)

PHÉNIX
anis distillé
Agent General : M. Albert Bacri . 19. rue Turbigo PARIS 2e. Tel: Cent: 83-17.

ՐԱՔԻ ՓԷՆԻՔՍ

AGENCES: ԳՈՐԾԱԿԱԼՆԵՐ

LYON: ԼԻՈՆ — *M. Francis COTTON, 68 Avenue Galline; à Villeurbanne, près Lyon. Téléph. Lalande 64-10.*

MARSEILLE, ՄԱՐՍԷՅԼ — *M. SIMONDI, 17 Allées des Primevères. à Marseille.*

ՅԱՌԱՋ

ՕՐԱԹԵՐԹ, ԱԶԳԱՑԻՆ, ՔԱՂԱՔԱԿԱՆ, ԳՐԱԿԱՆ

LE PREMIER QUOTIDIEN ARMENIEN EN EUROPE

HARATCH

(Fondé en 1925) :-: R. C. Seine 276.286

Directeur et Propriétaire : SCH. MISSAKIAN
Rédaction et Administration
ԽՄԲԱԳՐՈՒԹԻՒՆ ԵՒ ՎԱՐՉՈՒԹԻՒՆ
17, Rue Damesme, PARIS (13e)

Téléphone : Glacière 15 - 76
Chèque Postal Paris 1678 - 63
(ԵՐԹԵԻԿԻ ՀԱՄԱՐ՝ Métro : TOLBIAC)

ԲԱԺԱՆՈՐԴԱԳՐՈՒԹԵԱՆ ՊԱՅՄԱՆՆԵՐ — ՏԱՐԵԿԱՆ ՎՃԱՐՄՍԵԱՑ ԵՒԱՄՍԵԱՑ

Ֆրանսա եւ Գաղութներ	150 ֆրանք	75 ֆրանք	40 ֆր.
Անգլիա եւ Իտալիա	285 ֆրանք	140 ֆրանք	
Ուրիշ երկիրներ	235 ֆրանք	110 ֆրանք	

ԿԻՐԱԿԻ 9 ՀՈԿՏԵՄԲԵՐ DIMANCHE 9 Octobre 1938

ԺԴ ՏԱՐԻ — 14e Année No. 3856

Խմբագիր՝ ՇԱՒԱՐՇ ՄԻՍԱՔԵԱՆ

ԳԻՆ 50 ՍԱՆԹԻՄ

ԵՐԿՈՒ ԽՕՍՔ

Ի՞ՆՉՊԷՍ ԲԱՆԱԼ ՃԱՄԲԱՆ

Աւելի քան մէկ տարիէ ի վեր կը հնչէ ազդանշան մը, մասնաւորապէս մեր շրջանին մէջ, — Միացեալ Ճակատ :

Նոր չէ բանաձեւը, բայց Դաշնակցութեան կեդրոնական մարմինն ու մամուլը մասնաւորապէս արծարծեցին զայն, տարիներն ու ամսուլը մասնաւորապէս պահանջները, ազգային թէ քաղաքական :

Անկախ՝ այդ քարոզութիւններէն, օրուան դէպքերն ալ կը յիշեցնէին թէ պարտաւոր ենք ներքին ճակատ մը յարդարել եւ դէմ յանդիման մը ապահովել: Աւելի քան երբեք :

Արդի՞ւնքը: Զափազանցութիւն պիտի ըլլար ըսել թէ բոլորովին յուսախաբ եղանք:

Ճիշդ է, ոչ «Միացեալ Ճակատ» կազմուեցաւ, ոչ ալ կեդրոնական դեկավարութիւն մը ունեցանք: Տեղ - տեղ փորձեր կատարուեցան, մասնաւորապէս գաւառական շրջաններու մէջ, տեղական գործերու համար: Բայց բուն բանաձեւը տակաւին կը մնայ տեղանի վրայ, իբրեւ ծրագիր կամ բաղձանք :

Բայց եւ այնպէս, կան բարենշան երեւոյթներ, որոնք «ապագայ կը խոստանան»:

Ամէն պարագայի մէջ, մեզմացած են կիրքերը: Մթնոլորտը նօսրացած է, եւ փոխադարձ բարեացակամութեան ճիգ մը կրնայ հարթել ճամբան, խօսքէն գործի անցնելու համար:

Դաշնակցութենէն զատ, ամկավարներն ալ, որոնք առաջ լսել անդամ չէին ուզեր, տեսակէտներ յայտնեցին միացեալ ճակատի մասին: Մինչեւ անգամ անոնց մէկ օրկանը սրատյո՛չ կոչ մը ուղղեց Հ. Ց. Դ. Ընդհ. ժողովին, խոստովանելով թէ Դաշնակցութիւնը «արտասահմանի հայ կուսակցութիւններուն մէջ ամենէն ուժովն է դեռ », («Արեւ», 8 օգոստոս): Եւ այս առթիւ յայտնեց արամադրութիւններ որոնք բաներ մը հասկցնել կ'ուզէին :

Միւս հոսանքներէն լուր չունինք, բացի լրագրական ճամարտակութիւններէ : Իսկ ինչ որ «Հէնչակ» հասարակութիւն կը կոչուի, միշտ ալ արամադիր է «իւրովհան ծառայելու», կը բաւէ որ քայլ մը առնուի, նախաձեռնութեան փորձ մը կատարուի :

Արդ, կը կարծենք թէ պարագաները երբեք այսքան նպաստաւոր եղած չէին, այդպիսի նախաձեռնութեան մը համար:

Որքան դիտենք, մասնակի խօսակցութիւններ կատարուած են զանազան վայրերու մէջ, եւ հաւանական է որ եղրակացութեան մը յանգին :

Զգելով ուրիշ զաղութներ եւ ամփոփուելով մեր շրջանին մէջ, արդեօք ժամանակը եկած չէ՞ այդպիսի նախաձեռնութիւն մը սանձնելու, կուսակցական ճամբով :

Ի՞նչ օգուտ օրն ի բուն քարոզելէն, երբ դիտենք որ աշխարհը գործով կը շարժի: Ընդհանրապէս չափել - ճեւելով, բայց երբեմն ալ յառաջ նետուելով :

Եթէ ուրիշներ կը դանդաղին, հրաչքի մը կամ ադէտի մը կը սպասեն, «Միացեալ Ճակատ»ին քարոզիչները իրե՞նք ալ պէտք է անձրկին :

Ժամանակը եկած չէ՞ որ Դաշնակցութեան Եւրոպայի կեդրոնական կոմիտէն ինք սանձնէ նախաձեռնութիւնը խորհրդակցական ժողովի մը, եթէ ոչ Միացեալ Ճակատի ծրագիրը իրականացնելու, գոնէ փոխադարձ հասկացողութեան մը ճամբան հարթելու համար :

Եթէ կան հարցեր որ ջուր կը վերցնեն, ուրիշներ չատոնց հասունցած են, անվիճելի են, բոլոր հոսանքներուն համար :

Այս կացութեան մէջ, ինչո՞ւ յամենալ ձեւակերպութիւններով :

Հրաւէր մը զանազան հոսանքներու, ինչպէս եւ սրտցաւ եւ հեղինակաւոր անհատներու, խօսակցութիւն մը՝ դէմ դիմաց, դէմ դիմաց, — թերեւս լոյս մը կը ծագի :

Եթէ սպասենք որ բոլորն ալ միաձայն հաւանութիւն յայտնեն նախապէս, իրենց թերթերով կամ ճառերով, տարիները պիտի թաւալին այնպէս ինչպէս մինչեւ հիմա, եւ Հայկական Արտասահմանը միշտ ալ պիտի մնայ անկերպարան, թեւաբեկ եւ անդամալոյծ :

Մեր համոզումով, նոյնիսկ այն հարցերը որ կանխակալ կարծիքներ գոյացուցած են— ինչպէս, օրինակ, Հայաստանի խնդիրը — կրնան լուսաբանուիլ միայն ճակատ ճակատի խօսակցութիւններով, եւ ոչ թէ լրագրական փոխանակութեամբ :

Շատ - շատերը Դաշնակցութեան հանդէպ նախապաշարուած են պարզապէս իրենց նախնական, թերի կամ ծուռ գիտելիքներով: Ուրիշներ հարեւանցի զաղափարներ ունին, թէ հայրենիքի եւ թէ Հայկական Արտասահմանի խնդիրներու մասին:

Երբորդ դաս մըն ալ երբեք սեղանի առջեւ նստած չըլլալով, բնազդաբար կը խրտչի եւ աւեւտրան կը կարգայ իր սեփական տանիքէն:

Եւ վերջապէս կան «անկախ»ները, որոնք յարած չըլլալով որեւէ կազմակերպութեան, կը սպասեն ազդանշանի մը, գործնական քայլի մը, իրենց խմաստութիւնը տրամադրելու համար :

Ամէն պարագայի մէջ, կը կարծենք թէ այլեւս պատճառներ չունինք վարանելու կամ ձգձգելու, երբ օրուան հոգերը իրար կը հրմշտկեն այնքան ուժգնօրէն: Երբ ամէն օր կը տեսնենք մերկապարանոց անզօրութեան մը պատկերները,— հայկական ճակատին վրայ :

Այս ժողովուրդը աւելի խիզախ էր, տարբեր պարագաներու մէջ :

ՎԵՐՋԻՆ ԺԱՄ

ԳԵՐՄԱՆԻՈՅ ՏՆՏԵՍԱԿԱՆ ԱՐՇԱԻԸ ԴԷՊԻ ՄՕՏԱԻՈՐ ԱՐԵՒԵԼՔ ԵՒ ԹՈՒՐՔԻԱ

ԱԶԴԵՑՈՒԹԵԱՆ ՊԱՅՔԱՐ ԱՆԳԼԻՈՅ ԴԷՄ

Էնկիւրիէն կը հեռագրեն Տէյլի Թելէկրաֆի (հոկտ. 7).—

Գերմանիոյ տնտեսական նախարար Հէր Ֆունք, որ պտոյտի եկած է հարաւ - արեւելեան Եւրոպայի երկիրները, յաջողցնելու Գերմանիոյ մեծագոյն տնտեսական յարձակողականը, բացառիկ ճիգ գործ կը թափէ, որպէսզի Թուրքիոյ մէջ անգլիական շահերը արգելք չհանդիսանան Գերմանիոյ առեւտրական թափանցումին : Կ'ըսուի թէ Անգլիոյ վերջերս փոխ տուած տասը միլիոն սթերլինը եւ Գարապիւքի երկաթի գործարաններու չինութիւնը անգլիական հսկողութեան տակ՝ կը ձգտին խոչընդոտ հանդիսանալ գերման առեւտուրին զարգացման Թուրքիոյ մէջ :

Թէեւ Հէր Ֆունք երէկ հասաւ այստեղ եւ տեսակցեցաւ միայն Թուրքիոյ տնտեսական նախարար Շաքիր Քէսկիրի հետ ու ճաշի մը ներկայ եղաւ, բայց արդէն մանրամասնօրէն տեղեակ է թէ Թուրքիա ինչ բաներու պէտք ունի, իրականացնելու համար իր քառամեայ ճարտարարուեստական ծրագիրը :

Գերման նախարարին կ'ընկերանայ տնտեսական քարոզութեան պետ Հէր Քնոթէ, ինչ որ կը նշանակէ թէ իր ճամբորդութիւնը արտակարգ կարեւորութիւն ունի :

Այս ճամբորդութեան զուգադիպած է նաեւ գերման ճարտարարուեստական եւ զրամատիրական խմբակի մը ժամանումը այստեղ: Այս անցուդարձերը, ինչպէս նաեւ Թրքական դահլիճին զումարումը Թրքական մայրաքաղաքի ամէնէն նշանակալից դէպքերն են :

**** Վերջին լուրերու համաձայն, Պերլինի մէջ մեծ զոհունակութիւն պատճառած են Պելկրատի եւ Էնկիւրիի մէջ չահուած արդիւնքները: Այս առթիւ կ'ըսեն թէ Գերմանիա կրնայ հարաւ - արեւելեան Եւրոպայի պետութեանց տրամադրել ամէն տեսակ ապրանք, որոշ քանակութեամբ եւ հաստատուն դիներով: Կիսապաշտօնական զեկոյց մը կ'ըսէ թէ տնտեսական նախարարին բանակցութիւնները Թուրքիոյ հետ՝ «յանգած են կատարեալ արդիւնքի մը եւ համաձայնութեան »: Գերմանիա դրաւելով Զուէյթեան շրջանը, զօրացուցած կ'ըլլայ իր ճարտարադործական դիրքը, կրնայ հողագործական արտադրութիւններ եւ հում նիւթեր գնել հարաւային արեւել. Եւրոպայէն, մեւնոյն տեսն զարկ տալով իր արտածումներուն :*

Տնտեսական նախարարին այցելութենէն քանի մը չարաթ առաջ, էնկիւրի հասած էր գերման գործարանատէրերու խմբակ մը, որ տրամադիր է երկարատեւ վարկեր բանալու Թուրքիոյ, որպէսզի կարենայ գործադրել իր քառամեայ ծրագիրը :

**** Անգլիոյ առեւտրական նախարարութեան մէկ ներկայացուցիչը հետեւեալ յայտարարութիւնն ըրաւ Գերմանիոյ տնտեսական նախարարին Թուրքիա այցելութեան առթիւ.*

— « Մենք ուշադրութեամբ կը հետեւինք այդ այցելութեան ընթացքին: Շատոնց է որ Գերմանիա կը ջանայ իր առեւտրական գործունէութիւնը տարածել Պալքաններու մէջ, եւ մենք զոհացած չենք միայն դիտելով : Կրնամ ըսել նոյնիսկ որ Գերմանիոյ ներկայ ճիգը տեսակ մը հակազդեցութիւնն է մեր կատարած աշխատանքին: Քանի մը ամիս առաջ, մենք առեւտրական դաշնագիր մը կնքեցինք Թուրքիոյ հետ, իսկ սեպտեմբերի սկիզբը յարեւնման դաշնագիր մը՝ Ռումանիոյ հետ»:

Լոնտոնի առեւտրական շրջանակները կը հաւատան թէ մօտերս դաշնագիր մը պիտի կնքուի Անգլիոյ եւ Պուլկարիոյ միջեւ : Այս դաշնագիրը խմբագրուած էր Պորիս Թագաւորին վերջին այցելութեան առեն :

ՖՐԱՆՍԱՆ ՊԻՏԻ ՃԱՆԶՆԱ՞Ց ՖՐԱՆՔՕՆ

Արտաքին նախարարին յայտարարութիւնները

Արտաքին նախարար Պ. Ժոռժ Պոնէ առջի օր ալ ներկայացաւ ծերակոյտի արտաքին գործերու յանձնաժողովին, լուսաբանութիւններ հաղորդելու համար միջազգային կացութեան մասին: Այս առթիւ պատրաստուած էր երկար հարցարան մը, որուն նախարարը պատասխանեց մանրամասնօրէն: Իր բացատրութիւնները կը հետեւի թէ Ֆրանսա կրնայ մօտերս դիւանագիտական յարաբերութիւններ հաստատել զօր. Ֆրանքոյի հետ, երբ կարգադրուի օտար կամաւորներու յետս կոչման խնդիրը: Այս հարցին համար տենդագին բանակցութիւններ կը կատարուին Անգլիոյ եւ Իտալիոյ մէջեւ, եւ Ֆրանսա անհամբեր կը սպասէ անոնց արդիւնքին :

Պ. Ժոռժ Պոնէ հերքեց այն զրոյցը թէ ազգայնական Սպանիոյ մայրաքաղաքին մէջ դեսպան պիտի նշանակուի անկախ երեսփոխան մը, ժան Մալվի :

Նախարարին լուսաբանութիւններէն վերջը, զեկոյց մը հրատարակուեցաւ, որուն համաձայն հետեւեալ խնդիրները քննուած են ծերակոյտի արտաքին յանձնաժողովին մէջ. —

1. Միջազգային երաշխաւորութեանց տարողութիւնը՝ Զեխո—

(Լուրերու շարունակութիւնը կարդալ Դ. էջ)

Շ.

ՕՐԸ ՕՐԻՆ

ԵՐԷԿ ԱԼ ԱՅՍՊԷՍ ԿԸ ԽՕՍԷԻՆ..

Փունջ մըն ալ բրիտանական խորհրդարանէն:

Ներողութիւն, կատակով սկսայ, բայց անգլիական լրջութիւն մը բառնեցաւ ներկաներուն վրայ, որ կը շեղի «Օրը Օրին»ի հանգամանքէն :

Ուրեմն կարդացէք իբրեւ խաղաքաղաքական գիտելիք, նորագելով ձեր դիւանագիտական պաշարը :

Երեսփոխանական ժողովի չորեքշաբթի օրուան նիստին մէջ, ամենէն նշանաւոր ճառը խօսեցաւ Զըրչիլ, որ ծովային Նախարար էր Մեծ պատերազմի շրջանին եւ գլխաւոր վարիչը Տարտանէլի արշաւանքին :

Ո՞ր մէկը յիշել իր խօսքերէն որ ոուսմի մը տպաւորութիւնը կը գործէին .

—«Վարչապետը կ'ըսէ թէ մեծ տարբերութիւն կայ Կոալիսիոնի պայմաններուն եւ Միւնիխի համաձայնութեան մէջեւ: Այո, տարբանակը ցցելով մէկ ոսկի պահանջեցին: Երբ արուեցաւ, այս անգամ երկու ոսկի պահանջեցին, միշտ տարբանակը ցցելով: Եւ վերջապէս դիկտատորը(Հիթլէր) հաւանեցաւ տանալ մէկ ոսկի , 17 չիլին եւ վեց փէնին եւ մնացեալը հաշուեց բարեացակամութիւն տալ - գային համար »:

Նախկին նախարարը, որուն աչքին Միւնիխի համաձայնութիւնը ամբողջական, ամենածանր պարտութիւն մըն է Մեծն Բրիտանիոյ եւ մանաւանդ Ֆրանսայի համար, հետզհետէ տամ - նալով ատելի խոր մտահոգութիւններ յայտնեց :

—« Կը զգունինք առաջնակարգ ազգի մը առջեւ: Կոյր չենք անոնք ի - րականութեան հանդէպ: Այժմ պէտք է աչքի առջեւ ունենանք որ կեդրոնական եւ արեւելեան Եւրոպայի բոլոր երկիրները պիտի ջանան լաւ յարաբերութիւններ մշակել հիթլէրական Գերմանիոյ հետ: Այն ճամբան որ Դանուբն ի վար կը տանի դէպի Սեւ ծով, լեցուն հանքածուխներ ու քարիւղ, այն ճամբան որ կ'առաջնորդէ մինչեւ Թուրքիա, բաց է այլեւս, եւ, դուբեմամբ կամ իրականօրէն, Մէջին Եւրոպայի այս բոլոր երկիրները իրաբու հաւէ պիտի խրին Պերլինէն արձակուած ուժի քաղաքականութեան ցանցին մէջ, ուժ ոչ միայն զինուորական, այլեւ տնտեսական : Իսկ այս բոլորը պիտի կատարուի հեչտօրէն եւ արագօրէն, առանց հրացան մը արձակելու »:

Մտենենք Լորտերու ժողովը :

Անդամներէն մէկը, լորտ Արնոյտ, որ երբեմն աշխատաւորական եղած է, կը յայտարարէ ընդհանուր բրիթիշեբրու մէջ.

— « Երբ աչքի առջեւ կը բերեմ աշխատաւորական կուսակցութեան վարիչներուն զէրքը եւ խօսած ճառերը տագնապի ընթացքին, զոհարանութիւն կը մատուցանեմ որ ձգեցի այդ կուսակցութիւնը »:

Ուրիշ մը, իսկ եւ իսկ անգլիացի.

— « Քաջալերել Զեխերը որ կռուին՝ պիտի նշանակէր թոյլ տալ որ իրենց երկիրը աւերակներու եւ զերեզմանատան վերածուի : Ո՛վ որ քաջալերած է Զեխերը կռուելու, արժանի է ազգի մը դատաստանը կոչուելու : Մեր ձեռքերը մաքուր են այդ խայտառակութենէն »:

Երրորդ մը, ընկերվարական.

— « Հէռ Հիթլէրի տրուեցան արեւելեան Եւրոպայի բանալիները, չի - տակ դէպի Սեւ ծով: Այս փոխանցումով Գերմանիոյ հանքածուխի արտադրութիւնը պիտի աւելնայ տարեկան 36 միլիոն թոն, իսկ երկաթի եւ պողպատի արտադրութիւնը 3 —4 միլիոն թոն »:

Կարդացէք եւ մխիթարուեցէք :

Վ.Ա.Էի

Հրեաները կը մերժեն Պաղեստինի նոր ծրագիրը

Երէկ հաղորդած էինք թէ նոր ծրագիր մը պատրաստուած է Պաղեստինի համար, մէկդի դնելով հրէական տունը: Պաղեստինի հրէական պաշտօնական Գործակալութիւնը մերժեց այս նոր ծրագիրը, զոր Իրաքի արտաքին նախարար Սայէտ Թէվֆիք էլ Սուէտի ներկայացուցած էր անգլիական կառավարութեան :

Պաղեստինի գործակալութեան վարչական մարմինը այս առթիւ հրատարակեց յայտարարութիւն մը, որու մէջ կ'ըսէ թէ հրէական ժողովուրդը չի կրնար ընդունիլ որեւէ ծրագիր, որ Հրեաները կ'ենթարկէ փոքրամասնութեան վիճակի մը : «Հրեաները Պաղեստինի մէջ են ազգային տուն հիմնելու նպատակով եւ իրենց այս իրաւունքը ճանչցուած է Մեծն Բրիտանիոյ, Մ. Նահանգներու եւ ամբողջ քաղաքակիրթ աշխարհի կողմէ:

Վերջին երկուքուկէս տարիներու խառնակութիւնները եւ ահաբեկումները չեն յաջողած արգիլել, որ Հրեաները առաջ տանին իրենց հայրենիքի վերաշինութեան գործը: Հրեաները պատրաստ են գործակցելու արաբ ժողովուրդին հետ, բայց չեն հաշտուիր այն ծրագրին հետ, որ զիրենք փոքրամասնութեան վիճակին մէջ կը դնէ »:

Այս յայտարարութիւնը հրատարակուեցաւ սիոնականներու պետ տոքթ. Վայզմէնի եւ Իրաքի արտաքին նախարարին միջեւ խօսակցութենէ մը ետք :

*** Վերջին լուրերու համաձայն, արեւնալի կռիւներ ծագած են Արաբներուն եւ անգլիացի զինուորներուն միջեւ, ուրբաթ օր : Սպաննուած են 80 Արաբներ, մէջն ըլլալով զեկավար մը :

*** Պաղեստինի մարզպանը, որ Լոնտոն կը գտնուի այժմ, կը շարունակէ խորհրդակցիլ նոր ծրագրի մասին: Մարզպանը պիտի վերադառնայ քանի մը օրէն: Հրեաները բոլորովին հակառակ են նոր ծրագրին եւ չեն ուզեր փոքրամասնութեան մը վերածուիլ արաբական պետութեան մը մէջ :

*** Համաարաբական ժողով մը գումարուեցաւ Գահիրէի մէջ, քննելու համար Պաղեստինի կացութիւնը: Մասնաւորապէս հնդիկ եւ մարոքցի պատուիրակներ ուժգնօրէն քննադատեցին Անգլիոյ քաղաքականութիւնը, «ճիհատ» պահանջելով :

ԱՆԳԼԻՈՅ ՕԴԱՆԱՒԱՑԻՆ հրամանատարը Փարիզ եկաւ երէկ, մասնաւոր պատուիրակութեան մը հետ, ուսումնասիրելու համար Ֆրանսայի օդանաւային կազմակերպութիւնը: Այս առթիւ անդամ մը եւս պիտի ուսումնասիրուի երկու պետութեանց օդատորմիղներուն գործակցութիւնը :

« ԴՈ՛ՒՐՍ ՏԱԼԱՏԻՆ ԵՒ ՊՈՆԷՆ», յայտարարեց համալսարանական կուսակցութեան ընդհ. քարտուղարը, Մորիս Թորէզ, ձմեռնային մարզարանին մէջ գումարուած ժողովի մը առթիւ, խօսելէն քննադատելով Միւնիխի համաձայնութիւնը: Ամբոխն ալ գոռալով, կը պահանջէր բանտարկել Տորիոն, Լա Ռոքը եւ Ֆլանտէնը (նախկին վարչապետը, որ չնորհաւորութեան հեռագիր մը ուղղած էր Հիթլէրի) :

ԶԼՅՈՒԽԻ ԿՂԶԻՆ Ա ՉՓԵՐ

ՀԱՅԿԱԿ ԹԱԼԱԼՅԱՆ — Պ. ՀԱՅԿԱԶՆԱՆ

Պատմվածք

Ես ինձ միշտ համարել եմ ուրախ մարդ։ Ինչո՞ւ, ինքս էլ չգիտեմ։ Գուցե ինձ այդպես ստիպել է իմ ուրախասեր բնավորությունը։ Ես սիրում եմ ուրախ մարդկանց, ուրախ երգեր, ուրախ պատմություններ։ Ես սիրում եմ ուրախ ծիծաղել, ուրախ ժպտալ։ Ես սիրում եմ ուրախ ապրել։

Ես ուրախ եմ, որ ապրում եմ ուրախ ժամանակներում։ Ես ուրախ եմ, որ ես ապրում եմ ուրախ մարդկանց մեջ։ Ես ուրախ եմ, որ ես ապրում եմ ուրախ քաղաքում։ Ես ուրախ եմ, որ ես ապրում եմ ուրախ տանը։ Ես ուրախ եմ, որ ես ապրում եմ ուրախ սենյակում։ Ես ուրախ եմ, որ ես ապրում եմ ուրախ մահճակալում։ Ես ուրախ եմ, որ ես ապրում եմ ուրախ բարձի վրա։ Ես ուրախ եմ, որ ես ապրում եմ ուրախ ծածկոցի տակ։ Ես ուրախ եմ, որ ես ապրում եմ ուրախ օդում։ Ես ուրախ եմ, որ ես ապրում եմ ուրախ ջրում։ Ես ուրախ եմ, որ ես ապրում եմ ուրախ հողում։ Ես ուրախ եմ, որ ես ապրում եմ ուրախ կրակում։ Ես ուրախ եմ, որ ես ապրում եմ ուրախ երկնքում։ Ես ուրախ եմ, որ ես ապրում եմ ուրախ աստղերի մեջ։ Ես ուրախ եմ, որ ես ապրում եմ ուրախ լուսնի տակ։ Ես ուրախ եմ, որ ես ապրում եմ ուրախ արևի տակ։ Ես ուրախ եմ, որ ես ապրում եմ ուրախ ամպերի մեջ։ Ես ուրախ եմ, որ ես ապրում եմ ուրախ անձրևի տակ։ Ես ուրախ եմ, որ ես ապրում եմ ուրախ ձյան տակ։ Ես ուրախ եմ, որ ես ապրում եմ ուրախ սառույցի տակ։ Ես ուրախ եմ, որ ես ապրում եմ ուրախ ամպրոպի տակ։ Ես ուրախ եմ, որ ես ապրում եմ ուրախ կայծակի տակ։ Ես ուրախ եմ, որ ես ապրում եմ ուրախ ծիածանի տակ։ Ես ուրախ եմ, որ ես ապրում եմ ուրախ գիշերի մեջ։ Ես ուրախ եմ, որ ես ապրում եմ ուրախ ցերեկի մեջ։ Ես ուրախ եմ, որ ես ապրում եմ ուրախ առավոտի մեջ։ Ես ուրախ եմ, որ ես ապրում եմ ուրախ կեսօրի մեջ։ Ես ուրախ եմ, որ ես ապրում եմ ուրախ երեկոյի մեջ

ԲԱՑԱՌ ԼԵԼԵՆ ԿԻ ԻՐ ԱԲՈՒՆ

— Նկճի Տօռոխ : Բան մը լսած ըլլա, չէ՞, ձեզի համր պատ...

— Ինչ ես լսած, Նիւսէ՛ն: Ինչ - պէս կրնայ ըլլալ, որ ես ալ չլսեմ: Ամբողջ գիւղը կը խօսի այդ մասին, ամբողջ գաւառը...

— Բայց ի՞նչ է պատահածը:

— Ա՛խ, ես ալ չեմ գիտեր: Ասկէ երկու օր առաջ, երբ ես ու կինս ճամբորդութեան մեկնած էինք Ալաշէհիր, մեր տունը մնացած էր Ֆաթմա Խանումին հսկողութեան տակ: Ֆաթմա Խանումը, որ մեր հարեւանուհին է, ինծի ըսաւ, թէ Ալի Ռըզա անունով մէկը մը, որ ինծի հետ ծանօթ է, ինծի համար նամակ մը ձգած է իր տունը: Ես ալ, երբ տուն վերադարձայ, գացի Ալի Ռըզայի տունը, որ գիտէի, թէ Ալի Ռըզան ինծի համար ինչ որ նամակ մը ձգած է, զայն ինծի տայ: Ալի Ռըզան ինծի տուաւ նամակը, որ կարդացի, եւ տեսայ, որ Ալի Ռըզան ինծի կը հրաւիրէ, որ իր տունը երթամ, որովհետեւ ինք ինծի հետ կարեւոր խօսակցութիւն մը ունի ընելիք: Ես ալ գացի Ալի Ռըզայի տունը, եւ ան ինծի ըսաւ, որ ինք ինծի հետ կարեւոր խօսակցութիւն մը ունի ընելիք, եւ ես ալ ըսի, որ ինչ որ ունի ըսելիք, ըսէ՛ ինծի, որովհետեւ ես ալ ինծի հետ կարեւոր խօսակցութիւն մը ունիմ ընելիք: Ալի Ռըզ

«Ա՛ՆՈՒՇ»Ը ԿԸ ՆԵՐԿԱՅԱՑՑՈՒԻ 27 ՆՈՅ. ԿԻՐԱԿԻ ՕՐ, Mutualitéի ՍՐԱՀԻՆ ՄԷՋ

ալովաքիոյ նոր պետութեան եւ Ֆրանսայի յանձնառութիւնները այդ մասին :

2· Միջազգային յանձնաժողովին իրաւասութիւնները՝ Գերմանիոյ տրուելիք հողերու մասին :

3· Միւնիխի համաձայնութեան ազդեցութիւնը Ֆրանքեւռուս եւ Ֆրանեւչեխական դաշնագիրներուն վրայ (փոխադարձ օգնութիւն) :

4· Ֆրանսայի եւ Գերմանիոյ, ինչպէս եւ Ֆրանսայի եւ Իտալիոյ յարաբերութեանց վիճակը, իրրեւ հետեւանք Միւնիխի համաձայնութեան :

5· Ֆրանսայի ամբողջ արտաքին քաղաքականութեան վերաքննութիւնը՝ սկսելով 1919էն, քաղաքականութիւն մը որ հիմնուած էր Ազգերու Դաշնակցութեան ուխտին եւ հաւաքական ապահովութեան վրայ :

Կ'լսուի թէ ծերակուտականները կատարեալ հաւանութիւն յայտնած են Պ. Ժոռժ Պոնէի զեկուցման : Այս առթիւ նախարարը չէ՛տեց թէ Հիթլէր անամէջ ապառնալիք մը չէր ըներ, երբ կ'ազդարարէր թէ Զուտէթեան երկրամասը պիտի գրաւէ նոյնիսկ ընդհանուր պատերազմի մը դնով : Եւ յայտարարեց ·

— « Եթէ Միւնիխի համաձայնութիւնը չըլլար, Եւրոպան պատերազմի բռնուած պիտի ըլլար այսօր : Թէ համաձայնութենէն առաջ եւ թէ վերջը Ֆրանսա կատարեալ համերաշխութեամբ գործեց Անգլիոյ հետ : Երկու երկիրներն ալ այն համոզումն ունէին թէ իրենց մտահոգութիւնը այդ ժողովին՝ ճամբան պիտի հարթէ Եւրոպայի բոլոր խնդիրներուն լուծման համար, որմէ կախում ունին աչխարհի բարգաւաճումը եւ ընդհանուր խաղաղութիւնը » :

Յանձնաժողովը կ'ընդունէր թէ այլեւս մեռած է վերսայլի դաշնագրին վրայ հիմնուած միջազգային կացութիւնը, եւ թէ Ֆրանսա պարտաւոր է նոր քաղաքականութիւն մը գծել, ամէն բանէ առաջ սերտ գործակցութիւն պահելով Անգլիոյ եւ Իտալիոյ հետ :

**** Արտաքին նախարարը հերքեց այն լուրը թէ մարաջախտ Կէօրինկ Փարիզ պիտի գայ մօտերս :*

Անգլիա կը պահանջէ եր կանչել աւելի քան 10,000 կամաւորներ

Հռոմի անգլիական դեսպանը անընդհատ խորհրդակցութիւններ կ'ունենայ Իտալիոյ արտաքին նախարարին հետ, փութացնելու համար անգլեւիտալական համաձայնութեան գործադրութիւնը : Լուտտեղեակ աղբիւրներ կը հաւատան թէ Անգլիա պահանջած է որ Սպանիայէն եւս կանչուին ոչ թէ 10,000 իտալացի հետեւակազօրքեր, այլ երեք - չորս անգամ աւելին, ինչպէս եւ բազմաթիւ մասնագէտներ, թնդանօթաձիգներ եւ օդանաւորդներ :

Կ'լսուի թէ Անգլիոյ այս պահանջները որոշուած են նախապարահան խորհուրդի երկուշաբթի օրուան նիստին մէջ, գոհացնելու համար քանի մը նախարարներ, որոնք աւելի ազդու քաղաքականութիւն մը կը թելադրեն : Ամէն պարագայի մէջ, Անգլիա դահոյացուիչ պատասխանի մը կը սպասէ Իտալիայէն, որ տրամադիր է թէ լեզու գտնելու Լոնտոնի հետ եւ թէ կարճ կապելու Սպանիոյ հանդէպ ստանձնած յանձնառութիւնները :

Լոնտոնի մէջ կը կարծեն թէ 50 -- 60,000 իտալացի կամաւորներ կը գտնուին Սպանիոյ մէջ : Անգլիական կառավարութիւնը կ'ուզէ որ անմիջապէս եւս կանչուին այս կամաւորները, իրրեւ փոխարինութիւն միջազգային վաչտերու լուծման, որուն հաւատած է Սպանիոյ հանրապետական կառավարութիւնը :

**** Սպանիոյ ազգայնականները հինգ նոր դիրքեր գրաւեցին Երոյի չրջանին մէջ :*

Ֆաչական խորհուրդին որշումներ գեղային հարցի եւ Հրեաներու մասին

Ֆաչական Գերագոյն Խորհուրդը հոկտեմբեր 7ին եւ 8ին գումարուելով, վերջնական որոշումներ քուէարկեց գեղային հարցի եւ Հրեաներու մասին : Բուն հարցին առթիւ վիճաբանութիւնները տեւեցին հինգ ժամ : Ցետագային մանրամասնութիւնները, ատոր եւ կ'ամփոփենք Հրեաներու դէմ հատատուած արգելքները ·---

Ատօրէն արգիլուած է արիական . Իտալացիներու եւ Իտալուհիներու ամուսնութիւնը քամական, սեմական է ուրիչ ոչ արիական տարրերու հետ ·— Արգիլուած է պետական պաշտօնեաներու -- պինուոր թէ քաղաքացի --- ամուսնութիւնը օտար կիներու հետ, ինչ ազգի ալ պատկանին ·-- Հրեաները չեն կրնար անդամ ըլլալ Ֆաչական կուսակցութեան, գործի տէր կամ վարիչ դառնալ որ եւ է ձեռնարկի մէջ որ հարիւրէն աւելի մարդ կը բանեցնէ, 50 հէքթարէն աւելի հող ունենալ, պինուորութիւն ընել, խաղաղութեան թէ պատերազմի ատեն :

Բացառութիւններ ալ հաստատուած են : Տրուած որոշումները բաղդատաբար աւելի մեղմ են քան կը սպասուէր :

Անցեալ փետրուարին արտաքին նախարարութեան օրկանը, «էնֆորմացիոնէ Տիփլոմաթիք» յայտարարեց, թէ Ֆաչական կառավարութիւնը չի խորհիր քաղաքական, բարոյական ու անհատական միջոցներ ձեռք առնել Հրեաներուն դէմ, այլ խստութեանց պիտի ենթարկուին վարչաձեւին հակառակորդները միայն :

Անկէ իվեր չատ մը օրէնքներ հրատարակուեցան Հրեաներուն դէմ : Անոնց արգիլուեցաւ դպրոց յաճախել եւ ուսումնարաններու մէջ ուսուցչական պաշտօն վարել : Շատ մը փրօֆէսօրներ պաշտօնանկ եղան եւ Հրեաներու կողմէ գրուած դասագիրքերը վտարուեցան դպրոցներէն : Օտարածին Հրեաներուն հրամայուեցաւ հեռանալ Իտալիայէն մինչեւ 1939 մարտ :

Այժմ Իտալիոյ մէջ կան 70,000 Հրեաներ, որոնք կը վախնան թէ նոր խստութեանց պիտի ենթարկուին :

Նոր Զեխոսլովաքիան

Զեխական կառավարութիւնը ընդունուած ըլլալով Սլովաքիոյ ինքնավարութիւնը, անմիջապէս մասնաւոր կառավարութիւն մը հաստատուեցաւ նախագահութեամբ Եոզէֆ Թիսոյի : Նոր կառավարութիւնը կը բաղկանայ չորս նախարարներէ,--- կրթական, տնտեսական, հողագործական եւ ելմտական : Բոլոր սլովաք նախարարները մաս պիտի կազմեն Փրակայի կեդրոնական կառավարութեան, իսկ իրենց կեդրոնը պիտի ըլլայ Սլովաքիոյ Զիլինա քաղաքը կամ ուրիշ մը : Նոր նախարարները անմիջապէս իրենց երդումը կատարեցին Փրակայի մէջ վարչապետ զօր· Սիրովիի առջեւ, որ մեեւնոյն ատեն կը վարէ նախագահի պաշտօնը :

Այսպէս նոր Զեխոսլովաքիան կը վերակազմուի իրրեւ դաշնակցային պետութիւն, կեդրոնական կառավարութեամբ եւ Պոհեմիա - Մորավիոյ, Սլովաքիոյ եւ Կարպաթեան Ռուսիոյ կամ Ռութէնիոյ չրջանին կառավարութիւններով :

**** Լեհ եւ չեխ զինուորական իշխանութիւնները կը չարունակեն թէչէնի չրջանին սահմանագծումը, իսկ հունգարական չրջանի մասին բանակցութիւնները պիտի սկսին այսօր, կիրակի : Լեհերը եւ Հունգարները կը չարունակեն ճնշում բանեցնել, որպէսզի երկու երկիրները սահմանակից դառնան, նոր հողերու դրաւումով :*

**** Գերմանիա եւ Զեխոսլովաքիա բարեկամաբար որոշեցին փոխանակել քաղաքական բանագարկեալները , 24 ժամուան մէջ :*

**** Գերմանական զօրքը վերջացնելով չորրորդ չրջանին դրաւումը, մտաւ հինգերորդը, որու մասին բազմաթիւ ներկայացուցած է Փրակա :*

Հիթլեր կը վիրաւորուի ծաղկեփունջէ մը

Պերլինի հեռագրական գործակալութիւնը կը ծանուցանէ թէ Հիթլէր թեթեւապէս վիրաւորուած է, իր ինքնաշարժին վրայ նետուած ծաղկեփունջէ մը : Ձեկոյցը չըսեր թէ ո՛ւր է պատահած այս դէպքը :

Այս առթիւ կուսակցութեան վարիչ մարմինը հետեւեալ ազդը հրատարակեց, Առաջնորդին հրամանով · --

«Հակառակ կրկնակի հրատարակութեանց, որոնք կ'ազդարարէին թէ արգիլուած է ծաղիկներ կամ ուրիչ առարկաներ նետել Առաջնորդին կամ անոր հետեւորդներուն կառքին մէջ, վերջին օրերու ընթացքին քանիցս ծաղիկներ նետուեցան կառքին մէջ : Որպէսզի յառաջիկային այլեւս երբեք ծաղիկ չնետուի, կուսակցութեան եւ կուսակցական կազմակերպութեանց բոլոր վարիչները պարտաւոր են, Առաջնորդին անցքէն առաջ, հանդիսատեսներուն ձեռքէն առնել ծաղկեփունջերը : Շրջանային վարիչները եւ չրջանային վարչութեանց պետերը անձնապէս պատասխանատու են այս հրամանին գործադրութեան համար :

ԳՈՐԾԱԶՐԿՈՒԹԵԱՆ չարաթական տեղեկագրին համաձայն, հոկտեմբեր 1ին նպաստաբնակալ գործազուրկներու թիւն էր 339,816 հոգի, որոնց 235,294ը այր, 104,522ը կին : Նախընթաց չարաթուան թիւն էր 338,409 : Ուրեմն աւելցած են 1407 գործազուրկներ :

ԵՐԵՔ ԱՄԻՍ ԴԱԴԱՐՄԱՆ դատապարտուեցաւ «Խուռնակ ոչ Նասիոն» թերթը, Զուիցերիոյ մէջ, որ «խողագործներու ակումբ» կոչած էր Միւնիխի ժողովը :

Հ. ՋԱՐԴԱՐԵԱՆ

ՎԻՐԱԲՈՑԱԿ - ԱՏԱՄՆԱԲՈՑԱԿ

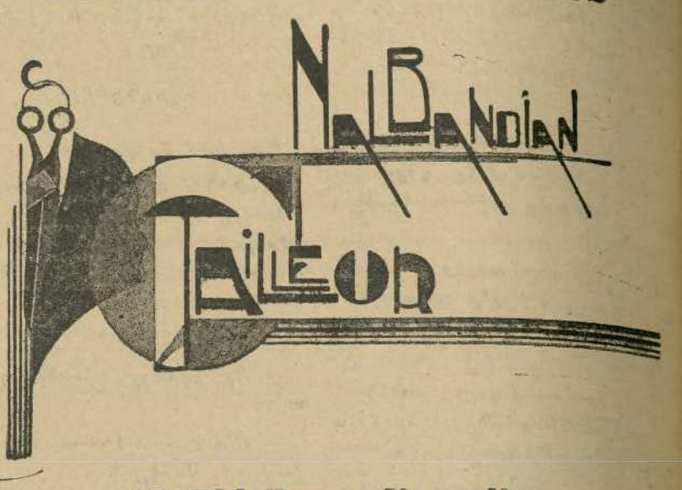
44 Rue Dunkerque (ՄԷՋԸՐՕ ԿԱՌ ՏԻՒ ՆՈՑ)

Tél. Trudaine 42—69

Կ'ընդունի ամէն օր ժամը 14—20։

Ընտանիները ժամադրութեամբ։

Hommes **Dames**

15, Bld. Bonne Nouvelle

Métro: Bonne Nouvelle Tél.: Gut. 93-70

Fourrures de St. Bernard

ՀԱՅՑՈՒՀԻ ՍԻՒԼՊՕՒԻԱՆ

Միակ վստահելի տունը ուր պիտի գտնէք տոկուն ապրանքներ՝ զեղչեալ գիներով : Բնտար արժանթէններ, իրական մորթեր, փէթուաններ, սկունսներ, օձիկներ, գարեր, վերարկուներ եւայլն :

Կը չինենք չափու վրայ մանթօներ՝ գնորդն տեսակ մուշտակներէ, վերջին նորաձեւութիւններով :

Կը տանձնենք մուշտակներու նորոգութիւնը, ձեւափոխութիւնը, ներկելը եւ քանաժը : Մուշտակները կը մաքրենք ձրի, կիրակի օրերը բաց է մինչեւ կէս օր :

24, Rue Affre կամ 8, Rue Cavé — PARIS - 18e

Մասնաճիւղ՝ 2, Rue de la Charbonnière —

Մէթրօ՝ La Chapelle — Barbès Roch. Tél. Montmartre 69-70

ՀԱՅԵՐՈՒ ԺԱՄԱԴՐԱՎԱՅՐԸ

Ձ ա ր դ ա ր ա ն Ֆ Լ Օ Ր Ի Ա

61, Rue Monsieur le Prince, Paris (6e)

Մէթրօ՝ Օտէօն եւ Սէն Միշէլ

Արեւելեան եւ եւրոպական խնամուած կերակուրներ :

“ ՇԻՐԱԿ ”

Արեւելքի միակ իսկական օղին է: Անզուգական, Անմրցելի, Անխարդախ: Առաջնակարգ զօրացուցիչ ախորժակբեր, պատրաստուած զուտ չամիչէ հիւթէ: Ձոյ: Հայ աւանդական սեղանին զարդ:

ՐԱՖՖԻ

Փարիզահայերու միակ վայելուչ ճաշարանը

Տէր եւ Տնօրէն Մ. Գ. Մ Ի Ր Ի Ճ Ա Ն Ե Ա Ն

8, RUE MAUBEUGE, Paris (9).

Մէթրօ Cadet et le Peletier (Carrefour Chateaudun).

Հռչակաւոր գանէք ԱՆԱՐԱՏ կարագով պատրաստուած Արեւելեան եւ Եւրոպական կերակուրներու հարուստ ճաշացուցակ մը։ Անմրցելի մաքրութիւն եւ անթերի սպասարկութիւն, անհամեմատ մատչելի գիներով։

Ամէն տեսակ ձաշկերոյթներու, թէյասեղաններու եւ չաքլամաներու կը տրամադրուի սրահ։

Ձ ա շ ա ր ա ն “ Բ Ե Ր Ա ”

ՏՆՕՐԷՆ՝ **ԵՐՋԱՆԻԿ ՊԱԼԼԵՃԵԱՆ**

9 Rue Provence, Paris 9e. *(Առաջին յարկ)*

Մէթրօ **Le Peletier**

Արեւելեան եւ եւրոպական կերակուրներ՝ պատրաստուած անարատ իւղով։

ՐԱՖԸ ՏԻՒՔ

Զուտ խաղողի քաղցրահամ եւ անիսոնով պատրաստուած հայկական օղի է: ՐԱՖԸ ՏԻՒՔ Զգուշացէք պատուհասական օղիներէ որ ձեր ստամոքսը կ'այրէ եւ գլխացաւերը չուր կը խմեցնէ եւ կը վնասէ ձեր ստամոքսին: Խմեցէք միայն ՐԱՖԸ ՏԻՒՔ որուն անոյշ համ, կազդուրիչ եւ ախորժակ գրգռիչ ճաշակը ամէնուն կը հաճեցնէ:

Ծախք կատարուի Dalakupeian 8 Rue Sulfero Dépôt: 7 Rue de la Paix, Marseille· Tél. Dragon 70—89.

Ղ. Յ. Դ.

Փարիզ

ԱՌՆՈՒԱԻԻԼ ԼԷ ԿՈՆՑԵՍԻՈՆ «վարդան» կոմիտէին ընդհ ժողովի կը հրաւիրէ բոլոր ընկերները այսօր, կիրակի կէսօրէ վերջ ժամը 3ին ընկ.Արփիար Մարտիրոսեանի բնակարանը·

ՐԱՖՖԻ ԼՍԱՐԱՆի դասախօսութիւնը 13 Հոկտ., Հինգշաբթի երեկոյ Café Guillon, Փլաս տը լ'Օտէօն, մէթրօ Օտէօն· կը խօսի Պ. Վ. ԽՇԽԱՆԵԱՆ·

ՎԵՐԱՄՈՒՏԻ ՀԱՆԴԷՍ

ՓԱՐԻԶԻ ՀԱՅ ԵՐԻՏԱՍԱՐԴԱՑ ԵՒ ԵՐԻՏԱՍԱՐԴ ՀԱՅՈՒՀԵԱՑ

ՄԻՈՒԹԻՒՆԵՐՈՒՆ ԿՈՂՄԷ

ՆԱԽԱԳԱՀՈՒԹԵԱՄԲ Պ. ԱՐՇԱԿ ՋՕՊԱՆԵԱՆԻ

16 Հոկտ., կիրակի կէսօրէ վերջ ժամը 4էն մինչեւ կէս գիշեր· 8 Ռիւ Պօսիւէ, Փարիզ· Կը խօսին զոյգ Միութեանց ներկայացուցիչները· Գեղարուեստական բաժին եւ պար· Խնամուած պիւֆէ եւ օրքէսթր·

Մուտք 3 եւ 5 ֆրանք·

ՁԵԻԱՊԻՏՈՒԹԵԱՆ ԴԱՍԵՐ

Յառաջիկայ Հոկտեմբեր 25ին կը սկսի ձեւագիտութեան դասերը՝ **robe-d'après midi, robe du soir, ensemble, manteau, jusqu'au tailleur,** *ներմակեղէն եւ* **dessin croquis·** *Կը գաւառանդուի ամենապարզ եւ գործնական մեթոտով· Արձանագրուիլ փափաքողները կրնան դիմել* **modeliste-couturière CHRISTOFOR, 31 Rue Condercet, Paris (9)** *մէթրօ* **Anvers** *կամ* **Cadet·**

Դասախօսութիւնը տեղի կ'ունենայ հայերէն, յունարէն, ֆրանսերէն, անգլիերէն եւ ռուսերէն լեզուներով :

ԿԱՐԵՒՈՐ

ԿԸ ԼՆԴՐՈՒԻ սուիպղաբար Պ. Մվաճեանէ (նախապէս Maison Seva T. S F. 212 Fbg. St· Martin) *որ իր նոր հասցէն տեղեկացնէ Քենճ իս վարչութեան·*

ՅԱՒԱԿՑՈՒԹԻՒՆ

Կրքնոպլի Հ· Յ· Դ· «Եօթնեղբայրեան» կոմիտէն իր խոր ցաւակցութիւնը կը յայտնէ Պ· Հայկ Սիմոնեանին, իր սիկնոջ՝ ԱՐՇԱԼՈՑՍի մահուան առթիւ, ինչպէս նաեւ ծնողքին՝ Տէր եւ Տիկին Թիւֆէնկճեաններուն եւ բոլոր պարագաներուն :

*** Կրքնոպլի Հ· Կ· Յաչի Մասնաճիւղը իր խորին ցաւակցութիւնը կը յայտնէ Պ· Հայկ Սիմոնեանի, իր Տիկնոջ՝ ԱՐՇԱԼՈՑՍի մահուան առթիւ, ինչպէս նաեւ սիկնոջ ծնողքին՝ Տէր եւ Տիկին Թիւֆէնկճեաններու եւ բոլոր պարագաներուն :*

ՖՈՒԹՊՈԼ

Հ· Մ· Ը· Մ·ի Փարիզի Ա· խումբը այսօր, կիրակի, պիտի մրցի F. C. Mitryի առաջին խումբին հետ (Փարիզին 30 մղոն հեռու, դէպի հիւսիս - արեւելք) : Ժամադրութիւն 1.30ին, Կառ սիւ Նոռ : Մեկնում ժամը 14.05 : Պիտի ընկերանայ Մ· Թափալեանի խումբը, մրցելու Mitryի պահեստիին հետ : Ժամադրութիւն 12ին, մեկնում 12.35:

Պահեստի խումբը պիտի մրցի Esblyի Ա· խումբին դէմ (37 մղոն հեռու դէպի արեւելք) : Ժամադրութիւն 12ին, Կառ սը լ'Էսթ :

ԳԱՂՏՆԻ ՏԵՍՈՒԻ ԼԻՄԻ ՄԷՋ

Cinéma REXY

Cours Lafayette angle Garibaldi

Le Gérant : H. STEPHAN

Imprimerie A. DER (AGOPIAN)

17 Rue Demarne — PARIS (13e)

ՅԱՌԱՋ

ՕՐԱԹԵՐԹ, ԱԶԳԱՑԻՆ, ՔԱՂԱՔԱԿԱՆ, ԳՐԱԿԱՆ

LE PREMIER QUOTIDIEN ARMENIEN EN EUROPE

HARATCH

(Fondé en 1925) :-: R. C. Seine 276.286

Directeur et Propriétaire : SCH. MISSAKIAN
Rédaction et Administration
ԽՄԲԱԳՐՈՒԹԻՒՆ ԵՒ ՎԱՐՉՈՒԹԻՒՆ՝
17, Rue Damesme, PARIS (13e)

Téléphone : Glacière 15 - 70
Chèque Postal Paris 1678 - 63
(ԵՐԹԵՒԵԿԻ ՀԱՄԱՐ՝ Métro : TOLBIAC)

ԲԱԺԱՆՈՐԴԱԳՐՈՒԹԵԱՆ ԳԱՑՄԱՆՆԵՐ.— ՏԱՐԵԿԱՆ ՎԵՑԱՄՍԵԱՅ ԵՒԱՄՍԵԱՅ

Ֆրանսա եւ Գաղութներ	150 ֆրանք	75 ֆրանք	40 ֆր.
Անգլիա եւ Իտալիա	265 ֆրանք	140 ֆրանք	
Ուրիշ երկիրներ	285 ֆրանք	150 ֆրանք	

ԵՐԵՔՇԱԲԹԻ
11
ՀՈԿՏԵՄԲԵՐ
MARDI
11 Octobre
1938

ՃԴ ՏԱՐԻ — 14e Année No. 3857

Խմբագիր՝ ՇԱՒԱՐՇ ՄԻՍԱԿԵԱՆ

ԳԻՆ 50 ՍԱՆԹԻՄ

ԵՐԿՈՒ ԽՕՍՔ

ՄՈԽԻՐԻ ՏԱԿ ԹԱՂՈՒԱԾ ԿԱՑԾԵՐԸ

Կը թուի թէ բոլորովին անլրաւ չեն անոնք որ «զինադուլ» կը կոչէին Միւնիխի համաձայնութիւնը :

Զարը խափանուեցաւ, ճակատագրական պահու մը, չնորհիւ չորս երեւելիներու փոխադարձ հասկացողութեան : Բայց, չարի՛ն արմատները խոր են եւ ծառալուն, հետեւաբար միշտ ալ նոր անակնկալներ կրնան պատահիլ, վրդովելով աշխարհի խաղաղութիւնը :

Օրուան վարիչները իրենք ալ չեն ծածկեր այս պարագան : Եւ, իրրեւ փրկութեան լաստ, ապաւինած են դասական խմաստութեան, --- սպառազինութիւն : Զինուէ՛ ինչքան որ կրնաս, միշտ արթուն կենալով եւ զրացիդ զերազանցելով :

Այս ճամբուն վրայ, նոր եւ աւելի հզօր ճիգ մը կատարելու վճիռն արձակած է Մեծն Բրիտանիա :

Վերջին լուրերը կը հաստատեն թէ՝ բրիտանական կառավարութիւնը բաւական չսեպելով մինչեւ հիմա կատարուած սպառազինութիւնները, կ'ուզէ բազմապատկել եւ փութացնել զանոնք, մասնաւորապէս օդանաւային ճակատին վրայ : (Այս միջոցին Փարիզ կը գտնուի Մեծն Բրիտանիոյ օդանաւային հրամանատարը, մասնագէտներու չքախումբի մը հետ, ուսումնասիրելու համար երկու պետութեանց օդանաւային զործակցութեան ծրագիրները) :

Լոնտոն ծրագիրներ կ'որոճայ նաեւ ցամաքային բանակի զօրացման մասին :

Անգլիացի ժողովուրդը բնազդօրէն կը խորշի պարտաւորիչ զինուորութենէն, եւ որ եւ է կառավարութիւն չէ համարձակած այդ օրէնքը առաջարկել, խաղաղութեան ատեն : Վերջին տագնապներուն առթիւ, անխուսափելի կը համարուէր պարտաւորիչ զինուորութիւնը, բայց վարչապետը ինք նորէն հերքեց : Եւ հիմա կը խորհին ուրիշ ծրագրի մը մասին, --- «ազգային ծառայութիւն», վերակազմելու եւ զօրացնելու համար ցամաքային բանակը :

Անգլիան, Գերմանիոյ մէջ, Հիթլէրի նոր ճառը եւ մանաւանդ նոր ամրութեանց չինութեան հրամանը այլապէս վրդովիչ ախտանշան մը կը մատնեն :

Ինչպէս կ'երեւայ, Գերմանիոյ Առաջնորդը չի հաւատար ժողովրդավար երկիրներու խաղաղասիրութեան : Ան պարզապէս կ'ըսէ, --- այսօր Չէմպըրլէնն է, վաղը ուրիշ մը կուգայ եւ պատերազմ կը սարքէ : Ուրեմն, արթուն կաց եւ զինուէ՛, նոր զոհողութիւններ պարտադրէ ժողովուրդին :

Բայց միայն մոլեգին զինարշաւը չէ որ անձկութեամբ կը համակէ ժողովուրդներն ու խաղաղասէրները :

Չեխոսլովաքիոյ անդամահատումով՝ վերը ի վայր չրջուեցաւ ամբողջ կեդրոն Եւրոպայի քարտէսը :

Առ այժմ, այդ երկրին զրացիները զբաղած են աւար բաժնելով :

Գերմանիա լիուլի առացաւ իր բաժինը, նոյնիսկ աւելին : Ինչ որ անվիճելի կը համարուէր եւ պիտի փոխանցուէր մինչեւ հոկտեմբեր 10, արդէն յանձնուած է, բոլոր պարունակութեամբ եւ հակայական ամրութիւններով : (Փաքտ կը դանդատի թէ անիրաւաբար գերմանական իշխանութեան տակ անցած են նաեւ 850,000 Չեխեր) : Իսկ մնացեալին յանձնումը պիտի կատարուի ժողովուրդային քուէարկութեամբ :

Լեհաստան ալ 24 ժամէն առացաւ իր պահանջած երկրամասը, Թէշէնի չրջանը, առանց կաթիլ մը արիւն թափելու :

Հունգարիա նոյնպէս խլեց ինչ որ կը պահանջէր, չնորհիւ «բարեկամական» բանակցութեանց, որոնք սկսան կիրակի օր եւ անմիջապէս յանգեցան համաձայնութեան մը :

Մատաղ ըլլար, այսքան դիւրին չէր բաժնուեր ... :

Բայց, միամտութիւն պիտի ըլլար կարծել թէ ամէն բան վերջացած է եւ Չեխերը պիտի յաջողին անարգել վերակազմել նոր պետութիւնը, Սլովաքներուն եւ Ռութէններուն հետ :

Լեհաստան եւ Հունգարիա չեն հրաժարած հիմնական ծրագրէ մը, --- սահմանակից զառնալ, ուրիշ հողամասեր ալ մկրատելով : Հունգարները մասնաւորապէս աչք ունին Սլովաքիոյ վրայ, որուն վերջին պահուն ինքնօրինութիւն չնորհեց Փրակա, նոր յօրինուածներէ խուսափելու համար : Մասնագէտներ կ'ըսեն թէ Գերմանիա պիտի չհանդուրժէ լեհահունգարական սահմանակցութեան, որպէսզի կարենայ բաց դուռ մը գտնել դէպի Ռումանիա : Ուրիշ խօսքով՝ դէպի Սեւ ծով եւ աւելի անդին :

Միւս կողմէ, չորս մեծերը խոստացած են երաշխաւորել նոր Չեխոսլովաքիոյ սահմանները :

Արդ, ի՞նչպէս կարելի պիտի ըլլայ հաշտեցնել այս յաւակնութիւններն ու խոստումները : Մանաւանդ որ, Գերմանիա քաղաքական - զինուորականէն վերջը, տնտեսական արշաւ մըն ալ կը փորձէ դէպի Պալքաններն ու Մօտաւոր Արեւելք : Վկայ՝ տնտեսական նախաքարերին չունդալից պաշարը Պելկրատէն էնկիւրի : (պիտի հանդիպի նաեւ Սոֆիա, Պուքրէշ եւ Աթէնք) :

Տակաւին չխօսեցանք Միջերկրականի եւ Իտալիոյ յաւակնութեանց վրայ, որոնք նոյնպէս մոխիրի տակ թաղուած կայծեր են : Լոնտոն կ'ուճապարէ կարճ կապել սպանիական պատերազմը, որպէսզի կարենայ սանձել Իտալիոյ ախորժակները :

Ամէն բան ըսած չեղանք այս հարեւանցի ակնարկով :

Քաղաքական եւ զինուորական արշաւներուն հետ զուգընթաց կ'երթան ընկերային խլրտումները : Երկու դիկտատուրաները, Պերլին եւ Հռոմ կառչած են նաեւ «գաղափարական» կամ վարդապետական պայքարին, իրենց եռեւէն քաշելով ճափոնը :

Շ.

ՎԵՐՋԻՆ ԺԱՄ

ՀԻԹԼԷՐ ԿՐ ՓԱՌԱԲԱՆԷ ԻՐ ՇԱՀԱԾ ՅԱՂԹԱՆԱԿՆԵՐԸ

110 ՀԱԶԱՐ ՔԱՌ. ՔԻԼՈՄԷԹՐ ՀՈՂ, 10 ՄԻԼԻՈՆ ԺՈՂՈՎՈՒՐԴ

ՆՈՐ ԱՄՐՈՒԹԻՒՆՆԵՐ ՊԻՏԻ ԾԻՆՈՒԻՆ ԱՐԵՒՄՏԵԱՆ ՍԱՀՄԱՆԱԳԼՈՒԽԻՆ ՎՐԱՅ

Խաղաղութիւնը փրկուեցաւ, բայց պատերազմը անկարելի չէ

Հիթլէր կիրակի օր Զաարպրուք երթալով (Հռենոսի վրայ), նշանակալից ճառ մը խօսեցաւ 200,000 ունկնդիրներու առջեւ : 75 մասնաւոր կառախումբեր հոն փոխադրած էին նացի կազմակերպութեան հետեւորդները, նոր թատրոնի մը բացման առթիւ : Նահանգապետը հանդէսին բացումը կատարեց հետեւեալ յայտարարութեամբ .

-- « Այս օրերս 500,000 այրեր եւ կիներ չարունակեցին աշխատիլ ամրութեանց չրջանին մէջ : Անոնք միշտ կ'ըսէին,-- «Առաջնորդը իրաւունք ունի » :

Հիթլէր իր ճառին մէջ փառաբանեց վերջին յաղթանակները, ինչպէս եւ Հռոմ - Պերլին առանցքին ամրապնդումը .

-- « Այդ առանցքը, զոր չատեր ծաղրեցին, ոչ միայն հաստատուն եղաւ, այլեւ զօրաւոր՝ ամէնէն տաժանելի պահերուն : Այս աշնան մենք յաջողեցանք պետութեան միացնել տասը միլիոն քաղաքացիներ եւ 110,000 քառակուսի քիլոմէթր տարածութիւն, առանց արիւնահեղութեան : Մենք յաջողեցանք հակառակ միջազգային դրդռիչներու եւ չահադէտներու ստայօդ պայքարներուն :

Հիթլէր այս առթիւ ներմակաչ գնահատեց «միակ ճշմարիտ բարեկամը», Մուսոլինին : Ցիշեց նաեւ այն միւս օտար վարիչները որոնք չկրցան խաղաղութեան ճամբան գտնել, «մեծ Իտալացի»-ին հետ : Ապա չարունակեց .

*-- « Մեր դիմացը կը գտնուին դիւանագէտներ որոնք նոյնպէս խաղաղութիւն կ'ուզեն : Բայց անոնք կ'իյնան այնպիսի երկիրներու մէջ որոնց ներքին կազմը կրնայ իրենց տեղը դնել ուրիշներ : Այսպէս, Անգլիոյ մէջ բաւական է որ Տըֆ Քուփըր մը (նախորդ ծովային նախարարը) կամ Իըն մը յաջորդեն Չէմպըրլէնի : Մենք չատ լաւ գիտենք որ այդ մարդիկը պատերազմ կ'ուզեն : Իրենք ալ չեն ծածկեր այդ նպատակը : Այս պարագան կը սպիպէ մեզ արթուն մնալ եւ խորհիլ պաշտպանութեան մասին : Ասկէ զատ, մեր դիմացն ունինք, ինչպէս առաջ, սա համաչխարհային թշնամին, միջազգային Հրեան, որ միշտ կը դաւէ եւ կը սպառնայ, որուն քաղաքական հիմը կը գտնուի համայնավարութեան մէջ : Մենք չատ լաւ գիտենք ուժը միջազգային մամուլի մը որ միայն սուտով եւ զրպարտութեամբ կ'ապրի : Մենք կը ճանչնանք այն քաղաքական նորանշան կառուցումները որ գոյութիւն ունին մեր չուրջը : Ահա թէ ինչու վճռած եմ աւելի ուժգնօրէն չարունակել մեր ամրութեանց չինութիւնը արեւմտեան սահմանին վրայ, ինչպէս ծանուցի Նիւրընպէրկի մէջ : Այդ չինութեանց մէջ պիտի առնեմ երկու նոր չրջաններ, Էքս-լա-Շափէլ (Ախէն) եւ Զաարպրուքէն : Դուք օգնեցիք ինծի, ընկերներ, ապահովելու խաղաղութիւնը : Ըլլալով հզօր պետութիւն մը, մենք ամէն վայրկեան պատրաստ ենք համաձայնութեան քաղաքականութիւն մը վարել : Մենք կրնանք այդպէս չարժիլ, որովհետեւ ոչինչ կ'ուզենք ուրիշներէն : Մենք պարզապէս խաղաղութիւն կ'ուզենք : Այդպէս է պարագան Անգլիոյ հետ : Լաւ կ'ըլլար որ Անգլիոյ մէջ մէկզի դնէին Վերսայլէն մնացած կարգ մը սովորութիւններ : Գերմանիա չի կրնար հանդուրժել որ խնամակալի (վարժուհի) դեր կատարեն իրեն հանդէպ : Անտեղի է անգլիացի վարիչներու կամ երեսփոխաններու հետաքրքրութիւնը գերման քաղաքացիներու ճակատագրի մասին : Մենք այդպիսի բաներ չենք հարցներ Անգլիոյ, օրինակ՝ Պաղեստինի դէպքերու մասին : Ամէն պարագայի մէջ, խորհուրդ կուտանք այդ պարոններուն որ իրենց դործերով զբաղին եւ մեզ հանդիստ ձգեն : Աչխարհի խաղաղութիւնը կը պահանջէ որ բոլոր պատասխանատու քաղաքագէտներն ու դիւանագէտները իրենց սեփական գործերով զբաղին եւ չխառնուին ուրիշ երկիրներու կամ ժողովուրդներու գործերուն : Մեր առջեւ կը դանուին հսկայական գործեր, մշակոյթի եւ տնտեսութեան դետնին վրայ : Ոչ մէկ ժողովուրդ այնքան պէտք ունի խաղաղութեան որքան մենք, բայց ոչ մէկ ժողովուրդ մեզի չափ պիտի թէ ի՛նչ կը նշանակէ տակաւ եւ զրպարտութեամբ կ'ապրիլ

ՀԱՅՈՑ ԱՐՎԵՍՏԻ, ԲԱՆԱՍՏԵՂԾՈՒԹՅԱՆ ԵՒ ՀԱՅՐԵՆԻՔԻ ՀԱՄԱՐ

ՕՐՄԱՆԵԱՆ ՂԱԶԱՐՈՍԻ ՀԵՏ

Մարտ 1898թ. Կիրակի էր, գաւառական մի փոքրիկ քաղաքում։ Ես ծանօթ չէինք այդ տեղի հետ, եւ ոչ ոք չկար, որ ինձ ներկայացնէր։ Ուստի ինքս ինձ ներկայացրի։ Ես ուզում էի տեղական մի թերթ հրատարակել։ Ինձ ասացին, որ տեղական մարդիկ չեն ուզում բաժանորդագրուել, որովհետեւ ամէն մարդ ունի իր սեփական կարծիքը, եւ ոչ ոք չի ուզում ուրիշի կարծիքը կարդալ։ Ես ասացի, որ ես ինքս կ՚ուզեմ կարդալ։ Ինձ ասացին, որ ես ինքս ինձ համար չեմ կարող թերթ հրատարակել։ Ես ասացի, որ ես ինձ համար չեմ ուզում, այլ ուրիշների համար։ Ինձ ասացին, որ ուրիշները չեն ուզում։ Ես ասացի, որ ես ուզում եմ։ Ինձ ասացին, որ ես չեմ կարող։ Ես ասացի, որ ես կարող

ԲԱՑԱԿ ԼԵԼԵՆ ԵՒ ՒՐ ՍԵՐՆԴԸ

Տաղանդաւոր մի կին, որ ամբողջ կեանքը նուիրեց իր ընտանիքին, իր ամուսնոյն ու զաւակներուն, որոնց համար ինքզինքը զոհեց, ինչպէս կ՚ընեն միայն մայրերը։ Ան ալ մայր մըն էր, որ ամբողջ կեանքը նուիրեց իր ընտանիքին, իր ամուսնոյն ու զաւակներուն, որոնց համար ինքզինքը զոհեց, ինչպէս կ՚ընեն միայն մայրերը։ Ան ալ մայր մըն էր, որ ամբողջ կեանքը նուիրեց իր ընտանիքին, իր ամուսնոյն ու զաւակներուն, որոնց համար ինքզինքը զոհեց, ինչպէս կ՚ընեն միայն մայրերը։

մը համաչխարհային փոխանակութեանց, բոլորովին տարբեր՝ այն քաղաքական վարկերէն զորս Մեծն Բրիտանիա եւ Ֆրանսա տրամադրեցին հարաւային - արեւելեան Եւրոպայի մէջ»: Պերլինի սեղանաւորական օրհանը կը գրէ թէ Գերմանիոյ գործակցութիւնը հարաւային - արեւելեան Եւրոպայի տնտեսութեանց հետ՝ հիմնուած է բնական եւ աշխարհագրական օրէնքներու, ինչպէս եւ այդ շրջաններու կազմական տուեալներուն վրայ»:

Գերմանիա ծրագրած է արհեստական ճգնաժամ մը հաստատել Քէօթահեայի շրջանին մէջ, ինչպէս եւ հիւսուածեղէնի, ինքնաշարժի եւ ալիւմինիումի գործարանները՝ դանազան վայրերու մէջ:

ԻՏԱԼԻԱ ՀԱԻԱՆԵՑԱԻ ՍՊԱՆԻԱՑԷՆ ՔԱՇԵԼ 10,000 ԿԱՄԱՒՈՐՆԵՐ

Անգլիա աւելին կը պահանջէ

Իբրեւ արդիւնք Հռոմի բրիտանական դեսպանին տեսակցութեանց, իտալական կառավարութիւնը հաւանեցաւ Սպանիայէն եւս կանչել այն կամաւորները որոնք Զօր. Ֆրանքոյի դրօշին տակ ծառայած են առնուազն 18 ամիս: Այս համաձայնութիւնը կը հարթէ ճամբան, հետզհետէ լուծելու համար սպանիական կնճիռը:

Լուրը հաղորդուեցաւ պաշտօնական զեկոյցով մը որ կ'ըսէ թէ Զօր. Ֆրանքօ յանձն առած է ճամբել այդ կարգի կամաւորները, «նպաստելու համար միջազգային վստահութեան վերահաստատման»:

Իրազեկներու կարծիքով, տասը հազար Իտալացիներ ենթակայ են այս որոշման: Ամբողջ Իտալացիներու թիւը կը հաշուէն 40,000 (Զօր. Ֆրանքոյի բանակին մէջ):

Լոնտոնի մէջ գոհունակութեամբ արձանագրուեցաւ այս համաձայնութիւնը, բայց անգլիական կառավարութիւնը աւելի մեծ դիջումներու կը սպասէ, իրրեւ դին անգլ-իտալական պայմանագրին գործադրութեան եւ Եթովպիոյ դրաման ճանաչումին: Լաւատեղեակ աղբիւրներու համաձայն, Անգլիա կը պահանջէ.—1. Եթէ կանչել 30-40,000 իտալացի կամաւորները: 2. Եթէ կանչել բաւական թիւով իտալացի օդաչուներ, մասնագէտներ, մարզիչներ եւ հրետաձիգներ: 3. Եթէ քաշել որոշ քանակութեամբ զէնք եւ ռազմանիւթ, մասնաւորապէս թնդանօթներ, հրասայլեր, օդանաւեր, կամ Զօր. Ֆրանքոյի վոխ արուած սուզանաւեր եւ թորպիլանաւեր: Ուրիշ լուրի մը համաձայն, Անգլիա կը պահանջէ նաեւ որ Իտալիա նոր հաւաստիքներ տայ, պարպելու համար Մայորքայի օդակայանը:

Փարիզի եւ Լոնտոնի ձախակողմեան շրջանակներու մէջ մտահոգութեամբ կը հետեւին այս բանակցութեանց, դիտել տալով թէ չորս մեծերը կը փորձեն Միւնիխի համաձայնութիւն մըն ալ սարքել Սպանիոյ դիմաց եւ խեղդել զայն:

ԲՈՒՌՆՑՈՅՑԵՐ ՎԻԵՆՆԱՅԻ ՕՐՔԵՊ ՍԿՈՊՈՍԻՆ ԴԷՄ

«Մեզի յանձնեցէք այդ սեւ չուները»

Շաբաթ գիշեր հիթլէրական երիտասարդները բուռն ցոյցեր կատարեցին Վիէննայի արքեպիսկոպոսին, կարտինալ Իննիցէրի դէմ, խորտակելով անոր պալատին ապակիները: Այս ցոյցերուն պատրուակ ծառայած էին կարտինալին քարոզները: Ցուցարարները կը պոռային.

—« Մեզի յանձնեցէք այդ սեւ չուները: Կաոր կաոր պիտի ը-նենք զայն եւ բան պիտի չթողունք կեդրոնացման կայանը փոխադրելու համար »:

Ոտիքանութիւնն սկսան ժամը 8·30ին, երբ ցուցարարները արքեպիսկոպոսական պալատին առջեւ հասնելով, սանդուղ մը բարձացուցին, խորտակելով վերի յարկին ապակիները: Յետոյ սկսան մագլցիլ դէպի պալատը: Քանի մը վայրկեանէն ամբոխը պալատէն ներս մտած էր եւ ջարդուփշուր կ'ընէր ամէն բան: Երկու հազարի հասած էր ցուցարարներուն թիւը: Ամբոխը միշտ կ'ոռնար.

—Վա՛ր ըերէք Իննիցէրը: Մահ բոլոր քահանաներուն: Սպանեցէք սեւ չունը »:

Ներս մտնողները քանդեցին եղեկտրական կազմածները եւ պատերուն պատկերները քաշել հանելով փողոց նետեցին: Այսպէս դուրս նետուած առարկաները յետոյ կրակի տրուեցան, խարոյկ մը կազմելով պալատին եւ մայր եկեղեցիին միջեւ: Ոստիկանութիւնը հասնելով, ժամը 9·30ին յաջողեցաւ վերահաստատել բարեկարգութիւնը, իսկ հրշէջները մարեցին կրակը:

Հակառակ բոլոր հետապնդումներուն, կարելի չեղաւ գտնել կարտինալը:

Պաշտօնական զեկոյցը հաղորդելով այս ցաւալի դէպքը, կ'ըսէ թէ 15-20 տարեկան երիտասարդներ էին ցուցարարները, թէ կարտինալը չէ վիրաւորուած եւ թէ խիստ պատիժներ պիտի տնօրինուին խռովարարներուն դէմ: Գլխաւոր պատասխանատուները պիտի դատուին եւ իրենց պատիժը կրելէ վերջ մէկ տարի պիտի արգելափակուին կեդրոնացման կայաններու մէջ:

Ոստիկանութիւնը հակողութեան տակ առած է կարտինալը եւ անոր պաշտօնատունը: Հակառակ այս տնօրինութեանց, նոր ցոյցեր կատարուեցան կիրակի դիշեր: Քանի մը հարիւր հիթլէրական երիտասարդներ հաւաքուելով Ս. Մտեփաննոս եկեղեցիին չուրջը, սկսան պոռալ.

—« Օճ անդր յառա՛ջ, ընկերներ· կախեցէ՛ք Հրեաները: Զարկէ՛ք սա սեւ բահանաները »:

Պահեստիի ընբռնուելու կրկին սպառնալի...

Կացութիւնը երթալով կը ծանրանայ Պահեստիի մէջ: Անգլիոյ դաղթային նախարարը որոշեց նոր դիմումներ ղրկել, քանի հազարի բարձրացնելով բանակին թիւը:

Երուսադէմէն կը հեռագրեն թէ նոր ահարեկումներ կատարուեցան չարաթ եւ կիրակի: Բազմաթիւ զոհեր կան, երկու կողմէն ալ: «Տէյլի Մէյլ» կը գրէ թէ արաբ յեղափոխականները որոշած են մէկ անգլիացի մանուկ առեւանգել, ամէն անգամ որ Արաբ մը կախուի: Անգլիացի ընտանիքները խոր մտահոգութեան մատնուած են, այս սպառնալիքին հետեւանքով:

Իտալիոյ խորհրդարանը ջնջուեցաւ

Ֆաշական գերագոյն խորհուրդը հոկտեմբեր 8ի նիստին մէջ որոշեց լուծել խորհրդարանը, որ գոյութիւն ունէր 90 տարիէ ի վեր, եւ անոր տեղ հաստատել Ֆաշական կազմակերպութեանց եւ արհեստակցութեանց խորհրդարանը, որ չատոնց ծրագրուած էր:

Հ. Յ. Դ.

Փարիզ

ՓԱՐԻԶԻ «Եգիպտացւոյ» կոմիտէն ընդհ. ժողովի կը հրաւիրէ իր շրջանի բոլոր ընկերները 12 հոկտ., շաբաթ երեկոյ ժամը 8.30ին, 6 ավենիւ տ'Իէնայի սրճարանին վերնայարկը, օրակարգ՝ շրջ. ժողովի պատգամաւորի ընտրութիւն:

ԻՍԻ ԼԷ ՄՈՒԼԻՆՈՅԻ «Զուարեան» կոմիտէն ընդհ. ժողովները հրաւիրէ «Վաճառ», «Մուրատ», «Գիշօ», «Սեթէմճեան» եւ «Արդուճեան» խումբերու բոլոր քնկերները 13 հոկտ., հինգշաբթի երեկոյ ժամը 8.30ին իր ակումբին մէջ: Օրակարգ՝ պատգամաւորի ընտրութիւն:

ՊԱՆԵԷՕ-ՔՈՒԼՈՒՆի «Արծիւ» ենթակոմիտէն ժողովի կը հրաւիրէ բոլոր ընկերները, 12 հոկտ., շորեքշաբթի երեկոյ ժամը 9ին, «Կորիւն» ակումբին մէջ: Օրակարգ՝ պատգամաւորի ընտրութիւն:

ԴԱՇՆԱԿՑՈՒԹԵԱՆ ՕՐԸ ԿՐ ՏՕՆՈՒԻ

ՓԱՐԻԶԻ ՄԷՋ.— 29 ՀՈԿՏ. ՇԱԲԱԹ ԵՐԵԿՈՅ ԺԱՄԸ 8.30ԷՆ ՄԻՆՉԵՒ ԱՌԱՒՕՏ:

Դահլիճ

ԲԱՑԱԾ ԼՈՒԲԱՆի դասախօսութիւնը 13 հոկտ., հինգշաբթի եւ երեկոյ Café Cadet-ի մէջ, մէթրօ Cadet: կը խօսի Պ. Վ. ԻՇԽԱՆԵԱՆ, Նիւթ՝ «ԱԶԳ ԵՒ ՄՇԱԿՈՅԹ»:

Ա. Զօպանեանի յոբելեան Լիոնի մէջ

Տեղի կ'ունենայ 19 Նոյ., Շաբաթ երեկոյեան ժամը 8ին, Լիոնի Գ. Թաղապետարանի սրահին մէջ: Տեղական կազմակերպութիւններէն եւ միութիւններէն կը խնդրուի նկատի ունենալ սոյն թուականը:

Մանրամասնութիւնները տեղւոյն վրայ:

էր:

Նոր խորհրդարանին անդամները իրենց աթոռները պիտի գրաւեն համաձայն իրենց վարած պաշտօններուն՝ փաշական խորհուրդին կամ արհեստակցութեանց մէջ: Այս պաշտօնեաները կը նշանակուին կամ ուղղակի Մուսոլինիի կողմէ եւ կամ կը հաստատուին արքայական հրովարտակով, իր խոկ յանձնարարութեամբ: Օրէնսդրական իշխանութիւնը պիտի կեդրոնանայ նոր խորհրդարանին կողմէ նշանակուած յանձնաժողովներու մէջ: Ընդհանուր նիստերու մէջ պիտի քննուին միայն սահմանադրական արտամադրութիւնները, ընդհանուր հարցեր եւ հաշիւները: Մուսոլինի իրեն վերապահած է նաեւ արքայական հրամանագրով վճռել բացառիկ միջոցներ, պատերազմի պարագային:

Ուրիշ մանրամասնութիւններ յաջորդով:

Հունգարիոյ ապ ատպան իրենց բաժինը

Չեխոսլովաքիոյ եւ Հունգարիոյ միջեւ կատարուած բանակցութիւնները, որոնք սկսած էին կիրակի օր, անմիջապէս յանգեցան համաձայնութեան մը: Չեխոսլովաքիա յանձն առաւ պարպել երկու սահմանամերձ քաղաքներ, մէկը՝ 24 ժամէն, միւսը՝ 36 ժամէն: Բանակցութիւնները չատ բարեկամական էին եւ Չեխերը հացկերոյթ մը սարքեցին: Այս առթիւ արձակուեցան նաեւ հունգար բանտարկեալները:

Հունգարները աչք ունին նաեւ Սլովաքիոյ կարգ մը մասերուն վրայ, որպէսզի սահմանակից ըլլան Լեհաստանի: Բայց Գերմանիա չատ ալ արամադիր չէ քաջալերելու այս չարժումը:

*** Սլովաքիոյ նոր կառավարութիւնը օրէնքէ դուրս հռչակեց համայնավար կուսակցութիւնը:

*** Լեհաստանի արտաքին նախարարը այցելեց Չեխոսլովաքիայէն եւս առնուած շրջանը, Թէշէն:

*** Չեխերը որոշեցին բանակցիլ Գերմանիոյ հետ, որոնք դուռ չեխական հողեր ալ գրաւած են, հիմնուելով 1910ի քարտէսին վրայ:

ՋԱՆԱՁԱՆ ԼՈՒՐԵՐ ՔԱՆԻ ՍԸ ՏՂՈՒՎ

ԼԻՈՆ, 8 հոկտեմբեր (Յառաջ).— Անոնք որ այս տարեշրջանին ինքնութեան թուղթերը նորոգած ժամանակ տուրք չէին վճարած, այժմ ոստիկանութենէն կը կանչուին, վճարելու համար: Ինքնութեան թուղթի տուրքէն ազատ են միայն անոնք որ լման զինուորութիւն, կամ 15 օրուան մարզանքի շրջան մը կատարած են:

Պ. ԱՐՇԱԿ ՋՕՊԱՆԵԱՆ, որ Պատուոյ լեգէոնի ասպետ էր, բարձրացաւ նոյն չքանչանի սպայութեան աստիճանին, իր վարձ իր զրական ծառայութենանց: Պատուանշան ստացաւ նաեւ Պ. Մարիս Շերվալիէ:

ԴՊՐՈՑԱԿԱՆ ՎԵՐԱՄՈՒՏ սկսաւ երէկ, երկուշաբթի: Աւելի քան 40,000 աշակերտներ լեցուեցան Փարիզի հին եւ նոր լիսէները: Հակառակ վերջին տարիներու չինութեանց, մերժուեցան 4000 թեկնածուներ: Նախակրթարաններու մէջ կը հաշուէն 270,000 աշակերտներ, 11,000 դասարաններով: Կարգ մը վայրերու մէջ չինուած են գեղեցիկ դպրոցներ, օգտուն եւ ծաղկազարդ:

ԵԳԻՊՏՈՍԻ նախորդ վարչապետը, Նահաս փաշա, ծանրապէս վիրաւորուեցաւ, Ազեքսանդրիայէն վերադարձած ատեն, իրրեւ հետեւանք դանազան խռովութեանց: Վիրաւորներուն թիւը հարիւրի կը հասնի: Վիրաւորուեցան նաեւ ոստիկանութեան հրամանատարը, Բրնէլ փաշա (անգլիացի) եւ օդնականը:

ՄԱՐՍԷՅԼԷՆ կը գրեն թէ 1800ի կը հասնի թիւը այն քաղաքցիներուն որոնք յաջողած են ազատիլ գինուորութենէ, շնորհիւ դանազան խարդախութեանց: Կազմուած են 200 թղթածրարներ:

ԱՆԳԼԻՈՑ ԹԱԳԱՒՈՐՆ ՈՒ ԹԱԳՈՒՀԻՆ Քանատա պիտի այցելեն յառաջիկայ տարի: Հաւանական է որ հանդիպին նաեւ Մ. Նահանգները:

ՃԱՓՈՆ Պերլինի դեսպան նշանակեց Զօր. Հիրոչի Օշիման, որ հեղինակն է հակաբոլշեւիկեան ուխտին եւ մտերիմը Գերմանիոյ արտաքին նախարարին:

ԳԵՐՄԱՆԻՈՑ ՀՐԵԱՆԵՐԸ այսուհետեւ անցագիր պիտի չունենան, այլ անձնագիր (ինքնութեան թուղթ), իրենց լուսանկարով եւ մատնադրոշմով: Նոր հրամանագիր մը անվաւեր կը հռչակէ Հրեաներու անցագիրները, որոնք պէտք է ձեռնհաս իշխանութեան յանձնուին երկու չաբաթէն: Այն Հրեաները որ գաղթել կ'ուզեն, նոր անցագիրներ պիտի ստանան, միմիայն արտաքսմանի համար:

Թէյատեղա

Հ. ԿԱՊՈՑՏ ԽՄԶԻ ԱԼՑՈՒՐՎԻԼԻ ՄԱՍՆԱՃԻՒՂԻՆ ԿՈՂՄԷ

16 հոկտ., կիրակի ժամը 3ին, Հայ Ակումբին մէջ

ԿԸ ՆԱԽԱԳԱՀԷ ՅԱՆՈՒՆ Շ. ՎԱՐԶՈՒԹԵԱՆ ՏԻԿ. Շ. ՄԻՍԱՔԵԱՆ

Սահերու Միութիւնը կը բեմադրէ «ԾԱՌԱՑ ԹՈՐՈՍ» (գաւեշտ):

Գեղարուեստական բաժինին կը նուագէ Թատիսա ԳԱՐԵԳԻՆ

Մուտք 3 ֆրանք, փոքրերու 2 ֆրանք

ՍԱՄՈՒԻԼԻ ՏԱԿ Է ԵՒ ՇՈՒՏՈՎ ԼՈՅՍ ԿԸ ՏԵՍՆԷ

ՖՐ. Կ. ԽԱՉԻ 1939 ՏԱՐՈՒԱՆ ՕՐԱՑՈՅՑԸ

ՁՈՒԼ ԲՈՎԱՆԴԱԿՈՒԹԵԱՄԲ ԵՒ ՊԱՏԿԵՐԱԶԱՐԴ

Տեղեկութիւններ Հայոց պատմութենէն, աշխարհագրութենէն եւ վիճակագրութիւն արտասահմանի Հայոց, եւ Հայաստանի, հայ եւ մի ջազգային կ. Խաչերու մասին: Գատմական ամփոփ ակնարկներ, գրական, խոհարարական եւայլն բաժիններով, երեսունէ աւելի նկարներ՝ կ. Խաչի գործոցները, գամանատուններ եւ այլն, տեսարաններ Հայաստանէն: Խոբէն Ա. եպս. Տէր-Յովհաննէս, Մ. Վարուժան, Սիամանթօ, Դուրեան, Մեծարենց, Բակունց, Մահարի. Յ. Զորինեան եւայլն: Գեղարուեստական կողքով, 112 էջ: Օրացոյցը գործածելի վերջ կարելի է պահել իբրեւ գիրք, տպագրութիւնը յարմարցած ըլլալով այդ նպատակին:

Եւրոպայի ամենահին մասնաւոր գրատունը

ԳՐԱՏՈՒՆ ՀՐԱՆՏ ՍԱՄՈՒԷԼ

Librairie H. SAMUEL

51, Rue Monsieur-le Prince, Paris (6e)

Հեռաձայն՝ DANTON 88 - 65 Մէթրօ՝ ODÉON

Chèque-postale: Paris 1287—35

Հայերէն, ֆրանսերէն, անգլերէն եւ այլ լեզուներով գիրքեր:

ՀԱՑԱԳԻՏՈՒԹԻՒՆ, ԱՐԻԵՒԼԱԳԻՏՈՒԹԻՒՆ:

Ապսպրանքները՝ կանխիկ: Ապառիկ ապսպրանքները նկատի չեն առնուիր:

ԿԱՐԱՊԵՏ Յ. ԷՄՄԷՐԵԱՆ

Maison E. CHARLES հիմնուած 1869

29 rue Mathis, Métro Crimée

Autobus: AJ, AV, CP, 52, 50/71 Tel. Botzaris 12-60

Կը ծախենք գոհարեղէններ, ամէն տեսակ ժամացոյցներ մատանիներ եւլն: Որոգութիւն ժամացոյցներու եւ գոհարեղէններու: Կը գնենք՝ ըլլալին, ոսկի, արծաթ եւ գոհարեղէններ՝ նպաստաւոր գիներով:

Մի մտահոգուիք որ վստահելի ձեռքէ գնուած ոսկեղէն եւ գոհարեղէնները անփոփոխ կը պահեն իրենց արժէքը:

Դատառներէն եղած ապսպրանքները կը կատարուին արագ եւ խղճմտօրէն:

ՈՒՆ ՁՈՒԶԸ ԵՒ ԱԿՆՈՑԻ ՀԱՄԱՐ ԳԻՄԵՑԷՔ

Notre-Dame de Lorette մէթրոյին մօտիկ,

8 Rue Notre-Deme de Lorette-ի ակնոցավաճառի խանութը

Աչքի ճրի քննութիւն հայ եւ ֆրանսացի մասնագէտներու կողմէ:

Շաբաթ օրերը հայրենակիցներու համար ԿԱՐԵՒՈՐ ԶԵՂՉ

ՀԱԳՈՒՍՏԵՂԷՆի ԵՒ ՈՒՏԵՍՏԵՂԷՆի ԿԱՊՈՑՆԵՐ ՌՈՒՄԱՍՏԱՆ ՂՐԿԵԼՈՒ ՀԱՄԱՐ

Ունինք մեծ մթերք ֆրանսական, անգլիական եւ չեխոսլովաք կերպասներու Փաթաքղները կրնան զրկել իրենց գնած ապրանքները, ուստէրվուտ եւ Ռոյալ զրի մեքենաներ: Կը գնենք ու կը ծախենք օտար դրամներ: Կը սահմանենք ապրանքներու emballago եւ ապահովագրութիւն: Փոխադրութիւն ամէն տեսակ ապրանքներու եւ պահեստաւորութիւն:

Դիմել՝ **American Lloyd, Paris (9). 7 rue Auber**

Tél. Opéra 67-77

ՐԱՔԸ ՏԻՒԶ

Ջուտ խառնուած քացախ եւ անիսոնով պատրաստուած ճշմարիտ օրիէնթալ *ՐԱՔԸ ՏԻՒԶԻ*, զգուշացէք արուեստական օրինակներէ: Մեր սուտմոքաք կ'ոչընչացնեն գիշերները ջուր կը խմէք եւ կը վնասէ ձեր առողջութեան: Խմեցէք *ՐԱՔԸ ՏԻՒԶԻ* որուն անուշահոտ եւ ախորժաբեր կազդուրիչ եւ ախտահան ազդեցութիւնը ճաշերը ըլլալէ առաջ է:

Dalakupedian 8 Rue Saffren Dépôt: 7 Rue de la Paix, Marseille Tél. Dragon 70-80

ԿԱՐԵՒՈՐ

ԿԸ ԽՆԴՐՈՒԻ ստիպողաբար Պ. Սվաճեանէ (նախապէս Maison Seva T. S. F. 212 Fbg. St. Martin) *որ իր նոր հասցէն տեղեկացնէ թեմիս վարչութեան:*

Le Gérant : H. STEPHAN

Imprimerie A. DER (AGOPIAN)

17, Rue Damesme — PARIS (13)

Հ. Բ. Ը. միութեան Հայերէնի դասընթացքներու շարքը կը սկսի 15 հոկտ., հինգշաբթի առաւօտ ժամը 8.30ին, 149 Bis Avenue d'Argenteuil, Asnières:

Այն ծնողքները որ կը փափաքին իրենց պզտիկները արձանագրել այս քարեհաճին դիմել հինգշաբթի օրերը ժամը 9—12, 149 bis, Avenue d'Argenteuil, ընկերվարականներու սրահը:

ՀԱՅՐԱՆԴ

ՕՐԱԹԵՐԹ, ԱԶԳԱՅԻՆ, ՔԱՂԱՔԱԿԱՆ, ԳՐԱԿԱՆ

LE PREMIER QUOTIDIEN ARMENIEN EN EUROPE

HARATCH

(Fondé en 1925) :-: R. C. Seine 276.286

Directeur et Propriétaire : SCH. MISSAKIAN
Rédaction et Administration
ԽՄԲԱԴՐՈՒԹԻՒՆ ԵՒ ՎԱՐՉՈՒԹԻՒՆ
17, Rue Damesme, PARIS (13e)

Téléphone : Glacière 15 - 76
Chèque Postal Paris 1678 - 63
(ԵՐԹԵՒԵԿԻ ՀԱՄԱՐ՝ Métro : TOLBIAC)

ԲԱԺԱՆՈՐԴԱԳՐՈՒԹԵԱՆ ՊԱՅՄԱՆՆԵՐ —

	ՏԱՐԵԿԱՆ	ՎԵՑԱՄՍԵԱՅ ԵՒԱՄՍԵԱՅ	
Ֆրանսա եւ Գաղութներ	150 ֆրանկ	75 ֆրանկ	40 ֆր.
Անգլիա եւ Իտալիա	265 ֆրանկ	140 ֆրանկ	
Ուրիշ երկիրներ	225 ֆրանկ	110 ֆրանկ	

ՉՈՐԵՔՇԱԲԹԻ
12
ՀՈԿՏԵՄԲԵՐ
MERCREDI
12 Octobre
1938

ՅԴ ՏԱՐԻ — 14e Année No. 3858

Խմբագիր՝ ՇԱՒԱՐՇ ՄԻՍԱՔԵԱՆ

ԳԻՆ 50 ՍԱՆԹԻՄ

ԵՐԿՈՒ ԽՕՍՔ

ՈՒՐԻՇ ԱԽՏԱՆՇԱՆՆԵՐ

Ըսինք թէ մոլեգին վինաբշաւի մը հետ գուգընթաց կ'երթան ընկերային խլրտումները, իւղ լեցնելով կրակին վրայ :

Երկու պիկտատուրաները, իտալականն ու գերմանականը, միայն քաղաքական տենչեր չեն սնուցաներ, այլեւ ընկերային :

Այսպէս, ամէն անգամ որ ճառ մը խօսի, Հիթլէր միշտ կը մատնանշէ «հասարակաց թշնամին»,— Հրեան եւ համայնավարութիւնը, երբեւ մէնեակ չարիքին երկու երեսները: Վերջին ճառին մէջ ալ չմոռցաւ այս պարագան, երբեւ դաւադիր հռչակելով «մի-ջազգային Հրեան» :

Միւսը, Մուսոլինի, աւելի զգոյշ է, ձեւականօրէն: Իսկ իրականին մէջ նոյն քաղաքականութիւնն է որ կը հետապնդէ, ինչպէս հռոմաեց ընդհանրապէս ցեղային, բայց մանաւորապէս հրէական նոր օրէնքով :

Տակաւին քանի մը ամիս առաջ, Հռոմի մէջ միշտ կը հերքէին որ եւ է հակահրէական տրամադրութիւն: Իսկ նոր օրէնքէն առաջ, հրամանագրութեան չարք մը անօրինութիւններ, որոնք սահման-ուած են ասպարէզէն քշելու Հրեաները :

Կարելի էր ըսել թէ իտալական անօրինութիւնը աւելի պէր-ճախօս է, քանի որ հազիւ 60 -- 70,000 Հրեաներ կը գտնուին Իտալիոյ մէջ, մինչ Գերմանիա մինչեւ 600,000 կը հաշուէր :

Յամոռանք ուրիշ յատկանշական պարագայ մը եւս, --- 1918էն վերջ Իտալիա հաստատուած Հրեաները պարտաւոր են հեռանալ մինչեւ 1939 մարտ, նոյնիսկ եթէ հպատակ ըլլան: Բացառութիւնները չատ քիչ բան կրնան փրկել :

Արդ, միայն արիականութեան կամ ցեղային պաշտպանութեան հոգը չէ որ տուն կուտայ այս վարչական անօրինութեանց եւ բացառիկ օրէնքներուն :

Ինչպէս Գերմանիոյ, նոյնպէս Իտալիոյ մէջ Հրեաները կը համարուին ընկերային չարիք: Թշնամի՝ հաստատուած կարգուսարքին: Դաւադիր եւ խռովայոյզ տարր: Մէկ խօսքով՝ չար ոգին ընկերային խաղաղութեան, իբրեւ հակագործութեամբ:

Այս ուեւտարանը քարոզած ատեն, Հիթլէր բառերը չի ծամ-ծմեր, մինչեւ իսկ «մանրէ» կամ «ժանտախտ» կոչելով հրէական-ութիւնն ու համայնավարութիւնը: Իսկ միտքը եթէ նոյն բառերը չի գործածեր, գործքով կ'ապացուցանէ թէ իր համոզումն ալ տարբեր չէ :

Այս խաչակրութիւնը բնականաբար հակազդեցութիւն յառաջ կը բերէ այն երկիրներուն մէջ ուր ազատ են մամուլը, ինչպէս հրապարակային ուրիշ արտայայտութիւններ :

Եւ ահաւասիկ նոր խմորումներ ու խլրտումներ, յանուն քաղաքակրթութեան, ընկերային յեղափոխութեան կամ խաղաղութեան :

Մանաւորապէս Ֆրանսայի եւ Անգլիոյ մէջ, ուր ամէն կարծիք ազատ է, ճակատելու համար ֆաշականութեան եւ հիթլէրականութեան դէմ :

Այս չարժումին մէջ բնականաբար յառաջապահ դիրքերը կը գրաւեն բոլշեւիկները, որոնց համար նոր մարտակոչ մը գտած է Միւնիխի համաձայնութիւնը :

Կիրակի օր, Փարիզի համայնավար պաշտօնաթերթը չորրորդ էջը ամբողջովին յատկացուցած էր չունդալից յայտարարութեան մը,— « Ոճիր մը գործուեցաւ խաղաղութեան դէմ ».— Օգնել հանրապետական Սպանիոյ՝ կը նշանակէ պաշտպանել խաղաղութիւնը » :

Կոչին տակ առորագրած են Ֆրանսայի, Անգլիոյ, Սպանիոյ, Չեխոսլովաքիոյ, Մ. Նահանգներու, Գերմանիոյ, Իտալիոյ, Պելժիոյ, Զուիցերիոյ, Շուէտի, Քանատայի, Հոլանտայի համայնավար կուսակցութեանց ներկայացուցիչները, անշուշտ համաձայն Մոսկուայէն արձակուած ազդանշանին :

Քանի մը հատուածներ այդ կոչէն, գաղափար կազմելու համար պայքարին սաստկութեան մասին.

— « խաղաղութեան դէմ ոճիր մը գործուեցաւ անցեալ սեպտեմբեր 30ին, Միւնիխի մէջ, ուր Պ. Պ. Չէյմպրլէն եւ Տալատիէ Չեխոսլովաքիոյ անկախութիւնը եւ ժողովուրդներու ապահովութեան դատը զոհեցին ի փրկութիւն միջազգային փաշականութեան:

... Պ. Չէյմպրլէնի դաւաճանութիւնը ուղղուած է ոչ միայն Չեխոսլովաքիոյ դէմ որ յանձնուեցաւ Պ. Հիթլէրի, այլեւ ուղղուած է Ֆրանսայի դէմ, զոր միջազգային փաշականութիւնը կ'ուզէ մեկուսացնել, յետոյ զգետնելու համար: Ուղղուած է հանրապետական Սպանիոյ դէմ, զոր կ'ուզեն Չեխոսլովաքիոյ օրինակացնել: Ուղղուած է փոքր երկիրներու դէմ զոր գիշատիչ կառավարութիւններ կ'ուզեն ստրկացնել: Ուղղուած է ժողովրդապատութեան եւ ընկերային նուաճումներու դէմ, զոր կ'ուզեն ոչնչացնել ինչպէս Անգլիոյ, նոյնպէս Ֆրանսայի մէջ եւ այլուր: Ուղղուած է Խ. Միութեան դէմ, զոր բոլոր երկիրներու աշխատաւորները եւ վտանգուած փոքր պետութիւնները կը նկատեն միջնաբերդը աշխարհի խաղաղութեան » :

Դժուար չէ երեւակայել թէ մինչեւ ո՛ւր կրնայ տանիլ այս մարտակոչը, իր այնքան կրակոտ բառերով եւ սպառնալիքներով:

Ցայտարարութիւնը պարզապէս պատերազմ կը հռչակէ «Միեղիի դաւաճանութեան եւ խայտառակութեան դէմ», ամբողջ աշխարհի մէջ. ճիշդ այն պահուն երբ միլիոնաւոր բազմութիւններ կը կարծեն թէ խաղաղութիւնը փրկուեցաւ, եւ կ'օրհնեն չորս «դաւաճանները »...

Շ.

ՎԵՐՋԻՆ ԺԱՄ

ՊԱՂԵՍՏԻՆԻ ԲԱԺԱՆՄԱՆ ԾՐԱԳԻՐԸ

Արաբները կը սպառնան վերջագիր դրկել Անգլիոյ

Անցեալ շաբթուան վերջերը Պաղեստինի շուրջ խորհրդակցութիւններ տեղի ունեցան Անգլիոյ գաղթային նախարար Մաքտոնըլտի, Պաղեստինի մարզպան Սըր Հէրոլտ Մաք Մայքըլի եւ սպարակոյտ պետ գերկոմս Կորթի միջեւ: Այս խորհրդակցութեան մէջ էր, որ որոշուեցաւ զօրացնել անգլիական բանակը Պաղեստինի մէջ, զինուորական նոր առաքումներով, ինչպէս նաեւ Պաղեստինեան ջուրերու մէջ գործող մարտանաւերու թիւը հասցնելով 17ի :

Երբ Սըր Մաք Մայքըլ վերադառնայ Պաղեստին, պիտի յանձնայ արմատախիլ ընել ահաբեկչութիւնն ու խառնակութիւնները եւ վերահաստատել կարգ-կանոնը :

Մի քանի ամսուան խորհրդակցութիւններ կը կատարուին Պաղեստինի ապագայի մասին: Գաղթային նախարարը դարձեալ պիտի չօշափէ Արաբներու եւ ազգեցիկ Հրեաներու կարծիքները: Պիտի տեսակցի նաեւ Իրաքի արտաքին նախարարին եւ սիոնականներու պետ Տոքթ. Վայզմանի հետ:

Ընդհանուր կարծիքը այն է, թէ Պաղեստինի անջատման ծրագիրը մէկդի պիտի դնեն եւ իվերջոյ կանգ պիտի առնեն միասնական պաղեստինեան վարչութեան մը ծրագրին վրայ, ուր բոլոր քաղաքացիները պիտի վայելեն հաւասար իրաւունքներ :

*** Բուռն վէճեր ծագեցան Գահիրէի Իսլամական Համաշխարհային Որդրպաժողովի պատգամաւորներուն մէջեւ :

Սուրիոյ ղեկավար Ֆարէս Խուրի պէյ ներկայացուց առաջարկներ, որոնք կը պահանջեն 1· Դադրեցնել հրէական ներգաղթը դէպի Պաղեստին: 2· Մէկդի դնել հրէական տուն կազմելու ծրագիրը: 3· Պաղեստինի համար ստեղծել ահմանադրական կառավարութիւն մը, որուն մասնակցին Արաբներ ու Հրեաներ համեմատական քուէարկութեամբ եւ 4· Կնքել դաշնագիր մը նոր պետութեան ու Անգլիոյ ու Ֆրանսայի միջեւ, համանման անգլեւ իրաքեան դաշնագրին :

Այս առաջարկները, որոնց կ'ըսուի թէ համամիտ է մեծ մասը, զօրաւոր ընդդիմութեան բախեցան Իրաքի եւ Պաղեստինի պատգամաւորներու կողմէ :

Ուրիշ առաջարկ մը եւս ներկայացուեցաւ, որ կը տրամադրէ Պաղեստինը կցել Սուրիոյ, բայց այս ալ ընդդիմութեան բախեցաւ:

*** Լոնտոնի թերթերը կը հաստատեն թէ նոր ծրագրի մը համաձայն, Պաղեստինը պիտի վերածուի միացեալ պետութեան մը, բրիտանական հոգատարութեան տակ, ինքնավարութիւն տալով Արաբներուն եւ Հրեաներուն՝ իրենց բնակած քաղաքներուն եւ գիւղերուն մէջ: Այս մասին մանրամասն զեկուցում մը պիտի տայ գաղթային նախարարը, երբ խորհրդարանը վերաբացուի նոյեմբերին : Ամերիկայի հրէական կազմակերպութիւնները կը շարունակեն հետապիրներ տեղացնել Անգլիա, բողոքելով այս ծրագրին դէմ :

Վերջին մարզահամարի մը համաձայն, այժմ 900,000 Արաբներ եւ 400,000 Հրեաներ կան Պաղեստինի մէջ: Արաբները կը պահանջեն որ այս համեմատութիւնը --- մէկի դէմ երկու--- չխանգարուի Հրեաներու ներգաղթով՝ Գերմանիայէն, Իտալիայէն, Լեհաստանէն կամ ուրիշ երկիրներէ :

Անգլիա տրամադիր է կարդ մը զիջումներ չնորհելու Արաբներուն, բայց ոչ զէնքի սպառնալիքով: Ատոր համար ալ պատերազմական նախարարութիւնը կը չարունակէ նոր զինուորներ դրկել, հեծելազօրքով եւ թնդանօթներով: Երբ այս նոր ուժերը Պաղեստին հասնին եղիպտոսէն եւ Մալթայէն, անգլիական ուժը պիտի հասնի 14,000ի, որուն վրայ պէտք է աւելցնել նաեւ 6000 մասնաւոր ոստիկաններ: Անգլիացիները կը յուսան արաբական ըմբոստութիւնը սանձել այս 20,000նոց ուժով: Կը յուսացուի որ զինադադար մը կնքուի մօտերս, երբ Լոնտոն հասնի արաբական պատուիրակութիւն մը՝ բաղկացած՝ երեւելիներէ: Այս պատուիրակութեան մէջ պիտի գտնուի ապստամբութեան զեկավարին՝ մեծ մուֆթիին փոխանորդը: Եթէ նորէն համաձայնութիւն չգոյանայ, Անգլիա պիտի պահանջէ Ֆրանսայէն որ ձերբակալէ եւ Սուրիայէն արտաքսէ մեծ մուֆթիին :

Արաբները կը սպառնան Հրեաներուն

Պաղեստինի Արաբներու Պաշտպանութեան Կոմիտէն հեռագիր մը ուղղեց Սիոնականներու վարիչին՝ Վայզմանի: Հեռագիրը, որ առեսակ մը վերջնագիր է, կ'ազդարարէ .

— «Ձեր բռնած ընթացքը, պատմութեան ամէնէն ծանր ադէտները պիտի բերէ ձեր եւ Արեւելքի բոլոր Հրեաներու գլխուն: *Արաբները որ եւ է գնով թոյլ պիտի չտան որ դուք արաբական Պաղեստինի մէջ հաստատուիք եւ մեծամասնութիւն կազմէք:* Դուք եւ ամբողջ աշխարհի մէջ տարածուած ձեր կրօնակիցները պարտաւոր էք փրկել կեանքը ձեր այն կրօնակիցներուն որ արդէն Պաղեստին եւ ուրիշ արաբական կամ արեւելեան երկիրներ կը բնակին: Գոհացէք պահելով ձեր այն հայրենակիցները որ արդէն Պաղեստին կը գտնուին: Թող Արաբները իրենց երկրին մէջ ձեզ հանդիպ վարուին այնպէս ինչպէս կը վարուէր մեծն Իսմէր Պաղեստինի Արաբներուն հետ, որովհետեւ եթէ Մեծն Բրիտանիա

(Յուրերու շարունակութիւնը կարդալ Դ. էջ)

ՕՐԸ ՕՐԻՆ

ԱՆՓՈՓՈԽԵԼԻՆ

Տեղական թերթ մը կ'իմանայ թէ Բարեգործականը տարեկան ընդհ· ժողովը գումարած է հոկտ· 6ին, Փարիզ, Նուպարեան մատենադարանին մէջ :

Ներկայ եղեր են 19 ժողովականներ :

Այս վերջին տողը մեծ - մայրիկս ալ կը հասկնայ : Բայց յաջորդ մանրամասնութենէն շատ քան չհասկնալով, ըսյնուամենայնիւ կ'օրինակեմ .

— « *Տրուած բացատրութենէ հասկցայ, մասնակցող ժողովականները փոխանորդներու միջոցաւ կը ներկայացնէին 159 անձ, 293 ձայնով: Միութեան ներկայ կանոնները ժողովին մասնակցելու իրաւունք կուտան աւելի քան 1300 անձի, աւելի քան 1800 ձայնով* » :

Աւելի խորախորհուրդ յայտնութիւն մը :

Ժողովին ատենապետը, Պ· Տիգրան կամսարական, կը բացատրէ թէ ինչու չեն կրնար հիմնական փոփոխութիւններ կատարել .

— « *Հիմնական կանոնադրին մէջ հիմնական անյեղլի սկզբունքներ կան եւ 32 տարուան գործունէութեամբ նուիրագործուած աւանդութիւններ , զոր մեր հաւատոյ հանգանակը ըլլած ենք եւ զոր որ եւ է գնով թոյլ պիտի չտանք խախտել, առանց դժգոհելու մեր հաւատարմութեան երդումը* » :

Ուրիշ երկու ժողովականներ ալ հաստատելով թէ Միութեան դեկավարներուն մէջ *ոխքախնիւ* չկայ (գէթ՝ դիկտատուրա կամ դիկտատորութիւն), կը շեշտեն .

— « *Պէտք է զգուշութեամբ մօտենալ կանոնական փոփոխութիւններու խնդրին, որովհետեւ Հիմն· կանոնադրին յօդուածները մէկ մէկ դաշինքներ են նուիրատուներուն եւ Միութեան մէջեւ, առանձնապէս գոյացած պայմանագրութիւններէն զատ* » :

Ինչպէս կը տեսնէք, Բարեգործականի կանոնագիրը աւելի նուիրական է, տեւական եւ անձեռնմխելի, քան վերնագիրները, կամ ոչ-յարմարականը որ եւ է դաշինք :

Մե՛ղք որ Տոքթ· Պեհէշ չկրցաւ օգտուիլ մերոնց իմաստութենէն, հոգ մը պակաս կորսնցնելու համար :

Չար զուգադիպութեամբ մը, երբ այս ժողովին նկարագրութիւնը կը կարդայի, թղթաբերը յանձնեց ուրիշ ոամկավար թերթ մը, Ամերիկայի «*Պայքար*»ը, որ խմբագրական մը նուիրած է Բարեգործականի համագումարին :

Ոամկավար օրկանը վերջին վարչին կ'ենդրկ Բարեգործականի վարիչները, որոնք իրենց գիտցածէն չեն շեղիր , կ'արհամարհեն « համարատուութեան եւ օրէնսդրութեան սկզբունքը», խոշոր բար մը կը գլորէ .

— «*Կան ուրիշ երկու չատ ցայտուն կէտեր, որ նոյնիսկ հիմնական կանոնադրի հետ առնչութիւն չունին եւ չի կրնար ըսուիլ թէ «լուծում» սանձելու համար կանոնադրային դժուարութեան կը բախին* :

Առոնցմէ առաջինը Բարեգործականի վարչական մեքենային մեծաժախսութիւնն է չրջանակներուն մէջ եւ մանաւանդ կեդրոնին մէջ, որուն թոյլատրուած է ունենալ գործի պահանջէն աւելի թիւով պաշտօնէութիւն եւ ընել պերճանքի մօտեցող չոյլ ծախքեր :

Աւելի յայտնի այնքան ակնարկելի իրողութիւն է, որ ոչ ոք պէտք է փորձէ չքմեղացնել կամ բացատրել : Ամէնէն բարգաւաճ անհատական հիմնարկութիւն մը դժուար թէ կրնար այնքան անհոգ ըլլալ իր կեդրոնի վարչային մեքենայի ծախքերուն համար, որքան Բարեգործականը, որուն էոշումն իսկ կը պարտադրէ ունենալ ամէնէն համեստ եւ միայն գործի պահանջին համապատասխանող մեքենան ու ծախքերը » (22 սեպտ·) :

Ձախը կ'անցընէք, եղբա՛րք ամկավարք :

Մինչեւ հիմա դաշնակցական թերթերն էին որ ասանկ պատ, անհատ եւ սնվազա՛ր բաներ կը գրէին :

Իւղագի՞ծը պակսեցաւ, թէ հերոսացալ կ'ուզէք, «թշնամի» կոչուելով :

Վ.Ա.Հ.

Գերման նախարարը Թուրքիոյ մէջ

Էնկիւրիէն կը հեռագրեն *Տէյլի Թելէկրաֆի* (հոկտ· 10).—

Ամբողջ օտար դիւանագիտական չրջանակները զարմացան, իմանալով որ Գերմանիա 150 միլիոն մարքի (12,500,000 սթերլին) վարկ մը պիտի բանայ Թուրքիոյ :

Այս վարկը անսպասելի էր, որովհետեւ դեռ անցեալ մայիսին էր որ Անգլիա 16 միլիոն սթերլինի վոխատուութիւն մը ըրաւ Թուրքիոյ :

Այստեղ ուշադրութիւն գրաւեց այն-երոդութիւնը, որ գերման նախարար Հէր Ֆոնէք երկարատեւ տեսակցութիւն մը ունեցաւ անգլիական դեսպան Սըր Փըրսի Լօրէնի հետ :

Հէր Ֆոնէք իր մեկնումը դէպի Պուլկարիա յետաձգեց մինչեւ վաղը, որովհետեւ Տիկին Ֆոնէքի թեւը վնասուեցաւ արկածով մը, երբ էնկիւրիի տիպար ագարակը կ'այցելէր ձիաքարշ կառքով մը:

*** Էնկիւրիէն կը հեռագրեն թէ Թուրքիոյ անտեսական նախարարը ընդունած է Տոքթ· Ֆոնէքի հրաւէրը՝ Գերմանիա երթալու համար :

*** 150 *միլիոն մարքի փոխատուութիւնը զարմանք պատճառած ըլլալով, «Ճիմհուրիյէթ» լրագիրը, որ ընդհանրապէս զերմանասէր կը համարուի, կը բողոքէ ծուռ մեկնութեանց դէմ: Թուրք թերթը կ'ըսէ թէ գերմանական վարկը, ինչպէս նախապէս եղած անգլիական վարկը պարզապէս փոխադարձ վաճառութեան ապացոյցներ են չահակից երկիրներուն միջեւ եւ չունին որ եւ է քաղաքական հանդամանք: Տոքթ· Ֆոնէք ինք ալ հայկերոյթի մը պահուն հերքեց թէ Գերմանիա քաղաքական դիւտումներ կը սնուցանէ Թուրքիոյ հանդէպ եւ անհերթեթ հռչակեց այդպիսի ենթադրութիւնները :*

Աթաթիւրք նորին հիւանդ

Տէյլի Թելէկրաֆի մէկ աշխատակիցը կը գրէ (հոկտ· 19).—

Կ'իմանամ թէ Քէմալ Աթաթիւրքի առողջական վիճակը կը չարունակէ մտահոգութիւն պատճառել իր չրջապատին: Ժամանակ մը ի վեր, մանաւանդ անցեալ Ապրիլէն ասդին, երբ Փրանսացի մասնագէտ մը հրաւիրուեցաւ էնկիւրի, դարմանելու զայն, զրոյցներ յամառօրէն չրջան կ'ընեն, թէ Աթաթիւրք ծանրօրէն հիւանդ է, հակառակ պաշտօնական հերքումներու:

Տիրող ընդհանուր կարծիքը այն է, թէ Քէմալ Աթաթիւրքի մահէն եւս նախապահութեան պիտի կոչուի մարաջախտ Ճէվիդ Զագմաք, որ պիտի չարունակէ Թուրքիոյ արդի պետին քաղաքականութիւնը, մասնաւորաբար Մեծն Բրիտանիոյ հանդէպ բարեկամութիւնը :

ՉԼՅՈՒՔԱԿԱՆ ՍՊԱՆՈՒԹԻՒՆ

Հեղ. Բարբուսէ Ա. ՀԱՅԿԱԶՆԻ

Հայկազն մինչեւ իր մահուան տեղը ամէն տեղ ուրիշներէ աւելի ազնիւ ու պատուաւոր մարդ մը եղաւ։ Ինչպէս որ ամէն մարդ իր ընկերներուն մէջ ունի իր տեղը եւ իր դիրքը, նոյնպէս ալ Հայկազն իր ընկերներուն մէջ ունէր իր տեղը եւ իր դիրքը։ Ամէն ոք կը սիրէր զինք, կ՚ընդունէր զինք ուրախութեամբ, կը փնտռէր զինք ամէն տեղ։ Ամէն ոք կ՚ուզէր ունենալ զինք իր կողքին։ Ամէն ոք կ՚ուզէր խօսիլ անոր հետ, ինչ որ ալ ըլլար խօսակցութեան նիւթը։ Ամէն ոք կ՚ուզէր անոր կարծիքը իմանալ։ Ամէն ոք կ՚ուզէր անոր խորհուրդը հարցնել։ Ամէն ոք կ՚ուզէր անոր հետ ճաշել, անոր հետ ընթրել, անոր հետ զբօսնել։ Ամէն ոք կ՚ուզէր անոր հետ ծանօթանալ, անոր հետ բարեկամանալ։ Ամէն ոք կ՚ուզէր անոր հետ ընկերանալ։ Ամէն ոք կ՚ուզէր անոր հետ ամէն բան ընել։

Հայկազն ի՞նչ ունէր որ ամէն մարդ կը կպչէր անոր։ Ինչո՞ւ ամէն մարդ կը սիրէր զինք։ Ինչո՞ւ ամէն մարդ կ՚ուզէր անոր հետ ամէն բան ընել։ Ինչո՞ւ ամէն մարդ կ՚ուզէր անոր հետ ամէն տեղ երթալ։ Ինչո՞ւ ամէն մարդ կ՚ուզէր անոր հետ ամէն բան ընել։ Ինչո՞ւ ամէն մարդ կ՚ուզէր անոր հետ ամէն տեղ երթալ։

Հայկազն ունէր ամէն բան որ կրնայ մարդ մը սիրելի ընել։ Ունէր ազնիւ սիրտ մը, ունէր ազնիւ հոգի մը, ունէր ազնիւ միտք մը, ունէր ազնիւ ոգի մը, ունէր ազնիւ էութիւն մը, ունէր ազնիւ բնաւորութիւն մը, ունէր ազնիւ ներշնչում մը, ունէր ազնիւ ոգեշնչում մը, ունէր ազնիւ ներշնչում մը, ունէր ազնիւ ոգեշնչում մը

ԲԱՑԻՐ ԼԵԼԵՎ ԿԻ ՄԻ ՍԵՖՈՒՆ

ԱՊՐՈՒՄ

Ես ատոր կը հավատայի այդպես ալ, եթե ինքը չհամարձակեր ինձ ըսել։ Ես ատոր կը հավատայի, որովհետև ես ալ ինքս ալ նույն բանը կ՚ուզեի ընել։ Ես ալ կ՚ուզեի ինձ համար պահել այն ամենը, որ ինձ համար թանկագին է, որ ինձ համար սրբություն է։ Ես ալ կ՚ուզեի ինձ համար պահել այն ամենը, որ ինձ համար ուրիշներու հետ կիսելու չէ

պատերազմի դիմէ, ինքզինքը պաշտպանելու համար Պաղեստինի մէջ, պիտի չկրնայ ձեզ պաշտպանել Արեւելքի բոլոր արաբական երկիրներուն մէջ»։

*** Լոնտոնի մէջ կը կարծեն թէ Գահիրէի արաբական համագումարը վերջնագիր մըն ալ անգլիական կառավարութեան պիտի ուղղէ, պահանջելով դադրեցնել Հրեաներու ներգաղթը եւ սահմանադրական կառավարութիւն մը հաստատել, յարեւնման Իրաքի։ Համագումարը կը պահանջէ նաեւ ազատ արձակել բանտարկեալներն ու աքսորականները, եւ կը մերժէ Պաղեստինի բաժանման ծրագիրը, ինչպէս եւ Պալֆուրի յայտարարութիւնը ։

«Տէյլի Մէյլ»ի թղթակիցը, որ վերջերս Պաղեստին այցելած էր, կը գրէ թէ արաբ ժողովուրդը չատ լաւ կազմակերպուած է եւ կրնայ ի դերեւ հանել հոգւոյս ի բարւոք իշխանութեան ջանքերը։ Արաբ ղեկավարները իրենց կամքը սիրաբար կը պարտադրեն ամէն կեդրոնի մէջ։ Արաբները պետական դատարան չեն դիմեր, այլ կ'երթան ազգային դատարանները, որոնք հաստատուած են բլուրներու մէջ։ Անոնք ամուր կառչած են իրենց խէչալին եւ վճռած են ամէն վտանգ աչք առնել, զայն պաշտպանելու համար։ Ամբողջ արաբ ժողովուրդը կազմակերպուած է երկար դիմադրութեան մը համար ։

Պուլկարիոյ ապահաւեցը ապահովուեցաւ

Հոկտեմբեր 10ին, պատերազմական նախարարութիւն գացած ատեն, տարճանակով սպաննուեցաւ Պուլկարիոյ ընդհ. սպայակոյտին նախագահը, Զօր. Փէյչեւ։ Իր թիկնապահն ալ վիրաւորուեցաւ։ Ահաբեկիչը յետոյ անձնասպան եղաւ։

Թագաւորը իմանալով սպանութեան լուրը, վառնայէն մասնաւոր կառախումբ մը նստաւ, Սոֆիա վերադառնալու համար։

Մարզասպանը նախկին սպայ մըն է, Վասիլ Քիրով, որ երկու ձեռքը մէյ մէկ տարճանակ բռնած՝ ուղղակի պարպած էր զօրավարին եւ թիկնապահին վրայ։ Քիրով բանտարկուած էր վերջերս, եւ յետոյ ներման արժանացած։ Կը կարծուի թէ սպանութիւնը հետեւանք է անձնական վրէժխնդրութեան ։

*** Ուրիշ հեռագրի մը համաձայն, մարզասպանը մեռնելէ առաջ հարցաքննուած եւ խոստովանած է թէ ուզեց վրէժ լուծել, թշուառութեան մատնուած ըլլալով։ Կարգ մը ձերբակալութիւններ կատարուեցան ։

*** Զօր. Փէյչեւ 50 տարեկան էր։ Զինուորական կրթութիւնը ստացած էր Փեթերսպուրկի ակադեմիան, յետոյ Սոֆիայի զինուորական վարժարանին մէջ ։

Մարդասպան Հայը դատապարտուեցաւ

1937 Մայիս 27ին Ամերիկա ժ'իթալիի վրայ 30 տարեկան Հայ մը, Սողոմոն Ղազարեան սպաննած էր իր հարեւանը, Պաղտասար Պեհիկեան։ Նախ կռիւ մը տեղի ունեցած էր, որուն խառնուած էր նաեւ պատերազմի հաշմանդամ մը, Բարսեղեան։ Մարզասպանը դանակ մը խրած էր զոհին փորը, եւ Պեհիկեան մեռաւ հիւանդանոցին մէջ։

Այս առթիւ տեղական թերթերը կը գրեն թէ Սողոմոն խման եւ խաղամոլ մարդ մըն էր, որ գործազրկութեան նպաստ կը ստանար եւ վեց տարուան ընթացքին ստացած գումարը, 60,000 ֆր. մսխած էր կապելաներու մէջ, վոխանակ կնոջը եւ երկու զաւակներուն յատկացնելու։ Մինչդեռ տանն չարունակ դրամ կը պահանջէր Պեհիկեանէ, մանաւանդ որ խմացած էր թէ ան 100,000 ֆրանք չահած է ազգ. վիճակահանութենէն։ Պեհիկեան ձանձրանալով, այլեւս երես դարձուցած էր, եւ չարունակ կուիւ կը ծագէր երեք զրացիներուն միջեւ։ Դէպքին օրը Բարսեղեան ալ խառնուելով կուիւին, իր անցուդարձով զարկած էր Պեհիկեանի, իբրեւ թէ երկուքը իրարմէ բաժնելու համար ։

Եղեռնագործ Աճեանը առջի օր դատեց մարզասպանը, որուն թարգմանն էր Պ. Յանճեան։ Զոհին կնոջ եւ երեք զաւակներուն փաստաբանն էր հռչակաւոր իրաւագէտը, Մօրօ Ժիաֆէրի, որ հետեւեալ կերպով բացատրեց ոճիրին չարժառիթը ։

--- «Նախանձն էր որ պինեց մարզասպանին ձեռքը։ Պեհիկեան պարկեշտ եւ չամառ աշխատասէր մըն էր, եւ երջանիկ։ Կը գործերով իր ընտանիքին վրայ եւ 50·000 ֆրանք չահած ըլլալով ազգ. վիճակահանութենէն, համեստ բնակարան մը չինած էր քաղաքէն դուրս։ Իսկ Սողոմոն Ղազարեան ծոյլ եւ խաղամոլ մէկն ըլլալով, կը նախանձէր իր հարեւնակին երջանկութեան։ Ահա թէ ինչո՛ւ սպաննեց։

Ընդհ. դատախազը խիստ պատիժ մը պահանջեց։ Մարզասպանին փաստաբանը յուզիչ պաշտպանողական մը խօսեցաւ։ Երդուեալները ուշադրութեան չանձնեցին մեղմացուցիչ պարագաները, եւ մարզասպանը դատապարտուեցաւ հինգ տարի տաժանակիր աշխատանքի, տասը տարի ալ զրկուելով Ֆրանսա բնակելու իրաւունքէն ։

ՉԱՆԱՉԱՆ ԼՈՒՐԵՐ ՔԱՆԻ ՍԸ ՏՈՂՈՎ

Զօր. ՖՐԱՆՔՈ յայտարարութիւն մը ուղղելով մամուլին, կը պահանջէ անմիջապէս ճանչնալ իր պատերազմիկի հանգամանքը, քանի որ հաւանած է ճամբել տասը հազար իտալացի կամաւորներ։ Այս առթիւ ազգայնական հրամանատարը վճռապէս մերժեց որ եւ է միջնորդութիւն։ «Քաղաքացիական պատերազմը կրնայ վերջանալ միայն այն ատեն երբ պարտեալը բացարձակապէս անձնատուր կ'ըլլայ յաղթականին»։ Զօրավարը 50,000 կը հաշուէ օտար կամաւորներէն անոնք որ սպաննուած են, իսկ 60,000 ոդջ մնացողները։ Իր յայտարարութեան համաձայն, կարմիրները 500,000 հոգի սպաննած են մինչեւ հիմա ։

ԼՈՆՏՈՆի գերմանական դեսպանատունը բացարձակապէս կը հերքէ այն լուրերը թէ մարաջախտ Պլիւխէր աչքէ ինկած և ձերբակալուած է։ Չեկոյցը կ'ըսէ թէ Մարաջախտը կը գտնուի իր բանակատեղին, Սիլեզիա ։

ՎԻԵՆՆԱՅի արքեպիսկոպոսին դէմ նոր յոյցեր կատարուած ըլլալով, Հիթլէր մասնաւոր պատուիրակ մը ղրկեց, որպէսզի քննութիւն կատարուի։ Հաւանական է որ Առաջնորդը ինք ալ Վիէննա երթայ մօտերս։ Կառավարութիւնը պաշտօնական դեկոյց մը պիտի հրատարակէ, պարզելով իր դիրքը։ Կարմիրներէն դէմ կատարուած յոյցերը մեծ յուզում պատճառեցին Վատիկանի մէջ ։

ՔԻԻՐՏ ՅԵՂԱՊԵՏ Հաճի Բաշիսի դէմ մահափորձ մը կատարուեցաւ Սաւրիոյ մէջ, հակառակորդ ցեղախումբի մը մէկ անդամին կողմէ, որ երեք գնդակ արձակեց ։

ՄԱՐՍԷՅԼի զինուորական խարդախութեանց առթիւ, ձերբակալուեցաւ Օլէմփիքի նախագահը եւ ուրիշ երեք անդամներ։

ԳՆԴ. ԼԻՆՏՊԷՐԿ աննպատակ կարծիքներ յայտնած ըլլալով խորհրդային օդանաւորդներու բարոյական կորովի մասին, Մոսկուայի թերթերը կատաղած են եւ «ֆաշիստ լաքէ» կը կոչեն ամերիկացի օդաչուն, որ անցեալ օգոստոսին Մոսկուա գացած էր։ «Փրաւդա» նամակ մը հրատարակած է, որ կ'ըսէ.--- «Լինտպէրկ Մոսկուա եկաւ Անգլիոյ յետադիմականներուն հրահանգով, խորհրդային օդագնացութեան ակարութիւնը հաստատելու եւ փաստեր ճարելու համար Ձէմպլէյնին, որպէսզի անձնատուր ըլլայ Միւնիխի մէջ»։

ԱՇԽԱՏԱՆՔԻ ԴԱՇՆԱԿՑՈՒԹԵԱՆ Ազգ. Խորհուրդը նիստ գումարեց Փարիզի մէջ, իբրեւ նախապատրաստական աշխատանք յառաջիկայ համագումարին։ Այս առթիւ բուռն վիճաբանութիւններ տեղի ունեցան արհեստակցական կազմակերպութեանց անկախութեան մասին։ Շատ մը պատգամաւորներ բողոքեցին բոլշեւիկներու ոտնձգութեանց դէմ ։

ԱԻԵԼԻ ԿԱՆ վեց Միլիոն աշակերտներ լեցուեցան Ֆրանսայի դպրոցները, վերամուտի առթիւ ։

ՉԵԽՈՍԼՈՎԱՔԻԱՅԷն երեք սահմանամերձ քաղաքներ գրաւեցին Հունգարները։ Դեռ ուրիշ հողեր ալ կը պահանջեն։ Գերմանացի – ները վերջացուցին իրենց գրաւումը, եւ այժմ կը սպասեն վիճելի շրջաններու հանրաքուէին ։

ՆՈՊԼԻ ԽԱՂԱՂՈՒԹԵԱՆ ՄՐՑԱՆԱԿԸ նախագահ Պենէչի տալ կ'առաջարկեն Լէոն Պլում, անգլիացի գրագէտ Ուէլս եւ ուրիշ մտաւորականներ, ինչպէս եւ ձախակողմեան մամուլը ։

ԵՐԵՔ ԿԻՆ ՕԴԱՉՈՒՆԵՐ, Պոլինա Օսիպէնկօ, Վէրա Լոմակա եւ Մարինա Ռասքովա յաջողեցան կոտրել կիներու հետեւութեան մրցանիշը, թռչելով Սեւաստափոլէն Արխանկէլ (1400 մղոն, ուղիղ գծով)։

ՔՍԱՆ ՀՈԳԻ ՄԵՌԱՆ Տիւսէլտորֆի մօտերը, երբ Պրեսլէ - Պերլին օդանաւը բռնկելով վար ինկաւ ջարդուփշուր ։

Հ. Յ. Դ.

Շարունակ

ՓՈՐԻՋի «Եգիպտացի» կոնիաէն ընդհ. ժողովի կը հրաւիրէ իր շրջանի բոլոր ընկերները 12 Հոկտ., ցորեքշաբթի երեկոյ ժամը 8.30ին, 6 Ավընիւ տ'Իթալիի արձարանին վերնայարկը, օրակարգ՝ Շրջ. ժողովի պատգամաւորի ընտրութիւն։

ԻՍԻ ԼԷ ՄՈՒԼԻՆՈՅի «Զաւարեան» կոմիտէն ընդհ. ժողովի կը հրաւիրէ «Վռամեան», «Մուրատ», «Ֆօօ», «Սեբէմեան» եւ «Արգուեանան» խումբերու բոլոր ընկերները 13 Հոկտ., Հինգշաբթի երեկոյ ժամը 8.30ին իր Ակումբին մէջ։ Օրակարգ՝ պատգամաւորի ընտրութիւն։

ՊԱՆԵԼՕ ՔԱՇԱՆի «Արծիւ» ենթակոմիտէն ժողովի կը հրաւիրէ բոլոր ընկերները, 12 Հոկտ., ցորեքշաբթի երեկոյ ժամը 9ին, «կորիւն» Ակումբին մէջ։ Օրակարգ՝ պատգամաւորի ընտրութիւն։

Դասախօսութիւն

ՐԱՖՖԻ ԼՄԱՐԱՆի դասախօսութիւնը 13 Հոկտ. Հինգշաբթի երեկոյ Café Cadet-ի վերնայարկը, մէթրօ Cadet։ Կը խօսի Պ. Վ. ԻՇԽԱՆԵԱՆ, նիւթ՝ «ԱԶԳ ԵՒ ՄՇԱԿՈՅԹ»։

ՎԵՐԱՄՈՒՏԻ ՀԱՆԴԷՍ

ՓԱՐԻԶԻ ՀԱՅ ԵՐԻՏԱՍԱՐԴԱՑ ԵՒ ԵՐԻՏԱՍԱՐԴ ՀԱՅՈՒՀԵԱՑ
ՄԻՈՒԹԻՒՆՆԵՐՈՒՆ ԿՈՂՄԷ
ՆԱԽԱԳԱՀՈՒԹԵԱՄԲ Պ. ԱՐՇԱԿ ՋՕՊԱՆԵԱՆի

16 Հոկտ., կիրակի կէսօրէ վերջ ժամը 4էն մինչեւ կէս գիշեր։ 8 Ռիւ Պօսիւէ, Փարիզ։ Կը խօսին զոյգ Միութեանց ներկայացուցիչները։ Գեղարուեստական բաժին եւ պար։ Խնամուած պիւֆէ եւ օրքէսթր։ Մուտք 3 եւ 5 ֆրանք։

ՅԱՒԱՋ կը ծախուի Սաւրիւի շրջանին մէջ

42, Rue des Petits Carreaux-Փարիզ Mr. Pierre Marchal-ի խանութը։

Հ. Բ. Ը. Միութեան հայերէնի պատգամաւորութեան շաբաթը կը սկսի 13 Հոկտ., Հինգշաբթի առաւօտ ժամը 8.30ին, 149 Bis Avenue d'Argenteuil, Asnières

Այն ծնողքները որ կը փափաքին իրենց պզտիկները արձանագրել ս.ալ բարեգործին դիմել Հինգշաբթի օրը ժամը 9–12, 149 bis, Avenue d'Argenteuil, ընկերվարականներու սրահը։

ՓԱՄԱԳՅԻՒՂԻ եւ գոհարեղինաց
ՉԻՒՂ ԱԱՐԳԻՒԵԱՆ
Մէթր: Louis Blanc et Jaurès
281, Rue du Fbg. St. Martin

La Gérant : H. STEPHAN
Imprimerie A. DER (AGOPIAN)
17 Rue Dunoyer — PARIS (13)

ԼՈՑՍ ՏԵՍԱՒ

«Մատենաշար Ռազմիկի թիւ 2

ԼԵՌ ԱՑԻՆ ՊԱՏՏԵՐԱԶՄԸ

Գրեց՝ ՀՐԱՆՏ ՓԱՍՏՐՄԱՃԵԱՆ
Հրատարակութիւն Հայ Կամ. եւ Մարտիկներու Միութեան

Գինը՝ Ֆրանսա, Սուրիա եւ Պալքանեան 10 ֆրանք, միւս երկիրներ 15 ֆրանք։

Ստանալու համար դիմել.— Փարիզեան շրջանի համար՝ 9 Rue Thénard, Paris։ Գաւառի համար՝ մեր տեղական վարչութիւններուն։

Հ. ՋԱՐԴԱՐԵԱՆ

ՎԻՐԱՒՈՒԹԻՒՆ - ԱՑԱՄՆԱՒՈՒԹԻՒՆ
44 Rue Dunkerque (ՄԷԹՐՕ ԿԱՌ ՏԻՒ ՆՈՌ)
Tél. Trudaine 42—69
Կ'ընդունի ամէն օր ժամը 14–20։
Աւտօմոպիլը ժամադրութեամբ։

ՁԵՒԱԳԻՏՈՒԹԵԱՆ ԴԱՍԵՐ

Յառաջիկայ Հոկտեմբեր 25ին կը սկսի ձեւագիտութեան դասերը՝ **robe-d'après midi, robe du soir, ensemble, manteau, jusqu'au tailleur**, ճերմակեղէն եւ **dessin croquis**։ Կը դասաւանդուի ամերիկապարտ եւ գործնական մեթոտով։ Արձանագրուիլ փափաքողները կրնան դիմել՝ **modeliste-couturière CHRISTOFOR, 31 Rue Condercet, Paris (9)** մէթրօ **Anvers** կամ **Cadet**։

Դասախօսութիւնը տեղի կ'ունենայ հայերէն, յունարէն, ֆրանսերէն, անգլիերէն եւ ռուսերէն լեզուներով ։

Fourrures de St. Bernard

ՀԱՅԿՈՒՀԻ ԿԻԼՊՕՐԼԵԱՆ

Միակ վստահելի տունը ուր պիտի գտնէք տարուն ապրանքներ՝ զեղչեալ գիներով։ Ընտիր արժանիքներ, իրական մորթեր, փթիւռաններ, սկունսներ, օձիքներ, զարեր, վերարկուներ եւայլն։

Կը չինենք չափու վրայ մանթօներ՝ դանազան տեսակ մուշտակներէ, վերջին նորաձեւութիւններով ։

Կը տառնձնենք մուշտակներու նորոգութիւնը, ձեւափոխութիւնը, ներկելը եւ քանաժը։ Մուշտակները կը մաքրենք ձրի, կիրակի օրերը բաց է մինչեւ կէս օր ։

24, Rue Affre կամ 8, Rue Cavé — PARIS - 18e
Մասնաճիւղ՝ 2, Rue de la Charbonnière —
Մէթրօ՝ La Chapelle — Barbès Roch. Tél. Montmartre 69-70

Կ'ԱՒՏՈՒՆ՝ մաքուր կար կարող լաւ ափրէսէօր մը։ Տեւական գործ. լաւ վճարում։ Ներկայանալ Նմայշով Dalex, 241 Rue de la Croix Nivert, Paris (15e.) մէթրօ Porte de Versailles, օթոպիւս 89, 93, AC, PC։

Ճաշարան "ԲԵՐԱ"

ՏՆՕՐԷՆ՝ **ԵՐՋԱՆԻԿ ՊԱԼԼԵԱՆ**
9 Rue Provence, Paris 9e. (Առաջին յարկ)
Մէթրօ **Le Peletier**

Արեւելեան եւ եւրոպական կերակուրներ՝ պատրաստուած անարատ իւղով։

ՐԱՖՖԻ

Փարիզահայերու մեծ վայելուչ ճաշարանը
Տէր եւ Տնօրէն Մ. Գ. ՄԻՐԻՃԱՆԵԱՆի
8, RUE MAUBEUGE, Paris (9).
Մէթրօ Cadet et le Peletier (Carrefour Chateaudun).
Հռչակաւոր գոնէք ԱՆԱՐԱՏ կարագով պատրաստուած Արեւելեան եւ Եւրոպական կերակուրներու հարուստ ճաշացուցակ մը։
Անմրցելի մաքրութիւն եւ անթերի սպասարկութիւն, անմոռանալի մատչելի գիներով։
Ամէն տեսակ ձաշկերոյթներու, Թէյասեղաններու եւ Շալափոյթներու կը տրամադրուի սրահ։

ՐԱՔԸ ՏԻՒԶ

Ձուլտ իւաղոդէ ջուղուն եւ անիսոնով պատրաստուած ռաքի հայկական օդին։ ՐԱՔԸ ՏԻՒԶը, ջուղուդէի պատուեստական օդիներէ ոչ ալ ձեր սառոյցով կ'այրէ եւ պիշեաները ջուր կը խմցնէ եւ կը վնասէ ձեր առողջութեան։ Խմեցէք ՐԱՔԸ ՏԻՒԶը որուն անոյշ համ, կազդուրիչ եւ աւիշաստեղծ յատկութիւններ կան։ Ժարեք ըլլալը ուշադրութիւն դարձուցէք։

Dalakupeian 8 Rue Sulliers
Dépôt: 7 Rue de la Paix, Marseille. Tél. Dragon 70—89

AGENCES: ԳՈՐԾԱԿԱԼՆԵՐ

LYON: ԼԻՈՆ — *M. Francis COTTON, 68 Avenue Galline; à Villeurbanne, près Lyon. Téléph. Lalande 64-10.*

MARSEILLE, ՄԱՐՍԷՅԼ — *M. SIMONDI, 17 Allées des Primevères à Marseille.*

ՅԱՌԱՋ

ՕՐԱԹԵՐԹ, ԱԶԳԱՑԻՆ, ՔԱՂԱՔԱԿԱՆ, ԳՐԱԿԱՆ

LE PREMIER QUOTIDIEN ARMENIEN EN EUROPE

HARATCH

(Fondé en 1925) :-: R. C. Seine 276.286

Directeur et Propriétaire : SCH. MISSAKIAN
Rédaction et Administration
ԽՄԲԱԳՐՈՒԹԻՒՆ ԵՒ ՎԱՐՉՈՒԹԻՒՆ
17, Rue Damesme, PARIS (13e)

Téléphone : Glacière 15 - 70
Chèque Postal Paris 1678 - 63
(ՐՐԹԵՒԿԻ ՀԱՄԱՐ՝ Métro : TOLBIAC)

ԲԱԺԱՆՈՐԴԱԳՐՈՒԹԵԱՆ ՊԱՅՄԱՆՆԵՐ — ՏԱՐԵԿԱՆ ՎԵՑԱՄՍԵԱՅ ԵՒԱՄՍԵԱՅ

Ֆրանսա եւ Գաղութներ	150 ֆրանք	75 ֆրանք	40 ֆր.
Անգլիա եւ Իտալիա	265 ֆրանք	140 ֆրանք	
Ամբողջ երկիրները	215 ֆրանք	120 ֆրանք	

ՀԻՆԳՇԱԲԹԻ
13
ՀՈԿՏԵՄԲԵՐ
JEUDI
13 Octobre
1938

ԺԴ ՏԱՐԻ — 14e Année No. 3859

Խմբագիր՝ ՇԱՒԱՐՇ ՄԻՍԱԿԵԱՆ

ԳԻՆ 50 ՍԱՆԹԻՄ

ԵՐԿՈՒՆ ԽՕՍՔ

... ԾԱՌԱՅ ԵՄ ՋԱՅՆԻՒ

Ի զո՛ւր կը մաղենք « Ա. Հայաստան »ի սիւնակները, որ եւ է տեղեկութիւն վճռաբեկով արտաքին յարաբերութեանց մասին : Ը – անկ կ'ուզենք՝ Երեւանի եւ Հայկական Արտաստմանի կապերու մասին :

Շատոնց խզուած են այդ կապերը : Անոնք որ քիչ - շատ յար - մարութիւն ունէին պարբերաբար թղթակցելու, ամէնէն աւելի անձրկած կ'երեւան այսօր :

Օրինակ՝ Բարեգործականը : Այդ Միութեան վերջին ընդհ. ժողովին առթիւ, նախագահը կը խոսուռվանէր .

— « Տարիէ մը ի վեր որ եւ է լուր չունինք Հայաստանէն : Կը յուսանք որ այս կացութիւնը պիտի պարզուի մօտիկ ապագային եւ Միութիւնս պիտի կրնայ, ինչպէս անցեալին, շարունակել իր բարեսիրական գործունէութիւնը Հայաստանի մէջ » :

Աւելի բախտաւոր եղած չէ հանդուցեալ Հօկը : Բոլոր տեղեկութիւնները կ'ապացուցանեն որ այդ « ոսկի կամուրջը » չատոնց քանդուած էր, նոյնիսկ իր լուծումէն առաջ, ինչպէս Հաստատութիւնն իր իսկ անդամները, հին թէ նոր :

Մնացեալը դիտենք արդէն, — երկու նամակներ էջմիածինէն, եւ Արտաստմանի անցած - գչուած - հարիւրաւոր հայրենակիցնե – րու ինչպէս եւ օտարազգիներու վկայութիւնները, որոնք հրատարակուեցան Դաշնակցական մամուլին մէջ :

Ուրեմն « ազգովին » անճրկած ենք, ուղղակի, անմիջական եւ վաւերական տեղեկութիւններ քաղելու համար մեր հայրենիքէն , խմանալու համար անոր չարն ու բարին :

Եւ նորէն Դաշնակցութիւնն է որ յաճախ անկարելին կը փոր - ձէ, մօտաւորապէս ծանօթացնելով անցուդարձը, — մեծ մասով մռայլ, միօրինակ, այլ մանաւանդ վրդովիչ : Մի՛ սներըը, անոնք որ բարեկամ կը համարուին, կարծես հրաշքի մը կը սպասեն, փոխանակ իրենց կարգին ճեռնարկ մը փորձելու եւ նոր լոյս մը ճարելու :

Առաջարկուեցաւ դիմել Փարիզի խորհրդային դեսպանատան, մօտաւորապէս տեղեկութիւններ առնելու համար այն չարա - չար դէպքերու մասին, որոնց զոհ գացած են բազմաթիւ գործիչ - ներ, կուսակցական թէ պետական վարիչներ եւ զրագէտներ, ինչպէս եւ կաթողիկոսն ու երկու կամ աւելի վարդապետներ եւ եպիսկոպոսներ :

Կատարուա՞ծ է այդ ճեռնարկը, որքան ալ պարզամիտ երեւայ :

Տեղեկութիւն չունինք : Եւ կը կարծենք թէ ամէնէն լաւատեսներն ալ սկսած են մմամալ հիմա, հակառակ իրենց կանխակալ կարծիքներուն :

Առ նուազն չարաչուք է այս լուռթիւնը, իսկ անորակելի՝ այդ առթիւ ցոյց տրուած անհոգութիւնը : Ի վերջոյ հարցը մեր հայրենիքի՞ն կը վերաբերի, թէ Ուրուկուէյ - Փարակուէյի :

Հայրենասիրութեան ո՞ր տարրական կանոնին կը համապատասխանէ աչք - ականջ պինդ փակել Դաշնակցականներու ճարած լուրերուն առջեւ, նոյնիսկ անճոռնի ճամարտակութիւններ փորձել զանոնք անվաւեր հռչակելու համար, եւ ճեռնածալ յօրանջել :

×

Սպասելով « ազգասիրական » ճեռնարկի մը, փորձենք աչք մը նետել « Ա. Հայաստան »ի վերջին թղթաբերին վրայ :

Ամբողջ էջեր — կո՛չ՛ը — ուսումնասիրելու բոլշեւիկեան կուսակցութեան պատմութիւնը : Երեւանի պաշտօնաթերթին վերջին քանի մը թիւերը կը յորդին այդ առթիւ հրամանագրուած դիտելիքներով , — ամբողջ դասընթացք մը, որուն մանրամասնութիւններն անգամ դլխու պտոյտ կը պատճառեն :

Ցեղոյ խմբագրականներ, կոչեր եւ մրցակցութեան հրաւէր – ներ՝ տարածելու համար « ռուսաց լեզուն », ինչպէս եւ ռուս մեծ ազգի պատմութիւնը :

« Ա. Հայաստան » սեպտեմբեր 29ի խմբագրականին մէջ նորէն կ'արծարծէ այս հարցը, դպրոցական վերամուտին առթիւ .

— « Հայկական ԽՍՀ լուսժողկոմատի դեկավարութեան մէջ ապրող ժողովրդի թշնամիները երկար տարիներ հսկայական վնաս են հասցրել մեր ժողովրդական կրթութեան գործին : Այժմ Հայաստանի կուսակցական կազմակերպութիւնները, Լուսժողկոմատը մասնաւորապէս ճեռնամուխ են եղել վնասարարութեան հետեւանքները լիկվիտացիայի ենթարկելու գործին :

Յայտնի է որ ժողովրդի թշնամիները ձախողում էին Ռուսաց լեզուի դասաւանդման գործը : Ժողովրդի թշնամիների կողմից տարուում էր վնասարարական բաղաճականութիւն՝ մեր երեխաներին հեռու պահելու հոկտեմբերի, Լենին - Ստալինի լեզուից, մեր ընկերներին կտրելու ռուս ժողովրդի հարուստ կուլտուրայի գանձերին հաղորդակից լինելու հնարաւորութիւնից » :

Թերթը աւելորդ լուրեր ալ կը հաղորդէ, իբրեւ եզրակացութիւն .

— « Հայկական ԽՍՀ լուսժողկոմատն այս տարի ճեռնարկեց Ռուսաց լեզուի 200 նոր եւ 500 հին դասատուների պատրաստման եւ վերապատրաստման շնորհակալ աշխատանքին : Այս տարի երեւանում եւ Լէնինականում սկսում են գործել ռուսական մանկավարժական ուսումնասատունները, որոնք Ռուսաց լեզուի դասատուական նոր կատրեր կտան Հայաստանի դպրոցներին : Այս տարի Հայաստանի դպրոցներն ստանում են Ռուսաց լեզուի 400 նոր դասատուներ » :

Պատկերը այնքան խօսուն է, որ կը վարանինք որեւ է խորհրդածութիւն կցել :

Շ.

ՀՐԴԵՀ ՄԸ ԿԸ ՓԱՅԱՅՆԷ «ՀԱՅՐԵՆԻՔ»Ի ԽՄԲԱԳՐԱՏՈՒՆԸ ԵՒ ՏՊԱՐԱՆԸ

Յաւով կ'իմանանք թէ սեպտեմբեր 29 - 30 լուսնալու գիշերը հրդեհ ծագած է « Հայրենիք »ի շէնքին մէջ, անգործածելի դարձնելով զայն : Այս պատճառով թերթը լոյս չէ տեսած սեպտեմբեր 29ին, իսկ յաջորդ օրը հրատարակուած է երկու էջ, ցնոր տնօրէնութիւն :

Մեր տեղեկատու ընկերը կը գրէ . —

Հրդեհին պատճառը չէ ճշդուած տակաւին : Թերեւս էլեկտրական հոսանքի խանգարումէն ծագած է : Դուրսը երեք սեռեակ վարձած ենք, գործերը շարունակելու համար : Շէնքը եւ մեքենաները ապահովագրուած էին, բայց ոչ համապատասխան արժէքով : Մեր տունը վառեցաւ, բայց ընկերները պատրաստ են ամէն զոհողութեան, աւելի փառաւորը հաստատելու համար :

ՎԵՐՋԻՆ ԺԱՄ

ԱՊՍՏԱՄԲՆԵՐԸ ՏԻՐՈՒԲԱՐ ԿԸ ԳՈՐԾԵՆ ՊԱՂԵՍՏԻՆԻ ՄԷՋ

Առաբական համագումարին վերջնագիրը

« Տէյլի Թելեգրաֆ »ի թղթակիցը կը հեռագրէ Երուսաղէմէն . — Քսան տարի ընդհանրապէս Մօտաւոր Արեւելք եւ մասնաւորապէս Պաղեստին դանուած ըլլալով, կրնամ ըսել թէ երբեք չէի տեսած այսքան ծանր կացութիւն կամ իշխանութեան անձնատուութիւն : Մինչ հիւսիսային շրջանը, որ գրաւուեցաւ անցեալ ամառ, կը պահուի բացի Տիբերիայէն եւ Նազարէթէն, գրեթէ ամբողջ հարաւային շրջանը մինչեւ Եգիպտոսի սահմանագլուխը կը դանուէր ապստամբներու ութրապետութեան տակ, անցեալ ամսու : Զափատութիւն չէ ըսել թէ՝ բացի երկրին կարգ մը մասերէն ուր զինուորներ դիրք բռնած են, Պաղեստինի կառավարական իշխանութիւնը ամփոփուած է Երուսաղէմի, Թել Աւիվի եւ Հայֆայի սահմանիներուն մէջ :

Բեթղեհէմ եւ Բեթսահէլ, զորս ապստամբները գրաւեցին օրը ցերեկով, նորէն զինուորական իշխանութեան ճեռքն անցած են, կ'ըսուի, բայց քաղաքային իշխանութիւններէն ոչ մին կը գործէ : Ջերմոնի եւ Ռամալլահի պէս կարեւոր կէտեր ապստամբներուն ճեռքն են իրենց շրջականերով : Նոյն վիճակին մէջ է նաեւ Նաբլուս, բացի փոքր մասէ մը ուր զինուորները տեղաւորուած են : Կառավարական դատարաններ կը գործեն միայն վեց քաղաքներու մէջ : Ամբողջ դատարաններ կրակի տրուած են բոլոր տեղապրութիւններով : Ապստամբները ունին իրենց շրջանային դատարանները, որոնք վերաքննութիւն կը կատարեն կառավարական դատարանները, ոնց վճիռներու դէմ : Դէպի Եգիպտոս ամենօրեայ հաղորդակցութիւնը վերածուած է չարաթը երեք օրուան, այն ալ ցերեկ տեղն եւ ընդհսկողութեամբ :

Արաբ ոստիկանները, որոնք չատ լաւ կը ծառայէին սկիզբ – ները, զինաթափ եղած եւ ուրիշ աշխատանքներու կապուած են : Կառավարական պաշտօնատուները եւ գլխաւոր գերդերը կը պահպանուին անգլիացի եւ հրեայ ոստիկաններու կողմէ, թիւով 8000 :

Ճանգատուները լեռնային դատարանները կ'առաջնորդուին մասնաւոր բանբերներու միջոցաւ : Ամէնէն ծանր յանցանքներէն մէկն է աւազակութիւնը, որուն համար խիստ պատիժներ կը տնօրինուին, իրրեւ վարկաբեկիչ ազգային դատին համար : Երբեմն գուարճալի բաներ ալ կը պատահին : Նաբլուսի մէջ, երեւելի մը սրճարանը նստած՝ կը հեղնէր մեծ միւֆթիին, ըսելով թէ ան յարմար է միայն պաղպաղակ ծախելու Դամասկոսի փողոցներուն մէջ : Քիչ վերջը երկու Արաբներ մօտենալով ուսին դպան եւ հրամայեցին որ դուրս ելլէ : Երեւելին հնազանդեցաւ եւ երկու օր հետոյ որ դուրս ելլէ : Երեւելին հնազանդեցաւ եւ երկու օր հետոյ կը գտնուէր Եգիպտոս, երբ իր բարեկամները ափ ի բերան մնացին , տեսնելով որ ... պաղպաղակ կը ծախէ փողոցներուն մէջ, համաձայն կոմիտէի հրամանին :

Կը նշանակէ թէ հրաշալի կը գործէ լրտեսական մեքենան : Կառավարութեան վարկը չատ ինկած է : Եթէ անհրաժեշտ միջոցները ձեռք առնուած ըլլային վեց ամիս առաջ, ոչ ապահովութիւնը այսքան խանգարուած, ոչ ալ կառավարութեան վարկը կոտրած պիտի ըլլար : Ոչ միայն բրիտանական հեղինակութիւնը խորապէս ինկած է Արեւելքցիներու աչքին, այլեւ Անգլիոյ հանդէպ արհամարհանքը այնպիսի ասպիճանի մը հասած է որ տարիներ պէտք են, այս վէրքը դարմանելու համար :

Կը պատուաստի ոտքի հանել բոլոր Արաբները

Գահիրէի արաբական համագումարը վերջացաւ, հետեւեալ բանաձեւը քուէարկելով .—

Համագումարը չեղեալ կը համարի Պալֆըրի յայտարարութիւնը, որ կը խոստանար օգնել եւ ազգային տուն մը ստեղծել Պաղեստինի Հրեաներուն համար :

Կը պահանջէ անմիջապէս դադրեցնել հրէական ներգաղթը :

Կը մերժէ որ եւ է ձեւով բաժնել երկիրը :

Կը պահանջէ սահմանադրական կառավարութիւն մը հաստա-

(Լուրերու շարունակութիւնը կարդալ Դ. էջ)

ՕՐԸ ՕՐԻՆ

ՊԻՏԻ ԹՐԳԱՆԱՄ ...

« Փարի - Մաթ » թերթին տնտեսական բաժնի խմբագիրը կը նախանձի Թուրքիոյ, որ խոռվակոծ Եւրոպայի կողքին՝ հէյեթաթային օրեր կ'ապրի :

Սկիզբէն ի վեր, կ'ըսեն, դրամատեղիները Թուրքը կը տրտնջայ թէ բակը պակսած է, (ատոր համար բանդեց հայկական օջախները՝ ոսկի փնտռելու համար աւերակներուն մէջ, ջարդեց Հայերն ու Հայուհիները՝ ոսկի փնտռելու համար անոնց աղիքներուն մէջ), կը տրտնջայ նաեւ այսօր՝ ճարտարարուեստական երկիր եւ բաղաքակրթութեան օրրան կոչուելու համար իր թեկնածութիւնը դնելով ատեաննաօրէն :

Բայց շա՜տ բախտաւոր է մեր փեսացուն, որ ամուր բռնած է Սեւ ծովու բանալիները : Ամէն կողմէ դրամ կը թափեն գլխուն : Երէկ Անգլիան էր որ 30 միլիոն սթերլին տուաւ, — « խարշլրխ» ըրէ՛ եւ « էէփ»դ նայէ , երբ Իատնի, լուր ըրէ, ըսաւ ձոճ Պուլ :

Ետեւէն հասաւ Տոքթ . Ֆուանիը :

— Ա՛ռ էեզի 150 միլիոն մարք, պէտք կ'ուենենաս Բամազանի Պայրամին ...

Թուրքերը կատղած կը թուին : Ռոովեւետ նայիլիճ պատիւ կ'ընե՞ն ամէն մարդու որ դրամ տան իրենց, չեն ուզեր ամէն մարդու շնորհել այդ պատիւը : Խոճա Թուրքին դրամ տալն իսկ պատիւ դարձած է հիմա, եւ դրժուար է արժանանալ այդ պատիւին : Օրինակ Ֆրանսացիները եւս շատ կ'ուզեն դրամ տալ, օր առաջ տալ, բայց Թուրքը կը մերժէ : Այսպէս որ էրթայ, Թուրքին դրամ տալու պատիւը շահիլ ուզողները պուչ պիտի կապեն : Դեռ կան անասկներ, ինչպէս կարմիր Ռուսերը, որոնք անգամ մը դրամ տուին, բայց նորէն տալ կ'ուզեն :

Անշուշտ, այս կացութիւնը ունի իր բարիքը գէթ մեզի համար, — այսուհետեւ կրնանք վստահ ըլլալ որ Թուրքերը չեն ջարդեր մեզ՝ աչէ տնկելով մեր դրամին, կամ չեն ճանդեր մեր օջախները՝ աչէ տնկելով մեր ոսկեղէն զարդերուն : Բայց եղերականօ՞ն չէ եւրոպացիներուն համար՝ որ շուտով պիտի ստիպուին կոիւ ընել իրարու հետ, մէկը միւսէն առաջ եւ աւելի դրամ տալու համար Թուրքին : Օրի - նակ, Ֆրանսացին, որ մոռցած է թէ սխատերազմէն առաջ իրենց տուած դրբամով գինեց Թուրքը իրենց իսկ դէմ, վաղը կրնայ պատերազմ յայտարարել Գերմանիոյ դէմ, ամբաստանելով զայն թէ արգելէ կ'ըլլայ Թուրքին հիչ մըն ալ ֆրանսական դրամ տուուելուն :

Ճիշդ է որ մեր մէջ ալ կան անվարուիներ, որոնք պատրաստ են անօթի մնալու՝ բայց իրենց խնայողութիւնը Թուրքին երկնցնելու ծնրադիր, — չէ՞ք տեսներ ձեր շուրջը հայկական ժպիտները, որ կը ծաղկին ապուշցած աչէրու մէջ :

Այս ի՜նչ բախտաւորութիւն, այս ի՜նչ բախտաւորութիւն : *Լոթըրին* կը գարնէ ամէն օր Թուրքիոյ հաշուոյն :

Բայց չեղա՜ւ, չեղա՜ւ, բախտի չար աստուածդ դու ,— *Լոթըրին* տոմսակը ե՛ս կը գնեմ ամէն ամիս, շահողը Թո՛ւրքն է միշտ :

Եթէ ասանկ երթայ, տիկի՛ն բախտ, կը բրխանամ, Աստուած վկա՛յ , կը բրխանամ (այս բայր հասկնալ հայկական իմաստով) :

ԱՐԱՋ

ՆԱԽԿԻՆ ՌԱԶՄԻԿՆԵՐԸ ԱԶԳ. ՓՐԿՈՒԹԵԱՆ ԴԱՀԼԻՃ ԿԸ ՊԱՀԱՆՋԵՆ

Ֆրանսայի նախկին ռազմիկներու չորս ընկերակցութիւնները , որոնք համապատասխան 2ուկէս - 3 միլիոն անդամ կը ներկայացնեն, յայտարարութիւն մը հրատարակեցին, պահանջելով ազգային փրկութեան դահլիճ մը հաստատել լայն իրաւասութիւններով, մինչեւ 1940ի նոր ընտրութիւնները : Այս առթիւ մանրամասն բացատրութիւններ հաղորդեց Պ. Անռի Փիշօ, նախկին ռազմիկներու Դաշնակցային Միութեան նախագահը (ամենամեծ ընկերակցութիւնն է այս) :

Յայտարարութիւնը ձաղկելով խորհրդարանական եւ կառավարական ձգձգումները ելմտական, անտեսական եւ արտաքին գործերու մէջ, կը բացատրէ թէ հարցերը սոխպղոական լուծում կը պահանջեն : Վեց միլիոն ընտրողներ արդէն հաւանութիւն յայտնած են այս ծրագրի էական կէտերու մասին : Ազգային փրկութեան դահլիճը պէտք է կազմուի այնպիսի քաղաքացիներէ որոնք հանրածանօթ են իրենց իմաստութեամբ, վարչական կարողութիւններով եւ մաքուր նկարագրով, առանց կուսակցական կաշկանդումներու : Եթէ ներկայ խորհրդարանը մերժէ այս ծրագիրը, նախկին ռազմիկները պիտի պահանջեն լուծել խորհրդարանը եւ անմիջապէս ճեռնարկել նոր ընտրութեանց, որոնց մէջ գործօն դեր պիտի կատարեն իրենք :

Նախկին ռազմիկները վստահութիւն յայտնելով Տալատիէի դահլիճին, կը խնդրեն օգտուիլ լիազօրութեան 45 օրերէն, գործադրելու համար այս ծրագիրը :

— « Հարցը երեք ամիս ժամանակ չտեւելու խնդիր չէ, այլ Ֆրանսան փրկելու խնդիր : Զորս հարցեր կան սեղանի վրայ .— 1. Ֆրանսա ելեւմտացոյց չունի այլեւս : 2. Իր դրամը կը չարունակէ իյնալ : 3. Ահռելի տուրքին կէսը կը ծառայէ վճարելու յետնեալ պարտքերը : 4. Իսկ ամէնէն կարեւորը՝ աշխատանք, որմէ կախում ունին միւս երեք խնդիրները : Ֆրանսացիները իրարու հետ կը կռուին 40 ժամուան հարցի մասին, մինչդեռ մեր երկրին արտադրութիւնը իջած է 1913էն ալ վար : Ազգային տնտեսութիւնը կը ծիւրի, եւ սպառումը ինքնին պիտի դադրի, առ ի չգոյէ սպառողներու : Անցեալ տարիին հրատարակուած 400 հրամանագիրներէն օրէնքները պարզապէս մեղմացուցին չարիք մը որ երթալով կը ծանրանայ » :

Տեղական թերթերը մեծ կարեւորութիւն կ'ընծայեն այս յայտարարութեան, իրրեւ ժամանակի նշան :

Անգլիական մրցակցութիւնը Թուրքիոյ մէջ

Պերլինի « Պէօրսէն Ցայթունկ » թերթը, խօսելով գերման տնտեսութեան նախարար Հէր Ֆունքի բանակցութեանց մասին Պալքանեան երկիրներու հետ, կը գրէ . —

— « Անգլիական առեւտուրը Հարաւ - արեւելեան Եւրոպայի երկիրներուն հետ այնքան մեծ եղած չէ , որ Մեծն Բրիտանիա պարտաւորուի պաշտպանողական միջոցներու դիմել, վերջին քանի մը չարաթներու իրադարձութեանց պատճառով : Անգլիոյ նետրածումի չուկաները ուրիչ տեղեր կը գտնուին » :

ՅԵՐԵՎԱՆԻ ԱՂՋԵՐ

Հեղ. Բարխուդ. Ա. ՀԱՅԿԱԶՈՒՆԻ

Օրիորդը շատ ձեռք չէր տալիս նրան, մանավանդ որ հյուրընկալ տանտիրուհին միշտ ներկա էր լինում նրանց հանդիպումներին և ամեն րոպե ինչ-որ պատրվակով ներս էր մտնում։ Ջահել տղան ուրախ էր, որ գոնե այդ կերպով կարողանում է տեսնել իր սիրելի էակին և մի քանի խոսք փոխանակել նրա հետ։

Մի անգամ, երբ նրանք միայնակ էին մնացել, տղան որոշեց օրիորդին հարցնել, թե ինչպես է նա նայում իր հանդեպ։ Նա ուզում էր իմանալ, թե արդյոք նրա սերը փոխադարձ է, թե ոչ։ Բայց նա չգիտեր, թե ինչպես սկսի խոսակցությունը։ Ամեն անգամ, երբ նա ուզում էր բացել իր սիրտը, նրա լեզուն կապվում էր, և նա ոչ մի խոսք չէր կարողանում արտասանել։

Վերջապես, հազիվ կարողանալով տիրապետել իրեն, նա դողդողալով ասաց.

— Ներեցեք, որ ես ձեզ անհանգստացնում եմ, բայց ես ուզում եմ ձեզ մի հարց տալ։

— Ի՞նչ հարց, պարոն Ալֆրեդ, — հարցրեց օրիորդը։

— Ես ուզում եմ իմանալ, թե ինչպես եք դուք նայում ինձ վրա։

— Ես Ձեզ հարգում եմ, պարոն Ալֆրեդ, ինչպես ընդունակ երիտասարդի, որ ապագայում մեծ մարդ կդառնա։

— Ներեցեք, օրիորդ, ես ուզում եմ իմանալ, թե դուք ինձ չե՞ք սիրում։

— Ես Ձեզ սիրում եմ, պարոն Ալֆրեդ, ինչպես ազնիվ

ՊԵՏՔԻ ԼԵԶԵՆ ԵՒ ՊԱՏՄԱ

1933 • ԱՊՐԻԼ

Ու Տնաբերդը Ելիզն ալ, Տէտէն ալ, Տիկին Ելիզան ալ, Տիկին Ելիզան ալ, Տիկին Ելիզան

տել եւ դաշնագիր մը ստորագրել Անգլիոյ եւ Արաբներուն միջեւ :

Կը յայտարարէ թէ այս պահանջներուն գոհացումը կը կազմէ միակ կարելի լուծումը տագնապին. այլապէս բոլոր արաբ ժողովուրդները պիտի հրաւիրուին բրիտանական հպատակները եւ Հրէաները նկատել թշնամիներ, բոլոր տրամաբանական հետեւանքներով, — ընկերային, քաղաքական եւ տնտեսական :

Կը պահանջէ բոլոր արաբական երկիրներու կառավարութիւններէն ուժ տալ այս պահանջներուն, զանոնք հաղորդելով Մեծն Բրիտանիոյ եւ Ազգերու Դաշնակցութեան : Կ'առաջարկէ մնայուն յանձնաժողով մը կազմել Գահիրէի մէջ, հսկելու համար այս որոշումներուն գործադրութեան :

**** Անգլիական կառավարութիւնը որոշեց որ եւ է բանակցութիւն չկատարել Արաբներուն հետ, ցորչափ անոնք չեն դադրեցուցած ահաբեկչական գործունէութիւնը : Տիրող կարծիքը այն է թէ եթէ ապստամբութիւնը չդադրի անյապաղ, թշնամութիւնները պիտի ծաւալին, քանի որ Անգլիա նոր զօրագունդեր ղրկած է : Մարզպանը , որ Լոնտոն եկած էր, Պաղեստին պիտի վերադառնայ նոր լիազօրութիւններով :*

**** Երեքշաբթի օր երկու բուռն ճակատամարտներ տեղի ունեցան անգլիական զօրքին եւ Արաբներուն միջեւ, մէկը՝ Երուսաղէմի հիւսիսային չրջանին, միւսը արեւմտեան մասին մէջ : Զօրս ռումբեր նետուեցան երիքովի ճամբուն վրայ, երբ կառքով կ'անցնէր Երուսաղէմի ոստիկանական տեսուչը :*

ԹՈՒՐՔԵՐԸ ՆԵՂ ԿԸ ԳՏՆԵՆ ՍԱՆՋԱՔԸ

Սուրիոյ թերթերը կը գրեն. —

Թուրքերը գոհ չեն Սանճաքի հարցին մէջ իրենց գտած յաջողութենէն եւ Հաթայի ներկայ սահմաններէն : Անոնք կ'ուզեն որ ընդարձակուին Սանճաքի սահմանները ի վնաս Սուրիոյ եւ աւելի սանճարձակ ըլլան իրենց չարժումներուն մէջ :

Անտիոքէն եկած բարեկամ մը հաղորդեց թէ Թուրք եւ Ֆրանսացի սպաներ Անտիոքի մէջ ժողով մը գումարեցին՝ ճշդելու համար Սանճաքի սահմանները : Ժողովը, սակայն, չկրցաւ արդիւնաւոր գառնալ, որովհետեւ Թուրքերը պահանջած են տասնեակներով սուրիական գիւղերու կցումը Հաթայի : Անոնք առարկած են թէ անբնական են Սանճաքի ներկայ սահմանները եւ անհրաժեշտ է բարեփոխում մը :

Ֆրանսացիները ընդդիմացած են Թուրքերու պահանջներուն , աւելցուց մեր լատաեղեակ բարեկամը, յայտարարելով թէ Թուրքեւ-Ֆրանսական վերջին համաձայնութեամբ ճշդուած են արդէն սահմանները :

Սպաները բաժնուած են առանց համաձայնութեան գալու : Զինք գիտեր սակայն թէ մինչեւ ո՞ւր կ'երկարին Թուրքերու պահանջած սահմանները :

**** Անտիոքէն ղրկուած պաշտօնական տեղեկագիրներուն մէջ հետեւեալ ձեւով նկարագրուած է վաս յարձակումը, որուն գոհ գնաց տեղակալ Շապօ .—*

Տեղակալ Շապօ զօրանոցէն մեկնելով պաշտօնի կ'երթար կամուրջին միւս կողմը : Զօրանոցէն հազիւ հեռացած, կը հանդիպի քանի մը Թուրք զինուորներու, որոնք —հակառակ Ֆրանքեւ-Թուրք համաձայնութեամբ ճշդուած պարտադրութեանց — ոչ միայն չեն բարեւեր, այլեւ արհամարհական վերաբերում մը ցոյց կուտան : Ջաղաքավարի դիտողութիւն մը ուղղելէ վերջ, տեղակալը կը շարունակէ ճամբան եւ կը հասնի քանի մը հարիւր մէթր հեռաւորութեան վրայ գտնուող կամուրջը :

Այդ միջոցին, Թուրք զինուոր մը եւ չաւուշ մը կը մօտենան տեղակալին եւ առանց բան մը փոխանակելու կ'ապտակեն զայն : Տեսնելով որ ծանր միջադէպի մը պատճառ պիտի տրուի, տեղակալը կ'ուզէ խուսափիլ եւ կ'ուղղուի դէպի կամուրջ : Թուրք չաւուշը, սակայն, գոհ չի մնար Ֆրանսացի սպային պատարիւնութենէն եւ այդ վերաբերումը նախատինք կը նկատէ իրեն հանդէպ : Կը հանէ ատրճանակը եւ կը սկսի կրակել Շապոյի եռեւէն : Երեք գնդակները կը դպին անոր եւ կը փռեն գետին :

Ոճրագործ չաւուշը կը յանձնուի Թուրք զինուորական ատեանին :

ՀՈՒՆԳԱՐՆԵՐԸ ՆՈՐ ՀՈՂԵՐ ԿԸ ՊԱՀԱՆՋԵՆ

Դերմանիոյ տնտեսական տիրապետութիւնը Կեդրոնական Եւրոպայի մէջ

Հունգարական կառավարութիւնը գոհ չէ իր ստացած բաժինէն եւ նոր հողեր կը պահանջէ Չեխոսլովաքիայէն : Բանակցութիւնները անելի մը յանգած են : Հունգարական կառավարութիւնը կը հիմնուի 1910ի մարդահամարին վրայ, որուն համաձայն Հունգարները Սլովաքներէն աւելի են իր պահանջած չրջաններուն մէջ , իսկ չեխական կառավարութիւնը իր ձեռքն ունի 1930ի մարդահամարը : Հունգարները կ'ըսեն թէ Մեծ Պատերազմէն ի վեր բազմաթիւ ազգակիցներ Սլովաքիոյ միւս մասերը գաղթեցին, իրենց տեղերը ձգելով Սլովաքներու, Չեխերու եւ Գերմաններու : Իրենց մէջին ճամբայ , Սլովաքները այժմ կ'առաջարկեն 1880ի մարդահամարը : Եթէ Հունգարիոյ պահանջները ընդունուին, միայն երկու միլիոն Սլովաքներ պիտի մնան Սլովաքիոյ մէջ, իսկ 750,000 ազգակիցներ պիտի մտնեն Հունգարիոյ տիրապետութեան տակ : Կան չրջաններ եւ քաղաքներ ուր Սլովաքները 60-90 առ հարիւր կը կազմեն : Հունգարիա այդ չրջանները կը պահանջէ ոչ թէ ազգագրական, այլ տնտեսական նկատումներով : Սլովաքները չեն ուզեր յանձնել նաեւ չրջան մը որ արմտիքի գլխաւոր աղբիւրն է ոչ միայն Սլովաքիոյ, այլեւ Պոհեմիոյ համար :

Բանակցութիւնները կը չարունակուին :

**** Գերմանական կառավարութիւնը սկսած է բանակցութիւններ վարել Չեխոսլովաքիոյ հետ, բարեկամական յարաբերութիւններ հաստատելու համար : Իր գլխաւոր պահանջներէն մէկն է բոլչեւիկեան կուսակցութեան լուծումը : Չեխոսլովաքիոյ արտաքին նախարարը Պերլին կը սպասուի այսօր, հինգշաբթի :*

Հոկտեմբեր 11էն սկսեալ գերմանական դրամը կը գործածուի դրաւեալ չրջաններուն մէջ, մէկ չեխական քրոնը հաչուելով 12 ֆէննինկ : Այս սակը նպաստաւոր է Զուտէթեան Գերմաններուն համար, քանի որ մինչեւ հիմա 8·60 մարք կը վճարուէր 100 քրոնի համար :

Գերմանիա ազդ մը արձակած է Չեխոսլովաքիոյ վրայ, ուր գերմանական ազգեցութիւնը արագօրէն կը տարածուի հարաւային - արեւելեան Եւրոպայի մէջ : Եուկոսլավիա միջոցներ կը

Հ. Յ. Դ.

Ժողով

ԻՍԻ ԼԷ ՄՈՒԼԻՆՈՅԻ «Ջ ուլարեան» կոմիտէն ընդհ. ժողովի կը հրաւիրէ «վ.ռամեան», «Պուքատ», «Բիջօ», «Պերէվճեան» եւ «Արդուճեան» խումբերու բոլոր ընկերները *13* Հոկտ., Հինգշաբթի երեկոյ ժամը *8.30*ին իր ակումբին մէջ: Օրակարգ՝ պատգամաւորի ընտրութիւն:

Գանձապետ

ՍԷՆ ՄՈՐԻՍի «ցառաջ» խումբի ընդհ. ժողովը *15* Հոկտ., շաբաթ կէսօրէ վերջ ժամը 3ին, սովորական հաւաքատեղին: կարեւոր օրակարգ:

Դասախօսութիւն

ՐԱՖՖԻ ԼՍԱՐԱՆի դասախօսութիւնը 13 Հոկտ., Հինգշաբթի երեկոյ Café Cadetի վերնայարկը, մէթրօ Cadet: կը խօսի Պ. Վ. ԻՇԽԱՆԵԱՆ, նիւթ՝ «ԱԶԳ ԵՒ ՄՇԱԿՈՅԹ»:

ՀՐԱԺԵՇՏԻ ՆԵՐԿԱՅԱՑՄԱՄԻՍ

«ՍԻՐՈՒՇ» ԹԱՏԵՐԱԽՈՒՄԲԸ ՂԵԿԱՎԱՐՈՒԹԵԱՄԲ Յ. ՂԱԶԱՐԵԱՆԻ ԵՒ ՄԱՍՆԱԿՑՈՒԹԵԱՄԲ ԿԱՐՈՂ ՈՒԺԵՐՈՒ ԿԸ ՆԵՐԿԱՅԱՑՆԷ 15 ՀՈԿՏ., ՇԱԲԱԹ ԵՐԵԿՈՅ ԺԱՄԸ 9ԻՆ ՍԱԼ ՄԱՔԶՐՆԱՑԻ ՄԷՋ. 88 ՌԻՒ ՏՕՊԱՆԵԸ Մարսէյլ

16 ՀՈԿՏ., ԿԻՐԱԿԻ ԿԷՍՕՐԷ ՎԵՐՋ ԺԱՄԸ 3ԻՆ ՎԱՐԱՆԴԵԱՆ սրահին ՄԷՋ. 10 ՊՈՒԼՎ. ՏԷ ՄԱՐԿՐԻԹ, Պօմօն

ԱԿԱՄԱՑ ԲԱԽՇԿԸ

Իրենց ժամնակցութիւնը կը բերեն ՏԻԿԻՆ Մ. ԹԷՐԶԻՊԱՇԵԱՆ եւ ՕՐ. ԱՆԺԱԼ ՎԱՐԺԱՊԵՏԵԱՆ:

ՁՍՈՒՆՋ կը ծախուի Սէրթիէի չորեքշաբթի

42, Rue des Petits Carreaux, Փարիզ Mr. Pierre Marchalի խանութը:

ՅՈՒՇԱԼԱՏՈՒԿ

ԻՍԻ-ԼԷ-ՄՈՒԼԻՆՈՅԻ Հայ կամաւորներու եւ Մարտիկներու Միութեան ընդհ. ժողովը, 15 Հոկտ., Շաբաթ երեկոյ ժամը 8·30ին «Արիմեան» սրահին մէջ: կը հրաւիրուին բոլոր մարտիկները:

ՓԱՐԻԶի Թոքատ Հայրենակցական Միութեան ժողովը տեղի պիտի ունենայ 16 Հոկտ., կիրակի կէսօրէ վերջ ժամը 2—4, Պ. Թրավէսեանի բնակարանին մէջ, 13 Rue Charles Calmus, Paris (13): Բոլոր հայրենակիցները կը խնդրուի ներկայ գտնուիլ, Հ. Թրավէսեան, Ե. Դանիէլեան Ս. Գապիկեան:

Le Gérant : H. STEPHAN

Imprimerie A. DER (AGOPIAN)

17, Rue Demesme — PARIS (13)

ՀԱՆԳԱՄԱՆԱՒՈՐ ԼՈՒՐԵՐ ՔԱՆԻ ՄԸ ՏՈՂՈՎ

ՊՈՒԼԿԱՐԻՈՅ ընդհ. սպայակոյտի նախագահին՝ Զօր. Փէյեւի սպանութեան խնդիրը լրջօրէն կը զբաղեցնէ կառավարութիւնը: Զրոյցի մը համաձայն, ահաբեկիչը, Քիրով, որ վերաւորուած էր, խոստովաներ է թէ 200 տոլար (40 անգլ. ոսկի) առացած է զօրավարը սպաննելու համար: Քիրով մերժած է յայտնել իր մեղսակիցներուն անունները, միայն ըսած է թէ Մակեդոնացի էին : Բազմաթիւ ձերբակալութիւններ կատարուեցան :

ԻՏԱԼԻԱ չորս շոգենաւ ղրկեց Սպանիա, հետզհետէ պարպելու համար 10,000 կամաւորները, ինչպէս խոստացած էր Անգլիոյ: Այս քայլը պիտի նպաստէ վաւերացնելու անգլ-իտալական համաձայնութիւնը, մինչեւ նոյեմբեր :

ՏՈՔԹ. ՊԵՆԷՇ, Չեխոսլովաքիոյ հրաժարեալ նախագահը, հաւանած է վերառեւուչ ընտրուիլ Կլասկոյի համալսարանին մէջ (Սկովտիա): Նախորդ նախագահը 54 տարեկան է եւ ուսած է Փրակայի, Փարիզի, Տիժոնի եւ Լոնտոնի համալսարաններուն մէջ: Ամերիկայէն ալ պաշտօն առաջարկած են :

ՊԵԼԺԻՈՑ Ալպէռ պինուոր – թագաւորին արձանին բացումը տեղի ունեցաւ երէկ, Քոնքորտի հրապարակին անկիւնը, մեծ հանդիսաւորութեամբ: Ներկայ էր իր որդին, Լէոփոլտ թագաւորը, բազմաթիւ երեւելիներու հետ :

ԳԵՐՄԱՆԻՈՑ աշխատանքի նախարին առաջնորդը, Տոքթ. Լէյ, որ Սոֆիա գացած եւ ունկնդրութեան ընդունուած էր Պորիս թագաւորէն, Պուքրէշ գնաց, Պերլին վերադառնալէ առաջ :

ԱՇԽԱՏԱՆՔԻ Դաշնակցութեան ազգ. համագումարը վերջացաւ Լէոն Ժուհոյի զերադոյն կոչով, որ կը պահանջէր զոհողութիւններ կատարել, արհեստակցական միութեանց անկախութիւնը եւ միասնականութիւնը պաշտպանելու համար: Այս առթիւ չարադէտ համարելով Միւնիխի համաձայնութիւնը, առաջարկեց միջազգային խորհրդաժողով մը գումարել, Մ. Նահանգներուն մասնակցութեամբ. «այլապէս մինակ պիտի մնանք »:

235 ՕՏԱՐԱԿԱՆՆԵՐ ձերբակալուած կամ բանտարկուած են վերջին մէկ չարթուան ընթացքին: Առջի օր ոստիկանութիւնը հետապնդումներ կատարելով Փարիզի զանազան թաղերուն մէջ , ձերբակալեց ուրիշ 27 « անկանոն » օտարականներ : Մարսէյլի մէջ ալ ձերբակալուեցան 83 կասկածելի մարդիկ, մեծ մասով տեղացի :

Մ. ՆԱՀԱՆԳՆԵՐՈՒ կառավարութիւնը ցուցակագրած է ութսուն վեց անհատներ ու հիմնարկութիւններ, որոնք կը զբաղին օտար կառավարութեանց եւ առեւտրական մեծ տուներու պրոպագանդով եւ փոխարէն կը ստանան որոշ վճարում :

ԵՐԵՔ ԼՐՏԵՄՆԵՐ, որոնց երկուքը այր եւ կին են, դատապարտուեցան քանակական տարի բանտարկութեան: Քսան տարի այ իրաւունք չունին Ֆրանսա բնակելու : Տասը օր առաջ ալ բնանկիզի մը չորս անդամները դատապարտուած էին քանակական տարուան, միեւնոյն յանցանքով: Բոլորն ալ ձերբակալուած էին գերմանական սահմանին վրայ :

Թ ե յ ա ս ե ղ ա ն

Հ. ԿԱՊՈՑՏ ԽԱՉԻ ԱԼՖԱՐՎԻԼԻ ՄԱՍՆԱՃԻՒՂԻՆ ԿՈՂՄԷ

16 Հոկտ., կիրակի ժամը 3ին, Հայ Ակումբին մէջ

ԿԸ ՆԱԽԱԳԱՀԷ ՅԱՆՈՒՆ Շ. ՎԱՐՋՈՒԹԵԱՆ ՏԻԿ. Շ. ՄԻՍԱՔԵԱՆ

Սահերու Միութիւնը կը բեմադրէ «ՇՈՒՌԱՑ ԹՈՐՈՍ. (պատկեր)

Գեղարուեստական բաժնին կը նուագէ Թաւիսա ԳԱՐԲՑԻՆ:

Մուտք 3 ֆրանք, փոքրերու 2 ֆրանք

ԿԱՐԴԱՑԷՔ ԵՒ ՏԱՐԱԾԵՑԷՔ

ԱԿՍԵԼ ԲԱԿՈՒՆՑ, ՊԱՏՄՈՒԱԾՔՆԵՐ («Հայաստանի գրականութիւն», հին ուղղագրութեամբ), Փարիզ, 1938, 7·50 ֆր.: *ԱՇԽԱՐՀԻ ԼՈՑՄՆ Ի ՀԱՑՍ*, Գաբեգին եպս. Տէրպէտոնի, 25 ֆր.: *ԱՊՏԻՒ ՀԱՄԻՏ ԵՒ ՇԷՐԼՕՔ ՀՈԼՄՍ*, եր. Օտեան 40 ֆր.: ԱՐԻՒՆ ՀԱՑ ԳՐԱԿԱՆՈՒԹԻՒՆ (Հ. Գ. Բ.), Ա. ԱՐՏԱՍԱՀՄԱՆԻ ԳՐՈՂՆԵՐ, Փարիզ 1939, 25 ֆր.: *ԱՐԾԻՒԸ ԻՐ ԲՈՑՆԻՆ ՄԷՋ*, Ա. Թէրզիպաշեան, Փարիզ 1938, 15 ֆր.: *ԱՐՇԱԿ ՁՕՊԱՆԵԱՆ* կենսագրութիւն, 10 ֆր.: *ԲԱՐԵԿԱՐԴՈՒԹԻՒՆ ՀԱՑ Ա.ԶԳ.* ԵԿԵՂԵՑԻՒ, Մ. Սերուեան, 1938, 15 ֆր.: ԵՐԳԻՉԱԿԱՆ, Ն. Պէշիկթաշլեան, 15 ֆր.: ԵՐԿՈՒՆՔ , Շէրենց, 20 ֆր.: *ԹՒՆՈՏՈՒՈՍ ՌՇՏՈՒՆԻՆ*, Շէրենց, 20 ֆր.: *ԽԱՉԱԳՈՂԻ ՑԻՇԱՏԱԿԱՐԱՆԸ*, Բաֆֆի, Գահիրէ, 25 ֆր.: *ՇԱՂԱՐԱՆԿԱՐՆԵՐ*, Ն. Պէշիկթաշլեան, 20 ֆր.: ԿԱՑԵՐ, Բաֆֆի, Ա. եւ Բ. մասին, 50 ֆր.: *ԿԱՐՄԻՐ ԴՐՈՒԱԳՆԵՐ ՀԵՐՈՍՆԵՐՈՒ ԿԵԱՆՔԷՆ՝ 1915 - 1918*, Ա. Մ. Քէչեան, Պուքրէշ 1938, 20 ֆր.: ՀԱՑԵՐԷՆ ԵՐԳԻՉ, ձայնագրեալ պատկ. երգարան, Գ. Աճէմեան, Ա. հատոր 7 ֆր.: Բ. 7 ֆր.: *ՀԱՑ ՄՇԱԿՈՑԹԻ ՕՐԸ*, պատկ. 10 ֆր.: *ՀԱՑԱՍՏԱՆԻ ԱՇԽԱՐՀԱԳՐՈՒԹԻՒՆ*, Յ. Պապէեան, 10 ֆր.: *ՄԱՅԻՍ 28* (1918 - 38, քառամեակ) 5 ֆր.: *ՄԿՐՏԻՉ ԵՕՆ ՆԵՂԲԱՑՐԵԱՆ*, Յ. Հիսարեան, 8 ֆր.: *ՄՈՒՍԱ ԼԵՐԱՆ* 40 ՕՐԵՐԸ, Ֆ. Վերֆէլ, 2 հատոր, 70 ֆր.: ՆԱՐԵԿ, աշխարհաբար, Գաբեգին եպս. Տէրպէտոնի, լաթակազմ, 30 ֆր.: ՆՈՐ ՔՆԱՐ, ձայնագրեալ եւ պատկ. ընդհ. երգարան, 50 ֆր.: *ՍԱՄՈՒԷԼ*, Բաֆֆի, *ԱՓԷՆՔ*, 50 ֆր.: *ՐԱՖՖԻ*, կեանքը, Փարիզի 1937, 10 ֆր.: *ՕՄԱՐ ԽԱՅԵԱՄԻ ՔԱՌԵԱԿՆԵՐԸ*, Ա. Զարըգ, 15 ֆր.:

LE ROLE DES ARMÉNIENS DANS LA CIVILISATION MONDIALE, avec 17 illustrations Prof. V. Totomiantz, Belgrade 1938, 40 fr., LA BELLE ANAHITTE, A. Sumenian, Toulon, 1938, 15 fr.:

ԴԻՄԵԼ՝ ԳՐԱՏՈՒՆ ՀՐԱՆՏ ՍԱՄՈՒԷԼ

51 Rue Monsieur le Prince, Paris (6): CHÈQUE POSTAL: PARIS 1278-35. Tél. DANton 88-65, Métro Odéon :

Գրատունէն հարիւրին տասը, արտասահմանէն հարիւրին 15 առաքման ծախք աւելցնել ապսպրանքներու գումարին վրայ , զոր կանխիկ պէտք է ղրկել :

ԵՓՐԱՏ ՆՈՒԻԳԱԼԻՈՒԻՐ

Ղեկավար Տ. ՕՆՈՍԵԱՆ

15. Rue du Pourtour, Clamart, Seine **Tél. Observatoire 13-43**

Հեռաձայնել երեկոները 8էն վերջ :

Հայկական, եւրոպական եւ կովկասեան եղանակներ : Միակ նուագախումբը հաճելի զարճնելու համար ձեր հանգէսները, հարսնիքները եւ հաւաքոյթները :

ՀԱԳՈՒՍՏԵՂԷՆԻ ԵՒ ՈՒՏԵՍՏԵՂԷՆԻ ԿԱՊՈՑՆԵՐ ՌՈՒՍԱՍՏԱՆ ՂՐԿԵԼՈՒ ՀԱՄԱՐ

Ունինք մեծ մթերք Ֆրանսական, անգլիական եւ չեխոսլովաք կեռպասներու Փոփաքոցները կրնան ղրկել իրենց գնած ապրանքները: Ուսնէէվուտ եւ Թոյալ գրի մեքենաներ կը գնենք ու կը ծախենք օտար դրամներու կը տոհմներ ապրանքներու emballage *եւ ապահովագրութիւն: Փոխադրութիւն ամէն տեսակ ապրանքներու եւ պահածներու:*

Գիմել American Lloyd, Paris (9). 7 rue Auber

Tél. Opéra 67-77

“ ՇԻՐԱԿ ”

Արեւելքի միակ իսկական օղին է: Անզուգական, Անմրցելի, Աչխարհաբար Առաջնակարգ զօրացուցիչ ախորժակ բերէ, պատրաստուած զուտ չամիչի ջրովի: Հայ առեւտրական սեղաններէն զարդ:

Կ'ՈՒԶՈՒԻ *մաքուր կար կարող լաւ ափիէսէօր մը: Տեւական գործ, լաւ վճարում: Ներկայանալ Նամյշով* Dalex, 241 Rue de la Croix Nivert, Paris (15e.) *մէթրօ* Porte de Versailles, *օթոպիւս* 89, 93, AG, PC.

ՀԱՑ ԵՐՈՒ ԺԱՄԱԴՐԱՎԱՃԸ

Ճաշասրան Ֆլօրիա

61, Rue Monsieur le Prince, Paris (6e)

Մէթրօ՝ Օտէօն եւ Սէն Միշէլ

Արեւելեան եւ եւրոպական խնամուած կերակուրներ :

ԲԱՂՔԸ ՏԻՒՔ

Ջուտ իսաոդէ քաղաքի եւ անիսոնով պատրաստուած հայկական օղին է: ԲԱՂՔԸ ՏԻՒՔ, ջուտ օղին՝ սառուեւտական օդինեւէ ազատ ձեր ստամոքսը կ'ուժէ գլխցաւերը ջուր կը խմեցնէ եւ կը վնասէ ձեր առողջութեան խմեցէք միայն ԲԱՂՔԸ ՏԻՒՔ օրուն անուն, կազդուրիչ եւ ախորժակ բացող, քաղցրահամ ժաքեր ըլլալու համար է:

Dalakupeian 8 Rue Sullier, Dépôt: 7 Rue de la Paix, Marseille. Tél. Dragon 70-89

ՅԱՌԱՋ

ՕՐԱԹԵՐԹ, ԱԶԳԱՑԻՆ, ՔԱՂԱՔԱԿԱՆ, ԳՐԱԿԱՆ

LE PREMIER QUOTIDIEN ARMENIEN EN EUROPE

HARATCH

(Fondé en 1925) :-: R. C. Seine 276.286

Directeur et Propriétaire : SCH. MISSAKIAN
Rédaction et Administration
ԽՄԲԱԳՐՈՒԹԻՒՆ ԵՒ ՎԱՐՉՈՒԹԻՒՆ
17, Rue Damesme, PARIS (13e)

Téléphone : Glacière 15 - 70
Chèque Postal Paris 1678 - 63
(ԵՐԹԵՒԵԿԻ ՀԱՄԱՐ՝ Métro : TOLBIAC)

ԲԱԺԱՆՈՐԴԱԳՐՈՒԹԵԱՆ ՊԱՅՄԱՆՆԵՐ.—

	ՏԱՐԵԿԱՆ	ՎԵՑԱՄՍԵԱՑ	ԵՒԱՄՍԵԱՑ
Ֆրանսա եւ Գաղութներ	150 ֆրանք	75 ֆրանք	40 ֆր.
Անգլիա եւ Իտալիա	265 ֆրանք	140 ֆրանք	
Ուրիշ երկիրներ	215 ֆրանք	110 ֆրանք	

ՕՐ 14
ՀՈԿՏԵՄԲԵՐ
VENDREDI
14 Octobre
1938

ԺԴ ՏԱՐԻ — 14e Année No. 3860

Խմբագիր՝ ՇԱՒԱՐՇ ՄԻՍԱԿԵԱՆ

ԳԻՆ 50 ՍԱՆԹԻՄ

ԵՐԿՈՒ ԽՕՍՔ

ՖՐԱՆՍԱՆ Կ'ԵՓԻ ԻՆՔՆ ԻՐ ՄԷՋ

Պատերազմի մղձաւանջը հազիւ փարատած, հոսանքները նո-
րէն իրար կը խաչաձեւեն, այս երկրին մէջ։

Ահաւասիկ չարք մը նոր երեւոյթներ, որոնք անդամ մը եւս
կ'ապացուցանեն թէ Ֆրանսա չէ գտած իր ներքին հանգիստը, ա-
նալի վճռականօրէն գործելու համար միջազգային ճակատի վրայ։

կարգայիք նախկին ռազմիկներու կոչը, որ պարզելով տեւա-
կան տագնապի մը զանազան երեսները, կը պահանջէ ազգային
փրկութեան դաշինք մը կազմել, մինչեւ 1940ի երեսփոխանական
ընտրութիւնները։ Այս տաքիւ ծրագիրը մըն ալ մշակած են, եւ եթէ
ներկայ խորհրդարանը մերժէ զայն, պիտի պահանջեն լուծել
երեսփ. ժողովը եւ նոր ընտրութիւններ կատարել, փոխանակ
սպասելու մինչեւ 1940։

Առաջին անդամ չէ որ տապարէզ կը նետուին նախկին ռազմիկ-
ները, իրենց տեսակէտները արժեցնելու համար։ Անոնք մինչա ալ
զգացուցած են իրենց ներկայութիւնը, պարբերական տագնապ –
ներու առեն։

Բայց, կը թուի թէ այս անգամ աւելի զօրաւոր է չարժումը եւ
կը դնուի աւելի նպաստաւոր պարագաներու մէջ. քանի որ իս-
կապէս մաղ մնացած էր պատերազմի պայթելուն եւ այս տաքիւ
անդամ մը եւս պարզուեցան Ֆրանսայի ներքին տկարութիւնները։

Հոգեբանական պահէն գատ, նախկին ռազմիկները ինքնավս-
տահ կ'ներեւան նաեւ իրենց ներկայացուցած համբանքով, — վեց
միլիոն ընտրողներ՝ 11 միլիոնի վրայ։

Ուրիշ յատկանշական պարագայ մը,— ժողովրդական ճակա-
տին ճաքռտումը, որուն առաջին պաշտօնական խոստովանու-
թիւնը կը ներկայացնէ արմատականներու վարիչ մարմնին բա-
նաձեւը։

Ձեւականօրէն, ճակատը կը տեւէ տակաւին, քանի որ պաշ-
տօնական լուծում կամ խզում կատարուած չէ։ Իսկ իրականին
մէջ, ճակատը չատոնց տեղի տուած է օրուան դէպքերու ճնշու-
մին, քանի որ անոր երեք թեւերէն իւրաքանչիւրը կը նախընտրէ
գործել համաձայն իր հայեցողութեան։

Այս պարագան յայտնապէս չեչտուեցաւ ֆինանսական տագնապին
առեն, երբ ընկերվարական կուսակցութիւնը իր անվստահութիւ-
նը կը յայտնէր Պ. Տալատիէի արտաքին քաղաքականութեան
հանդէպ, իսկ համայնավարները խնայելէ պայքար մը կը մղէին, իրենց թերթերով եւ հրապարակային ժողովներով։

Ձեղքը աւելի խորացաւ, երբ, խորհրդարանի բացառիկ նիս-
տին մէջ, ընկերվարականները ձեռնպահ մնացին, իսկ համայնա-
վարները դէմ քուէարկեցին, կառավարութեան պահանջած լիա-
զօրութեանց առթիւ։

Միութիւնի համաձայնութենէն ի վեր, համայնավարները այլ-
եւս աջ-ձախ չեն նայիր, հարուածելու, վարկաբեկելու համար
Տալատիէի կառավարութիւնը, հրապարակաւ պահանջելով անոր
հրաժարումը։

Պայքարին գլուխն անցած է կուսակցութեան կեդր. կոմիտէն,
որուն ընդհ. քարտուղարը, Մորիս Թորէզ, բուռն ճառ մը կը խո-
սէր հոկտեմբեր 7ին, ամեռնային մարզարանին մէջ, ամէնէն ծանր
մեղադրանքներն ուղղելով։

Ինչպէս ամէն տեղ, Ֆրանսայի համայնավար կուսակցու-
թիւնն ալ նոր ազդանշան մը կը հնչեցնէ,— Ձէմմպրլէն եւ Տալա-
տիէ խորտակեցին խաղաղութեան ճակատը, օդնութեան թռչելու
համար (ըսել կ'ուզէ օդանաւով) Հիթլէրի եւ Մուսոլինիի ...

Թորէզն է որ կ'աղաղակէ, ջղագրգիռ բազմութեան մը առջեւ.
— « Միւնիխը հետեւանքն է 1936 մարտ 7ի, երբ Պ. Ֆլանտէն
անձնատուր եղաւ Հիթլէրի առջեւ։

Միւնիխը հետեւանքն է ոչ-միջամտութեան չարաշուք նա-
խածեռնութեան զոր ստանձնեց մեր ընկերը՝ Լէոն Պլում։

Միւնիխը հետեւանքն է անշլուսին, Աւստրիոյ կցումին, որ
կատարուեցաւ Ֆրանսայի եւ Անգլիոյ հաւանութեամբ, թէեւ եր-
կուքն ալ երաշխաւորներն էին Աւստրիոյ անկախութեան։

... Այո, այո՛, այո՛, դո՛ւրս Տալատիէ – Պոնէն, դո՛ւրս ...

Մնացեալը ինքնին կը հետեւի,— քշել օրուան վարիչները, եւ
հաստատել «կառավարութիւն մը որ արժանի ըլլայ Ֆրանսայի»։

Օրէ օր կը դունաւորուի այս ազդանշանը, եւ տակաւին առջի
օր նոյն հոսանքին ճառախօսները կը թելադրէին չհնազանդիլ, ե-
թէ կառավարութիւնը հարկ դատէր զինուորական նոր զգուշու-
թիւններ ձեռք առնել։

Այս մթնոլորտին մէջ է որ, արմատական կուսակցութիւնը
բացառիկ ժողով կը գումարէ, ճշդելու համար իր դիրքը։

Ո՞ւր կրնայ յանգիլ այս խմորումը։

Հարցումին պատասխանը գտնելու համար, անհրաժեշտ է
պարզել այլապէս ուշադրաւ երեւոյթներ, մանաւանդ ընկերվար-
կան կուսակցութեան դիրքը, որ կրնայ վճռական դեր կատարել։

Ուրիշ ազդակ մը եւս, Աչխատանքի Դաշնակցութիւնը, կոչ-
ուած է ազդելու կացութեան վրայ, իր հինգ միլիոն կազմակեր-
պուած անդամներով։

Այդ կազմակերպութիւնը դեռ նոր գումարեց իր ազգային
խորհուրդը, եւ օրուան ճառախօսները արհեստակցականէն աւելի
քաղաքական հոգեվով պրպտեցին, տեսակէտներ պարզեցին եւ
պահանջներ դրին։ Այս տաքիւ քաւէարկուած բանաձեւն ալ ինքնին
ազդանշան մը կը կազմէ, թէ ներքին եւ արտաքին գործունէու-
թեան տեսակէտով։

Այսպէս կամ այնպէս, Ֆրանսան կ'եփի ինքն իր մէջ, չատ
աւելի վախուկ պայմաններու տակ։

Շ.

ՎԵՐՋԻՆ ԺԱՄ

ԳԵՐՄԱՆԻՈՅ ՏՆՏԵՍԱԿԱՆ ՍՐԾՍԻԼ ԴԷՊԻ ՊԱԼՔԱՆԵԱՆ ԵՐԿԻՐՆԵՐԸ ԵՒ ԹՈՒՐՔԻԱ

Տէյլի Թէլէկրաֆի Պերլինի թղթակիցը կը գրէ (հոկտ. 12).—
Թէեւ ոմանես նախարարութեանէ պատկային առաջին փուլը զուգա-
դիպեցաւ Զեխոսլովաքիոյ տագնապին եւ այս պատճառով արժանի
արձագանգը չգտաւ մամուլի մէջ, բայց այժմ արդէն պարզ է, որ
անոր առաքելութիւնը նախապատրաստել մըն է գերմանական տե-
րակալութեան հաստատման՝ Հռենոսէն Սեւ Ծով։

Երբ Հէր Ֆոնէք մեկնեցաւ Պերլինէն սեպտեմբեր 18ին, կոտրա-
ւած էր իր խորհրդակցութիւնը տակաւին կատարուած չէր Հիթլէրի
եւ Ձէմմպրլէնի միջեւ։ Բայց իրեն տրուած հրահանգը հիմնուած
էր այն հաւանականութեան վրայ, թէ Գերմանիա չուտով պիտի
գրաւէ սիրական գիրք Պոհեմիոյ եւ հետեւաբար կեդրոնական Եւ-
րոպայի վրայ։

Ձուտէթեան հողամասերու գրաւումով այժմ Գերմանիա ի վի-
ճակի է զօրացնելու իր քաղաքական ու տնտեսական ճնշումը հա-
րաւ-արեւելեան Եւրոպայի վրայ, որովհետեւ Չեխոսլովաքեան
ճարտարարուեստի մրցակցութիւնը վերջ գտած է։

Աչխատելի լուրջ սպառնալիք չեն նկատեր անգլ-ֆրանսական
տնտեսական հակայարձակողականը, որ տեղի կ'ունենայ հարաւ-
արեւելեան Եւրոպայի երկիրներուն վարկեր բանալու ձեւով, որ-
պէսզի իրենցմէ ապրանք գնեն։ Անգլիա կրնայ պարբերաբար յո-
րէն գնել Ռումանիայէն, բայց Գերմանիան է որ ի վիճակի է ա-
ռեւտրական դաշինք կնքելու եւ ամէն տարի կանոնաւորաբար ան-
կէ գնելու երկրագործական արտադրութիւններ։

Եթէ Անգլիա եւ Ֆրանսա շարունակեն փորձել «գողնալ» այն առեւտուրը, որ, ըստ գերման հայեցողութեան, կը պատկանի գերման պետութեան, Գերմանիա մէկ երկու տարուան ընթացքին ի վիճակի պիտի ըլլայ, արեւմտեան սահմանագլուխի վրայ իր ամրութիւնները աւարտելէ ետք, յայտարարել այն վարդապետութիւնը, թէ կեդրոնական եւ հարաւ-արեւելեան Եւրոպայի առեւտուրը բացառապէս իրեն կը պատկանի։

Հէր Ֆոնէք իր ճամբորդութեան առաջին մասը անցուց Պել-
կրատի մէջ։ Ան մեկնեցաւ կազմելէ ետք խառն կոմիտէ մը,
որ պիտի մշակէ գերման-եուկոսլաւ նոր դաշնագիրը։ Այս դաշ-
նագրով Գերմանիա գրեթէ մենաշնորհը պիտի ստանայ եուկոսլա-
վիոյ ներածումին եւ արտածումին։

Գերմանիոյ նաւաճողական մտադրութեանց թափանցել կարե-
նալու համար բաւական է յիշել այն ճառը, զոր խօսեցաւ Հէր
Ֆոնէք Պելկրատի մէջ։ Ան պատկերացուց այն հսկայական ծրա-
գիրը, ըստ որու պիտի վերակառուցուի Եուկոսլաւիոյ հաղորդակ-
ցութեան ցանցը եւ զարկ պիտի տրուի երկրագործական արտա-
դրութեանց, Գերմանիոյ անմիջական համագործակցութեամբ։

Կը մնայ տեսնել, թէ ինչքան ուժեղ պիտի բախին գերման եւ
իտալական շահերը Պալքաններու մէջ։ Այստեղ որոշ կասկած կայ,
թէ Իտալիա կը պաշտպանէ Լեհաստանի ու Հունգարիոյ սահմա-
նակցութիւնը, որ կրնայ Պալթիկէն մինչեւ Ադրիական ծով ուղիղ
գծով պատուար քաշել գերման տնտեսական ծաւալականութեան
առջեւ։

Քանի որ Գերմանիա ընդհանուր ծաւալականութեան ծրագիր
կը հետապնդէ, ուստի հաւանական է որ ժամանակաւորապէս հաշ-
տուի արդիւնքը Իտալիոյ հետ բաժնելու մտածումին հետ։ Բայց
անդամ մը որ Գերմանիա տեղաւորուի, այնուհետեւ ասպարէզ
պիտի չթողու որ եւ է մրցակցութեան։

Հէր Ֆոնէքի մեծագոյն յաղթանակը եղաւ այն համաձայնագիրը, զոր կնքեց Էնկիւրիի մէջ եւ որուն համաձայն Գերմանիա 12,500,000 սթերլինի վարկ կը բանայ Թուրքիոյ՝ ճարտարուեստական ու զին. պէտքերը զարգացնելու համար։ *Պերլինի առեւտրական շրջանակները կը կարծեն, թէ միւս երկիրները, ուր պիտի այցելէ Հէր Ֆոնէք, չատ աւելի դիւրաւ պիտի իյնան Գերմանիոյ գիրկը, քանի որ Թուրքիան, ուր անգլիական ազդեցութիւնը դեռ ահռելի էր, տեղի տուաւ։*

Երբ մօտիկ ապագային Թուրքիոյ տնտեսութեան նախարար Շաֆիր Քէսիպիր այցելէ Պերլին, իրեն ցոյց պիտի տան ռազմական ու ճարտարարուեստական գլխաւոր հաստատութիւնները, եւ վերջնական կարգադրութիւն պիտի ընեն վերոյիշեալ վարկի մասին։

Էնկիւրիէն վերջ Սոֆիա, յետոյ Պուխրէշ եւ Աթենք

Գերմանիոյ տնտեսութեան նախարար Հէր Ֆոնէք Պոլսէն Սո-
ֆիա հասնելով երկար տեսակցութիւն մը ունեցաւ վարչապետին
հետ։

Պոլսէն մեկնելէն առաջ նախարարը յայտնեց, թէ հրաւէր ըս-
տացած է ռումէն եւ յոյն կառավարութիւններէն այցելելու Պուք-
րէշ ու Աթէնք։ Ինք ուրախութեամբ ընդունած է այս հրաւէրները,
բայց յետաձգած է այցելութիւնը, որովհետեւ նախ կ'ուզէ Պերլին
վերադառնալ։

Հէր Ֆոնէք Սոֆիայէն անմիջապէս պիտի անցնի Պերլին, ուր
կարգ մը խնդիրներ ծագած են, Ձուտէթեան հողամասերու
դրաւումով։

Հէր Ֆոնէք յայտարարեց, թէ գերման-պալքան տնտեսական
յարաբերութիւններու կանոնաւորումը տեղի պիտի ունենայ փո-
խադարձ դաշնագիրներով, որոնք հիմնուած պիտի ըլլան արտա-

(Լուրերու շարունակութիւնը կարդալ Դ. Էջ)

ՕՐԸ ՕՐԻՆ

ՐՈՊԵՐԻ ՔՈԼԷՃԻ «ՓԻՎԱԻ»Ը ԵՒ ՓՐՈՖ. ԱԲՐ. ՏԷՐ ՅԱԿՈԲԵԱՆ

Պոլսոյ թերթերէն ցաւով կ'իմանամ թէ հոկտեմբեր 7ին մեռեր է փրոֆ. Աբրահամ Տէր Յակոբեան, բազմավաստակ ուսուցչապետը։

Ծնած՝ **1855**ին, եւ հիւանդ՝ երկար ատենէ ի վեր, բանի մը տարի առաջ փարիզ ալ եկած եւ գործողութեան մը ենթարկուած էր։

Բայց ես իր կենսագրականը չէ որ պիտի ներկայացնեմ այստեղ։

Ոչ աշակերտ եղած եմ իրեն, ոչ ալ ընթերցող՝ իր փիլիսոփայական եւ հոգեբանական ուսումնասիրութեանց։

Իրեն հետ առաջին եւ վերջին հանդիպումս եղած է արկած մը, որ կրնայ... եղերական - կատակերգական կոչուիլ։

1915ին էր, ընդհանուր ձերբակալութիւններէն անմիջապէս վերջը։

Օրուան հետապնդումներէն խուսափելով, անցեր էի Բերա։ Ընկերները ամէն գիշեր տեղ փոխել կուտային, ցնոր տնօրինութիւն։

Գիշեր մըն ալ ինֆզինֆս գտայ Րոպերթ-Քոլէճի ընդարձակ ճաշարանը, ուր կը ծառայէր մեր Արփիարը, այժմ Առնուվիլ։

Կարծեմ ժամը տասն էր, եւ մարդ չկար ճաշարանին մէջ։

Արփիար փառաւոր *փիլաւ* մը եւ ուրիշ ուտելիքներ շարած՝ սեղանին վրայ, կը խնդրէր որ շուտ վերջացնեմ։

Մէկ ալ հեռուէն՝ ստուերին մէջ ենթւցաւ դէմք մը, զոր մէկ - երկու սնգամ հազիւ տեսեր էի։

Փրոֆէսէօր Աբր. Տէր Յակոբեանն էր։ Սեղանի մը առջեւ նստած՝ կը պատրաստուէր ճաշել ուրիշի մը հետ։

Մեր աչքերը իրարու հանդիպեցան։ Ուսուցչապետը, միշտ ժպտուն, կարծես հաճութեամբ կը բարեւէր զիս, իբրեւ հպածական թուչուն մը։

Դո՛ւ միայն կաս յերուսաղէմ ...

Բանի մը վայրկեան վերջը Արփիարը եկաւ, ինչ մը գուսան, եւ բաներ մը փսփսաց ականջիս։

Փիլաւը կէս ձգելով, հետեւեցայ իրեն։ Անցանք ոլոր - մոլոր ընթացքներէ, դէպի աջ, դէպի ձախ, ա՛յս նղոմէն, ա՛յն կողմէն,— եւ առաջնորդուեցայ թախտոց մը, չեմ գիտեր ո՛ւր։

Ամէն պարագայի մէջ, Քոլէճը եւ փրոֆէսէօրը ազատած էին մեծ «փորձանք»է մը։

Մտածումս անմիջապէս գնաց Արփիարին։ Հապա եթէ ան փորձանքի հանդիպած ըլլար, իմ պատճառով...

Բարեբախտաբար կարճ տեւած էր «միջադէպ»ը։ Եւ փրոֆ. Աբրահամ Տէր Յակոբեան, միշտ զգոյշ եւ բարեմոյն, ծայրայեղութեան չէր գացած։

Բանի մը տարի վերջը, **1919**ին, այս խեղօթիկ մարդն էր որ պատգամաւոր նշանակուեցաւ Փարիզի Ազգ. Համագումարին, պաշտպանելու համար հայկական պահանջները։

Հանգիստ իր... հեռատեսութեան։

Վ.Ա.Հէ

«ՀԱՅՐԵՆԻՔ»Ի ԽՄԲԱԳՐԱՏԱՆ ԱՐԿԱԾՔ

Ինչպէս հաղորդած էինք երէկ, հրդեհ մը անգործածելի դարձուցած է *Հայրենիքի* խմբագրատունը (Գոսքըն)։

Թերթը լոյս տեսած է Սեպտ. 30ին, արկածէն բանի մը ժամ առաջ։ Յաջորդ համարը հրատարակուած է հոկտեմբեր 4ին, միայն երկու էջ։ Խմբագրատունը առժամապէս փոխադրուած է նախորդ շէնքին մօտ, Կ. Խաչի գրասենեակին կից։

Պ. ՏԱԼԱՏԻԷԻ ՀԵՐՔՈՒՄԸ ԳԱՂՏՆԻ ՏԵՂԵԿԱԳՐԻ ՄԸ ՄԱՍԻՆ

Աչխատանքի Դաշնակցութեան ազգային կոմիտէի վերջին ժո-
ղովին մէջ, ընդհ. քարտուղարը, Պ. Լէոն Ժուհօ, հետեւեալ պատ-
մութիւնը պատմած էր, Պ. Տալատիէի հետ եղած խօսակցութեան
մը առթիւ.

— «Խօսակցութիւնը դարձաւ Զեխոսլովաքիոյ վրայ եւ Պ. Տա-
լատիէ ըսաւ մեզի. — « Այո՛, դաշնագիրներով կապուած ենք Զե-
խոսլովաքիոյ հետ, բայց դաշնագիրները ենթակայ են մեկնու-
թեանց»։ Ես պատասխանեցի.— « Ֆրանսա մեկնութեան չենթար-
կեր իր սառրագրութիւնը»։ Ան առին վարչապետը ըսաւ ինծի.

— « Լսեցէք, ձեզի պիտի կարդամ զօր. Կամլէնի մէկ տեղեկա-
գիրը»։

« Տեղեկագիրը սեղանին վրայ էր եւ կարդայ առաջին էջը, որ
կ'եղրակացնէր — աւելի ճիշդ կը հաստատէր — այն դժուարու-
թիւնները ուր կը դանուէինք, իբրեւ հետեւանք Սարի չբջանին
Գերմանիոյ միացման, Հռենոսեան չբջանին վերազինման եւ Աւս-
տրիոյ կցման։ Սպարապետը կը բացատրէր այս բոլոր դժուարու-
թիւնները։ Ան առին ըսի վարչապետին.— Մենք ալ գիտենք այդ
դժուարութիւնները. չկայ մէկը, ինչքան ալ անտեղեակ ըլլայ, որ
չըմբռնէ ներկայ դժուարութիւնները, Զեխոսլովաքիոյ օգնու-
թեան հասնելու համար։ Բայց, ի՞նչ կ'ըսէ Զօր. Կամլէն իր եզ-
րակացութեանց մէջ»։ Եւ մեզի կարդաց եղրակացութիւնները, որ
կ'ըսէին.— « Հակառակ այս բոլոր դժուարութեանց, պէտք է մի-
ջամտել »։

Այս պատմութիւնը նոյնութեամբ հրատարակուած ըլլալով
Աչխատանքի Դաշնակցութեան օրկանին մէջ, վարչապետութիւնը
անմիջապէս մամուլին յանձնեց պաշտօնական դեկոյց մը, որ «բո-
լորովին անճիշդ» կը հռչակէ Պ. Տալատիէի վերագրուած խօս-
քերը։

2,300,000,000 ֆրանք եւս ազգ. պաշտպանութեան համար

Նախարարական խորհուրդը 2,300,000,000 ֆրանքի բացառիկ
վարկ մը սահմանեց ազգ. պաշտպանութեան, չորեքշաբթի օրուան
նիստին մէջ։ Այս գումարին 1,420,000,000 ֆրանքը պիտի գոր-
ծածուի բանակին եւ օդանաւային ուժերուն համար, իսկ
887,500,000ը օգտագործիլին համար։

**** Նախարարական խորհուրդը նոյն նիստին մէջ նշանակեց*
հետեւեալ դեսպանները, սպասելով պատկան կառավարութեանց
հաւանութեան,— Հռոմի համար՝ Պ. Ֆրանսուա Փոնսէ (Պերլինի
դեսպանը), Էնկիւրիի համար՝ Պ. Մասիլի, արտաքին նախարա-
րութեան քաղաքական գործերու վարիչը, Պերլինի համար՝ Մո-
կուայի դեսպանը, Պ. Քուլոնտր։

ՀԱՅՐԱՊԱՏԻԿ ԱՂՋԻԿ

Հեղ. Բարթ. Ա. ՀԱՍԻԼԱՆ

ՀԱՏՎԱԾ ՊԵՏՔԻ ՄԵՔՆԱՆ

— Ճիշտ ուզածդ, բայց ոչ ամենքն են հավատում։ Ես ինքս էլ ուզում եմ հավատալ, որ ինձ ոչ ոք չի կրնա սպանել, մինչև որ իմ ժամանակը չհասնի։ Ես ոչ մի վտանգից չեմ վախենում, որովհետև գիտեմ, որ ինձ չեն սպանի։ Ես ոչ մի վտանգ չեմ տեսն

ԲԱՑԱՌ ԼԵԼԵՆ ԵՒ ՆԵՐՔԻՆ ԱՇԽԱՐՀԸ

1920 • 1921

Ի.

— Բ՜ո՛ւշ... Բնկեր նայէ՛ր, ինչ կ՚ըսէ... Ինչպէ՛ս կրնայ ան ալ ըսել... Ինչպէ՛ս կրնայ ան ալ ըսել... Ինչպէ՛ս կրնայ ան ալ ըսել...

դրութիւնները փոխանակելու դրութեան վրայ: Նախաբարբը ըսաւ նաեւ թէ Թուրքիոյ յատկացուած վարկը վճարելի է տասը տարիէն եւ աւելի նպաստաւոր պայմաններ կ'ընծայէ Թուրքիոյ, բան անգլիական 10 միլիոն սթերլինի վարկը:

Գերման նախարարը Պուլկարիոյ մէջ ալ մասնաւոր ուշադրութիւն պիտի դարձնէ հանքային հարստութեանց օգտագործումին վրայ:

Պուլկար թերթերը ընդարձակ հրատարակութիւններ կ'ընեն Հէր Ֆունքի այցելութեան առթիւ: Կառավարութիւնը կը բաղձայ, որ գերման նախարարը յատկապէս ուսումնասիրէ գերման ճարտարարուեստին հետ կապուած կազմակերպութիւնները, որոնք արդէն ուսումնասիրուած են Տոքթ. Էյլի պատուիրակութեան 30 մասնագէտներու կողմէ: (Այս մասնագէտները չարաթ մը առաջ Սոֆիա գացին օդանաւերով):

Գերմանիոյ առեւտուրը Պուլկարիոյ հետ կը զարգանայ ոչ թէ քայլ առ քայլ, այլ ոստումներով, մինչ անգլիան ու անգլիական ընկերութիւնները անտարբեր կը մնան:

ԺՈՂՈՎՐԴԱԿԱՆ ՁԱԿԱՏԸ ԿԸ ԼՈՒԾՈՒԻ՞

Աւմաստական կուսակցութեան ծանրակշիռ վերադարձիները

Աւմաստական կուսակցութեան վարիչ մարմինը (Բիւրօ) առջի օր բացառիկ նիստ մը գումարելով, զրաղեցաւ քաղաքական խընդիրներով: Այս առթիւ ժողովականները խստօրէն դատապարտեցին համայնավարներուն ընթացքը:

Երկար վիճաբանութիւններէ վերջ, ներկայ քսան անդամները, բացի երեքէն, միաձայնութեամբ քուէարկեցին բանաձեւ մը որ կ'ըսէ·

— «Աւմաստական ընկերվարական կուսակցութիւնը միշտ ուզած է խուսափիլ բանավէճերէ որոնք կը ակարացնեն երկիրը: Վերջին ատգնապին առեն, նախագահ Տալատիէ վայելեց երկրին բանիմաց աջակցութիւնը: Ժողովուրդին հանդարտութիւնը եւ զօրաշարժի ենթարկուած զինուորներուն վճռականութիւնը ատոր վկայութիւն ապացոյցը կը կազմեն, իսկ խորհրդարանին քուէն ալ՝ անոր անժխտելի նուիրագործումը:

Կուսակցութիւնը միութեան կոչը կը կրկնէ օրուան այս ժամուն ալ երբ երկիրը, որ հաստատեց իր խաղաղասիրութիւնը, պարտի ապացուցանել իր նիւթական եւ բարոյական ուժը, ապահովելու համար այդ խաղաղութեան պահպանումը: Բայց այդ միութիւնը չի կրնար իրականանալ երկպիմութեամբ: Միութիւնը կարելի չէ այն անպատասխանատու մարդոց հետ, որոնք, ինչպէս նախկին վարչապետ մը, ուղղակի հաղորդակցութիւն հաստատած են օտար կառավարութեանց հետ եւ ջանացին, քարոզչական բոլոր ձեւերով, խափանել ազգային պաշտպանութեան միջոցները, ճիշդ այն պահուն երբ դժուարին բանակցութիւններ կը կատարուէին կառավարութեան կողմէ, բուն իսկ Ֆրանսական չահերուն պաշտպանութեան համար:

Բանագնացներուն աշխատանքը նոյնքան չյաւուեցաւ եւ կը չյաւուի այն մարդոց կողմէ որոնք կը փորձեն ընկերային խլրտումներ յարուցանել եւ խեղաթիւրել կառավարութեան գործունէութեան իմաստը, որոնք այդ իսկ նպատակով կը բազմապատկեն ամէնէն կոչտ վիրաւորանքները, նախատինքները եւ սուտերը: Այդ յարձակումները կը հասնին ոչ միայն կառավարութեան պետին եւ այն քաղաքական կուսակցութեան զոր կը ներկայացնէ եւ որ միաձայնութեամբ կանգնած է իր կողքին, այլեւ այն կուսակցութենց որոնք իրենց քուէներով նուիրագործեցին կառավարութեան քաղաքականութիւնը եւ գրեթէ ամբողջութիւնը ազգին որ ուղեց աչքարձի առնել արտայայտել Ֆրանսայի վճռականութիւնը, ինչպէս եւ խորունկ խաղաղասիրութիւնը:

Խորհրդարանին մէջ իսկ, համայնավար խմբակցութիւնը այդ ընդդիմութիւնը արտայայտեց երկու թշնամական քուէարկութիւններով: Այսպէս միաժամանակ, հանրային կարծիքին եւ խորհրդարանին առջեւ, այդ խմբակցութիւնը գիտակցօրէն հաշուեցաւ այն հաղաքական խմբաւորումէն որուն միշտ ալ կուսակից կը հռչակէ ինքզինքը: Աւմաստական - ընկերվարական կուսակցութիւնը կ'արձանագրէ այս կացութիւնը, որուն մէջ որ եւ է պատասխանատուութիւն չունի, եւ չի վախնար երկրին դատաստանէն: Այդպիսի լեզու մը գործածելով, կուսակցութիւնը համոզուած է թէ թարգմանը կը հանդիսանայ ժողովրդական զանգուածներուն, թէ կը պաշտպանէ բանուորներուն եւ գիւղացիներուն ճշմարիտ չահերը: Ետքապէս վարած՝ հանրապետական հաստատութեանց, ազատութեան եւ խաղաղութեան խէմային, աւմաստական - ընկերվարական կուսակցութիւնը պիտի չարունակէ ամուր հաստատ - քով ծառայել հայրենիքի եւ ժողովրդապետութեան նուիրական չահերուն»:

Նախկին ռազմիկները կը գործեն

Ինչպէս հաղորդեր էինք երէկ, նախկին ռազմիկները գործի ձեռնարկած են, յաջողցնելու համար ազգ. փրկութեան դահլիճի մը կազմութիւնը:

Շարժումը երթալով կը ծաւալի: Նախկին ռազմիկներու Դաշնակցութեան ծրագրին հաւանութիւն յայտնեց նաեւ Վեթերաններու Ազգ. Միութիւնը, որ աշակողմեան կազմակերպութիւն մըն է եւ մեծ մասով կը բաղկանայ նախկին սպաներէ եւ ենթասպաներէ, աւելի քան 900,000 անդամներով: Ուրիշ երկու խմբակցութիւններ ալ միացան շարժման, որ այժմ կը ներկայացնէ 6,000,000 ընտրողներ, 11 միլիոնի վրայ: Ուրեմն, ամէն մի - ջոց պիտի փորձուի, որպէսզի Ֆրանսա զօրաւոր կառավարութիւն մը ունենայ մինչեւ 1940ի ընտրութիւնները, կամ աւելի առաջ:

Իտալիա կը ջանայ ինքնաբաւ դառնալ

Իտալիոյ ինքնաբաւութեան Գերագոյն Խորհուրդը ժողով գումարեց, նախագահութեամբ Մուսոլինիի, քննելու համար մինչեւ հիմա ձեռք բերուած արդիւնքները:

Իտալական թերթերը կը գրեն թէ կարելի պիտի ըլլայ 80 միլիոն կենդինարի հասցնել ցորենի տարեկան արտադրութիւնը, չորս տարուան մէջ, եւ յետոյ 90 միլիոնի, բաւելու համար բոլոր պէտքերուն, միշտ նկատի առնելով բնակչութեան աճումը: Այս առաջադրութեամբ, պիտի բնդարձակուին մշակելի հողերը, անոնց տարածութիւնը հասցնելով 5 միլիոն հէքթարի: Ասկէ զատ, պիտի գործածուին հատընտիր հունտեր, որոնց չնորհիւ կարելի եղած է 1921ի 11·5 կենդինարը 16ի բարձրացնել 1938ին (իրաքանչիւր հէքթարի վրայ):

Եգիպտացորենի արտադրութիւնն ալ պիտի աւելցուի, ընդարձակելով մշակելի գետինները:

Գալով մխին, կը նախատեսուի ամէն տարի ներածել 800,000 կենդինար, լեցնելու համար երկրին արտադրութեան եւ պէտքերուն անհատասարակչռութիւնը. միեւնոյն ատեն զարկ պիտի տրուի խոտի արտադրութեան: Կարեւոր արդիւնքներ ձեռք բերուած են հողագործական արտադրութեանց արտածման մէջ: Գերմանիա ամէնէն կարեւոր յաճախորդն է այս ճակատին վրայ եւ կը գնէ 39 առ հարիւրը:

Կը յուսացուի նաեւ աւելցնել ձկթի, մղում տալով արտադրութեան որ կայուն վիճակ ունի 1885էն իվեր, — տարեկան երեք միլիոն կենդինար:

Հունգարիա կը պնդէ...

Հունգարիոյ եւ Չեխոսլովաքիոյ բանակցութիւնները երթի մը չեն յանգած տակաւին: Հունգարիա կը պահանջէ իրեն յանձնել երկրամաս մը ուր կը գտնուին 840,000 Հունգարներ, 175,000 Սլովաքներ եւ 57,000 Գերմաններ: Իսկ Չեխերը կ'առաջարկեն ինքնավարութիւն չնորհել այդ չրջանին, կամ յանձնել միայն այն երկրամասը ուր 700,000 Հունգարներ կը գտնուին: Վերջին պահուն բանակցութեանց խաւնուեցան նաեւ Ռութէնները, որոնցմէ եւս հող կը պահանջէ Հունգարիա, հիմնուելով Միւնիխի համաձայնութեան վրայ: Հունգարները առաջարկեցին հանրաքուէ կատարել ամբողջ Ռութէնիոյ մէջ, բայց այդ ինքնավար չրջանին կառավարութիւնը վճռապէս մերժեց:

ՁԱՆԱԶԱՆԼՈՒՐԵՐ ՔԱՆԻ ՄԸ ՏՈՂՈՒ

50,000 ՁԱՓՈՆԱԿԱՆ ՁԻՆՈՒՈՐՆԵՐ ցամաք եւան Հոնկ Քոնկի մօտերը, կարելու համար Ձինացիներու պաբենաւորման միջոցները: Կը կարծուի թէ մինչեւ 200,000ի պիտի բարձրանայ այս բանակին թիւը: Անգլիա օդնական զինուոր ղրկեց, Հոնկ Քոնկի պաշտպանութեան համար: Ձինացիները մէկ միլիոն զինուոր կեդրոնացուցած են գլխաւոր ճակատին վրայ եւ կռիւները կը չարունակուին մոլեգնօրէն:

ԿԻՐԻԼ ՄԵԾ - ԴՈՒՔԸ, որ Ռուսաստանի ցարական գահուն ժառանգորդը կը համարուէր, մեռաւ Փարիզի մէկ դարմանատան մէջ: 62 տարեկան էր: Ռուս միապետականները ժողով պիտի գումարեն, նոր գահաժառանգը ընտրելու համար: Կան երկու թեկնածուներ.— Հանգուցեալին զաւակը, Վլատիմիր մեծ դուքսը, 21 տարեկան, եւ Դմիտրի մեծ - դուքսը, որ ներկայ եղած է Ռասփութինի սպանութեան:

Ա. ՄԻՈՒԹԵԱՆ Լոնտոնի դեսպանը բողոքեց Անգլիոյ նախարարներէն լորտ Ուինթըրթընի դէմ, որ ճառի մը մէջ բսած էր թէ Ա. Միութիւնը որոշ խոստումներ չէր տուած Չեխոսլովաքիոյ օգնելու համար, իր զինուորական պարտութեան պատճառաւ: Անգլիացի նախարարը նոր ճառ մը խօսելով, պնդեց թէ իր յայտարարութիւնը բացարձակապէս ճիշդ է եւ այս առթիւ նոր մանրամասնութիւններ հաղորդեց:

ԱՇԽԱՏԱՆՔԻ ԴԱՇՆԱԿՑՈՒԹԵԱՆ ազգ. խորհուրդը երկար վիճաբանութիւններէ վերջ քուէարկեց իր բանաձեւը, որ կը թելադրէ համաչխարհային խորհրդաժողով մը գումարել հրաւիրելով բոլոր պետութիւնները, առանց նկատի առնելու անոնց վարդապետութիւնները կամ քաղաքական կարգուսարքը:

ԱՆԳԼԻՈՑ ԱՓՐԻԿԵԱՆ ԳԱՂԹԱՎԱՃԵՐԸՐՈՒՆ մէջ մտահոգութիւն կը տիրէ, թէ Գերմանիա կրնայ իր նախկին գաղթավայրերը եւս պահանջել: Տընպարի մէջ հանրաքուէ կը ժողվեն, պահանջելով որ տիրիկեան ո եւ է հողամաս չվերադարձուի նախկին տիրոջը: Այս չարժումը օրէ օր կը զօրանայ հարաւ - արեւմտեան Աֆրիկէի եւ Թանկանիքայի մէջ:

ԳԵՐՄԱՆ ԲԱՆԱԿՆԵՐՈՒ զօրացուցումը պիտի սկսի հոկտեմբեր 19ին եւ պիտի աւարտի մէկ ամիսէն: Կը կարծուի, թէ բանակի բարձր հրամանատարութեան մէջ փոփոխութիւններ պիտի կատարուին:

Հ. Յ. Դ.

Գաւառ

ՍԷն ՄՈՐԻՍԻ «Յառաջ» խումբի ընդհ. ժողովը 15 չոկտ., շաբաթ կէսօրէ վերջ ժամը 3ին, սովորական հաւաքատեղին: կարեւոր օրակարգ:

ԴԱՇՆԱԿՑՈՒԹԵԱՆ ՕՐԸ ԿՐ ՏՕՆՈՒԻ

ՓԱՐԻԶԻ ՄԷՋ.- 29 ՀՈԿՏ. ՇԱԲԱԹ ԵՐԵԿՈՅ ԺԱՄԸ 8.30ԷՆ ՄԻՆՉԵՒ ԱՌԱՒՕՏ:

ԸՆԿԵՐԱՀԱՄԱԿՐԱԿԱՆ ԽՆՃՈՑՔ

Հ. Յ. Դ. վիէեի կոմիտէն կազմակերպած է ընկերահամակրական խնճոյք մը, 15 Հոկտ., Շաբաթ երեկոյ ժամը 8.30ին «Մաժակ» ակումբին մէջ: Պիտի ըլլան արտասանութիւններ, խմբերգներ եւն.: Կը հրաւիրուին ընկերներ եւ համակիրներ, Ճոխ պիւֆէ:

ՀՐԱԺԵՇՏԻ ՆԵՐԿԱՅԱՑՈՒՄ

«ՍԻՐՈՒՇ" ԹԱՏԵՐԱԽՈՒՄԲԸ ԼԵԿԱՎԱՐՈՒԹԵԱՄԲ Յ. ՂԱԶԱՐԵԱՆԻ ԵՒ ՄԱՍՆԱԿՑՈՒԹԵԱՄԲ ԿԱՐՈՂ ՈՒԺԵՐՈՒ

ԿԸ ՆԵՐԿԱՅԱՑՆԷ 15 ՀՈԿՏ., ՇԱԲԱԹ ԵՐԵԿՈՅ ԺԱՄԸ 9ԻՆ

ՍԱԼ ՄԱՔԶՐՆՈՑԻ ՄԷՋ, 88 ՌԻԻ ՏՕՊԱՆԼԸ Մարսէյլ

16 ՀՈԿՏ., ԿԻՐԱԿԻ ԿԷՍՕՐԵ ՎԵՐՋ ԺԱՄԸ 3ԻՆ

ՎԱՐԱՆԴԵԱՆ սրահին մէջ, 10 ՊՈՒԼՎ. ՏԷ ՄԱՐԿՈՐԻԹ, Պօսթն

ԱԿԱՄԱՑ ԲԺԻՇԿԸ

Իրենց համակրութիւնը կը բերեն ՏԻԿԻՆ Մ. ԹԷՐԶԻՊԱՇԵԱՆ եւ ՕՐ. ԱՆԾԷԼ. ՎԱՐԺԱՊԵՏԵԱՆ:

ԹԷՅԱԹԵՂԱՆ

Հ. ԿԱՊՈՑՏ ԽԱՉԻ ԱԼՖՈՐՎԻԼԻ ՄԱՍՆԱՒԱՃԻՒՂԻՆ ԿՈՂՄԷ

16 Հոկտ., կիրակի ժամը 3ին, Հայ Ակումբին մէջ

ԿԸ ՆԱԽԱԳԱՀԷ ՅՈՆՈՒՆ Շ. ՎԱՐԶՈՒԻԹԵԱՆ ՏԻԿ. Շ. ՄԻՒԱՔԵԱՆ

Սաներու Միւքթիւնը կը բեմադրէ «ՅՈՒՌԱՑ ԹՈՐՈՍ», (պատեչա) Գեղարուեստական բաժնին կը նուագէ Թառիստ ԳԱՐԻՆԳԻՆ:

Մուտք 3 ֆրանք, փոքրերու 2 ֆրանք

ՍԱՄՈՒԻԼԻ ՏԱԿ Է ԵՒ ՇՈՒՏՈՎ ԼՈՑՍ ԿԸ ՏԵՍՆԷ

ՖՐ. Կ. ԽԱՉԻ 1939 ՏԱՐՈՒԱՆ ՕՐԱՑՈՑՑԸ

ՁՈՒԼ ԲՈՎԱՆԴԱԿՈՒԹԵԱՄԲ ԵՒ ՊԱՏԿԵՐԱԶԱՐԴ

Տեղեկութիւններ Հայոց պատմութենէն, աշխարհագրութենէն եւ վիճակագրութիւն արտասահմանի Հայոց, եւ Հայաստանի, հայ եւ մի ջազգային կ. խաչերու մասին: Պատմական ամփոփ ակնարկներ, գրական, խոհարարական եւարլեն բաժիններով, երեսունէ աւելի նկարներ՝ կ. խաչի դպրոցները, դամբանատուները եւարլեն, տեսարաններ Հայաստանէն: Խոսքէն Ա. կաթողիկոս, Մ. Վարանդեան, Վարուժան, Սիամանթօ, Դուրեան, Մեծարենց, Բակունց, Մահարի, Յ. Զարիֆեան եւարլեն: Գեղարուեստական կազմով, 112 է.: Օրացոյցը գործածելի վերջ կարելի է պահել իբրեւ գիրք, տպագրութիւնը յարմարցուած լուսաշարով այդ նպատակին:

ՎԵՐԱՄՈՒՏԻ ՀԱՆԴԷՍ

ՓԱՐԻԶԻ ՀԱՅ ԵՐԻՏԱՍԱՐԴԱՑ ԵՒ ԵՐԻՏԱՍԱՐԴ ՀԱՅՈՒՀԻՆԵՑ ՄՈՒԻԹԻՒՆՆԵՐՈՒՆ ԿՈՂՄԷ

ՆԱԽԱԳԱՀՈՒԹԵԱՄԲ Պ. ԱՐՇԱԿ ՁՕՊԱՆԵԱՆԻ

16 Հոկտ., կիրակի կէսօրէ վերջ ժամը 4էն մինչեւ կէս գիշեր: 8 Ռիւ Պօսիէ, փարկ: Կը խօսին զոյգ Միւքթեանց ներկայացուցիչները: Գեղարուեստական բաժին եւ պար: Խնամուած պիւֆէ եւ որ քան: Մուտք 3 եւ 5 ֆրանք:

ՑՕՌՔ կը ծախուի Սարթիհի շրջանին մէջ

42, Rue des Petits Carreaux փարիզ Mr. Pierre Marchal ի խանութը:

Ա. ՁԱՐԴԱՐԵԱՆ

ՎԻՐԱՒՈՐՈՒԹԻՒՆ - ԱՏԱՄՆԱՒՈՐՈՒԹԻՒՆ

44 Rue Dunkerque (ՄԷթրՈ ԿԱՌ ՏԻՒ ՆՈՒ)

Tél. Trudaine 42-69

Ընդունելութիւն առաւօտեան 9էն օր ժամը 14—20

Ձառայողները ժամադրութեամբ:

ՁԵԻԱԴԻՏՈՒԹԵԱՆ ԴԱՍԵՐ

Յառաջիկայ Հոկտեմբեր 25ին կը սկսին ձեւագիտութեան դասերը՝ **robe-d'après midi, robe du soir, ensemble, manteau, jusqu'au tailleur**, հերմակեղէն եւ **dessin croquis** կը դասաւանդուին ամենապարզ եւ գործնական մեթոտով: Արձանագրութիւնները կրնան դիմել՝ **modeliste-couturière CHRISTOFOR, 31 Rue Condercet, Paris (9)** մէթրօ **Anvers** կամ **Cadet**:

Դասախօսութիւնը տեղի կ'ունենայ հայերէն, յունարէն, ֆրանսերէն, անգլիերէն եւ ռուսերէն լեզուներով:

Fourrures de St. Bernard

ՀԱՅԿՈՒՀԻ ԿԻԼՊՕԼԵԱՆ

Մեկ վստահելի տունը ուր պիտի գտնէք տոկուն ապրանքներ զեղչեալ գիներով: Ընտիր արժանիքներ, իրական մօրթեր, փիթուաններ, սկունաներ, օձիքներ, գաբեր, վերարկուներ եւարլեն:

Կը չինենք չափու վրայ մանթօներ՝ զանազան տեսակ մուշտակներէ, վերջին նորաձեւութիւններով:

Կը սանձնենք մուշտակներու նորոգութիւնը, ձեւափոխութիւնը, ներկելը եւ թանաքը: Մուշտակները կը մաքրենք ձրի, կիրակի օրերը բաց է մինչեւ կէս օր:

24, Rue Affre կամ 8, Rue Cavé — PARIS - 18e

Մասնաճիւղ՝ 2, Rue de la Charbonnière —

Մէթրօ՝ La Chapelle — Barbès Roch. Tél. Montmartre 69-70

ՕՆ DUZE. MARQUE DÉPOSÉE RAKI 40 DUZE

Véritable Anisette Orientale

ՋՈՒՏ ԻԱՂԼԻՔ ՊԱՏՐԱՍՏՈՒԱԾ ՕՂԻ - زوزه مصول خالص راقی

DISTILLERIE OTTOMANE ISTAMBOUL

ՕՂԻՔԸ ՏԻՒԶ

Ջուտ իսպղոյե քաշուած եւ անիսոնով պատրաստուած հայկական օղին է: ՕՂԻՔԸ ՏԻՒԶՈՒ ՋԱՐԻՆ ԱՐԱՒԱՏԱԿԱՆ օղիներէ աւելի ձեր ստամոքսը կ'պահէ եւ ձեր վիշերները ջուր կը խլէ եւ կը մնասէ ձեր ստամոքսին: Խմեցէք ՕՂԻՔԸ ՏԻՒԶՈՒ որուն համ, կազդուրիչ եւ ախորժաբեր ըլլալէ զատ ստամոքսը կ'պահէ:

Dalakupeian 8 Rue Sutter Dépôt: 7 Rue de la Paix, Marseille. Tél. Dragon 70—

ՏՈՒԺԱՏԵՏՐ

ԻՍԻ-ԼԷ-ՄՈՒԼԻՆՈՑԻ Հայ կամաւորներու եւ Մարաիկներու Միութեան Ընդհ. ժողովը, 15 Հոկտ., Շաբաթ երեկոյ ժամը 8·30ին «Արմէնեան» սրահին մէջ: Կը հրաւիրուին բոլոր մարաիկները:

ՓԱՐԻԶԻ Թոքաբոյժ Հայրենակցական Միութեան ժողովը տեղի պիտի ունենայ 16 Հոկտ., կիրակի կէսօրէ վերջ ժամը 2—4, Պ. Թրավէրսեան բնակարանին մէջ, 13 Rue Charles Colmus, Paris (13): Բոլոր հայրենակիցները, նեղէն կը խնդրուի ներկայ գտնուիլ:

Հ. Թրավէրսեան, ե, Գասիլեան Գապիկեան:

Le Gérant : H. STEPHAN

Imprimerie A. DER (AGOPIAN)

17, Rue Demesme — PARIS (11e)

ՅԱՌԱՋ

ՕՐԱԹԵՐԹ, ԱԶԳԱՑԻՆ, ՔԱՂԱՔԱԿԱՆ, ԳՐԱԿԱՆ

LE PREMIER QUOTIDIEN ARMENIEN EN EUROPE

HARATCH

(Fondé en 1925) :-: R. C. Seine 276.286

Directeur et Propriétaire : SCH. MISSAKIAN
Rédaction et Administration
ԽՄԲԱԳՐՈՒԹԻՒՆ ԵՒ ՎԱՐՉՈՒԹԻՒՆ
17, Rue Damesme, PARIS (13e)

Téléphone : Glacière 15 - 70
Chèque Postal Paris 1678 - 63
(ԵՐԹԵԼԻԿԻ ՀԱՄԱՐ՝ Métro : TOLBIAC)

ԲԱԺԱՆՈՐԴԱԳՐՈՒԹԵԱՆ ՊԱՅՄԱՆՆԵՐ — ՏԱՐԵԿԱՆ ՎԵՑԱՄՍԵԱՅ ԵՒԱՄՍԵԱՅ

Ֆրանսա եւ Գաղութներ	150 ֆրանք	75 ֆրանք	40 ֆր.
Անգլիա եւ Իտալիա	265 ֆրանք	140 ֆրանք	
Ուրիշ երկիրներ	215 ֆրանք	120 ֆրանք	

ՇԱԲԱԹ 15 ՀՈԿՏԵՄԲԵՐ SAMEDI 15 Octobre 1938

ԺԹ ՏԱՐԻ — 14e Année No. 3861

Խմբագիր՝ ՇԱՒԱՐՇ ՄԻՍԱՔԵԱՆ

ԳԻՆ 50 ՍԱՆԹԻՄ

ՎԱՂՈՒԱՆ ՀԵՌԱՆԿԱՐԸ

Ուրեմն, Ֆրանսա կը գտնուի նոր ալեկոծութեան մը առջեւ, իրեւ հետեւանք ներքին խմորումներու եւ խլրտումներու :

կը թուի թէ բոլորն ալ համակերպած են երեսփ. Ժողովին լուծման : Ե՛ւ այը Ե՛ւ ձախը :

Լէոն Պլում իր մէկ խմբագրականին մէջ յուզելով այս հարցը, կը խօսի նաեւ անոր հետեւանքներու մասին :

Իր կարծիքով, այդ պարագային ընկերվարականները ու ձախամտածները մէկ ճակատ պիտի կազմեն, աւելի ջախջախիչ յաղթանակ մը շահելու համար :

Անոնք փոխադարձ զիջումներ պիտի կատարեն, որպէսզի կարելի եղածին չափ շատ քուէ, հետեւաբար եւ աթոռ շահին : Եւ այդմէն առաջադրութիւն կը յայտնեն ուրիշ ձախակողմեան հոսանքներու թեկնածուներն ալ յաջողցնելու, ուր որ կարելի է :

Երեսփ. Ժողովին լուծումը անհրաժեշտ կը դառնէ, անշուշտ, պաշտպանութեան հոսանքները, գլուխ բերելով «Թան »ը, որ ուրիշ ելք չի գտներ երկրին վերակազմութեան համար : Իսկ Թունդ ազգայնական տարրերը կը պահանջեն ոչ միայն լուծում , այլ եւ «չէֆ» մը, այն ալ զինուորական (մարեշալ Փէթէն) :

Այս պայմաններուն մէջ, ո՞ւր կրնայ յանգիլ Ժողովրդական ճակատին ապագան :

Երէկ հրատարակեր էինք արմատական կուսակցութեան վարիչ մարմնին բանաձեւը, որ հրապարակային ամբոստանութիւն մը կը կազմէ համայնավար կուսակցութեան դէմ :

Ընկերվարականները առ այժմ վերապահ դիրք բռնած են այս մասին : Իրենց օրկանը երէկ հրատարակած էր համայնավար կուսակցութեան Բ. քարտուղարին՝ Ժաք Տիւքլոյի մէկ յայտարարութիւնը, որ կ'ըսէ թէ իրենք հաւատարիմ կը մնան Ժողովրդական ճակատի ուխտին եւ կը սպասեն համագումարի մը : Իսկ «իմաստնութեան» երկրորդական աշխատակցի մը առորոշութեամբ նորէն կրակ կը տեղար Պ. Տալատիէի դէմ, զայն կոչելով «չարաչուք » մարդ եւ ամբողջ ամբաստանագիր մը կազմելով :

Անշուշտ կացութիւնը չի կրնար պարզուիլ ոչ լրագրական փոխադրութիւններով, ոչ ալ ճառերով : Արմատականները ընդհ. Ժողովի կը պատրաստուին : Նոյնպէս Աշխատանքի Դաշնակցութիւնը : Միւսներն ալ իրենց կարգին : Եւ այն ատեն է որ կարելի պիտի ըլլայ եզրակացութեան մը յանգիլ :

Շ.

ՆԱՆՍԷՆԵԱՆ ՕՓԻՍԻՆ ԶԵՒԱՓՈԽՈՒՄԸ

Ժրնեւի կեդրոնը կը փոխադրուի Լոնտոն

ՄՄԲ.— Ազգերու Դաշնակցութեան որոշումով, այս տարի դեկտեմբերին պիտի լուծուի Ժընեւի Նանսէնեան օֆիսը, եւ անոր տեղ պիտի գործէ ուրիշ կազմակերպութիւն մը, Լոնտոնի մէջ : Այս առթիւ, ընկեր Ա. Խատիսեան հետեւեալ տեղեկութիւնները կը հաղորդէ մեզի.—

Յայտնի է որ Ազգերու Դաշնակցութիւնը չատ սուղ կը գտնէր Նանսէնեան օֆիսը : Միւս կողմէ կարգ մը պետութիւններ կ'ուզէին ջնջել զայն, քաղաքական նկատումներով : Երկու տարի չարունակ ջնջել զայն, քաղաքական նկատումներով : Երկու տարի չարունակ զանազան յանձնախումբեր ելք մը կը փնտռէին այս անորոշ կացութեան : Վերջապէս այս աշնան Ազգերու Դաշնակցութիւնը մշակեց նոր ծրագիր մը, որուն գլխաւոր կէտերն են.—

1. *Փոխանակ Օֆիսի նշանակել գլխաւոր վերատեսուչ մը, սահմանափակ պաշտօնէութեամբ : Այդ վարիչը նշանակուած է արքունական, Անգլիացի մը, Սըր Հըրպըրթ Էմըրսըն : Կեդրոնը պիտի ըլլայ Լոնտոն : Վարիչին օգնականը՝ տարբեր ազգէ :*

2. *Ելմտացոյցը կրճատել : (Նախապէս մօտ 1ուկէս միլիոն ֆր. Ֆր.ի փոխարէն 100,000 զուիցերիական ֆրանք (մօտ 800,000 ֆրանսական ֆրանք) :*

3. *Նոր տեսչութեան (քոմիսարիա) ներկայացուցիչները զանազան երկիրներու մէջ եւ պաշտօնեաները չեն կրնար զաղթականները ըլլալ : (Առաջ օրինակ Ցունաստանի եւ Պուլկարիոյ մէջ հին ռուս զաղթականներ էին) :*

4. *Նոր տեսչութեան իրաւասութիւնը նոյնն է ինչ որ էր Օֆիսինը :*

Այս նոր կազմակերպութիւնը գործադրելի է 1939 յունուար 1էն : Տեղական կազմակերպութիւնները կը մնան անփոփոխ (Ցբրանսայի մէջ՝ Պ. Փանի օֆիսը, հայ եւ ռուս զաղթականներու գրասենեակները եւն.) :

Ի՞նչ է առհասարակ այս փոփոխութեան իմաստը : Ինչպէս ըսի, կարգ մը պետութիւններ կ'ուզէին ջնջել Օֆիսները, բայց չէին ուզեցան : Իսկ Ազգերու Դաշնակցութիւնը կ'ուզէր կրճատել ծախքերը, որոնք չատ ծանր կուգային : Արդ, նոր դրութեամբ ծախքերը կրճատուած են գրեթէ կէս առ կէս : Եւ վերջապէս, չատեր կ'ուզէին որ զաղթականները ներկայացուցիչներ չունենան կեդրոնական վարչութեան մէջ : Այդ ալ կատարուած է : Գալով զանազան երկիրներու մէջ հաստատուած Օֆիսներուն (Փարիզի մէջ 71 ավրքիւ Ռիէպէռ և 15 ռ. ժան Կուժոն) և անոնց իրաւասութեան, կը մնան անփոփոխ : Փարիզի մէջ անոնց գոյութիւնը եւ կարգադրքը հիմնուած են Ֆրանսական կառավարութեան որոշումներուն վրայ, վաւերացուած՝ նախագահական հրովարտակով : Անփոփոխ կը մնան նաեւ Նանսէնեան դրամագլուխները եւ անոնց եկամուտին բաշխման եղանակները :

Նոր վերատեսուչին պաշտօնավարութեան չրջանն է հինգ տարի, տարեթոշակը՝ 2200 անգլ. ոսկի : Նոր կազմակերպութիւնը պիտի կոչուի «Գաղթականներու տեսչութիւն», առանց Նանսէնի անունին :

ՎԵՐՋԻՆ ԺԱՄ

Ի՞ՆՉ ԲԱՆԻ ՊԻՏԻ ԳՈՐԾԱԾՈՒԻ ԹՈՒՐՔԻՈՑ ՏՐՈՒԱԾ 150 ՄԻԼԻՈՆ ՄԱՐՔԸ

Գերմանիոյ տնտեսական աշխատը պիտի հասնի մինչեւ Իրաք եւ Աֆղանիստան

Պերլինի թերթերը կը գրեն թէ Գերմանիոյ կողմէ Թուրքիոյ տրուած 150 միլիոն մարքը (12,500,000 անգլ. ոսկի) պիտի դործածուի հետեւեալ նպատակներուն.—

Վոսփորի վրայ նաւակայաններ շինել, կառուցանել 28 առեւտրական նոր նաւեր, ինչպէս եւ կղմինտրի, շաղախի, ջրածինի, շամաթի եւ ապակիի գործարաններ, բամպակի մանարան մը փոքր Ասիոյ մէջ եւ արհեստական բարիւղի գործարան մը :

Հէր Ցունք Թուրքիոյ հետ կնքած է նաեւ ապրանքի փոխանակութեան պայմանագիրը մը, որուն համաձայն Գերմանիա պիտի առնայ Թուրքիայէն ծխախոտ, ատաղձ, չամիչ, բամպակ, եւ փոխարէն պիտի տայ մեքենաներ ու ճարտարարուեստական ապրանքներ : Գերմանեւթուրք առեւտուրը անցեալ տարի հասած էր քսան միլիոն սթերլինի :

Ռումանիա, *իր քարիւղով ու ցորենի դաշտերով, ամէնէն կարեւոր մէկ օղակն է այն չղթային, զոր Գերմանիա կը հիւսէ հարեւանցի Եւրոպայի մէջ : կը հաւատան թէ Գերմանիա կրնայ ապահովցնել Ռումանիան, թէ ինք պիտի գնէ միշտ անոր քարիւղը եւ փոխարէն պիտի օգնէ, որ նոր նաւթահորեր բացուին :*

Այստեղ ալ, դարձեալ, Գերմանիա կրնայ չլատել անգլիական առեւտրական ջանքերը : Ռումանիոյ բարիւղին տիրանալը Գերմանիոյ համար պիտի նշանակէ զերծ ըլլալ, պատերազմի մը պարագային, պաշարումի վտանգէն :

Հէր Ցունքի չրջագայութեան եաեւ կը տեսնուի Գերմանիոյ նախապատերազմեան ծրագիրը՝ յառաջ դէպի Մերձաւոր ու Մի – ջին Արեւելք : Գերմանիոյ ձգտումը չի սահմանափակուիր միայն Թուրքիայով, այլ կ'երկարի մինչեւ Իրաք, Իրան, Սուրիա եւ Աֆղանիստան :

Այսպէս Գերմանիա դէմ դիմաց կուգայ բրիտանական կայսրութեան կենսական չահերուն :

*** Էսէնի « Նացիոնալ Ցայթունկ » թերթը (մարաջախտ Կէօրինկի օրկանը) կը գրէ Անգլիոյ կողմէ Թուրքիոյ բացուած վարկին առթիւ .

— « Արդարացում չունի այս վարկը անգլեւթրքական առեւտրական յարաբերութեանց մէջ, որովհետեւ Թուրքիոյ արտածումներու միայն 44 առ հարիւրը զացած է Անգլիա 1937ին : Երբ երկիր մը վարկ կ'ընդունի, զայն վճարելու համար պարտաւոր է աճեցնել իր արտածումը դէպի վոխատու երկիրը : Այս պայմանը կը պակսի անգլեւթրքական առեւտրական յարաբերութեանց մէջ :

ՄԱՍՆԱՒՈՐ ՊԱՏՄԻՒԻՐԱԿՈՒԹԻՒՆՆԵՐ ԱՄԷՆ ԿՈՂՄ

Տէյլի Թլէկրաֆի Պերլինի թղթակիցը կը գրէ (հոկտ. 13).—

Հարաւ-արեւելեան Եւրոպայի մէջ գերման տնտեսական «պատերազմ»ի պատրաստութիւնը առաջ կը տարուի արտակարգ եռանդով : Պայքարը յաղող ելքի մը հասցնելու համար չարժման մէջ սկսած են դնել գերման տնտեսական ու ճարտարարուեստական ապրանքի լաւագոյն ներկայացուցիչները :

Բազմամարդ պատուիրակութիւնները կը ղրկուին այժմ դէպի Պալքանեան ու Մերձաւոր Արեւելքի երկիրները : Գերման ճարտարարուեստի մէջ ծառայող երիտասարդ տարրերուն սկսած են առթ-վեցնել ռումաներէն, թուրքերէն, յունարէն եւ ուրիշ լեզուներ : Եւ այժմ որոշ է որ «յարձակողականը» պիտի հասնի մինչեւ Իրան, Աֆղանիստան եւ Ալպանիա :

Այս երկիրներու մէջ Գերմանները կը հաստատեն մեծ պահեստներ, ուր կը ցուցադրեն մրցակցութեան չարմար ամէն տեսակ ապրանքներ :

Սեպտեմբերին Գերմանիա դուրսէն գնած է 50 առհարիւր աւելի ցորեն քան գնած էր օգոստոսին եւ 25 առ հարիւր աւելի քան գնած էր տարուան անցեալ սեպտեմբերին : Այս գնումները կատարած է միայն հարաւ-արեւելեան Եւրոպայի երկիրներէն :

Նացիներու պաշտօնական օրկանը, «Վոլքիշէր Պէոպախթէր » կը հերքէ թէ Հէր Ցունքի կատարած այցելութիւնները որ եւ է կապ ունին Զուտէթեան հողամասերու գրաւման հետ, բայց կը խոստովանի թէ Գերմանիա մեծ յարձակողականի մը անցած է արեւելեան երկիրներու մէջ, տնտեսական գետնի վրայ :

ՀԱՆՐԱՔՈՒԷ ՊԻՏԻ ՉԿԱՏԱՐՈՒԻ ԳԵՐՄԱՆԱԿԱՆ ԾՐՋԱՆԻՆ ՄԷՋ

Հուսգարները իզնցին քանակցութիւնները

Պերլինի դեսպանախորհուրդը հոկտեմբեր 13ին նիստ գումարելով, որոշեց հանրաքուէ չկատարել Չեխոսլովաքիոյ այն չրջաններուն մէջ որ վիճելի կը համարուէին : Այս մասին զեկոյց մը հրատարակուեցաւ, իսկ Չեխոսլովաքիոյ արտաքին նախարարը , Տոքթ. Չվալովսկի, Միւնխէն գնաց, Հիթլէրի ներկայանալու համար : Պերլինի չեխական դեսպանն ալ Գերմանիոյ արտաքին նախարարին այցելելով, երկու ժամուան տեսակցութիւն մը ունեցաւ անոր հետ :

Պաշտօնական զեկոյցը հաստատելով գերմանեւչեխական նոր

(Լուրերու շարունակութիւնը կարդալ Դ. Էջ)

ՕՐԸ ՕՐԻՆ

ԽԱՂԱՂՈՒԹԻՒՆ ՉԿԱՑ

Անցեալ յոպիսին, Քլինկ, որ թոյլ - ներու մասնագէտ մըն է եւ Փարիզի բաղաքապետութեան թունաքանական աշխատանոցին տնօրէնը, Բժշկ. Ա - կադեմիայի առջեւ կարդաց գիտական զեկոյց մը, որ մեծ յուզում պատճառեց, — ծանօթ թունաքանը կ'ըսէ թէ խայծդանով (գաթրան - goudron) պղոտուածները եւ խնուղիները պատելը պատեան կը դառնայ թոխային խլիրդի (քանհէր) : Ապացուցուած է որ խայծդանը գետին կը պատրաստէ խլիրդի, բայց ոչ ոք միտքէ կ'անցընէր թէ ճամբաներու շինութեան համար գործածուած խայծդանը կրնայ վնասել եաեւ շուննչի ճամբաներուն : Տոքթ. Քլինկ փորձեր կատարելով մուկերու վրայ, տեսած է որ ճամբաներու շինութեան յատուկ խայծդանին հետ շփման մէջ դրուած մուկերը 66 առ հարիւր թոխային խլիրդ կ'ուտեն : Սարսափը բռնեց ամէն մարդ : Ալ ի՞նչպէս անցնիլ խնուղիներէն, որոնք սեւամորթի պէս կը փռուին դաշտերու կանանչին մէջ,— արեւին շողը կը սպաննէ, կը շոգիացնէ եւ ճամբէն անցնողը, ծծելով այդ խայծդանի հոտը, ի վերջոյ կ'ենթարկուի խլիրդի : Առէջ ձեզի նոր փորձանք մըն ալ : Ալ ո՞վ կը համարձակի ճամբորդել բեռները փաթթելով, կամ անցնիլ սեւ - ւապատ փողոցներէն՝ ձեռքերը կոնակին :

Խլի՛րդը, *քանհէր*, խեչեփարի ետեւկերը կը մնրճէ մարմինիդ մէջ, կը բանկոտէ, կ'արիւնէ, արիւն փսխել կուտայ կամ ցաւէն պառակ :

Սովորական մարդոց հետ, հնճնա - շարժի ճարտարարուեստինվարիչներն ալ յուզման մատնուեցան :

Վերջապէս հրապարակ իջաւ Փրոֆ. Ռուսի, որ մասնագէտ մըն է խլիրդի : Փրոֆէսէօրը չուրանար Տոքթ. Քլինկի կատարած փորձերուն արժէքը , բայց կ'ուեւելցնէ որ եթէ խլիրդի դէպքերը շատցած են, պատճառը միայն խայծդանը չէ,— խլիրդի դէպքերուն աւելնալը ճշմարտուած էր՝ երբ դեռ սովորութիւն չէր խայծդանով պատել ճամբաները : Ցետոյ Տոքթ. Քլինկի փորձերը կատարուած են փիչ թիւով մուկերու վրայ : Եւ վերջապէս մուկերը աւելի շատ ենթակայ են խլիրդի, քան մարդը : Հանիերու մէջ աշխատող, կամ խայծդան գործածող բանուորները խլիրդ կ'ունենան երկար եւ երկար տարիներ այդ աշխատանքին մէջ մնալէ վերջ : Պէտք է խոստովանիլ որ ամէն մարդ խլիրդի ենթակայ չէ, ոչինիկ եթէ խայծդանի հետ է գործը : Եթէ Տոքթ. Քլինկի մուկերը խլիրդով վարակուեցան, պատճառն այն էր որ խայծդանով ծեփուած էր ամենց մորթը : Մինչդեռ ճամբորդներու, կամ հիմնաշարժ իշոդներու կըլլած խայծդանի շոգին կամ փոշին այնքան փիչ է, որ չի կրնար խլիրդ պատճառել :

Փրոֆ. Ռուսի տեսակէտը պաշտպանեց Օպէրլինկ : Իսկ Տոքթ. Քլինկի տեսակէտը պաշտպանեց Տոքթ. Սամսոնով :

Կարելի չեղաւ եզրակացութեան մը յանգիլ : Ակադեմիան կազմեց յանձնախումբ մը, որ պիտի ուսումնասիրէ թէ իրապես ճամբաներու խայծդանը խլիրդ կը շինէ՞ :

Ինչ որ ալ ըլլայ, մեծ յուզում պատճառած է գիտական այս վիճաբանութիւնը :

Ալ հասկցուեցաւ, խաղաղութիւն չկայ : Պատերազմի սարսափէն գիւղերն ու դաշտերը կը փախչին մարդիկ,— ի՞նչ օգուտ, ոչնչաճան սարսափելի չէ՞ խլիրդով վարակուիլ ճամբաներուն վրայ : Փորձանք փորձանքի վրայ, օր մը Ստալին, ուրիշ օր մը Հիթլէր, հիմակ ալ բանսէր :

Ո՛վ խաղաղութիւն, *ես* կարելի է գտնել միայն հայրենի գիւղիս մէջ , ափսո՛ս որ հիմա հոն ալ Թուրքը կայ, — աւելի մեծ քանհէր :

Ա.ՐԱՋ

«ՀԱՅՐԵՆԻՔ»Ի ՇԷՆՔԻՆ ՀՐԱՒԷՐ

« Հայրենիք »ի մէջ կը կարդանք (30 սեպտ., միայն երկու էջ).—

Հինգշաբթի, սեպտեմբեր 29ի գիշերը, լոյս ուրբաթ, ժամը մէկուկէսին, « Հայրենիք »ի չէնքին վերի՝ երկրորդ յարկէն հրդեհ ծագած է : Ժամը երկուքին, երբ հրշէջ խումբը արդէն հասած էր եւ ձեռնարկած կրակը մարելու գործին, չէնքին վերնայարկը բոցերու մէջ էր : Հրշէջներու ջանքերով հազիւ կարելի է եղած առաւան ժամը հինգուկէսին դադրեցնել կրակը :

« Հայրենիք»ի չէնքին ներքը մասամբ այրած եւ մասամբ ծուխն ու վրայ եղած է կրակը մարելու աշխատանքներէն :

Վնասը տասնեակ հազարաւոր տոլարներու կը հասնի : Շէնքը ներկայիս բացարձակապէս անգործածելի դարձած է :

Մի քանի ձեռք առնուած են ապահովելու «Հայրենիք»ներու կանոնաւոր հրատարակութիւնը :

« Հայրենիք »ի չէնքը եւ գոյքերը ապահովագրուած են :

Ստեղծուած պայմաններու տակ «Հայրենիք»ներու տպագրութեան եւ առաքման գործի մէջ հաւանական անկանոնութիւններու համար կանխաւ մեր ընթերցողներուն ներողամտութիւնը կը խնդրենք :

Հրդեհի պատճառը առայժմ ստուգել հնարաւոր եղած չէ :

«Սանճաքի մկկոտը ալ չի կրնար վերադառնալ»

« Ենի Կիւն » (4 հոկտեմբեր) կը գրէ թէ Սանճաքի նախագահ Թայֆուր Սէօքմէն Գրըք Խան այցելած է հոկտեմբեր 2ին եւ զրոյցի ամէնէն տարիքոտ մարդոցը հետ տեսակցելով ըսած է.

— « Հաթայի մէջ չկան Թուրք, Հայ, Ցոյն եւ Արաբ անունով առանձին տարրեր, այլ կայ միայն «Հաթայցի» : Ամէն մարդ հասարակաց պիտի օգտուի այն մեծ բարիքէն ու երջանկութենէն որուն արժանացաւ Հաթայը » :

Նախագահը հարցուցած է քաղաքապետութեան տարեկան հասոյթը, եւ երբ իմացած է որ 10,000 ոսկի է, դիտել տուած է թէ չատ քիչ է եւ յանձնարարած է աւելցնել մասնաւորաբար անուղղակի տուրքերը :

Ամէնէն վերջը, նախագահը հարցուցած է թէ գիւղաքաղաքէն տակաւին գաղթողներ կա՞ն, եւ աւելցուցած է .

— «Անոնք որ, չհաւատալով կառավարութեան հաւատիքներուն, ասկէ վերջ կը մեկնին, բացարձակապէս չպիտի արժանանին վերադառնալու : Առանց կրօնքի եւ ազգի խարութեան, Հաթայցիները եղբայր են : Մասնաւորաբար Թուրքերը եւ Հայերը նոյն արմատէն (քէօք) եւ նոյն ցեղէն սերած են, ինչ որ այսօր այլեւս աբեւի պէս պայծառ դարձած է : Թուրքիոյ մէջ եղածին պէս, հոս ալ ամէն մարդ եղբօր նման պիտի ապրի : Իսկ օրէնքին չհնազանդողները, որոնք ալ ըլլան, ամենածանր պատիժներու պիտի ենթարկուին : Ասոնք հաղորդեցէք ժողովուրդին » :

ՀԱՅՐԱԿԱՆ ԱՐՅԱՆ

ՀԱՅԿԱԿԱՆ ԹԱՏԵՐԱՍՐԱՀ

Նկար. Թ. Պարսեղյանի. Ա. ՀԱՅԿԱԿԱՆԻ

«ՊՈՒՀ ԳԼԽԻՑ ԲՐԱԽԵԼ»

ՎԵՊ

ՀԱՅԿ ՀԱՅԿԱԿԱՆԻ

1938ի հուն իմ վիճակս ալ տարուան վերջերուն ծանր եղաւ։ Հիւանդացայ դժուարին թոքաբորբով մը։ Ամիսներ շարունակ ես ու մահը իրար հետ մրցեցանք։ Ես ալ ամէն ինչ ըրի, որ չպարտուիմ։ Ամէն ինչ ըրի, որ չմեռնիմ։ Ամէն ինչ ըրի, որ ապրիմ։ Ապրիմ, որովհետեւ ես ալ ուզեցի ապրիլ։ Ապրիմ, որովհետեւ ես ալ ուզեցի ապրիլ։ Ապրիմ, որովհետեւ ես ալ ուզեցի ապրիլ։

Ես ալ ուզեցի ապրիլ, որովհետեւ ես ալ ունէի ապրելու իրաւունք։ Ես ալ ունէի ապրելու իրաւունք, որովհետեւ ես ալ ունէի ապրելու իրաւունք։ Ես ալ ունէի ապրելու իրաւունք, որովհետեւ ես ալ ունէի ապրելու իրաւունք։

Ես ալ ունէի ապրելու իրաւունք

ԲԱՑԱԿ ԼԵԼԵՂ ԿԻ ՄՆԱՑԱՎ

1888 • 1938

Ես այդ օրերուն ուրախ էի, որ ինձ ոչ ոք կը ճանչնար։ Ես կ՚ուզէի ամբողջ աշխարհէն ծածկուիլ, որպէսզի ոչ ոք կարենար ինծի հարցնել, թէ ինչո՞ւ ես այդպէս տխուր եմ

սահմանագիծը, կ'ըսէ թէ ի հարկին փոփոխութիւնները կրնան կատարել, հիմնուելով Միւնիխի համաձայնութեան 6րդ յօդուածին վրայ: Այս պայմաններուն մէջ, յանձնաժողովը որոշեց թէ անհրաժեշտ չէ հանրաքուէ կատարել, քանի որ գերմանական եւ չեխական կառավարութիւնները համաձայնած են անմիջական սահմանագծման մասին: Միեւնոյն ատեն որոշուեցաւ գերմանեւչեխ յանձնաժողով մը կազմել, ժողովուրդներու փոխանակութեան համար, իւրաքանչիւրին կամքին ձգելով միանալ այս կամ այն պետութեան:

Նոր սահմանագիծին համաձայն, գերմանական զօրքին գրաւած հինգ անկատ գօտիները մաս պիտի կազմեն Գերմանիոյ: Այսպէս Զեխոսլովաքիոյ գերմանական խնդիրը կարգադրուած կ'ըլլայ այնպիսի եղանակով մը որ կը գերազանցէ գերմանական ակնկալութիւնները:

*** Մինչ այսպէս խաղաղօրէն կը լուծուէր գերմանական խնդիրը, նոյն օրն իսկ բանակցութիւնները խզուեցան Հունգարիոյ եւ Զեխոսլովաքիոյ միջեւ: Հունգարները մերժեցին ընդունիլ սլովաքեան եւ ռութէնեան պատուիրակներուն նոր առաջարկները, եւ որոշեցին դիմել չորս մեծ պետութեանց:

Ինչպէս կը յիշուի, Միւնիխի համաձայնութեամբ, Գերմանիա, Ֆրանսա, Անգլիա եւ Իտալիա որոշած էին նոր ժողով մը գումարել, եթէ մինչեւ երեք ամիս կարգադրուած չըլլային Լեհաստանի եւ Հունգարիոյ հողային պահանջները, ուղղակի բանակցութիւններով: Արդ, Լեհաստան զոհացում ստացաւ անմիջապէս գրաւելով Թէշէնի շրջանը: Հունգարիա եւս խաղաղօրէն բանակցութեան ձեռնարկեց անցեալ կիրակի, Բոմարնօ քաղաքին մէջ, որ կը գտնուի Հունգարիոյ եւ Սլովաքիոյ սահմաններուն վրայ: Առաջին օրերը բարեկամական էին բանակցութիւնները, բայց անելի մը յանգելով խզուեցան: Հունգարները կ'առարկեն թէ Սլովաքիոյ եւ Ռութէնիոյ պատուիրակները բոլորովին կ'անտեսեն ազգագրական ազդակը, եւ կ'ուզեն իրենց պահել մեծամասնական նկատումներով: Անոնք մասնաւորապէս կը մերժեն բաժնուիլ իրենց մեծ քաղաքներէն, որոնք հունգարական եղած են թէ ազգագրական եւ թէ պատմական տեսակէտով:

Բանակցութիւնները խզուեցան հունգարական պատուիրակութեան կողմէ, կառավարութեան հրահանգով:

Զեխական աղբիւրներու համաձայն, Սլովաքները եւ Ռութէնները հաւանած են Հունգարիոյ ձգել 55,000 քառ. քիլոմեթր տարածութիւն, 318,000 Հունգարներով: Այս ծրագրով 300,000 Սլովաքներ եւ Ռութէններ կ'անցնին Հունգարիոյ տիրապետութեան տակ, իսկ նոյնքան Հունգարներ կը մնան Զեխոսլովաքիոյ մէջ: Սլովաքները առաջարկած են ինքնավարութիւն չնորհել մնացեալ Հունգարներուն, բայց հունգարական կառավարութիւնը գոհ չէ մնացած:

Պաշարման վիճակ Ռութենիոյ մէջ

Հոկտեմբեր 13ին պաշարման վիճակ հրատարակուեցաւ Ռութէնիոյ կարգ մը շրջաններուն մէջ, ուր հարիւրաւոր հունգար ահաբեկիչներ երեւցած են, խռովութիւններ յարուցանելու համար: Պաշարման յայտարարութիւնը հրատարակեց Ռութէնիոյ ինքնավար իշխանութիւնը, չեխական կառավարութեան վաւերացումով: Տրուած որոշման համաձայն, զինուորական տեսանները կրնան մահավճիռ արձակել ըմբոստութեան, սպանութեան, զինեալ յարձակման, ապստամբութեան կամ հաղորդակցութեանց խանգարման յանցանքներու համար: Կ'ըսուի թէ ըմբոստները, որոնք զինուած են գերմանական հրացաններով, արդէն սպաննած են կարգ մը ոստիկաններ, զինուորներ եւ չոգեկառքի պաշտօնեաներ, ինչպէս եւ կամուրջներ օդը հանած, հեռագրի եւ հեռաձայնի թելեր խորտակած են: Ընդհարումներու ընթացքին սպաննուած են չատ մը ահաբեկիչներ:

Կ'ըսուի թէ Իտալիա կը պահանջէ որ Կարպաթեան չրջանը Հունգարիոյ կցուի ամբողջութեամբ, նկատի առնելով թէ հունգար բնակչութեան մեծամասնութիւնը եւ թէ այդ երկրամասին տնտեսական հանգամանքները:

ԶԱՆԱԶԱՆ ԼՈՒՐԵՐ ՔԱՆԻ ՍԸ ՏՈՂՈՎ

ՍՈՖԻԱՑԻՆ կը հեռագրեն թէ հոկտեմբեր 13ին բոլոր քաղաքացիները հրաման ստացան իրենց տուներէն դուրս չելլելու ամբողջ օրը, որպէսզի խուզարկութիւններ կատարուին բոլոր տուներուն մէջ, իբրեւ հետեւանք զօր. Փէչեւի սպանութեան: Այս առթիւ հեռագրի եւ հեռաձայնի հաղորդակցութիւնները ալ խզուեցան: Կ'ըսուի թէ դաւադրութիւն մը սարքուած էր, կառավարութիւնը տապալելու համար: Բազմաթիւ ձերբակալութիւններ կատարուեցան:

ՊԱՂԵՍՏԻՆԻ մարզպանը, որ Լոնտոն կը գտնուէր մէկ չաբաթ լուր, Երուսաղէմ վերադարձաւ Ջօզանատով մը: Ռուվու-թիւնները կը չարունակուին ամբողջ երկրին մէջ: Երուսաղէմի մէջ զինեալ ուեւանգուեցաւ արաբ ղեկավարներէն Սըտըր Ճայանի, ազգայնականներուն ներկայացուցիչը: Ճաշօրդ առաու իր դիակը գտնուեցաւ քաղաքէն քանի մը քիլոմեթր հեռու: Սպանուած էր առաճանակով: Գրեթէ նոյն ժամուն անգլիական զօրաբանը մահուան կը դատապարտէր երեք Արաբներ, որոնց պաշտպան փաստաբանն եղած էր սպանեալը: Ապստամբները կրակի տուին ծխախոտի մեծ մթերանոց մը, որ կը պատկանէր անգլիացի ընկերութեան մը եւ կը գտնուէր Երուսաղէմի եւ Եաֆայի ճամբուն վրայ: Վնասը 95,000 ոսկին կ'անցնի: Ապստամբները ուեւերեցին նաեւ չափազանց Արաբներու վարձին նաբնչենները, ոչնչացնելով 2000 ծառեր: Եւ այսպէս բազմաթիւ դէպքեր:

ՎԻԵՆՆԱՑի արքեպիսկոպոսը, կարծնալ Իննիցէր, միշտ

Հ. Յ. Դ.

Գաւառ

ՍԱՆ ՄՈՐԻՅԻ «ՅուսաՏ» խումբի ընդհ. ժողովը 15 Հոկտ., շաբաթ կէսօրէ վերջ ժամը 3ին, սովորական դահլաքատեղին: կարեւոր օրակարգ:

ԸՆԿԵՐԱՀԱՄԱԿՐԱԿԱՆ ԽՆՃՈՅՔ

Հ. Յ. Դ. Վիէնի կոմիտէն կազմակերպած է ընկերահամակրական խնջոյք մը, 15 Հոկտ., շաբաթ երեկոյ ժամը 8.30ին «Ժաժակ» ակումբին մէջ: Պիտի ըլլան արտասանութիւններ, խմբերգներ եւն.: կը հրաւիրուին ընկերներ եւ համակիրներ՝ ձոխ պիւֆէ:

ՅԱՌԱՋ կը ծախուի Սանթիէի շրջանին մէջ

42, Rue des Petits Carreaux, Փարիզ Mr. Pierre Marchal ի խանութը:

Ա. ՅՈՎԻԿԵԱՆ

Իրաւագէտ վկայեալ Փարիզի համալսարանէն

22, Rue de Maubeuge Paris (9) Metro: Cadet եւ N.-D. de Lorette

Մասնագէտ վաճառականական, քաղաքային եւ միջազգային խնդիրներու: Պաշտպանութեան դատարաններու առջեւ: Յամբագրութիւն պաշտօնաթուղթերու:

Արկածի դաաեր առանց կանխավճարի:

Խորհրդակցութեան ժամը 11-12 եւ 5 -- 7 եւ ժամադրութեամբ:

Շաբաթ եւ երկուշաբթի օրերը խորհրդակցութիւն 10 ֆր.:

ՀՈԳԵՀԱՆԳԻՍՏ - ՊԱՏԱՐԱԳ

16 Նոյեմբեր, կիրակի օր ՍԷՆ ԺԱՆ ՕՍՓ եկեղեցիին կառուցման հինգերորդ տարեդարձին եւ Ս. Թարգմանչաց տօնին առթիւ պիտի պատարագէ եւ քարոզէ Տ. Զգօն վարդապետ ցեղի պիտի ունենայ հոգեհանգիստ եկեղեցիին կառուցման սա տաթգիներու ննջեցեալներու յիշատակին:

ՍԵԾ ՍՐԱՀ

ՔԱՂԱՒԻՆ ԿԵԴՐՈՆԸ

ՎԱՐԶՈՒԻ ԿԸ ՑՈՒՑԻ ՀԱՐՍԱՆԻՔ ՆԵՐՈՒՍ ՀԱՄԱՐ:

ԶԱՓԱԻՈՐ ԳԻՆ.

SALONS JUVENIA.

51 Rue Saint Ferréol. MARSEILLE

Նեբճնայարկ՝ Tél.: DR-74 - 07

ԳԱՐԻ ԴԱՍԸՆԹԱՑՔ

ամէն ժամ, ժամադրութեամբ:

ԱՐՁԱՆԱԳՐՈՒԹԻՒՆ

Le Gérant : H. STEPHAN

Imprimerie A. DER (AGOPIAN)

17 Rue Demarne — PARIS (13e)

հակողութեան տակ է եւ պաշտօնատունէն դուրս չելլեր: Առջի օր հազարաւոր Նացիներ նորէն թշնամական ցոյցեր կատարեցին, իսկ նահանգապետը բուռն ճառ մը խօսեցաւ կղերին եւ մասնաւորապէս եպիսկոպոսներուն դէմ, ըսելով թէ անոնք «դիւահար» մը նկատեն Ատոլֆ Հիթլերը:

ՌՈՒՄ ՄԻԱՊԵՏԱԿԱՆՆԵՐԸ հոկտ. 13ին ժողով գումարելով, գահաժառանգ ընտրեցին Վլատիմիր մեծ դուքսը, որդին Հանդուցեալ Կիրիլի:

ԱՊԱՀՈՎԻԹԵԱՆ տեսչութիւնը ձերբակալեց ինը օտարականներ եւ Ֆրանսացի մը, որոնք անձնագիրներ կը ճարէին խարդախութեամբ, մինչեւ չորս հազար ֆրանք վճարելով: Ֆրանսացին, Մարչնօ, հոչակաւոր Սթավիցքիի արբանեակներէն է, 33 տարեկան:

ԱՆՁՆԱՍՊԱՆ ԵՂԱՒ Փրակայի «Թակլաթ» թերթին խմբագրապետը, Ռուտոլֆ Թոմաս, Թոյն առնելով իր կնոջը հետ: 43 տարեկան էր, գերման ընկերվարական: 18 տարեկանէն կ'աչխատէր նոյն թերթին խմբագրութեան մէջ:

ՍՊԱՆԻՈՑ քաղաքացիական պատերազմին սկիզբէն մինչեւ 1938 հոկտեմբեր 10 իտալական կորուստներու թիւը եղած է 12137, որոնցմէ սպաննուած են 227 սպաներ եւ 2,430 զինուորներ, իսկ վիրաւորուած են 687 սպայ եւ 8161 զինուոր: Գերի բռնած են 3 սպայ եւ 351 զինուոր: Վիրաւորներէն մօտ 2000ը մշտնջենական հաշմանդամներ են: Հիւանդութենէ մեռած են 278 հոգի:

ՍՈՒՐԻՈՑ հանրապետութեան նախագահը հեռագիր մը ուղղելով Պ. Չէմպըրլէնի, յերմապէս չնորհաւորեց անոր խաղաղասիրական ջանքերը եւ խնդրեց միջամտել, վերջ տալու համար Պալեստինի ժողովուրդին տառապանքներուն: Անգլիոյ վարչապետը պատասխանեց թէ կառավարութիւնը ուշադրութեամբ կը հետեւի կացութեան եւ չանք պիտի չխնայէ, արդար լուծում մը գտնելու համար:

ՏԱՐԱԳԻՐ ՉԵԽԵՐՈՒՆ ՀԱՄԱՐ հանդանակութիւնները կը շարունակուին ամէն կողմ: Լոնտոնի մէջ հաւաքուած է 50,000 ոսկի, որուն կէսը լորտ - քաղաքապետը անձամբ տարաւ Փրակա: Փարիզի մէջ «Թան»ի հանդանակութիւնը հասած է մօտ կէս միլիոն ֆրանքի: Ուրիշ թերթեր ալ սիւնակներ բացած են: Արմատական օրկանը 25,000 ֆրանք տրամադրեց: --- Զեխերը կը վաստաին Լեհաստանի կցուած հողերէն: Պայմանաժամ սահմանուած է մինչեւ նոյեմբեր մէկ: Գերմանիան ալ կը պահանջէ եւս դրկել անոնք որ հեռացած են Գերմանիոյ կցուած չրջաններէն:

Թէյասենեակ

Հ. ԿԱՊՈՑՏ ԽԱՉԻ ԱԼՃՈՐվԻԼԻ ՄԱՍՆԱՃԻՒՂԻՆ ԿՈՂՄԷ

16 Հոկտ., կիրակի ժամը 3ին, Հայ Ակումբին մէջ

ԿԸ ՆԱԽԱԳԱՀԷ ՅԱՆՈՒՆ Շ. ՎԱՐՁՈՒԹԵԱՆ ՏԻԿ. Շ. ՍԻՍԱՔԵԱՆ

Մասներու Միութիւնը կը բեմադրէ «ՇԱՌԱՑ ԹՈՐՈՍ» (գաւեշտ) Գեղարուեստական բաժնին կը նուագէ Թաւիսա ԳԱՐԵԳԻՆ:

Մուտք 3 ֆրանք, փոքրերու 2 ֆրանք

ՀՐԱՇԵՑՏԻ ՆԵՐԿԱՑԱՑՈՒՄԸ

«ՍԻՐՈՒՇ» ՔԱՏԵՐԱԽՈՒՄԲԸ ՂԵԿԱՎԱՐՈՒԹԵԱՄԲ Յ. ՂԱՋԱՐԵԱՆԻ ԵՒ ՄԱՍՆԱԿՑՈՒԹԵԱՄԲ ԿԱՐՕՂ ՈՒԺԵՐՈՒ

ԿԸ ՆԵՐԿԱՅԱՑՆԷ 15 ՀՈԿՏ., ՇԱԲԱԹ ԵՐԵԿՈՅ ԺԱՄԸ 9ԻՆ

ՍԱԼ ՄԱՋԸՆԹՑԻ ՄԷՋ, 88 ՌԻՒ ՏՕՓԱՆԵԸ Մարսէյլ

16 ՀՈԿՏ., ԿԻՐԱԿԻ ԿԷՍՕՐԷ ՎԵՐՋ ԺԱՄԸ 3ԻՆ

ՎԱՐԱՆԴԵԱՆ սրահին մէջ, 10 ՊՈՒԼՎ. ՏԷ ՄԱՐԿՐԻԹ, Պօսան

ԱԿԱՄԱՑԻ ԲԺԻՇԿԸ

Իրենց մասնակցութիւնը կը բերեն ՏԻԿԻՆ Մ. ԹԷՐԶԻՊԱՇԵԱՆ եւ ՕՐ. ԱՆԺԷԼ ՎԱՐԺԱՊԵՏԵԱՆ:

ԵԴՈՒԱՐԴ ԳԱԼՓԱՔՃԵԱՆ

ԴՐԱՄԱՏՈՒՆ, 48 rue de la République, Marseille

Tél. Colbert 74—51, 47—22

Ծառը գրաւներու փոփոխութիւնս ձեզմէ կը տեսնէ, ամէն երկուքի հաճար: կը գնենք եւ կը ծախենք ոսկի դրամներ:

ՀԱՅ ՊԱՅՄԱՆԱՒՈՐ

ՏԻԿԻՆՆԵՐ, ՕՐԻՈՐԴՆԵՐ ԵՒ ՊԱՐՈՆՆԵՐ

ՕԳՏԱԻԵՑԵՔ ԲԱՑԱՌԻԿ ԱՌԻԹԷՆ

ՁԵՒԱՊԻՏՈՒԹԵԱՆ ԳԻՇԵՐՈՑԻՆ ԴԱՍԸՆԹԱՑՔՆԵՐ

Հոկտեմբեր 20էն սկսեալ ՏԻԿԻՆ ՎԱՐԺԱՊԵՏԵԱՆ (Մասնագէտ ձեւագիտութեան), պիտի ունենայ Պանէօ-Քաշանի, Իսի եւ Ազիթվիլի մէջ ձեւագիտութեան գիշերային դասընթացքներ, շաբաթը մէկ գիշեր, ժամը 8էն 11, հայ ակումբներու մէջ, գիւրութիւն տալու նմանց որ ցերեկները կ'աշխատին: Պիտի տրուին վեց ամսուան մէջ, անոնց որ կ'աշխատին եւ կը հետեւին կանոնաւորապէս: Հին. տղաները պիտի տրուին կատարեալ ձեւել (coupe parfaite) ամենավերջին մեթոտով եւ պիտի տանուան իրենց վկայականը: Մանրամասնութեանց համար փափաքողները դիմեն 12 Rue Saint Sulpice, (4րդ յարկ) ՏԻԿԻՆ վարժուհիին, Paris(6). Մէթրօ Օտէօն:

Հաշուապահութիւնը յաղթած է վիճակահանութեան

Երկու տարուան աշխատութեամբ ստեղծած իմ հաշուական պարզ գրութիւնս մը որ հնարաւորութիւն կուտայ շահելու վիճակահանութենէն 6էն 9րդ շերտի վիճակահանութիւնէն շահած են իմ ցոյց տուած ձեւովս 165 միլիոն, որուն ապացոյցները կը գտնուին մօտս: Այս հաշուական գրութիւնը ստանալու համար պրկել մանուփոստով 50 ֆրանք հետեւեալ հասցէին՝

J. Allan, Manoir de Vallongue, Saint Clair du Rhône, Isère.

"ՇԻՐԱԿ"

Արեւելքի միակ իսկական օղին է: Անզուգական ընտրութիւն, ընտիր հաւաքման արդիւնք, պատրաստուած զուտ չամիչի ձեթ, պատրաստուած ըստ հին հայկական ոճի, ինչպէս կը սիրեն Ձեզ ամենքդ հայ աւանդական սեղանին վրայ:

ՀԱԳՈՒՍՏԵՂԷՆԻ ԵՒ ՈՒՏԵՍՏԵՂԷՆԻ ԿԱՊՈՑՆԵՐ ՌՈՒՄԱՍՏԱՆ ՂՐԿԵԼՈՒ ՀԱՄԱՐ

Ունինք մեծ մթերք ֆրանսական, անգլիական եւ չեխոսլովաք կերպասներու: Փոփաքոշները կրնան զրկել իրենց գնած ապրանքները ընտրելու եւ նոյնպէս դրկելու համար: կը գնենք եւ կը ծախենք օտար դրամներ: կը տանձնենք ապրանքներու emballago եւ ապահովագրութիւն: Փոխադրութիւն ամէն տեսակ ապրանքներու եւ պատժներու:

Դիմել American Lloyd, Paris (9). 7 rue Auber

Tel. Opéra 67-77

ՐԱՔԸ ՏԻՒԶ

Զուտ խաղող եւ անիսոնով պատրաստուած հայկական օղին է ուած հայկական օղիներէ պ արուեստական օղիներէ պ ձեր ստամոքսը կ'պղծէ գիշերները ջուր կը խմէ եւ կը փսաք ձեր ստամոքսը կ'այրէ: ՐԱՔԸ ՏԻՒԶ սրտի, կազդուրիչ եւ պարարտ ըլլալէ զատ է.

Dalakupeian 8 Rue Sallustre Dépôt: 7 Rue de la Paix, Marseille. Tél. Dragon 70—59

PHÉNIX

anis distillé

Agent General : Mr Albert Bacri . 19. rue Turbigo PARIS 2e Tel: Cent: 83-17.

ՐԱՔԻ ՓԷՆԻՒՔՍ

AGENCES: ԳՈՐԾ ԿԱԼՈՒՄ

LYON: ԼԻՈՆ — M. Francis COTTON, 68 Avenue Galline; à Villeurbanne, près Lyon. Téléph. Lalande 64-10.

MARSEILLE, ՄԱՐՍԵԼ — M. SIMONDI, 17 Allées des Primevères, à Marseille.

ՅԱՌԱՋ

ՕՐԱԹԵՐԹ, ԱԶԳԱՅԻՆ, ՔԱՂԱՔԱԿԱՆ, ԳՐԱԿԱՆ

LE PREMIER QUOTIDIEN ARMENIEN EN EUROPE

HARATCH

(Fondé en 1925) :-: R. C. Seine 276.286

Directeur et Propriétaire : SCH. MISSAKIAN
Rédaction et Administration
ԽՄԲԱԳՐՈՒԹԻՒՆ ԵՒ ՎԱՐՉՈՒԹԻՒՆ
17, Rue Damesme, PARIS (13e)

Téléphone : Glacière 15 - 70
Chèque Postal Paris 1678 - 63
(ԵՐԹԵՒԵԿԻ ՀԱՄԱՐ՝ Métro : TOLBIAC)

ԲԱԺԱՆՈՐԴԱԳՐՈՒԹԵԱՆ ՊԱՅՄԱՆՆԵՐ — ՏԱՐԵԿԱՆ ՎՃԱՐՄՍԵԱՑ ԵՒԱՄՍԵԱՑ

Ֆրանսա եւ Գաղութներ	150 ֆրանք	75 ֆրանք	40 ֆր.
Անգլիա եւ Իտալիա	265 ֆրանք	140 ֆրանք	
Ուրիշ երկիրներ	215 ֆրանք	110 ֆրանք	

ԿԻՐԱԿԻ 16 ՀՈԿՏԵՄԲԵՐ DIMANCHE 16 Octobre 1938

Դ. ՏԱՐԻ — 14e Année No. 3862

Խմբագիր՝ ՇԱՒԱՐՇ ՄԻՍԱՔԵԱՆ

ԳԻՆ 50 ՍԱՆԹԻՄ

ԵՐԿՈՒ ԽՕՍՔ

ԱՅՍ ՆՈՐ ՁԱՄԲԱՆ...

Լուսաւոր երեւոյթ մը,— երիտասարդ սերունդէն անոնք որ այսպէս կամ այնպէս կապուած են հանրային կազմակերպութեան մը, հետզհետէ կ'ըմբռնեն թէ հասած է ժամը, բաղձանքները իրականութեան վերածելու : Խօսքէն գործի անցնելու :

Մեծ թիւ մը չեն կազմեր այդ «չրջանաւարտները», եթէ չհաշուենք անոնք որ անդամագրուած ըլլալով քաղաքական հոսանք - ներու, արդէն գործի ձեռնարկած են, համաձայն իրենց կարողութեան :

Կուսակցական կեանքը դպրոց մըն է, ուր մարդիկ աւելի չուտ չրջան կը բոլորեն, քան եթէ հանրային գործունէութեան հետեւած ըլլային իրենք «ամաթէօր»:

Անշուշտ ամէն մարդ կուսակցական չի կրնար ըլլալ, ինչպէս ամէնուն արուած չէ լրացուցիչ դասընթացք մը բոլորել, նախա - կրթարանէն մինչեւ բարձրագոյն ուսումնարան :

Շատեր կուսակցական կեանքէն կը խրտչին իրենց խառնուածքով: Ուրիշներ նախապաշարուած են, մակերեսէն դատելով իրե - րը: Կան ալ որ դուրսէն աւելի օգտակար կ'ըլլան, քան թէ ներս մտնելով :

Այս բոլորը տարբերական դիտելիքներ են :

Բայց կա՛յ ուրիշ տարբերական դիտելիք մը եւս, — ո եւ է երի - տասարդ չի կրնար «ամերիկեան դիտող»ի դիրք բռնել իր ժողո - վուրդի հանրային կեանքին մէջ, անհետաքրքիր ու բարին:

Երիտասարդութիւն՝ կը նշանակէ խանդավառութիւն, հա - տաք եւ աշխատանք: Ուրեմն, երիտասարդութեան կոչումն իսկ ամէն բանէ առաջ հանրօգուտ գործունէութիւնն է, բոլոր ասպա - րէզներուն մէջ: Գրական - գեղարուեստականէն մինչեւ քաղաքա - կանը :

Այդպիսի գործունէութեան մը չնորհիւ է որ կը չարժի, կը նո - րոգուի, երբեմն ալ կ'ալեկոծի ժողովուրդներու կեանքը, միշտ յանուն գերագոյն բարիքի մը :

Եթէ քննէինք մեր ժամանակակից պատմութիւնը, սկսե - լով ազատագրութեան սկզբնական չարժումներէն կամ 1860ի սահ - մանադրական պայքարներէն, մեր առջեւ պիտի պարզուէր կեն - դանի չարժանքար մը՝ անընդհատ ճիգերու, դէպի վերածնութիւն եւ բարօրութիւն :

Փաստանակէն առաջ ծերանալու, հետեւաբար եւ լճանալու, բորբոսելու դատապարտուած են այն ժողովուրդները ուր երիտա - սարդութիւնը հետու կը մնայ կրակէն, կամ անոր չուրջը կը յածի, կը մոլորի ինչպէս թիթեռնիկը:

Մասնաւորապէս ներկայ պարագաներուն մէջ, ուր այնքան սահմանափակ են մեր ինքնապաշտպանութեան աղբակները, ո՞ւր կրնար յանդիլ այս տարագիր բազմութեանց ճակատագիրը, եթէ երիտասարդութիւնն ալ բռնէր նահանջի կամ անչարժութեան ան - փառունակ ճամբան :

Այս մտահոգութիւնն է որ կը մղէ մեզ ուշադրութեամբ հետե - ւիլ երիտասարդական գործունէութեան զանազան երեւոյթնե - րուն, որքան ալ համեստ երեւան անոնք :

Այսպէս, ամիսներ առաջ 8 — 10 երիտասարդական միութիւններ կամ խումբեր քով քովի գալով, համագործակցութեան դաշին մը պատրաստեցին իրենք իրենց համար :

Ամբողջական տեղեկութիւններ չունինք այդ ձեռնարկին ար - դիւնքներու մասին :

Գիտենք , որ անոնց առաջին հոգը եղած է միասնաբար սար - քել դասախօսութիւններ, եղբայրական կապ մը հաստատել զանա - զան հոսանքներու միջեւ, զարկ տալ իրենց զարգացման եւ աստի - ճանաբար վարժուիլ հանրային կեանքի պահանջներուն:

Գիտենք, նաեւ, որ այդ «Համագործակցական»ը վերջերս կոչ մը ուղղած էր քաղաքական կուսակցութեանց, որպէսզի ելք մը գտնեն, համերաշխութիւն եւ գործակցութիւն հաստատելու հա - մար, նկատի առնելով օրուան պահանջները :

Եթէ չենք սխալիր, « Համագործակցական »ը աւելի առաջ գացած է այս ճամբուն վրայ, ծրագիր մը յօրինելով եւ խորհր - դակցութիւն մը սարքելով, թէ տեղական եւ թէ ընդհանուր կազ - մակերպութեան մը համար :

Ինչ որ ալ ըլլայ այս նախաձեռնութեան արդիւնքը, գնահա - տելի է նոյնիսկ երբեւ երեւոյթ: Իրբեւ մտածում եւ ծրագիր :

Ուրեմն, կուսակցութիւններէն դուրս ալ, կամ անոնց հետ խառն, կան տարրեր որոնք այլեւս դիտակցութեան հասած, չեն գոհանար պարզ բաղձանքներով եւ կ'ուզեն գործնապէս նուիրուիլ հանրային ծառայութեան :

Այս երեւոյթը չնորհաւորելի է մասնաւորապէս անոր համար որ, նախ կը նպաստէ սերտ յարաբերութիւններ հաստատելու երի - տասարդական միութեանց միջեւ, մէկդի դնելով կանխակալ կար - ծիքները :

Երկրորդ, մեր յիշած նախաձեռնութիւնը կ'ապացուցանէ թէ երիտասարդութեան գործօն տարրերը այլեւս չեն խանդավառուիր ապաքաղաքական մարզանքներով, որոնք կրակէն փախչելու պատրուակներ են :

Եւ երրորդ, անգամ մը եւս կը հաստատուի թէ մթնոլորտը բուսական պայմաններէն զրկուած է, ընդհանուր հակազդեցութեան մը դա - լու համար :

Միայն տարէ՞ցներն էին որ իրար չէին հասկնար մինչեւ հիմա, հանրային ասպարէզին մէջ...

Այժմէն պարապայի մէջ, յուսատու է բացուած ճամբան:

Շ.

ՎԵՐՋԻՆ ԺԱՄ

ՄԱՍՆԱԿԻ ՉՕՐԱՇԱՐԺ ՀՈՒՆԳԱՐԻՈՅ ՄԷՋ

ՉԵԽԱԿԱՆ ԲԱՆԱԿԸ ԴԷՊԻ ՍԱՀՄԱՆԱԳԼՈՒԽ

Ի՞նչպէս պիտի լուծուի այս նոր վէճը

Ինչպէս գրած էինք, Հունգարական կառավարութիւնը խզեց Չեխոսլովաքիոյ հետ կատարուած բանակցութիւնները, վճռապէս պահանջելով կարգ մը հողեր: Բանակցութեանց խզումէն անմի - ջապէս վերջը, Հունգարիա մասնակի զօրաշարժի մը ձեռնարկեց, դրօշի տակ առնելով հինգ դասեր (1908 — 1912) : Պաշտօնական զե - կոյցը կ'ըսէ թէ այս տնօրինութիւնը անհրաժեշտ էր, իբրեւ հե - տեւանք բանակցութեանց խզման եւ Չեխոսլովաքիոյ ձեռք առած միջոցներուն, ինչպէս եւ ձայնասփիւռ սպառնալիքներու :

Հունգարները կը մեղադրեն թէ չեխական կառավարութիւնը դրօշի տակ կը պահէ 18 դաս պահեստները, իսկ իրենց կատարած զօրաշարժը կը նկատեն զգուշական միջոց :

Այս մասնակի զօրաշարժին հետ միաժամանակ, Հունգարիա երկու դիւանագիտական ձեռնարկներ կատարեց, արժեցնելու հա - մար իր հողային պահանջները: Երկու դիւանագէտներ, որոնք Հիթլէրի եւ Մուսոլինիի վստահութիւնը կը վայելեն,— նախկին վարչապետ Տարանեի եւ արտաքին նախարարին դիւանապետը Միւնիխ եւ Հռոմ զրկուեցան օդանաւով, աջակցութիւն խնդրելու հա - մար: Մեծ կարեւորութիւն կը տրուի մասնաւորապէս Գերմանիա կատարուած այցելութեան, որովհետեւ առնէ մը ի վեր զրոյց կը չրջի թէ Հիթլէր համաձայն չէ որ Հունգարիա եւ Լեհաստան սահ - մանակից դառնան :

Երեք միջոցներ կը նախատեսուին Հունգարական վէճին լուծ - ման համար,— 1. Վերակսիլ ուղղակի բանակցութիւնները: 2. Վէ - ճը յանձնել Պերլինի դեսպանախորհուրդին: 3. Նորէն ժողովի հր - աւիրել հարց մեծ պետութեանց վարչապետները, ինչպէս եղաւ Միւնիխի մէջ :

Չեխոսլովաքիա արտաքին նախարարը, Տոքթ. Պունք, կարեւոր տեսակցութիւն մը ունեցաւ Հիթլէրի հետ, Միւնիխի այն հիւ - րանոցին մէջ ուր ժողով դումարած էին հարց վարչապետները: Նա - խարարը տեսակցեցաւ նաեւ իր գերման պաշտօնակիցին հետ:

Այս առթիւ հրատարակուած պաշտօնական զեկոյցը կ'ըսէ թէ պ. Չեմպերլէնի «իր երկրին հաստատակամութիւնը յայտնեց Գերմա - նիոյ եւ թէ Առաջնորդը ցաւ յայտնեց որ չէ լուծուած հունգարա - կան փոքրամասնութեանց խնդիրը»: Այս տեսակցութենէն վերջը Հիթլէր ունկնդրութեան ընդունեց Հունգարիոյ նախորդ վարչա - պետը, ինչ որ կը նշանակէ թէ Գերմանիա կ'ուզէ համոզել Հուն - գարները եւ Չեխերը որ խաղաղութեամբ լուծեն վէճը: Գերմանիոյ արտաքին նախարարութեան օրկանը կ'ապդարարէ որ Չեխոսլովա - քիոյ արտաքին քաղաքականութիւնը վնասակար կացութիւն մը չստեղծէ Գերմանիոյ համար: Ուրիշ թերթեր ալ նոյնիմաստ ազդա - րարութիւններ կ'ուղղեն, բարեկամաբար :

Ցառաջիկայ չորեքշաբթի Պերլին պիտի երթան խումբ մը չեխ դոր - ծարանատէրներ եւ առեւտրականներ, լայն բանակցութիւններ կատարելու համար :

ՄԵԾ ՎԱՃԱՌԱՏՈՒՆՆԵՐԸ այսուհետեւ բաց պիտի մնան երկու - շաբթի օրերը, հոկտեմբեր 24էն սկսեալ, համաձայն հաւաքական նոր պայմանագրին եւ հետեւաբար «անգլիական շաբաթ»ի:

ԼԻՈՆի չինութեանց աշխատաւորներէն վարպետ մը սպաննուած ըլլալով, ոստիկանութիւնը ձերբակալեց արհեստակցական մի - ութեան ընդհ. քարտուղարը եւ երեք ամբաստանեալներ:

ՕՐԸ ՕՐԻՆ

... ԹՈՒԼԹՈՒ ՄՈՆԻԻՐ

« Հայրենիք »ի շէնճիին հրդեհը ա - մէնէն առաջ վառեց իր աշխատակից - ներուն հոգին:

Հասնողը լուր կը հարցնէ.

— Իսկապէս ամէն բան մոխի՞ր դարձած է: Հապա գիրքերն ու ձեռա - գիրնե՞րը...

Դժբախտաբար նոր լուր չունինք մեր թղթակիցէն: « Հայրենիք »ն ալ ա - մէնէն բան մը չէ գրած, որպէսզի կարե - նայինք լուսաբանել :

Ուրեմն, արդար մտահոգութիւն մը համակած է բոլորը :

— Կարեւոր աշխատութիւն մը ղր - կած եմ մօտաւորապէս մէկ տարի ա - ռաջ, կ'ուզէի գրքի վերածել, սեւա - գրութիւնն անգամ չունիմ, կ'ողբայ ընկեր Աբրահամ Գիւլխանդանեան :

— Դէզերով ձեռագիր ունիմ խմբա - գրութեան մէջ, «Դիւան Հ. Յ. Դաշ - նակցութեան» եւ ուրիշ նիւթեր, կ'ա - ւելցնէ ընկեր Վրացեան :

— Թուրքիոյ մասին ուսումնասիրու - թիւն մը պատրաստեր էի, ամիսներէ ի վեր կարգի կը սպասէր, կը տրտո - ջայ վ. Իշխանեան :

Անդիէն՝ Նշանը, ի խորոց սրտի.

— Երկու ամիս ցգնեցայ ձեռագիր հասցնելու համար թէ օրաթերթին եւ թէ ամսագրին. ա՛լ, լուր մը, լո՛ւր մը, ո՞ղջ են թէ վառած ...

Այս ընդհանուր անձկութեան մէջ, Ըսատուրն է որ մխիթարանքի խօսքեր կը ցանէ, իրբեւ նախկին խմբագիր « Հայրենիք »ի եւ ծանօթ խմբագրա - տան կարգուսարքին.

— Ես վստահ եմ որ ձեռագիրները անվթար մնացած են, որովհետեւ «Հայրենիք» երկաթեայ սնտուկներ եւ դարաններ ունի, անոնց մէջ կը պահեն ձեռագիրները :

— Ձեռագիրը կը դիմանա՞յ հրաշէկ երկաթին տաքութեան :

— Ցանի՞ որ հրդեհը երկրորդ յար - կէն ծագած է, վախնալու բան չկայ:

— Երանի՛ թէ...

×

Ահա այսպէս հայ հեղինակին ար - տադրութիւնը ապահովագրուած չէ որ եւ է արկածի դէմ :

Ցանի՞ հոգի կրցած են պատճէններ պահել, մեքենագիր կամ ձեռագիր:

Եւ ցանի՞ խմբագրատուն եւ տպա - րան երկաթեայ դարան կամ սնտուկ ունին:

Ձեռագիրը կը ղրկես խմբագրու - թեան, մնացեալը յանձնելով Ամենա - կալին ողորմութեան ...

Ցաճախ մուկերը աւելի շուտ կը հասնին քան Տիրոջը կամ խմբագրին ողորմութիւնը :

ԻՀինչ թանկագին գանձեր կորսուե - ցան հայազիսեղ սարսափներու ընթաց - քին, առ ի չգոյէ պատճէնի: Ոչ մի այն վաճէրու, այլ եւ սեփական տու - ներու մէջ: Ցաճախ ալ ապուշ արկա - ծով մը:

« Գուլխս ողջ, թուղթս մոխի՛ր» , կ'ապաղաչէր Յ. Մրմրեան, յուսահա - տութեան պահու մը կրակի տալով իր ձեռագիրները :

Սրտացաւ կը ցանկայի որ այս աղա - չակը խնայուած ըլլար « Հայրենիք »ի, մանաւանդ ամսագրին անհամար աշ - խատակիցներուն :

ՎԱՀԷ

ԱՌԵՒՏՈՒՐԻ ՀԱՄԱՐ ԱԼ 10 ԱՌ ՀԱՐԻՒՐ

Փարիզի քաղաքապետական խորհուրդէն երկու անդամներ ո - րոշեցին օրինագիծ մը առաջարկել յառաջիկայ ընդհ. ժողովին, պահանջելով որ տասը առ հարիւրի սահմանափակուի օտարական - ներու հարստարարտօրծական եւ առեւտրական ձեռնարկներու հա - մեմատութիւնը: Օրինագիծը կը տրամադրէ նաեւ նոր արտօնա - գիրներ չտալ օտարականներուն, մինչեւ որ համեմատութիւնը 10 առ հարիւրէն պակաս չըլլայ :

Այս ծրագրին հեղինակներէն մէկը, Թորչոսէ, այն է որ վեր - ջերս կ'առաջարկէր արեան տուրք մը հաստատել զինուորութենէ ազատ համարուած օտարականներուն վրայ :

Ի՞նչ եղած է մարաջախտ Պրուխր

Հավասի թղթակիցը հեռագիր մը ուղղելով Մոսկուայէն, կ'ը - սէ թէ կարելի չէ եղած տեղեկանալ Մայր. Աբեւելքի երբեմնի ամենա - զօր հրամանատարին՝ մարաջախտ Պլուխերի ճակատագիրը: Ամէն պարագայի մէջ, ստոյգ է որ մարաջախտը Մայր. Աբեւելք չի գա - նուիր եւ իր բանակը երկու մասի բաժնուած է: Առաջին մասին հրամանատարն է Պլուխերի սպայակոյտին պետը, զօր. Շթէրն, երկրորդին՝ Զօր. Կոնիյեւ: Կը թուի թէ երկու բանակները անջատ կը գործեն, առանց վերին հրամանատարութեան: Զօր. Լուչքովի վախճանէն ի վեր, ազդ. պաշտպանութեան փոխ – գործավարը Մայր. Աբեւելք կը գտնուի, կարեւոր մաքրագործումներ կատա - րելու համար: Կարծողներ կան թէ այս մաքրագործումը կրնայ հաւասարիլ անցեալ տարուան գործողութեան, երբ հրացանի բըռ - նուեցան մարաջախտ Թուխաչեւսկի եւ հօթը զօրավարներ:

Պլուխէր անդամ էր այն զինուորական տեսանին որ մահուան դատապարտեց Թուխաչեւսկին եւ հօթը ընկերները: Սերած է բան - ուոր ընտանիքէ մը, եւ զտարիւն յեղափոխական կը համարուէր: Բանակին մէջ հասարակ զինուոր էր 1914ին, եւ բոլշեւիկ դարձաւ 1918ին: Գործօն դեր կատարած է Վրանկէլի եւ Կոլչաքի ջախջախ - ման մէջ :

Հռենոս—Դանուբ—Սեւ Ծով

Տոքթ. Պունք, Գերմանիոյ տնտեսական նախարարը, հետեւ - եալ յայտարարութիւններն ըրաւ Սոֆիայի մէջ.

— « Իմ ճամբորդութեանս նպատակը չէ Գերմանիոյ տնտեսա - կան խնամակալութեան տակ դնել արեւելեան Եւրոպայի երկիր - ները: Իմ առաջարկներս հիմնուած են սա իրողութեան վրայ թէ այդ երկիրները բազմաթիւ հնարաւորութիւններ ունին որոնցմէ պէտք է օգտուիլ: Գերմանիա պիտի նպաստէ անոնց ճարտարա - գործական արտադրութեանց, ինչպէս եւ բնական հարստութիւն - ներու օգտագործումին: Մենք անոնց պիտի տրամադրենք առեւ - տրական վարկեր, երկար պայմանաժամով: Այդ երկիրները Գեր - մանիոյ միացած են իսկապէս կապով մը,— Դանուբ : Շատ չանցած Հռենոս - Դանուբ ջրանցքը պիտի միացնէ Հիւսիսային ծովը եւ Սեւ ծովը »: .

(Էուրերու շարունակութիւնը կարդալ Դ. Էջ)

ԱՓՐԻԿԵԱՆ ԱՐԵՒԻՆ ՏԱԿ

6.— Երկրին պատմութիւնը (Շար.)

ԱՐԱԲԱԿԱՆ ՏԻՐԱՊԵՏՈՒԹԻՒՆ.—

Արաբներու թափանցումին ընդդիմացան դլխաւորաբար Պէրպէրները։ Բիւզանդական բերդերը հետզհետէ ինկան կամ կղզիացան արաբ ասպատակներու հեղեղին մէջ։

Այսպէս արաբ զօրավար մը, Օքպա, յաջողեցաւ արշաւել մինչեւ Ատլանտեան ովկիանոս, առանց սակայն զինաթափ ընելու ամբոցները։ Դէպի արեւելք վերադարձին, ըմբոստները յանկարծակիի բերին զինք Պիսքրայի առջեւ եւ բնաջինջ ըրին իր բանակը։

Օքպայի յաջորդեց Ապու - էլ - Մուհաճիր, որ արագօրէն քալեց մինչեւ Թլէմսէն, ուր իր դէմ կը ճակատէր Քոսայլա, քրիստոնեայ բնիկ ցեղապետ մը, որ խլամացած էր Օքպայի յառաջխաղացութեան ժամանակ, դարձեալ քրիստոնէութեան վերադարձած՝ Օքպայի հետացումէն վերջ։ Ճակատամարտին մէջ յաղթուեցաւ, դարձեալ խլամացաւ՝ փրկելու համար իր իշխանութիւնը, բայց Դամասկոսի խալիֆան այս անգամ նորէն Հիւս. Ափրիկէ կը ղրկէր Օքպան։ Վերջինիս զօրավարը եկաւ չղթայի զարկաւ Ապու - էլ - Մուհաճիրն ու Քոսայլան, արշաւեց մինչեւ Թլէմսէն, պահ մը կանգ առաւ Ձէութայի առջեւ, որուն յոյն բերդապահը անձնատուր եղաւ, յետոյ քալեց դարձեալ արեւմուտք եւ ձին քշեց, իբրեւ խորհրդանշան, Ատլանտեանի ջուրերուն մէջ, ափսոսալով որ կարելի չէ աւելի յառաջանալ եւ տարածել խալիֆային աշխարհակալութիւնը։

Շուտով ետ դարձաւ իբրեւ դիւցազն,— արաբ մատենագիրները հէքեաթներ կը հիւսեն իր մասին ու կը պատմեն թէ Օքպայի ձին կը դոփէր ժայռերուն վրայ եւ ժայռերէն ջուր կը ժայթքէր՝ ի մեծ խնդութիւն ծարաւահար բանակին։

Եւ սակայն չղթայակիր զօրավարները յաջողած էին ոտքի հանել Պէրպէրները, որոնք դիրք բռնեցին Պիսքրայի առջեւ։ Օքպա անխոհեմութիւնը ունեցաւ կիսելու բանակը՝ մէկ թեւը զրկելով հիւսիսէն։ Երբ կը լսէ թէ Քոսայլա փախած է, Պէրպէրներէ եւ Բիւզանդացիներէ խառն բանակով կը սպառնայ հարաւէն, կը քալէ դէպի անապատ, բայց կը պարտուի չարաչար։ Քոսայլա կը ջարդէ Օքպայի ամբողջ բանակը, կը սպաննէ Օքպան ալ, Ապու - էլ - Մուհաճիրն ալ։ Եւ ահա ամբողջ Հիւս. Ափրիկէն կ'իյնայ Քոսայլայի ձեռքը։ Բայց խալիֆան նոր բէյնարանակ զրկեց, Հասան պին Նոմանի առաջնորդութեամբ եւ Քոսայլա ըսպաննուեցաւ նահանջի ժամանակ։

Այն առեն Հասան պին Նոման յայտարարութիւն հանեց թէ ով է ամէնէն զօրաւոր իշխանը Պէրպէրներու երկրին մէջ, որ պիտի չհնազանդի իրեն։ Ըսին թէ հրեայ կին մը կ'իշխէ Աւրէսի լեռներուն մէջ, եւ մարգարէուհիի դեր կը կատարէ, ինչպէս կը մատնէ իր անունն ալ, Քահինա (զուռակ)։ Աւրասպելական բաներ կը պատմէին այս կնոջ քաջութեան մասին։ Հասան պին Նոման քալեց դէպի Աւրէսի լեռները, բայց բնաջինջ եղաւ իր բանակը։ Ութսուն արաբ ազնուականներ, Հասանի բանակէն, դերի ինկան Քահինայի ձեռքը։ Հրեայ հերոսուհին ազատ արձակեց բոլորն ալ, բացի մէկէն, որ Մալիա պին Եաղիա կը կոչուէր եւ դեղեցիկ ու քաջ էր։ Քահինա կ'որդեդրէր քաջերը, , արդէն ունէր երկու զաւակ, մին պէրպէր, միւսը բիւզանդացի, — որդեգրեց նաեւ Մալիա պին Եաղիան, ամանդուհեամբ մը որ կ'ըսուէ։ Առաւ զարիի ալիւր, չաղուեց իւղով, թրեց ու խմոր շինեց, յետոյ ղրաւ ծիծերուն վրայ կաղապարելով զանոնք, ու կանչեց որդեդիրները, հրամայելով ուտել խմորը կուրծքին վրայէն եւ ըսաւ. «Ահաւասիկ եղբայր եղաք»։

Քահինա լսեց որ Արաբները կը համախմբուին արեւելեան սահմաններուն վրայ։ Հրամայեց պարպել եւ ամայացնել երկար հողամաս մը, որ պէպղի անապատ մը ստեղծուի իր եւ անոնց բանակներուն միջեւ։ Աքսորեալ, իր զինուորները ոչ միայն քանդեցին բերդերը, բնակավայրերը, այլ եւ ծառ իսկ չձգեցին, իսկական անապատ։ Այսուհանդերձ Քահինա մարգարէացաւ որ պիտի մեռնի ճակատամարտին մէջ։ Արաբներուն արգելք չեղաւ Քահինայի ստեղծած անապատը, Հասան պին Նոման բնաջինջ ըրաւ հրեայ հերոսուհիին բանակը եւ Քահինա ինկաւ իր հաւատարիմ ընկերներուն հետ պատերազմի դաշտին վրայ։

Այնուհետեւ Հիւս. Ափրիկէ դարձաւ արաբական դաւառ։ Ճիշդ է, Պէրպէրները ըմբոստացան յաճախ, խլամութեան ներքին վէճերը արիւնահեղութեան վերածուեցան եւ տարածուեցան մինչեւ Հիւս. Ափրիկէ, բայց եւ այնպէս երկիրը տէր չինուեց երկար ժամանակ։ Խլամական բոլոր ժողովուրդները, թէեւ աւանդութիւն դարձաւ խլամանալէ վերջ քրիստոնէութեան վերադառնալը ամէն անդամ որ կը ներկին քաղաքական պայմանները։ Ցեղախումբեր կան որ 12 անդամ կրօնք փոխած են քրիստոնէութենէ խլամութիւն, խլամութենէ քրիստոնէութիւն։ Եւ այսօր իսկ, Քապիլներուն մէջ զիւղացիներ կան, որոնք կը պնդեն թէ կը սերին հին Հռովմայեցիներէն։

Արաբերէնը տարածուեցաւ երկրին մէջ, խլամական մշակոյթի վառարան մը դարձաւ Հիւս. Ափրիկէ, — ճիշդ է, երբեք հռովմէական ոսկեդարի բարձրութեան չհասաւ, բայց սիրով է խոստովանիլ որ արաբ Ափրիկէն ալ մեծ դէմքեր տուաւ պատմութեան։

ԹՐՔԱԿԱՆ ՏԻՐԱՊԵՏՈՒԹԻՒՆ.— Ժ.Զ. դարուն սկիզբը սպանեւփորթուկալեան զէնքը ծանր հարուածներ տուաւ Արաբներուն։ Սպանիացիները մաան Օրան, Եէրբէլ, Մոթթականէմ եւ Փէնոն, որ փոքրիկ կղզի մըն էր Ալժէ քաղաքին առջեւ (եօքէն Խայրէտտին Շիկահեր միացաւ ցամաքին)։ Այս յաջողութիւնը նախ այն ապաւորութիւնը թողուց թէ Արաբները վերջնապէս պիտի վռնտուին Հիւս. Ափրիկէէն։ Խլամական աշխարհը փրփրեցաւ, ամէն կողմէ սկսան օդնութիւն խնդրել վտարելու համար «անհաւատները»։ Մանաւանդ եղերական էր կացութիւնը Ալժէ քաղաքին առջեւ։ Խլամները չէին կրնար լմնցնել ծով որ իրենց միակ մի - ջոցն էր ապրուստի։ Իսկ Սպանիացիներն ալ չէին կրնար դուրս ելլել փէնոն կղզիէն։ Բախտը վճռեցին Օրուճ եւ Խայրէտտին Շիկահեր եղբայրները,— ծագումով յոյն (Լեսպոսցի բերուտի մը զաւակները) յետոյ խլամացած, Եգիպտոսի կղզիներուն հռչակաւոր այս ծովահէնները օգնութեան հասան Ալժէրի խլամներուն։ Օրուճ նախ փորձեց վերագրաւել Պուժի քաղաքը, բայց պաշարման ժամանակ ըսպանիական ռումբ մը փրցուց նետաց իր մէկ բազուկը։ Հասկնալով որ անկարելի է գրաւել Պուժին, մտաւ Քապիլներու երկրին մէջ, ուր երկու ցեղապետներ կը կռուէին իրարու հետ՝ սուլթանութեան տիտղոսի մը համար։ Օրուճի օգնութեամբ յաղթեց ցեղապետներէն մին, որ 5000 զինուոր տուաւ ծովահէնին եւ Օրուճ քալեց դէպի Ալժէ։ Իբրեւ հերոս՝ Ալժէ մտնելէ վերջ, Օրուճ աշխատեցաւ գրաւել փէնոն կղզին, որ անդամալուծութեան դատապարտեր էր Ալժէ քաղաքը։ Լաւ ամրացուած էր կղզին, ուստի չկրցաւ գրաւել, եւ երբ քաղաքին վրիժները սկսան տրտնջալ՝ սպաննեց Ալժէի չէյխը եւ ինքզինք յայտարարեց սուլթան Ալժէի։ Մտովքի մատնեցաւ Սպանիա, քրիստոնեայ թագաւորներուն միջեւ խորհրդակցութիւններ կատարուեցան, փրկելու համար Հիւս. Ափրիկէի քրիստոնեայ վերջին պաշտպանները։ Չհամաձայնեցան իրարու հետ, մինչ Օրուճ կը չարունակէր գրաւել ու միացնել խլամ քաղաքները։ Ցաղթական մտաւ Մէտէա, Միլիանա եւ Թէնէս, երբ Թլէմսէնէն պատուիրակութիւն մը եկաւ հաղորդել իրեն թէ քաղաքին սուլթանը դաշնակցած է Սպանիացիներուն հետ։ Օրուճ քալեց Թլէմսէնի վրայ, յաղթեց եւ մտաւ քաղաք։ Ու փոխանակ իսլամական դատին հաւատարիմ ժառանգորդ մը հաստատելու Թլէմսէնի սուլթանութեան գահին վրայ, ինքզինք յայտարարեց սուլթան Թլէմսէնի, եւ Մէչուար քաղաքին պարիսպներուն տակ փոս մը փորելով՝ աւազանի վերածեց եւ մէջը լեղդեց, մէկ օրուան մէջ, եօթանասուն հոգի իրեն հակառակորդ իսլամ գերդաստանի անդամներէն։ Քիչ վերջ հասան Սպանիացիները՝ օդնական ուժ ստացած, եւ պաշարեցին Թլէմսէն քաղաքը։ Օրուճ սպաննուեցաւ այդ կռիւներուն մէջ։

Իր եղբայրը, Խայրէտտին, ամբողջ Ալժէն, ի վերջոյ զրաւեց փէնոն կղզին եւ միացուց ցամաքին, այսպէս ստեղծելով զօրաւոր խարիսխ մը ծովահէնութեան։ Ցետոյ խնդրեց Կ. Պոլսոյ սուլթանէն՝ իր հովանաւորութեան տակ առնել Ալժէն, որ այսպէս կը դառնար Բարբար։ Դրան հարկատու թագաւորութիւն մը։ Սուլթանը, ընդունելով այս խնդրանքը, ղրկեց 2000 Ենիչէրի եւ 4000 Թուրք կամաւորներ։

1546ին, Խայրէտտին Շիկահեր, զոր Թուրքերը կ'անուանեն Խայրէտտին վաշա Պարպարոս, կը մեռնէր Պոլսոյ մէջ, մինչ Ալճերիա հետզհետէ կը դառնար Թրքական հող։

Բաւորդով պիտի ներկայացնենք Ալճերիոյ կազմակերպութիւնը Թրքական տիրապետութեան տակ եւ դրաւումը Ֆրանսացիներու կողմէ. անկէ վերջ նոր դլուխ մը՝ «Հայերը Հիւս. Ափրիկէի մէջ սկիզբէն մինչեւ մեր օրերը»։

Շ. ՆԱՐԴՈՒՆԻ

ԿԱՐԴԱՑԵՔ ՏԱՐԱԾԵՑԵՔ
« ԱԱՌԱՋ »Ը

ԱՆՑԻՑ ԱՆՑԵԼՈՑ...

Լ'վ ծիծեռնակ, վարանաց թըռչնիկ,
Իր՞նչ տըրտմագին
Զայնիւ, ձայնիր՝ կ'եղանակես մօտ իմ
քանտին։
Միթէ վարուժանդ սիրուն
Հոս միայնա՞կ թողուց էեզ.
Ու դուն անմըխիթար կը հեծեծես.
Որի, լա՛ց ուրեմըն ինծի հետ, ինծի
հե՛տ ....

1880ին, այս թշուառ եղերերգը անդրաժան էր մեր միաքէն ու շրթունքէն։ Ընդհանուր խմաստով, երկիրը այլեւս բանա կը նկատէինք, հակառակ անոր առերեւոյթ ազատութիւններուն։ Այդ ազատութիւններուն ապացոյց մը չէ՞ր միթէ որ, ի ժամու եւ ի տարաժամու, այս եղերերգը կը զոռացնէինք զպրոցին մէջ, զպրոցէն դուրս, տուներուն մէջ եւ դուրսը բաց արեւուն տակ կամ պիչերային սուսերներուն մէջ։ Շէն էին մեր բնակարանները, ճոխ էին մեր ամէն տեսակ կազմածները։ Դուք ամէնքդ, ով չարդուած սերունդներ վերապրող մնացորդներ, փորձով կամ պատմութեամբ դիտէք թէ, չէն էին ձեր ամէնուն բնակարանները, ճոխ էր ձեր ապրած միջավայրը, ուր ձեր, մեր մայրերը իրենց երկունքը կը լուծէին, հայրերնի տուներուն երդիքին տակ, հզօր այրերու, հայրերու արթուն աչքերուն տակ։ Ապահով էր անունդը, ոչ միայն այսօրուան, այլ վաղորդայններու համար։ Սակաւապէտ այլ անսպառ առատութեան հարիւր ոչ մէկ տաճն ամօթով կը ձգէր տանուտէրը։ Անկարօտ այդ կացութեան ծոցին մէջ սակայն բանա էին մեր տուները մեր ըմբռնումով, մեր երեւակայութեամբ, քանի հեռի էինք բնիկ հայեցի կեդրոնէն, տպաւորիչ տնունով՝ Հայրենիքէն, երազային՝ որով զոգցես աւելի իրական սրբացայրէն։ Ու մեր տուներուն ապահով կայքին մէջ մենք մեզ կը տեսնէինք բանտարկուած, բռնի տեղատրուած։ Այս ահա տեսակ մը հակառական դիրքը մեր միտքը կը ձգէր թափառական ծիծեռնակը, վարանքի թռչունը, որ մէկ հերկու ամառուան համար հազիւ կուզար կաւէ խարխուլ բարակ տնակ մը հիւսել իր ծիտերուն, եւ օրն ի բուն եւ դիչերախառն, իր ողբն ու կեղերքը թափել արդէն խակ միեւնոյն ցաւով ծանրացած ներսի բախտակիցներուն ականջին։

Ու դուն անմըխիթար կը հեծեծես
Որի, լա՛ց ուրեմն ինծի հետ, ինծի
հե՛տ։

Անթօս, անբարբառ, իր խմասուն եւ ամենարուեստ երդին ձայնանիչերը բանաւոր թէեւ տակաւ բառերով կը թարգմանէինք ներսը... լաց, լաց ինծի հետ, մեղի հետ, եւ ծիծեռնակը ստուարագոյն յանդերով կը դեղերփներէր, կը սրբագրէր մեր լացին ու կոծին անարուեստ չեչտը։ Եղկելի բանաւորներէն ո՞վ երբեք կրցած է տալ ճոչունին խինդն ու ողբը։ Համաչխարհային բանաստեղծութիւնը, նոյն իսկ իր հեղինակաւոր ձայներուն ու ժոմն ու չնորհովը, չէ հասած այն նրբաթել աւէշին, ուր թռչունին ձայնը կը հատկէի, աննմանօրէն կը կէտկիտուի, անոր բնազդական զգացումին իրրեւ հարազատ թարգմանը — զգացում բերկրութեան, ցաւի, կարօտի եւ սիրոյ։ Զարկ դուն, քերթող, որքան կ'ուզես, քու բառերուդ ճոյլը, փայփայելով անոնց դիրերն ու պիծերը, հնարաւոր բոլորչին ու հնարաւոր պայծառ երանգը տալու համար։ Թովէ, կախարդէ դուն, երաժիչտ, այդ բառերուն բնութիւնը, մանկ, որքան կ'ուզես եւ կրնաս հազարիդ թելերը, բայց երկուքդ ալ անկարող էք ծիծեռնակին կամ սոխակին խօսքը տալ մեղի։ Մարդիկ երարու հետ միայն կրնան մրցիլ։ Անքան ու անքառ, բնութիւնը անմրցելի է։ Ոչ մէկ արուեստ, ըլլայ ներկային, ըլլայ ամէնէն հեռաւոր ապագային, որքան բարձրանայ մեքենայով, չի կրնար թռչուն ըլլալ։ Մարդկային արուեստը ինք իրմով միայն քան մը կ'արժէ եւ, առ առաւելն, կը վնասէ իրեն կամ ուրիչին։ Չի կրնար նոյնիսկ ողբալ եւ հայրենի կարօտը տալ ճչդիւ։

***

ՆԿԱՐՉԱԿԱՆ

Թուրքերը յառաջդիմութեան մէջ են։ Եւ կամ Յառաջդիմութիւնը Թուրքիոյն մէջ է սա միջոցիս։ Ու ամէն ասպարէզի մէջ։ Մինչեւ անդամ նը - կարչութեան։ Ահաւասիկ նոր օրէնք մը որ կը վերաբերի նկարիչներուն։ Թուրք գեղարուեստից նախարարութիւնը կ'ըսէ նկարիչներուն.

— Հերիք որքան նկարեցիք մանուա արապպասիներ, տրնկըլ արապպասիներ, խարխուլ տուներ, կովեր, էշեր, ջրբիններ, ոսկեղջիւրներ, հին գլուխներ, նամիներ, միհարէներ, գերեզմանատուններ, սեղաններ՝ վրան փիլաւ, հուշափ, աշուրէ, սիմիթ, լէպլէպի, թարխանա եւ իշկէմպէ չորպաճիներ։ Մ'լ բաւական է։ Փոխեցէք տեսարան, անձ, նիւթ, իր, գոյն ու գլուխ։

Ու նոր տնօրինութիւն մը։

Ամէն տարի տասը նկարիչներ, տասը նահանգներ պիտի զրկուին որպէսզի ամէն մէկը իր գացած գաւառին կեանքը, տիպարները, աշխատանքները, բնութիւնը, տարազները եւ տօներուն պէտքերը նկարէ։ Այսպէսով պիտի առաջանայ նիւթերու պէտքութիւն մը, նկարչական արուեստին մէջ։

Օրինակի համար, նկարիչ մը պիտի զրկուի Ղաստամպոլու կամ Զաֆրանպոլու, ուրիչ մը Զանդըրը, երրորդ մը Սանճաղ, չորրորդ մը Ղայսէրի կամ Էրճիաս, հինգերորդ մը Ղարաման, վեցերորդ մը Ասը-Եողլատ, եօթներորդ մը Զանկուլաաք, ութերորդ մը Պաֆրա, իններորդ մը Իզմիր եւ տասներորդ մը Փափազ Քէօփրիւ կամ Վլանկա։

Ու հայտա՛, գործի։

Նոր կտաւներու վրայ պիտի երեւին նոր նիւթեր ու տանձեր, վարունգներ, հազարներ, ապուխտներ, երշիկներ, չամանիներ, աւերակներ, ամայութիւններ, անօթիներ, անվարտներ, բորտոներ, ֆրանկալխտաւորներ, տուրքի դանձումի տեսարաններ, կաշառակերութեան պահեր, օձեր, խլուրդներ, խողեր, չուներ, աքաղաղներ, կմախքներ, դանկեր, լքեալ գոյքեր, խարխուլ տուներ, հրդեհուած քաղաքներ, չցանուած արտեր, անապատացած անտառներ, ախոռի վերածուած եկեղեցիներ, միզարանի վերածուած ախոռներ, զարշահոտ ու չէն բանտեր, արիւնի լճակներ, թափառաչրջիկի պլխարկներ, Գնչուներ, քիւրտ ապստամբներ, դողութեան, դիւնամոլութեան տեսիլներ, աղջիկ խաղցնողներ, դաշոյններ, քնացողներ, կկլլակներ, հաչիչներ, օղիներ, կապ - խաղաններ Էսկի համամներ, Էսկի բասեր, պիք փազարներ, եղեմ հաւաներ պէօրէյիներ, վո՛ւր ապրիլյաներ, նոր տէրէպէյիներ, նոր եէնիչէրիներ, միշտ հին ու միշտ նոր տեսարաններ, յաւերժական նիւթեր։

Շնորհն ըսելով գէշմամաոմէն որ ունեցած է գեղարուեստից նախարարութիւնը։

Եթէ քիչ մըն ալ պատմական նկարչութեան մղում տրուի՝ աւելի հետաքրքրաշարժ տեսարաններ կարելի է վերարտադրել...

Կոչ կ'ընեմ, այս առթիւ, որ մեր արտասահմանեան հայ նկարիչներն ալ հետեւին մեր «գեղակից» թուրք նկարիչներուն եւ նկարեն հայ տարազներն տեսարաններ։

Մինչեւ հիմա ի՞նչ նկարեցին մեր արտասահմանեան հայ նկարիչները։ — Լիւբսէմպուրկի պարտէզ, փոՆէօֆ, երեսունը ութը քիլօ կշռող օրիորդ մը կամ հարիւր քիլօ ծանրութեամբ տիկին մը, սեղան մը՝ վրան ծխամորճ, ձուկ եւ սոխ, Լուվրի քանդարանին ընդօրինակութիւն մը, վերսայլի պալատին մէկ մասը, ծաղկման մը մէջը վարդեր, պողտման մը մէջը խաղողներ, դուլպայ հիւսող մեծ մայրիկ մը, Ջերմանոց, տերեւաթափ ծառեր, հով, դեղնած տերեւներ, ակռայի ցաւ ունեցող երկինք մը...

Ա՛լ բաւական է, կը կարծեմ։

Ահա տասնըվեցերդ տարի է որ կ'պրինձ զանազան երկիրներու եւ քաղաքներու մէջ տարագիրի կեանքը, լի ողբերգական եւ կատակերգական տեսարաններով, լի բազմազոյն պատկերներով, լի նոր կենցաղով, նոր տարազով, լի նոր պարապութեամբ։

Ժամանակ է որ հայ նկարիչները դադրին Փրանսացի նկարիչներուն կապիկները ըլլալէ եւ հայ ոճով, հայ երանգով, հայ տիպարներ ու հայ կեանքի տեսարաններ ներկայացնեն։

Անցեալները, այս ուղղութեամբ խօսակցութիւն մը ունեցայ հայ ռահնկարիչի մը հետ որ ըսաւ.

— Եղբայր, դուն ալ կեցիր բան կը պերեկես։ Հայ նիւթս ո՞րն է։ Մենք կը նկարենք յատկանիշ նիւթեր։

— Օրինակի համար սոխը։

— Այո՛, սոխը եւ ձուկը, քանի ալ չիչ մը գինի։ Սոխը կը ներկայացնէ ցամաքը, ձուկը ծովը ու գինին երկինքը։ Սոխով, ձուկով ու գինիով կը ներկայացնենք անհուն տիեզերքը, իր համով, հոտով եւ խորհուրդով։ Տիեզերքին մէջ Հայը ի՞նչ կը ներկայացնէ։

— Անշուշտ ոչինչ քեղի պէս... Համբ։

— Եղբայր, մեղի նիւթ պէաք է, նիւթ։ Հայ կեանքը այնքան փոքր է, այնքան սահմանափակ, այնքան միրնակ որ նիւթ չունի։

Սոխանկարիչը առանց պատասխանի սպասելու՝ բարձրացուց իր չղթիկ գլխարկը եւ հեռացաւ։

Այդ սոխանկարիչին, ինչպէս նաեւ ուրիչ հայ սխատորանկարիչներու, տանձանկարիչներու եւ կովանկարիչներու եւ խանկարիչներու դիմումին համար կը ներկայացնեմ կարճ մը չահեկան նիւթեր, արտասահմանեան հայ կեանքէ.

Ա.— Նկարել Հրանտ Սամուէլի զբաղաճառատուները ուր մէկ յաձախող

ՁԷՅԹՈՒՆԻ ԱՁՔԸ

Հեղինակ՝ ԹԷԼՊԹԹ ՄԸՆՏԻ Անգլ. թարգմ. Ա. ՀԱՒԵԼԵԱՆ

Միւս կողմէ պարզ էր որ բացակայութեանս մէջոցին օրիորդ Վանտէր - մէնը պարապ կեցած չէր։ Զիս ներս առնող երկու մարտիկներէն զատ ա - մէն ոք նասած էր,— կլօրիան կինն - բուն մէջեւ՝ տախտակամածին վրայ կռնակը պատին տուած, իսկ մնաց - եալները անոնց դէմ կիսաշրջանակ մը կազմած էին։ Երկու կիներ իրենց բազուկներով օրիորդը զրկած էին զո - բալէից կերպով, բայց նաեւ պատրաստ կացութեան դիմազրաւելու։

— Ի՞նչ կ'ընէիր, հարցուց Ֆրէտ եւ կլօրիա Վանտէրմէնին նայելով յաղթական կերպով խնդաց։

— Պատրաստութիւններ կը տես - նէի օրիորդ Վանտէրմէնը Տարտոն տանելու համար, պատասխանեցի։

Ինծի թուեցաւ թէ օրիորդ Վանտէրմէնը այս խօսքերուս վրայ չատ յուզուեցաւ։ Ինքզինքը երկընդրանքի մը տալէ կը զգար,— Հայերո՞ւն ենթարկուիլ թէ մեղի։ Մէկ կողմէն Հայ կի - ներուն վիճակը կը ճնշէր իր վրայ, միւս կողմէն Մընթիին տառապանքը։

— Հարկաւ թոյլ պիտի չտանք որ երթաս, ըսաւ Հայերէն մէկը լաւ անդլիերէնով մը, խօսքը կլօրային ուղղելով եւ վստահացուցիչ չեչտով մը։

Զեռքս դրպանիս տարձանակին տարի, որովհետեւ եթէ Արապաճին զէպի Զէյթունն ճամբայ պիտի ելլէ, ուրեմն որքան չուտ այնքան լաւ։

— Դուք հիւանդներուն կրնաք հոգ տանիլ։ Կրնաք մեզ ամենուս համար նուագել, անտարակոյս այս երկուքն ալ որոշ յատկութիւններ ունին, ըսաւ Կլօրիա։

Այդ վայրկեանին այնքան զբաղուած էի որ Կլօրիայով չէի հրապուրուեր, եւ ոչ ալ կ'ուզէի հաւկնել թէ ւնոր այդ յայտարարութիւնը Ֆրէտ - տին ու Ուիլլին վրայ ի՛նչ ազդեցութիւն էր գործած։ Այն ինքզինքը կիներէն ձերբազատելով ոտքի ելաւ, առկայծող դեղին լոյսին տակ հրաշալի էր ան։ Ամէնքը թեթեւ չարժում մը ունեցան, պատրաստ ոեւէ պատահականութեան առջեւ։ Աւելին եկած համարելով եւ ես իսկ առած քայլէս զարմացած դոչեցի դէնքս երկարելով.

— Այս առտնանակս կրակած վայրկեանիս մարդ մը անմիջապէս դէպի Զէյթուն պիտի սուրայ Գագիկին ի - մաց տալու։ Այդ մարդը իր զրպանին մէջ Գագիկին յանձնելիք գրութիւն մը ունի։ Դուք դատեցէք թէ Գագիկն ու իր մարդիկը որչափ ժամանակէն հոս կրնան հասնիլ։

Անմիջական մօտս դանուող մէկը յանկարծ վրաս յարձակելով արմունկներս եւեւէս բռնեց մինչ ուրիչ մարդ մը առտնանակը ձեռքէս խլեց։ Կիները դարձեալ կլօրիան բռնեցին։ Բայց Ֆրէտ աւելի արագ չարժեցաւ,— իր առտնանակը քաշելով դէպի առաստաղը կրակեց։

— Երկու անդամ Ֆրէ՛տ, պոռացի ես։ ու ան զարձեալ կրակեց։

— Այսպէս։ Հիմա ի՛նչ կ'ուզէք ը - րէք։ Լրատարը գնաց, ըսի ես։

Այն առեն կլօրիան վերջին անգամ

ԿՈՂՈՊԱՀԱՅ

Ա՛ր ծիծեռնակ, վարանաց թըռչնիկ,
Իր՞նչ տըրտմագին
Զայնիւ, ձայնիր՝ կ'եղանակես մօտ իմ
քանտին։
Միթէ վարուժանդ սիրուն
Հոս միայնա՞կ թողուց էեզ.
Ու դուն անմըխիթար կը հեծեծես.
Որի, լա՛ց ուրեմըն ինծի հետ, ինծի
հե՛տ։

Անթօս, անբարբառ, իր խմասուն եւ ամենարուեստ երդին ձայնանիչերը բանաւոր թէեւ տակաւ բառերով կը թարգմանէինք ներսը... լաց, լաց ինծի հետ, մեղի հետ, եւ ծիծեռնակը ստուարագոյն յանդերով կը դեղերփներէր, կը սրբագրէր մեր լացին ու կոծին անարուեստ չեչտը։ Եղկելի բանաւորներէն ո՞վ երբեք կրցած է տալ ճոչունին խինդն ու ողբը։ Համաչխարհային բանաստեղծութիւնը, նոյն իսկ իր հեղինակաւոր ձայներուն ու ժոմն ու չնորհովը, չէ հասած այն նրբաթել աւէշին, ուր թռչունին ձայնը կը հատկէի, աննմանօրէն կը կէտկիտուի, անոր բնազդական զգացումին իրրեւ հարազատ թարգմանը — զգացում բերկրութեան, ցաւի, կարօտի եւ սիրոյ։ Զարկ դուն, քերթող, որքան կ'ուզես, քու բառերուդ ճոյլը, փայփայելով անոնց դիրերն ու պիծերը, հնարաւոր բոլորչին ու հնարաւոր պայծառ երանգը տալու համար։ Թովէ, կախարդէ դուն, երաժիչտ, այդ բառերուն բնութիւնը, մանկ, որքան կ'ուզես եւ կրնաս հազարիդ թելերը, բայց երկուքդ ալ անկարող էք ծիծեռնակին կամ սոխակին խօսքը տալ մեղի։ Մարդիկ երարու հետ միայն կրնան մրցիլ։ Անքան ու անքառ, բնութիւնը անմրցելի է։ Ոչ մէկ արուեստ, ըլլայ ներկային, ըլլայ ամէնէն հեռաւոր ապագային, որքան բարձրանայ մեքենայով, չի կրնար թռչուն ըլլալ։ Մարդկային արուեստը ինք իրմով միայն քան մը կ'արժէ եւ, առ առաւելն, կը վնասէ իրեն կամ ուրիչին։ Չի կրնար նոյնիսկ ողբալ եւ հայրենի կարօտը տալ ճչդիւ։

***

— Եթէ Գագիկ հոս գալու ըլլայ, չատ պիտի բարկանայ. անգութ մարդ մըն է ան, չարունակեցի ես։

Հայերը, այր թէ կին, իրարու պատրաստ կը նայէին։

— Գագիկ մեր կարծածէն աւելի պիտի ըլլայ, մրմնջեց Ֆրէտ։ Սենեակին բազմութիւնը հասկցաւ տեսանք որ հոն քանի մօտ զրահականներ կային՝ մեծ մասով կիներ։ Հաստատ եթէ կարենայինք անոնք չհասնելու համար գործին մեծ մասը կատարած ըլլալ, գործին վրայ կ'ըլլայինք։ Վարը, ծառերուն միջեւ, տպաւորող պահակները տեսած պիտի ըլլան որ մեր դէմ չեն։ Հաստատ կը նկատէինք, չանկարծ անդուներէն դէպի տանիքը բարձրացող ոտքերու ձայներ առինք եւ մարդ մը, որուն բոլոր Հայերը եվրեմ անունով կը նկատէին, ներս մտաւ, սպառազէն տեսակ դէնքերով։

Բայց եվրեմ առանձին չէր։ անոր հետեւէն անծայր չղթայի պէս մէկ մէկ ներս մտան ուրիչ մարդիկներ եւ անկէ ծայրէ ի ծայր լեցուեցաւ։ Այդ մարդիկներէն ոմանք Թուրք նմանած էին, մեծ մասը սակայն Հայ էին։

(Շար.)

ԲԱՑԱԿ ԼԵԼԵՆ ԵՒ ԻՐ ԱԶՈՒՆ

— Ես հենց որո՞ւ են կարոտ, մորս եղբայրն էլ չկա, որ գնամ նրա մոտ, ինձ ուրախացնի, ասի՝ ես եկել եմ քեզ մոտ, ինչ ուզում ես՝ տուր ինձ, ես էլ կգնամ, կբերեմ քեզ համար, որ ինձ էլ ուրախանաս։ Ուրիշ ոչ մի ազգական չունեմ, որ գնամ նրանց մոտ։ Ես ինչ անեմ, որ ինձ ուրախացնեն։ Ես ինչ անեմ, որ ինձ էլ

Ինչման տուժեց Զեհտոլովաքիան

Մինչեւ համաձայնութեան հետեւանքով Գերմանիա ամբողջապէս ստացաւ այն, ինչ որ պահանջած էր Կոտբոպէրկի վերջնագրով, նոյնիսկ քիչ մըն ալ աւելի :

Պերլինի դեսպանախորհուրդը արդէն որոշած է չեխ - գերմանական սահմանները, որմէ կ'երեւայ որ Պերլին յաջողած է երկու կէտերու մէջ աւելի հող ձեռք ձգել քան պահանջած էր Կոտբոպէրկի մէջ :

Հողի ու բնակչութեան կորուստներէն զատ՝ Զեխոսլովաքիա ենթարկուած է ճարտարարուեստական ու անտեսական ծանր վնասներու : Եւ եթէ ապագային այն հողամասերն ալ, ուր հանրածանօթ պիտի կառուցուէր, անցնին Գերմանիոյ, այն առեն կասկածելի կը դառնայ թէ մնացեալ Զեխոսլովաքիան պիտի կրնա՞յ ապրիլ իբրեւ անկախ միութիւն եւ տնտեսապէս իր գոյութիւնը պահել, մանաւանդ որ Լեհաստան եւ Հունգարիա եւս հողամասեր կցած են իրենց :

Այս անդամատումով Զեխոսլովաքիա կորսնցուցած է 90 առ հարիւրը իր ածխահանքերուն, գրեթէ ամբողջը իր անտառներուն եւ փայտածուխի պահեստներուն, կէսը իր մետաղի հանքերուն, երկու երրորդը իր հիւսուածեղէնի ճարտարարուեստին, կէսը իր հագուստի գործարաններուն, ամբողջը չախճապակիի գործարաններուն եւ կէսը իր օծանելիքներու եւ խեցեգործական արտադրութեանց :

Իր ճամբաները եւ երկաթուղիի հաղորդակցութիւնը կտրուած են գերման սահմանապետներով : Փիլզէնի ազգային պաշտպանութեան գործարանները թէեւ կը մնան Զեխերու ձեռք, բայց երեք կողմէ շրջապատուած են Գերմանիայով : Նոյնիսկ Փրակայի լոյսի եւ փիլզէնի էլեկտրականութեան կեդրոնական կայանները մնացած են գերման հողամասերու մէջ :

Պերլինի դեսպանական խորհուրդին մէջ Գերմանիա իր ուզածը ստացաւ, որովհետեւ ամէն ընդիմութեան պատասխանեց , թէ ի հարկին զինու զօրութեամբ կը գրաւէ, եւ միւս դեսպանները տեղի տուին :

Ամբողջ Սոֆիան խուզարկուեցաւ մեկ օրուան մէջ

Հոկտեմբեր 13ին, զինուորական ուժերու պաշտպանութեան տակ՝ ոստիկանութիւնը տուն առ տուն խուզարկութիւն կատարեց Սոֆիայի մէջ, փնտռելով ինքնութեան թուղթ չունեցող եւ անբաղձալի անձերը :

Այս խստութիւնը հետեւանքն էր սպայակոյտի պետ զօր. փէյեւի սպանութեան :

Փողոցներու վրայ հսկող զինուորները ունէին ձեռնաւոր ամբողջ եւ սուինները անցուցած էին հրացաններուն : Ամբողջ քաղաքը կը ներկայացնէր պատերազմական վիճակի պատկեր մը :

Ամբողջ 19 ժամ ոչ ոքի թոյլ տրուեցաւ դուրս ելլել տուներէն , բացի զինուորներէ, ոստիկաններէ եւ զիւանագիտական մարմնի անդամներէ : Աւելի քան 350,000 հոգի բանտարկուած մնացին իրենց տուներուն մէջ :

Հաղորդակցութեան բոլոր միջոցները՝ հանրակառք, երկաթուղի, հեռաթոռ, հեռագիր եւն. կանգ առին : Միայն կը գործէր ձայնասփիւռը, որ առեն առեն կը տեղեկացնէր, թէ խուզարկութիւնը կը շարունակուի : Քաղաքին մէջ կեանքը դադրած էր :

Զերբակալուեցան քանի մը հարիւր հոգի, իսկ բանտ առաջնորդուեցան ձախակողմեան կուսակցութեանց, Գիւղացիական ումանկեդրոնական աւելի քան հարիւր զեկավարներ :

Կաթոլիկ եկեղեցին Աւստրիոյ մէջ

Աւստրիոյ գերման լրագրերը, Հէր Պիւրքէլ յայտարարեց նախկին մեծ ժողովի մը առջեւ, թէ կառավարութեան եւ Աւստրիոյ կաթոլիկ եկեղեցիի մէջեւ բանակցութիւնները խզուած են :

Յարձակելէ եօթ Վիէննայի արքեպիսկոպոս կարտինալ Իննի – ցկըի վրայ, ան ըսաւ թէ տեղի ունեցող ցոյցը Զեխերու եւ Հրեաներու գործն էր : Եւ աւելցուց .

— Ես հրամայեցի, որ 1· Վիէննայէն հեռանան անյապաղ այն բոլոր Հրեաները, որոնք Զեխոսլովաքիոյ հպատակ են, եւ այն բոլոր Զեխերը, որոնք անբաղձալի են :

2·— Այսօրուընէ սկսեալ փակուին բոլոր կաթոլիկ եկեղեցական պատկան դպրոցները :

3·— կաթոլիկ կղերականները զուրս մնան Զուտէթեան հողամասերու կցումին հետեւանքով արուելիք ընդհանուր ներումէն :

4·— Մերժել կաթոլիկ կղերականներու այն բոլոր ջանքերը, որոնց նպատակն է ներում ստանալ առք· Շուշնիկի համար, որ չուտով պիտի դատուի :

5·— Պահել եկեղեցիի եւ կառավարութեան միջեւ բանակցութիւնները :

Ժողովականները, որոնք լսեցին այս ճառը, ազդարակեցին թէ « պէտք է կեդրոնացման կայան դրկել Իննիցէրը» կամ «կ'ուզենք որ Իննիցէրը կախաղան հանուի այստեղ »:

Ազգ. վիճակահանութեան պարգեւներ

Ազգ· պարգեւախաղի 10րդ շարքին վիճակահանութիւնը տեղի ունեցաւ ուրբաթ գիշեր, Ռէնսի մէջ: Հինգ միլիոնի մեծ պարգեւը շահեցաւ 313,061 թիւը:

Հետեւեալ չորս թիւերէն իւրաքանչիւրը շահեցաւ մէկ միլիոն փր·— 752,752, 212,934, 184,606, 360,940 :

Հետեւեալ վեց թիւերէն իւրաքանչիւրը շահեցաւ 500,000 փր· — 063,292, 1,233,568, 594,865, 081,967, 978,165, 841,769:

01,718 վերջացող թիւերը շահեցան 100,000 փրանգ:

82,573 եւ 53,653 վերջացող թիւերը շահեցան 80,000 փրանգ:

21,611 եւ 15,655 վերջացող թիւերը շահեցան 50,000 փրանգ:

9892, 0586, 2158 եւ 7907 վերջացող թիւերը շահեցան 20,000 փրանգ :

146 վերջացող թիւերը շահեցան 10,000 փրանգ:

084 վերջացող թիւերը շահեցան 5000 փրանգ :

80 վերջացող թիւերը շահեցան 1000 փրանգ :

42 եւ 71 վերջացող թիւերը շահեցան 220 փրանգ :

5 վերջացող թիւերը շահեցան 110 փրանգ :

ԴԱՍԱԽՕՍՈՒԹԻՒՆ,

Ֆ. կ. Խաչի Փարիզի Մասնաճիւղի Նոր տարեշրջանի առաջին դասախօսութիւնը 22 Հոկտ., Շաբաթ երեկոյ ժամը ճիշդ 9ին, 8 Ռիւ Պօսիւէ, Փարիզ:

ԿԸ ԽՕՍԻ ԳԵՐ. ՏԻՐԱՆ ՎՐԴ. ՆԵՐՍՈՅԵԱՆ

Նիւթ՝ «Առանին կրթութիւնը»:

Կը հրաւիրուի հասարակութիւնը: Հիւրասիրութիւն Քէյով կարկանդակ: Ծախսերու մասնակցութեան համար կը գանձուի 3 ֆր.:

Թէյատեղաւ

Շ. ԿԱՊՈՅՏ ԽԱՉԻ ԱԼՖՈՐՎԻԼԻ ՄԱՍՆԱՃԻՒՂԻՆ ԿՈՂՄԷ

16 Հոկտ., կիրակի ժամը 3ին, Հայ Ակումբին մէջ

ԿԸ ՆԱԽԱԳԱՀԷ ՅԱՆՈՒՆ Շ. ՎԱՐՁՈՒԹԵԱՆ ՏԻԿ. Շ. ՄԻՍԱՔԵԱՆ

Սահերու Միութիւնը կը բեմադրէ «ՃԱՌԱՁ ԹՈՐՈՍ» (զաւեշտ):

Գեղարուեստական բաժինին կը նուագէ Թառիստ ԳԱՐԵԳԻՆ:

Մուտք 3 ֆրանք, փոքրերու 2 ֆրանք

ՎԵՐԱՄՈՒՏԻ ՀԱՆԴԷՍ

ՓԱՐԻԶԻ ՀԱՅ ԵՐԻՏԱՍԱՐԴԱՑ ԵՒ ԵՐԻՏԱՍԱՐԴ ՀԱՅՈՒՀԵԱՑ ՄԻՈՒԹԻՒՆՆԵՐՈՒՆ ԿՈՂՄԷ

ՆԱԽԱԳԱՀՈՒԹԵԱՄԲ Պ. ԱՐՇԱԿ ՋՕՊԱՆԵԱՆԻ

16 Հոկտ., կիրակի կէսօրէ վերջ ժամը 4էն մինչեւ կէս գիշեր: 8 Ռիւ Պօսիւէ, Փարիզ: Կը խօսին զոյգ Միութեանց ներկայացուցիչները: Գեղարուեստական բաժին եւ պար: Խնամուած պիւֆէ եւ օրքէսթր:

Մուտք 3 եւ 5 ֆրանք:

ՅԱՌԱՋ կը ծախուի Սէնթիւի շրջանին մէջ

42, Rue des Petits Carreaux, Փարիզ Mr. Pierre Marchal՝ խանութը:

ԵՓՐԱՏ ՆՈՒԱԳԱԽՈՒՄԲ

Ղեկավար Տ· ՕՆՈՍԵԱՆ

15, Rue du Pourtour, Clamart, Seine — Tél. Observatoire 13 - 45

Հեռաձայնել երեկոները 8էն վերջ :

Հայկական, եւրոպական եւ կովկասեան եղանակներ: Միակ նուագախումբը հաճելի դարձնելու համար ձեր հանգիստները, հարսնիքները եւ հաւաքոյթները :

ՇՆՈՐՀԱԿԱԼԻՔ

Տէր եւ Տիկին Թուիֆէնկեան եւ զաւակունք եւ իրենց փեսան Պ. Հայկ Սիմոնեան իրենց խորին շնորհակալութիւնները կը յայտնեն Կրընոպլի Հ· Բ· Դ· «Եօթնեղբայրեան» կոմիտէին, Հ· Կ· Խաչի Մասնաճիւղին, Տիկին Մուրատեանի, գաղութիս հայրենակիցներուն եւ ամէն անոնց որոնք անձամբ, գրաւոր եւ ծաղկեպսակով ցաւակցութիւն յայտնեցին Տիկին Աբշալոյս Սիմոնեանի (ծնեալ Թուիֆէնկեան) դառնաղէտ մահուան առթիւ: Թուղարկաւորութիւնը տեղի ունեցաւ Հոկտեմբեր 4ին եւ մարմինը ամփոփուեցաւ Կրընոպլի Մէն Թօք գերեզմանատունը:

ՅԱՅՏԱՐԱՐՈՒԹԻՒՆ

ՓԱՐԻԶԻ Թոքատի Հայրենակցական Միութեան ժողովը տեղի պիտի ունենայ 16 Հոկտ., Կիրակի կէսօրէ վերջ ժամը 2—4, Պ. Թրավէսեանի բնակարանին մէջ, 13 Rue Charles Calmus, Paris (13): Բոլոր հայրենակիցներէն կը խնդրուի ներկայ գտնուիլ,

Հ· Թրավէսեան, Ե, Դանիէլեան Ս· Պապիկեան:

Le Gérant : H. STEPHAN

Imprimerie A. DER (AGOPIAN)

17, Rue Deneume — PARIS (13)

ՋԱՆԱՋԱՆ ԼՈՒՐԵՐ ՔԱՆԻ ՄԸ ՏՈՂՈՎ

ՊՈՒԿԱՐԻՈՑ Պօրիս թագաւորը ունկնդրութեան ընդունելով Գերմանիոյ տնտեսութեան նախարար Հէր Փունքը, անոր շնորհեց Ս· Ալէքսանդրի չքանշանը :

ԴՈՐԾԱԶԳԿՈՒԹԵԱՆ չաբաթական տեղեկագրին համաձայն , հոկտեմբեր 8ին նպաստընկալ գործազուրկներու թիւն էր 350,229, որոնց 241,555ը այր, 18,674ը կին: Նախորդ չաբաթուան թիւն էր 339,816: Ուրեմն աւելցած են 10,413 հոգի: Այս յաւելումը մեծ մասով հետեւանք է աշխատանքի հրապարակին խանգարման, որ յառաջ եկաւ պահեստներու մասնակի զօրաշարժով :

ՌՈՒՄԱՆԻՈՑ պատերազմական նախարարը եւ օդնականը հրաժարեցան, վէճ մը ծագած ըլլալով նոր սպառազինութեանց մասին: Նախարարը, Զօր· Արկէսէանու, պաշտօնի կոչուած էր պատրիարք – վարչապետին դահլիճին մէջ, իսկ օդնականը՝ Զօր· կլաց, Ռումանիոյ վերազինման գործը յառաջ կը տանէր երեք տարիէ ի վեր :

Մ· ՆԱՀԱՆԳՆԵՐՈՒ վերազինումը փութացնելու համար, նոր ծրագիր մը առաջարկեց նախագահ Րոզվէլթ, որպէսզի Ամերիկան եւս չմնայ միւս պետութիւններէն: 1,250,000,000 տոլարի ծախք մը կը նախատեսուի այս նոր ծրագրին համար: Մասնաւորապէս մղում պիտի տրուի ամէն տեսակ սպառազինութեանց արտադրութեան :

ՔԱՆԹՈՆԻ ԱՆՁՆԱՏՈՒՈՒԹԻՒՆԸ պահանջեց ձախոն, թոռոյիկները ցրուելով օդանաւերու միջոցաւ: Հակառակ պարագային ընդհանուր յարձակողականի մը պիտի ձեռնարկէ ցամաքէն, ծովէն եւ օդէն, քարուքանդ ընելու համար քաղաքը, որ ունի 861,000 բնակիչ: Քաղաքին իշխանութիւնները այլեւս փոխադրուեցան: Միջոցներ ձեռք առնուած են, 400,000 քաղաքացիներու տեղափոխութեան համար :

ԵՐՈՒՍԱղԷՄԷն կը հեռագրեն թէ Պաղեստինի ապստամբները որոշած են քանդել բոլոր ճամբաները, որպէսզի անգլիական նոր ուժերը չկարենան չարժիլ: Վերջին 24 ժամուան միջոցին քանդուած են բազմաթիւ ճամբաներ: Ապստամբները խրամներ կը փորեն խճուղիներուն վրայ եւ կ'ողողեն զանոնք, պայթեցնելով ջրանցքները :

ՍՊԱՆԻՈՑ հանրապետական վարչապետը, Պ. Նէկրէն, ճառ մը խօսելով, յայտարարեց թէ խաղաղութիւնը կարելի է ապահովել վերահաստատելով միջազգային օրէնքը՝ ի նպաստ հանրապետական կառավարութեան եւ հանրաքուէ կատարելով երկրին մէջ: Այս առթիւ պահանջեց նաեւ եան կանչել օտար կամաւորները :

« ԼԵՀԱՍՏԱՆԻ ԱՍՏՂԸ », աշխարհի ամենամեծ օդապարիկը, որ կը պատրաստուէր ամենաբարձր թռիչքը կատարել դէպի երկինք, բռնկեցաւ եւ ոչնչացաւ փորձի մը պահուն: Շինութիւնը արժած էր 400,000 տոլար:

Հ. ՋԱՐԴԱՐԵԱՆ

ՎԻՐԱՒՈՒԾԱԲԱՆ - ԱՏԱՄՆԱՒՈՒԾԱԲԱՆ

44 Rue Dunkerque (ՄԷՋԸՐՍ ԿԱՌ ՏԻՒ ՆՈՒՌ)

Tél. Trudaine 42—69

Կ'ընդունի ամէն օր ժամը 14—20:

Աւտօմոպիլները ժամադրութեամբ:

ԿԱՐԱՊԵՏ Յ. ԷՄՄԷՐԵԱՆ

Maison E. CHARLES *հիմնուած 1869*

29 rue Mathis, Métro Crimée

Autobus: AJ, AV, CP, 52, 50/71 Tel. Botzaris 12—60

Կը ծախենք գոհարեղէններ, ամէն տեսակ ժամացոյցներ մատանիներ եւլն.: Նորոգութիւն ժամացոյցներու եւ գոհարեղէններու: Կը գնենք՝ բլաթին, ոսկի, արծաթ եւ գոհարեղէններ՝ նպաստաւոր գիներով:

Մի մոռնաք որ վստահելի ձեռքէ գնուած ոսկեղէն ու գոհարեղէնները անփոփոխ կը պահեն իրենց արժէքը:

Գաւառներէն եղած ապատրանքները կը կարգադրուին արագ եւ խղճմտօրէն:

ՀԱՅԵՐՈՒ ԺԱՄԱԴՐԱՎԱՅՐԸ

Ճաշարան ՓԼՕՐԻԱ

61, Rue Monsieur le Prince, Paris (6e)

Մէթրօ՝ Օտէօն եւ Սէն Միշէլ

Արեւելեան եւ եւրոպական խնամուած կերակուրներ :

ՐԱՖՖԻ

Փարիզահայերու միակ վայելուչ ճաշարանը

Տէր եւ Տնօրէն Մ· Գ. ՄԻՐԻՃԱՆԵԱՆԻ

9, RUE MAUBEUGE, Paris (9)·

Մէթրօ Cadet et le Peletier (Carrefour Chateaudun).

Հոն պիտի գտնէք ՈՒՈՐՈՒԱՏ կարգով պատրաստուած Արեւելեան եւ Եւրոպական կերակուրներու հարուստ ճաշացուցակ մը:

Ամբոխելի մաքրութիւն եւ անշնորհի սպասարկութիւն, անմիջապատ ժամերէն գինեբաժ:

Ամէն տեսակ ձաշկերոյթներու, թէյասեղաններու եւ շաքոյթներու կը տրամադրուի սրահ:

Ճաշարան "ԲԵՐԱ"

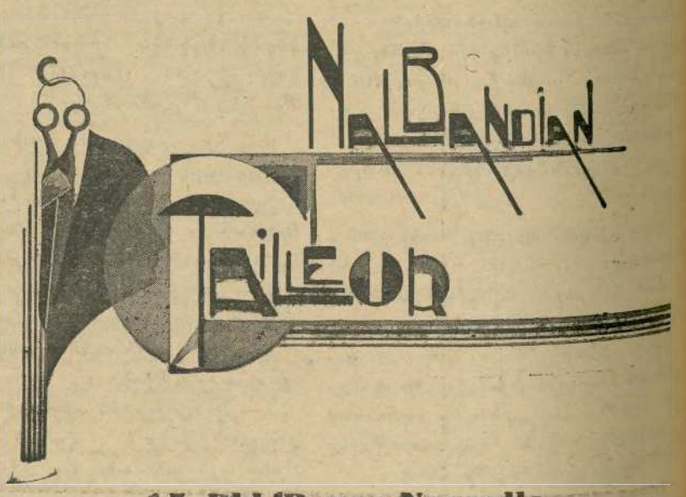
ՏՆՕՐԷՆ ԵՐՋԱՆԻԿ ՊԱԼԵԱՆ

9 Rue Provence, Paris 9e. *(Առաջին յարկ)*

Մէթրօ Le Peletier

Արեւելեան եւ եւրոպական կերակուրներ՝ պատրաստուած անարատ իւղով:

Hommes **Dames**

15, Bld. Bonne Nouvelle

Métro: Bonne Nouvelle — Tél.: Gut. 93-70

"ՇԻՐԱԿ"

Արեւելքի միակ իսկական օղին է: Անզուգական, Անմրգելի, Անխարդախ, Առաջնակարգ գօրագուցիչ ախորժակ բեր, պատրաստուած զուտ չամիչ ի միջոց Թով: Հայ ատենդական սեղաններն զարդ

ՐԱՖԸ ՏԻՒԶ

Զուտ խաղողէ քաշուած եւ անիսոնով սաստկացուած ուած ֆրանսական օղին է *ՐԱՖԸ ՏԻՒԶԸ*. Զգուշացէք արհեստական օղիներէ, որոնք ձեր ստամոքսը կ'այրէ գլուխերնիը չուր կը խմէ եւ կը վնասէ ձեր առողջ չուներան: Խմեցէք *ՐԱՖԸ ՏԻՒԶԸ* որուն համ, կազդուրիչ եւ ախորժ բաղա, կազդուրիչ եւ ախորժ փարեք ըլլալը ուած է:

Dalakupeian 8 Rue Sullie Dépôt: 7 Rue de la Paix, Marseille. Tél. Dragon 70—89

LE PREMIER QUOTIDIEN ARMENIEN EN EUROPE

ՀԱՐԱՉ — HARATCH

(Fondé en 1925) :-: R. C. Seine 276.286

Directeur et Propriétaire : SCH. MISSAKIAN
Rédaction et Administration
ԽՄԲԱԳՐՈՒԹԻՒՆ ԵՒ ՎԱՐՉՈՒԹԻՒՆ
17, Rue Damesme, PARIS (13e)

Téléphone : Glacière 15 - 79
Chèque Postal Paris 1678 - 63
(ԵՐԹԵՒԵԿԻ ՀԱՄԱՐ՝ Métro : TOLBIAC)

ԲԱԺԱՆՈՐԴԱԳՐՈՒԹԵԱՆ ՊԱՅՄԱՆՆԵՐ — ՏԱՐԵԿԱՆ ՎԵՑԱՄՍԵԱՅ ԵՒԱՄՍԵԱՅ

Ֆրանսա եւ Գաղութքներ	150 ֆրանք	75 ֆրանք	40 ֆր.
Ամերիկա եւ Իտալիա	265 ֆրանք	140 ֆրանք	
Ուրիշ երկիրներ	235 ֆրանք	120 ֆրանք	

ԵՐԵՔՇԱԲԹԻ
18
ՀՈԿՏԵՄԲԵՐ
HARDI
18 Octobre
1938

ԺԹ ՏԱՐԻ — 14e Année No. 3863

Խմբագիր՝ ՇԱՒԱՐՇ ՄԻՍԱՔԵԱՆ

ԳԻՆ 50 ՍԱՆԹԻՄ

ԵՐԿԱՒ ԽՕՍՔ

ԿԸ ԹՈՒԻ ԹԷ ՊԱՏՐԱՍՏ ՉԷԻՆ

Ամբողջ աշխարհ ուրախացաւ, երբ չորս վարչապետները Միւնիխի վազելով, գլուխ գլխի տուին եւ խախտեցին պատերազմը :

Հարց մը կը համարուէր այս բարեյաջող ելքը, այնքան արհաւալի պահու մը, երբ միլիոնաւոր բանակներ չարժման մէջ դրուած, հրամանի մը կը սպասէին, յառաջ խաղալու համար :

Անշուշտ վճռական դեր կատարեց չորս ղեկավարներուն խոհեմութիւնը, մեռսանաներորդ ժամուն : Որ եւ է յախտուն չարժուածքի կրնար պայթեցնել վառօդը : Մանաւանդ որ, զեմմանական զօրաչարժը վճռուած էր արդէն, իսկ Ֆրանսա դրօշի տակ առած էր առնուազն 4½ միլիոն զինուոր :

Այդ առթիւ կատարուած տնտեսական ծախքերն անգամ դիւրաւ պոռոտ կը պատճառեն :

Այսպէս, Ֆրանսայի ելմտական նախահաշիւը 225,000,000 տոլար կը հաշուէր սեպտեմբերի բացառիկ ծախքերը : Ուրիշ աղբիւրներու համաձայն, Պելժիա ծախսած է 6,180,000 տոլար, թէեւ բանի մը օր հաղիւ տեւեց զօրաչարժը, այն ալ մասնակի, ինչպէս Ֆրանսականը : Հոլանտան ալ տնտեսեցաւ 56,220,000 տոլար ծախսել, նախնական զօրաչարժի մը համար : Անգլիոյ բացառիկ ծախքերը կը հաշուեն մինչեւ 140,000,000 տոլար (60,000,000 տոլար՝ նաւատորմին, 75 միլիոն հակօդային պաշտպանութեան , եւ 25 միլիոն ալ կազարդել զինամթերու համար) :

Վաւերական տեղեկութիւններ կը պակսին Գերմանիոյ պին - ուորական պատրաստութեանց համար : Մասնագէտներ դիտել կուտան թէ Քրիմագրամի չրջաբերութիւնը աւելցած է մօտ 750 միլիոն տոլար : Արդ, այս դումարին 560 միլիոն տոլարը չրջաբերութեան հանուած էր սեպտեմբեր 23էն 30,--- Միւնիխի համաձայնութիւնն նախօրեակին : Ուրեմն կարելի է դնել մօտաւոր հաշիւը :

Չեխոսլովաքիոյ ծախքն ալ խոշոր դումար մը կը կազմէ : Միայն 28,110,000 տոլար ծախսուած համարձակ էին տպագնապալի պահուն, մէկ չաբթուան ընթացքին , իսկ պատրաստութիւնները կը չարունակուին ամիսներէ ի վեր :

Բոլոր բացառիկ ծախքերը միասին հաշուելով, իրազեկներ կը հաստատեն թէ 1,400,000,000 տոլարի նստած են վերջին զօրաչարժները :

Եւ այս՝ առանց որ եւ է ճակատամարտ մղուած ըլլալու :

Հիմա որ մղձաւանջը փարատած է, իրազեկներ կամ ազմկարարներ սկսած են յայտնութիւններ կատարել, գաղտնիքներ մէջտեղ հանել :

Կիրակի օր անգլիական թերթ մը կ'ողբար թէ երկիրը անպատրաստ էր պատերազմի համար : Այս առթիւ կը պատմէր թէ հակօդային թնդանօթները պակաս կուգային, ուրիշներ ալ անգործածելի էին եւայլն :

Անգլիացի նախարար մը, լորտ Ուինթըրթըն, պարագ սեպեց հրապարակաւ յայտնել թէ Ս. Միութիւնը ոչ միայն բացորոշ հաստատիքներ տուած չէր զօրծնակէս օգնելու Չեխոսլովաքիոյ, այլեւ ի վիճակի չէր, բազմաթիւ հրամանատարներ հրացանի բերնուած ըլլալով :

Մոսկուա իր դեսպանին միջոցաւ բողոքեց այս յայտարարութեան դէմ, բայց անգլիացի նախարարը պնդեց, ուրիշ յայտնութիւններ ալ կատարելով :

Փարիզի մէջ չատ աւելի իրար անցած են :

Անգլիոյ երեսփոխան Վալտրոն Ուինթըրթըն, «ողբալի» կոչած ըլլալով Ֆրանսայի օդանաւային ուժերուն վիճակը, կարգ մը թերթեր եւ երեսփոխաններ խուղ կը լեցնեն կրակին վրայ :

« Փառի Սուար » քննութեան մը ձեռնարկած է : Նախկին նախարար եւ ընկերվարական Ֆրոսար «օդանա՛ւ, օդանա՛ւ, օդանա՛ւ» կ'աղաղակէ, վարչապետէն պահանջելով 5000ի բարձրացնել թիւը : Նախկին վարչապետ Լէոն Պլում իր երկուան խմբագրականը նուիրած էր այս հարցին, ժխտելով չափազանցութիւնները, բայց իր կարգին խոստովանելով թէ Ֆրանսական օդաուրմիղը ստորադաս վիճակի մը մէջ կը գտնուի :

Ընականաբար աւելի յառաջ կ'երթան ազակողմեան տարրերը, իրրեւ ընդդիմադիր :

Երեսփոխան մը, Պ. Ֆէրնան Լօռան, անդամ բանակի յանձնաժողովին, դառնօրէն կը դանգատի թէ՝ բացի զրօշի տակ առնուած զինուորներէն եւ կարգ մը պաշտօնատարներէ, կազարդել դիմակ բաժնուած չէր Փարիզի ժողովուրդին, մինչեւ սեպտեմբեր 30: Եւ կը պատրաստուի աւելի ծանրակչիռ յայտնութիւններ ընել, հարցապնդում կատարելով :

Ուրիշ երեսփոխան մը, Պ. Ֆրէտէրիք Տիւփոն, նոյնպէս երեսան կը հանէ քաղաքացիներու պաշտպանութեան թերութիւնները, շնդալից փաստեր յիշելով : Այս ալ իր կարգին հարցապնդում պիտի կատարէ :

Եւ այսպէս բազմաթիւ հրատարակութիւններ ու ճառեր, ապացուցանելու համար թէ պետութիւնը պատրաստ չէր իր ժողովուրդն իսկ պաշտպանելու, ալ ո՛ւր կը մնար օգնութեան հասնիլ Չեխերուն :

Ուրեմն, պատերազմը եթէ խափանուեցաւ, դլխաւոր պատճառը այն է որ մեծերը պատրաստ չէին, վարկեանը նպաստաւոր չէին սեպեր, սպառնալիքին սպառնալիքով պատասխանելու համար :

Եղրակացութիւնը,--- զինուինք անյապաղ, որպէսզի չափազանց նոր նահանջներ կատարել, աւելի զերազանց ուժերու առջեւ ....

Շ.

ՎԵՐՋԻՆ ԺԱՄ

ԳԵՐՄԱՆԻՈՅ ՆՈՐ ԾՐԱԳԻՐԸ ԵՒՐՈՊԱՅԻ ԽԱՂԱՂՈՒԹԵԱՆ ՀԱՄԱՐ

Գործակցութիւն Արեւելեան Եւրոպայի մէջ

Լոնտոնի «Սընտէյ Տիմփէյ» թերթը, որ կը հրատարակուի կիրակի օրերը, իր առաջին էջին վրայ չընդալից խորագիրներով կը ծանուցանէ թէ Հիթլէրը Պերլինի բրիտանական դեսպանին պարզած է եւ մօտերս Մեծն Բրիտանիոյ եւ Ֆրանսայի ալիսի ներկայացնէ ծրագիրը մը՝ եւրոպական համաձայնութեան մասին : Թերթը այսպէս կ'ամփոփէ այդ ծրագրին հիմնական կէտերը.--

1· Հիթլէրը պատրաստ է երաշխաւորելու Ֆրանսայի բոլոր սահմանները :

2· Հիթլէրը պատրաստ է յայտարարելու թէ բրիտանական կայսրութիւնը այնպէս ինչպէս կազմուած է եւ իր ներկայ հողային հիման վրայ, կը համապատասխանէ Գերմանիոյ չահերուն :

3· Հիթլէրը պիտի առաջարկէ եւրոպական սպառազինութեանց դաշինք մը մէկ կողմէ Գերմանիոյ եւ Անգլիոյ, միւս կողմէ Գերմանիոյ եւ Ֆրանսայի միջեւ :

4· Գերմանիա, Ֆրանսա, Իտալիա եւ Մեծն Բրիտանիա բացորոշապէս յանձն պիտի առնեն դաշինք չկնքել Ս. Միութեան հետ :

5· Մեծն Բրիտանիա եւ Ֆրանսա Գերմանիան կատարեալապէս ազատ պիտի ձգեն արեւելեան Եւրոպայի մէջ :

6· Գերմանիոյ պէտք է վերադարձուին իր նախկին գաղթավայրերը որոնք Անգլիոյ կամ Ֆրանսայի հոգատարութեան տակ դրուած են Ազգերու Դաշնակցութեան կողմէ :

ԳԵՐՄԱՆԻԱ ԻՆՉԵ՞Ր Կ'ԵՓԷ ԹՈՒՐՔԻՈՅ ՄԷՋ

Նոր համաձայնութի՞ւն Իտալիոյ հետ

Ամմատական պաշտօնաթերթին քաղաքական խմբագիրը, Տիկին Ժընըվիեվ Թաղուբ, որ կ'աչխատակցի նաեւ Լոնտոնի Թերթերուն, ընդհանրապէս օգտուելով Ֆրանսայի արտաքին նախարարութեան չրջանակներէն, կիրակի օրուան քրոնիկին մէջ կը դրէ թէ Մուսոլինի նորէն տեղի տուած է Հիթլէրի պահանջներուն առջեւ : Եւ կը չարունակէ .

—« Երկկ իրիկուն Հոմմէն կ'իմանայինք թէ երկու դիկտատորներուն միջեւ գոյացած նոր համաձայնութեան հիմնական սկզբունքներն են.—

1· Գերմանեփտալական գերակայութիւն կեդր· Եւրոպայի եւ Պալքանեներու մէջ, դուրս ձգելով ժողովրդապետական ազգերը :

2· Խորհրդային Ռուսաստանը պէտք է հեռու պահուի Եւրոպայէն : Ոչ մէկ արդիւնաւոր համաձայնութիւն կարելի է երկու դիկտատուրաներու եւ ժողովրդապետութեանց միջեւ, ցորչափ այս վերջինները Թոյլ կուտան որ Ս. Միութիւնը որ եւ է դեր կատարէ Եւրոպայի գործերուն մէջ :

3· Հոմմ - Պերլին առանցքը պէտք է գործէ տիրաբար, որպէսզի Իտալիա կարենայ իր բազմակողմանի գերակշռութիւնը հաստատել Միջերկրականի ափագանին մէջ :

4· Վերջնապէս եւ կատարեալապէս կործանել գաղթային խնդիրը :

Միջերկրականի հարցին առթիւ, երկկ մեղի կը հաւատացնէին թէ Իտալիա կ'ուզէ ամէն գնով պահել Մայորքա կղզին եւ անոր զերիչխանութիւնը պիտի ստանայ Սպանիոյ ազգայնական կառավարութեան կողմէ, երբ վերջնապէս հաստատուի ան : Ուրիշ խօսքով Սպանիան գաղթավայրի մը պիտի վերածուի Իտալիոյ եւ Գերմանիոյ կողմէ : Այս վերջինը պիտի ստանայ նաւային կայան մը եւ տնտեսական չահագոյնութիւններ սպանիական Մարոքի մէջ :

Արեւելեան Միջերկրականի մէջ, Փանթէլլէրիայի եւ Երկոտասան կղզիներու ամրութիւններէն վերջը, կ'ըսուի թէ Իտալիա պիտի պահանջէ նաւային կայաններ յունական կղզիներուն եւ Թուրքիոյ մէջ, ի պաշտպանութիւն այն քաղաքական, տնտեսական եւ զինուորական դրութեան որ առաջին տեղը պիտի տայ Իտալիոյ՝ Դանուբի հարաւային մասին մէջ : Հիւսիսային Ափրիկէի Ֆրանսական գաղթավայրերու խնդիրն ալ օրակարգի վրայ է :

Հոմմի վարիչ շրջանակներուն մէջ դիտել կուտան որ եթէ Հոմմի Ֆրանսական նոր դեսպանը, Պ. Ֆրանսուա Փոնսէ ուղէ արտայայտուիլ տարտամ բառերով եւ հին դիւանագիտութեան յատուկ բացատրութիւններով, պարզապէս քաղաքավարի պատասխան մը պիտի ստանայ եւ նորէն ամէն բան առկախ պիտի մնայ : Եթէ Ֆրանսայի ներկայացուցիչը կ'ուզէ Մուսոլինիի վստահութիւնը չահիլ եւ դիւրացնել յետագայ բանակցութիւնները, պէտք է նոր պատասխան առաջարկներ ներկայացնէ, առանց փոխարինութիւն պահանջելու : Ֆաչական պաշտօնատարները կը բացատրեն թէ Իտալիա Միւնիխի մէջ մատուցած ծառայութենէն վերջը պահանջող է եւ Ֆրանսա պէտք է արագօրէն ընդունի իր պահանջները, առանց դիւանագիտական ձգձգումներու :

Միւս կողմէ, Իտալիա ապահոված է իր տեղը Գերմանիոյ տնտեսական ծաւալման ծրագիրներուն մէջ, ի սիրուս աչխարհի : Այսպէս, համաձայնած է Գերմանիոյ հետ, ազդեցութեան չրջան մը ստանալու համար Իրանի եւ Աֆղանիստանի մէջ :

Յայտնի է որ Քրուփ, Գերմանիոյ թնդանօթի թագաւորը , Տէմագ եւ Տուիքսպուրգ ընկերութեան հետ առաջարկ ստացած է ճանրարան մը հաստատելու Իրանի մէջ : Այս ապրանքը կ'արժէ

(Յուդերու շարունակութիւնը կարդալ Դ. էջ)

ՕՐԸ ՕՐԻՆ

«ՖՈՒԹՊՈԼ»Ը ԵՒ ԹՐՔՈՒԱԶԻՆ

Պոլսոյ թուրք թերթերը կը գրեին անցեալ սեպտեմբերին.—

Կրթական գործավարութիւնը որոշ չեց որ 17 տարեկան աղջիկները, աշակերտ միջնակարգ եւ բարձրագոյն վարժարաններու, հետեւին մարզական խաղերու, մէջն ըլլալով *ֆութպոլը* :

Նոյն թերթերը կը հաղորդեն վերջին թղթարերով .—

Մարմնակրթութեան մասնագէտ ուսուցչուհի Պայան Միւպէճճէլ Աբկան, որ պետութեան կողմէ Շուէյտ ղրկուած էր մարզական մասնագիտութիւն ձեռք բերելու համար, այս առթիւ դրած իր մէկ յօդուածին մէջ կ'ըսէ .

« Այս կերպով մեր երեւակայութեան մէջ կենդանացուցած նուրբ, բարեձեւ, ուժեղ երիտասարդ աղջիկներու սերունդի մը փոխարէն, ծնողներուն կասկածելի, կոշտ ու կոպիտ կիներու հօտ մը հասցուցած պիտի ըլլանք... : Ահա թէ ինչու կարելի չէ ու ճիշդ ալ չէ աղջիկներուն ֆութպոլ խաղցնել » :

Կը կարծեմ թէ պայան Միւպէճճէլ շատ ետ մնացած է : Այո՛ նուազն նահապետերազմեան է :

Անշուշտ կրթական գործավարութիւնը բան մը գիտէ որ *ֆութպոլին* ալ կը յանձնարարէ թուրք աղջիկներուն, իբրեւ մարզական եւ մանաւանդ մարտական կրթութիւն :

Թուրքերը Շուէտ՞ին պիտի սորվին տակաւին կրթութիւն :

Պոլսոյ թուրք թերթերը կը գրեին անցեալ սեպտեմբերին.—

Կրթական գործավարութիւնը որոշեց որ 17 տարեկան աղջիկները, աշակերտ միջնակարգ եւ բարձրագոյն վարժարաններու, հետեւին մարզական խաղերու, մէջն ըլլալով *ֆութպոլը* :

Նոյն թերթերը կը հաղորդեն վերջին թղթարերով .—

Մարմնակրթութեան մասնագէտ ուսուցչուհի Պայան Միւպէճճէլ Աբկան, որ պետութեան կողմէ Շուէյտ ղրկուած էր մարզական մասնագիտութիւն ձեռք բերելու համար, այս առթիւ դրած իր մէկ յօդուածին մէջ կ'ըսէ .

« Այս կերպով մեր երեւակայութեան մէջ կենդանացուցած նուրբ, բարեձեւ, ուժեղ երիտասարդ աղջիկներու սերունդի մը փոխարէն, ծնողներուն կասկածելի, կոշտ ու կոպիտ կիներու հօտ մը հասցուցած պիտի ըլլանք... : Ահա թէ ինչու կարելի չէ ու ճիշդ ալ չէ աղջիկներուն ֆութպոլ խաղցնել » :

Կը կարծեմ թէ պայան Միւպէճճէլ շատ ետ մնացած է : Այո՛ նուազն նահապետերազմեան է :

Անշուշտ կրթական գործավարութիւնը բան մը գիտէ որ *ֆութպոլին* ալ կը յանձնարարէ թուրք աղջիկներուն, իբրեւ մարզական եւ մանաւանդ մարտական կրթութիւն :

Թուրքերը Շուէտ՞ին պիտի սորվին

վ.Ա.Հ

ԱԹԱԹԻՒՐՔԻ ՀԻՒԱՆԴՈՒԹԻՒՆԸ ԾԱՆՐԱՑԱԾ

Փարիզի ռուսական օրաթերթը, «Պոսլետնիա Նովոստի», կ'իմանայ թէ Աթաթիւրքի հիւանդութիւնը ծանրացած ըլլալով, իրեն պիտի յաջորդէ Լոնտոնի դեսպանը, Թէֆիկ պէյ :

Մ. Նահանգներու անկախութեան ապատազինութիւնները

Վերջին տեղեկութեանց համաձայն, Մ. Նահանգներու նախագահին վերազինման ծրագիրը աննախընթաց համեմատութիւններ կը ներկայացնէ : Այսպէս, մասնագէտներու կարծիքն առնելով, նախագահը անհրաժեշտ կը դտնէ 500,000ի յաւելուածական բանակ մը կազմել, ինչպէս եւ 2300 ռազմական օդանաւեր, մեծաքանակ հակօդային թնդանօթներ, ծովեզերեայ եւ դաշտային հրետանի, գնդացիրներ եւն. ապահովել : Պատերազմական նախարարութիւնը զօրծի ձեռնարկած է արդէն, 2,000,000 տոլարի ապրանք մը տալով չարք մը զօրծարանատէրներու, որպէսզի անհրաժեշտ պիտոյքները եւ մեքենաները ճարեն եւ իրենց պաշտօնեաները մարզեն ռազմական արտադրութեանց համար :

Նախագահը իր ծրագիրը պարզած առեն չծածկեց թէ վճռած յաւելուածական միլիոններ ծախսել անմիջապէս, իրրեւ հետեւանք արտաքին դէպքերու : Այս մտահոգութեամբ, անմիջապէս միջոցներ ձեռք առնուեցան, վերջացնելու համար բանուորական վէճերը, ինչպէս եւ կառավարութեան եւ եղեկտրական ընկերութեանց միջեւ տիրող անհամաձայնութիւնը :

Նախագահը եւ նաւային ու զինուորական իշխանութիւնները ծրագիր մը կը մշակեն, Մ. Նահանգները օժտելու աչխարհի ամէնէն չարժուն սպառազինութեամբ, առանց նկատի առնելու հսկայական ծախքերը : Այս առթիւ նախատեսուած վարկերը 25 առ հարիւր աւելի են, բաղդատելով անցեալ տարուան հետ : Ամերիկեան թերթերը կը գրեն թէ ազգը մեծ մասով համաձայն է նախագահ Րոզվելթի ծրագրին եւ յանձն պիտի առնէ ամէն զոհողութիւն, զայն իրականացնելու համար :

Տասը միլիոն ռակի վարկ Չեխոսլովաքիոյ

Անգլիական կառավարութիւնը յանձնարարեց Անգլիոյ դրամատան անմիջապէս Չեխոսլովաքիոյ տրամադրութեան տակ դնել տասը միլիոն ռակի, իրրեւ կանխավճար, զօրծածուելու համար տնտեսական պէտքերու եւ մասնաւորապէս զպաթականներու օդնութեան : Այս առթիւ հրատարակուած զեկոյցը կ'ըսէ թէ անգլիական կառավարութիւնը պիտի ուսումնասիրէ չեխական կառավարութեան յաչադիրը, Ֆրանսայի հետ եւ պատասխան մը պիտի ղրկէ կարելի եղածին չափ չուտ : Մինչ այդ, անյապաղ չեխական կառավարութեան տրամադրութեան տակ պիտի դրուի տասը միլիոն ռակի վարկ մը :

ՉԵԽՈՍԼՈՎԱՔԻՈՅ ընկերվարական կուսակցութիւնը որոշեց քաչուել Բ. Միջազդայինէն : --- Զախախոմմեան թերթերը կը գրեն թէ գերմանական կառավարութիւնը պահանջած է իրեն յանձնել վախտական ընկերվարականները, համախնամարները եւն. :

ԹՈՒՐՔԻՈՅ ՏՆՏԵՍԱԿԱՆ ՎԻՃԱԿԸ

Ա.

Ի՞նչ է Թուրքիոյ տնտեսական վիճակը, ղէպի բարելաւո՞ւմ կը դիմէ, թէ ընդհակառակն ղէպի քայքայում:

Ահա հարցումներ, որոնց իրական պատասխանը կոչուած է պարզելու չատ մը այլ կէտեր ալ, եւ ամէնէն առաջ Թուրքիոյ ապագան, եթէ ճիշդ է որ մտահոգութիւնն է երկրի մը դլխաւոր հիմը եւ անկախութեան երաշխիքը:

Անտարակոյս, մասնագիտական վերլուծում մը չէ որ պիտի ընեմ: Նախ՝ ասիկա դուրս է օրաթերթի նեղ սահմանէն: Երկրորդ՝ «պետական վիճակագրութիւն» ըսուածը այնպիսի վատ մըն է, որուն երբեք կարելի չէ վստահիլ: Ուղածնուն պէս կը դարձնեն, կը կլորցնեն, կ'ուռճացնեն, եւ ահա դիմացդ կը դնեն առողջ ու գիտուկ պատկեր մը, երբ մօտէն դիտես թէ մարմինը հիւծախտաւոր է պարզապէս:

Ընդհանուր ակնարկ մըն է որ պիտի նետեմ, խոշոր դիծերու մէջ ներկայացնելու համար տնտեսութեան պատկերը:

Ամէնէն առաջ յայտնեմ որ, այս երանելի երկրին պիւտճէն ոչ միայն բաց չունի, այլ եւ հաւասարի դրոշ առուտուրի ակտիւութիւն կը ներկայացնէ, հակառակ անոր որ տարուէ տարի կ'աւելնան ծախքերը: Այսպէս, քանի մը տարի առաջուան 180 միլիոն ոսկինոց պիւտճէն՝ արդէն իսկ մօտ 250 միլիոնի բարձրացաւ այս տարի:

Ուրիշ կէտ մը: Պետական պաշտօնեաներու ամսականները կանխիկ կը վճարուին: Այսպէս, Օգոստոս 1ին կամ 2ին, Օգոստոսի թոշակը կը վճարուի: Եւ այս՝ տարիներէ ի վեր:

Երեւոյթ մըն է այս որ աննախընթաց է թրքական պատմութեան մէջ: Ատաթիւրք Համիտի չրջանին՝ կը պատահէր որ 10—12 ամսական դիւղուի: Սահմանադրութեան չրջանին ալ նեղութիւն կը կրէին եւ միայն արտաքին փոխառութիւններով կը յաջողէին ընել վճարումները:

Միւս կողմէ, միլիոններ արժող չինութիւններ: Մեծ մեծ չէնքեր կը շինեն, գործարաններ կը հիմնեն, քաղաքներ կը վերակազմեն, երկաթուղի կ'երկարեն:

Ուրի՞ց կը հայթայթեն այս բոլոր դրամները: Անշուշտ ժողովուրդէն, բան որ նոր թուրքիան միչեւ հիմա արտաքին փոխառութիւն չկիճեց:

×

Մտէք մասնաւոր անտեսութեան մէջ, եւ հոն ալ աչքի պիտի զարնէն բազմաթիւ նպաստաւոր կէտեր: Սպարէզները, ուր թուրքին հոտը չկար, հիմա լեցուն են թուրք արհեստաւորներով: Երբեմն ալ՝ բոլորովին անոնց վերապահուած: Թուրքը այսօր կրնայ խելք հասցնել ամէն արհեստի եւ մասնագիտութեան, սկսեալ որմնադրութենէն, երկաթագործութենէն մինչեւ ոսկերչութիւն եւ ճարտարագիտութիւն (երկրաչափ, ճարտարապետ, էլեկտրագէտ, եւն.):

Նոյն երեւոյթը առուտուրին մէջ: Հայուն, Յոյնին, Հրեայի յաջորդած է թուրքը եւ ձեռք առած առեւտուրի բոլոր ճիւղերը: Ամէն տեղ եւ ամէն ճիւղի մէջ՝ թրքական տուներ եւ ընկերութիւններ:

Մէկ խօսքով՝ Թուրքը սկսած է առեւտրական դառնալ, երբ նախապէս միայն պաշտօնեայ կամ ղինուոր կ'ըլլար:

Ուրանալ այս փոփոխութիւնը՝ կը նշանակէ աչք գոցել իրականութեան առջեւ, միայն զգացումէ տարուիլ: Ըսել թէ Թուրքիոյ մէջ բան չի կատարուիր, կը նշանակէ անտեսել չափելի փաստեր: Որովհետեւ այսօր կան չինութիւններ, որոնք պարզապէս հիացում կը պատճառեն:

Արդարեւ, չատ սխալ է ազգերը բաժնել ընդունակներու եւ անընդունակներու եւ Թուրքերը անպայման խօթել վերջին դասին մէջ: Այս դասաւորումը չինծու է բացարձակապէս: Ամէնէն յետամնաց ու ապուշ ժողովուրդն ալ կրնայ առաջդիմել ու «մարդ» ըլլալ, եթէ ունենայ զործե լու պատեհութիւններ: Մէկ դէշ կ'ընէ, երկու դէշ կ'ընէ, բայց երրորդին լաւ կ'ընէ: Այլ խօսքով, կ'իյնայ կ'ելլայ եւ կը վարժուի, ճիշդ քալելու ըսկսած երախայի մը նման:

×

Մինչեւ 1927, այս վիճակը կը պարզէր Թուրք ժողովուրդը: Ոչ-իսլամներ մէկ մասով զբաղած ըլլալով, ասպարէզը ամբողջովին անոր մնացած էր: Եւ ահա եռուն զործունէութիւն մը ամէն ճիւղի մէջ: Ավունդուք Զաուէ եղբայրները կը հաստատուէին ճիշդ Իրքունոսեանի զործատեղին եւ խրոխտաբար կը յայտարարէին թէ լեմոն պիտի քամեն մանիֆաթուրայի հայ իչխանին վրայ:

Նեմլի Զաուէները կը փայլէին իրենց կարդին, առուտուրէն յետոյ ձեռք զարնելով երկաթուղիի չինութեան եւ տիրելով հրապարակին:

Եւ դեռ չատ մը ուրիշներ, նորա լոյս կամ հին անչքուեներէն նչանաւոր զարձան յանկարծ:

Անդին՝ մանուածոյ մեծ ընկերութիւններ եւ զործարաններ, ինչպէս նաեւ Իշ զրամատունը՝ զլխաւորութեամբ ներկայ վարչապետ Ճէլալ Պայարի:

20—30 տարի ալ այսպէս, եւ երկիրը կը ծաղկէր, ունենալով ժողովուրդ մը որ վարժուած է բոլոր ճիւղերու մէջ: Վերջ ի վերջոյ, ո՞վ ըսաւ թէ առուտուրը բնաւորէ միայն Յոյնին, Հայուն եւ Հրէային: Ասիմճանական փորձառութեամբ, մեր չհաւնած Թուրքն ալ փառաւորապէս կրնայ տիրանալ այդ ճիւղին:

Բայց ասոր համար անհրաժեշտ էր որ պետութիւնը կարենար մէկ կողմէ տիրանալ, միւս կողմէ՝ օգնել նորահաստատ վաճառականութեան եւ ճարտարարուեստին, դիւրութիւններ եւ վարկեր տալով:

Թուրքիոյ դժբախտութիւնը այն է, որ, հազիւ չորս տարի կրցաւ դիմանալ: Այն ալ՝ չնորհիւ լճեայ գոյքերու եւ այլ աւարներուն, որոնք պատկառելի հարստութիւն մը կը կազմէին:

Զորս տարի յետոյ, պետական սընտուկը արդէն իսկ պարապ էր եւ հարկ էր կամ փոխառութիւն կնքել արտասահմանէն, կամ ժողովուրդը քամել:

Փոխառութիւնը անկարելի էր երկու պատճառով: Առաջին՝ դրամ արտդ չկար: Արեւմտեան չուկաները այնքան չհաւաքեր էին որ, օտար ազնաւորը կարեւորութիւն չէր տար Թրքական աշխարհին: Դէր կը կատարէին նաեւ քաղաքական նկատումներ: Երկրորդ՝ Իսմէթ փաչայի նման զօրավար մը չէր որ պիտի դիմէր այդ միջոցին, երբ դեռ ականջին մէջ կը մնար արձագանգը Լորա Քըրզընի պատմական ազգաբարութեան, ուղղուած Լօզանի խորհրդաժողովին, 1923ին.

— Քաղաքական անկախութիւնը ստացաք, բայց ոչ տնտեսականը:Վաղը նորէն պիտի ստիպուիք ձեռք բանալու մեզի...

Այս ծանր խօսքերը ականջովը լսելէ յետոյ, վարչապետ Իսմէթ փաչա կրնա՞յ միթէ ձեռք բանալ օտարին: Մանաւանդ որ իր նախարարներուն մեծ մասը նոյնպէս զինուորական անձներ էին, այսինքն իրեն նման դողոզ ու ինքնավստահ:

Եւ ահա սկսաւ տուրքի չարժ մը, աստիճանաբար երկարելով ու հաստնալով: Քանի դրամ կը պակսէր, նոր տուրք մը կը հաստատէին: Երբ տեսակը լրացաւ սկսան բացառիկ անուններ ստեղծել ու օր մը՝ տագնապի տուրբ (պուհրան), ուրիչ օր մը՝ հաւասարակշռութեան (միւվազէնէ), երրորդ օր մը՝ օդային (հավա), եւ այսպէս անվերջ:

Եւ որովհետեւ կառավարութիւնը զինուորական էր եւ պահանջը ստիպողական, տուրքերու զանձումը կատարուեցաւ զինուորական խստութեամբ:

×

Ժողովուրդը յամառեցաւ ուղղակի տուրքերու այդ այլազան ու ծանր բեռներու տակ: Բայց նորէն չնորհաթեցաւ տապնապը, քանի որ ջուրի պէս կը հոսէր կարիքը: Մէկ կողմէ զինուորական պատրաստութիւնները անդադար կ'աւելնային, միւս կողմէ հիմը կը դրուէր երկաթուղիի մեծ եւ ծախքոտ ծրագրի մը: Հարկ էր երկաթէ ցանցով մը պատել հսկայական երկիրը, որպէսզի պատերազմի պարագային կարելի ըլլայ մէկ տահմանէն միւսը զինուոր դրկել արագօրէն: Կը սիւներու մէկ թրծուած իսմէթ փաչա գիտէր թէ ինչ ըսել է երկաթուղիի չգոյութիւնը: Ռեղճ զինուորը հարկադրուած էր 20 — 30 օր քալել, ծանր բեռը չալակին:

Անհրաժեշտ էր նաեւ ինքնաբաւ դառնալ ամէն տեսակէտով, ունենալ գործարաններ որ պատրաստեն ամէն տեսակ զէնք ու ռազմանիւթ, ինչպէս եւ նախանիւթ: Ինչո՞ւ դուրսէն բերուն ռումբը, փամփուչտը, տաւտակը, վառօդը, չաքարը, եւն. եւն.: Բոլորը պէտք է չինել տեղին վրայ, պատերազմի պարագային կարօտ չմնալու համար:

Միայն տուրքով կարելի չէր դիմադրաւել այսքան հսկայական ծախքեր: Հարկ էր ձեռք առնել ճարտարարուեստական կարգ մը ճիւղեր եւ չահագործել:

Եւ ահա պետականացումի բաղաքականութիւնը, որ կացինի երկրորդ հարուածը տուաւ տնտեսութեան, առաջինն ըլլալով տուրքերու հարուածը: Որպէս թէ ճարտարարուեստը հովանաւորելու համար, կառավարութիւնը մէկիկ մէկիկ ձեռք անցուց տնտեսութեան գլխաւոր ճիւղերը եւ բնակար նարար ուղածին պէս ծախեց անոնց արտադրութիւնները: Այլ խօսքով՝ մենաշնորհ դարձուց տնտեսութիւնն ու առուտուրը, եւ այս ձեւով անուղղակի տուրքեր էջ մը ստեղծեց:

Ահա այդ հեղինակաւոր «Corriere» օրագիրը կը սխալի, իսկապէս այդ անձը Թուրք էր, եւ այնքան անզգամ որ, հասարակութիւնը ձայն բարձրացնելով՝ ոստիկանութիւնը կը ստիպուի զայն արտաքսել:

Ես Պ. Լեւոն Փանոսեանի կրպակին մէջ հազիւ կրցայ աւարտել «Corriere»ի դրած յօդուածը: Ցաճախորդներու խուժադուժը արդելք կ'ըլլար:

Նորաձեւ «նովէդէնթէաքօ» թաղականերու վրայ չարունակ հիւրերը կը փոխուէին, նորեր կը յայտնուէին հինեներուն՝ որոնք ջինջ մաքուր չողչողուն նման հեղինակաւոր աշխարհաձանաչի օրագրի մը մէջ: Այդ օրագիրը չատ դիւրաւ Հայերուս վրայ լաւ խօսելու յօժարութիւն ցոյց չի տար չատ անգամ՝ խարհային պատերազմէն վերջը: Երբ այդ օրագիրը կը գնահատէ Հայը, մենք հպարտ ղգալու ենք: Առաջին անգամ որ Թուրքն Մամուլեանի անունը չարժանաւորի վարպետներուն հետ կը յիշատակուի Մամուլին մէջ չոնդպիլ ընդունելութիւն գտաւ, նոյն Մամուլեանը խօսիլ քննադատուելու Corriere արուեստագէտ քննադատին: Այն տեղ խմբագրութեան ներկայացաւ Պ. Բագարատ ուսանողը՝ եւ անոր երեսին գարկաւ այդ անիրաւ քննադատականը: Արուեստագէտ յօդուածագիրը՝ հասկնալով իր սխալը, ուրիշ յօդուածով մը արբագրից իր սխալը, անտարակոյս ոչ թէ ուանողին խօսքերէն ազդուելով, այլ ըմբռնելով թէ իրաւցնէ անիրաւութիւն էր Հայը զրկել իր ունեցած արժանիքներէն:

Արուեստի պարապողին մէջ պիտի չէ փնտռել ներքին մարդը:

Օսկար Ուայլտ թէեւ ամէնէն հզօր արուեստագէտը, պերճ վարպետը կը համարուի, սակայն անոր զրականութեան քննադատները երբեք իրաւունք չունեցան հարցականի եւ խմանալ թէ ինչո՞ւ ան բանտարկուեցաւ:

Նոյն ինքն Օսկար Ուայլտ կ'ըսէ՝ որ երբ վարպետ Ջուքթահէաքի մը նուագած մէկ զեղեցիկ կտորը կը լսենք՝ երբեք չենք ուզեր մտածել թէ Ջուքթահկին լարերը առնէմներու ոտիքներով պատրաստուած են:

Մենք այս տողերուն մէջ նկատի առնք հայ ներկարարներու արուեստի յաջողութիւնը: Ո եւ է Հայու յաջողութիւնը մեր ազգին պարծանք կը համարուի: Մտածենք որ այդ արուեստի համեստ վարպետները բարեաւէն իրենց յաջողութեան մէկ, եւ անով ոչ միայն պարծանք, այլ օգտակար ըլլան հայ ժողովուրդին:

ԱՏՐՈՒՇԱՆ

«ԼՈՒՍՏՐԱՖԻ»Ն ՕՏԱՐ ՊՈՂՈՏԱՆԵՐՈՒ ՎՐՁՁ

Մշուշ աչնանային օր մը, ճարտարապետ Պ. Ա. Պասմաճեան ինծի ներկայացուց չազանակագոյն երիտասարդ մը. եւ անոր ըսաւ.

— Վահէ, խնդրածդ յայտնէ. ահա այն անձը որ քեղ կրնայ զոհացնել:

Ես կրծատապով անհանգիստ էի, ու հետս առի այդ անծանօթ Սկիւտարցի հայ երիտասարդը, Միլանոյի Տօմայի չուրջը ման եկայ: Մշուշը փոշիացած ապակիի նման թոքերուս մէջ մտնելով՝ կուրծքս կը խարտոցէր: Ես ղժուարաւ կը շնչէի, ու առանց յուսահատելու՝ անծանօթ Իտալացիներու դիմելով՝ փնտռցայ Ֆոնթանայի կողմերը անկիւն մը կը խնդրէի Պ. Վահէի համար, եւ գործը կը կարգադրուէր: Քանի մը օր վերջը մեր Հայը իր «լուստրաճի»ի արկղիկը հոն դրած, աշխատանքի ձեռք կը զարնէր: Ես ապահով էի անոր յաջողութեան:

Տասը տարի վերջը, ես դինքը դտայ Փիացա Մէդրզոնթիի մէկ անկիւնը, բայց չճանչցայ: Ան ինքզինքը ծանօթացուց. յիչեցուց անցեալը, ինծի ցոյց տուաւ իր տիկինը որ բազմած՝ անդադար կը չարժէր դրամընկալ արկղի անիւը:

Ես կը գտնուէի այդ «ՄալօնէՕրիէնթալէ»ի մէջ. եւ իմ աչքերուս չէին հաւատար: Իտալացի երիտասարդներ սեւ համազդեստով՝ աթոռակներու վրայ նստած՝ կը մաքրէին չաճախորդներու կօշիկները: Այդ կրպակէն ներս կիներու ու այրերու հոսանքը կը չարունակուէր՝ առտուան ժամը ութէն մինչեւ իրիկուն ութը:

Հոն մեր հայ «լուստրաճին» վայելչօրէն հագուած՝ մեծահարուստ կալուածատէրի մը նման՝ իր վեհաշուք հեղինակութիւնը ցոյց կուտար:

Այդ օրէն մինչեւ այսօր անցած են վեց տարիներ: «Մալօն Օրիէնթալէն» այնքան մեծ յաջողութիւններ ունեցաւ որ Միլանոյի ամէնէն պատկառելի օրագիրը, «Corriere della Sera»ն (8 հոկտեմբեր 1938 կէսօրուան հրտ.) ընդարձակ յօդուած մը ընծայեց անոր:

Տիկին Վահէ Էքմէքճեանի եղբայրը՝ Պ. Լեւոն Փանոսեան այդ «լուստրաճի»ի արուեստով կը պարապի ասկէ չորս տարի առաջ. Տմօյի հրապարակի Մէնկոնի անուն ամէնէն բանուկ փողոցը:

Ան երէկ կը հարցնէր թէ կարդացե՞ր էի «Corriere» լրագիրը, ու ինձ կը յանձնէր թերթը: Ես ուրախութեամբ կարդացի մեր հայ «լուստրաճի»ներու դովեստը: Եւ տեսայ որ օրագիրը կը խոստովանի թէ այս ամենակարեւոր համեստ արհեստը՝ հոս Միլանոյի մէջ ազնդուստրիական յեղաչրջում կրած է Հայերու նախաձեռնութեամբ: Մենք ցոյց են տուած «իրենց ընդունակութեան գերազանց արդիւնքը»— I frutti di loro abilita superlativa».

Լրագիրը կը յիչէ թէ ամէնէն առաջ «լուստրաճիութիւնը հոս սկսած է Թուրք մը, «օրֆէս զրած ըլլալով, ժողովուրդը զայն Թուրք կ'անուանէր, կի տուրքերու ենթարկեց ժողովուրդը:

Հետեւանքը եղաւ կատարեալ քայքայում, ինչպէս պիտի տեսնենք:

ԴԷՏ

ՁԵՑԹՈՒՆԻ ԱՁՔԸ

Հեղինակ՝ ԹԷԼՊՕԹ ՄԸՆՏԻ — Անգլ. թարգմ. Ա. ՀԱՒԷԼԵԱՆ

Սանդուղը անոնց ծանրութեան տակ կոտրեցաւ, որուն վրայ Եփրեմին հրամանդով վերջին եկողները նստան վերի սանդղամատներուն վրայ:

Նաւեկներէն չատերը ջահեր ունէին, որոնց կծու ծուխը չունչով լեցուած այդ վայրը անտանելի մառախուղով մը պատեց:

Երեք մարդ Եփրեմին քովը երթալով տեղի ունեցած դէպքերու մասին սկսան լուսաբանութիւն տալ: Կարծեմ վինքը կը ճանչնային իրրեւ տեսակ մը խմբապետ եւ հրամայական երեւոյթ մը ունէր, բայց ամէնքն ալ մէկ ան զամէն կը խօսէին եւ հայերէն լեզուով, այնպէս որ մէկ երկու բառ հասկրնային հասկնալ: Մինչեւ իսկ Ֆրէտ, հակառակ լեզուներու մէջ ունեցած իր ձիրքին, անոր պոչն ու զլուխը հազիւ կրնար դանդաղնել:

Մենք երեքս ամբոխը ճեղքելով եւ կինները մէկ կողմ հրելով, զացինք կլօրիային քովը կեցանք: Անոնք մարդոցը ուշադրութիւնը ուղեցին մեր վրայ հրաւիրել, բայց վիճաբանութիւնը այնքան տաք էր որ չէին ուզեր անկից հրաժարիլ եւ կիները ի զուր կը ճչային:

— Կարծեմ դուրս կրնանք ելլել, պոռացի Ուիլին ականջն ի վար: Բայց ան զլուխը թօթվեց: Առ նուազն վեց հոգի կեցած էին ծուղակին վրայ եւ չէինք կրնար զանոնք մէկ կողմ հրել, որովհետեւ տախտակամածին վրայ չարժելիք ուրիչ տեղ չկար:

Ուստի Ֆրէտին դառնալով դարձեալ պոռացի.

— Ձե՞նք կրնար այս աւազակները սանդուղներէն վար զլորել եւ վրանին կոխկրտելով խոյս տալ:

Ֆրէտ կրկին զլուխը չարժեց եւ չարունակեց անոնց խօսակցութեան հետեւիլ, աչխատելով վիճաբանութեան բնոյթը իմանալ:

Վերջապէս մէկը թոքերուն բոլոր ուժովը պոռալով հասկցուց Եփրեմին որ լրատարին Զէյթունի զրկողը ես եղած եմ: Ուրեմն պէտք է որ կախումի: Ու սկսաւ ձեռքի չարժումներ ընել: Մարդիկ սկսան սանդուղներէն վար դէպի բազմամբոխ տախտակամածը վազել եւ Ուիլը ինծի հետ չփոթելով քանի մը հոգի զայն առաջ քըշեցին: Տանիքին ծակէն զլուխ մը երեւցաւ որուն հրահանգուեցաւ որ վազելով չուան մը բերէ: Ատճանակս գտած չէի, հրացանս ալ կռնակէս կախուած էր, զոր ամբոխին պատճառով չէի կրնար չարժել: Բայց Ֆրէտ պատրաստ կոլտ ատրճանակ մը ունէր իր հետեւի դրպանին մէջ, որուն փողը անմիջապէս Եփրեմի ականջին ուղղեց: Ձեմ դիտեր թէ Ֆրէտ ինչ ըսաւ անոր, միայն դիտեմ թէ անոր համոզումները փոխուեցան, եւ լռութիւն պռոաց: Եւ այն մարդը որ Ուիլը կաչկանդած կը պահէր՝ զայն ատգամ ձգեց ճիշդ այն վայրկեանին, երբ զգուելի չուանը, ծայրը խեղդակապով ա՛ր, տանիքէն վեր կ'երկարէր:

Ծակին բերանը նոր մարդ մը երեւցաւ, որուն զէմքը չէի տեսներ.— մարդու ձեւով մէկը որ իր արիւնթաթաւ բազուկին մնացորդը դէպի մեղ կ'երկարէր եւ անընդհատ կ'արձակէր: Քիչ վերջ ամենահետաքրքրական անկիւնի մարդիկն անգամ խնդրին տեղեկացան եւ քար լռութիւն տիրեց: Մարդը տասնեակ անգամներ կրկնեց իր պատմութիւնը, կարծէք զայն գոց սորված ըլլար, բերանէն փրփուր կը հոսէր եւ ջարդուած բազուկը կը չարժէր չարունակ: Տասներկուերորդ անգամին նուազեցաւ եւ սանդուղներէն զլխիվայր զլորեցաւ, եւ մարդիկ իրենց ուսերուն վրայ առնելով, զայն դարձեալ վեր բարձրացուցին:

— Ի՞նչ կ'ըսէ այս մարդը, փսփսաց Ֆրէտի ականջն ի վար: Բայց ան կլօրիային քով կ'աճապարէր, եղելութիւնը պատմելու:

— Քիւրտերը կուգան կ'ըսէ: Կ'ըսէ նաեւ թէ Թուրքերը երկու դունդ քըրտական հեծելազօրք զրկած են Հայերը «պաչտպանելու» համար: Այդ քիւրտերը դիւղերը ճամբայ ելած են, որոնք մարդուն երկու ձեռքերն ալ կտրեր են, բայց ինքզինքը ծառ կեղծելով յաջողեր է փախչիլ: Կը պատմէ որ ժողովուրդին ոտքը կոտրելով՝ կը բռնադատեն այդ վիճակի մէջ մինչեւ Տարսոն քալել, խակ կիներն ու աղջիկները կը հաւաքեն, ծախու հանելու համար: Տարէց կիներն ու փոքրիկ երախաներն ալ որպէս տեսակ մը մարդանք կը դործածեն: Քիւրտերու մասին լսուածները խմացո՞ծ էք: Անոնք այդ մարդանքը բէմէննէրէն (կարմիր մարդ) աւելի ահաւոր կու է:

Սենեակին մէջ հղումներուն լեզուները բռնուեցան կարծես: Ամէն ոք անչարժ կեցած, Եփրեմին կը նայէր: Ան որ այնքան դիւրութեամբ մէկու մը կախուիլը հրամայած էր, հիմա տեխպուած էր իր ուսերուն վրայ նոր պատասխանատուութիւններ ստանձնել:

Բայց Եփրեմ նոր ծրագիր մը պատրաստած չէր դեռ ու անդլերէն չէր դիտեր: Աչքերը խոշոր բացած՝ դողդողացող մատներով վերարկուս բռնեց եւ խեղդուկ ձայնով մը եւ հայերէն լեզուով հարցում մը ուղղեց: Չամայնալեզուն աւելի լաւ պիտի հասկնայի այդ պահուն, քան այն ինչ որ կ'ըսէր:

— Ֆրէ՛տ, ի՞նչ կ'ըսէ:

— Կ'ուզէ դիտնալ թէ Գագիկը որքան ժամանակ է որ հոս կը գտնուի:

— Գագի՛կ, կրկնեց Եփրեմ, օձիքը բռնելով: Այո՛, այո, այո, Գագի՛կը պիտի զայ:

— Շատ աղէկ պիտի ըլլանք: Գագիկ չուտով հոգ կ'ընէ: Գագիկ մեր բոլոր Քիւրտերը պիտի մորթէ. մեզ կը պահէ ան, ըսաւ մէկը անկիւնէն անդլերէն լեզուով:

— Գագի՛կ, պընդեց Եփրեմ. Գագիկ պիտի զայ:

Բայց ես դիտէի որ Գագիկ պիտի չգար, ոչ այդ դիշերը, ոչ ալ ուրիշ տեղ: Ու Եփրեմ մոլեգին անհամբերութեամբ ինձմէ պատասխան կը ըսէր:

ԳԼՈՒԽ 11

Վայրկեանի մը համար այրերու եւ կիներու այդ մտահոգ բազմութեան անթափանցելի փոթորիկը զարձաւ որ Գագիկը ճանչնալու խոստովանեցայ, ես որ անոր լսածներ մը զրկեցի, ես որ հինգ վայրկեան առաջ ամբոխին ծակէն վար ինկած իւղոտ նէն պիտի կախուէի, ես ուրիսի անոնց տիպուած պէտք է հնազանդէի անոնց պահանջներուն:

(Շար.)

ԲԱՑԻՑ ՆԵՐԵՑ ԿԻ ՂՈՐՈՒՆ

— Ախեղի աբա՛խ... Ախեղի ա՛ղբեր, ի՞նչ կ՚ելլայ, ձեզի մեռա՛ր: Ծօ խալա՛տ, ձեզի՝ ֆ ձեզի ալ տարբ: — Ի՞նչ կ՚ելլայ, խալա՛տ... Ախեղի ա՛ղբեր, ես ծօ, չուտ... — Խալատ ալ ա՛ղբ ալ ես ծօ, ես ալ ա՛ղբ եմ, ես ալ ա՛ղբ եմ, ամէն մարդ ա՛ղբ է, ամէն ինչ ա՛ղբ է, ամէն տեղ

30 միլիոն մարք եւ նախապէս պիտի տրուէր անգլիական հաստատութեան մը :

Հաղիւ քանի մը օր առաջ, Հիթլէր, իբրեւ բանակին վերին հրամանատարը, գնդապետութեան բարձրացուց գերման սպայ մը որ մեծ պատերազմին առեն Իրան եւ Աֆղանիստան ղրկուած էր Գերմանիոյ ընդհ. սպայակոյտին կողմէ եւ որ իր կատարած գործերուն չնորհիւ յորջորջուած էր «Գերման Լորընսը» :

Այսօր գերմանական կառավարութիւնը այդ սպային յանձնած է զանազան պաշտօններ այն բոլոր երկիրներուն մէջ որ կապեր ունին բրիտանական կայսրութեան հետ, մէջն ըլլալով Թուրքիան եւ Հնդկաստանը : Ինչպէս կը տեսնէք, երկու դիկտատորներուն նոր համաձայնութիւնը շատ ընդարձակ է եւ միայն Եւրոպայի մէջ կանգ չառներ :

Ինչպէ՞ս պիտի գոնացնեն Հունգարիոյ պահանջները

Փրակայէն կը հեռագրեն թէ Հունգարիոյ եւ Չեխոսլովաքիոյ բանակցութիւնները պիտի վերսկսին, չնորհիւ դիւանագիտական միջամտութեանց : Գերմանիա եւ Իտալիա մասնաւորապէս պնդած են որ նոր փորձ մը կատարուի, ուղղակի բանակցութիւններով լուծելու համար խնդիրը : Առ այժմ մէկդի դրուած է չորս մեծ պետութեանց վարչապետներուն դիմելու ծրագիրը, քանի որ Ֆրանսա եւ Անգլիա արամադիր չեն նոր ժողով գումարելու, իսկ Գերմանիա կը նախընտրէ որ վէճը լուծուի ուղղակի բանակցութիւններով : Իտալիա նախապէս համաձայն էր չորս մեծ պետութեանց վարչապետներու խորհրդակցութեան, բայց այժմ ընդունած է գերմանական տեսակէտը, եւ կ'ուզէ որ բանակցութիւնները կատարուին Հռոմի եւ Պերլինի հովանաւորութեամբ : Թէ Գերմանիա եւ թէ Իտալիա ընդհանրապէս նպաստաւոր են Հունգարիոյ պահանջներուն հանդէպ, սակայն Պերլին չուզեր որ Ռումէնիան ալ անդամատուի :

**** Հռոմէն կը հեռագրեն թէ ֆաշական մեծ խորհուրդը ժողով պիտի գումարէ այս գիշեր, քննելու համար Հունգարիոյ եւ Չեխոսլովաքիոյ վէճը : Եթէ խաղաղութիւնը վտանգուի, Իտալիոյ մէջ նպաստակայարմար կը գտնեն որ չորս մեծ պետութիւնները միջամտեն :*

Ուրիշ հեռագրի մը համաձայն, Ռումանիա եւ Եուկոսլաւիա բողոքագիր մը ուղղած են Հունգարիոյ, բանաւոր եւ ընդունելի չգտնելով անոր պահանջները :

**** Հունգարական աղբիւրէ կը հաղորդեն թէ Չեխերը մեծ ուժեր համախմբած են սահմանագլուխին վրայ, գնդացիրներով եւ հրասայլերով : Հունգարիոյ հիթլէրականները թուրցիկներ բաժնեցին, պահանջելով հրաժարեցնել օրուան կառավարութիւնը եւ անմիջապէս զինուորական դործադուլեան ձեռնարկել Չեխոսլովաքիոյ դէմ :*

Երուսաղէմ պաշարուած

Հոկտեմբեր 16 թուակիր հեռագրի մը համաձայն, Երուսաղէմ ամբողջեալ քաղաքի մը վերածուած է, եւ ամէն օր ծանր դէպքեր կը պատահին : Ռումբ մը պայթեցաւ Էմմէլի մզկիթին (Սողոմոնի տաճար) չուրջը : Զորս Արաբներ, որոնք պահակի դեր կը կատարէին, վիրաւորուեցան : Նոյն օրը երկրորդ ռումբ մը նետուեցաւ, մեծ խուճապ առեղծելով : Ռմբաձիգը զոհ գնաց իր իսկ նետած ռումբին : Ապահովութիւնը այն աստիճան խանգարուած է որ զինուորական իշխանութիւնը հրամանագրով մը յանձնարարեց հին քաղաքամասի բնակիչներուն իրենց տուներէն դուրս չելլել 24 ժամ : Երուսաղէմի անմիջական չրջականերուն մէջ ընդհարում մը տեղի ունեցաւ արաբ ըմբոստներու եւ անգլիական զօրքին միջեւ : Երեք Արաբներ սպաննուեցան, եւ անգլիացի տասնապետ մը վիրաւորուեցաւ : Կռիւ մըն ալ կաղպի չրջակաները պատահեցաւ : Ապստամբները ական մը գրին միջազգային գծին վրայ եւ փախան, բայց անգլիական զինուորները յաջողեցան պաշարել խումբը : Երեք ապստամբներ սպաննուեցան, երկու հոգի ալ գերի բռնուեցան :

Ռամլէի մէջ, որ երկաթուղիներու կարեւոր կեդրոն մըն է, զինուորական իշխանութիւնը հարցաքննութեան ենթարկեց 300 բնակիչներ, անգլիացի զինուորի մը դէմ կատարուած յարձակումին առթիւ : Եաֆայի բնակիչները որոշեցին ընդհ. գործադուլ հռչակել, բողոքելու համար զսպողական անօրինութեանց դէմ : Հայֆայի մէջ ալ խռովութիւններ ծագեցան եւ նաւթապիծը կրակի տրուեցաւ : Զինուորական տեսանը մահուան դատապարտեց չորս Արաբներ :

Ոչ-պաշտօնական տեղեկագրի մը համաձայն, 358 հոգի սպաննուած են Պաղեստինի մէջ, հոկտ. 14ն 15 :

Առաջարկ զինելու աշխարհի բոլոր Հրեաները

Վարչապետ Սիոնական կազմակերպութեան վերաքննական խմբակցութիւնը յայտարարութիւն մը հրատարակեց որով կ'ա-ռաջարկէ զինուորական կրթութիւն տալ աշխարհի բոլոր երիտասարդ Հրեաներուն, պաշտպանելու համար «Պաղեստինի հրէական պետութիւնը »:

Յայտարարութիւնը այս առթիւ խստօրէն կը քննադատէ Մեծն Բրիտանիան, որուն քաղաքականութեամբ « Հրեաները միշտ փոքրամասնութիւն մը պիտի մնան Պաղեստինի մէջ »: Յետոյ կը թելադրէ զինեալ ընդդիմութիւն ցոյց տալ այդ ծրագրին դէմ, «որ պիտի վճացնէ Սիոնականութիւնը » : Եւ կը հրաւիրէ աշխարհի բոլոր Հրեաները որ անմիջապէս ձեռնարկեն զինուորական կրթութեան, որպէսզի «եթէ արաբական կառավարութիւն մը հաստատուի Պաղեստինի մէջ, կարենան զինու զօրութեամբ նուաճել ամէն հրէական գաղութ, ամէն քաղաք եւ գիւղ » :

Յայտարարութիւնը կը ծանուցանէ նաեւ թէ արեւելեան Եւրոպայի Հրեաները մօտերս «խորհրդարան մը» պիտի գումարեն Վարշաւայի մէջ, միջոցներ դտնելու եւ ամբողջ Պաղեստինը հրէական հայրենիքի վերածելու համար :

Ի՞նչ կ'անցնի կը դառնայ Խ. Միութեան մէջ

Մոսկուայէն Վարշաւա հասած լուրերու համաձայն, ազգ. պաշտպանութեան քաղաքական - կուսակցական վարիչը, Մեխլիս, ծրագիր մը յօրինած է բանակին վերին հրամանատարութեան վերակազմութեան համար : Այս ծրագիրը կը տրամադրէ ընդլայնել կարմիր բանակի քաղաքական վարիչներուն իրաւասութիւնները, սահմանափակելով սպաներու իրաւունքը : Ծրագրին համաձայն, Սթալին պիտի ստանձնէ զինուորական գերագոյն խորհուրդին նախագահութիւնը, որ մինչեւ հիմա յանձնուած էր մարաջախտ Վորոշիլովի :

Զինուորական խորհուրդի նախագահին իրաւասութիւնները զգալապէս պիտի ընդարձակուին, ինչ որ մեքենաբար պիտի սահմանափակէ մարաջախտ Վորոշիլովի դերը :

**** Իտալական թերթերը երկարօրէն կը բացատրեն թէ կարմիր բանակին վերին հրամանատարութիւնը բոլորովին կազմալուծուած է, իբրեւ հետեւանք բռնամիութեան դնդակահարութեանց : Մարաջախտ Պլուխէրի համար կ'ըսեն թէ բանտարկուած է իր կարգ մը գործակիցներուն հետ :*

ՁԱՆԱՁԱՆ ԼՈՒՐԵՐ ՔԱՆԻ ՄԸ ՏՈՂՈՎ

Գերմանիոյ տնտեսական նախարարը, Տոքթ. Ֆունք, որ այնքան աղմուկ հանեց Թուրքիոյ եւ Պալքաններու մէջ կատարած պտոյտներով, Պերլին վերադարձաւ հոկտեմբեր 16ին : Նախարարը Պելկրատ ալ հանդիպելով, խորհրդակցեցաւ Եուկոսլաւիոյ վարչապետին հետ, առեւտրական դաշնագիր մը կնքելու համար :

Անգլիոյ գաղթապետութեանց նախարարը, Լորտ Սթենլի, որ թեկնածու կը համարուէր ծովային նախարարութեան, մեռաւ երկար հիւանդութենէ մը վերջ : 44 տարեկան էր : Լոնտոնի թերթերը կը գրեն թէ Պ. Չեմպըլէն կարեւոր փոփոխութիւններ պիտի կատարէ դահլիճին մէջ : Այս առթիւ երկու նոր նախարարութիւններ ալ պիտի ստեղծուին, մէկը՝ ազգային ծառայութեան (զինուորութիւն), միւսը՝ պաբենաւորման համար :

ՅՕՇՈՏՈՒԱԾ ԴԻՍԿ ՄԸ գտնուեցաւ Շուպլը – Ռուայլ մէջ : Ոստիկանութիւնը հաստատեց որ Փոնթուազի չրջանին արհեստակցական միութեան ընդհ. քարտուղարն է, համայնավար Ապէլ Քասիէ, որ անհետացած էր հոկտեմբեր 7էն ի վեր : Կը կարծուի թէ սպաննուած եւ չոգեկառքի գծին վրայ նետուած է, որպէսզի անձնասպան եղած համարուի :

ՇԱՐԺԱՆԿԱՐի ատաղձէն Օր. Սիմոն Սիմոն 60,000 Ֆրանք հատուցում կը պահանջէ ընկերութենէ մը, որ 1935ին վարձած էր զինքը Հարրիմորի հետ : Օրխորդը պատմած էր որ ժապաւէնին վրայ իր անունն ալ արձանագրուի ճիչդ այն տառերով ինչպէս Պորի անունը : Արդ, երբ չարժանկարը ներկայացուեցաւ, Պորի անունը խոչոր տառերով տպուած էր, իսկ Սիմոն Սիմոնի անունը՝ մանր : Դատարանը նախապէս 4000 Ֆրանք հատուցում սահմանած էր, բայց Սիմոն Սիմոն զոհ չմնալով, այժմ դատ բացած է եւ 60 հազար կրպահանջէ :

ՄԱՐՍԷԼ ՔԱՇԻՆ, «Իմանիթէ»ի խմբագրապետը, բաց նամակ մը ուղղելով վարչապետ Պ. Տալատիէի, կը հարցնէ.— « Ո՞ւր կ'երթաք, ո՞ւր կը տանիք մեզ, ո՞ւր կը տանիք Ֆրանսան» : Բոլշեւիկ դեկավարը մասնաւորապէս կը ծանրանայ սպանիական հարցին վրայ :

ՉԵՐՆԱԿԱԼՈՒԵՑԱՆ երեք « երեւելիները », երկուքը՝ Փարիզի ռումանական նախկին հիւպատոս Զիօլան եւ իր կինը, երրորդը՝ հարուստ յոյն սեղանաւոր մը, Եոաքիմ Տիամանտոզլու, որուն համար կ'ըսեն թէ 80,000,000 Ֆրանքի հարստութիւն մը ունի եւ կը բնակի Շան զ'Էլիզէի չրջանին մէջ : Երեքը միասին մեծ քանակութեամբ էրօին փոխադրած էին Շէրպուռ, մօտ մէկ միլիոն Ֆր. արժողութեամբ : Ռումանական նախկին հիւպատոսը պահած ըլլալով իր դիւանագիտական անցագիրը, օգտուած էր մաքսանենգութեան համար :

ԹՐԻԼՍԹԻ մէջ երեւան հանուեցաւ հակաֆաչական կազմակերպութիւն մը, որուն վարիչն էր Հրեայ մը, փրոֆ. Քոլսրոնի : Կալանաւորներուն մէջ կը գտնուի նաեւ նախկին երեսփոխան մը :

ՃԱՓՈՆԱԿԱՆ բանակը չարունակելով իր յառաջխաղացութիւնը, խզեց Քանթոնի եւ Հոնկ Քոնկի հաղորդակցութիւնները : Քոլէրա ծագած է Քանթոնի չրջանի մէջ, վարակելով 20,000 հոգի : Արդէն մեռած են 8000 քաղաքացիներ :

ԴԱՍԱԽՕՍՈՒԹԻՒՆ

Ֆ. կ. Խաչի Փարիզի Մասնաճիւղի նոր տարեշրջանի առաջին դասախօսութիւնը 22 Հոկտ., Շաբաթ երեկոյ ժամը ճիշդ 9ին, 8 Ռիւ Պօսիւէ, Փարիզ՝

ԿԸ ԽՕՍԻ ՏԻՐԱՆ ՎՐԴ. ՆԵՐՍՈՅԵԱՆ

Նիւթ՝ «Առանին կրթութիւնը»:

Կը հրաւիրուի հասարակութիւնը, Հիւրասիրութիւն թէյով կարկանդակ: Ծախսերու մասնակցութեան համար կը գանձուի 3 ֆր.:

ՓԱՐԻԶԻ ՀԱՅ ԵՐԻՏԱՍԱՐԴԱՑ ՄԻՈՒԹԻՒՆ

Վերամուտի առաջին դասախօսութիւնը տեղի կ'ունենայ 20 Հոկտ., Հինգշաբթի ժամը 21ին, Միութեան կեդրոնատեղին՝ 8 Ռիւ Պօսիւէ, Փարիզ: Կը գասախօսէ՝ ՏԻՐԱՆ ՎՐԴ. ՆԵՐՍՈՅԵԱՆ,ն իւթ՝ «Երիտասարդութիւնը եւ եկեղեցին»:

ԼՈՑՍ ՏԵՍԱՒ

1939 "ԳՈՅԱՄԱՐՏ ՕՐԱՑՈՑՔ,,

Ժ. ՏԱՐԻ

ՀՐԱՏԱՐԱԿՈՒԹԻՒՆ Հ. Յ. Դ. ՊԱՏԱՆԵԿԱՆ ՄԻՈՒԹԵԱՆ, ՄԱՐՍԷՅԼ

Դիմել՝ ընդհանուր գործակալ՝ կայծակ Ճարայեանի,

Monsieur Gaïzak Djarayan, 5, Rue de l'Eclipse, Marseille, France:

Գինն է՝ Մարսէյլ 5 Ֆրանք Ֆրանսա, Սուրիա եւ գաղութներ 5.50 ֆր., արտասահման՝ 6 Ֆրանք:

ԼՈՑՍ ՏԵՍԱՒ

ԵՐՈՒՍԱՂԷՄ, ԵՐՈՒՍԱՂԷՄ...

(ՎԻՊԵՐԳՈՒԹԻՒՆ)

ԳՐԵՑ՝ Շ. ՆԱՐԴՈՒՆԻ

Հրատարակութիւն Մարսէյլի Հայ Մշակութային Միութեան: Գեղատիպ հատոր մը, 200 օրինակ ապուած՝ վարդագոյն ազնիւ Թուղթի վրայ:

Գին,— սպիտակ թուղթի վրայ տպուածներ պիտի ծախուին 5 Ֆրանքի մինչեւ 30 Հոկտեմբեր, ան ետք վերջ 7.50 Ֆրանք: Վարդագոյն թուղթի վրայ տպուածներ՝ 7,50 Ֆրանք: Ամէն մէկ ուսուցչի ապագրանքի համար դրկել փոստի ծախք 0,65 դրոշմանիշ: Արտասահման 10 եւ 15 Ֆրանք (ըստ երկրի): Դիմել՝ Հայ Մշակութային Միութեան գանձապահին

S. Diradourian 2 Rue Philippede Girard, *Մարսէյլ:*

սահմանափակելով սպաներու իրաւունքը : Ծրագրին համաձայն, Սթալին պիտի ստանձնէ զինուորական գերագոյն խորհուրդին նախագահութիւնը, որ մինչեւ հիմա յանձնուած էր մարաջախտ Վորոշիլովի :

Զինուորական խորհուրդի նախագահին իրաւասութիւնները զգալապէս պիտի ընդարձակուին, ինչ որ մեքենաբար պիտի սահմանափակէ մարաջախտ Վորոշիլովի դերը :

**** Իտալական թերթերը երկարօրէն կը բացատրեն թէ կարմիր բանակին վերին հրամանատարութիւնը բոլորովին կազմալուծուած է, իբրեւ հետեւանք բռնամիութեան դնդակահարութեանց : Մարաջախտ Պլուխէրի համար կ'ըսեն թէ բանտարկուած է իր կարգ մը գործակիցներուն հետ :*

ՁԱՆԱՁԱՆ ԼՈՒՐԵՐ ՔԱՆԻ ՄԸ ՏՈՂՈՎ

Գերմանիոյ տնտեսական նախարարը, Տոքթ. Ֆունք, որ այնքան աղմուկ հանեց Թուրքիոյ եւ Պալքաններու մէջ կատարած պտոյտներով, Պերլին վերադարձաւ հոկտեմբեր 16ին : Նախարարը Պելկրատ ալ հանդիպելով, խորհրդակցեցաւ Եուկոսլաւիոյ վարչապետին հետ, առեւտրական դաշնագիր մը կնքելու համար :

Անգլիոյ գաղթապետութեանց նախարարը, Լորտ Սթենլի, որ թեկնածու կը համարուէր ծովային նախարարութեան, մեռաւ երկար հիւանդութենէ մը վերջ : 44 տարեկան էր : Լոնտոնի թերթերը կը գրեն թէ Պ. Չեմպըլէն կարեւոր փոփոխութիւններ պիտի կատարէ դահլիճին մէջ : Այս առթիւ երկու նոր նախարարութիւններ ալ պիտի ստեղծուին, մէկը՝ ազգային ծառայութեան (զինուորութիւն), միւսը՝ պաբենաւորման համար :

ՅՕՇՈՏՈՒԱԾ ԴԻՍԿ ՄԸ գտնուեցաւ Շուպլը – Ռուայլ մէջ : Ոստիկանութիւնը հաստատեց որ Փոնթուազի չրջանին արհեստակցական միութեան ընդհ. քարտուղարն է, համայնավար Ապէլ Քասիէ, որ անհետացած էր հոկտեմբեր 7էն ի վեր : Կը կարծուի թէ սպաննուած եւ չոգեկառքի գծին վրայ նետուած է, որպէսզի անձնասպան եղած համարուի :

ՇԱՐԺԱՆԿԱՐի ատաղձէն Օր. Սիմոն Սիմոն 60,000 Ֆրանք հատուցում կը պահանջէ ընկերութենէ մը, որ 1935ին վարձած էր զինքը Հարրիմորի հետ : Օրխորդը պատմած էր որ ժապաւէնին վրայ իր անունն ալ արձանագրուի ճիչդ այն տառերով ինչպէս Պորի անունը : Արդ, երբ չարժանկարը ներկայացուեցաւ, Պորի անունը խոչոր տառերով տպուած էր, իսկ Սիմոն Սիմոնի անունը՝ մանր : Դատարանը նախապէս 4000 Ֆրանք հատուցում սահմանած էր, բայց Սիմոն Սիմոն զոհ չմնալով, այժմ դատ բացած է եւ 60 հազար կրպահանջէ :

ՄԱՐՍԷԼ ՔԱՇԻՆ, «Իմանիթէ»ի խմբագրապետը, բաց նամակ մը ուղղելով վարչապետ Պ. Տալատիէի, կը հարցնէ.— « Ո՞ւր կ'երթաք, ո՞ւր կը տանիք մեզ, ո՞ւր կը տանիք Ֆրանսան» : Բոլշեւիկ դեկավարը մասնաւորապէս կը ծանրանայ սպանիական հարցին վրայ :

ՉԵՐՆԱԿԱԼՈՒԵՑԱՆ երեք « երեւելիները », երկուքը՝ Փարիզի ռումանական նախկին հիւպատոս Զիօլան եւ իր կինը, երրորդը՝ հարուստ յոյն սեղանաւոր մը, Եոաքիմ Տիամանտոզլու, որուն համար կ'ըսեն թէ 80,000,000 Ֆրանքի հարստութիւն մը ունի եւ կը բնակի Շան զ'Էլիզէի չրջանին մէջ : Երեքը միասին մեծ քանակութեամբ էրօին փոխադրած էին Շէրպուռ, մօտ մէկ միլիոն Ֆր. արժողութեամբ : Ռումանական նախկին հիւպատոսը պահած ըլլալով իր դիւանագիտական անցագիրը, օգտուած էր մաքսանենգութեան համար :

ԹՐԻԼՍԹԻ մէջ երեւան հանուեցաւ հակաֆաչական կազմակերպութիւն մը, որուն վարիչն էր Հրեայ մը, փրոֆ. Քոլսրոնի : Կալանաւորներուն մէջ կը գտնուի նաեւ նախկին երեսփոխան մը :

ՃԱՓՈՆԱԿԱՆ բանակը չարունակելով իր յառաջխաղացութիւնը, խզեց Քանթոնի եւ Հոնկ Քոնկի հաղորդակցութիւնները : Քոլէրա ծագած է Քանթոնի չրջանի մէջ, վարակելով 20,000 հոգի : Արդէն մեռած են 8000 քաղաքացիներ :

ԼՈՑՍ ՏԵՍԱՒ

«ՄՇԱԿՈՑԹԻ ՕՐ»Ը ՇԱՒԻԼԻ ՄԷՋ 30 ՀՈԿՏԵՄԲԵՐ, ԿԻՐԱԿԻ

ԿԱՐԴԱՑԷՔ ԵՒ ՏԱՐԱԾԵՑԷՔ

ԱԿՍԵԼ ԲԱԿՈՒՆՑ, ՊԱՏՄՈՒԱԾՔՆԵՐ («Հայաստանի Դեղականութիւն», հին ուղղագրութեամբ), Փարիզ, 1938, 7·50 Ֆր.: ԱՇԽԱՐՀԻ ԼՈՑՄՆ Ի ՀԱՑՍ, Գարեգին եպս. Տրապիզոնի, 25 Ֆր.: ԱՊՏԻՒԼ ՀԱՄԻՏ ԵՒ ՇԵՐԼՕՔ ՀՈԼՄՍ, եր. Օտեան 40 Ֆր.: ԱՐԻ ՀԱՑ ԳՐԱԿԱՆՈՒԹԻՒՆ (Հ. Գ. Բ.), Ա. ԱՐՏԱՍԱՀՄԱՆԻ ԳՐՈՂՆԵՐ, Փարիզ 1939, 25 Ֆր.: ԱՐՇԻԼԸ ԻՐ ԲՈՑՆԻՆ ՄԷՋ, Ա. Թէզլաչեան, Փարիզ 1938, 15 Ֆր.: ԱՐՇԱԿ ՉՕՊԱՆԵԱՆ ԿԵՆԱՍԱԳՐ. 10 Ֆր.: ԲԱՐԵԿԱՐԳՈՒԹԻՒՆ ՀԱՑ Ա.ԶԳ. ԵԿԵՂԵՑԻՒ, Մ. Սեբուեան, 1938, 15 Ֆր.: ԵՐԳԻՉԱԿԱՆ, Ն. Պէչիկթաչլեան, 15 Ֆր.: ԵՐԿՈՒՆՔ, Չերենց, 20 Ֆր.: ԹԷՈՏՈՐՈՍ ՌՇՏՈՒՆԻ, Չերենց, 20 Ֆր.: ԽԱՉԱԳՈՂԻ ՑԻՇԱՏԱԿԱՐԱՆԸ, Բաֆֆի, Գահիրէ, 25 Ֆր.: ՇԱՂՐԱՆԿԱՐՆԵՐ, Ն. Պէչիկթաչլեան, 20 Ֆր.: ԿԱՑՔԵՐ, Բաֆֆի, Ա. եւ Բ. մասին, 50 Ֆր.: ԿԱՐՄԻՐ ԴՐՈՒԱԳՆԵՐ ՀԵՐՈՄՆԵՐՈՒ ԿԵԱՆՔԷՆ՝ 1915 - 1918, Ա. Մ. Քէչեան, Պուքրէշ 1938, 20 Ֆր.: ՀԱՑԵՐԷՆ ԵՐԳԷ, ձայնագրեալ պատկ. երգարան, Գ. Աճէմեան, Ա. հատոր 7 Ֆր.: Բ. 7 Ֆր.: ՀԱՑ ՄՇԱԿՈՑԹԻ ՕՐԸ, պատկ. 10 Ֆր.: ՀԱՑԱՍՏԱՆԻ ԱՇԽԱՐՀԱԳՐՈՒԹԻՒՆ, Ց. Պապկեան, 10 Ֆր.: ՄԱՑԻՍ 28 (1918 - 38, քանամեակ) 5 Ֆր.: ՄԿՐՏԻՉ ԵՕԹ. ՆԵՂԲԱՑՐԵԱՆ, Ց. Հիսայեան, 8 Ֆր.: ՄՈՒՍԱ ԼԵՐԱՆ 40 ՕՐԵՐԸ, Ֆ. Վերֆէլ, 2 հատոր, 70 Ֆր.: ՆԱՐԵԿ, աչխարհարար, Գահիրէն եպս. Տրապիզոնի, լաթակազմ, 30 Ֆր.: ՆՈՐ ՔՆԱՐ, ձայնագրեալ եւ պատկ. ընդհ. երգարան, 50 Ֆր.: ՍԱՄՈՒԷԼ, Բաֆֆի, Ա.թէնք, 50 Ֆր.: ՐԱՖՖԻ, կեանքը, Փարիզի 1937, 10 Ֆր.: ՕՄԱՆ ՀԱՑԵԱՄԻ ՔԱՌԵԱԿՆԵՐԸ, Ա. Զարըգ, 15 Ֆր.:

LE ROLE DES ARMÉNIENS DANS LA CIVILISATION MONDIALE, avec 17 illustrations Prof. V. Totomiantz, Belgrade 1938, 40 fr., LA BELLE ANAHITTE, A. Surménian, Toulon, 1938, 15 fr.:

ԴԻՄԵԼ՝ ԳՐԱՏՈՒՆ ՀՐԱՆՏ ՍԱՄՈՒԷԼ

51 Rue Monsieur le Prince, Paris (6): CHÈQUE POSTAL: PARIS 1278 - 35. Tél. DANton 88-65, Métro Odéon :

Գասուէն հարիւրին տասը, արտասահմանէն հարիւրին 15 առաքման ծախք աւելցնել ապսպրանքներու դումարին վրայ, զոր կանխիկ պէտք է դրկել :

ԼՈՑՍ ՏԵՍԱՒ

«Մատենաշար Ռազմիկի» թիւ 2

ԼԵՌՆԱՑԻՆ ՊԱՏԵՐԱԶՄԸ

Գրեց՝ ՀՐԱՆՏ ՓԱՍՏՐՄԱՃԵԱՆ

Հրատարակութիւն Հայ կամ. եւ Մարտիկներու Միութեան

Գինը՝ Ֆրանսա, Սուրիա եւ Պալքաններ 10 Ֆրանք, միւս երկիրներ 15 Ֆրանք:

Ստանալու համար դիմել — Փարիզեան շրջանի համար՝ 9 Rue Thénard, Paris: Գաւառի համար՝ մեր տեղական վարչութիւններուն

Fourrures de St. Bernard

ՀԱՑԿՈՒՀԻՒ ԿԻՒԼՊՕՃԵԱՆ

Միակ վստահելի տունը ուր պիտի գտնէք տարուն ապրանքներ՝ գեղչեալ գիներով : Ընտիր արժանիքներ, իրական մօրթեր, փոթուններ, սկուներ, օձիքներ, գաբեր, վերարկուներ եւայլն :

Կը չինենք չափու վրայ մանթօներ՝ գանազան տեսակ մուշտակներէ, վերջին նորաձեւութիւններով :

Կը տառնձնենք մուշտակներու նորոգութիւնը, ձեւափոխութիւնը, ներկելը եւ թանաժը : Մուշտակները կը մաքրենք ձրի, կիրակի օրերը բաց է մինչեւ կէս օր :

24, Rue Affre կամ 8, Rue Cavé — PARIS - 18e

Մասնաճիւղ՝ 2, Rue de la Charbonnière —

Métro: La Chapelle — Barbès Roch. Tél. Montmartre 69-70

ՅԱՌԱՋ

ՕՐԱԹԵՐԹ, ԱԶԳԱՑԻՆ, ՔԱՂԱՔԱԿԱՆ, ԳՐՔԵՒՆ

LE PREMIER QUOTIDIEN ARMENIEN EN EUROPE

HARATCH

(Fondé en 1925) :-: R. C. Seine 276.286

Directeur et Propriétaire : SCH. MISSAKIAN
Rédaction et Administration
ԽՄԲԱԳՐՈՒԹԻՒՆ ԵՒ ՎԱՐՉՈՒԹԻՒՆ
17, Rue Damesme, PARIS (13e)

Téléphone : Gobelins 15 - 78
Chèque Postal Paris 1678 - 63
(ԵՐԹԵՒԵԿԻ ՀԱՄԱՐ՝ Métro : TOLBIAC)

ԲԱԺԱՆՈՐԴԱԳՐՈՒԹԵԱՆ ՊԱՅՄԱՆՆԵՐ — ՏԱՐԵԿԱՆ | ՎԵՑԱՄՍԵԱՅ | ԵՒԱՄՍԵԱՅ

Թրանսա եւ Գազուքիեր	150 ֆրանգ	75 ֆրանգ	40 ֆր.
Անգլիա եւ Իտալիա	285 ֆրանգ	140 ֆրանգ	
Ուրիշ երկիրներ	215 ֆրանգ	110 ֆրանգ	

ՉՈՐԵՔՇԱԲԹԻ
19
ՀՈԿՏԵՄԲԵՐ
MERCREDI
19 Octobre
1938

ԱՓ ՏԱՐԻ — 14e Année No. 3864

Խմբագիր՝ ՇԱՒԱՐՇ ՄԻՍԱՔԵԱՆ

ԳԻՆ 50 ՍԱՆԹԻՄ

ԵՐԿՒՒ ԽՕՍՔ

Ի ՊԼԷՏՍ ԲԱՐԵՊԱՇՏԻՑ

Անցեալ ամառ « Ա. Հայաստան » դադրեցուց իր փոխանակութիւնը « Յառաջ »ի հետ :

Մասնաւոր նամակ մը ուղղելէ եւ երկար սպասելէ վերջ, տիպուհեցանք մենք ալ դադրեցնել :

Ինչուա միջոցներ չեն պակսիր, թերթը նորէն սառնալու համար, ինչպէս իրենք ալ դիմած են տարբեր ճամբու մը :

Արդ, մինչեւ մեր նոր կարգադրութիւնը, անցաւ միջանկեալ չրջան մը եւ « Ա. Հայաստան »ի կարդ մը թիւերը չհասան մեր ձեռքը :

Այդ համարներէն մէկը, 1938 օգոստոս 3 (Թիւ 177), կը պարունակէ յայտարարութիւն մը, որուն վերլուծումը հրատարակուած է « Հայրենիք »ի մէջ (7 հոկտ.) :

Ցայտարարութեան պատճէնը չունինք աչքի առջեւ, բայց, ինչպէս կը բացատրէ « Հայրենիք »ի աշխատակիցը, խնդիրը կը վերաբերի « ժողովուրդի թշնամիներու » եւ կղերին զործակցութեան : Այս առթիւ, յայտարարութիւնը կը սահեցնէ հետեւեալ տողերը .

--- « Այս հանգամանքն արդէն ապացուցուած է Գորկու մարգում մերկացուած կղերականների շայկայի դատավարութեամբ, Սվերդլովի եւ Արեւելեան Սիբիրի մարզերում յայտնաբերուած ընդյատակեայ վանքերի, ինչպէս եւ վրաստանի ու ՀԱՅԱՍՏԱՆԻ ԱՌԱՆՁԻՆ ՇՐՋԱՆՆԵՐՈՒՄ (ՎԱՂԱՐՇԱՊԱՏ, ԿԱԼԻՆԻՆՕ, ԵՐԵՒԱՆ) ԼԻԿՎԻԴԱՑԻԱՅԻ ԵՆԹԱՐԿՈՒՄԸ ՀՈԳԵՒՈՐԱԿԱՆ ՀԱԿԱՅԵՂԱՓԽԱԿԱՆ ԴԱՇՆԱԿՑԱԿԱՆ ԽՄԲԱԿՆԵՐԻ ԹՇՆԱՄԱԿԱՆ ԴՈՐԾՈՂՈՒԹԻՒՆՆԵՐԻ ՄԻ ԱՄԲՈՂՋ ՇԱՐՔ ՓԱՍՏԵՐՈՎ »:

Իրրեւ լրացուցիչ տեղեկութիւն, ըսենք որ Լոնտոնի թերթերը ամիսներ առաջ հաղորդած էին բարձրաստիճան կղերականներու « մաքրագործումը » կամ « հաշուեյարդար »ը (լիկվիդացիա), յիշելով Ազբէչեանն ու Վրաստանը եւ ուրիշ երկիրներ, բայց անտեսելով Հայաստանը : Եւ Տէյլի Թելէկրաֆի թղթակիցը այս առթիւ կը յիշեցնէր թէ խորհրդային բարբառով « հաշուեյարդար » ընդհանրապէս կը նշանակէ գնդակահարութիւն :

Արդ, հիմա որ Երեւանի պաշտօնաթերթը ինք յատկապէս կը յիշէ Հայաստանի անունը, մանաւանդ Վաղարշապատը (էջմիածին), ինքնին կը ծագի հետեւեալ հարցը·

--- Այս հրատարակութիւնը պաշտօնական հաստատումը չէ՞ էջմիածնի ողբերգութեան :

Պարզամիտներ միայն պիտի կրնային « ոչ » պատասխանել այս հարցումին :

Անոնք որ ծանօթ են խորհրդային բարքերուն, դիտեն թէ ի՛նչ հրէշային միջոցներ կը գործադրուին, խեղաթիւրելու կամ ծակելու համար քամնելի բարբարոսութիւնները :

Եթէ երբեմն հրապարակային դատեր կը սարքուին, այդ չի նշանակեր թէ բոլոր գնդակահարութիւնները, աքսորներն ու բանտարկութիւնները կը սահմանափակուին այդ խեղկատակութիւններով :

Այս մասին հազարաւոր փաստեր կարելի էր յիշել միայն վերջին երկու տարիներու պատմութենէն : Բայց մենք պիտի ամփոփուինք մի այն Հայաստանի վրայ, պատահարար յիշելով կարգ մը պարագաներ :

Այսպէս, աւելի քան երկու տարի վերջն ալ, կարելի չեղաւ լուսաբանել Ազատ Ոանջեանի « անձնասպանութեան » պարագան :

Որ եւ է դատավարութիւն տեղի ունեցա՞ւ, նախապէս որ եւ է լուր ունէի՞նք, երբ « Ա. Հայաստան » դատավարութեան մը առթիւ, մէջբերած կը սահեցնէր հետեւեալ խօսքը·-- « Ներկայումս գնդակահարուած Ն. Սահեանեան » (նախկին զործավար) :

Պաշտօնապէս հաղորդուեցա՞ւ նախկին վարչապետ Սահակ Տէր Գաբրիէլեանի, Ամատունիի, Ակօրովի, Մուղդուսիի, Դ. Շահվերդեանի, Ալազանի, Բակունցի, Թոթովենցի, Գ. Մահարիի, Գր. Վարդանեանի, Մանուչարեանի, Ա. Եսայեանի (երեքն ալ Չոկի վարիչներ) եւ դեռ ուրիչ ծանօթ եւ անծանօթ վարիչներու, գործիչներու եւ զրագէտներու սպանութեան մասին : Ամիսներ վերջը չէ՞ր որ խմացանք այդ քամնելի լուրերը, երբեմն բերնէ բերան, յետոյ ճամբորդներու միջոցաւ, բայց ամէնէն առաջ՝ Դաշնակցութեան ճարած աղբիւրներէն :

Եւ այսպէս բազմաթիւ պարագաներ, որոնց մէկ մասը եթէ վիճելի կը համարուի, չի նշանակեր թէ բոլորովին սուտ են, այլ պարզապէս աղբիւրները կը պակսին :

Այսպէս նաեւ էջմիածնի ողբերգութիւնը :

Առաջ մը հետազրերը կը հաղորդէր թէ Ամենայն Հայոց կաթողիկոսը յանկարծամահ եղած է : Ուրիշ տեղեկութիւն չկար, եւ զիկոսը յանկարծամահ եղած է : Ուրիշ տեղեկութիւն չկար, եւ մարդիկ հաւատացին :

Շատ չանցած, իրարու հետէ հասան չարաշուք լուրեր, բազմաթիւ ճամբորդներէ քաղուած տեղեկութիւններ, որոնք ահաւոր բաներ կը պատմէին,-- էջմիածինը թալանուած, կաթողիկոսը խեղդուած, երկու եպիսկոպոսներ եւ վարդապետ մը գնդակահարուած կամ բանտին մէջ սպաննուած են. են. :

Եւ ահա գեհենի վախճան մը,-- Սո՛ւտ է...

Երկու կասկածելի եւ չափազանց ուշացած նամակներ ալ բանական եղան թէեւ տալու « Հայաստանասէր »ներուն, որոնք ամէն այլանդակութիւն փորձեցին, մոռնալով բուն հարցը :

Արդ, « Ա. Հայաստան »ի օգոստոս 3 թուակիրը յայտարարութիւնը բան մը կը խօսի՞ այդ մարդոց խելքին, չենք ըսեր խղճին :

Շ.

ՎԵՐՋԻՆ ԺԱՄ

ՊԱՇՏՕՆԱՊԷՍ ԿԸ ՀԱՍՏԱՏՈՒԻ ԱԹԱԹԻՒՐՔԻ ՎԻՃԱԿԻՆ ԾԱՆՐԱՑՈՒՄԸ

Էնկիւրիէն կը հեռագրեն հոկտ. 17 թուականով (Ռիւքէր).--

Կառավարութեան կողմէ հրատարակուած զեկոյց մը կը ծանուցանէ թէ Ա֊թաթիւրք ծանրապէս հիւանդ է :

**** Ա.ազիէն անդամ է որ թրքական կառավարութիւնը պաշտօնապէս կը հաստատէ Ա֊թաթիւրքի հիւանդութեան ծանրացումը : Մինչեւ հիմա կը զոհանար հերքումներով, եւ նոյնիսկ երեք ամիս դադարման դատապարտեց թուրքերէն թերթ մը, « Թան », որ խմբագրական մը զրած էր այդ մասին : (Պոլսոյ հայերէն թերթեր ալ թարգմանած ըլլալով այդ խմբագրականը, ասոնական օր դադարման դատապարտուեցան) :*

**** Էնկիւրիի մէջ հրատարակուած առաջին պաշտօնական տեղեկագիրը կ'ըսէ (17 հոկտեմբեր).*

--- « Լեարդի հիւանդութիւնը, որմէ կը տառապի հանրապետութեան նախագահը, իր բնական ընթացքին կը հետեւէր, երբ անցեալ գիշեր պատահած սաստիկ տագնապը երթալով ծանրացաւ, յառաջ բերելով մեծ տկարութիւն մը, բակտերիական դաշում, մարսողական եւ զգային խանգարումներ : Այս խանգարումները մասամբ նուազեցան գիշերը, մասնագէտ եւ մինչեւ բժիշկներու պատուիրած դարմաններուն չնորհիւ : Հիւանդին վիճակը ծանր է միշտ, հակառակ այս առտու հաստատուած բարւոքման մը » :

Պոլսէն կը հեռագրեն թէ կառավարութեան պաշտօնական զեկոյցը ընդհանուր յուզում եւ սրբագրելութիւն պատճառեց ժողովուրդին եւ քաղաքական չրջանակներուն մէջ, ուր կը յուսային թէ Ա֊թաթիւրք պիտի կրնայ նախագահել հանրապետութեան հատուածման 15րդ տարեդարձին ծոնակատարութեան, հոկտեմբեր 29ին : Անոնախընթաց պատրաստութիւններ տեսնուած են այս տօնակատարութեան համար : Նոյեմբեր 1ին ալ նախագահը պիտի բանար խորհրդարանին նստաշրջանը :

Ա֊թաթիւրք 58 տարեկան է : Իր ամէնէն հաւանական յաջորդները կը համարուին Լոնտոնի դեսպանը՝ Պ. Ճէմիլ եւ մարաջալ Ճէվտի Զաքմաք :

**** Պոլսոյ թուրք թերթերը զգոնութեամբ կը գանգատին թէ Սըր Բօնըլա Սթօքս, Կիպրոսի նախկին մարզպանը, դասախօսութիւններ կը կատարէ պալքանեան մայրաքաղաքներուն մէջ, հռչակաւոր Լորընսի մասին : Այս առթիւ զարմանք կը յայտնեն, յիշեցնելով անգլիաթրքական բարեկամութիւնը եւ Լորընսի կոչելով « ամենամեծ չարագործը եւ ոճրագործը » :*

Իտալիա ուժ կուտայ Հունգարիոյ

« Ինֆորմացիոնէ Տիփլոմաթիք », Իտալիոյ արտաքին նախարարութեան օրկանը, խմբագրականով մը կը թելադրէ Հունգարիոյ յանձնել Սլովաքիոյ եւ Ռութէնիոյ այն չրջանները ուր մեծամասնութիւն կը կազմեն Հունգարները : Միեւնոյն առեն կը յանձնարարէ հանրաքուէ կատարել այն չրջաններուն մէջ ուր մեծամասնութիւնը վիճելի կը համարուի : Թէեւ թերթը որոշ բան չըսեր Լեհաստանի եւ Հունգարիոյ սահմանակցութեան մասին, բայց իր առաջարկած կարգադրութիւնը եւ մանաւանդ հանրաքուէն իրականին մէջ պիտի յանգին այդ ելքին :

Այս առթիւ, թերթը կը հերքէ այն լուրերը թէ անհամաձայնութիւն կը տիրէ Գերմանիոյ եւ Իտալիոյ միջեւ, չեխեւհունգարական վէճին կարգադրութեան մասին : « Պարզապէս աղսյական են այդ մասին հրատարակուած զրոյցները : Փրակայի չահը կը պահանջէ անյապաղ փակել վտքրամասնութեանց խնդիրը··· Անգամ մը որ Չեխոսլովաքիա ճշդէ իր նոր սահմանները եւ կարգադրէ բոլոր խնդիրները, Պոհեմիա կրնայ ապաւինիլ Իտալիոյ բարեկամութեան » :

Հռոմի մէջ կը կարծեն թէ մօտերս պիտի վերսկսին Հունգարիոյ եւ Չեխոսլովաքիոյ բանակցութիւնները որոնք ընդհատուեցան անցեալ չաբթու : Բանակցութիւնները պէտք է կատարուին Մինիխի համաձայնութեան սկզբունքներուն վրայ, Հունգարիոյ վերադարձնելով հունգարաբնակ չրջանները :

Իտալիա միեւնոյն առեն հաւանութիւն կը յայտնէ Հունգարիոյ զինուորական անօրինութեանց մասին, « իբրեւ զգուշական միջոց, քանի որ Չեխոսլովաքիա տակաւին չէ ցրուած իր զօրքը, սառրագաս վիճակի մը մէջ դնելով Հունգարիան » :

**** Լոնտոնի թերթերը կը դրեն թէ Հիթլէր ալ կ'ուզէ որ հունգարական խնդիրը կարգադրուի հաշտարար միջոցներով : Պերլինի հունգարական դեսպանը այս առթիւ կը բացատրէ թէ Հունգարիոյ պահանջները աչխարհակալութեան հանգամանք չունին, այլ կը բխին ազգագրական սկզբունքներէ եւ կը համապատասխանեն Մինիխի համաձայնութեան :*

--- « Այս խնդիրը պէտք է կարգադրուի 1910ի մարդահամարի հիման վրայ, -- վերջինը որ կատարուեցաւ 1919էն առաջ, երբ Չեխերը սկսան ապազգայնացնել այդ չրջանները » :

Դեսպանին այս յայտարարութիւնները հրատարակուեցան հիթլէրական զլխաւոր օրկանին մէջ, բայց իրազեկներու կարծիքով, այդ չի նշանակեր թէ Գերմանիա եւս կ'առնէ իր առարկութիւնները՝ Լեհաստանի եւ Հունգարիոյ սահմանակցութեան մասին :

ԼՈՑՏ ՃՈՐՃ, Անգլիոյ նախկին վարչապետը, հրատարակեց իր պատերազմական յուշերուն առաջին գիրքը, որ չունգալից յայտնութիւններ կը պարունակէ : Պիտի խօսինք յաջորդով :

«ՀԱՅՐԵՆԻՔ»Ի ՇԷՆՔԻՆ ՀՐԴԵՀԸ

ՍԻԵԼԻ ՔԱՆ 30,000 ՏՈԼԱՐ ՎՆԱՍ

(Մասնաւոր թղթակցութիւն « Յառաջ »ի)

ՊՈՍԹՐՆ, 4 հոկտեմբեր.--- Սեպտեմբեր 30ի առաւօտ ժամը 1·30 --2ի առենները, անծանօթ պատճառով մը մեծ հրդեհ մը կը ծագի « Հայրենիք »ի չէնքին մէջ : Հրէչմները հազիւ կը յաջողին չէնքը փրկել հիմնայատակ կործանումէ :

Առաւօտն, երբ աչխատաւորները հասանք՝ « Հայրենիք »ի չէնքը աւերակներու մէջ գտանք : Վերնայարկը բոլորովին հրոյ ճարակ, առաջին յարկի ձեղունը քանդուած, սենեակները, ինչպէս նաեւ ներքնայարկը, ուր տպագրական մեքենաները զետեղուած են, հրչէմներու կողմէ ողողուած էին, իսկ գոյքերը խաղտ լաթերով ծածկուած՝ զանոնք ջուրէն պաչտպանելու համար :

Այսքան միայն յայտնի է որ հրդեհը ծագած է վերնայարկէն, ուր ամբարուած էին « Հայրենիք » օրաթերթի եւ ամսագրի հատաքածոները, ինչպէս նաեւ « Հայրենիք » տպարանի ուրիչ բազմաթիւ հրատարակութիւններ : Յատկի է ըսել որ ասոնք մեծ մասով փճացած են եւ կարելի չէ ասոնց վերարտադրութիւնը --- մանաւանդ օրաթերթի հաւաքածոները, որոնցմէ միայն մէկական օրի – նակ կը մնայ :

Այս կորուստները « Հայրենիք » հասատատութեան համար չատ աւելի ծանր կը կշռեն քան նիւթականը որ աւելի քան 30,000 տոլարի կը հասնի :

Հ. Յ. Դ. կեդր. Կոմիտէի, « Հայրենիք »ի խմբագրութեան եւ վարչութեան դրասենեակները գտնուելով առաջին յարկին վրայ՝ փրկուած են կրակին անմիջական ազդեցութենէն, բայց ողողուած ըլլալով և ձեղուններու անապահովութեան պատճառով անգործածելի դարձած են : Նմանապէս գրաչարանոցը, որ նոյն յարկին վրայ կը գտնուի :

Ներքնայարկը, ուր զետեղուած են տպագրական մեքենանե – րը, նմանապէս ջուրով ողողուած ըլլալով եւ չէնքին ընդհանուր անապահովութեան պատճառով առժամապէս անգործածելի դարձած :

Այսպէս՝ « Հայրենիք » հասատատութիւնը որ ամբողջ 40 տարի անընդհատ ու կանոնաւորապէս գործած էր, այս մեծ հրդեհին պատճառով ենթարկուած է ժամանակաւոր անկանոնութեան մը :

Օրաթերթը մէկ -երկու օր լոյս չտեսաւ : Ամերիկեան մեծ հատատութեան մը ազնուական աջակցութեամբ « Հայրենիք » օրաթերթը սկսաւ կանոնաւորապէս լոյս տեսնել :

Ամսագրի հոկտեմբերի թիւը, որ մէկ –երկու օրէն լոյս պիտի տեսնէր, հրդեհին պատճառով քիչ մը ուշ պիտի հրատարակուի : Վստահ ենք թէ « Հայրենիք »ներու արտատահմանի ընթերցողներն ու բաժանորդները ներողամիտ կը գտնուին այս յապաղումներուն համար, որոնք անկախ են խմբագրութեան ու վարչութեան կամքէն : Հաւանարար մէկ -երկու չաբաթ յետաձգուի « Հայրենիք » անգլիերէն չաբաթաթերթին հրատարակութիւնը :

Ըստ իս բարեբախտութիւն մըն է այն իրողութիւնը, որ Հ. Յ. Դ. Պատգամաւորական ժողովը բանաւոր պատճառով մը այս տարի երեք ամիս յետաձգուած ըլլալով, կը բացուի հրդեհէն ճիշդ մէկ չաբաթ վերջը : Ցուսով ենք թէ մեր չրջանի այս բարձրագոյն մարմինը անհրաժեչտ կարգադրութիւնը պիտի ընէ « Հայրենիք »ի չէնքը, հետեւաբար « Հայրենիք » հասատատութիւնը աւելի լաւ պայմաններու մէջ դնելու համար :

Շէնքը եւ գոյքերը ապահովագրուած էին.--- Ա. Պ.

Ծերակուտականի մը հարցապնդումը Ալեքսանտրէթի հարցի մասին
արտաքին նախարարին Ժընեւի երթալու առթիւ

Լուտո Ինֆիֆռիէօռի ծերակուտականը, Կիւսթաւ Կոթքոս, նամակ մը ուղղելով արտաքին նախարարին, հարցապնդում կը պահանջէ Ալեքսանտրէթի հարցին առթիւ, քանի որ նախարարը կը պատրաստուի Ժընեւի երթալու (հաւանաբար հոկտ. 28ին) :

Ահաւասիկ նամակին ամփոփումը .---

« Ով որ գիտէ Ալեքսանտրէթի նահանգիպատին կաբեւորութիւնը, Սանճաքին պատմութիւնը եւ մեր Սուրիա - Լիբանանան հետաքրքրութիւնը, ինչպէս եւ անոր տրամադրած պատասխանները, Մօտաւոր Արեւելքի եւ ամբողջ արաբական աչխարհին մէջ յառաջ ծագած յուզումը՝ իրրեւ հետեւանք Ֆրանքաւթուրք սակարկութեանց, անհրաժեչտ եւ տիպզոպական կը համարի ուղղել լքումի քաղաքականութիւնը որ 18 տարի առաջ բացուեցաւ Ժընեւի մէջ :

Անշուշտ գիտէք թէ ինչ կ'անցնի կը գտնայ Սանճաքին մէջ, ամիսներէ իվեր : Մեր լաւագոյն բարեկամները կը գտնուին հակառակորդներու որոնցմէ վախնալու ամէն պատճառ ունին, ինչպէս կը հաստատեն Կիլիկիոյ վայրագութիւնները եւ ամենավերջին շահատակութիւնները : « Ժողովուրդներու ազատ ինքնորոչման սկզբունքը » այժմէն իսկ չանգած է բնաբական խաղերու որոնց դէմ բողոքեցին Ազգերու Դաչնակցութեան ներկայացուցիչները իրենք : Սուրիական դրօչը, խորհրդանչանը օրինաւոր դերիչխանութեան, տեղի տուած է օտար ազգի մը դրօչին առջեւ, ազգ մը որ կ'ուզէ « անչլուս » մը (կցում) կատարել հոն, հակառակ բնակիչներու ստոյգ մեծամասնութեան, դաչնագիրներու տրամադրութեանց,

(Լուրերու շարունակութիւնը կարդա Դ. էջ)

ՀԱՅԿ ՆԱՀԱՊԵՏԻ ՎԵՊԵՐԸ

Հ. ՍԱՐՅԱՆԻ

Հայկ Նահապետի մասին հնագույն ավանդությունները հայ ժողովրդի պատմական հիշողության մեջ ամենահին շերտն են կազմում։ Դրանք ստեղծվել են դեռևս նախադասային հասարակարգի ժամանակաշրջանում, երբ ցեղերն ու ցեղակցական միությունները ձևավորվում էին որպես ինքնուրույն տնտեսական միավորներ, և ամեն մի ցեղ ունենում էր իր առաջնորդը, որը միաժամանակ ցեղի հոգևոր առաջնորդն էր։ Ցեղերի միջև հաճախ պատերազմներ էին տեղի ունենում, որոնք ավարտվում էին հաղթական ցեղի կողմից հաղթվածների ենթարկմամբ։ Ցեղերի միջև կռիվները, ինչպես նաև ցեղերի ներսում տեղի ունեցող ներքին պայքարները, ամենայն հավանականությամբ, հանգեցրել են նրան, որ ցեղերի առաջնորդները սկսել են ձգտել դառնալ ոչ միայն ցեղի հոգևոր, այլև աշխարհիկ առաջնորդներ։ Ցեղերի միջև կռիվների ընթացքում ցեղերի առաջնորդները ձգտել են ոչ միայն ենթարկել հաղթված ցեղերին, այլև ստիպել նրանց ընդունել իրենց աստվածները։ Ցեղերի միջև կռիվների ընթացքում հաղթող ցեղերի առաջնորդները ձգտել են ոչ միայն ենթարկել հաղթված ցեղերին, այլև ստիպել նրանց ընդունել իրենց աստվածները։ Ցեղերի միջև կռիվների ընթացքում հաղթող ցեղերի առաջնորդները ձգտել են ոչ միայն ենթարկել հաղթված ցեղերին, այլև ստիպել նրանց ընդունել իրենց աստվածները։

Հայկ Նահապետի վեպերը հայ ժողովրդի հնագույն պատմական հիշողության մեջ ամենահին շերտն են կազմում։ Դրանք ստեղծվել են դեռևս նախադասային հասարակարգի ժամանակաշրջանում, երբ ցեղերն ու ցեղակցական միությունները ձևավորվում էին որպես ինքնուրույն տնտեսական միավորներ, և ամեն մի ցեղ ունենում էր իր առաջնորդը, որը միաժամանակ ցեղի հոգևոր առաջնորդն էր

ԲԱՑԱԿ ՆԵՐՔԵՆ ԵՒ ԻՐ ԱՇԽԱՐՀ

ՊԱՐՈՆ • ՊԱՐ

Մեր Հայաստանի տարածուն դաշտերուն, լեռներուն վրայ ապրող ժողովուրդը, որ ամէն տարի կը տեսնէ գարունը, ամէն տարի կը տեսնէ ամառը, աշունը եւ ձմեռը, ինչպէ՞ս կրնայ ան չսիրել իր հայրենի երկիրը, որ իր մայրն է, իր հայրը, իր ընտանիքը, իր տունը, իր ընկերները, իր հարեւանները, իր գիւղը, իր քաղաքը, իր ամբողջ աշխարհը։ Ամէն մարդ կը սիրէ իր հայրենի երկիրը, ամէն մարդ կը սիրէ իր ծննդավայրը, ամէն մարդ կը սիրէ իր ընտանիքը, ամէն մարդ կը սիրէ իր հարեւանները, ամէն մարդ կը սիրէ իր գիւղը, ամէն մարդ կը սիրէ իր քաղաքը, ամէն մարդ կը սիրէ իր աշխարհը։ Ամէն մարդ կը սիրէ իր հայրենի երկիրը, որովհետեւ ան իր հայրենի երկիրն է։ Ամէն մարդ կը սիրէ իր հայրենի երկիրը, որովհետեւ ան իր հայրենի երկիրն է։ Ամէն մարդ կը սիրէ իր հայրենի երկիրը, որովհետեւ ան իր հայրենի երկիրն է։

Մեր հայրենի երկիրը, որ մեր մայրն է, մեր հայրն է, մեր ընտանիքը, մեր հարեւանները, մեր գիւղը, մեր քաղաքը, մեր աշխարհը, մեր տունը, մեր ընկերները

մեր կողմէ Սուրիոյ հանդէպ եղած պարտաւորութեանց եւ մեր պատիւին: Ինչպէս եւ հակառակ մեր եւ մեր դաշնակիցներու ազդային չահերուն, որովհետեւ Ֆրանսայի եւ Անգլիոյ ամէնէն իրաւասու ներկայացուցիչները ընդունած եւ հաստատած են թէ Ալէքսանդրէթի երկրամասին ճակատագիրը կապուած է մեր եւ երեք ցամաքամասերու ապահովութեան :

Պարոն նախարար, թերթերը հաղորդեցին թէ էնկիւրի պիտի երթաք, նոր դաշինքը կնքելու համար: Այս լուրը ապշեցուցիչ է մանաւանդ անոր համար որ միջազգային տագնապը կը պահանջէ պահպանել մեր դիրքերը, մեր ուժերը եւ մեր վարկը արեւելեան Միջերկրականի մէջ, Ասիոյ եւ Ափրիկէի դաւաններուն առջեւ: Գիտէք որ մեր նուաստացումը՝ Սանճաքին մէջ, մաս կը կազմէ այն բոլոր նուաստացումներուն որ յառաջ եկան մեր մարզպաններու յաճախ անպաշտպանելի դիրքէն՝ հովանաւորեալ երկիրներու մէջ: Փոխանակ վերջապէս դարման տանելու այս կացութեան, ուրեմն մեր արտաքին նախարարը անձամբ զանոնք վաւերացնելու կ'երթայ... Այնուհետեւ պիտի հաճիք հերքել այս լուրը :

Մինչ այս մինչ այն, Ֆրանսայի ժողովուրդը եւ խորհրդարանը իրաւունք ունին լուսաբանուելու Ալէքսանդրէթի դէպքերուամսին, գերիշխանութեան արդէն կիսովին կատարուած փոխանցումի մը հետեւանքներու մասին, քանի որ Թրքական զօրամասեր դրաւած են Սանճաքը: Ինդիրը պէտք է ներկայացնել խորհրդարանին. ան միայն կրնայ, Ազգերու Դաշնակցութենէն վերջը, վաւերացնել կամ ժխտել այսպիսի գործողութիւններ:

Իրրեւ նախկին ռազմիկ Սուրիոյ եւ Կիլիկիոյ Ֆրանսական զօրամասերուն, նախագահը՝ Սուրիոյ Բարեկամներու ծերակուտականն խմբակցութեան, ներկայացուցիչը նահանգի մը որուն զաւակներէն չատերը մեռած են այնտեղ, մեր սահմաններուն պաշտպանութեան եւ մեր հովանաւորեալներուն ապահովութեան համար, պատիւ ունիմ կանխաւ խնդրելու ձեզմէ որ համիք ընդունիլ հարցապնդումի առաջարկը, զոր կ'ուղղեմ ծերակոյտի Պ. նախագահին եւ որուն նիւթն է Ալէքսանդրէթի համաձայնութիւնը եւ մեր ընդհանուր քաղաքականութիւնը Թուրքիոյ հետ »:

4.000 ՕԴԱՆԻ ՖՐԱՆՍԱՅԻ ՀԱՄԱՐ

Իտալիա եւ Գերմանիա կը սուրան..

Օդանաւային մանագէտ մը, Պ. Փէյռօնէ սը Թորէս, որ յաճախ Ֆրանսայի օդանաւային նախարարութեան տեսակէտներուն արտայայտիչը կը համարուի, սոսկալի չափ կ'ուղղէ 4000ի բարձրացնելու ռազմական օդանաւերու թիւը :

« Էնթրանսիժան »ի մէջ հրատարակուած գրութեամբ մը, Պ. սը Թորէս կը յորդորէ մոռնալ ներքին վէճերն ու փոխադարձ մեղադրանքները եւ ամբողջովին նուիրուիլ այս գործին: Իր հաշիւներուն համաձայն, Ֆրանսա 4000 ռազմական օդանաւ չինելով, պիտի կրնայ 2600ի պահեստի օդաուրմիղ մը ունենալ : Եւ կը չեչտէ.

— « Որպէսզի մեր վարչապետը կարենայ հաւասարէ հաւասար խօսիլ ուրիշ կառավարութեանց պետերուն հետ, Ֆրանսան պէտք է զօրաւոր ըլլայ: Եթէ ոեւէ մոռայ, որ եւ է պարագայի մէջ պիտի չկրնայ իր ամբողջ ծանրութիւնը արժեցնել իր կնքած դիւանակուռեանց մէջ : 40,000,000 բնակիչներ ունեցող Ֆրանսա մը ի՞նչ կըրնայ ընել 120,000,000նոց Հռոմ - Պերլին առանցքին դէմ: Պէտք է բաց աչքով նայիլ իրականութեան: Աւելորդ է պրպտել թէ ի՛նչ թերութիւններ գործուած են անցեալին մէջ եւ ով է անոնց պատասխանատուն: Ընդհակառակն, բոլոր ջանքերը պէտք է կեդրոնանան, քաղաքականութիւնը պէտք է ճշդուի, ծրագիրներ պէտք է մշակուին եւ գործադրուին »:

Ցօդուածագիրը պարզելէ վերջ թէ չեխական տագնապին առեն երեւան եկաւ որ Ֆրանսական օդաուրմիղին վիճակը նուազ գոհացուցիչ է քան չատեր կը կարծէին, կը յիշեցնէ թէ Գերմանիոյ եւ Իտալիոյ մէջ կարագը զոհուած էսպառազինութեանց, մինչդեռ Ֆրանսայի օդային ճարտարարուեստը ծանրաբեռնուած ըլլալով վարչական արգելիչ դրութեամբ մը, մասնաւոր ճիգ մը չէ կատարուած :

Ցօդուածագիրը 7000 (եօթը հազար) կը հաշուէ Հռոմ - Պերլին առանցքին առաջնակարգ ռազմական օդանաւերը: Երկու երկիրներն ալ անհրաժեշտ վարկերը եւ հեղինակութիւնը չանձնած են իրենց զինանականներուն, ճարտարագէտներուն եւ գործարանատէրներուն: Այս կարգադրութեան շնորհիւ, անոնց արտադրութիւնը այնքան ծաւալած է որ կը վտանգէ Ֆրանսայի ապահովութիւնը :

Պ. սը Թորէս 50,000,000 անգլ. ոսկի կը հաշուէ 4000 ռազմական օդանաւերուն չինութեան ծախքը: Ասկէ զատ, անհրաժեշտ է 30,000,000 ոսկի, հոգալու համար յաւելուածական պաշտօնեաներու կրթութիւնը եւ աշխատավարձքը, ինչպէս եւ ուրիշ ծախքեր:

Ուրիշ մանագէտ մը, Պ. Ֆլէօռի, աշխատակից «Փարի - Սուար»ի, կը գրէ թէ Գերմանիա 500 օդանաւ կը շինէ ամէն ամիս, կամ աւելի՝ բան Մ. Նահանգներու, Անգլիոյ եւ Ֆրանսայի միացեալ արտադրութիւնը: Ցեռոյ դիտել կուտայ թէ Ֆրանսական օդանաւերը չատ եռ կը մնան ոչ միայն թիւով, այլեւ արագութեան տեսակէտով, մանաւորապէս գերմանական հետապնդիչ սուսանակներէն որոնք ժամը 375 մղոն կը կարեն, իսկ Ֆրանսականները՝ միայն 190 մղոն: Գերմանական ռմբաձիգ օդանաւերն ալ 250 մղոն արագութիւն ունին, իսկ Ֆրանսական ամէնէն սրընթաց ռմբաձիգը՝ միայն 187 մղոն:

Երկու մանագէտներն ալ կը պահանջեն ամբողջովին վերաքննել Ֆրանսայի օդանաւային արտադրութեան պայմանները եւ փութացնել արտադրութիւնը, դաս առնելով Գերմանիայէն եւ Իտալիայէն :

Մերկացումները կը չարունակուին ուրիշ թերթերու մէջ ալ : Աւելի կարեւոր յայտնութեանց կը սպասուի խորհրդարանին մէջ, երբ հարցապնդումներ կատարուին :

Հ. Յ. Դ.

Գաւառ

ՄԱՐՍԷՅԼԻ «Մարօ» խումբի ժողովը 23 Հոկտ., կիրակի կէսօրէ ետք ժամը 3ին, «Շաբրիկեան» սրահին մէջ:

ԴԱՍԱԽՕՍՈՒԹԻՒՆ

Ֆ. Կ. Հայի Փարիզի Մասնաճիւղի նոր տարեշրջանի առաջին դասախօսութիւնը 22 Հոկտ., Շաբաթ երեկոյ ժամը ճիշդ 9ին, 8 Ռիւ Պօսիւէ, Փարիզ:

ԿԸ ԽՕՍԻ ՏԻՐԱՆ ՎՐԴ. ՆԵՐՍՈՅԵԱՆ

Նիւթ՝ «Առանին կրթութիւնը»:

Կը հրաւիրուի հասարակութիւնը: Հիւրասիրութիւն թէյով կարկանդակ: Ծախսերու մասնակցութեան համար կը գանձուի 3 ֆր.:

ՓԱՐԻԶԻ ՀԱՅ ԵՐԻՏԱՍԱՐԴԱՑ ՄԻՈՒԹԻՒՆ

Վերամուտի առաջին դասախօսութիւնը տեղի կ'ունենայ 20 Հոկտ., Հինգշաբթի ժամը 21ին, Միութեան կեդրոնատեղին՝ 8 Ռիւ Պօսիւէ, Փարիզ: Կը գասախօսէ՝ ՏԻՐԱՆ ՎՐԴ. ՆԵՐՍՈՅԵԱՆ,ն իւր՝ «Երիտասարդութիւնը եւ եկեղեցին»:

ԹԷՅԱՍԵՂԱՆ — ՀԱՒԱՔՈՑԹ

«ՍԻՓԱՆ-ԿՈՄԻՏԱՍ» ԵՐԳԱԽՈՒՄԲԻ ԿՈՂՄԷ

23 Հոկտ., կիրակի կէսօրէ վերջ ժամը 4էն մրնչիւ կէս գիշեր, 8 Ռիւ Պօսիւէ, Փարիզ: Գեղարուեստական բաժին եւ պար:

Կը հրաւիրուին երգչախումբի անդամներն իրենց ընտանիքով, եւ համակիրներ. Մուտք՝ 5 ֆրանք (Թէյ եւ խմորեղէն միասին): Սպասարկութիւն ժամը 5ին:

ԾԱԽՈՒԻ Է *սոիպզական մեկնումի պատճառով, կօշիկաբէն լանուէթ մը լաւ վիճակի մէջ: Banc finissage եւ կարի մեքենայ: Ո տարի պայմ: Գինն՝ 4000 ֆրանք:*

Դիմել՝ Rue Moutcalm, Paris (18e), մէթրօ Jules Joffrin:

ՉԱՆԱՉԱՆ ԼՈՒՐԵՐ ՔԱՆԻ ՍԸ ՏՈՂՈՎ

Նիւ Եորքի մէջ բացուած դատին առթիւ, ընդհ. դատախազը բացէ ի բաց ամբաստանեց Գերմանիան, իբրեւ յղացողը եւ գլխաւորը Մ. Նահանգներու մէջ սարքուած լրտեսութեան, որուն գործիքներն են չորս ամբաստանեալներ: Դատախազը յայտարարեց թէ Քարլ Շլութէրն, «Պրէմէն» չոգենաւին քաղաքական գործակալը եւ 14 ամբաստանեալներէն մէկը, որ բացակայ է, խոստովանած է ձերբակալուած լրտեսի մը թէ կրնար քրքրել գերմանական նաւերու թղթատարական պայուսակները եւ լուսանկարներ առնել խորհրդային առեւտրական պատուիրակութեան պայմանագիրներ, հետեւաբար եւ Ս. Միութեան սպառազինութեանց մասին : Կ'ըսուի թէ ընդհ. դատախազը ուրիշ պետութեան մը անունն ալ պիտի յիշէ, դատավարութեան ընթացքին: Ուրիշ լուրի մը համաձայն, լրտեսներէն մէկը, Ռումբիա, չարաթական յիսուն տարեկան կը սեպուի, իր լրտեսական գործունէութեան համար եւ ձերբակալուելու երբ կը փորձէր յիսուն ամերիկեան անցապրի խնդրագիր ճարել: Այդ անցագիրները պիտի արուէին գերման գործակալներու, որպէսզի Ռուսաստան մտնեն իբրեւ ամերիկեան հպատակ: Այս առթիւ կեղծուած է նոյնիսկ նախագահ Րոզվէլթի առորագրութիւնը: Լրտես մը խոստովանած է թէ Գերմանիա գործակալներ ունէր Ամերիկայի օդանաւային գործարաններուն մէջ: Համպուրկի հետախուզական վարիչը գերմանածին քաղաքացիներ կը վարձէր Մ. Նահանգներուն մէջ, լրտեսութիւն կատարելու համար: «Շատեր զրամ կը սեպնային, ուրիշներ կը ծառայէին իրրեւ հայրենասիրական պարտականութիւն »:

Աւելի չռնդալից յայտնութեանց կը սպասուի :

ԻՏԱԼԱԿԱՆ կառավարութիւնը հաւանութիւն յայտնեց Ֆրանսական նոր դեսպանին, Պ. Ֆրանսուա Փոնսէի անուանման: Դեսպանը Հռոմ կը սպասուի նոյեմբերի սկիզբը, եւ յանձնարարագիրը պիտի ներկայացնէ Վիթթօրիօ Էմմանուէլ Գ.ի, թագաւոր Իտալիոյ եւ կայսր Եթովպիոյ: Ուրիշ խօսքով, Ֆրանսա պաշտօնապէս պիտի ճանչնայ Եթովպիոյ գրաւումը :

ԿԱՐԼ ԿԱՈՒՑԿԻ, ընկերվարական մեծ տեսաբանը եւ կարլ Մարքսի սակաւաթիւ բարեկամներէն մէկը, մեռաւ Ամստէրտամի մէջ: Ծնած էր Փրակա եւ 84 տարեկան էր: Պատերազմէն առաջ Գերմանիոյ ընկերվարական կուսակցութեան գլխաւոր վարիչներէն մէկն էր: Երբ հիթլէրական իշխանութիւնը հաստատուեցաւ, Կաուցկի Վիէննա գաղթեց, բայց սակայն հետանալ, Ամստրիոյ կցումէն վերջը: 1919ին գիրք մը գրեց, ապացուցանելու համար թէ մեծ պատերազմին ամբողջ պատասխանատուութիւնը կ'իյնայ Վիլհէլմ Բ.ի վրայ: Մինչեւ վերջը պայքարեցաւ համայնավարական բռնութեանց դէմ: Յառաջիկային աւելի երկար կը խօսինք իր կեանքի եւ գործի մասին :

ԵՐՈՒՍԱղԷՄԷն կը հեռագրեն թէ քաղաքը պատերազմական վիճակ մը կը ներկայացնէ: Հոկտեմբեր 11ին փակուեցան բոլոր դուռները, բացի Եաֆայի դուռնէն: Բնակիչները իրենց տուներէն դուրս չեկան եւ միայն անգլիացի պահակներ կը տեսնուէին փողոցներուն մէջ: Տանիքներու մէջ ապաստանած ըմբոստներ հրացան պարպեցին պահակներուն վրայ եւ ամբողջ գիշերը ընդհարումներ պատահեցան: 12 արաբական քաղաքներ պատիժի ենթարկուեցան, դատապրներ պահած ըլլալով: Խռովութիւնները կը շարունակուին ամէն կողմ :

ՉԱՆԱՉԱՆ ՉՐՈՑՑՆԵՐ կը չրջին կառավարութեան եզմտա – կան ծրագիրներու, դահլիճի քանի մը անդամներու փոփոխման եւ երեսփ. ժողովի լուծման մասին, բայց պաշտօնական լուրեր կը պակսին: — Պ. Խոճօ ճառ մը խօսելով Լիոնի մէջ, մեղադրեց համայնավար կուսակցութեան խռովայոյզ պայքարը :

ՄԱԳԱՂԱԹՆԵՐ

(Բերքուանիներ)

ԱՀԱՐՈՆ ՏԱՏՈՒՐԵԱՆ

Փառատիպ հատոր մը, 300 էջ, Տպուած սակաւաթիւ օրինակներով

Գուլպաները այս հայկական քերթողագիրքին.—

ՅԱՑԴԱՐՁԱԿԱՆ
ՍԷՐԸ ՓՈՒՇԷ ՊՍԱԿՈՎ
ԹԵՂԱ ՄԱՐԴԵՐՈՒ ՊԱՏՄՈՒԹԻՒՆԸ
ԲԵՀԵՆԱԿԱՆՔ
ՀԱՆԱՄՏԵՂԸԸ ԿԱՍՏՈՒԱԾԱՆԱՑ
ՍԻՐՏՍ ԿԱՐՄԻՐ ՎԱՐԴԵՐՈՎ
ԻՆՔՆԱԽՕՍԱԿՑՈՒԹԻՒՆ
ՓԻՒՂԻ ՍԻՒՔԵՐ՝ ԵԱՐՈՂ ԵՐԳԵՐ

Սուրիա եւ Ֆրանսա 40 ֆրանք
Ուրիշ երկիրներ 50 ֆր.:

Ապսպրանքները բացարձակապէս կանխիկ:

Դիմել հեղինակին,
17. Rue Damesme, PARIS

ԼՈՑՍ ՏԵՍԱՒ

1939 "ԳՕՅԱՄԱՐՏ ՕՐԱՑՈՑՑ,,

Ժ. ՏԱՐԻ

ՀՐԱՏԱՐԱԿՈՒԹԻՒՆ Հ. Յ. Դ. ՊՈՏԱՆԵԿԱՆ ՄԻՈՒԹԵԱՆ, ՄԱՐՍԷՅԼ

Դիմել՝ ընդհանուր գործակալ՝ Կայծակ Ճարայեանի,
Monsieur Gaïzak Djarayan, 5, Rue de l'Eclipse, Marseille, France:

Գինն է՝ Մարսէյլ 5 ֆրանք Ֆրանսա, Սուրիա եւ գաղութներ 5.50 ֆր., արտասահման՝ 6 ֆրանք:

Հ. ՋԱՐԴԱՐԵԱՆ

ՎԻՐԱԲՈՑԻ - ԱՏԱՄՆԱԲՈՑԻ

44 Rue Dunkerque (ՄԷԹՐՕ ԿԱՌ ՏԻՒ ՆՈՒ)

Tél. Trudaine 42—69

Ի'ինգուռնի ամէն օր ժամը 14—20:

Հատուածները ժամադրութեամբ:

Ձ ա յ ռ ա ր ա ն "ԲԵՐԱ"

ՏՆՕՐԷՆ **ԵՐՋԱՆԿ ՊԱԼՃԵԱՆ**

9 Rue Provence, Paris 9e. *(Առաջին յարկ)*
Մէթրօ **Le Peletier**

Ամէնէն նոր եւ եւրոպական կերակուրներ՝ պատրաստուած անարատ իւղով:

ՀԱՅԵՐՈՒ ԹԱՄԱԴՐԱՎԱՃԸ

Ա ր տ ա ր ա ն Ֆ Լ Օ Ր Ի Ա

61, Rue Monsieur le Prince, Paris (6e)

Մէթրօ՝ Օտէօն եւ Սէն Միշէլ

Արեւելեան եւ եւրոպական խնամուած կերակուրներ :

ՀԱԳՈՒՍՏԵՂԷՆ ԱՒ ՈՒՏԵՍՏԵՂԷՆ ԿԱՊՈՑՆԵՐ ՌՈՒՍԻԱՍՏԱՆ ՂՐԿԵԼՈՒ ՀԱՄԱՐ

Ունինք մեծ մթերք Ֆրանսական, անգլիական եւ չեխոսլովաք կերպասներու Փափաքողները կրնան զրկել իրենց գնած ապրանքները, ուսնաէվրատ եւ ծոյլ գրի մեքենաներ կը գնենք ու կը ծախենք օտար դրամներ կը տանձնենք ապրանքներու emballago եւ ապահովագրութիւն Փոխադրութիւն ամէն տեսակ ապրանքներու եւ պահածներու

Դիմել՝ **American Lloyd, Paris (9). 7 rue Auber**
Tel. Opéra 67-77

ՐԱՔԸ ՏԻՒԶ

Ձուլտ խառնած քարտ եւ անիսոնով պատրաստուած ճշգական օղին է Ռաքը Տիւզը ձգտողները արեւմտահան օղիներէ ձեր առաջին կ'արտ գիւղերները չուռ կը խմեն եւ կը վնասէ ձեր առողջութեան: Խմեցէք Ռաքը Տիւզը որուն պրան պատ, կազդուրիչ եւ ախորժարեր ըլլալէ զատ է:

Dalakupeian 8 Rue Sydney Dépôt: 7 Rue de la Paix, Marseille. Tél. Dragon 70—89

Le Gérant : H. STEPHAN
17. Rue Damesme, PARIS (13)
A. DER OHANIAN

PHÉNIX
anis distillé
Agent General : Mr Albert Bacri
ՌԱՔԻ ՖԷՆԻՔՍ
19. rue Turbigo. PARIS 2e Tel: Cent: 83-17.

AGENCES: ԳՈՐԾԱԿԱԼՆԵՐ

LYON: ԼԻՈՆ — *M. Francis COTTON, 68 Avenue Galline; à Villeurbanne, près Lyon. Téléph. Lalande 64-10.*

MARSEILLE, ՄԱՐՍԷՅԼ — *M. SIMONDI, 17 Allées des Primevères. à Marseille.*

LE PREMIER QUOTIDIEN ARMENIEN EN EUROPE

ՅԱՌԱՋ

ՕՐԱԹԵՐԹ, ԱԶԳԱՅԻՆ, ՔԱՂԱՔԱԿԱՆ, ԳՐԱԿԱՆ

HARATCH

(Fondé en 1925) :-: R. C. Seine 276.286

Directeur et Propriétaire : SCH. MISSAKIAN
Rédaction et Administration
ԽՄԲԱԳՐՈՒԹԻՒՆ ԵՒ ՎԱՐՉՈՒԹԻՒՆ
17, Rue Damesme, PARIS (13e)

Téléphone : Gobelins 15 - 79
Chèque Postal Paris 1678 - 63
(ԵՐԹԵԻՆԵՐԻ ՀԱՄԱՐ՝ Métro : TOLBIAC)

ԲԱԺԱՆՈՐԴԱԳՐՈՒԹԵԱՆ ՊԱՅՄԱՆՆԵՐ — ՏԱՐԵԿԱՆ ՎԵՑԱՄՍԵԱԿ ԵՒԱՄՍԵԱԿ

Թրանսա եւ Գաղութներ	150 ֆրանք	75 ֆրանք	40 ֆր.
Անգլիա եւ Իտալիա	265 ֆրանք	140 ֆրանք	
Ուրիշ երկիրներ	225 ֆրանք	120 ֆրանք	

ՀԻՆԳՇԱԲԹԻ
20
ՀՈԿՏԵՄԲԵՐ
JEUDI
20 Octobre
1938

14e Année No. 3865

Խմբագիր՝ ՇԱՒԱՐՇ ՄԻՍԱԿԵԱՆ

ԳԻՆ 50 ՍԱՆԹԻՄ

ԵՐԿՈՒ ԽՕՍՔ

Ալիեւի ՔԱՆ ՍՏԻՊՈՂԱԿԱՆ

Այն հատուածը զոր երէկ արտատպեր էինք «Մ. Հայաստան»էն (3 օգոստոս 1938), տուն կուտայ այլապէս վրդովիչ խորհրդածութեանց :

Այսպէս, կը հատատաէ թէ ծանրակչիռ զործօղութիւններ կատարուած են «Հայաստանի առանձին չրջաններուն մէջ — Վաղարշապատ, Կալինինօ, Երեւան»: Բուն իսկ Երեւանի պաշտօնաթերթը խօսքերը զործածելով, «լիկվիդացիայի ենթարկուած են տեղւոյն հակայեղափոխական Դաշնակցական խմբակները »:

Երէկ բացատրեցինք թէ ի՛նչ կը նշանակէ «լիկվիդացիա » (հաշուեյարդար), բոլշեւիկեան բառարանին մէջ:

Եթէ որ եւ է լուր հասած չըլլար էջմիածնի ողբերգութեան մասին, կարելի էր այս հրատարակութիւնը կարդալ եւ անցնիլ, իբրեւ ձուլածոյ բացատրութիւն մը :

Բայց, Մորէն կաթողիկոսի եւ ուրիշ կղերականներու սպանութեան մանրամասնութիւնները եւ ուրիշ պարագաներ այդ մթին թաղութենէն ալ կը զրկեն մեզ: Եւ նմանօրինակ անհամար դէպքերու վրայ հիմնուելով, տրամաբանօրէն կը հետեւի թէ իսկապէս արիւնոտ «լիկվիդացիա» մը կատարուած է, անցեալ ապրիլին, էջմիածնի մէջ: Նոյնքան խորհրդաւոր եւ քամնելի պարագաներու տակ, ինչպէս 1936ին եւ 1937ին, բազմաթիւ զոհերով, որոնց բոլոր անունները չեն ճշդուած տակաւին :

Կը կարծենք թէ այս պարագան, զոնէ «Մ. Հայաստան »ի վկայութիւնը բաւական են սթափեցնելու քնացողներն ու քնացնողները, ո՛ւր որ ալ զտնուին եւ ի՛նչ հոսանքի ալ պատկանին :

Ի՞նչ օգուտ օրօրներէն, երբ կոպիտ իրականութիւնը ուրիշ բան կ'ըսէ, մէկը միւսէն վրդովիչ փաստերով:

Ըսած ենք եւ նորէն կը յիշեցնենք,— ժամանակն է որ հատաքական եւ վճռական փորձ մը կատարուի, վերջնապէս լուսաբանելու, տուգելու համար Հայաստանի անցուդարձը, մանաւանդ վերջին երկու տարիներու ահաւոր ողբերգութիւնը :

Գիտենք որ զրեթէ անյաղթելի դժուարութիւններ կը ցցուին այս ճամբուն վրայ, իբրեւ հետեւանք խորհրդային իշխանութեան հաստատած կարգուսարքին: Եւ սակայն, «սպասենք եւ յուսանք»ը քաղաքականութիւն չէ, եթէ իսկապէս՝ունինք այդպիսի բան մը մեր միտքին Հայաստանին հանդէպ:

Սպասելը եւ յուսալն ալ ունին սահմաններ, մանաւանդ երբ հարցը կը վերաբերի հայրենիքի մը ճակատագրին: Իսկ սպասելու եւ յուսալու այն «իմաստութիւնը» որ կը տիրէ Արտաքին Գործոց Նախարարութեան կարգ մը չրջանակներուն մէջ, պարզապէս ծերացած, գործելու անընդունակ եւ անիմաստ հոգեբանութիւն մը կը մատնէ: Դիրք մը, որ երբեք չի համապատասխաներ ոչ հայրենասիրութեան, ոչ ալ տարրական պարտաճանաչութեան :

Այս հարցին հետ կապուած է, նաեւ, աւելի հիմնական խնդիր մը,— յարաբերութեանց վերահաստատումը Երեւանի հետ :

Հայաստանի ամէնէն լաւատես բարեկամներն ալ սկսած են ողբալ, զրաւորապէս, թէ ոչ նամակ, ոչ թերթ, ոչ ալ դիրքեր կը ստանան, մէկուկէս տարիէ ի վեր: Նոյնիսկ Հրատ մոլորակը աւելի մօտ կը զտնեն քան Երեւանը :

Արդ, բաւակա՞ն է ողբը, իբրեւ արտայայտիչ զիտակցութեան եւ հայրենասիրութեան: Քանի մը հարիւր հոգի չենք արտահանման մէջ, այլ հարիւր հազարներ, — 7- 800,000, որ կը տապալին անորոշութեան մէջ:

Որո՞ւ կ'ենթայ կարելին փորձել, այս մթութիւնը պարզելու եւ կապերը վերահաստատելու համար: Տարի մըն ալ այսպէս, եւ այն ատեն միայն անուններ մնացած պիտի ըլլան միթքերու մէջ, Հայաստանի «լուսապայծառ իրականութենէն »:

Այս մտահոգութիւնը մեքենաբար կը յանգի նոյն չարաբաստիկ հարցումին,— ունի՞նք ընդհանուր դեկավարութիւն մը, որ իրաւասու ըլլար այդպիսի փորձի մը ձեռնարկելու :

Պարզ է որ չունինք: Արդ, ներելի՞ է որ այսպէս ալ մնանք, անդեկ եւ անգլուխ :

Եթէ նոյնիսկ ճակատագրուած ըլլար որ Մոսկուան կամ Երեւանը չարունակեն արհամարհել Հայկական Արտաքին Գործոց Նախարարութեան կարգադրութիւնները, եւ բարեպաշտները էջմիածնի օրհնութենէն անդամ զրկուին, աւելի սոսկալի չի՞ դառնար ընդհանուր դեկավարութեան իրական նպատակը :

Չենք ուզեր տագտկալի դառնալ, յիշելով այն բազմազան հոգերը որ կը ծանրանան Արտաքին Գործոց Նախարարութեան վրայ, իր իսկ ինքնապահպանութեան համար :

Չենք խօսիր նաեւ քաղաքական գործունէութեան մասին, այն վստահութեամբ թէ զոնէ քաղաքական կուսակցութիւնները ի վերջոյ ելք մը պիտի զտնեն, դիւրացնելով գործակցութիւնը:

Հարցը այն է որ, միայն քաղաքական կուսակցութեանց հանրային գործակցութիւնը բաւական չէ, դիմաւորելու համար այնքան բարդ հոգեր :

Այսպէս կոչուած անկախներն ու չէզոքներն ալ, եւ մանաւանդ «չրջանաւարտ»ները պարտաւոր են որոճալ իրենց կարգին, եւ ճամբան հարթել, բոլոր տարամտրելի ուժերը համախմբելու եւ բաղձանքները իրականութեան վերածելու համար :

Իսկ այս հոգը ամէնէն առաջ կ'իյնայ Փարիզի վրայ:

Մենք պատրանքներ չենք անուցաներ Լոյս - Քաղաքին հայկական բովանդակութեան մասին: Բայց, Փարիզի անունը անուշ կը հնչէ միշտ, նոյնիսկ արեւելեան գաղութներուն մէջ: Ուրեմն որ եւ է յուսատու ազդանշան՝ այս քաղաքէն, կրնայ կազդուրիչ եւ յուսադրիչ ազդեցութիւն գործել, ներկայ պարագաներուն մէջ :

Շ.

ՎԵՐՋԻՆ ԺԱՄ

ԱԹԹԻՒՐՔԻ ՍՈՂՂՋԱԿԱՆ ՎԻՃԱԿԸ

Բժիշկներն եւ նախարարներն-կը հակեն գիշեր ցերեկ

Պոլսէն կը հեռագրեն հոկտ. 18 թուականով.—

Այսօր հրատարակուած բժշկական տեղեկագիրը կ'ըսէ թէ Աթթաթիւրք ուելի լաւ անցուց գիշերը: Նշանակելի փոփոխութիւն չկայ ընդհանուր վիճակին մէջ:

Վարչապետ Ճէլալ Պայար եւ ուրիշ նախարարներ Պոլիս եկան, հիւանդին մօտ գտնուելու համար: Ութ բժիշկներ, երեք մասնագէտներ եւ հինգ օգնականներ շարունակ կը հսկեն անարին վերեւ: Նախագահը կը տառապի լեարդի պնդացումէ, որ հետեւանք է ալքոլամոլութեան :

**** Արաբական թերթերը կը գրեն թէ առենէ մը ի վեր բժիշկները մասնաւոր գործողութեամբ ջուր կը հանեն Աթաթիւրքի կողերէն: Շատոնց պատուիրած էին դուրս ելլել, Պոլսէն էնկիւրի չերթալ եւ ոգելից ըմպելի չգործածել բացարձակապէս :*

**** Իրիկուան դէմ հրատարակուած բժշկական տեղեկագիր մը կ'ըսէ թէ հիւանդին վիճակը ծանրացած է :*

ԱՆԳԼԻԱԿԱՆ ԶՕՐՔԸ ՊՑՇԱՐԵՑ ԵՐՈՒՍԱՂԷՄԸ

Զինուորական գործողութիւններ ամբողջ Պաղեստինի մէջ

Երուսաղէմէն կը հեռագրեն թէ անգլիական զօրքը վճռական գործողութեան մը ձեռնարկած է, վերահաստատելու համար հնդատար իշխանութեան տիրապետութիւնը: Գործողութեանց զլխաւոր կեդրոնը կը կազմէ Երուսաղէմը, ուր ծանր ընդհարումներ կը սպասուին անգլիական զօրքին եւ Արաբներուն միջեւ: Հոկտ. 18ին Երուսաղէմի հին քաղաքամասը, որ տակաւին Արաբներուն ձեռքն է, պաշարուեցաւ 2000 անգլիացի զինուորներու կողմէ, մինչ զրահապատ կառքեր հսկողութիւն կը կատարէին քաղաքին չրջակաները: Օդանաւեր սաւառնեցան գործողութեանց կեդրոնին վերեւ, եւ զնդացիրներ տեղատորուեցան ռազմադիտական կէտերուն վրայ: Սահմանագլուխները փակուեցան եւ զինուորական վարչութիւն հռչակուեցաւ Երուսաղէմի, ինչպէս եւ ուրիշ գլխաւոր քաղաքներու մէջ: Զինուորները հրաման ստացած են առանց ազդարարութեան սպաննել ով որ տունէն դուրս կ'ելլէ ժամը 11էն 5:

ՀԱՅԿԱԿԱՆ ԹԱՂԵՐՆ ԱԼ ԿԸ ՊԱՇՏՊԱՆՈՒԻ

Կը կարծուի թէ Երուսաղէմի պաշարումը պիտի տեւէ քանի մը օր, որովհետեւ Արաբները մեծաքանակ զէնք եւ ռազմանիւթ ամբարած են քաղաքին մէջ: Քաղաքէն դուրս եղած ապստամբները անդադար կը գործեն, հրացաններ եւ փամփուչտներ փոխադրելով պատերն ի վար, պարաններու միջոցաւ:

Երեքշաբթի օրն ի բուն հրացանները եւ զնդացիրները կրակ կը տեղային հին քաղաքամասին մէջ, ինչ որ կը նշանակէ թէ ընդհարումներն սկսած են: Նոր քաղաքին մէջ միջոցներ ձեռք առնուած են, պաշտպանելու համար հրէական եւ հայկական թաղերը: Փողոցները խճողուած են զրահապատ կառքերով եւ աղաւաղրակներ զինուորներով, որոնք սուինները անցուցած են իրենց հրացաններուն :

Հակառակ զինուորական իշխանութեան ձեռք առած միջոցներուն, Հրեաներուն դէմ յարձակումները կը չարունակուին Երուսաղէմի եւ ուրիշ քաղաքներու մէջ: Ապստամբները կրակ բացին պահակախումբի մը վրայ, կառավարական չէնքի մը տանիքէն:

Արաբները յաջողեցան ճեղքեր բանալ Երուսաղէմի մեծ մզկիթի թաղին պարիսպներուն վրայ, բայց Անգլիացիները անմիջապէս փակեցին զանոնք, քարերով եւ շաղախով: Ապստամբները ծանօթ են հին քաղաքամասին սաորերկրեայ անցքերուն, եւ միշտ կ'երթան կուգան, հակառակ անգլիացի զինուորներու հսկողութեան: Զէնք ալ կը փոխադրեն այդ անցքերուն միջոցաւ :

Ապստամբ հրամանատարութիւնը յանձնարարած է Արաբներուն՝ միայն մոմ եւ քարիւղի լամբարներ գործածել լուսաւորութեան համար, դիտել տալով թէ ելեկտրականութեան համար ծախսուած ամբողջ դրամը Հրեաներուն գրպանը կը մտնէ: Ելեկտրականութեան դէմ պոյքոթ հրատարակած են հետեւեալ քաղաքները.— Հայֆա, Եաֆա, Ակրա, Նազարէթ, Նաբլուս, Թուլքարէմ, Տիբերիա եւն. :

**** Մեծ մթիթիին երկու պատուիրակները Պաղեստինէն ճամբայ ելան դէպի Մ. Նահանգները, քարոզութիւններ կատարելու համար ի նպաստ արաբական չարժման :*

Պաղեստինի պաշտպանութեան իրաքեան կոմիտէն հեռագիր մը ուղղեց նախագահ Րուզվելթի, բողոքելով ամերիկեան միջամտութեան դէմ: Նոյն կազմակերպութեան Սուրիոյ կոմիտէն ալ բողոքագիր մը ուղղեց, Դամասկոսի ամերիկեան հիւպատոսին միջոցաւ: Բողոքագիրը կ'ըսէ.— «Ամերիկա մինչեւ հիմա հետեւած է քաղաքականութեան մը որ կը պաշտպանէ ազգային իրաւունքները: Կը յուսանք թէ պիտի չլքէ Արաբները, աչքակելով որ եւ է փորձի որ կրնայ զանոնք զրկել իրենց իրաւունքներէն, ի նպաստ օտարականներու »:

Ամբողջ արաբական մամուլը բարձրաձայն կը բողոքէ որ Մ.

(Ուրիշ շարունակութիւնը կարդալ Դ. Էջի)

ՕՐԸ ՕՐԻՆ

ԿԵՐ, ԱՐԲ ԵՒ ՃԱՌԷ

— Ինչո՞վ զբաղած է Ազգերու Դաշնակցութիւնը: Աշխարհ սարսեցաւ, ձայն - ծպտուն չհանեց:

Այս հարցումը կը շրջի բերնէ բերան, եւ երկիրէ երկիր:

Անեմէ որ տակաւին կը հաւատան Ազգաժողովին, բնականաբար սուիք չեն փակցներ, ջուրին երեսը հաճելու համար զայն :

Իսկ ուրիշներ շատոնց յուսահատած ըլլալով, անընդհատ պրպտումներ կը կատարեն, նոր փաստեր կը ճարեն, ապացուցանելու համար թէ այդ «երեւելեաց ժողով»ն ալ տեսակ մը հարսնտահարիչ մեքենայ է: Անշուշտ արդիական եւ ազնուական :

Այստեղ, Փարիզի մէջ, հետզհետէ կը ծաւալի եւ կը գունաւորուի պայքարը՝ Ազգերու Դաշնակցութեան դէմ :

Անգլիոյ մէջ, որ այդ հաստատութեան մայր - ստներուն կը համարուէր, վարչապետը իճի հրապարակաւ պատուեց վարագոյրը, փարելով զէն ու զրահին եւ գաղտնի դիւանագիտութեան :

Իսկապէս, Ազգաժողովը ո՞ր տագնապալի խնդիրը կրցաւ լուծել, վերջին տարիներու ընթացքին :

Իրականութիւն չէ՞ որ ան իր պատիւն իսկ չկրցաւ պաշտպանել Ալէքսանտրէթի հարցին մէջ, ետ կանչելով իր ներկայացուցիչները :

Ա՛լ չյիշենք Եթովպիան, Չեխոսլովաքիան, Չինաստանը կամ Սպանիան: Բայց արդարութիւնը կը պահանջէ Ազգաժողովին արժանիքներն ալ յիշել :

Առաջին արժանիք՝ ան փառաւորապէս կը վայլեցնէ իր շէնգութիւնը, աննման պալատէ մը միւնչեւ ազնուապետական պաշտօնէութիւնը :

Երկրորդ, հատատուած ըլլալով ժընեւի գեղածիծաղ ափերուն վրայ, լայն պատեհութիւն կ'ընծայէ քաղաքական նախարարներու, դեսպաններու, խորհրդականներու, մասնագէտներու, միւնչեւ անգամ վարչապետներու՝ դնարովի արձակուրդ վայելելու տարին հանի մը անգամ .

Երրորդ՝ իր պաշտօնեաներուն կը վճարէ այնպիսի թոշակներ որոնք ե - րազ կը թուին շատ մը պետութեանց նախարարներուն :

Այսպէս, պաշտօնական տեղեկագրի մը համաձայն, Ազգերու Դաշնակցութեան ընդհ. քարտուղարին տարեկան թոշակն է **765,000** ֆր. ֆրանք, **425** հազար ֆրանք ալ՝ ներկայացուցչական ծախք :

Օգնական քարտուղարները կը ստանան **510,000** ֆրանք թոշակ եւ **212,000** ֆրանք ներկայացուցչական ծախք :

Բաժնի մը վարիչը կը ստանայ **450** հազար կամ **209,000** ֆրանք :

Դատական խորհրդական մը՝ **510000** ֆրանք:

Բարապանապետը՝ **76,000**:

Հեռաձայնի պաշտօնեայ մը՝ (կին) **50,000**: Մեքենագրուհի մը՝ **83,000** : Անգլիացի թարգման մը՝ **218,000**, իմքագիր մը՝ **213,000**, դիւանապահ մը՝ **110,000**, գծագրիչ մը՝ **76,000** ֆրանք եւայլն:

Ուրեմն, կեր, արբ եւ ուրախ լեր: Ճառէ եւ թող ազգը վճարէ, մնացեալը ձգելով Աստուծոյ հետ սատանային :

Վ.Ա.Հէ

ՀԱՑ ՁԻՆՈՒՈՐՆԵՐՈՒ ՀՊԱՏԱԿՈՒԹԵԱՆ ԽՆԴԻՐԸ

Շրջանը լրացուցած զինուոր մը, Յ. Ա. ձեռնհաս իշխանութեան դիմելով, հետեւեալ տեղեկութիւնները խնդրած է.

— Ներկայիս սեղանի վրայ ունինք 2000 հպատակութեան խնդրագիրներ հայ երիտասարդներէ որ կը ծառայեն զօրանոցներու մէջ: Միայն 500ին թղթածրարները պատրաստ են: կը յուսանք մինչեւ մէկ ամիս լրացնել բոլոր գործողութիւնները : Անհրաժեշտ է տեղեկութիւններ ստանալ երկու պաշտօնատուններէ՝ պատերազմական նախարարութենէն եւ ոստիկանական վերատեսչութենէն: Ասոր համար է որ յապաղումներ կը պատահին: Հպատակութեան իւրաքանչիւր թոշակի համար 150 ֆրանքի ծախք մը կը նախատեսուի: Անոնք որ իրենց հասցէն փոխած են, պէտք է դատական նախարարութեան հաղորդեն պարզ նամակով մը :

Օրուան զրոյցներ եւ հետքումներ

Թերթերը կը չարունակեն զանազան զրոյցներ արձանագրել, կառավարութեան դիտաւորութեանց մասին: Զախակոմմեան հրատարակութիւնները այն տպաւորութիւնը կը ձգեն թէ Պ. Տալատիէ որոշած է լուծել երեսփ. ժողովը եւ նոր ընտրութիւններ կատարել: Պաշտօնական չրջանակներու հերքումները ձեւական կը համարուին :

Մի՛ւս կողմէ, կ'ըսուի թէ կառավարութիւնը կը խորհի երկու նոր նախարարութիւններ հաստատել, մէկը՝ սպառազինութեանց, միւսը՝ գանձային, որ պիտի յանձնուին մասնագէտներու :

Ամէն պարագայի մէջ, կացութիւնը անորոշ է տակաւին, եւ կառավարութիւնը զրաղած է նոր հրամանագիր - օրէնքներու խմբագրութեամբ: Կարգ մը աջակողմեան թերթեր ալ վճռուած կը նկատեն երեսփ. ժողովին լուծումը :

Ֆրանսայի մտահոգութիւնները չեխական ամրութեանց գրաւման առթիւ

Մերակուտական Պ. Սէլիէ նամակ մը ուղղելով վարչապետ Պ. Տալատիէի, հետեւեալ հարցերը կուտայ .—

1. Չեխոսլովաքիոյ ամրութիւնները յանձնուեցան Գերմանիոյ: Ասոնք Մաժինոյի գծին հիման վրայ չինուած էին: Ասոնց յանձնումով Գերմանիա ծանօթացաւ մեր ամրութեանց զինուորական գաղտնիքին: Ասիկա ծանր վտանգ մը չի՞ կազմեր Ֆրանսայի ապահովութեան համար :

2. Ի՞նչքան քանակութեամբ ռազմանիւթ յանձնուեցաւ ատենզ վիճակի մէջ:

3. Յանձնուած ամրութիւններէն ու ռազմանիւթէն ո՞րքանը չինուած էր Ֆրանսայի կողմէ չեխոսլովաք կառավարութեան տրամադրուած վարկերով :

4. Ֆրանսական քաղաքացիները ի՞նչքան դրամ զոհած եղան, այսպէս միջոցներ հայթայթելով իրենց իսկ դէմ յարձակումի մը համար :

5. Ի՞նչու համար Միւնիխի համաձայնութիւնը պայման չդրաւ, որ Գերմանիա վճարում ընէ այս ամրութեանց ու ռազմանիւթներուն համար, որոնք իր պատերազմական պատրաստութեանց պիտի ծառայեն :

ՁԵՌԻ ԿԱՂԱՆ Ա ՀՅԵՐ

ՀԵՐՄԻՈՆԵ ԲԱՂՐԻԱՆԻ · Ա. ՀԱՅԿԱԶՈՒՆԻ

— Ներեցեք, ձեր ըղձերը ես ամբողջությամբ չեմ կարող կատարել, ինչպես ցանկանում եք, որովհետև ես ինքս էլ ոչինչ չգիտեմ ձեր մասին: Ես ձեզ առաջին անգամ եմ տեսնում: Ինչպե՞ս կարող եմ ես ձեզ ներկայացնել: Ես ձեզ չեմ ճանաչում: Ես չգիտեմ, թե ինչ եք դուք: Ես չգիտեմ, թե ինչ եք ուզում: Ես չգիտեմ, թե ինչ եք ասելու: Ես չգիտեմ, թե ինչ եք անելու: Ես չգիտեմ, թե ինչ եք մտածում: Ես չգիտեմ, թե ինչ եք զգում: Ես չգիտեմ, թե ինչ եք ուզում: Ես չգիտեմ, թե ինչ եք ասելու: Ես չգիտեմ, թե ինչ եք անելու: Ես չգիտեմ, թե ինչ եք մտածում: Ես չգիտեմ, թե ինչ եք զգում:

— Ներեցեք, ես ձեզ չեմ ճանաչ

ԲԱՑԱԿ ՆԵՐՔԻՆ ԿԻ ԿՈՂՔԸ

Պատմում է Ջիլասունցի Հենրիկ Ստեփանի Ղազարյանը։

— Ես ինչ գիտեմ, որ ասեմ, ես ինչ գիտեմ, որ պատմեմ։

Նահանգները ուժ կուտան հրէական տունի ծրագրին: Թերթ մը կը գրէ.— « Մ. Նահանգները պէտք չէ իյնան սիոնական լուծին տակ, ինչպէս ինկած է Անգլիա »:

Մէվլուտ վաչա, Իրաքի խորհրդարանին նախագահը, որ Դահլիրէ զատած էր արաբական համագումարին մասնակցելու համար, յայտարարեց թէ ամբողջ արաբական աշխարհը համակիր է Պաղեստինի Արաբներուն եւ թէ «Անգլիա պէտք է հասկնայ որ Պալֆըրի յայտարարութիւնը այլ եւս չի կրնար դիմանալ »:

Գերմանական թափանցումը դէպի Պալքաններ եւ Թուրքիա

Տոքթ. Ֆունք, Գերմանիոյ տնտեսական նախարարը, որ պըտոյտ մը կատարած էր մինչեւ Թուրքիա, իր վերադարձէն վերջ հետեւեալ յայտարարութիւնները ըրաւ մամուլին .

— « Եուկոսլաւիա, Պուլկարիա եւ Թուրքիա, որոնք բաւե — կամներ են քաղաքականօրէն, կը կազմեն տեսակ մը առանցք, գերմանական առեւտրականութեան մինչեւ Սեւ Ծով: Այս իրողութեան շնորհիւ կարելի եղաւ բանակցիլ տնտեսական կազմակերպութեան փառաւոր ծրագիրներու վրայ, երեք երկիրներուն համար: Օրինակ, մեծ ճամբաներ չինել, հեռաձայնի ուղղակի հաղորդակցութիւններ հաստատել: Դանուբի մեծ կարեւորութիւնը հարաւային-արեւելեան Եւրոպայի համար թոյլ կուտայ տեսակ մը տնտեսական տարածութիւն հաստատել Հիւսիսային Ծովէն մինչեւ Սեւ Ծով, որոնք իրար կը լրացնեն: Հարաւային արեւելեան Եւրոպան եւ Փոքր Ասիան ունին գրեթէ ամէն ինչ որ պէտք է Գերմանիոյ »:

Յօսելով Թուրքիոյ տարեկան 150 միլիոն մարքի վարկին գործածութեան վրայ, նախարարը ըսաւ թէ այդ գումարը պիտի գործածուի մասնաւորապէս հոգալու գինուորական նաւահանգստի մը շինութեան եւ ճարտարագործական մեծ կառուցումներու ծախքերը: Թուրքիա Գերմանիոյ պիտի ապապրէ երկաթուղիներու եւ կամուրջներու վերաբերեալ պէտքերը, ինչպէս եւ զանազան մեքենաներ :

Տոքթ. Ֆունք բացատրեց թէ բանակցութիւններ կատարուեցան մասնաւորապէս իմանալու համար թէ ինչպէս կարելի է զարգացնել երեք երկիրներուն արտադրական ուժերը, Գերմանիոյ արժակցութեամբ: Գերմանիա Պալքաններուն մէջ պիտի գնէ մեծ քանակ բամպակ եւ իւղոտ հունաեր, աճեցնելու համար իր հիւսուածեղէնի արտադրութիւնը, ինչպէս եւ իւղի եւ ճարպի պաշարը: Փոխադարձաբար , Գերմանիա պիտի օգնէ պալքանեան երկիրներուն, որպէսզի աւելի արդիւնաւորապէս չահագործեն իրենց հանքային հարստութիւնները :

Գերմանական մամուլը մեծ կարեւորութիւն կուտայ նախընարին յայտարարութեան եւ կատարուած բանակցութիւններուն: Այս առթիւ նորէն կը գրէ թէ Թուրքիոյ արուած վարկին պէս գումարներ պիտի արամադրուին պալքանեան երկիրներուն ալ: Այդ վարկերը ղրամով պիտի չվերադարձուին: Թուրքիա իր ստացած գումարը պիտի հատուցանէ իր արտադրութիւններով :

*** Տոքթ. Ֆունք իր յայտարարութեանց մէջ ըսաւ թէ մօտեսս Պերլին պիտի այցելեն Եուկոսլաւիոյ, Պուլկարիոյ եւ Թուրքիոյ տնտեսական նախարարները, ընդունած ըլլալով իր հրաւէրը: Այս այցելութիւնը անյուշա պիտի նպաստէ աւելի զարգացնելու առեւտրական յարաբերութիւնները :

Լեհաստանի եւ Հունգարիոյ պահանջները Չեխոսլովաքիայէն եւ Ռումանիայէն

Գնդ. Պէք, Լեհաստանի արտաքին նախարարը, կայց գնաց, տեսակցելու համար Ռումանիոյ թագաւորին հետ, որ կը վարէ ռումանական ամենամեծ ազդեցութիւնը: Լեհ նախարարը մասնաւորապէս պիտի խորհրդակցի Հունգարիոյ, Լեհաստանի, Ռումանիոյ եւ Չեխոսլովաքիոյ յարաբերութեանց մասին, իրրեւ հետեւանք վերջին փոփոխութեանց: Իրազեկները կը հաւաստեն թէ ռումանական կառավարութիւնը բոլորովին հակառակ է այն դիրքին զոր Լեհաստան վերջերս բռնեց Չեխոսլովաքիոյ հանդէպ, մանաւանդ լեհեւհունգարական սահմանակցութեան ծրագրին, որ կը ձգտի Ռումանիան բաժնել Չեխոսլովաքիայէն :

*** Սլովաքիոյ վարչապետը Միւնիխ գնաց, Հիթլէրի օգնութիւնը խնդրելու համար Հունգարիոյ պահանջներուն դէմ: Հունգարիա կը պնդէ իր պահանջներուն վրայ, անմիջական գոհացում պահանջելով: Չեխական կառավարութիւնը նոր զիջումներ կատարեց, բայց բաւական չեն համարուիր :

*** 500,000 գերման պահեստներ, որոնք դրօշի տակ առնուած էին օգոստոսին եւ սեպտեմբերին, հետզհետէ կ'արձակուին հոկտեմբեր 18էն սկսեալ: Արձակումը պիտի վերջանայ 3 — 4 շաբթէն, եւ գինուորները անմիջապէս աշխատանքի պիտի ձեռնարկեն :

Իտալիոյ ճաւային ապառազինութիւնները

Իտալիա այս տարի կը չինէ 12 փոքր յածանաւեր, որոնք իրենց տեսակին մէջ ամէնէն արագընթացները պիտի ըլլան: Ասոնց իւրաքանչիւրը պիտի ունենայ 3000 թոնէն քիչ մը աւելի տարողութիւն, գինուած պիտի ըլլայ 5,3 մատնաչափ արագահարուած թնդանօթներով եւ պիտի կրնայ ժամը 44 հանգոյց արագութեամբ ընթանալ :

Իտալիոյ այս տարուան ընթացքին չինած ռազմանաւերու ամբողջ տարողութիւնը պիտի հասնի 260,000 թոնի: 12 փոքր յածանաւերէն զատ, ան կը չինէ 35,000 թոննոց չորս մեծ զրահաւոր, բազմաթիւ թորպիլահալածներ եւ թորպիլանաւեր եւ առնուազն երեսուն սուզանաւեր :

Սուզանաւերու իսկական թիւը գաղտնիք է, բայց կը կարծուի թէ ամբողջը 150էն պակաս չէ:

Մուսոլինի, որ միաժամանակ ծովային նախարար է, վերջերս հրովարտակով մը լիազօրուած է սկսիլ նաւերու չինութեանց, առանց պաշտօնապէս ապառելու որ վարկերը յատկացուին:

Կը հաղորդուի, որ չինութիւնները առաջ կը տարուին իտալական նաւաշինարաններու մէջ, արտակարգ արագութեամբ :

Ախտժակը ուտելով կը քացուի...

Դամասկոսի «Քրոնիկ » թերթը կը գրէ.— Սահմանագծման յանձնաժողովի ֆրանսական եւ թուրք պատուիրակութիւնները ժողով գումարած են Անթաքիի մէջ: Ինչպէս գրած էինք, Թուրքիան կը պահանջէն Սանճաքին կցել Լաթաքիոյ ենթակայ ալէվի չըրջանը, մինչեւ Ռաս եւ Պասէթ, քանի մը քիլոմէթր հեռու Լաթաքիայէն: Թուրքերը կը պատճառաբանեն թէ Սանճաքի սահմանները բնական չեն եւ թէ հետեւաբար անհրաժեշտ է զարմանել այս վիճակը :

Կարելի չէ եղած համաձայնութեան գալ, որովհետեւ ֆրանսական պատուիրակութիւնը դիտել տուած է թէ Սանճաքի սահմանները ճշդուած են գաշնագրերով, որոնց վրայ հիմնուած է սահմանադրութիւնը :

ՋԱՆԱՉԱՆ ԼՈՒՐԵՐ ՔԱՆԻ ՍԸ ՏՈՂՈՎ

Նիւ Եորքի լրտեսական դատին առթիւ, ամբաստանեալներէն մէկը պատմեց թէ դաւ մը սարքուած էր, սպայ մը թմրեցնելու եւ Նիւ Եորքի Թոթըն բերդին գաղտնիքները եւ զօրաշարժի ծրագիրները գողնալու համար: Այդ սպան բերդին հրամանատարն էր եւ պիտի քնացնէին մասնաւոր դեղով մը: Դաւը սարքած էր Գերմանիոյ հետախուզական պաշտօնատան մէկ սպան, Շմիտ:

Ձափոն որոշեց իր բոլոր կապերը խզել Ազգերու Դաշնակցութեան հետ, այս չաբթուան ընթացքին: — Զինական բանակը չկրցաւ ետ մղել ճափոնական զրոհը, հարաւային Զինաստանի մէջ, մեծ կորուստներ պատճառելով :

Օդանաւիացին հաստատութեանց բանուորները կը մերժեն 40 ժամէն աւելի աշխատիլ, հակառակ վերջերս գոյացած համաձայնութեան: Շարժումը հետզհետէ կը ծաւալի:

Անգլիոն նախարարական խորհուրդը կարեւոր նիստ մը գումարեց երէկ, չորեքշաբթի, խորհրդակցելու համար եւրոպական ընդհանուր համաձայնութեան մը եւ սպառազինութեանց կրճատման մասին :

Մարսէյլի ապահովութեան փոխ - տեսուչը պաշտօնանկ եղաւ: Ներքին նախարարութիւնը երեք ընդհանուր քննիչներ ղրկեց Մարսէյլ, քննելու համար կարգ մը ոստիկաններու կասկածելի գործունէութիւնը :

Պերլինէն կը հաղորդեն Լոնտոնի թերթերուն, թէ Գերմանիոյ դանիացի փոքրամասնութիւնը բողոքած է Հիթլէրին, թէ գերմանական Շլէզվիկի մէջ կ'ենթարկուին նոյն պաշտօնատարներու բռնութեանց ու անիրաւութեանց : Բողոքագիրը առանձնապէս կը յիշէ, թէ դանիացի փոքրամասնութեան հանդէպ խտրական ոգի ցոյց կուտան եւ Գերմաններուն տրուած նպաստէն կը զրկեն զիրենք, ինչպէս նաեւ կը բռնադատեն, որ իրենց զաւակները դուրս հանեն դանիական դպրոցներէն :

ՍԱՄՈՒԼԻ ՏԱԿ Է ԵՒ ՇՈՒՏՈՎ ԼՈՑՍ ԿԸ ՏԵՍՆԷ

ՖՐ. Կ. ԽՆԶՈՒ 1939 ՏԱՐՈՒԱՆ ՕՐԱՑՈՅՑԸ

ԶՈՒԽ ԲՈՎԱՆԴԱԿՈՒԹԵԱՄԲ Ե ԽՊԱՏԿԵՐԱԶԱՐԴ

Տեղեկութիւններ Հայոց պատմութենէն, աշխարհագրութենէն եւ վիճակագրութիւն արտաքսմանի Հայոց, եւ Հայաստանի, նոյն եւ միջազգային կ. Խաչերու մասին: Պատկերական ամփոփ ակնարկներ, գրական, խոհարարական եւալլն բաժիններով, երեսուներ աւելի նկարներ՝ կ. Խաչի դպրոցները, դամբանատուները եւալլն, տեսարաններ Հայաստանէն: Խոբէն Ա. Կաթողիկոս, Մ. Վարդանեան, Վարուժան, Սիամանթօ, Դուրեան, Մեծարենց, Բակունց, Մահարի. Յ. Զարիֆեան եւալլն: Գեղարուեստական կողքով, 112 էջ: Օրացոյցը գործածելէ վերջ կարելի է պահել իբրեւ գիրք, տպագրութիւնը յարմարցուած ըլլալով այդ նպատակին:

ԼՈՑՍ ՏԵՍԱՒ

1939 "ԳՈՅԱՄԱՐՏ ՕՐԱՑՈՅՑ,,

Ժ. ՏԱՐԻ

ՀՐՏԱՐԱԿՈՒԹԻՒՆ Հ. Յ. Դ. ՊԱՏԱՆԻԿԱՆ ՄԻՈՒԹԵԱՆ, ՄԱՐՍԷՅԼ

Դիմել՝ ընդհանուր գործակալ՝ կայծակ Ճարայեանի, Monsieur Gaïzak Djarayan, 5, Rue de l'Eclipse, Marseille, France:

Գինն է՝ Մարսէյլ 5 ֆրանք Ֆրանսա, Սուրիա եւ գաղութներ 5.50 Ֆր. արտասահման՝ 6 ֆրանք:

ՑԱՌԱՔ կը ծախուի Սարքիէի շրջանի մէջ 42, Rue des Petits Carreaux. Փարիզ Mr. Pierre Marchal ի խանութը:

ԼԻՒՍԻՑ ՆԱԻԱԳՆԱԿՈՒԹԻՒՆ

Ղեկավար Տ. ՕՆՈՍԵԱՆ

15, Rue du Pourtour, Clamart, Seine — Tél. Observatoire 13 - 45

Հեռաձայնել երեկոները 6էն վերջ :

Հայկական, եւրոպական եւ կովկասեան նաւակներ : Միակ նաւագնացը հասնելի դարձնելու համար մեր հանդիսականները, հարուածները եւ հաւաքատեղը :

"ՇԻՐԱԿ"

Արեւելքի միակ իսկական օղին է: Անզուգական, անմրցելի, աչքառու: Ախորժակ գրգռող զօրացուցիչ ախորժակբեր, պատրաստուած զուտ չամիչի հիւթով: Հայ աւանդական սեղանին զարդ:

ՐԱՔԸ ՏԻՒԶ

Զուտ խառնուած քաղցած եւ անիսոնով պատրաստուած հայկական օղի է: ՐԱՔԸ ՏԻՒԶ՝ Զգուշացէք արուեստական օղիներէ որ ձեր ստամոքսը կ'ոչնչացնեն: Գիւղերները չուր կը խմենք եւ կը վնասէ ձեր առողջութեան: Խմեցէք միայն ՐԱՔԸ ՏԻՒԶ որուն անուշ, կազդուրիչ եւ ախորժաբեր կազդուրիչ յատկութիւնները ճանչցած է:

Dalakupeian 8 Rue Suffren. Dépôt: 7 Rue de la Paix, Marseille. Tél. Dragon 70—87

ԼՈՑՄ ՏԵՍԱՒ

ՍԻՄՈՆ ԳԱԲԱՄԱՃԵԱՆ

ԳՐՊԱՆԻ ՏԱՐԵՑՈՅՑ

1939

Ի. տարի

Գին 5 ֆրանք (Ֆրանսա), Արտասահման 1·50 շիլին կամ 40 սէնթ :

Դիմել հեղինակին.

44 Rue du Commerce, Colombes, (Seine) France.

ՎԱՐԱԾ Է

Վաճառ է սափրիչի խանութ մը

Դիմել՝ 58 Rue Bernard du Poit. Marsille

Le Gérant : H. STEPHAN

Imprimerie A. DER (AGOPIAN)

17, Rue Damesme — PARIS (13)

Հ. Յ. Դ.

Գաւառ

ՄԱՐՍԷՅԼԻ «Մարօ» խումբի ժողովը 23 Հոկտ., կիրակի կէսօրէ ետք ժամը 3ին, «Շահրիկեան» սրահին մէջ.

ՍԷՆԹ ԱՆԹՈՒԱՆԻ (Մարսէյլ) «Հրայր» խումբի Պատանեկան Մարմնակրթութեան դասախօսութիւնը՝ 20 Հոկտ. հինգշաբթի երեկոյ ժամը 6ին, սովորական հաւաքատեղին: Կարեւոր օրակարգ :

ՍԷՆ ԺԷՐՄԻ (Մարսէյլ) « Հայաստան» ենթակամխէն ժողովի կը հրաւիրէ Սէն - Ժէռոմի, Սարդանի, Նոտր Տամի եւ Լէ — զօլիվի ընկերները, 22 Հոկտ. շաբաթ երեկոյ, ժամը 9ին, սովորական հաւաքատեղին: Օրակարգ՝ զեկոյց պատգամաւորի :

ԽՆԶՈՒՔ—ԳԻՆԵՍԵՂԱՆ

Իսկ - լէ — Մուլինոյ մասնաճիւղի կողմէ իր կազմութեան եօթնամեակին առթիւ, 23 Հոկտեմբեր, կիրակի կէսօրէ վերջ, ժամը 3ին, իր դպրոցին մէջ, 2 բիս տը լա Տէֆանս :

Մուտքը ազատ է :

ԴԱՄԱՀՕՍԻԻՆ,

Ֆ. կ. Խաչի Փարիզի Մասնաճիւղի Նոր տարեշրջանի առաջին դասախօսութիւնը 22 Հոկտ., Շաբաթ երեկոյ ժամը ճիշդ 9ին, 8 Ռիւ Պօսիւէ, Փարիզ:

ԿԸ ԽՕՍԻ ՏԻՐԱՆ ՎԸԴ. ՆԵՐՍՈՅԵԱՆ

Նիւթ՝ «Ուսանին կրթութիւնը»:

Եր հրաւիրուի հասարակութիւնը: Հիւրասիրութիւն թէյով կարկանդակ: Մախսերու մասնակցութեան համար կը գանձուի 3 ֆր.:

ԹԷՅԱՍԵՂԱՆ — ՀԱՒՔՈՑԹ

«ՍԻՓԱՆ-ԿՈՆՒՏԱՍ» ԵՐԳԱԽՈՒՄԲԻ ԿՈՂՄԷ

23 Հոկտ., կիրակի կէսօրէ վերջ ժամը 4էն մինչեւ կէս գիշեր, 8 Ռիւ Պօսիւէ, Փարիզ: Գեղարուեստական բաժին եւ սուրճ:

Կը հրաւիրուին երգչախումբի անդամներն իրենց ընտանիքով, եւ համակիրներ: Մուտք՝ 5 ֆրանք (թէյ եւ խմորեղէն ի հաշիւ): Սպասարկութիւն ժամը 5ին:

ՓՈՐԻՍԻ ՀԱՅ ԵՐԻՏԱՍԱՐԴԱՑ ՄԻՈՒԹԻՒՆ

Վերահաստի առաջին դասախօսութիւնը տեղի կ'ունենայ 20 Հոկտ., Հինգշաբթի ժամը 21ին, Միութեան կեդրոնատեղին՝ 8 Ռիւ Պօսիւէ, Փարիզ: Կը գաւոխօսէ՝ ՏԻՐԱՆ ՎԸԴ. ՆԵՐՍՈՅԵԱՆ, ի նիւթ՝ «Երիտասարդութիւնը եւ ակեզնցին»:

ՄԱՄՈՒԼԻ ՏԱԿ Է

ՀԱՑ — ԲՈՑԺ

ԺՈՂՈՎՐԴԱԿԱՆ ԱՄՍԱԹԵՐԹ ԲԺՇԿՈՒԹԵԱՆ ԵՒ ԱՌՈՂՋԱՊԱՀՈՒԹԵԱՆ

Խմբագիր՝ Շ. ՆԱՐԳՈՒՆԻ — ՁՈՐԲՈՐԴ ՏԱՐԻ

Դ. տարի, թիւ 48 (Սեպտեմբեր)

Բովանդակութիւն.— Սիրահարութիւնը հիւանդութիւն չէ՞ մթթ (Շ. Նարդունի): Ակռաներուն պաշտօնը (Տոքթ. Գեղամ Աւվազեան): Քիմիական պատերազմ (Տոքթ. Վ. Չիլինկիրեան): « Մալա եւ գանա » (Տոքթ. Յ. Մահտեսեան): Մարզանքը 50էն վերջ (Տոքթ. Բ. Նազարեան): Դաշտան եւ վարսայարդարութիւն (Արամ Ազնաւուր): Պատասխան բաժանորդներու բժշկական հարցումներուն :

Այս թիւով կը լրանայ չորրորդ տարին: Բաժանորդագրուեցէք հինգերորդ տարուան համար :

Դիմել՝ 17, Rue Damesme, PARIS:

ՀԱՑ - ԲՈՑԺԻ տարեկան բաժնեգինն է Ֆրանսայի համար 30, արտասահմանի համար 35 եւ 40 ֆրանք (ըստ երկրի):

ՀԱՐԱՉ

ՕՐԱԹԵՐԹ, ԱԶԳԱՑԻՆ, ՔԱՂԱՔԱԿԱՆ, ՏՐԱԿԱՆ

LE PREMIER QUOTIDIEN ARMENIEN EN EUROPE

HARATCH

(Fondé en 1925) :-: R. C. Seine 276.286

Directeur et Propriétaire : SCH. MISSAKIAN
Rédaction et Administration
ԽՄԲԱԳՐՈՒԹԻՒՆ ԵՒ ՎԱՐՉՈՒԹԻՒՆ
17, Rue Damesme, PARIS (13e)

Téléphone : Glacière 15 - 70
Chèque Postal Paris 1678 - 63
(ԵՐԹԵՒԵԿԻ ՀԱՄԱՐ՝ Métro : TOLBIAC)

ԲԱԺԱՆՈՐԴԱԳՐՈՒԹԵԱՆ ՊԱՑՄԱՆՆԵՐ —

	ՏԱՐԵԿԱՆ	ՎԵՑԱՄՍԵԱՑ	ԵՌԱՄՍԵԱՑ
Ֆրանսա եւ գաղութներ	150 ֆրանք	75 ֆրանք	40 ֆր.
Անգլիա եւ Իտալիա	285 ֆրանք	140 ֆրանք	
Ուրիշ երկիրներ	315 ֆրանք	170 ֆրանք	

ՈՒՐԲԱԹ
21
ՀՈԿՏԵՄԲԵՐ
VENDREDI
21 Octobre
1938

14e ՏԱՐԻ — 14e Année No. 3866

Խմբագիր՝ ՇԱՒԱՐՇ ՄԻՍԱՔԵԱՆ

ԳԻՆ 50 ՄԱՆԹԻՄ

ԵՐԿՐԻ ՀՈՍՔ

ՈՒՇԱԴՐՈՒԹԻՒՆ

Անցեալ մայիսին հրատարակուած օրէնքներէն ի վեր, երկրին իշխանութիւնը լարած է ոստիկանական մեքենան, հետապնդելու համար «անկանոն» օտարականները :

կառավարութեան ծրագիրը չատ աւելի լայն է, ինչպէս կը հաստատեն օրուան լուրերը եւ ներքին նախարարութեան զեկոյցը :

Այսպէս, ոչ միայն բարեկարգութեան եւ ընդհանուր ապահովութեան խնդիրն է որ դրուած է սեղանի վրայ, այլեւ տնտեսա – կան տեսակէտը :

Մեկնութեան չեն կարօտիր պաշտօնական զեկոյցին տրամադրութիւնները, որքան ալ դիւանագիտական նրբութեամբ խմբագրուած ըլլան :

կառավարութիւնը կ'ուզէ նօսրացնել Փարիզի եւ արուարձանները խոզուզումը, հետապնդելով այն օտարականները որ անբաղձալի են կամ կրնան մրցիլ Ֆրանսացի առեւտրականներու եւ արհեստաւորներու հետ :

Այս մտահոգութեամբ, այլեւս նորեկներ պիտի չկրնան հաստատիլ փարիզեան շրջանին մէջ, առանց մանաւանդ արտօնութեան : Արդէն խստացած է տեղեկանագրութիւններու հսկողութիւնը, իսկ երկրին մէջ ալ հետապնդումները կ'աճին եւ կը տատկանան օր է օր, բոլոր ճակատներուն վրայ :

Աւելորդ է յանդիմանել բնակութեան օրէնքներուն վրայ, որոնք թարգմանուած են ժամանակին, բուն իսկ պաշտօնաթերթէն :

Այդ օրէնքներուն հիման վրայ, ներքին նախարարութիւնը չարունակ նոր հրահանգներ կը խմբագրէ, հետզհետէ պրկելով օղակները : Եւ , ապահովութեան հարցին հետ, զուգընթաց կ'երթայ տնտեսական մտահոգութիւնը : Ահաւասիկ նոյն պաշտօնական զեկոյցն է որ կ'ըսէ թէ նոր անօրինութիւններ պիտիորոշուին, «արդիւնաւորապէս պաշտպանելու համար ազգային տնտեսութիւնը »:

Որ եւ է տնօրինութիւն վճռած ատեն, կառավարութիւնը նկատի կ'առնէ նաեւ հանրային կարծիքը, մասնաւորապէս բանուորական, առեւտրական եւ գործատիրական տրտունջներն ու տեսակէտները :

Արդ, ժամանակէ մը ի վեր աւելի բարձր կը խօսին տեղացի առեւտրականներն ու արհեստաւորները, դանդատելով օտար մրցակցութեան դէմ :

Այս տեսակէտէն, իսկապէս ուշագրաւ է միջին դասերու դաշնակցութեան բացած քննութիւնը, հինգ տարիէ ի վեր հաստատուած օտար առեւտրականներու, գործատէրերու, արհեստաւորներու եւ միջնորդներու մասին : Մտութիւնը իր կոչին մէջ հրաւէր մըն ալ կ'ուղղէ, որպէսզի նոր անդամներ -- միայն Ֆրանսացիները -- արձանագրուին, ինչպէս եւ աջակցութիւն ընծայուի այս ձեռնարկին :

Միւս կողմէ, թերթերը կը չարունակեն միշտ աղմկել, ամէն անգամ որ օտարական մը կը բռնուի յանցանքի վրայ, -- ոճիր, զողութիւն, սպանութիւն եւն. :

Կարգ մը թերթեր բան - գործ ըրած են ամէն օր արծարծել այս խնդիրը, չնդալից խորագիրներով եւ պատկերալից բացատրութիւններով, --- « օտար խաժամուժ», «մէթէք» եւն. :

Կը նշանակէ թէ մամուլ եւ կառավարութիւն, ինչպէս եւ զանազան կազմակերպութիւններ վճռած են տաք – տաք ծեծել երկաթը, կարելի եղածին չափ մաղելու համար օտարազգի բազմութիւնները :

Քաղաքական նկատումներն ալ դեր կը կատարեն այս պայքարին եւ հետապնդումներուն մէջ :

Տեղացիները կը դանդատին թէ այլազան օտարականներ կը զան Ֆրանսական հողին վրայ կարգադրել իրենց քաղաքական , կուսակցական կամ հաստատածական վէճերը : Թունդ ազգայնական մամուլն ալ իւղ կը լեցնէ կրակին վրայ, տեղի - անտեղի յիշելով Մոսկուայի մասը :

Ցեղային հարցեր քրքրողներ ալ կան, հիմա որ կը խօսուի երեսփ. ժողովի լուծման, դիկտատուրայի, կամ աւելի զօրաւոր կառավարութեան մը մասին :

Հարեւան երկիրներու յարաճուն զօրացումը կրնա՞ր բոլորովին անտարբեր ձգել այս երկրին ազգայնական հոսանքները :

Չենք ուզեր յոռետես ենթադրութեանց յանգիլ, զրի առնելով այս ցնորքոտ վախտերը :

Բայց, կարելի չէ ժխտել թէ, կառավարութեան հրամանագրած կամ ծրագրած անօրինութիւնները պիտի ազդեն նաեւ հայկական կեանքին վրայ, ուղղակի թէ անուղղակի : Հետեւաբար, մեր տարբական պարտականութիւնն է մնալ միշտ զգոյշ եւ արթուն : Տեղի չտալ որ եւ է դէպքի, որ կրնայ վարկաբեկիչ հետեւանքներ ունենալ :

Այո, արդարութիւն չէ նեղել այս կամ այն համայնքը, պատրուակ բռնելով անհատի մը արարքը : Բայց, ամբոխը չատ բան – բակը չի նայիր, մանաւանդ որ ամբոխավարներն ալ պակաս չեն, մամուլի մէջ թէ բեմերու վրայ :

Մենք մինչեւ հիմա ունէինք «անկանոն»ներու եւ 10 տա հարիւրի հոգեր : Այժմ առեւտրական ճակատին վրայ եւս մութ ամպեր կ'երեւան : Ցեղայ կայ փարիզեան շրջանին բնակութեան համար հաստատուած արդելքը, որ կրնայ նեղութիւններ պատճառել :

Կրկնենք.--- Այս բոլորը մեղի կը պարտադրեն լարուած ուշադրութիւն, անակնկալի չդալու համար : Երբ գործը վարչական իշխանութեան հետ է, գիտենք թէ ինչ անախորժութիւններ կրնան ծագիլ, ամենաթեթեւ թերութենէ մը, զանցառութենէ մը կամ ձգձգումէ մը :

Այս հոգեն կը ծնի պարտականութիւն մը եւս :

Շ.

ՎԵՐՋԻՆ ԺԱՄ

ԵՐԵՍՓ. ԺՈՂՈՎԸ ՊԻՏԻ ԼՈՒԾՈՒԻ ԵԹԷ...

ՎԱՐՉԱՊԵՏԸ ԶԱՆԱԶԱՆ ԵԼՔԵՐ ԿԸ ՓՆՏՌԷ

Թերթերը կը չարունակեն չընդալից լուրեր հրատարակել կառավարութեան մտադրութեանց մասին :

Զախակոմմեան մամուլին կարծիքով , Պ. Տալատիէ լրջօրէն կը մտածէ երեսփ. ժողովի լուծման մասին, իրեն հետ ունենալով արտաքին եւ ելմտական նախարարները, ինչպէս եւ փոխ - վարչապետը՝ Պ. Շոթան : Այս ծրագրին կ'ընդդիմանան հանրապետութեան, երեսփ. ժողովին եւ ծերակոյտին նախագահները, ինչպէս եւ ներքին նախարարը : Միւս կողմէ, վարչապետը վստահ չէ թէ նոր ընտրութիւններէն վերջ պիտի փոխուի երեսփ. ժողովին պատկերը :

Զախաւոր թերթ մը, «Մաթէն», չօշափելով այս հարցը, կ'եզրակացնէ թէ երեսփ. ժողովին լուծումը անհրաժեշտ է, եթէ կարելի չըլլայ հաստատուն կառավարութիւն մը պահել, գլուխ հանելու համար ելմտական եւ տնտեսական վերակազմութիւնը : Կառավարութիւնը պատրաստած է իր ծրագիրները, համաձայն տըրուած լիազօրութեանց : Բայց կացութիւնը չատ աւելի բարդ է քան կ'ենթադրուի : Այսպէս, կառավարութիւնը հարկադրուած է եթէ ոչ ամբողջովին, գէթ կէս տա կէս կրճատել ելմտացոյցին բացը, որ յիսուն միլիառ ֆրանքի կը հասնի ամէն տարի : Ուրեմն անհրաժեշտ է չատ ծանր զոհողութիւններ պարտադրել երկրին, իսկ այդ կը պահանջէ հաստատուն մեծամասնութիւն մը, որպէսզի կառավարութիւնը կարենայ յաջողութեամբ գործել :

Արդ, ներկայ երեսփ. ժողովը տրամադի՞ր է ընծայելու այդ մեծամասնութիւնը, եւ եթէ ոչ, աւելի լաւ չըլլա՞ր լուծել երեսփ. ժողովը եւ նոր ընտրութիւններ կատարել : Այս փափուկ խնդիրը սեղանի վրայ դրուած է արդէն, տեղի տալով շարժանգան հնարքութեանց : Վարչապետը գատ – գատ խորհրդակցած է իր պաշտօնակիցներուն հետ, եւ պիտի տեսնէ նաեւ դանագան խմբակցութեանց վարիչները, Լէոն Պլումէն մինչեւ Լուի Մառէն : Անոնք որ կուսակիցէ են լուծման, կ'ըսեն թէ ժողովրդական ճնշումը մեռած է եւ դանագան ձգտումներ կը տիրեն խմբակցութեանց մէջ, հետեւաբար կարելի չէ յոյս դնել անոնց վրայ, գլուխ հանելու համար ծրագրուած վերակազմութիւնը : Ցետոյ, արտաքին դէպքերը խորապէս ազդած են Ֆրանսայի քաղաքականութեան վրայ :

Իսկ լուծման հակառակորդները դիտել կուտան թէ երեսփ. ժողովը երբէք նեղութիւն պատճառած չէ կառավարութեան, քանի որ հինգ ամսուան ընթացքին միայն մէկ անգամ նիստ գումարեց եւ երկու անգամ լիազօրութեան իրաւունքներ քուէարկեց : Ցետոյ, անոնք դիտել կուտան թէ ընտրական պայքար մը պիտի ծառայէ արծարծելու կիրքերը, աւելի ծանրացնելով կացութիւնը :

Այսպէս կամ այնպէս, վարչապետը կը չարունակէ իր խորհրդակցութիւնները, վերջնական եղրակացութեան մը յանգելու համար : Շատ բան կախում ունի արմատական կուսակցութեան համագումարէն : Ժողովրդական ճակատին կուսակիցները կը պահանջեն ժողովի հրաւիրել վարիչ մարմինը, բայց արմատականները առաջարկեցին նոյեմբերին յետաձգել այդ նիստը :

ԱՆԳԼԻԱԿԱՆ ԶՕՐՔԸ ԳՐԱԻԵՑ ԵՐՈՒՍԱՂԷՄԸ

Բոլոր տուներն խուզարկուեցան

Ինչպէս հաղորդած էինք երէկ, 2000 անգլիական զօրքեր պաշարեցին Երուսաղէմի հին քաղաքամասը, զսպելու համար Արաբներու գործունէութիւնը :

Հոկտեմբեր 19ին անգլիական զօրքը զինուորական դրաւման ենթարկեց ամբողջ քաղաքը : Այս առթիւ ընդհարումներ ծագած չըլլալով, սպաննուեցան ինը Արաբներ (մէկը կին) եւ վիրաւորուեցան 18 հոգի : Ցառաջուն հոգի ալ ձերբակալուեցան : Անգլիացիները ունեցան երեք վիրաւոր :

Անգլիական զինուորները մանելով հին քաղաքամասին վտանգաւոր փողոցները, սկսան խուզարկել բոլոր տուները, երեւան հանելու համար արար ըմբոստները, ինչպէս եւ զէնքի պահեստներ : Խուզարկութիւնները կատարուեցան մեծ զգուշութեամբ եւ յամբաբար : Կէս օրէն վերջը քանի մը ռումբեր նետուեցան զինուորներուն վրայ և հրացաններ արձակուեցան տանիքներու մէջ պահուած ապստամբներու կողմէ : Զօրքը քանի կը յառաջանար արաբական թաղերուն մէջ, զինուորական չղթաներ կը հաստատուէին ճամբուն վրայ, որպէսզի մարդ չկարենայ փախչիլ : Այս առթիւ հարցաքննուեցան հարիւրաւոր քաղաքացիներ :

Քանի մը ժամուան հանդարտութենէ վերջ, հրացանաձգութիւնը վերսկսաւ, իրիկուան դէմ :

Այսպիսի գործողութիւն մըն ալ կատարուեցաւ Ակրայի մէջ եւ Հայֆայի մօտ : Այս վերջին քաղաքին մօտերը անգլ. զօրքը յանկարծակիի բերաւ խումբ մը ապստամբներ, որոնք կը փորձէին քանդել նաւթագիծը : Երկու Արաբներ սպաննուեցան եւ բազմաթիւ հրացաններ գրաւուեցան :

**** Պէյրութէն կը հեռագրեն թէ մարզպանը դիր մը ուղղելով Սուրիոյ եւ Լիբանանի կառավարութեանց, յանձնարարեց միջոց-*

(Մնացեալը տարբեր սիւնակ թիւին կարդալ Դ. Էջ)

ՕՐԸ ՕՐԻՆ

ԿԵՍԱՐԻԱ - ՀԱՅԱՍՏԱՆ

Ահա կը թղթատեմ Արշակ Ալպոյաճեանի *Պատմութիւն Հայ Կեսարիոյ* գործը, երկու հատոր, մանրատառ, մօտ **2500** էջ :

Առաջին տպաւորութիւն.— Արշակ Ալպոյաճեան, իր այս գործով, կը յիշեցնէ Լէօն : Թերեւս ոմանք գայթակղին երկու հեղինակներ իրարու նըմանցնելու այս փաստկոտութենէն : Թերեւս Լէօ բաղդէ իր գերգմանէն Ալպոյաճեանի, եւ Ալպոյաճեան բաղդէ եգիպտոսէն ինծի,— բայց, խնդրեմ, ի՞նչպէս Լէօն չյիշել՝ կարդալով Ալպոյաճեանը, որ, կեսարիոյ Հայոց պատմութիւնը գրելու համար, իւրաքար կ'անցընէ Հաթերը, Գամիրբաս ժողովուրդը, Հայերը, բովանդակ Նապաղովկիան, նախապատմական շրջաններէն սկսեալ մինչեւ մեր օրերը :

Թէ չատ աղբիւր ուսումնասիրած է (գիրք ու թերք, հայերէն եւ օտար լեզուներով), ամէն կեսարացի Հայու յիշատակարան պրպտած է, այդ մասին կը վկայէ իր խղճմտութիւնը, երբ հատուած մը կ'արտագրէ Ժորժ Սիւառէզի գիրէն,— **La vie Orgueilleuse de Clemenceau.** Պիտի ըսէք թէ Փլէմանսօ՞ն Սիւարէզն ալ կեսարացի էր, չեմ գիտեր, միայն այսչափ հասկցայ որ Ալպոյաճեան այդ պարբերութիւնը կ'արտագրէր Սիւարէզի գրէն՝ տալու համար Ռուսինեանի նկարագիրը : Լէօն ալ ասանկ կ'ընէր : Ասկէ՝ խնդրամ մը նիւթերու, որոնք օդէ գըրկուած՝ կը խեղդուին, կը փոռուին անկեղգան : Կարելի չէ՞ր նօսրացնել՝ կենդանացնելու համար այդ նիւթերը, — ատիկա գործն է այն երիտասարդգրիչին, որ վաղը պիտի մօտենայ ինձ կան ոգիով, մաղելու համար հոս ամբարուած նիւթերը :

Երկրորդ տպաւորութիւն.— Ինչ մտաւորականներ, ի՜նչ ծանօթ դէմքեր ահա կ'իմանամ որ կեսարացի են ե – ղեր՝ ծագումով : Հայ կեսարիան անընդհատ յորդեր է, պատմական եւ արժէքաւոր անձնաւորութիւններ է ժայթքեր : Այնքան որ կը հիանամ այս հայկական զաւառին վրայ, եւ իրաւունք կուտամ մեր վաստակաւոր պատմագէտին՝ Պ. Կ. Բասմաջեանի , որ հաշտութեան խորհրդաժողովին ներկայացուելու համար՝ կը պատրաստէր Հայաստանի բարտէսը, կեսարիան ալ առնելով հայկական սահմաններէն ներս : Ի՜նչ հարկ բարտէսի, այնքան կենդանաւորութիւն հայկական , աշխատանք ու բրտիք , քաւական չէ՞ր մէթէ ըսելու թէ հայկական է կեսարիան :

Առաջին ատթիւ՝ այսքան տպաւորութիւն : Թերեւս միջոց կ'ունենանք ներկայացնելու Ալպոյաճեանի աշխատանքը լայն գիծերով ու բնական ակնոցով : Ինչ որ կ'ուզեմ հիմա արձանագրել հոս, իմ գնահատութիւնս է Լանդէպ այն համբերատար աշխատանքին, գոր կատարեր է Ալպոյաճեան՝ հաւաքելով , խղելով , ամբարելով , յաճախ խճողելով :

Եւ ի տես այն գեղեցիկ պատկերին գոր կուտան շինարար ու ձեռներէց կեսարացիները, իրական Հայաստանի մը վերածելով իրենց բնաշխարհը, միտս կ'իյնայ կեսարացիներուն մէկ ւսպատմութիւնը :—

Կեսարացիի մը տունէն գողերը կը վերցնեն կը տանին ապուխտը : Կեսարացին կ'ափսոսայ ըսելով.— Գողցուած ապուխտին համար չէ որ կը ցաւիմ, այլ որովհետեւ ապուխտը ջարդել չեն գիտեր :

Ափսո՜ս, կ'ըսեմ ես ալ, եթէ նոյնիսկ չցաւէի որ Թուրքերը մեր ձեռքէն յափշտակեցին այս գեղեցիկ երկիրը , ի՜նչպէս կարելի է չցաւիլ, երբ ամէն մարդ գիտէ թէ Թուրքերը մշակել չեն գիտեր յափշտակուած հողերը, — էր Էրբեմն «երկիր դրախտավայր» :

ԱՐԱԶ

ՆՈՐ ԵՒ ԱԻԵԼԻ ԽԻՍՏ-ՏՆՕՐԻՆՈՒԹԻՒՆՆԵՐ ՕՏԱՐԱԿԱՆՆԵՐՈՒ ՄԱՍԻՆ

Նորեկներ չեն կրնար Փարիզ հաստատուիլ

Ներքին նախարարութիւնը զեկոյց մը հրատարակեց, որուն համաձայն ոստիկանական վարչութիւնները կը չարունակեն մաքրագործել զանազան օտար շրջանակներ, մեւնոյն ատեն չնայելով նօսրացնել փարիզեան շրջանին բնակչութիւնը : Այսուհետեւ Փարիզը փակուած է նորեկ օտարականներու առջեւ, բացի Թրանսիթէ եւ մասնաւորապէս արտօնուած բնակութենէ :

Քանի մը չաբաթէ ի վեր լրջօրէն զօրացած է տահմանային հսկողութիւնը :

Ուրիշ տնօրինութիւններ ալ որոշուած են, վերջնապէս ապահովելու համար բացարձակապէս խիստ հսկողութիւն մը Ֆրանսա մտնողներու վրայ : Ուրիշ կարգ մը տնօրինութիւններ ալ պիտի որոշուին, արդիւնաւորապէս պաշտպանելու համար Ֆրանսայի ազգային տնտեսութիւնը :

**** Միջին դասերու ընդհ. դաշնակցութիւնը որոշեց քննութիւն մը բանալ, նկատելով որ հետզհետէ աւելի մեծ թիւով օտարականներ կուգան կը հաստատուին Ֆրանսայի մէջ, ամէն տեսակ առեւտրական, ճարտարարուեստական եւ արհեստական գործեր հիմնելու, կամ միջնորդական դանազան գործեր կատարելու համար : Քննութիւնը պիտի կատարուի հետեւեալ կէտերուն վրայ,---*

1· Ձշդել թիւը այն օտարականներուն որոնք հինգ տարիէ ի վեր որ եւ է առեւտրական գործ կը կատարեն կամ հաստատուած են իրրեւ առեւտրական, գործարանատէր կամ արհեստաւոր :

2· Ձշդել այդ առեւտրական գործին եւ գործարանին տեսակը եւ կարեւորութիւնը :

3· Ձշդել այդ կարգի օտարականներուն թիւը :

ԱԹԱԹԻՒՐՔԻ ՎԻՃԱԿԸ ՄԻԵՑ ԾԱՒՆ

Իսմէթ Ինէօնիւ կ'այցելէ Եսխիսպահիին

Պոլսէն «Տէյլի Թելեկրաֆ»ի թղթակիցը կը հեռագրէ թէ բժշկական վերջին տեղեկագրին համաձայն, Թուրքիոյ նախագահին ջղայնութիւնը մեղմացած է եւ ընդհանուր վիճակը աւելի լաւ է :

Նախկին վարչապետ Իսմէթ Ինէօնիւ, որ ամբողջ ամառը անցուց էնկիւրիի մէջ, Պոլիս հասաւ եւ այցելեց Տոլմա Պաղչէի պալատը, ուր պառկած է հիւանդը :

Այս այցելութիւնը զանազան ենթադրութիւններու տեղի տըւած է : Շատեր կը կարծեն , թէ Աթաթիւրքին յաջորդ պիտի նշանակուի Իսմէթ Ինէօնիւ :

ԱՐԱՐՈՂԱԿԱՆ ՀԱՐՑԵՐ

ՀԱՅԿԱԿԱՆ ՍՈՎԵՏԱԿԱՆ ՀԱՆՐԱՊԵՏՈՒԹՅԱՆ ԿԱՌԱՎԱՐՈՒԹՅԱՆ ՈՐՈՇՈՒՄԸ

Մի քանի ցերեկ առաջ Հայկական Սովետական Հանրապետության Կառավարությունը հրապարակեց հետևյալ որոշումը, որով «Ընդհանուր զինվորական պարտականության մասին» Հայկական Սովետական Հանրապետության Կենտրոնական Գործադիր Կոմիտեի և Ժողովրդական Կոմիսարների Խորհրդի 1925 թ. հոկտեմբերի 30-ի որոշումը ուժը կորցրած է ճանաչվում։

Ինչո՞ւ հարկ եղավ վերանայել «Ընդհանուր զինվորական պարտականության մասին» Հայկական Սովետական Հանրապետության Կենտրոնական Գործադիր Կոմիտեի և Ժողովրդական Կոմիսարների Խորհրդի 1925 թ. հոկտեմբերի 30-ի որոշումը։ Ինչո՞ւ հարկ եղավ նոր որոշում ընդունել։ Պատասխանը պարզ է։ Ամբողջ աշխարհում, ինչպես և մեր հանրապետությունում, տեղի ունեցող հսկայական քաղաքական և տնտեսական փոփոխությունները, ինչպես նաև մեր Կարմիր Բանակի կազմակերպական կառուցվածքի զգալի փոփոխությունները, որոնք տեղի ունեցան վերջին տարիներին, անհրաժեշտ դարձրին նոր որոշում ընդունել։

Ինչո՞ւ հարկ եղավ վերանայել 1925 թ. հոկտեմբերի 30-ի որոշումը։ Ինչո՞ւ հարկ եղավ նոր որոշում ընդունել։ Պատասխանը պարզ է։ Ամբողջ աշխարհում, ինչպես և մեր հանրապետությունում, տեղի ունեցող հսկայական քաղաքական և տնտեսական փոփոխությունները, ինչպես նաև մեր Կարմիր Բանակի կազմակերպական կառուցվածքի զգալի փոփոխությունները, որոնք տեղի ունեցան վերջին տարիներին, անհրաժեշտ դարձրին նոր որոշում ընդունել։

Ինչո՞ւ հարկ եղավ վերանայել 1925 թ. հոկտեմբերի 30-ի որոշումը։ Ինչո՞ւ հարկ եղավ նոր որոշում ընդունել։ Պատասխանը պարզ է։ Ամբողջ աշխարհում, ինչպես և մեր հանրապետությունում, տեղի ունեցող հսկայական քաղաքական և տնտեսական փոփոխությունները, ինչպես նաև մեր Կարմիր Բանակի կազմակերպական կառուցվածքի զգալի փոփոխությունները, որոնք տեղի ունեցան վերջին տարիներին, անհրաժեշտ դարձրին նոր որոշում ընդունել։

Ինչո՞ւ հարկ եղավ վերանայել 1925 թ. հոկտեմբերի 30-ի որոշումը։ Ինչո՞ւ հարկ եղավ նոր որոշում ընդունել։ Պատասխանը պարզ է։ Ամբողջ աշխարհում, ինչպես և մեր հանրապետությունում, տեղի ունեցող հսկայական քաղաքական և տնտեսական փոփոխությունները, ինչպես նաև մեր Կարմիր Բանակի կազմակերպական կառուցվածքի զգալի փոփոխությունները, որոնք տեղի ունեցան վերջին տարիներին, անհրաժեշտ դարձրին նոր որոշում ընդունել։

Ինչո՞ւ հարկ եղավ վերանայել 1925 թ. հոկտեմբերի 30-ի որոշումը։ Ինչո՞ւ հարկ եղավ նոր որոշում ընդունել։ Պատասխանը պարզ է։ Ամբողջ աշխարհում, ինչպես և մեր հանրապետությունում, տեղի ունեցող հսկայական քաղաքական և տնտեսական փոփոխությունները, ինչպես նաև մեր Կարմիր Բանակի կազմակերպական կառուցվածքի զգալի փոփոխությունները, որոնք տեղի ունեցան վերջին տարիներին, անհրաժեշտ դարձրին նոր որոշում ընդունել։

ՀԱՅԿԱԿԱՆ ՍՈՎԵՏԱԿԱՆ ՀԱՆՐԱՊԵՏՈՒԹՅԱՆ ԿԱՌԱՎԱՐՈՒԹՅԱՆ ՈՐՈՇՈՒՄԸ

Մի քանի ցերեկ առաջ Հայկական Սովետական Հանրապետության Կառավարությունը հրապարակեց հետևյալ որոշումը, որով «Ընդհանուր զինվորական պարտականության մասին» Հայկական Սովետական Հանրապետության Կենտրոնական Գործադիր Կոմիտեի և Ժողովրդական Կոմիսարների Խորհրդի 1925 թ. հոկտեմբերի 30-ի որոշումը ուժը կորցրած է ճանաչվում։

Ինչո՞ւ հարկ եղավ վերանայել «Ընդհանուր զինվորական պարտականության մասին» Հայկական Սովետական Հանրապետության Կենտրոնական Գործադիր Կոմիտեի և Ժողովրդական Կոմիսարների Խորհրդի 1925 թ. հոկտեմբերի 30-ի որոշումը։ Ինչո՞ւ հարկ եղավ նոր որոշում ընդունել։ Պատասխանը պարզ է։ Ամբողջ աշխարհում, ինչպես և մեր հանրապետությունում, տեղի ունեցող հսկայական քաղաքական և տնտեսական փոփոխությունները, ինչպես նաև մեր Կարմիր Բանակի կազմակերպական կառուցվածքի զգալի փոփոխությունները, որոնք տեղի ունեցան վերջին տարիներին, անհրաժեշտ դարձրին նոր որոշում ընդունել։

Ինչո՞ւ հարկ եղավ վերանայել 1925 թ. հոկտեմբերի 30-ի որոշումը։ Ինչո՞ւ հարկ եղավ նոր որոշում ընդունել։ Պատասխանը պարզ է։ Ամբողջ աշխարհում, ինչպես և մեր հանրապետությունում, տեղի ունեցող հսկայական քաղաքական և տնտեսական փոփոխությունները, ինչպես նաև մեր Կարմիր Բանակի կազմակերպական կառուցվածքի զգալի փոփոխությունները, որոնք տեղի ունեցան վերջին տարիներին, անհրաժեշտ դարձրին նոր որոշում ընդունել։

Ինչո՞ւ հարկ եղավ վերանայել 1925 թ. հոկտեմբերի 30-ի որոշումը։ Ինչո՞ւ հարկ եղավ նոր որոշում ընդունել։ Պատասխանը պարզ է։ Ամբողջ աշխարհում, ինչպես և մեր հանրապետությունում, տեղի ունեցող հսկայական քաղաքական և տնտեսական փոփոխությունները, ինչպես նաև մեր Կարմիր Բանակի կազմակերպական կառուցվածքի զգալի փոփոխությունները, որոնք տեղի ունեցան վերջին տարիներին, անհրաժեշտ դարձրին նոր որոշում ընդունել։

ՀԱՅԿԱԿԱՆ ՍՈՎԵՏԱԿԱՆ ՀԱՆՐԱՊԵՏՈՒԹՅԱՆ ԿԱՌԱՎԱՐՈՒԹՅԱՆ ՈՐՈՇՈՒՄԸ

Մի քանի ցերեկ առաջ Հայկական Սովետական Հանրապետության Կառավարությունը հրապարակեց հետևյալ որոշումը, որով «Ընդհանուր զինվորական պարտականության մասին» Հայկական Սովետական Հանրապետության Կենտրոնական Գործադիր Կոմիտեի և Ժողովրդական Կոմիսարների Խորհրդի 1925 թ. հոկտեմբերի 30-ի որոշումը ուժը կորցրած է ճանաչվում։

Ինչո՞ւ հարկ եղավ վերանայել «Ընդհանուր զինվորական պարտականության մասին» Հայկական Սովետական Հանրապետության Կենտրոնական Գործադիր Կոմիտեի և Ժողովրդական Կոմիսարների Խորհրդի 1925 թ. հոկտեմբերի 30-ի որոշումը։ Ինչո՞ւ հարկ եղավ նոր որոշում ընդունել։ Պատասխանը պարզ է։ Ամբողջ աշխարհում, ինչպես և մեր հանրապետությունում, տեղի ունեցող հսկայական քաղաքական և տնտեսական փոփոխությունները, ինչպես նաև մեր Կարմիր Բանակի կազմակերպական կառուցվածքի զգալի փոփոխությունները, որոնք տեղի ունեցան վերջին տարիներին, անհրաժեշտ դարձրին նոր որոշում ընդունել։

Ինչո՞ւ հարկ եղավ վերանայել 1925 թ. հոկտեմբերի 30-ի որոշումը։ Ինչո՞ւ հարկ եղավ նոր որոշում ընդունել։ Պատասխանը պարզ է։ Ամբողջ աշխարհում, ինչպես և մեր հանրապետությունում, տեղի ունեցող հսկայական քաղաքական և տնտեսական փոփոխությունները, ինչպես նաև մեր Կարմիր Բանակի կազմակերպական կառուցվածքի զգալի փոփոխությունները, որոնք տեղի ունեցան վերջին տարիներին, անհրաժեշտ դարձրին նոր որոշում ընդունել։

Ինչո՞ւ հարկ եղավ վերանայել 1925 թ. հոկտեմբերի 30-ի որոշումը։ Ինչո՞ւ հարկ եղավ նոր որոշում ընդունել։ Պատասխանը պարզ է։ Ամբողջ աշխարհում, ինչպես և մեր հանրապետությունում, տեղի ունեցող հսկայական քաղաքական և տնտեսական փոփոխությունները, ինչպես նաև մեր Կարմիր Բանակի կազմակերպական կառուցվածքի զգալի փոփոխությունները, որոնք տեղի ունեցան վերջին տարիներին, անհրաժեշտ դարձրին նոր որոշում ընդունել։

ՀԱՅԿԱԿԱՆ ՎԵՊԵՐ

Ինչպես ես, Ալիսա՞

Ալիսա Ռուբենի Ղազարյանը ծնվել է 1919 թ. Հոկտեմբերի 17-ին, Ղարաբաղի Ջրաբերդ գավառի Ղարաքենդ գյուղում։ Ալիսան ծնվել է աղքատ գյուղացիական ընտանիքում։ Նրա հայրը՝ Ռուբեն Ղազարյանը, մահացել է 1921 թ. սովի ժամանակ։ Ալիսան մեծացել է մորական պապի՝ Գրիգոր Մելիքյանի տանը։ Գրիգոր Մելիքյանը գյուղի ամենահարուստ մարդկանցից էր։ Ալիսան հիշում է, որ պապի տունը միշտ լի էր հյուրերով։ Ամեն օր սեղանի շուրջ նստում էին տասնյակ մարդիկ։ Ալիսան հիշում է, որ պապի տունը միշտ լի էր հյուրերով։ Ամեն օր սեղանի շուրջ նստում էին տասնյակ մարդիկ։

Ալիսան սկսել է դպրոց հաճելի գալ միայն այն ժամանակ, երբ ուսուցիչ է նշանակվել Հրանտ Ավետիսյանը։ Նա ուսուցիչ էր ոչ միայն անունով, այլև գործով։ Նա ուսուցիչ էր ոչ միայն անունով, այլև գործով։ Նա ուսուցիչ էր ոչ միայն անունով, այլև գործով։

— Ալիսա, դու ինչո՞ւ ես այդքան տխուր նայում, — հարցրեց Հրանտը մի անգամ, երբ աշակերտները դուրս էին եկել։

— Ես... ես չգիտեմ, — շշնջաց աղջիկը։

— Գիտես, ես էլ եմ որբ եղել։ Ես էլ գիտեմ, թե ինչ է նշանակում ապրել առանց հոր։ Բայց դու ուժեղ եղիր։ Ուժեղ եղիր։

Այդ օրվանից Ալիսան սկսեց ավելի հաճախ մտնել ուսուցչանոց։ Հրանտ Ավետիսյանը նրան գրքեր էր տալիս, խորհուրդներ էր տալիս։ Ալիսան կարդում էր գիշերները, լամպի լույսի տակ։ Ալիսան կարդում էր գիշերները, լամպի լույսի տակ։

1936 թ. Ալիսան ավարտեց յոթնամյա դպրոցը։ Նա ուզում էր շարունակել ուսումը, բայց պապը դեմ էր։ Պապը դեմ էր։ Պապը դեմ էր։

— Աղջիկը պետք է տուն նայի, ամուսնանա, երեխաներ մեծացնի, — ասում էր պապը։

Ալիսան լաց էր լինում, բայց չէր հանձնվում։ Ալիսան լաց էր լինում, բայց չէր հանձնվում։ Ալիսան լաց էր լինում, բայց չէր հանձնվում։

Վերջապես, 1937 թ. աշնանը, Ալիսան ընդունվեց Ղարաքենդի միջնակարգ դպրոցի 8-րդ դասարան։ Ալիսան ընդունվեց Ղարաքենդի միջնակարգ դպրոցի 8-րդ դասարան։ Ալիսան ընդունվեց Ղարաքենդի միջնակարգ դպրոցի 8-րդ դասարան։

Դպրոցում Ալիսան ընկերացավ Նվարդ Հակոբյանի հետ։ Նվարդ Հակոբյանի հետ։ Նվարդ Հակոբյանի հետ։

— Ալիսա, դու ինչո՞ւ ես միշտ մենակ նստում, — հարցրեց Նվարդը մի անգամ։

— Ես... ես սովոր եմ, — պատասխանեց Ալիսան։

— Ես էլ եմ սովոր, բայց ուզում եմ ընկերանալ քեզ հետ։ Ես էլ եմ սովոր, բայց ուզում եմ ընկերանալ քեզ հետ։ Ես էլ եմ սովոր, բայց ուզում եմ ընկերանալ քեզ հետ։

Այդ օրվանից նրանք անբաժան դարձան։ Այդ օրվանից նրանք անբաժան դարձան։ Այդ օրվանից նրանք անբաժան դարձան։

1939 թ. Ալիսան ավարտեց 8-րդ դասարանը։ Ալիսան ավարտեց 8-րդ դասարանը։ Ալիսան ավարտեց 8-րդ դասարանը

ներ ձեռք առնել սահմանամերձ չրջաններուն մէջ, որպէսզի զէնքեր եւ հրոսախումբեր չկարենան Պաղեստին մտնել :

*** Թէլ – Ավիվի ամերիկեան Հրեաները բանաձեւ մը քուէարկեցին, որով Մ. Նահանգներու կառավարութեան կը յիշեցնեն թէ իրենք 80,000,000 տոլար յատկացուցած են գործի համար եւ իրաւունք ունին պաշտպանութեան : 80,000ի կը հասնի Պաղեստինի ամերիկահպատակ Հրեաներուն թիւը :

ՊԱՂԵՍՏԻՆԻ ԲԱԺԱՆՄԱՆ ԾՐԱԳԻՐԸ ՄԷԿՆԻ ԿԸ ԴՐՈՒԻ

Անկախ պետութիւն, անգլիական հոգածարութեամբ

Անգլիական դահլիճը չորեքշաբթի օր ժողով գումարելով, Շուկէս ժամ խորհրդակցեցաւ Պաղեստինի կացութեան մասին: Տրուած որոշումները զաղանի կը պահուին, բայց իրազեկներ կը հաւաստեն թէ կառավարութիւնը փոխած է իր քաղաքականութիւնը, հանգստացնելու համար Արաբները: Իրրեւ առաջին հաշտարար միջոց, կառավարութիւնը կը խորհի մէկդի դնել բաժանման ծրագիրը: Երկրորդ միջոցն է 20,000 անգլիական զինուորներու ներկայութիւնը Պաղեստինի մէջ: Կառավարութիւնը ամէն բանէ առաջ կ'ուզէ զսպել խռովութիւնները, զօրացնել բրիտանական իշխանութիւնը, ապահովելով Հրեաներուն եւ Արաբներուն գործակցութիւնը: Այս առաջադրութեամբ, հոգատար իշխանութիւնը կը խոստանայ Պաղեստինը վերածել միացեալ անկախ պետութեան մը, բրիտանական հսկողութեան տակ, պաշտպանելով Արաբներուն, Հրեաներուն եւ քրիստոնեայ փոքրամասնութեանց իրաւունքները: Մինչդեռ Պալֆըրի ծրագրով (1917) Պաղեստինը պիտի դառնար ազգային տուն Հրեաներուն համար, իսկ 1937ին գրկուած քննիչ յանձնաժողովը կ'առաջարկէր երեք մասի բաժանել զայն, — արաբական, հրէական եւ անգլիական: Միեւնոյն ատեն կը խորհուի զազրեցնել հրէական ներգաղթը, չխանգարելու համար երկու ժողովուրդներու ներկայ համեմատութիւնը, — 900,000 Արաբ, 400,000 Հրեայ :

Նոր ծրագրին համաձայն, խառն խորհրդարան մը պիտի կազմուի Պաղեստինի մէջ, եւ բրիտանական խնամակալութիւնը պիտի երկարաձգուի :

Գերմանները կ'օգնեն Պաղեստինի ապստամբներուն

Պէյրութէն կը գրեն Լոնտոնի թերթերուն.—

Գերման գործակալները սերտ յարաբերութիւն կը պահեն երուսաղէմի մեծ մուֆթիին հետ, որ այստեղ կը գտնուի հսկողութեան տակ, մէկ տարի առաջ փախած ըլլալով Պաղեստինէն:

Այս գործակալներուն պետը այն մարդն է, որ մեծ պատերազմի ժամանակ բազմաթիւ գրգռութիւններ սերմանած էր Իրաքի, Իրանի եւ Աֆղանիստանի մէջ: Այս գործակալին ձեռքով է, որ արաբ ապստամբներուն կը ճարուին դրամ ու զէնք:

Կը հաւաստուի, թէ վերջերս մեծաքանակ զէնք ու ռազմամթերք փոխանցուած է Արաբներուն Սուրիոյ Լաթաքիա եւ Սայտա նաւահանգիստներէն :

Օդանաւային ուժերու տկարութիւնը յոյսերն կը զրաղեցնէ Եվիրը

Ֆրանսական մամուլը կը չարունակէ ահազանգ հնչեցնել, օդանաւային ուժերու տկարութեան մասին, չեչաելով թէ անհրաժեշտ է ոչ միայն աւելցնել, այլեւ փութացնել արտադրութիւնը:

Անցեալ օր յիշեր էինք չարք մը փաստեր, քաղելով երկու մատնագէտներու յօդուածաշարքէն: Ծանօթ օդաչու մը, Լուվէ Քէրլիս, վրդովում կը յայտնէ փարիզեան չրջանի օդանաւային հաստատութեանց բանուորներուն դէմ որոնք կը մերժեն չաբաթը 40է փոխարէն 45 ժամ աշխատիլ, մինչ Գերմանիոյ օդանաւային բանուորները կ'աշխատին 52, երբեմն ալ մինչեւ 58 եւ 60 ժամ:

Արմատական հրապարակագիր մը, Էմիլ Ռօշ, խմբագիր «Ռէվելիէ»ի, արտադրութեանց յապաղումը կը վերագրէ օդանաւային նախարարութեան պաշտօնեաներուն սովորամոլութեան, որ կը տիրէ վեց տարիէ իվեր: Կը մեղադրէ նաեւ օդանաւային չատ մը հաստատութեանց վարիչները, ըսելով թէ վերջին տարիներու ընթացքին անոնց ամբողջ ըրածն է դրամ քաշել պետութենէն, առանց արդիացնելու իրենց գործարանները: Եւ կ'առաջարկէ մասնագէտներու յանձնել օդանաւային չինութեանց հսկողութիւնը :

Ինչպէս հաղորդած էինք, ծանօթ մասնագէտ մը անհրաժեշտ կը գտնէ 4000 օդանաւ, անոնց չինութեան ծախքը հաշուելով 50 միլիոն անգլ. ոսկի: Իր կարծիքով կարելի է այս գործը ըլլոխ հանել երկու տարիէն :

Նոր ծրագրի մը համաձայն, օդանաւ մը չինութիւնը պիտի տեւէ 6500 բանուորական ժամ, փոխանակ նախկին 12,500ին: 1936 1937ին օդանաւային նախարարութեան ապսպրանքները կը յանձնուէին 19 ամիսէն: Նոր ծրագրով 9ուկէս ամիս ժամանակ պիտի տրուի գործարանատէրներուն, ապսպրանքը հասցնելու համար :

*** Համայնավար երեսփոխան մը, որ անդամ է օդանաւային յանձնաժողովին, ճառ մը խօսելով փարիզեան չրջանի օդանաւային բանուորներուն առջեւ, թելադրեց մէկդի դնել 45 ժամուան կանոնը եւ 40 ժամէն աւելի չաչխատիլ: Մետաղագործական բանուորներու միութիւնը լսելով այս ազդանչանը, հրահանգեց իր անդամներուն 40 ժամէն աւելի չաչխատիլ :

Ազգայնական թերթ մը անհրաժեշտ գտնելով 3000 օդանաւերու չինութիւնը, կ'առաջարկէ անոնց հազարը ապսպրել Ամերիկա, որպէսզի ժամանակ չկորսուի :

Լեհաստանի նախարարին տեսակցութիւնը Ռումանիոյ թագաւորին հետ

Գնդ. Պէք, Լեհաստանի արտաքին նախարարը, երեք ժամուան տեսակցութիւն մը ունեցաւ Ռումանիոյ Թագաւորին հետ, անոր զբօսանաւուն մէջ, եւ յետոյ վերադարձաւ Վարշաւա: Այս առթիւ զեկոյց մը հրատարակուեցաւ, որ կ'ըսէ թէ տեսակցութիւնը տեղի ունեցաւ բարեկամական տրամադրութեամբ, դառնալով միջազգային հարցերու չուրջ :

Աւելորդ է ըսել թէ խօսակցութեան գլխաւոր նիւթն էր Լեհաստանի եւ Չունգարիոյ հողային պահանջը՝ Չեխոսլովաքիայէն: Երեք սլովաք նախարարներ Գերմանիա գացին, արտաքին նախարարին հետ տեսակցելու համար: Տակաւին ելք մը չէ գտնուած Չունգարիոյ պահանջներու մասին: Կ'ըսուի թէ կարպաթեան Ռուսիան չուզեր բաժնուիլ Չեխոսլովաքիայէն: Ուրիշ լուրի մը համաձայն, Ռութէնները մանաւոր հրահանգներ ստացած են Մոսկուայէն, միացեալ ճակատ կազմելու եւ Չունգարիոյ պահանջները մերժելու համար :

ՉԱՆԱՉԱՆ ԼՈՒՐԵՐ ՔԱՆԻ ՍԸ ՏՈՂՈՎ

ԱԻՍՏՐԻՈՑ Սալցպուրկ քաղաքի եպիսկոպոս Վայցի դէմ ա – ւելի քան հազար հոգինոց ամբոխ մը ցոյց կատարեց աղաղակելով. —«Մենք չենք ուզեր այդ սեւ չուները»: Հակակաթոլիկ արտա – դրութիւնները կը զօրանան այս չրջանին մէջ, մասնաւորաբար Ֆրանչիսկեան կրօնաւորներու դէմ: Սալցպուրկի մէջ բանտարկուած դատաւոր Տոքթ. Եոհան Լանկէր, որ պիտի դատուէր չուտով, ինքնասպան եղաւ :

Նիւ ԵՈՐՔի սակարանին մէջ արժեթուղթերու գիները բարձրացան հոկտեմբեր 18ին: Ծախուեցան աւելի քան 2,500,000 արժեթուղթեր: Այս բարձրացումը կը վերագրուի այն իրողութեան, որ ձէնէրըլ Մոթըրս մեծ ընկերութիւնը որոշած է անմիջապէս գործի կանչել 30,000 նոր գործաւորներ: Ըրայսլէր ընկերութիւնը, որ ինքնաշարժ կ'արտադրէ, արդէն անցեալ չաբաթ գործի կանչած էր 20,000 նոր բանուորներ :

ՃԱՓՈՆԱԿԱՆ բանակը անընդհատ կը չարունակէ իր յառաջխաղացութիւնը: Ցխուն քիլոմեթր մնացած է, Քանթոն հասնելու համար: Չինացիները ուժգնօրէն կը դիմադրեն: 30 ճափոնական օդանաւեր վար առնուեցան: Պուճախը սկսած է արդէն եւ հարիւր հազարաւոր քաղաքացիներ փախած են :

ԳԵՐՄԱՆԱԿԱՆ ԽԱՉի պատուանշանը արուեցաւ գնդ. Լինտպէրկի, ի գնահատութիւն իր օդանաւային ծառայութեանց :

ՖԱՇԱԿԱՆ գերագոյն խորհուրդը ժողով գումարելով, բանաձեւ մը քուէարկեց, որուն համաձայն Իտալիոյ բովանդակ երիտասարդութիւնը պէտք է համախմբուի կուսակցութեան դրօշին տակ :

Մ. ՆԱՀԱՆԳՆԵՐՈՒ Հրեաներու դաչնակցութիւնը որոշեց նոր կազմակերպութիւն մը ստեղծել, մասնակցութեամբ մէկ միլիոն այրերու եւ կիներու, պայքարելու համար Ֆաչականութեան դէմ: Իտալական թերթերը արձանագրելով այս մարտակոչը, կ'ապդարաբեն թէ ան կրնայ չատ ծանր հետեւանքներ ունենալ Իտալիոյ Հրեաներուն համար :

ԱՐԳԻԼՈՒԵՑԱՒ արհեստակցական Միութեանց հրապարակային ցոյցը, որ տեղի պիտի ունենար չաբաթ օր : Կազմակերպիչները զղջալով այս արգելքին դէմ, որոշեցին ժողով մը գումարել Պրֆալոյի մարզարանին մէջ: Միութիւնը պատուիրակութիւն մը դրկեց վարչապետին, գործազրկութեան նպաստի յատկացում պահանջելու համար: Պ. Տալատիէ չընդունեց պատուիրակութիւնը: Աչխատանքի նախարարը տրամադիր է յաւելման, պայմանաւ որ ելմտական նախարարը հաւանի :

ՔՈՒԻՆ ՄԷՐԻ մեծ նաւը, որ 81,235 թոն տարողութիւն ունի, հոկտեմբեր 18ին Նիւ Եորքի նաւահանգիստը հասնելուն, գտաւ որ նաւահանգիստի աչխատաւորները եւ նաւաճիզները, որոնք կ'աջակցին մեծ նաւերը նաւակայան մտցնելու գործին, գործադուլի մէջ են: Նաւապետը միս մինակ, առանց նաւաճիզներու աջակցութեան, յաջողեցաւ հսկայ նաւը նաւակայան մտցնել ճիշդ ժամանակին:

ՎԱՐՇԱՒԱՑԻՆ կը հեռագրեն թէ կառավարութիւնը պիտի բանտարկէ ընդդիմադիր կուսակցութեանց պետերը, նոյեմբեր 6ի ընտրութիւններէն առաջ, ինչպէս տեղի ունեցաւ 1930ին, երբ շատեր ղրկուեցան Պրէսթ Լիթովսկի ամրոցը եւ բանտարկուեցան : Դատական նախարարը հրահանգ տուաւ, որ ձերբակալուին բոլոր այն քաղաքացիները որ ընտրութեանց դէմ պոյքոթ կ'ընեն կամ կը թելադրեն ընտրութեանց չմասնակցիլ :

ՄԱՄՈՒԼԻ ՏԱԿ Է

Հ. Յ. Դ.

Գաւառ

ՄԱՐՍԷՑԼի «Մարօ» խումբի ժողովը 23 Հոկտ., կիրակի կէսօրէ ետք ժամը 3ին, «Շաֆրիկեան» սրահին մէջ:

ՍԻՆ ԺԻՐՈՄԻ (Մարսէյլ) « Հայաստան» ենթահամիտէն ժողովի կը հրաւիրէ Սէն - Ժէռոմի, Սարդանի, Նոտր Տամի եւ Լէ – զօլիվի ընկերները, 22 հոկտ. չաբաթ երեկոյ, ժամը 9ին, սովորական հաւաքատեղին: Օրակարգ՝ զեկոյց պատգամաւորի :

ԽՆՋՈՑՔ—ԳԻՆԵՍԵՂԱՆ Ֆ. Կ. ԽՍՋԻ

Իսթ - լէ – Մուլինոյի մասնաճիւղի կողմէ իր կազմութեան հօբնամեակին առթիւ, 23 հոկտեմբեր, կիրակի կէսօրէ վերջ, ժամը 3ին, իր դպրոցին մէջ, 2 բիւ տը լա Տէֆաւնս :

Մուտքը ազատ է :

ԴԱՍԱԽՕՍՈՒԹԻՒՆ,

Ֆ. Կ. Խաչի Փարիզի Մասնաճիւղի Նոր տարեշրջանի առաջին դասախօսութիւնը 22 Հոկտ., Շաբաթ երեկոյ ժամը ճիշդ 9ին, 8 Ռիւ Պօսիւէ, Փարիզ:

ԿԸ ԽՕՍԻ ՏԻՐԱՆ ՎՐԴ. ՆԵՐՍՈՅԵԱՆ

Նիւթ՝ «Ընտանին կրթութիւնը»:

Կը հրաւիրուի հասարակութիւնը: Հիւրասիրութիւն թէյով կարկանդակ: Ծախսերու մասնակցութեան համար կը գանձուի 3 ֆր.:

ԸՆՏԱՆԵԿԱՆ ՊԱՐԱՀԱՆԴԷՍ

Ֆ. Հ. Կ. ԽԱՉԻ ՍԷՆԹ ԷՔԻԷՆԻ ՄԱՍՆԱՃԻՒՂԻՆ ԿՈՂՄԷ

23 Հոկտ., երկոյեան ժամը 8.30ին ժանու էլի սրահին մէջ (Պուբս տը Թրավայի դիմացը):

Պարող զոյգերը պիտի գանեն բնաիր ժամ: Սրահին կարգապահութիւնը ապահովուած է: Մուտք՝ այրերու 5, կիներու 3 ֆրանք:

ԹԷՅԱՍԵՂԱՆ — ՀԱՒԱՔՈՑԹ

«ՍԻՓԱՆ-ԿՈՄԻՏԱՍ» ԵՐԳԱՍԻՈՒՄԻ ԿՈՂՄԷ

23 Հոկտ., կիրակի կէսօրէ վերջ ժամը 4էն մրնչկու կէս գիներ. 8 Ռիւ Պօսիւէ, Փարիզ: Գեղարուեստական բաժին եւ պար հետաքրքրութեամբ կը խօսին Պ. Պ. Վ. ԻՇԽԱՆԵԱՆ, եւ ՀՐԱՉ ԶԱՐԴԻՒԻՐԵԱՆ:

Կը հրաւիրուին երգչախումբի անդամները իրենց ընտանիքով. եւ համակիրներ. Մուտք՝ 5 ֆրանք (Թէյ եւ խմորեղէն հիւրասիրութիւն): Սպասարկութիւնը ժամը 5ին:

Հ. ՋԱՐԴԱՐԵԱՆ,

ՎԻՐԱԲՈՒԺԱԿ - ԱՏԱՄՆԱՒԱԲՈՒԺԱԿ

44 Rue Dunkerque (ՄԷԹՐՈ ԿԱՌ ՏԱՒ ՆՈՐ)

Tél. Trudaine 42-69

Ի'րեգունի ամէն օր ժամը 14 – 20ի

Հեռաւոր Ձեր ժամադրութեամբ:

Բացուած է ՌՈՖՖԻ ճաշարանի

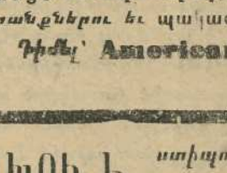
այլեւս նոյն եւ նոյնպէս դրան

Ամէն երեկոյ ժամը 7էն մինչեւ կէս գիշեր հայ բնական նուագածուներով՝ քէմանչիստ ՅՈՎՀԱՆՆԷՍԻ եւ ուտի ՀԱՔՆի կողմէ:

ՌՈՖՖԻ ճաշարանը յայտնի է բոլորին հայկական եւ հրապարակային իր հարուստ ճաշացուցակով եւ իր հանրաճանաչ կոկիկութեամբ:

Տէր եւ տնօրէն Մ. Գ. ՄԻՐԻՃԱՆԵԱՆ

8 Rue de Maubeuge, Paris 9), Metro: Cadet, La Peletier et N. D. de Lorette:

Fourrures de St. Bernard

ՀԱՅՑՈՒՀԻ ԿԻՒԼՊՕՒԼԵԱՆ

Միակ վստահելի տունը ուր պիտի գտնէք տոկուն ապրանքներ՝ զեղչեալ գիներով: Իրենց արժանիքներուն, իրական մորթեր, փոթուանոներ, սկունաներ, օձիքներ, գարեր, վերարկուներ եւայլն:

Կը չինենք չափու վրայ մանթօներ՝ զանազան տեսակ մուշտակներէ, վերջին նորաձեւութիւններով :

Կը տառնձնենք մուշտակներու նորոգութիւնը, ձեւափոխութիւնը, ներկելը եւ թանաձը: Մուշտակները կը մաքրենք ձրի, կիրակի օրերը բաց է մինչեւ կէս օր :

24. Rue Affre կամ 8, Rue Cavé — PARIS - 18e

Մանաճիւղ՝ 2, Rue de la Charbonnière —

Մէթրօ՝ La Chapelle — Barbès Roch. Tél. Montmartre 69-70

ՀԱԳՈՒՍՏԵՂԷՆԻ ԵՒ ՈՒՏԵՍՏԵՂԷՆԻ ԿԱՊՈՑՆԵՐ ՌՈՒԱԼՍՏԱՆ ՂՐԿԵԼՈՒ ՀԱՄԱՐ

Ունինք մեծ մթերք Ֆրանսական, անգլիական եւ չեխոսլովաք կերպասներու. Փափաքողները կրնան զրկել իրենց գնած ապրանքները ընտրվուտ եւ Ռոյալ գրի մեքենաներ: Կը զնենք ու կը ծախենք օտար դրամներ: Կը տառնձնենք ապրանքներու emballage եւ ապահովագրութիւն. Փոխադրութիւն ամէն տեսակ ապրանքներու եւ պահեստներու:

Գրել՝ **American Lloyd, Paris (9). 7 rue Auber**

Tél. Opéra 67-77

ԾԱԽՍԻ Է ստիպողական մեկնումի պատճառով, կօշիկարի խանութ մը լաւ վիճակի մէջ: Banc finissage եւ կարի մեքենայ: 9 տարի պայմ: Գին՝ 4000 ֆրանք:

Գրել՝ Rue Montcalm, Paris (18e.), մէթրօ Jules Joffrin,

ՄԱՔՐ ՏԻՒԶ

Ձուլտ խափոպե քարտաշ եւ անիսոնով պատրաստուած ուտի հայտնի օղին է ՄԱՔՐ ՏԻՒԶ: ՁԳուշացէք արուեստական օղիներէ որ մեր ստամքը կ'այրէ եւ գիշերները ջուր կը խմցնէ զէ կը վնասէ մեր առողջութեան: Խմեցէք միայն ՄԱՔՐ ՏԻՒԶ որուն անուշահոտութիւնը, կազդուրիչ եւ աթոռոտ համը ըլալը ճաշակաւոր ուտի է:

Dalakupeian 8 Rue Suffren, Marseille. Tél. Dragon 70—80.

Dépôt: 7 Rue de la Paix, Marseille.

ՀՈԳԵՀԱՆԳԻՍՏ

Պ. Մկրտիչ եւ Տոքթ. Արամայիս Շամլեան եղբարք իրենց հանդուցեալ մօր, այրի Տիկին ԱՄՊԻՐ ՇԱՄԼԵԱՆի (մեռած Նիւ Եորք), մահուան առաջին տարելիցին առթիւ հոգեհանգստեան պաշտօն կը կատարեն 23 Հոկտ., կիրակի օր, Փարիզի Հայոց եկեղեցիին մէջ, յետ պատարագի:

Կը հրաւիրուին հանդուցեալին յարգող բարեկամներ:

ՃԱԽԱԿՑՈՒԹԻՒՆ

Տէր եւ Տիկին Հրաչ Սարգիսեան իրենց խորին յաւակցութիւնը կը յայտնեն Զրբաչեան եւ Իսթայէլեան ընտանիքներուն ողբացեալ ԹՈՎՄԱՍ ՋԸԲԱՉԵԱՆի դառնազոյն մահուան առթիւ :

Le Gérant : H. STEPHAN
Imprimerie A. DER (AGOPIAN)
17, Rue Damesme — PARIS (13)

ՅԱՌԱՋ

ՕՐԱԹԵՐԹ, ԱԶԳԱՑԻՆ, ՔԱՂԱՔԱԿԱՆ, ԳՐԱԿԱՆ

LE PREMIER QUOTIDIEN ARMENIEN EN EUROPE

HAÏRATCH

(Fondé en 1925) :-: R. C. Seine 276.286

Directeur et Propriétaire : SCH. MISSAKIAN
Rédaction et Administration
ԽՄԲԱԳՐՈՒԹԻՒՆ ԵՒ ՎԱՐՉՈՒԹԻՒՆ
17, Rue Damesme, PARIS (13e)

Téléphone : Gobelins 15 - 78
Chèque Postal Paris 1678 - 63
(ԵՐԹԵՒԵԿԻ ՀԱՄԱՐ՝ Métro : TOLBIAC)

ԲԱԺԱՆՈՐԴԱԳՐՈՒԹԵԱՆ ՊԱՅՄԱՆՆԵՐ — ՏԱՐԵԿԱՆ ՎՑԱՄԱՍԵԱՅ ԵՒԱՄԱՍԵԱՅ

Թրանսա եւ Գաղութներ	150 ֆրանք	75 ֆրանք	40 ֆր.
Անգլիա եւ Իտալիա	265 ֆրանք	140 ֆրանք	
Ուրիշ երկիրներ	215 ֆրանք	110 ֆրանք	

ՇԱԲԱԹ 22 ՀՈԿՏԵՄԲԵՐ SAMEDI 22 Octobre 1938

ԺԹ ՏԱՐԻ — 14e Année No. 3867

Խմբագիր՝ ՇԱՒԱՐՇ ՄԻՍԱՔԵԱՆ

ԳԻՆ 50 ՄԱՆԹԻՄ

ԵՐԿՈՒ ԽՕՍՔ

ՊԱՐՏԱԿԱՆՈՒԹԻՒՆ ՄԸ

Պարտականութեան մը ակնարկած էինք երէկ, վերլուծելով օտարականներու մասին հրամանագրուած օրէնքները եւ զանազան երեւոյթները։

Նոր չէ որ պիտի յիշեցնենք այդ պարտականութիւնը։ Բայց, կը թուի թէ աւելի քան երբեք անհրաժեշտ է անգամ մը եւս թարմացնել յիշողութիւնները։

Այսպէս, չի բաւեր միայն արձուն մնալ, ուշադրութեամբ հետեւիլ զէպքերու ընթացքին եւ զգուշանալ ներքին կամ արտաքին վէճերէ։

Կացութիւնը կը պահանջէ նաեւ փոխադարձ ճանաչում։

Նորէն նախապատերազմեան քարոզութի՞ւն, «հայասէր»ներ հարելու համար։

Ոչ։ Աւելի պարզ բան մը,— կարելին փորձել, գլխաւոր կէտ — րոններէն մինչեւ յետին պիտը, ուր որ հայկական համբանք մը դրած է,— տարբերական գիտելիքներ հաղորդելու համար մեր մասին։

Շատեր կը ճանչնան մեզ, այս երկրին մէջ, բայց այդ շատերը ընդհանրապէս մտաւորականներ են, գրագէտ, բանաստեղծ, ակադեմական, գիտնական, պաշտօնատար, զօրական եւն.։ Միւս կողմէ, այդ շարքն իսկ նօսրացած է, նոր սերունդ մը հասած ըլլալով մեծ պատերազմէն ի վեր։ Եւ կրնաք վստահ ըլլալ թէ բազմաթիւ գրագէտներ կամ պաշտօնատարներ մեր անունն անգամ լսած չեն։

Անդին, բուն զանգուածին մէջ, քանի՛ հազար հոգի կրնաք համրել որ լսած ըլլայ մեր անունը եւ պատմութիւնը, կամ տարբեր ծանօթութիւններ ունենայ մեր ներկայ կացութեան մասին։

Ընդհակառակն, հարիւր հազարաւորներ կան որ մեր դոյութենէն իսկ լուր չունին, կամ «Արմէնիէն»ը կը չփոթեն «Ռումէնիա»ին հետ։

Սրճարանը, ուր կը յաճախես ամէն օր, նպարավաճառը, որ ժպտագին ուտեստ կը ծախէ քեզի, գինեպանը, խանութպանը, գրասենեակի պաշտօնեան, ոստիկանը, նոյնիսկ բանուորը — ամենօրեայ ընկերդ — ընդհանրապէս մէկ բան գիտեն,— գիտեն որ օտարական մըն ես, ինչպէս ուրիշ հազարաւորներ։ Մնացեալը մանրամասնութիւն մըն է, որուն կրնայ ծանօթանալ պարագային համեմատ։

Շատ ալ չզարմանանք որ այսպէս է։

Այդ զանգուածին «ընթերցող հասարակութիւնը» մեծ մասով իր մտաւոր սնունդը կը ստանայ առօրեայ թերթերէ, որոնց նիւթերը։ Նոյնիսկ տեղեկութիւնները հեռաւոր կապ անգամ չունին մեզի հետ։

Այո, երբեմն կը յիշեն մեր անունը, երբ ոճիր - արկած մը կը պատահի։ Այդ պարագային ալ, անշուշտ բարենշան բաներ չէ որ կը հրատարակուին, մանաւանդ երբ թերթը Թունդ ազգայնական է, կամ խմբագրին հորիզոնը «պուլվառ»ներէն անդին չանցնիր։

Անշուշտ չեն պակասիր աւելի լուրջ թերթեր, որոնք ի հարկին համակրանքի խօսքեր ալ կ'ուղղեն։

Բայց այդ վարդի թերթերը ընդհանրապէս մատչելի չեն զանգուածին։ Անոնց քանի մը հարիւր հազար ընթերցողներուն դիմաց, կան միւս միլիոնաւորները, որոնք «Փառի-Սուար», «Փըթիթ-Փարիզիէն», «Ժուռնալ» կամ «Փըթիթ Ժուռնալ» կը կարդան, ամէն բանէ առաջ վինտեւելով «զգայացունց» բաները, — ոստիկանական դէպքեր, չարժանկար, մարզական մրցում, ընտանեկան գայթակղութիւն, վերջապէս չընդալից հրատարակութիւններ։

Արդ, այսպիսի հասարակութիւն մը միշտ ալ կրնայ մոլորիլ, եթէ թիւրիմացութիւններ ծագին օտարականներու մասին, կամ ամբոխավար գործիչներ եւ գրիչներ թոյն սրսկեն, չհապաղելով այս եւ այն օրէնքը։

Ահա այստեղ է որ պարտականութիւն մը կը ծանրանայ ամէնուս վրայ։

Ամէն տեղ, իւրաքանչիւրը իր կարողութեան համաձայն, պարտաւոր է տարբերական գիտելիքներ հաղորդել իր շրջանակին մէջ, ի հարկին մամուլի եւ բեմի միջոցաւ, եթէ ոչ նոր բան մը սորվեցնելու, գոնէ թիւրիմացութիւններ, կանխակալ կարծիքներ փարատելու համար։

Մեծ յոդնութիւն մը չի պահանջեր այս պարտականութիւնը, մանաւանդ 15 տարուան բնակութենէն եւ փորձառութենէն վերջը։

Բանո՞ւր ես,— կրնաս մտերմանալ խումբ մը տեղացի բանուորներու հետ, եւ լուսաբանել զանոնք։

Արհեստաւոր կամ առեւտրակա՞ն,— ընդունէ որ դեր մը կրնաս կատարել, աւելի լայն շրջանակի մը մէջ։

Ուսանո՞ղ, մտաւորակա՞ն,— ասպարէզ չի պակսիր։

Այն բոլոր ծառայութեանց հետ զոր կատարեցինք այս երկրին մէջ, օգնելով անոր անտեսական զարգացման, մինչեւ անգամ ամբողջ դիւղեր չինելով, այսօր ունինք առաւելութիւն մը եւս,— գինուորութիւն։ Մեր երիտասարդները կը կատարեն ծառայութիւն մը որ օրէնքէ դուրս էր, եւ կը կատարեն քաջութեամբ։

Առաջին աթիւ գինուորագրուեցան հարիւրաւորներ։ Վաղը անոնց թիւը պիտի հասնի քանի մը հազարի։ Եւ այսպէս շարունակ, տարուէ տարի։

Արդ, տեղացիներէն շատ քիչերը բան գիտեն այդ մասին, եւ երբ կ'իմանան, տպաւորութիւնը կ'ըլլայ շատ ջերմ, ինչպէս հասատւեցաւ վերջին տագնապին առեն։

Մե՞ծ յոդնութիւն է տարածել այս պարագան, նոյնիսկ իրրեւ պարզ տեղեկութիւն, ժողովրդական խաւերու մէջ։

Շ.

ՎԵՐՋԻՆ ԺԱՄ

ՀԱԿԱՍԱԿԱՆ ԼՈՒՐԵՐ ԱԹԱԹԻՒՐՔԻ ՄԱՍԻՆ

Արտակարգ ժողով Պոլսոյ մէջ

Պոլսէն կը հեռագրեն հոկտեմբեր 20 թուականով.— *Աթաթիւրքի առողջական վիճակը զգալապէս բարւոքած է այսօր, համաձայն բժշկական տեղեկագրին որ հրատարակուեցաւ գիշերը։ Տեղեկագիրը կ'ըսէ թէ բոլորովին անհետացած են հիւանդին ջղային տագնապները։*

*** «*Տէյլի Թելէկրաֆ*»ի թղթակիցը կը հեռագրէ չորեքշաբթի օրուան թուականով.— *Մեծ վախեր կը տիրեն Աթաթիւրքի մասին։ Բժշկական տեղեկագիրը բարւոքում կը ցուցնէ, բայց ուրիշ յայտարարութիւն մը կ'ըսէր թէ «վախճանէն կը վախցուի որ եւ է ատեն»։*

Նախարարական խորհուրդը չարունակ նիստ կը գումարէ։ Պոլիս կը դանուի նաեւ նախորդ վարչապետը, Իսմէթ Ինէօնիւ։ Ոմանք կը կարծեն թէ այդ հանգամանքը պիտի ազդէ Աթաթիւրքի առողջական վիճակին վրայ։

Ամերիկեան թերթերը կը գրեն թէ Աթաթիւրքի ամէնէն հաւանական յաջորդը կը համարուի Իսմէթ Ինէօնիւ, որ թէեւ վարչապետութենէ քաշուեցաւ անցեալ հոկտեմբերին, բայց Աթաթիւրքի գործակցած է ամբողջ 13 տարի եւ իւրացուցած անոր ծրագիրը։ Կան ուրիշ երկու հաւանական թեկնածուներ ալ, մարաջախտ Ճէվտի Զաքմաք, ընդհ. սպայակոյտին պետը եւ Ճէֆէի Օքեար, Լոնտոնի դեսպանը։ Բայց կ'ըսուի թէ ընդդիմութիւն կը տիրէ երկուքին դէմ ալ։

Աթաթիւրք պահակած է Տոլմապաղչէի պալատին մէջ։ Մաս — նաւոր աղօթքներ կը կատարուին բոլոր մզկիթներուն եւ եկեղեցիներուն մէջ, իր առողջութեան համար։

*** Պոլսէն կը հեռագրեն թէ ընդհանուր յուզում կը տիրէ ամբողջ հասարակութեան եւ մասնաւորապէս ուսանողութեան մէջ։ Գիշերային հաստատութիւնները կրճատած են իրենց երաժշտականները, միւնոյն ատեն պակսեցնելով լոյսերը։ Հալէ կուսակցութիւնը ժողով մը գումարեց նախագահութեամբ վարչապետին որ իրական նախագահն է կազմակերպութեան։ Ներկայ էին քանի մը նախարարներ եւ Պոլսոյ կուսակալը, որոնք խորհրդակցեցան «պետական ընդհանուր հարցերու մասին»։ Միւնոյն ատեն ներքին նախարարը քանի մը անգամ իր գով հրաւիրեց Թուրք մամուլի ամէնէն ականաւոր ներկայացուցիչները։ Կատարեալ դաղտնապահութիւն կը տիրէ այս տեսակցութեանց մասին։

*** Հեռագիր մը եւս Պոլսէն, հոկտեմբեր 20 թուականով.— Այն բոլոր նախարարները որ էնկիւրի կը գտնուէին տակաւին, Պոլիս եկան մանաւանդ կառախումբով, Ազգ. ժողովի նախագահին հետ եւ անմիջապէս արտակարգ ժողով մը գումարեցին։ Նկատի առնելով Աթաթիւրքի առողջական վիճակը, ժողովը համապատասխան որոշումները պիտի տայ։ Սահմանադրութեան տրամադրութեամբ, երբ հանրապետութեան նախագահը երկար ատեն հիւանդ ըլլայ, հրաժարի կամ մեռնի, Ազգ. ժողովին նախագահը կը համարուի փոխանորդ։

ԱԻԵԼԻ ԼՍՑՆ ԴԱՀԼԻՃ ՄԸ, ՄԱՍՆ ԿՑՈՒԹԵՄԲ ԲՈԼՈՐ ՀՈՍԱՆՔՆԵՐՈՒ

Ի նարկին լուծում Երեսփոխանական Ժողովի

Վարչապետը կը չարունակէ իր խորհրդակցութիւնները, զօրացնելու համար կառավարութեան դիրքը։

Բոլոր նախարարներուն հետ առանձին առանձին խօսակցելէ վերջ, Պ. Տալատիէ առջի օր իր մօտ հրաւիրեց նախկին վարչապետը, Պ. Էհսան Պլուճ, ինչպէս եւ Թունդ աջակողմեան խմբակցութեան վարիչը, Պ. Լութի Մառէն։ Բոլոր խօսակցութիւնները դաղտնի կը պահուին։ Բայց տարակոյս չկայ թէ գլխաւոր խնդիրները ներէն մէկն է երեսփ. ժողովին լուծումը, եթէ պարագաները հարկադրեն։ Առ այժմ սուր հակամարտութիւն մը չի տիրեր կառավարութեան եւ երեսփ. ժողովին միջեւ, ուստի լուծումը կրնայ տեւաբար դանդաղ հոսանքներու հաւանութեամբ։ Անկասկած է որ իրական նախագահն է կազմակերպութեան։ Ներկայ էին քանի մը նախարարներ եւ Պոլսոյ կուսակալը, որոնք խորհրդակցեցան «պետական ընդհանուր հարցերու մասին»։ Միւնոյն ատեն ներքին նախարարը քանի մը անգամ իր գով հրաւիրեց Թուրք մամուլի ամէնէն ականաւոր ներկայացուցիչները։ Կատարեալ դաղտնապահութիւն կը տիրէ այս տեսակցութեանց մասին։

*** Հեռագիր մը եւս Պոլսէն, հոկտեմբեր 20 թուականով.— Այն բոլոր նախարարները որ էնկիւրի կը գտնուէին տակաւին, Պոլիս եկան մանաւանդ կառախումբով, Ազգ. ժողովի նախագահին հետ եւ անմիջապէս արտակարգ ժողով մը գումարեցին։ Նկատի առնելով Աթաթիւրքի առողջական վիճակը, ժողովը համապատասխան որոշումները պիտի տայ։ Սահմանադրութեան տրամադրութեամբ, երբ հանրապետութեան նախագահը երկար ատեն հիւանդ ըլլայ, հրաժարի կամ մեռնի, Ազգ. ժողովին նախագահը կը համարուի փոխանորդ։

Ի նարկին լուծում Երեսփոխանական Ժողովի

Վարչապետը կը չարունակէ իր խորհրդակցութիւնները, զօրացնելու համար կառավարութեան դիրքը։

Բոլոր նախարարներուն հետ առանձին առանձին խօսակցելէ վերջ, Պ. Տալատիէ առջի օր իր մօտ հրաւիրեց նախկին վարչապետը, Պ. Էհսան Պլուճ, ինչպէս եւ Թունդ աջակողմեան խմբակցութեան վարիչը, Պ. Լութի Մառէն։ Բոլոր խօսակցութիւնները դաղտնի կը պահուին։ Բայց տարակոյս չկայ թէ գլխաւոր խնդիրներէն մէկն է երեսփ. ժողովին լուծումը, եթէ պարագաները հարկադրեն։ Առ այժմ սուր հակամարտութիւն մը չի տիրեր կառավարութեան եւ երեսփ. ժողովին միջեւ, ուստի լուծումը կրնայ տեւաբար դանդաղ հոսանքներու հաւանութեամբ։ Անկասկած է որ իրական նախագահն է կազմակերպութեան։ Ներկայ էին քանի մը նախարարներ եւ Պոլսոյ կուսակալը, որոնք խորհրդակցեցան «պետական ընդհանուր հարցերու մասին»։ Միւնոյն ատեն ներքին նախարարը քանի մը անգամ իր գով հրաւիրեց Թուրք մամուլի ամէնէն ականաւոր ներկայացուցիչները։ Կատարեալ դաղտնապահութիւն կը տիրէ այս տեսակցութեանց մասին։

(Լուրերու շարունակութիւնը կարդա՛ Դ. էջ)

ՕՐԸ ՕՐԻՆ

ԺՈՂՈՎԻ ՆՍՏԱԾ ԱՏԵՆ

Անոնք որ ներկայ չեն եղած մեր պարբերական ժողովներուն, դժուար կ'ըմբռնեն Հ. Յ. Դաշնակցութեան յարաճուն ծաւալման գաղտնիքը։

Միայն դուրսէն դիտել՝ կը նշանակէ հարեւանցի դատել։

Մտիր ներս, որպէսզի կարենաս վերլուծել ինչն ու ինչը։

Քանի մը օր առաջ նորէն ժողովի նստեր էին մեր վաւերուն տղաքն ու ալեւորները։

Ի՞նչեան խօսուն էր պատկերը։

Երեւոյթներ եւ իրողութիւններ՝ մեկը միւսէն կազդուրիչ։

Այս տարի մասնաւորապէս բարձր կը խօսէր Մարսէյլի շրջանը, դրկած ըլլալով բազմանդամ պատուիրակութիւն մը,— ինը հոգի, համաձայն իր ներկայացուցած համրանքին, որ աճած էր աւելի քան մէկ երրորդով։

Օրակարգը առաւելապէս կը շօշափէր գործնական հարցեր, ծնած՝ միջավայրի պահանջներէն։

Կրկնապատկուած էր գոհունակութեան ոգին, թէ բարոյապէս եւ թէ նիւթապէս։

Իսկ աւանդական կարգապահութիւնը, որուն ամենաթեթեւ, պատահական խախտումն իսկ երազներ հիւսել կուտայ չարակամ «դրսեցի»ներու, միս - ոսկոր դարձած էր ամէնէն երիտասարդին մէջ։ Նոյնիսկ ամէնէն տաք վիճաբանութեանց ընթացքին։

— Ի՞նչ կ'ուզես, տղա՛ս։

— Ես այսպէս կը մտածեմ։

— Շատ լաւ, հիմնաւորէ մտածումդ եւ բանաձեւ մը ներկայացուր։

— Ընկեր նախագահ, ես ալ բանաձեւ ունիմ։

— Ես մէկ տարի մտածեր եմ, այս եզրակացութեան յանգելու համար։

— Մեր շրջանը գերազանցապէս բիւտճասարդներէ կազմուած է, եւ կը պահանջէ աւելի գործօն խաղախականութիւն։

— Մենք արդէն հարթած ենք Մի - սցեալ Ճակատի ճամբան, եւ մարդիկ ազդանշանի մը կը սպասեն, գլուխ գլխի տալու համար։

— « Ցառաջ »ը ինչո՞ւ փրանսերէն բաժին մըն ալ չի հրատարակեր, գոնէ օրական երկու սիւնակ, իբրեւ միջոց մը նոր սերունդին փրկութեան։

— Փարիզը պէտք չունի մասնաւոր գործիչի, դէպի գաւառ, «դէպի եր - կիր» ...

— Ես առեն մը մոլորեցայ, այսօր ի՞նչեան ուրախ եմ որ դարձայ ի լոյս ճշմարտութեան։ Վա՛յ դուրսը մնացողին...

— Ընկեր նախագահ, թոյլ մի տաք որ երկար խօսին, մենք բանուորներ ենք, վաղ առտու կանուխ գործի պիտի երթանք։

Հապա եղբայրական կա՞պը շրջանէ շրջան։

— Հակակրանքի նամակ մը ուղղենք Ամերիկայի կեդր. կոմիտէին, «Հայրենիք»ի շէնքին մէջ պատահած դժբախտութեան առթիւ։

... Ձեւ գիտեր ի՛նչպէս ժողով կը գումարեն «բանց մեզ աղէկները»։ Բայց, գրաւ կը դնեմ որ Դաշնակցական ժողովները ուրիշ համ ու հոտ ունին։

Վ.Ա.Հէ

ԿԱՍԿԱԾԵԼԻ ԵՐԵՒՈՅԹՆԵՐ ՍԱՆՃԱՔԻՆ ՄԷՋ

« Ազդակ » հետեւեալ տեղեկութիւնները կը հրատարակէ Սանճաքի կացութեան մասին (15 հոկտ.)։—

Մի խաբուիք Սանճաքի երեւութական հանդարտութենէն։ Կացութիւնը օրէ օր կը դառնայ անտանելի։ կը բաւէ յիշել որ արտադաղթը կը չարունակուի։ Մինչեւ ունեցողը հաչուեյարդարի կ'ենթարկէ գործը եւ կը մեկնի։ Իսկ վերադարձողներ գրեթէ չկան, եթէ չհաչուենք մէկ երկու հոգի որոնք մասնաւոր հրաւէրով եւ մասնաւոր գործերու համար եկած են։

Մեր երանելի երեսփոխանները չարունակ կը թելադրեն ա - ռաջնորդ Մաղ արքեպս. ին լաւ տեղեկագիրներ ղրկել Անթիլիաս, փայլուն ցուցնել կացութիւնը։ Եւ առաջնորդն ալ, Ալեքսանդրէթ նստած, տեղեկագիր կը պատրաստէ հեռաւոր դիւղերու մասին։ Մինչդեռ եթէ ականջ տայ՝ ինչեր չպիտի լսէ։

Առաջնորդը չի գիտեր օրինակ, թէ ի՞նչ կ'երգեն Թուրք պինուորները Փրնար Պաչըրի ճամբուն վրայ, Ալեքսանդրէթի ծայրը, հայ գաղթական կիներու եւ այրիներու ականջին տակ։ Եթէ չէ լսած, արտադրեմ եւ Թող լսէ։

Հայ աղջիկներ մեր գիրկն են
Հայ տղամարդոց գլուխը մեր սուիներն ծայրը։

Այս երգը այնքան երգուեցաւ եւ գայրոյթ պատճառեց, որ հայ երեսփոխան մը ստիպուեցաւ «եղբայրաբար» դիտողութիւն ընել Հալէ Էվլիին։ Գիտէ՞ք պատասխանը։

— Պիրատէր (եղբայր), ի՞նչ կրնանք ընել, լսելու մի դաք ...
— Բայց Հայերը կը պատրաստուին Անգարա բողոքելու։
— Թող բողոքեն։

Այսպէս, չարաթ մը առաջ Թուրք պինուոր մը կ'երթայ Զայ Թաղը (Ալեքսանդրէթ) եւ հայ խանութպանէ մը... կնիկ կ'ուզէ։ Եւ երբ կ'առնէ հարկ եղած պատասխանը, կը մռայլի։— Հոգ չէ, մօտ ատենէն կը տեսնուինք։

Անդին, Սօւք - Օլուքի մէջ, Թուրք լաճերը չարունակ կ'ըսեն հայ աղջիկներուն.— Դեռ պիտի՞ չմոռնաք սա աղտոտ լեզուն ...

Միւս կողմէ, տնտեսական խուլ պոյքոթ մը կը մղուի Հայերուն դէմ։ Օրինակ, քանի մը օր առաջ Թուրք սպաներ կ'երթան Հայու մը խանութը ապսպրանք կ'ընեն, կը համաձայնին, բայց կը հրաժարին անմիջապէս, երբ կը հասկնան թէ դիմացինը Հայ է։

Զրոյցի մը համաձայն, Թրքական իշխանութիւնը ճչպել Մուսայի շրջանին համար կը կազմակերպէ մասնաւոր ոստիկան - զինուորութիւն մը՝ Թրքական բանակի ենթասպաներուն հրամանատարութեան տակ։

Արսուզի շրջանին հակաթուրք ճանչցուած չէլեները բանտ կ'առաջնորդուին մէկիկ մէկիկ, առանց ո եւ է օրինական պատճառի։

Մէկ խօսքով մթնոլորտը օրէ օր աւելի անչնչելի կը դառնայ։

Գրըդ - Խանի մէջ հազիւ հարիւր տուն Հայ մնացած է, իսկ Սօւք - Սուի մէջ միայն երեք տուն։ Ալեքսանդրէթէն գաղթած են մօտ հարիւր ընտանիք։ Շատեր ալ պատրաստութիւններ կը տեսնեն մեկնելու։

Վիեննայի մէջ Հրեաներու դէմ հալածանքները խստացած են։ Միանակի մը յարձակում կրեց խումբ մը խուժամարտներէ, որոնք փորձեցին կրակ ձգել եւ այրել չէնքը։

ՔԱՂԱՔԱԿԱՆ ԱՍՈՒԼԻՍ

ՆՈՐ ՀԵՌԱՆԿԱՐՆԵՐ

Այժմ արդէն որոշ է, որ Միւնիխի համաձայնագրի նախօրեակին Եւրոպան կրցաւ խուսափիլ պատերազմէն դլխաւորաբար այն պատճառով, որ ժողովրդավարական երկու մեծ երկիրները՝ Անգլիա եւ Ֆրանսա պատրաստ չէին զինուորական տեսակէտէ կամ լրացուցած չէին իրենց ազդային պաշտպանութեան միջոցները, մինչ միւս ճակատի ուժերը՝ Գերմանիա ու Իտալիա կազմ ու պատրաստ էին ու են։

Այս դիտակցութիւնը արդէն հանրային սեփականութիւն է, Միւնիխէն քանի մը չաթաթ եռք, ոչ միայն Փը-րանսական ու անգլիական, այլ բոլոր ժողովուրդներուն, եւ ոչ միայն պետական բարձր ու իրազեկ խաւերուն, այլ ժողովրդական լայն զանգուած-ներուն։

Այս դիտակցութեան արտայայտու-թիւնը, երբեմն նոյնիսկ բուռն թա-փով, յատակօրէն երեւան կուգայ ա-մէն օր թէ՛ անգլիական եւ թէ Փրան-սական մամուլին մէջ։ Այս իրողու-թեան շուրջ բայ ու համարձակ կը խօսին պետական պատասխանատու անձնաւորութիւններ կամ նախարա-բական գործիչներու մօտ կանգնած մարդիկ։ Այս մասին ահազանգ կը հնչեցնեն հանրային գործիչներ ու դեկավարներ։

Աւոր ամէնէն պերճախօս օրինակն է, հազարաւորներու կարդին, նախ-կինն նախարար Ուինսթըն Զըրչիլի Հոկտ. 16ի ճայնասփիւռ ճառը ուղ-ղուած ամերիկեան ժողովուրդին, ուր առանց կաշկանդումի ու վերա-պահութեան կ'ըսուի, թէ ժողովրդա-վարական երկիրները պատրաստ չէ-լին, որմէ օգտուեցաւ առաւելաբար Հիթլէր, եւ պէտք է որ պատրաս-տուին։

Այս ընդհանուր դիտակցութիւնը եւ աւոր հետեւանքով ահազանգը, որ հնչած է, բայց մանաւանդ ինքը՝ Միւնիխի համաձայնագրի փաստը, ուր Հիթլէրը, ինչ որ ալ ըսեն, իր կամքը պարտադրեց, բառական էին, որ Լոնտոնի ու Փարիզի վարիչ ու պատասխանատու շրջանակները փու-թային դիմել զինուորական ու ռազմա-կան պատրաստութեան արտակարգ միջոցներու։

Եւ ահա, եւրոպական ցամաքամա-սի ամէնէն խաղաղասէր ու անխոցելի ժողովուրդը եւ աշխարհի ամէնէն մեծ ու անապատ կայսրութիւնը՝ Մեծն Բրիտանիա կը մշակէ «ազդային ծա-ռայութեան» ծրագիր մը, որ պիտի փոխարինէ պարտաւորիչ զինուոր-կան ծառայութեան այն սիստէմը, որ դադրեցուած էր։ Անգլիա ու Ամերիկա այն բացառիկ երջանիկ եր-կիրներէն եղած են, ուր զինուորական պարտաւորիչ ծառայութեան սիստէմ խաղաղութեան ժամանակ երբեք դա-դրեցուած չէ։ Անգլիացին ու Ամերիկացին բնազդական խորշում ու-նեն այս դրութեան հանդէպ եւ միշտ խուսափած են անկէ։

Այս հոգեբանական դժուար յաղ-թահարելի խոչընդոտը դադրեցուց ու-նենալով հանդերձ՝ Լոնտոն պարտա-ւորած կը զգայ որդեգրել բացառիկ ռարատկարդ ձեւեր, ըմբռնելով որ ու-ժեղ ըլլալը, պատրաստ ըլլալը էական է կայսրութեան պաշտպանութեան համար, որ, առանց այդ ազդակին, բրիտանական առաջնորդութիւնը հա-մաչխարհային քաղաքականութեան ան-կէ անհնարին է պահպանել։

Արդէն դադրիճը որոշած է կազմել առանձին նախարարութիւն մը՝ այս դործը դեկավարելու համար։ Երկրին մարդկային ուժը, կամաւորական սիսթէմի եւ պարտաւորիչ ծառայու-թեան միջինը հանդիսացող ձեւով մը պիտի կոչուի զինուորութեան, նպա-տակ ունենալով ստեղծելու պահեստի չամաքային բանակի պատկառելի ուժ մը։

Աւելի մեծ է մտահոգութիւնը Ֆը-րանսայի մէջ։ Քաղաք. խմբաւորում-ները փոթորկուած են ու, բազմապի-սի պայքարներու մէջէն, յատակ կ'ե-րեւայ ընդհանուր պահանջը, թէ ան-հրաժեշտ է ազդային պաշտպանու-թեան կառավարութիւն կազմել, եւ որ դլխաւորն է, լրացնել սպառազին-ման թերիները՝ յատկապէս օդանա-ւային զինուորումի մարդին մէջ։

Այս երկու երկիրներուն մէջ չէ, որ կ'ամփոփուի զինուորման անունը։ Այս թափը կայ ամենուրեք, ամէնէն փոքրէն մինչեւ ամէնէն մեծը։ Զեխո-սլովաքիոյ անդամատումը, անա-խորժ, ժողովրդապետական երկիրնե-րու համար չափով մը նուաստացու-ցիչ պայմաններու տակ, աչքը բացած է բոլորին։ Փոքրերը չեն վստահիր մե-ծերուն ոչ խօսքին, ոչ դաշինքին, ի-րական չնարաւորները կը փնտռեն ու միաժամանակ կը գինուին։ Մեծերը չեն վստահիր իրարու, կը վախնան ի-րարմէ ու կը գինուին։

Եւ այս ճարահատ հրդեհի վարակիչ թափը հասած է մինչեւ Միացեալ Նա-հանգները, որ երկրապունտի ամէնէն մեծ երկու ովկիանոսներով բաժնուած ըլլալով Եւրոպային ու Ասիային, ցարդ կը կարծուէր թէ ամէնէն ան-խոցելին ու ապահովն է։ Ամերիկան եւս կը գինուի։ Արդէն Նախագահը ծրագիր է մշակած աւելցնելու ծովա-յին, ցամաքային ու մանաւանդ օդա-յին ուժերու ղրամական յատկացում-ները, եւ նախահաշիւ է կազմած 1939-էն սկսեալ ծախսելու միանուագ ու մէկ թափով 1,500,000,000 տոլար։ Բողոքէթ ստոյդ լուր է ստացած, ըստ «Հերըլտ Թրիպուն»ի թղթակցին, թէ Գերմանիա կրնայ տարեկան չինել 12 հազար ռազմական օդանաւ, ահաւոր արտադրական կարողութիւն մը, որ չի կրնար սարսափ ու անհանգստու-թիւն չպատճառել Լոնտոնի, Փարիզի ու Ուաշինկթընի, մանաւանդ երբ նը-կատի առնենք, որ արդիական պատե-րազմի մէջ ամէնէն ահաւոր եւ բախ-տորոշ դեր կատարող զինքը օդա-նաւն է։

Իտալիա, Գերմանիոյ նման իր օ-դային սպառազինումը առաջին մա-կարդակի վրայ բարձրացնելէ ետք, այժմ մասնաւոր ուշադրութիւն դար-ձուցած է նաւային զինուորման եւ տրադ արագ կը չինէ ամէն կարդի մարտանաւեր, սուզանաւէն մինչեւ ա-մէնէն մեծ զրահաւորը, մէկ տարուան մէջ իր նաւատորմիղի տարողութիւ-նը հասցնելու համար 260,000 թոնի։

Եւ այսպէս ամենուրեք։

Սպառազինումը, պատերազմի համար կամ ու պատրաստ, անթերի զինուո-րական ուժի կուտակումը առաջնա-կարգ, եթէ կ'ուզէք միակ ազդակն է դարձած այժմ ոչ թէ պատերազմի դադան իջնելու անմիջապէս, այլ նոյն ինքն խաղաղութիւնը պահպանել, խաղաղութեան գոյակիցակ հաստա-տել, հարցեր կարգադրել, վէճեր լու-ծել կարենալու համար։

Այս երկսայրի սուրը, այս նորա-կերպ, paradoxal իրողութիւնը,— այ-սինքն՝ պետութիւնները կը գինուին ատաերազմելու համար, պետութիւն-ները կը գինուին պատերազմէն խու-սափելու համար— կը հարկադրէ, կը մղէ եւրոպայի մեծերը, որ քայլ առ քայլ իրարու դիջումներ կատարեն, սակարկութիւններու հող մշակեն կամ նոր կացութիւններ ստեղծեն։

Ֆրանսան արդէն ճանչցաւ իտալա-կան կայսրութիւնը եւ եթովպիոյ նը-ւաճման փաստը, դեսպան նշանակե-լով Հռոմի մէջ «Թագաւորին ու ե-րովպիոյ կայսր մօտ»։ Անգլիա եւս պիտի չուշանայ, Իտալիոյ 10,000 կա-մաւորներ եւս քաշելէն յետոյ Սպա-նիայէն, անգլոիտալական ապրիլեան համաձայնութիւնը գործադրութեան դնելու եւ այսպէսով ճանչնալու իտա-լական կայսրութիւնը Աիթիոպիոյ մէջ։

Միւնիխի համաձայնութեան ըն-թացքին եւ այնուհետեւ չատ մը հար-ցեր, մանաւանդ միւսներուն պե-տութեանց ընդհանուր ձգտումները եւ Չեմպըրլէն-Հալիֆաքս առանցքին քաղաքական դիտաւորումներն ու կենսունակու-թիւնը պարզ դարձան։ Անվիճելի է այսօր, որ Գերմանիա «դէպի Արե-ւելք դրոհը» գործնական քաղաքակա-նութեան հունին մէջ է դրած թէ՛ անտեսական եւ թէ՛ քաղաքական դե-տնի վրայ. արեւմուտքի մէջ ապահով-թեան դաշինքներ կ'առաջարկէ Խոր-հրդային Ռուսաստանի ճամբան իր առջեւ բաց դտնելու առաջադրու-թեամբ, նուաճուած Չեխիոյ հետ լե-դու կը մշակէ հունդար-լեհական սահ-մանակցութիւնը արդիլելու, դաղթա-վայրերը եւս կը պահանջէ եւայլն։

Բայց մէկ կէտ մութ է եւ ցարդ մութ մնաց։ Ի՞նչ չահեցաւ Իտալիան այս իրադարձութեանց մէջ։ Մուսո-լինին էր որ, ամէնէն ճակատագրա-կան ու յուսահատ վայրկեանին, կըզ-ցաւ գլուխ հանել Միւնիխի խորհրդա-ժողովը կիրառելով իր բովանդակ ազ-դեցութիւնը Հիթլէրի մօտ։ Չէյմպր-լէն անոր դիմաց ու անոր միջամտու-թեամբ միայն յաջողեցաւ պատերազ-մի չղթայազերծման առաջքը առնել։ Հիթլէր տակաւին կը չարունակէ ե-րախտագիտութեան, անմոռաց բարե-կամութեան հաւաստիքներ չռայլել

ԿՐԿՆՈՒԹԻՒՆՆԵՐ

(Բ. եւ վերջին մաս.

Այս երկրի ժողովուրդը նկատուած է իրապէս տրամաբանութեան առջեւ խոնարհող ժողովուրդ։ Ինչո՞ւ կարե-լի չըլլար ընդունիլ տալ որ Հայերը ա-ւանց տրտունջի տեղացիներուն պէս երբ կը կատարեն երկրին հանդէպ ա-մէն տեսակ պարտականութիւնները, իրաւունք ունին օտարի պէս չհամար-ուելու։ Այդ իրաւունքը եթէ պետա-կան եւ վարչական բարձր շրջանակնե-րու մէջ վիճելի չէ, պէտք է որ վիճե-լի չըլլայ նաեւ ժողովուրդի եւ ստա-դատ պաչտօնեաներու կողմէ, իսկ պարզ հրամանագիր մը բաւական է արմատապէս լուծելու մեր այս երկ-րի մէջ բնակութեան պայմանները։

Ինչքան ալ կարեւոր, խնդրին այս մասը համեմատաբար չատ մեծ նչա-նակութիւն չունի բաղդատմամբ այն մեծ հարցին որ կը հետաքրքրէ հա-յութիւնը ամբողջապէս։

Ո՞րն է մեր քաղաքական ուղեգիծը, ո՞վ պիտի ըլլայ զայն ճշդողը եւ հե-տապնդողը։

«Ցառաջ»ի մէջ տեւականապէս ար-ծարծուած այս հարցին մինչեւ այսօր գործնական պատասխան չէ տրուած։ Անհատական եւ կուսակցական առա-ջարկներ կան հրապարակով դրուած, որոնք մինչեւ հիմա ծառայած են միայն միտքեր լուսաբանելու եւ մը-տածման նիւթեր տալու։ Այնոնք ի-րականութեան չեն վերածուած, ոչ թէ անոր համար որ իրագործելի չեն, այլ որովհետեւ դանոնք գործադրող մարմինները կը պակսին։ Չարցը կու-սակցութեան մը կամ հատուածի մը յատուկ չէ միայն, որպէսզի այդ չըր-ջանակին մէջ իր լուծումը ստանայ, այլ ժողովուրդի ամբողջին գոյու-թեան եւ ապագային հետ կապուած է, հետեւաբար իր լուծումը կրնայ ստա-նալ միայն այդ ամբողջով կամ այդ ամբողջը ներկայացնող դանագան ար-տայայտիչ հոսանքներով։ Դժուարու-թիւնն ալ ճիշդ այդ իրողութենէն կը բխի։ Անհրաժեշտ է հետեւաբար ա-մէնէն առաջ այս դժուարութեան դար-ման մը դտնել։ Տեսականօրէն երկու ղարման միայն կայ,— կամ հաստա-տել միահեծան տիրապետութիւնը մէկ հոսանքի, մէկ կուսակցութեան, եւ կամ իրաւահաւասութեան ճիւ մը դտնել դոյութիւն ունեցող հոսանքնե-րու միջեւ։

Չափազանց միամիտ ըլլալու է կամ անկախ պետականութիւն ունեցող կարգ մը ժողովուրդներու տուած օ-րինակէն չլացած եւ կուրացած միտք մը ունենալու է, հաւատալու համար

անոր։ Ինչ խոստացան Իտալիոյ։

Անհնարին է պատկերացնել, որ Հը-ոոմ միմիայն մարդասիրական մղում-ներով ընէր այն ինչ որ ըրաւ։ Բան մը խոստացան Իտալիոյ։ Մուսոլինին բան մը չահեցաւ։ Առանց այս չահին, առանց որոշ հակացողութեան մու-սոլինի երթեք ալ եա պիտի չքաչէր 10 հազար կռուողներ Սպանիայէն, Ֆը-րանսա դեսպան պիտի չնաչանակէր, Գերմանիա միջին Եւրոպայի մէջ պի-տի չյաջողէր այսքան նուաճումներ ը-նել։

Արդեօ՞ք Թուրքիոյ հաշուոյն զի-ջում մը... Արդէն այս մասին խօս-քեր կան եւրոպական մամուլին մէջ։ Փոքր Ասիոյ մէջ Իտալիոյ նաւային կայան տալու չշուխեր չրջան կ'ընեն։ Եւ եթէ յիշենք, որ իտալական նուա-ճողականութեան միակ տրամաբանա-կան նչանակէտը Փոքր Ասիան կրնայ ըլլալ, եթէ միտք բերենք որ, թերեւս Մուսոլինի ժամանակին եթովպիա չարչաւէր, այլ դէպի եգիպտական ծովի մրքական ափունքը, եթէ անդլեւ-ֆրանսական ընդդիմութեան չքախէր, եթէ յիշենք որ նախկին վարչապետ Լավալն էր Իտալիոյ դրօհին ճամբան վոխողը, եթէ յիշենք Մուսոլինիի յա-ւակնութիւնները Միջերկրականը ի-տալական ծով դարձնելու, չենք կըր-նար մոածել, որ Միւնիխէն Իտալիա ձեռնունայն վերադարձաւ։

Կարեւոր դէպքերու նախօրեակին ենք։ Քանի ժողովրդավար պետու-թիւնները անպատրաստ են ու խաղա-ղասէր, իսկ Գերմանիա եւ Իտալիա կազմ ու պատրաստ, սպառնական, աչխարհի քարտէսին վրայ փոփո-խութիւններ պիտի կատարուին ան-խուսափելիօրէն։

Եւ կը թուի թէ, Չեխոսլովաքիա-յէն յետոյ, այսպիսի փոփոխութեանց դեմին կայ միմիայն Խորհրդ. Միու-թեան եւ Փոքր Ասիոյ մէջ, առաջինը՝ դերմանական եւ երկրորդը իտալա-կան դրոհներու առջեւ։

Ա. ԿԵՍԱՐ

Ի ՊԷՏՍ ԶԱՐԳԱՑԵԼՈՑ

Սիւրելի Արազ.— Ժողովուրդներու բնակակցութեան եւ, յետոյ, իրարմէ բաժանումին նկատմամբ գրաւոր կամ անդիր պատմութիւնը ինչ ալ ըսած է մեզի, լեզուներու, բարքերու, սովո-րութիւններու համեմատական ու-սումնասիրութիւնը որքան խորքեր ալ յուզած եւ պեղումներ կատարած ըլ-լայ, մութին մէջ մնացածը աւելի չատ է իրրեւ որակ եւ քանակ, քան ինչ որ մէջտեղ հանուած է իրրեւ վլատակ եւ մոմիա։ Այդ ուսումնասիրութիւնները հաստատող եւ հերքող անակնկալներ եւ բացառութիւններ սակաւ չեն։ Նոյնիսկ մէն մի ցեղ իր ինքնուրոյն գրաւոր կամ անդիր պատմութեան եւ աւանդական, առասպելական ըսի-ըսուածներուն համար ապահով կռուան մը չունի յաճախ, ուր մնաց որ մարդ-կային նախնական ցեղերուն բնակա-կցութեան եւ փոխադարձ յարաբերու-թիւններուն հետեւանքով լեզուական, բարեացուցական խարխափներ կարելի ըլլայ հաւաքել։

Այս տեսութեամբ, անտեղի կը գտ-նենք այս կամ այն լեզուն այս կամ այն միւս լեզուին պարտական արձա-նագրել այսչափ կամ այնչափ բառե-րու քանակի մը համար։ Այս, թարգ-մանութիւններու առեն, բացատրու-թեան ձեւեր եւ թարգմանուած լեզու-ներուն ընտանի եղող ինչ ինչ ասու-թիւններ մուտ գործած են թարգմա-նող լեզուին մէջ։ Այս, Ռուսերու, Թուրքերու, Պարսիկներու միջեւ հայ-կական գերութեան բաժանումի չրջա-նը՝ հայկական լեզուին մէջ գերեվար ցեղերուն բառերն ու ասութիւնները թափանցելու ծառայած է, բայց թա-փանցուող լեզուն իր ինքնութիւնը, ինքնավարութիւնը կարծուածէն աւե-լի ուժգնութեամբ եւ հաւատարմու-թեամբ պահպանած է, անկախ նաեւ սա պարագայէն, որ հայկականութիւ-նըն ալ չատ հաւանաբար, գոնէ տեղա-կանօրէն, ազդած ըլլայ տիրող ցե-ղերուն լեզուին վրայ։ Դարաւոր բնա-կակցութիւնը ոչ միայն բառերու, այլ զանազան բնիկ սովորութիւններու աւելուտ կամ չուխայ մը բացած է մարդկային պատմութեան մէջ։

Երբ անցողակի մատնանիշ կ'ընենք բառ մը որ հայերէնի եւ դերմաներէնի առնչութիւնը ցոյց կուտայ, աւելի հետաքրքրութենէ աւելի, թաղել մեր խորհրդածութիւնները անշրջի եւ առերջ հողերու մէջ, երբ, միւս կող-մէ, մեր բոլոր ծանօթ ժամանակնե-րուն մէջ դիտենք թէ ոչ քաղաքական, ոչ դրական, ոչ իսկ քաղաքակրթա-կան կամ մշակութային գործունէու-թիւն մը այս երկու ցեղերը չէ ընդե-լուզած իրարու։ Գոնէ որքան որ յայտ-նի է դարերէ ի վեր։

Այս առիթով, ահա հազարներէն հատ մըն ալ — eng, որ նեղ է մեզի հա-մար, դիրերու անշնչան տեղական փո-փոխութեամբ · կայ ն, (n), ե, (e), ղ, (g), որով eng — նեղ։ Մեր ըրածը ուրիշ նպատակ չունի եթէ ոչ՝ քանա-սիրական ըսելով, սթափում մը, զբօ-սախաղ մը պատճառել մեր դասարա-նին, ոչ թէ անշուշտ իրրեւ հեգնու-թիւն կամ բոլորովին անհիմն նկատել

հանդերձ, իրողութիւն է որ եթէ հը-նարաւոր չըլլայ ազդային դերագոյն մարմին մը ստեղծել, այս ժողովուրդը պիտի կրէ հետեւանքները պատահա-կան որոշումներու։

Պէտք է տեղ չձգել նման հաւանա-կանութեան, որ կրնայ ազիտատ-քեր հետեւանքներ ունենալ։

ԼԵՒՈՆ ԶՕՒԱՄԻՍԵԱՆ

ԿԱՐՕՏԻ ՆԱՄԱԿՆԵՐ

ՀԱՅԵՐԷՆ, ՀՕՑԵՐԷՆ ՍՈՐՎԻՆՔ

Հայուն ուժն ու խօսքը ծափահարե-լէ կը վերագառնամ։ Ուրախ եմ եւ հպարտ։ Առեն առեն երգի մը անոյշ բառերը թեւ կը չինեն չրթներուս վը-րայ։ Կ'երգեմ մեղմ եւ կամաց։ Ի՞նչ։ Այն որ լսեցի հանդէսին մէջ։ Ու հան-դէսէն վերջն ալ, կարծես մեղրի մը պէս քաւած բերնիս չորս բոլորը, դեռ կը զգամ համը այնքան քաղցր եւ հիւ-ծեղ։

Սառերկրեայ կառաչարին մէջ, կռնակս պատին, երազուն։ Անդադար սիրտս կ'ելլէ ու կ'իջնէ։ Վաճռղի, այդ օրը նոր բաներ լսեր էի։ Ի՞նչ բաներ։ կամքը, աչխատանքը, յաղ-թանակը ցեղին։

— Օ՛ բարեկամ, յանկարծ ձայն տուաւ ընկերս, ի՞նչ աչքերդ լոյսին դամեր կեցեր ես։ Ուշադրութիւն ըրէ որ կայարանը չխափանենք։

— Դո՞ւն ինչ կը բանիս, պատաս-խանեցի ընկերոջս քիչ մը սրտնեղած, ուշադրութիւն չընե՞ս։

— Ձի՞ս տեսներ որ կը կարդամ, ձեռքին «Ցառաջ»ը ցոյց տալով խօս-ցաւ բարեկամս։ Վահէն աղուոր «Տէր Ողորմեա» մըն է գրեր, ի՛արժէ չի-տակը։

Կառաչարը կը վազէ ու ես անոր մէջ չորս կողմս կը դիտեմ։ Քիչ մը ամէն տեղ, նստարաններու վրայ համրորդ-ներ։ Ոմանք կը չաղակրատեն, ոմանք լուրջ կը խօսին եւ, ուրիշներ ալ ա-դաներներու պէս բերան բերնի։

Այս խլացուցիչ աղմուկին մէջէն, յանկարծ՝ Թուրքերէն խօսակցութիւն մը ականջիս հասաւ։ Ուշադրութիւնս այն կողմը դարձուցի։ Չորս նստա-բաններու վրայ, քով քովի, խումբ մը օրիորդներ եւ պարոններ կը նստին։ կը նայիմ բայց չեմ ճանչնար։ Արդ-եօք Թուրքի՞ե են։ Սակայն ոչ, Թուր-քերու երեւոյթ չունին։ Անուշութիւն մը կայ իրենց դէմքերուն վրայ։ Պար-զութիւն մը, որ մարդ անպատճառ ուիտի ըսէր թէ Հայեր են ասոնք։

Նիւթը օրուան անտեսական տագ-նապին, գործերու չաչողութեան եւ ձախողութեան մասին է։ Ամէնը ան-դամ մը երբ կառաչարը կանգ կ'առնէ խօսակցութիւնները աւելի որոշ եւ հասկնալի կը դառնան։ Բայց ես հա-տատ գաղափար մը կազմելու համար կ'ուզեմ աւելին լսել։ Եւ չուշացայ։ Երիտասարդը, որ օրիորդին ճիշդ դիմացը նստած էր, լաւ մը չահուե-ցաւ, Թուրքերէն նախադասութիւն մը չինեց չրթներուն վրայ եւ, իբրեւ զարդ հայերէն բառ մը հազցուց ա-նոր։

— Պու կիւնլէրտէ իշիմիզ չօզ յա-ջող կիթմիօր։

Օրիորդին նախադասութիւնը աւելի պատկերազարդ եւ, չինուած երեք դոյներով։

— Սա սէ վէր, պիզիմքի տէ չոգ-սեան պէրի կամաց կիտիօր։

Մնացածը չուզեցի լսել։ Սիրտս որ մինչեւ այդ րոպէին հպարտութեան թեւեր կը չինէր, հիմա կորուած նու-ռի մը պէս սկսեր էր արիւնել։ Կար-

---

տալու առաջադրութեամբ։ Առնչու-թիւնը եւ ծագումի նոյնութիւնը յա-ճախ ո եւ է կասկածէ զերծ է, դի-ճախ ո եւ է կասկածէ զերծ է, դի-տենք, եւ մեր տղաքն ալ կը կողմնե-ցան, բայց հետի ենք իրրեւ մասնա-գիտական եւ յատկապէս գիտական — բառասիրական վաճառք ընծայելէ այսպիսի ծանօթութիւններ։

Այլ վասն որ զհոյակապէն ասա-ցաւն՝ այսչափ բաւիք։

*** Պղերգ, պղերգութիւն (Թուրա-նորթ, Թուրանորթութիւն) դործած են գործածութենէդ։ Ի՞նչ պատճառաւ։ Չեմ գիտեր։ Սովորական գրուածնե-րու մէջ այս բառերուն անմիջական հարկ չկայ անշուշտ, բայց երկարա-չունչ թարգմանութիւններու կարգին՝ անոնք դրաւի կ'ըլլան։ Մեղք որ մեր քաղաքական չգոյութիւնը կը սպա-նայ— եթէ ան ասանկ երթայ— գնա-ցնել մեր լեզուական դանձը։ Ահա դը-րեթնացին առջեւ բաց փռուած է Ռո-մանեզանիս պոէմը, որմէ կը բեռնացին պատմութիւնը, որմէ կը փափաքիմ քաղուածաբար բառեր տալ, որպէսզի դուն աննչան գոհունակու-թիւն մը ունենամ, եւ հաղորդեմ գոյն դատարանիս, ի մասին բառական պե-տութիւններու, որոնք ատկան-ուած են յատուկեանական դարերը ըլլա-լու հայկական հին ու նոր գրականու-թեան, մեր արդի արտասահմանեան դժբախտ այլ կորովի սերունդին սի-րուած եւ սերտիւ ըղձալի գրա-կանութեան։

ՏԱՐԱՁ

ՀԱՅԿԱԿԱՆ ՍՈՎԵՏԱԿԱՆ ԳՐԱԿԱՆՈՒԹՅՈՒՆ

Հատվածներ վիպակից և պատմվածքներից

ՎԱՐՈՒԺԱՆ

Ա

Ամեն անգամ, որ Վարուժանը գալիս էր Պոլսից, ես ուրախությունից չգիտեի, թե ինչ անեմ։ Ես նրան շատ էի սիրում, որովհետև նա ինձ համար ոչ միայն հայրենակից էր, այլև ընկեր, որի հետ կարելի էր ամեն բան խոսել։ Նա ինձ համար ոչ միայն բանաստեղծ էր, այլև մի մեծ մարդ, որի հետ ես ամեն ինչ կարող էի կիսել։

Վարուժանը գալիս էր Պոլսից, որ ամառը անցկացնի Բուրսայում։ Նա ամեն տարի գալիս էր Բուրսա, որովհետև այնտեղ ուներ իր ընտանիքը։ Ես էլ ամեն տարի գնում էի Բուրսա, որ նրա հետ ամառը անցկացնեմ։

Վարուժանը Պոլսում ապրում էր շատ ծանր պայմաններում։ Նա ստիպված էր ամեն օր գրել, որ կարողանա ապրել։ Նա ամեն օր գրում էր մի քանի էջ, որ ուղարկի Պոլսի թերթերին։ Նրա գրածները ես էի ընդօրինակում, որ նա ինձ թելադրում էր։ Ես ամեն օր նրա մոտ էի գնում, որ նրա հետ միասին ճաշեմ։ Ճաշից հետո նա ինձ թելադրում էր, իսկ ես գրում էի։

Վարուժանը ինձ թելադրում էր ոչ միայն իր գրածները, այլև ուրիշ գրողների գրածները։ Նա ինձ թելադրում էր Տոլստոյից, Դոստոևսկուց, Գոգոլից, Գորկուց, Չեխովից, Անդրեև-ից, Ռոմեն Ռոլանից, Անատոլ Ֆրանսից, Մոպասանից, Ալֆոնս Դոդեից, Ռուսսոյից, Վոլտերից, Շեքսպիրից, Գյոթեից, Շիլլերից, Հայնեից, Բայրոնից, Շելլիից, Կիտսից, Վերլենից, Ռեմբոյից, Բոդլերից, Վերհարնից, Մետերլինկից, Ստրինդբերգից, Իբսենից, Բյորնսոնից, Համսունից, Ֆլոբերից, Ժորժ Սանդից, Ալֆրեդ Դե Վինի

չեւ 1940ի ընտրութիւնները: Եթէ երեսփ. ժողովի լուծուի եւ ընտրութիւններ կատարուին մօտաւոր ապագայի մը մէջ, նախկին ռամվիկները զործօն պայքար մը պիտի մղեն ընտրութեանց մէջ, որպէսզի զօրաւոր կառավարութիւն մը կազմուի :

Երէկ արմատական օրկանը կը գրէր թէ այլեւս ոչ ոք կը հաւատայ երեսփ. ժողովին լուծման եւ թէ միակ ելքն է ընդլայնել դահլիճին կազմը, միեւնոյն ատեն ստեղծելով սպառազինութեանց նախարարութիւն մը: Լուի Մառէնի խմբակցութիւնն ալ հակառակ է լուծման :

Օդանաւային սպառազինութեանց հոգը

Մամուլը կը շարունակէ բուռն պայքար մղել օդանաւային սպառազինութեանց զօրացման համար: Բոլոր մասնագէտները հրապարակ իջած են, պահանջելով 3000, 4000, մինչեւ անգամ 5000 օդանաւերու չինութիւնը, կարելի արագութեամբ: Ալյակոմեան թերթ մը, «Լը Ժուռ», կ'առաջարկէ ամէ ամիս աւելցնել ռամվական օդանաւերու արտադրութիւնը,— յառաջիկայ յունուարին՝ ամիսը հարիւր հատ, իսկ ապրիլէն սկսեալ՝ 200 - 250 : Ուրիշ թերթ մը կը թելադրէ անյապաղ գործի ձեռնարկել 3000 օդանաւ հասցնելու համար, անոնց 2000ը ապսպրելով Ամերիկայի: Լէոն Պլում անգամ կը յանձնարարէ աճապարել :

Սպառազինութեանց նախարարութեան մը ծրագիրն ալ կապ ունի այս հարցին հետ: Նոյն իսկ կը յիշուի թեկնածուին անունը, Ժաքմէ, պատերազմական նախարարութեան այն բարձր պաշտօնատարը որ չարաթական 45 ժամուան վճիռը արձակեց օդանաւային հատուածուութեանց համար: Պ. Ժաքմէ անուն հանած է իբրեւ լաւ կազմակերպիչ :

**** Կառավարութիւնը տակաւին չէ վերջացուցած նոր հրամանագիր - օրէնքներու խմբագրութիւնը. բայց իրազեկները կը հաւատան թէ նոր զոհողութիւններ պիտի պահանջուին բոլորէն, հաւասարակշռելու համար ելմտացոյցը որ աւելի քան 5,500,000 անգլ. ոսկիի բաց մը կը ցուցնէ ամէն չարաթ: «Թան» կ'առաջարկէ որ կառավարութիւնը անյապաղ պարզէ իր քաղաքականութիւնը --- ազգային փրկութիւն եւ ըսէ·--- «Ով որ կը սիրէ պիս Թող ինծի հետեւի»: Այն ատեն բոլոր հայրենասէրները պիտի համախմբուին կառավարութեան շուրջը :*

ԵՐՈՒՍԱղԷՄԻ ՀԻՆ ՔԱՂԱՔԻՆ ՄԱՔՐԱԳՈՐԾՈՒՄԸ

Ապստամբներուն տուները պիտի խանդարին

Պաղեստինի բրիտանական մարզպանը բացառիկ լիազօրութիւններ ստացաւ, խորտակելու համար ապստամբական շարժու – մը: Այդ հրամանագրին համաձայն, բոլոր ըմբոստներուն եւ քաղաքական ագբորականներուն գոյքերը պիտի գրաւուին եւ տուները պիտի քանդուին: Այս անօրինութեան ենթակայ է նաեւ մեծ մխիթին, որ Սուրբ փախած է:

Մաքրագործումի գործողութիւնները կը շարունակուին երուսաղէմի հին քաղաքամասին մէջ, որ ամբողջովին զինուորական գրաւման տակ կը գտնուի: Անցեալ գիշեր ալ ընդհարումներ պատահեցան անգլիական զօրքին եւ ապստամբներուն միջեւ: Այս առթիւ ձերբակալուեցան աւելի քան երեք հարիւր կասկածելի Արաբներ: Հրամայուած է անխնայ զսպել ապստամբութիւնը: Քաղաքէն դուրս ալ 3000 զինուորներ դիրք բռնած են, ինչպէս եւ Զիթենեաց լերան վրայ եւ Բեթղէհէմի մէջ: Նոյն գործողութիւնները պիտի կատարուին նաեւ ուրիշ քաղաքներու մէջ :

*** Հեռագրի մը համաձայն, երուսաղէմի Հրեաները պաշարած են անգլիական գրասենեակները եւ անցագիր կը պահանջեն, հեռանալու համար: Արտագաղթը կը չարունակուի, հակառակ իշխանութեանց յորդորներուն :

Անգլիական զինուորները հինգշաբթի օր գրաւեցին այն տուներկրեայ անցքերը որ Խմէլի մզկիթէն կ'առաջնորդեն քանի մը մղոն անդին: Մինչեւ հիմա հին քաղաքամասին ապստամբները դուրսի Արաբներուն հետ կը հաղորդակցէին այդ անցքերուն միջոցաւ: Կ'ըսուի թէ տակաւին 800 ապստամբներ պահուած են հին քաղաքամասին մէջ:

Ռումանիա կը սկսի բաժին պահանջել

Ռումանիոյ թագաւորին եւ Լեհաստանի արտաքին նախարարին տեսակցութեան առթիւ, իրազեկ աղբիւրէ կը հաղորդեն թէ Լեհաստանի ներկայացուցիչը առաջարկած է որ Ռումանիա եւս բաժին մը ստանայ Ռութենիայէն, որպէսզի սահմանակից դառնայ Լեհաստանի եւ Հունգարիոյ հետ. բայց Կարոլ թագաւորը մերժած է: Ռումանիա չուզեր բաժին ստանալ, հետեւեալ պատճառաբանութեամբ.— 1. Կ'ուզէ հաւատարիմ մնալ Ձեխոսլովաքիոյ: 2. Կ'ուզէ ուղղակի հաղորդակցութիւններ պահել Ձեխոսլովաքիոյ հետ, ապահովելու համար երկու երկիրներուն տնտեսական եւ քաղաքական գործակցութիւնը: 3. Ձուզեր որ Հունգարիա պէտք եղածէն աւելի զօրանայ: 4. Կը կասկածի թէ Հունգարիա ծրագիրներ կը սնուցանէ Թրանսիլվանիոյ Հունգարներու մասին: 5. Ռումանիա չուզեր մտնել որ եւ է քաղաքական կապակցութեան մէջ որ կրնայ թշնամական համարուիլ Գերմանիոյ հանդէպ :

Պուքրէշի մէջ այն համոզումն ունին թէ երբ Ռութենիան սըբրուի, Հունգարիա պիտի ունենայ ռազմագիտական դիրք մը որ կրնայ ուղղակի սպառնալիք դառնալ Թրանսիլվանիոյ եւ Պուքրեշի ռումանական դիրքերուն համար: Կ'ըսուի թէ Կարոլ թագաւորը հակառակ չէ Լեհաստանի եւ Հունգարիոյ սահմանակցութեան, բայց չէ ուզած քայլերել այդ ծրագիրը :

ՆՈՒՐԻՈՑ ՎԱՐԶԱՊԵՏԸ, ձէմիլ Մարամ պէյ, որ Փարիզ կը գտնուի չարաթներէ ի վեր, առջի օր տեսակցութիւն մը ունեցաւ արտաքին նախարարութեան հետ, ֆրանքեւսուրիական դաշնագրի կարգ մը կէտերու փոփոխութեան մասին: Կը կարծուի թէ չուտով համաձայնութիւն պիտի գոյանայ բանակցութեան գլխաւոր կէտերուն մասին :

ՄԱՐՍԷԼԻ «Մարօ» խումբի ժողովը 23 Հոկտ., կիրակի կէսօրէ ետք ժամը 3ին, «Շահրիկեան» սրահին մէջ:

ՍԷՆ ԺԷՐՄԻ (Մարսէյլ) «Հայաստան» ենթակոմիտէն ժողովի կը հրաւիրէ Սէն - Ժէռմի, Սարդանի, Նոր Տամի եւ Լէ – զօլիվի ընկերները, 22 Հոկտ. չաբաթ երեկոյ, ժամը 9ին, սովորական հաւաքատեղին: Օրակարգ՝ զեկոյց պատգամաւորի :

ՊՈՒԱԼԻԻԶԻ (Մարսէյլ) «Վարանդեան» խումբի ընդհ. ժողովը՝ այսօր, Շաբաթ երեկոյ ժամը 9ին, ընկեր Էրապետեաններու բնակարանը: կալեւոր օրակարգ:

ՂԱՇՆԱԿՑՈՒԹԵԱՆ ՕՐԸ ԿՐ ՏՕՆՈՒԻ

ՓԱՐԻԶԻ ՄԷՋ.– 29 ՀՈԿՏ. ՇԱԲԱԹ ԵՐԵԿՈՅ ԺԱՄԸ 8.30ԷՆ ՄԻՆՉԵՒ ՍՈՒԱՒՕՑ:

ԿԸ ԽՕՍԻՆ ԸՆԿԵՐՆԵՐ **Վ. ԽՐԼՕՅԵԱՆԸ** ԵՒ **Վ. ՔԱՐԱՊԵՏԸ**

«ՄՇԱԿՈՅԹԻ ՕՐ»Ը ՄԱՐՍԷՅԼԻ ՄԷՋ

ԿԱԶՄԱԿԵՐՊՈՒԱԾ ՀԱՅ ՄՇԱԿՈՒՅԹԱՅԻՆ ՄԻՈՒԹԵԱՆ ԿՈՂՄԷ

30 Հոկտեմբեր, կիրակի երեկոյեան ժամը 8.30ին

ՔՕԼԻԶԷՅԻ ՍՐԱՀԻՆ ՄԷՋ, ՊՈՒԼՎԱՐ ՏԻՒԿՈՄԻԷ

ԿԸ ՆԱԽԱԳԱՀԷ ՍՈՒՆՋԱ. ՓՈԽՈՒՈՐԴ ՋԳՕՆ ՎՐԴ. ՏԷՐ ՅԱԿՕԲԵԱՆ

ԿԸ ԽՕՍԻՆ Պ. Պ. **Շ. ՄՒՒՐԱՏԵԱՆ, Մ. ԿԻՒՄՒՇՔՈՒՆԸ**

ԵՒ **ՓԱՅԼԱԿ ԱՍՆԱՎՈՐ**

ԽՆՋՈՑՔ—ԳԻՆԵԱՂԱՆ Ց. Կ. ԽՈՑԻ

Իսք - լէ – Մալինոյի մասնաճիւղի կողմէ իր կազմութեան եօթնամեակին առթիւ, 23 հոկտեմբեր, կիրակի կէսօրէ վերջ, ժամը 3ին, իր զբօսղին մէջ, 2 բիւ տը լա Տէֆանս :

Մուտքը ազատ է :

ԴԱՒԱՆԱՒՕՐԻՆԱԿԱՆ

Ֆ. Կ. Խոյի փարիզի Մալաքոֆֆի նոր ասրճարանի առաջին ցուցահանդէսը 22 Հոկտ., Շաբաթ երեկոյ ժամը ճիշդ 9ին, 8 Ռիւ Պոսիւէ, փարիզ:

ԿԸ ԽՕՍԻ ՏԻՐՈՆ ՎՐԴ. ՆԵՐՍՈՅԵԱՆ

Նիւթ՝ «Առանին կրթութիւնը»

Կը հրաւիրուի հասարակութիւնը: Հիւրասիրութիւն թէյով կարկանդակ: Ծախսերու մասնակցութեան համար կը գանձուի 3 ֆր.:

Alimentation TIQ-TON

Գ. ՃԻՏՃԵԱՆ

20, Rue Tiquetonne, Paris, Մէթրօ **Hallesին** կամ **Etienne-Marcel**ին **2** վայրկեան

Téléphone: Central 76 95

Հակառակ կեանքի սղութեան մեր մօտ կը գտնուին ամէն տեսակ թարմ եւ մաքուր նպարեղէններ՝ անմրցելի գիներով. Ցանկացողներու տները ազատ կառք կը ղրկենք առանց հաշուելու, ամէն շաբթու օրերէ ապրանք պիտի ծախենք աւելի գեղչուած գիներով (En reclame): 25 Հոկտ. եւ յաջորդ շաբթուան օրէն սկսեալ:

Ձերմակ պանիր, քիլօն 15 ֆր., փոխանակ 16ի, իսկ յաջորդ շաբթուն՝ մաքառատի (գանազան տեսակէ) քիլօն 5.95 ֆր., փոխանակ 6.20ի, եւ կարգով՝ պէլղուր, շաքար, բրինձ, լուբիա եւայլն:

Խանութը բաց է բացի երկուշաբթիէն, առաւօտեան ժամը 5.30—1 եւ 3—8:

Livraison à domicile

ԹԷՅ ԱՍԵՂԱՆ — ՀԱՒԱՔՈՑԹ

«ՍԻՓԱՆ-ԿՈՍՏՏԱՍ» ԵՐԳԱԽՈՒՄԲԻ ԿՈՂՄԷ

23 Հոկտ., կիրակի կէսօրէ վերջ ժամը 4էն մինչեւ կէս գիշեր, 8 Ռիւ Պոսիւէ, փարիզ: Գեղարուեստական բաժին եւ պար նուագախումբով կը խօսին Պ. Պ. Վ. ԻՇԽԱՆԵԱՆ եւ ՀՐԱԶ ՉԱՐԴԱՐԵԱՆ.

Կը հրաւիրուին երգչախումբի անդամներն իրենց բնատիպերով, եւ համակիրները Մուտք՝ 5 ֆրանք (թէյ եւ խմորեղէն դիասին). Սպասարկութիւն ժամը 5ին:

ԵՂՈՒԱՐԴ ԳԱԼՓԱՔՃԵԱՆ

ԴՐԱՍԱՏՈՒՆ **48 rue de la République, Marseille**

Tél. Colbert 74-51, 47—22

Ամէն գրամներու փոփոխութիւն կ'ըներ կը տրուին ամէն երկրի համար: կը գնենք եւ կը ծախենք ոսկի դրամներ

ՀԱՒ ՊԱՅՄԱՆԱՒՈՐ.

Ա. ՅՈՎՀԻԿԵԱՆ

Իրաւագէտ վկայեալ Փարիզի համալսարանէն

22, Rue de Maubeuge Paris (9) Metro: Cadet եւ N.-D. de Lorette

Մասնագէտ վաճառականական, քաղաքային եւ միջազգային խնդիրներու: Պաշտպանութեան դատարաններու առջեւ: Մամուլի գործերու: Արկածի դատեր առանց կանխավճարի :

Խորհրդակցութեան ժամը 11-12 եւ 5 — 7 եւ ժամադրութեամբ:

Շաբաթ եւ երկուշաբթի օրերը խորհրդակցութիւն 10 ֆր.:

ÜN DUZE

MARQUE DÉPOSÉE

RAKI

40

DUZE

Véritable Anisette Orientale

ՋՈՒՏ ԹԱՂՂԻՒ ԳԱՋՐԱՍՏՈՒԱԾ ՕՂԻ - شراب حالص مصنوع بمعدن

DISTILLERIE OTTOMANE ISTAMBOUL

ՕՈՒՇԱԼՏԵՏ

ԼԻՈՆԻ ԿԱՊՈՑՑ ԽՍԱՅԻ Մասնաճիւղը ընդհ ժողովի կը հրաւիրէ իր բոլոր անդամներն ու համակիրները կիրակի, 23 Հոկտեմբեր, կէսօրէ վերջ ժամը ճիշդ 3ին, 181 Բուլ Լաֆայէթ, գրադարանի սրահը: Օրակարգ.— Հաշուետուութիւն նախորդ վարչութեան: Ընտրութիւն նոր վարչութեան: Ընթերցում չբլարերականներու: Ընթացիկ խնդիրներ:

Ներկայանալ անդամատետրով:

Ֆ. Կ. ԽԱՉԻ Պուլվար Օսման Մասնաճիւղը ընդհանուր ժողովի կը հրաւիրէ իր բոլոր ընկերուհիները կիրակի, 23 Հոկտեմբեր, ժամը 2ին ազգային վարժարանին մէջ: Խիստ կարեւոր օրակարգ:

ՀԱՑ ԿԱՄ. ԵՒ ՄԱՐՏԻԿՆԵՐՈՒ ՄԻՈՒԹԵԱՆ Իսք լէ Մալինոյի վարչութիւնը անդամական ժողովի կը հրաւիրէ իր չբլանի ռամվիկ ընկերները այսօր, Շաբաթ, ժամը 8.30ին «Արփինեան» սրահին մէջ: Ներկայ կ'ըլլայ Գնդ. Տ. Բաղդասարեան:

ՀՈԳԵՀԱՆԳԻՍՏ - ՊԱՏԱՐԱԳ

Պոմոնի եւ չբլակալից Թաղ. Մորհուրդի զիւտերէ, Մարսէյլի Հայասրակութեան կը ծանուցանէ թէ կիրակի, 23 Հոկտեմբեր, Գիւտ Նաղ. մօնին առթիւ հանդուցեալ Գրիգորիս Լափակ. Պատքեանի մահուան չորրորդ տասներկուին համար հոգեհանգստեան պատարագ պիտի մատուցուի Պոմոնի Ս. Գրիգոր Լուսաւորիչ եկեղեցւոյ մէջ: Կը հրաւիրուի Մարսէյլի բարեպաշտ ժողովուրդը :

ՊԱՏԱՐԱԳ

Այս կիրակի, 23 Հոկտ., Գիւտ Խաչին առթիւ հանդիսաւոր պատարագ պիտի մատուցանէ եւ քարոզ պիտի խօսի Փարիզի Առաջ. փոխանորդ Գերշ. Տիրան վրդ. Ներսոյեան, տեղւոյն Ս. Կոյսը - Պետրոս եկեղեցւոյ մէջ: Հրաւիրուի զաղութիս հայ համայնքը:

Հոգաբարձութիւն Ալֆորվիլի Ս. Կոյսը - Պետրոս եկեղեցւոյ:

Le Gérant : H. STEPHAN
17. Rue Damrémont. PARIS (13)
A. DER (AGOPIAN)

PHÉNIX
anis distillé
Agent Général : Mr Albert Bacri . 19. rue Turbigo. PARIS 2e Tel: Cent: 83-17.

ՓԱՔԻՒ ՓԷՆԻՔՍ

AGENCES: ԳՈՐԾԱԿԱԼՆԵՐ

LYON: ԼԻՈՆ — M. Francis COTTON, 68 Avenue Galline; à Villeurbanne, près Lyon. Téléph. Lalande 64-10.

MARSEILLE, ՄԱՐՍԷՅԼ — M. SIMONDI, 17 Allées des Primevères. à Marseille.

ՅԱՌԱՋ

ՕՐԱԹԵՐԹ. ԱԶԳԱՅԻՆ. ՔԱՂԱՔԱԿԱՆ, ԳՐԱԿԱՆ

LE PREMIER QUOTIDIEN ARMENIEN EN EUROPE

HAKATCH

(Fondé en 1925) :-: R. C. Seine 276.286

Directeur et Propriétaire : SCH. MISSAKIAN
Rédaction et Administration
ԽՄԲԱԳՐՈՒԹԻՒՆ ԵՒ ՎԱՐՉՈՒԹԻՒՆ
17, Rue Damesme, PARIS (13e)

Téléphone : Glacière 15 - 70
Chèque Postal Paris 1678 - 63
(ԵՐԹԵԿԻ ՀԱՄԱՐ՝ Métro : TOLBIAC)

ԲԱԺԱՆՈՐԴԱԳՐՈՒԹԵԱՆ ՊԱՅՄԱՆՆԵՐ — ՏԱՐԵԿԱՆ ՎԵՑԱՄՍԵԱՅ ԵՒԱՄՍԵԱՅ

Յրանսա եւ Գաղութներ	150 ֆրանք	75 ֆրանք	40 ֆր.
Անգլիա եւ Իտալիա	200 ֆրանք	140 ֆրանք	
Ուրիշ երկիրներ	250 ֆրանք	120 ֆրանք	

ԿԻՐԱԿԻ
23
ՀՈԿՏԵՄԲԵՐ
DIMANCHE
23 Octobre
1938

ՀԴ ՏԱՐԻ — 14e Année No. 3868

Խմբագիր՝ ՇԱՒԱՐՇ ՄԻՍԱՔԵԱՆ

ԳԻՆ 50 ՄԱՆԹԻՄ

ԵՐԿՈՒ ԽՕՍՔ

ՕՐՈՒԱՆ ՇԱՐԺՈՒՄԻՆ ՀԵՏ

— oo —

Մենք չունինանք տարբական բաներ յիշած եղանք երէկ, արծարծելով փոխադարձ ճանաչման խնդիրը :

Կ'ուզէինք ըսել թէ ամէնէն անճարն ալ կրնայ օգտակար ըլլալ իր ապրած շրջանակին մէջ : Կրնայ ծանօթացնել մեզ : Ոչ թէ ան – պատճառ ջարդի պատմութիւններ պատմելով, որոնցմէ չատ բան չի հասկնար տեղացին, այլ բացատրելով մեր ճիգն ու աշխատանքը՝ այս երկրին բարօրութեան համար : Եւ մանաւանդ յիշեցնելով նոր ծառայութիւն մը, դիմադրութիւնը, ուր ամէնէն ա – ռաջ վազեցինք, առանց արդար փոխարինութեան : Մնալով միշտ օտարական ...

Այս առօրեայ պարտականութիւնը պէտք չէ չփոթել այն մեծ – սին հետ, որ մանաւանդ կ'իյնայ ուսումնական կոչուած դասին եւ երիտասարդութեան վրայ :

Բազմաթիւ առիթներով բացատրած ենք թէ չատ բան փոխուած է մեծ պատերազմէն ի վեր : Փոխուած է միջավայրը : Փոխուած են մարդիկն ու իրենց դիտելիքները : Եւ ամէն օր ալ կեանքի քաւալումը այնքան արընթաց կ'երթայ, որ ուշ կամ եւս մնացողը պարզապէս արդահատելի կը դառնայ :

Ժամանակները կը պահանջեն արթնութիւն եւ ուշադրութիւն : Այլ մանաւանդ տաք սիրտ եւ աշխատանք, վերանորոգելու համար կորսուած դիրքերը :

Փարիզը միջազգային հնոց մըն է, որուն չուրջը եթէ խօլ բիթեհներկի պէս չածինք, ոչ միայն մեր թեւերը, այլեւ մարմինն ալ վրայ կուտանք :

Այս միջազգային հնոցին, անոր ուսումնական եւ ուսանողական չրջանակներուն մէջ իրար կը հմշտկեն ամէն տեսակ ժողովուրդներ, սկսելով բուն Ֆրանսացիէն : Զգալի թիւ մը կը կազմեն, մանաւանդ, Արեւելքցիները,— մեր մօտաւոր կամ հեռաւոր հարեւանները :

Ի՜նչ թանկագին պատեհութիւններ կը ներկայանան այդ հնոցին մէջ, մեր նոր սերունդին առջեւ : Պատեհութիւններ՝ փոխադարձ ճանաչման եւ սերտ յարաբերութեանց, որոնք արժէք ունին ոչ միայն այսօրուան, այլեւ վաղուան համար :

Անշուշտ պայման է որ նոր սերունդի ներկայացուցիչները նախ իրենք ճանչնան, սերտեն հայկական իրականութիւնը, որպէսզի կարենան լուսաբանել դիմացինը :

Առոր համար ալ միջոցներ չեն պակսիր : Կան բազմաթիւ օ – տարաթերութիւններ, Մօտաւոր Արեւելքի եւ հայ ժողովուրդի մասին : Կան դիրքեր եւ թերթեր, հին թէ նոր :

Եթէ ամէն երիտասարդ ի վիճակի չէ դնելու, կրնայ դիմել հանրային մատենադարանները, որոնք ամէն դիւրութիւն կ'ընծայեն : Կրնայ նաեւ պաշար ամբարել, յաճախելով հայկական չրջանակները, իրրեւ անդամ քաղաքական կուսակցութեան մը, երիտասարդական կամ լսարանական միութեան մը : (Մեր այսօրուան կազմութեան մէջ պերճանք են «ամթէօր»ները) :

Այս պարտականութիւնը կը պահանջէ, նաեւ, ուսումնասիրել տարբեր ժողովուրդներու երիտասարդական չարժումները : Ոչ թէ պանդուխտաբար ընդօրինակելու, այլ պիտանի դիտելիքներ քաղելու համար :

Մէկ տարիէ իվեր, «Հայրենիք»ի անգլիերէն հրատարակութիւնը, «Հայրենիք Ուիքլի», պրպտումներ կը կատարէ Մ. Նահանգներու օտար գաղութներուն մէջ, ծանօթացնելու համար ա – նոնց ինքնապաշտպանութեան միջոցները եւ առհասարակ ազգային գործունէութիւնը :

Մինչեւ հիմա հրատարակուած գրութեանց մէջ, կը գտնուին բազմակողմանի նիւթեր, մանաւանդ վաստեր՝ երիտասարդական գործունէութեան :

Կը կարծենք թէ դժուար չէ այսպիսի ճեռնարկ մըն ալ կատարել Ֆրանսայի մէջ, աշխատանքի կապելով նորագոյն սերունդին գործօն տարրերը,— անոնք որ կը մասնակցին մեր հանրային գործունէութեան, իրենց յատուկ միութիւններով կամ ուրիշ եղանակներով :

Այդպիսի աշխատանք մը նախ պիտի ծառայէր ընդլայնելու յարաբերութեանց չրջանակը, օտար երիտասարդութեան հետ, սկսելով Ֆրանսականէն :

Յետոյ, կատարուած պրպտումներուն չնորհիւ, պիտի բաց – ուէին դրեթէ գոց դրքի մը զանազան էջերը : Ամէն պարագայի մէջ, մեր առջեւ պիտի պարզուէր թելադրիչ պատկեր մը, որ կըրնար բանալ նաեւ տարբերներու միտքը :

Ու վերջապէս, մեր տղաքը պիտի վարժուէին աւելի ջերմութեամբ կապուելու հանրային գործունէութեան :

Մենք պատահաբար յիշեցինք Ամերիկայի օրինակը :

Չ. Ց. Դաշնակցութեան Եւրոպայի իրաւասու չրջանակներն ալ չատոնց կը զբաղին այս հարցով, որ գաղութներու ինքնապաշտպանութեան մէկ երեսն է միայն :

Փոխադարձ ճանաչումը, ծանօթութեանց փոխանակութիւնը եւ զարգացումը միայն առօրեայ հոգերու հետ կապուած չեն, այլ կը ներկայացնեն չատ աւելի լայն տարողութիւն :

Եթէ ճակատագրուած է որ տակաւին երկար պիտի թափառինք այս ափերուն վրայ, պարտաւոր ենք առաւելագոյն պաշարը ամրարել օրուան չարժումէն : Անընդհատ նորոգել ինչպէս մեր պիտելիքները, նոյնպէս յարաբերութիւնները :

Սրընթաց հաղորդակցութեանց այս դարուն մէջ, եղան սայլի սովորամոլութիւնը չէ որ պիտի լուսաւորէ մեր ճամբան :

Շ.

ՎԵՐՋԻՆ ԺԱՄ

ԿԱՌԱՎԱՐՈՒԹԵԱՆ ԾՐԱԳԻՐՆԵՐԸ ԵՒ ՍՐՄՏԱԿԱՆ ԿՈՒՍԱԿՑՈՒԹԵԱՆ ՀԱՄԱԳՈՒՄԱՐԸ

— oo —

Նախաբարական խորհուրդը ժողով գումարեց երէկ, չաբաթ, Էլիզէի պալատին մէջ, մասնաւորապէս վաւերացնելու համար նոր դեսպաններու անուանումը : Այս առթիւ խորհրդակցութիւնները կատարուեցան նաեւ ընդհանուր կացութեան մասին : Վարչապետը տակաւին չէ լրացուցած իր խորհրդակցութիւնները՝ զանազան հոսանքներու վարիչներուն հետ, բայց կը թուի թէ մէկդի պիտի դրուի երեսփ. ժողովին լուծման ծրագիրը, եթէ կառավարութիւնը վստահ ըլլայ որ կրնայ հաստատուն մեծամասնութիւն մը ապահովել ներկայ խորհրդարանով :

Ամէն պարագայի մէջ, կը կարծուի թէ կառավարութիւնը որեւէ վերջնական որոշում պիտի չտայ արմատական համագումարէն առաջ, որ տեղի պիտի ունենայ յառաջիկայ չաբթուան վերջը, Մարսէյլի մէջ : Այս առթիւ երկու կարեւոր ճառեր պիտի խօսի Պ. Տալատիէ, պարզելով ներքին եւ արտաքին քաղաքականութիւնը :

Ամբողջովին իր աշխատանքին նուիրուելու համար, վարչապետը յայտարարեց թէ ո եւ է այցելու պիտի չընդունի մինչեւ ամառուն վերջը, բացի իր անմիջական աշխատակիցներէն :

**** Համայնավարները կը չարունակեն ուժդին պայքար մղել կառավարութեան, մասնաւորապէս Պ. Պ. Տալատիէի եւ Ժոռժ Պոնէի դէմ : «Իւմանիթէ» երէկ պարծանքով կ'առեւտրէ թէ 563,261 օրինակ ապառած է կուսակցութեան ընդհ. քարտուղարին՝ Թորէզի ճառը (7 հոկտեմբերը), որ կը պահանջէր վարչապետին եւ արտաքին նախարարին հրաժարումը :*

**** Լաւատեղեակ աղբիւրէ կը հաղորդեն թէ կառավարութեան ելմտական ծրագիրները կը ճգտին կէս առ կէս կրճատել ելմտացոյցին բացը, որ 280,000,000 անգլ. ոսկիի կը հասնի :*

Աթաթիւրքի առողջական վիճակը

— oo —

Պոլսէն կը հեռագրեն հոկտեմբեր 21 թուականով.—

Առտուն հրատարակուած բժշկական տեղեկագիրը կ'ըսէ թէ Աթաթիւրք հանգիստ անցուց գիշերը : Ընդհանուր բարւոքումը կը չարունակուի : Այս լուրը մեծ ուրախութիւն պատճառեց ժողովուրդին, որ կը չարունակէ մեծ պատրաստութիւններ տեսնել, անհամբերութեամբ հանդիսաւորութեամբ ծննդեան տարեդարձը տօնելու համար հանրապետութեան հաստատման 15ամեակը :

Նախարարական խորհուրդը ժողով գումարեց Տոլմա Պաղչէի պալատին մէջ, բայց նկատի առնելով հիւանդին կացութեան բարւոքումը, յետաձգեց տեղեկութեամբ նախատեսուած բացառիկ միջոցները :

Ճախոնական բանակը Քանթոն մտաւ

— oo —

Ճափոնական բանակը ուժգնօրէն չարունակելով իր յառաջխազացութիւնը, Քանթոն մտաւ հոկտեմբեր 21ին, տասը օրուան չարճակողականէ մը վերջը : Չինացիները քաչուելէ առաջ կրակի տուած կամ քանդած էին բոլոր կարեւոր չէնքերը եւ դիրքերը : Քաղաքին 800,000 բնակիչներէն մնացած էին միայն 100,000 հոգի : Քանդուած էր նաեւ նշանաւոր կամուրջ մը, որ 2,125,000 տարի արժած է : Ճափոնական զեկոյցը կ'ըսէ թէ Հանքէուի չինական դիրքերն ալ վտանգուած են եւ մէկ միլիոն չինացի պինուր կը փախչին խուճապահար : Ճափոնական օդանաւերն ու մարտանաւերը անընդհատ կրակ կը տեղան : Հանքէուի գրաւումն ալ քանի մը չաբթուան խնդիր կը համարուի :

Զրոյց կը չրջի թէ ճափոնցիները կաչառած են Քանթոնի չինական բանակին վարիչները, դիւրացնելով քաղաքին անկումը :

Ուրիշ լուրի մը համաձայն, Թոքիոյի անգլիական եւ գերմանական դեսպանները միջնորդութիւն առաջարկած են : Ճափոնական կառավարութիւնը խուսափողական պատասխաններ տուած է, բայց կը կարծուի թէ կ'ուզէ հաչտութիւն կնքել նոր տարիէն առաջ :

Ֆրանսայի գանձատանգիսի կոչը

— oo —

« Փարիզի կոմսը», որդին Կիզի դուքսին, որ Ֆրանսայի գահաժառանգը կը համարուի եւ որ Պելժիա կը բնակի, առջի օր զաղանապէս Ֆրանսա եկաւ օդանաւով եւ յայտարարութիւն մը կարդաց մամուլի ներկայացուցիչներուն : Կոմսը իջած էր Փարիզի չրջակաները, եւ կոմսուհին էր որ իր իջած վայրը հաղորդեց թղթակիցներուն :

Յայտարարութիւնը պարզելով քաղաքական կացութիւնը, ինչպէս եւ Միւնիխի համաձայնութեան հետեւանքները, կ'ազդարարէ թէ Ֆրանսա երկրորդական պետութիւն մը պիտի դառնայ, եթէ չվերահաստատուի միապետութիւնը : Եւ կ'աւելցնէ.

— « Կ'ըսեն թէ Միւնիխի անձնատուութիւնը մեզ փրկեց մեծ աղէտէ մը : Միւնիխի վճիռը ոչ միայն նուաստացում մըն է որ իր նախընթացը չունի մեր պատմութեան մէջ, այլ եւ նոր տկարացում մը կը կազմէ մեր ռազմագիտական դիրքերուն համար : Սակայն եւ այնպէս, կշռելով բաները, կ'ուզէի ըսել թէ մեր կառավարութիւնը աւելի լաւը չէր կրնար ընել : Դիմադրելու անամէջ սպառնալիքը նոյնքան ոճրային պիտի ըլլար որքան պատերազմը : Իրողութիւններ կան զորս չեմ կրնար մէջտեղ հանել : Մենք մեր 15

(Ուրերու շարունակութիւնը կարդալ Դ. Էջ)

ՕՐԸ ՕՐԻՆ

ՍԽՏՈՐԻ ՊԱՏՄՈՒԹԻՒՆ ՄԸ

Հեռաւոր թէհրանէն ընթերցող մը, վահրամ, պարբերաբար իրաւեան առածներ եւ պատմութիւններ կը դրկէ Յառաջի, զանոնք յարմարցնելով օրուան անցուդարձերուն :

Այսպէս, վերջերս կարդալով հակադաշնակցական թերթի մը մէկ խմբագրականը, ուր ֆերմապէս կը թելադրէր միանալ եւ «ուժեղ գործակցութիւն մը» հաստատել, կը պատմէ հետեւեալ պատմութիւնը :

— « *Սողրա խաթուն իր տղուն հետ Օմար խալիֆային կ'երթայ և կ'ըսէ --- «Ով դու մարգարէի փոխանորդ, ծառադ, իմ այս տղան, հիւանդ է, բժիշկները արգիլած են սխտոր ուտելը, իմ քանահաճանքներէն էլ անօգուտ եղան, տնընդհատ սխտոր կ'ուտէ : Խալամի խալիֆայի խրատը միայն կրնայ փրկարար ըլլալ »:*

Շատ ադէկ, կը պատասխանէ Օմար, վաղը բեր տղադ :

Միւս առաւօտ երբ կինը տղուն հետ կուգայ Օմարին, խալիֆան կ'ըսէ .

— « *Տղաս, սխտորը վնասակար է, այլեւս պէտք չէ որ ուտես»:*

Կինը զարմացած կը հարցնէ խալիֆային --- Ինչո՞ւ նոյն բաները չըսիք երէկ :

Օմար կը պատասխանէ .

— « *Երէկ առաւօտ ես ալ խաչի հետ սխտոր կերած էի : Խրատը չազդեր, երբ խրատողը ինքը նոյնը կ'ընէ »:*

« *Մաղթենք որ Դաշնակցութեան հակառակորդները խալիֆային պէս դոնէ ժամանակաւորապէս ընդհատեն սխտոր ուտելը, որպէսզի բերանները դէչ չհոտին, եւ որ գլխաւորն է՝ խրատները ազդեցիկ ըլլան »:*

Այս պատմութիւնը ծեզի չի՞ յիշեցներ ուրիշ բաներ ալ, « հայկական իրականութենէն »:

Օրինակ, վատտակաւորներ ունինք, 60 — 70նոց երեւելիներ, որոնք վերջին պահուն այնքան կարմրեցան որ, գիշեր - ցերեկ ճառ կը խօսին եւրոպական «իմպերիալիզմ»ի մասին, եւ կ'ափսոսան որ հայ յեղափոխական - ները գործիք եղան անոնց խաղերուն, դեռ ութսունական թուականներէն :

— Երէկ ինչո՞ւ չըսիք այդ բաները :

Եթէ պատասխան չստանանք այս Իարցումին, կը նշանակէ թէ անոնք ալ սխտոր կերած են, Էր երբեմն, — այսինքն բռնած են նիշդ այն ճամբան որուն դէմ խրատներ կուտան այսօր :

Սխտորի պատմութեան այլապէս պերճախօս պատկեր մը կը ներկայացնեն անոնք որ ճամբայ եւ ապագրէզ կը փնտռեն 15 տարիէ ի վեր :

Բայց այդ մասը գանց կ'առնեմ առայժմ, այն վստահութեամբ թէ թէկուզ չրջանի ճամակագիրը շատ աւելի պատկերային դրուագ մը կրնայ ճարել :

Վ.Ա.Էֆ

Օդանաւային սպառազինութեանց հոգը

— oo —

Բազմաթիւ ծրագիրներ մէջտեղ դրուած են, Ֆրանսայի օդանաւային արտադրութիւնը աւելցնելու համար : Բոլոր հոսանքները կը չարժեն, զանազան դարմաններ առաջարկելով : Ամէնէն տագնապալի խնդիրը 45 ժամուան աչխատանքի պարագան է, որուն կ'ընդդիմանան համայնավարները : Աչխատանքի նախարարը յայտարարեց թէ այդ որոշումը արուեցաւ մանաւանդ օրէնքի մը համաձայն եւ պէտք է գործադրուի անխափան :

Օդանաւային մասնագէտ մը կը գրէ թէ վերջին 2ուկէս տարուան ընթացքին օդանաւային բանուորի մը ժամական արտադրութիւնը նուազած է 20 առ հարիւր համեմատութեամբ : Եթէ կ'ուզեն դարմանել Ֆրանսայի անտեսական տկարութիւնը, անհրաժեշտ է որ այդ բանուորները աչխատին չաբաթը 45 ժամ, այն աչխատավարձով զոր կը ստանան 40 ժամուան դրութեամբ :

« Փրթի ժուռնալ » կը քննադատէ երեսփ. ժողովի օդանաւային յանձնաժողովի նախագահին այն յայտարարութիւնը թէ Ֆրանսա առ առաւելն 200 օդանաւ կրնայ հանել ամէն ամիս : Թերթին կարծիքով, ամերիկեան գործարան մը, ուր 3000 բանուորներ կ'աչխատին, ամէն ամիս 60 ռազմական օդանաւ կ'արտադրէ · ուրիչ խօսքով 50 բանուոր կը չինեն մէկ օդանաւ : Արդ, Ֆրանսայի օդանաւային հաստատութեանց 35,000 բանուորները կրնան չատ աւելին արտադրել, եթէ ճարտարագործութիւնը լաւ կազմակերպուի :

Ծանր մեղադրութիւններ Մարսէյլի ոստիկանութեան դէմ

Ներքին գործերու երեք բարձր պաչտօնատարները կը չարունակեն իրենց քննութիւնները՝ Մարսէյլի ոստիկանութեան դէմ եղած ամբաստանութեանց մասին : Գլխաւոր մեղադրանքներն են.--

1· Աղջիկներու գերեվաճառութիւն եւ կաչառակերութիւն ոստիկանութեան այն բաժնին մէջ որ կը զբաղի հանրային բարոյականով :

2· Ապօրէն բախտախաղ, զաղտնի միջոցներով, ինչպէս եւ սրճարաններու մէջ դրուած մեքենաներով, հակառակ հաստատուած արգելքին :

3· Բժշկական կեղծ վկայագիրներ մարդիկներու, զինուորութենէ ազատ մնալու համար :

Գնդապետ (Փութպոլ) կազմակերպութիւն մը վերջերս Մարսէյլէն Փարիզ փոխադրած էր իր առաջնակարգ խաղացողներէն մէկը, 178,000 ֆրանքի փոխարէն, զինուորութենէ ազատելով զայն :

Ամբաստանութեանց մաս կը կազմեն նաեւ կառախումբերու մէջ եղած գողութիւնները, որոնց մէկը տեղի ունեցաւ վերջերս, երբ գողցուեցան ձոյլ ոսկիներ եւ ուրիչ արժէքաւոր առարկաներ, 6 – 7,000,000 ֆրանք արժողութեամբ :

Մարսէյլի 400 զաղտնի ոստիկաններէն 150ին կենցաղը ուչադրութիւն գրաւած ըլլալով, բոլորն ալ հարցաքննութեան ենթարկուեցան : Ասոնց մէջ կան բարձրաստիճան պաչտօնեաներ, ինչպէս եւ նորեկներ : Քանի մը հոգի պաչտօնանկ եղած են արդէն, գլուխն ըլլալով ապահովութեան փոխ - տեսուչը :

— oo —

ԳԵՐՄԱՆԻՈՑ եւ Չեխոսլովաքիոյ միջեւ չուռով պիտի հաստատուի մաքսային միութիւն : Չեխոսլովաք կառավարութիւնը նոր ճամբաներու չինութեան յատկացուց մեծագոյն մասը այն 10 միլիոն սթերլին գումարին, զոր փոխ առաւ Անգլիայէն :

ՍԵՒԱՆԻ ԿՈՂՄԻ ՎԵՊԵՐԸ

Հեղինակ՝ ՊԵՏՐՈՍ ՄԱՆՈՒԿԵԱՆ

Նկար. Բ. ՀԱՐՈՒԹՅՈՒՆԵԱՆԻ

(50)

— Մեր գեղեցիկ Սևանա լճի մասին ես ինչ որ գրես, ինձ համար միևնույն է, ասաց Ռուբեն Ալեքսանի Ղազարյանը, ծխամորճը բերանից հանելով։ Ես ինչ որ գրեմ, ինձ համար միևնույն է, որովհետև ես ոչ մի գրքի հեղինակ չեմ

ՀԱՅԱՍՏԱՆԻ ՎԵՐԱԾՆՈՒՆԴԸ

ՕՐՈՒՆ ԳԱՐԱԳԻՉԻ

Հայաստանի վերածնունդը ամենամեծ ու ամենակարևոր իրադարձությունն է մեր ժամանակների համաշխարհային պատմության մեջ։ Ամբողջ աշխարհի ուշադրությունը հայ ժողովրդի վրա է։ Ամբողջ աշխարհը հետաքրքրությամբ հետևում է հայ ժողովրդի ստեղծագործական աշխատանքին։ Ամբողջ աշխարհը հիանում է հայ ժողովրդի հերոսական պայքարով։ Ամբողջ աշխարհը հիանում է հայ ժողովրդի հաղթանակներով։

Ինչո՞ւ է հայ ժողովրդի վերածնունդը այդքան մեծ հետաքրքրություն առաջացնում։ Ինչո՞ւ է հայ ժողովրդի պայքարը այդքան հիացմունք առաջացնում։ Ինչո՞ւ է հայ ժողովրդի հաղթանակը այդքան ոգևորություն առաջացնում։

Որովհետև հայ ժողովրդի վերածնունդը, հայ ժողովրդի պայքարը, հայ ժողովրդի հաղթանակը ոչ միայն հայ ժողովրդի, այլև ամբողջ աշխարհի առաջադեմ մարդկության համար ունի մեծ նշանակություն։

Հայ ժողովրդի վերածնունդը, հայ ժողովրդի պայքարը, հայ ժողովրդի հաղթանակը ոչ միայն հայ ժողովրդի, այլև ամբողջ աշխարհի առաջադեմ մարդկության համար ունի մեծ նշանակություն, որովհետև հայ ժողովրդի վերածնունդը, հայ ժողովրդի պայքարը, հայ ժողովրդի հաղթանակը ամբողջ աշխարհի առաջադեմ մարդկության համար ապացուցում է, որ ֆաշիզմը, որ ֆաշիստական բարբարոսությունը, որ ֆաշիստական վայրագությունը ոչ թե անպարտելի ուժ է, ինչպես ուզում են ներկայացնել ամերիկյան և անգլիական իմպերիալիստները, այլ ուժ, որը կարելի է ջախջախել, որը պետք է ջախջախել։

Հայ ժողովրդի վերածնունդը, հայ ժողովրդի պայքարը, հայ ժողովրդի հաղթանակը ապացուցում է, որ ֆաշիզմը, որ ֆաշիստական բարբարոսությունը, որ ֆաշիստական վայրագությունը ոչ թե անպարտելի ուժ է, ինչպես ուզում են ներկայացնել ամերիկյան և անգլիական իմպերիալիստները, այլ ուժ, որը կարելի է ջախջախել, որը պետք է ջախջախել։

Հայ ժողովրդի վերածնունդը, հայ ժողովրդի պայքարը, հայ ժողովրդի հաղթանակը ապացուցում է, որ ֆաշիզմը, որ ֆաշիստական բարբարոսությունը, որ ֆաշիստական վայրագությունը ոչ թե անպարտելի ուժ է, ինչպես ուզում են ներկայացնել ամերիկյան և անգլիական իմպերիալիստները, այլ ուժ, որը կարելի է ջախջախել, որը պետք է ջախջախել։

Հայ ժողովրդի վերածնունդը, հայ ժողովրդի պայքարը, հայ ժողովրդի հաղթանակը ապացուցում է, որ ֆաշիզմը, որ ֆաշիստական բարբարոսությունը, որ ֆաշիստական վայրագությունը ոչ թե անպարտելի ուժ է, ինչպես ուզում են ներկայացնել ամերիկյան և անգլիական իմպերիալիստները, այլ ուժ, որը կարելի է ջախջախել, որը պետք է ջախջախել։

Հայ ժողովրդի վերածնունդը, հայ ժողովրդի պայքարը, հայ ժողովրդի հաղթանակը ապացուցում է, որ ֆաշիզմը, որ ֆաշիստական բարբարոսությունը, որ ֆաշիստական վայրագությունը ոչ թե անպարտելի ուժ է, ինչպես ուզում են ներկայացնել ամերիկյան և անգլիական իմպերիալիստները, այլ ուժ, որը կարելի է ջախջախել, որը պետք է ջախջախել։

Հայ ժողովրդի վերածնունդը, հայ ժողովրդի պայքարը, հայ ժողովրդի հաղթանակը ապացուցում է, որ ֆաշիզմը, որ ֆաշիստական բարբարոսությունը, որ ֆաշիստական վայրագությունը ոչ թե անպարտելի ուժ է, ինչպես ուզում են ներկայացնել ամերիկյան և անգլիական իմպերիալիստները, այլ ուժ, որը կարելի է ջախջախել, որը պետք է ջախջախել։

Հայ ժողովրդի վերածնունդը, հայ ժողովրդի պայքարը, հայ ժողովրդի հաղթանակը ապացուցում է, որ ֆաշիզմը, որ ֆաշիստական բարբարոսությունը, որ ֆաշիստական վայրագությունը ոչ թե անպարտելի ուժ է, ինչպես ուզում են ներկայացնել ամերիկյան և անգլիական իմպերիալիստները, այլ ուժ, որը կարելի է ջախջախել, որը պետք է ջախջախել։

Հայ ժողովրդի վերածնունդը, հայ ժողովրդի պայքարը, հայ ժողովրդի հաղթանակը ապացուցում է, որ ֆաշիզմը, որ ֆաշիստական բարբարոսությունը, որ ֆաշիստական վայրագությունը ոչ թե անպարտելի ուժ է, ինչպես ուզում են ներկայացնել ամերիկյան և անգլիական իմպերիալիստները, այլ ուժ, որը կարելի է ջախջախել, որը պետք է ջախջախել։

Հայ ժողովրդի վերածնունդը, հայ ժողովրդի պայքարը, հայ ժողովրդի հաղթանակը ապացուցում է, որ ֆաշիզմը, որ ֆաշիստական բարբարոսությունը, որ ֆաշիստական վայրագությունը ոչ թե անպարտելի ուժ է, ինչպես ուզում են ներկայացնել ամերիկյան և անգլիական իմպերիալիստները, այլ ուժ, որը կարելի է ջախջախել, որը պետք է ջախջախել։

Հայ ժողովրդի վերածնունդը, հայ ժողովրդի պայքարը, հայ ժողովրդի հաղթանակը ապացուցում է, որ ֆաշիզմը, որ ֆաշիստական բարբարոսությունը, որ ֆաշիստական վայրագությունը ոչ թե անպարտելի ուժ է, ինչպես ուզում են ներկայացնել ամերիկյան և անգլիական իմպերիալիստները, այլ ուժ, որը կարելի է ջախջախել, որը պետք է ջախջախել։

Հայ ժողովրդի վերածնունդը, հայ ժողովրդի պայքարը, հայ ժողովրդի հաղթանակը ապացուցում է, որ ֆաշիզմը, որ ֆաշիստական բարբարոսությունը, որ ֆաշիստական վայրագությունը ոչ թե անպարտելի ուժ է, ինչպես ուզում են ներկայացնել ամերիկյան և անգլիական իմպերիալիստները, այլ ուժ, որը կարելի է ջախջախել, որը պետք է ջախջախել։

Հայ ժողովրդի վերածնունդը, հայ ժողովրդի պայքարը, հայ ժողովրդի հաղթանակը ապացուցում է, որ ֆաշիզմը, որ ֆաշիստական բարբարոսությունը, որ ֆաշիստական վայրագությունը ոչ թե անպարտելի ուժ է, ինչպես ուզում են ներկայացնել ամերիկյան և անգլիական իմպերիալիստները, այլ ուժ, որը կարելի է ջախջախել, որը պետք է ջախջախել։

«ԱՆՈՒՇ»Ը ԿԸ ՆԵՐԿԱՅԱՑՑՈՒԻ 27 ՆՈՅ. ԿԻՐԱԿԻ ՕՐ, **Mutualité**ի ՍՐԱՀԻՆ ՄԷՋ

«Սիփան—Կոմիտաս» երգչախումբի կողմէ, անձնախնդիր պատրաստութեամբ, կը ժամանակցի սեփական մեծ նուագախումբ

դեկավարութեամբ ԱՐԱ ՊԱՐԹԵՒԵԱՆԻ

Տոմսերը կը ծախուին ՀՐԱՆՏ ՍԱՄՈՒԷԼԻ *ման, 51* **Rue Mr, Le Prince**

դարու համբաւը կորնչցուցինք մէկ ամսուան մէջ»:

Ցայտարարութիւնը կը վերջանայ միութեան կոչ մը ուղղելով, յանուն հանրային փրկութեան :

ԳԵՐՄԱՆԻՈՅ ՆՈՐ ԾՐԱԳԻՐՆԵՐԸ

— oo —

Հոկտեմբեր 25ին Պերլինի մամուլին մէջ հրատարակուեցաւ կարճ զեկոյց մը, որուն համաձայն մարաջախտ Կէօրինկ ժամանակի մը համար որ եւ է այցելութիւն պիտի չընդունի, ինչ որ ալ ըլլայ նպատակը :

Այս ազդարարութեան իմաստը պարզ էր: Մարաջախտը պիտի առանձնանայ Քարինհալի մէջ եւ պիտի աշխատի գերման տնտեսութեան նոր ծրագրի մը վրայ: Իրազեկները կը հաւատան թէ նոր որոշումի մը համաձայն Քառամեայ տնտեսութեան ծրագիրը մէկդի պիտի դրուի եւ պիտի ընդունուի ութամեայ ծրագիր մը: Պատճառն ալ պիտի ըլլայ հակակշիռի պիտի ենթարկուին ճարտարարուեստն ու առեւտուրը, նոյնիսկ արհեստները: Շատ մը գործարաններ, օրինակ Քրուփը, որ վերջերս 50 միլիոն մարքի ապրանք առացած է կամուրջներու եւ ելեկտրակայաններու համար, չի նութեան համար, հիմնովին պիտի կերպարանափոխուին :

Ասիկա՝ Գերմանիոյ ներքին կեանքին համար: Նոյնքան յարձակողական է ծրագիրը արտաքին կեանքին համար: Ոչ միայն դէպի հարաւ – արեւելք թափանցումը յառաջ պիտի մղուի, այլեւ կէօրինկի տնտեսական նոր ծրագիրը պիտի ընդգրկէ ուրիշ երկիրներու մէջ կատարուելիք ձեռնարկներ ալ, այնպէս որ նոր ծրագիրը կարելի պիտի ըլլայ կոչուիլ ոչ թէ գերման տնտեսական ծրագիր, այլ եւրոպական տնտեսական ծրագիր: Գործի վրայ է նաեւ Տոքթ. Ֆռանք, տնտեսական նախարարը: Հազիւ վերադարձած իր ճամբորդութենէն, ան նամակ մը գրեց Գերմանիոյ առեւտրական Գրասենեակին, յանձնարարելով որ գերման առեւտրական տուները մանուսր խնամք տանին եւ ժամանակին կատարեն օտար յաձախորդներու ապապրանքները, մանաւանդ չուշացնեն ապրանքներու յանձնումը: Այս գործին մէջ թերացող տուները հաւանաբար տուգանքի պիտի ենթարկուին կամ պիտի պատժուին :

Կացութիւնը Երուսաղէմի մէջ

— oo —

Վերջին լուրերու համաձայն, մաքրագործումը կը չարունակուի Երուսաղէմի հին քաղաքամասին մէջ (արաբական շրջան): Եաֆայի մէջ ալ զինուորական գործողութիւններ կատարուեցան:

**** Բրիտանական հրամանատարութիւնը արաբերէն յայտարարութիւն մը ուղղեց ժողովուրդին, հետեւեալ բովանդակութեամբ :*

– «Մի կարծէք թէ մեր օդանաւերը եկած են իբրեւ թշնամիներ, ձեզ պատժելու կամ վնաս պատճառելու համար: Այդ օդանաւերը խաղաղութեան պատգամաբերներ են, եւ անոնց ներկայութիւնը ձեզի կը յիշեցնէ թէ կառավարութիւնը կը պաշտպանէ ձեզ: Անոնք ձեր բարեկամներն են: Օդանաւերն ու հրաձգայրերը կը հա – լածեն միայն աւազակները եւ ապստամբները որոնք չեն հնազանդիր օրէնքին: Հետեւաբար որ եւ է պատճառ չունիք փախչելու, երբ կը տեսնէք մեր օդանաւերը: Եթէ փախչիք, ապացուցած կ'ըլլաք թէ ձեր խիղճը հանգիստ չէ, իսկ այդ պարագան կրնայ վնաս պատճառել ձեզի »:

**** Պաշտօնական տեղեկագիր մը կը յայտնէ թէ 19 Ա. բարներ սպաննուած, 25 հոգի ալ վիրաւորուած են, Երուսաղէմի հին քաղաքին մէջ կատարուած գործողութեանց հետեւանքով : Տակաւին չատ մը տուներ պիտի խուզարկուին, զաւազիրները եւ զէնքեր գտնելու համար: Զինուորները հրաման ստացած են զարնել մխայն այն տունն երբ իրենց դիմացը կը գտնեն անվիճելի ա – պատամբներ :*

— oo —

ՋԱՆԱՁԱՆ ԼՈՒՐԵՐՔԱՆԻ ՄԸ ՏՈՂՈՎ

ՄԱՔՐԱԳՈՐԾՈՒՄՆԵՐԸ անվերջ կը չարունակուին Ե. Մխութեան մէջ, համաձայն վերջին լուրերու: Կ'ըսուի թէ աչքէ ինկած է նոյնիսկ Եժով, Չեկայէն ամենազօր վարիչը: Որ եւ է լուր չկայ մարաջախտ Պուլխէրի մասին: կարմիր բանակին օրկանը կը հաստատէ թէ զանգուածային մաքրագործումներ կատարուած են Մայր. Արեւելքի զինուորական իշխանութեան մէջ : « Փրաւտա » ուժգնօրէն կը քննադատէ կրթական գործավարը, իբրեւ անփոյթ եւ զեղծարար: Վատնգուած կը համարուի նաեւ Օթթօ Շմիտ, որ կազմակերպեց Հիւսիսային Բեւեռի փառաւոր արշաւանքը :

ՁԱՓՈՆ ալ մխահեծան պետութեան մը պիտի վերածուի, քառապետութեամբ, համաձայն վերջին լուրերու: Պետութիւնը պիտի վերակազմուի ազգային միութեան հիման վրայ: կայսրը պիտի պահուի, բայց հիթլէրական կամ ֆաշական դրութեամբ :

ՊԱՊԸ ճառ մը խօսելով քրիստոնէական հնագիտութեան համագումարի 300 անդամներուն առջեւ, խստօրէն քննադատեց հիթլէրական եւ ֆաշական «հալածանքները եւ դաւաճանութիւնը» : Այս առթիւ իբրեւ օրինակ յիշեց Ներոնը, Յուլիոսը, Նափոլէոն Գ.ը եւ Վիլհէլմ Բ.ը որոնք թաւալգլոր ինկան, իրենց զօրութեան գագաթնակէտին հասնելէ վերջը :

30,000 ՀՈԳԻ ցոյց մը կատարեցին Փէշթայի մէջ, պահանջելով սերտ գործակցութիւն հաստատել Հունգարիոյ եւ Լեհաստանի միջեւ, արժեցնելու համար Չեխոսլովաքիայէն եղած հողային պահանջները: Այս առթիւ խանդավառութեամբ ծափահարուեցան Գերմանիոյ եւ Իտալիոյ Առաջնորդները :

ԳԵՐՄԱՆԻՈՅ արար ուսանողները հետապիր մը ուղղելով Հիթլէրի, խնդրեցին միջամտել, Պաղեստինի խնդիրը լուծելու համար: Պաշտօնական շրջանակներու մէջ հաւանական չեն գտներ որ Հիթլէրը որ եւ է պատասխան տայ այս դիմումին :

ՄՈՒՍՈԼԻՆԻ հաւանութիւնը յայտնեց ծրագրի մը, որուն համաձայն Միլանի Մայր Եկեղեցիին կողքին պիտի շինուի 540 ոտք բարձրութեամբ զանգակատուն մը: Այս զանգակատունը պիտի ունենայ 18 մեծ զանգակներ եւ խոշոր լուսարձակ մը, որ ամէն ժամը անգամ մը լոյս պիտի արձակէ, նաեւ իրեւ ժամացոյց ծառայելով քաղաքին վրայ: Զանգակատան մօտ պիտի չինեն նաեւ պատերազմական յուշարձան մը :

Alimentation TIQ-TON
Գ. ՃԻՏՋԵԱՆ

20, Rue Tiquetonne, Paris, *Մէթրօ* **Halles**էն *կամ* **Etienne-Marcel**էն **2** *վայրկեան*

Téléphone: Central 76 95

Հակառակ կեանքի սղութեան մեր մօտ կը գտնուին ամէն տեսակ թարմ եւ մաքուր նպարեղէնները՝ անմրցելի գիներով. Յաճախորդներու ուշելի ևս գոհացում տալու համար, ամէն շաբթու որեւէ ապրանք պիտի ծախենք աւելի զեղչուած գինով (En reclame)*: 25 Հոկտ. ե. րեքշաբթի օրէն սկսեալ:*

Ձերմակ պանիր, քիլօն 15 ֆր., փոխանակ 16ի, իսկ յաջորդ շաբթուն՝ մաքառոնի (զանազան տեսակէ) քիլօն 5.95 ֆր., փոխանակ 6.20ի, եւ կարգով՝ պըլղուր, շաքար, բրինձ, լուբիա եւայլն:

Խանութը բաց է բացի երկուշաբթիէն, առաւօտեան ժամը 5.30—1 եւ 3—8:

Livraison à domicile

ԴԱՇՆԱԿՑՈՒԹԵԱՆ ՕՐԸ ԿՐ ՏՕՆՈՒԻ

ՓԱՐԻԶԻ ՄԷՋ.– 29 ՀՈԿՏ. ՇԱԲԱԹ ԵՐԵԿՈՅ ԺԱՄԸ 8.30ԷՆ ՄԻՆՉԵՒ ԱՌԱՒՕՏ:

ՆԱԽԱՁԵՌՆՈՒԹԵԱՄԲ Հ. Յ. Դ. **ԵԳԻՊՏՈՍՅԻ** ԿՈՄԻՏԷԻՆ

ԿՔ ԽՕՍԻՆ ԸՆԿԵՐՆԵՐ **Վ. ԻՇԽԱՆԵԱՆ** ԵՒ **Վ. ՔԱՐԱՊԵԹԵԱՆ**

ԹԷՅԱՍԵՂԱՆ – ՀԱԻՔՈՅԹ

«ՍԻՓԱՆ-ԿՈՄԻՏԱՍ» ԵՐԳԱԽՈՒՄԲԻ ԿՈՂՄԷ

23 Հոկտ., կիրակի կէսօրէ վերջ ժամը 4էն մինչեւ կէս գիշեր, 8 Ռիւ Պօսիւէ, փարիզ: Գեղարուեստական բաժին եւ պար նուագախումբով: կը խօսին Պ. Գ. Վ. ԻՇԽԱՆԵԱՆ եւ ՀՐԱԶ ՁԱՐԴԱՐԵԱՆ

կը հրաւիրուին երգչախումբի անդամներն իրենց ընտանիքով, եւ համակիրներ. Մուտք՝ 5 ֆրանք (Թէյ եւ խմորեղէն տրուին): Սպասարկութիւն ժամը 5ին:

Հրատարակային բանախօսութիւններ

Կազմակերպուած Հայկական Բարեգործական Ընդհ. Միութեան տեղական յանձնաժողովներու կողմէ, նախագահութեամբ Հ. Բ. Ը. Միութեան Եւրոպայի Կեդր. Յանձնաժողովի փոխ ատենապետ Պ. ՄԱՏԹԷՈՍ ՆԱԼՊԱՆԴԵԱՆի:

ՄԱՐՍԷՅԼ.– 25 հոկտ. երեքշաբթի երեկոյ ժամը 9ին *Քօլիզէի* սրահին մէջ:

ՎԱԼԱՆՍ.– 26 հոկտ. չորեքշաբթի երեկոյ ժամը 9ին հայկական սրահին մէջ:

ԼԻՈՆ.– 27 հոկտ. հինգշաբթի երեկոյ ժամը 9ին, Բարեգործականի սրահին մէջ:

Այս վայրերուն մէջ կը բանախօսէ գրագէտ - հրապարակագիր եւ Հ. Բ. Ը. Միութեան ընդհ. ժողովի Ամերիկայի պատուիրակ Պ. ՎԱՀԱՆ ՔԻՒՐՔՃԵԱՆ:

ԳՕՀԱՐԱՆԻՏԻՍ

Ջ. Ո. ՄԻՈՒԹԵԱՆ Փարիզի Մասնաճիւղի ընդհ. ժողովը տեղի կ'ունենայ վաղը, 24 հոկտ., երկուշաբ. ե – րեկոյեան ժամը 9ին «Քաոէ» սրճարանին վերնայարկը, Մէթրօ Քաոէ:

ՊԱՏԱՐԱԳ

Այս կիրակի, 23 Հոկտ., Գիւտ Խաչի տօնին առթիւ հանդիսաւոր պատարագ պիտի մատուցանէ եւ քարոզ Փարիզի Առաջն. փոխանորդ Գերշ. Տիրան վրդ. Ներսոյեան, տեղւոյս Ս. Գողգոթա - Պետրոս եկեղեցւոյ մէջ: կը հրաւիրուի զաղութիս հայ հաստատութիւնը:

Հոգաբարձութիւն Ալֆորվիլի Ս. Գողգոթա – Պետրոս եկեղեցւոյ:

ԼՈՑՄ ՏԵՍԱՒ

ՍԻՄՈՆ ԳԱԲԱՄՃԵԱՆ

ԳՐՊԱՆԻ ՏԱՐԵՑՈՑՑ

1939

Ի. տարի

Գիծ 5 ֆրանք (Ֆրանսա), Արտաւահման 1·50 շիլին կամ 40 սենթ:

Դիմել հեղինակին.

44 Rue du Commerce, Colombes, (Seine) France.

Le Gérant : H. STEPHAN

Imprimerie A. DER (AGOPIAN)

17 Rue Demesme — **PARIS (13)**

ՀԱՄԱՑՆԱՎԱՐ կուսակցութիւնը հրահանգ մը ուղղելով իր բջիջներուն, կը թելադրէ այլեւս գործարան չգրաւել, այլ դադրեցնել տիրապետող դիրքերուն վրայ, երբ գործադուլ հռչակուի :

ԳՈՐԾԱԶՈՒՐԿՆԵՐԸ օդանաւային շինութեանց մէջ բանեցնելու համար ծրագիրը մը կը մշակուի կառավարութեան կողմէ: կը յուսան տասնեակ հազարաւոր մասնագէտ բանուորներ գործի կապել այս կերպով :

ԱՅՐ ԵՒ ԿԻՆ ՄԸ առջի օր ելմտական պաշտօնատունը երթալով, նամակ մը ձգեցին դռնապանին, որպէսզի նախարարին յանձնէ: Այս վերջինը պահարանը բանալով գտաւ 8 հատ 5000նոց թղթադրամներ, համագումար 40,000 ֆրանք, «իրրեւ նուէր պետութեան »:

ՀԻՆԳ ՉԵԽԵՐ ՍՊԱՆՆՈՒԵՑԱՆ եւ քանի մը Գերմանացիներ ալ վիրաւորուեցան Պոհեմիոյ մէկ գիւղին մէջ, որ գերմ. զօրքին կողմէ պարպուած էր: Չեխական կառավարութիւնը ներողութիւն խնդրեց այս ընդհարման առթիւ, եւ անմիջապէս քննութեան ձեռնարկեց :

ՆՈՐ ԽՄԲԱԿՑՈՒԹԻՒՆ ՄԸ կազմուեցաւ Փարիզի մէկ գիւղին մէջ, նահապետութեամբ նախկին նախարար եւ ծերակուտական Անռի Լէմէրի: Անունն է «Հանրային փրկութիւն եւ ազգ. վերանորոգում»: Վարչական խորհուրդին մէջ կը գտնուին ականաւոր դէմքեր, բոլորն ալ աջակողմեան :

ԽՆՁՈՅՔ–ԳԻՆԵՍԵՂԱՆ Ֆ. Կ. ԽԱԶԻ

Իսկ - լէ – Մուլինոյի մասնաճիւղի կազմէ իր կազմութեան հօբնամեակին առթիւ, 23 հոկտեմբեր, կիրակի կէսօրէ վերջ, ժամը 3ին, իր դպրոցին մէջ, 2 բիւ տը լա Տէֆանս :

Մուտքը ազատ է :

Հ. ՋԱՐԴԱՐԵԱՆ

ՎԻՐԱՒՈՐՈՑ - ԱՏԱՄՆԱՒՈՐՈՑ

44 Rue Dunkerque (ՄԷՋԸՈ ԿԱՌ ՏԻՒ ՆՈՒ)

Tél. Tradaine 42—69

Կ'ընդունի ամէն օր ժամը 14—20:

Առաւօտները ժամադրութեամբ:

ԾԱԽՈՒԻ Է *տիպողական մեկնումի պատճառով, կօշկակարի խանութ մը լաւ վիճակի մէջ:* Banc finissage *եւ կարի մեքենայ: 9 տարի պայմ: Գին՝ 4000 ֆրանք:*

Դիմել՝ Rue Montcalm, Paris (18e.), *մէթրօ* Jules Joffrin.

Բացուած է **ՌԱՖՖԻ** *ճաշարանի աշխատասիրի նուագի շրջանը*

Ամէն երեկոյ ժամը 7էն մինչեւ կէս գիշեր հայ ընտիր նուագածուներու՝ էֆմանչիստ ՅՈՎՀԱՆՆԷՍ եւ ուտի ՀԱՅԿի կողմէ :

ՌԱՖՖԻ ճաշարանը յայտնի է բոլորին հայկական եւ եւրոպական իր հարուստ ճաշացուցակով եւ իր հաճրածաւոր կովկասեան չաչլիկով :

Տէր եւ տնօրէն Մ. Գ. ՄԻՐԻՃԱՆԵԱՆ

8 Rue de Maubeuge, Paris (9), Metro: Cadet, Le Peletier et N. D. de Lorette.

ՀԱՅԵՐՈՒ ԺԱՄԱԴՐԱՎԱՅՐԸ

Ճաշարան ՖԼՕՐԻԱ

61, Rue Monsieur le Prince, Paris (6e)

Մէթրօ՝ Օտէօն եւ Սէն Միշէլ

Արեւելեան եւ եւրոպական խնամուած կերակուրներ :

Ճաշարան “ԲԵՐԱ”

ՏՆՕՐԷՆ՝ **ԵՐՋԱՆԻԿ ՊԱԼԵՑԵԱՆ**

9 Rue Provence, Paris 9e. *(Առաջին յարկ)*

Մէթրօ **Le Peletier**

Արեւելեան եւ եւրոպական կերակուրներ՝ պատրաստուած անարատ իւղով:

“ CHIRAG ”

Արեւելքի սիրակ իսկական օղին է: Անզուգական, անմրցելի, անհարթակ: Առաջնակարգ զօրացուցիչ ախորժաբեր, պատրաստուած զուտ չասիչի ինձեղով: Հայ աւանդական սեղանին զարդ:

ՐԱՖԸ ՏԻԻԶ

Ջուտ խաղողէ քաշուած եւ անիսոնով պատրաստուած իսկական օղին է ուտի հայկական օղին: ՐԱՖԸ ՏԻԻԶԸ Ջգուշացնէ որ արուեստական օդիներէ ու ձեր ստամոքսը կ'այրէ եւ գիշերները չուր կը խմէ: եւ կը վնասէ ձեր առողջութեան: խմեցէք ՐԱՖԸ ՏԻԻԶԸ որուն անուշ բաղադրիչ եւ պատրաստութեան ծածկագիրը ուած է:

Dalakupeian 8 Rue Suffren, Dépôt: 7 Rue de la Paix, Marseille. Tel. Dragon 70—59.

ՅԱՌԱՋ

ՕՐԱԹԵՐԹ, ԱԶԳԱՅԻՆ, ՔԱՂԱՔԱԿԱՆ, ԳՐԱԿԱՆ

LE PREMIER QUOTIDIEN ARMENIEN EN EUROPE

HARATCH

(Fondé en 1925) :-: R. C. Seine 276.286

Directeur et Propriétaire : SCH. MISSAKIAN
Rédaction et Administration
ԽՄԲԱԳՐՈՒԹԻՒՆ ԵՒ ՎԱՐՉՈՒԹԻՒՆ
17, Rue Damesme, PARIS (13e)

Téléphone : Glacière 15 - 70
Chèque Postal Paris 1678 - 63
(ԵՐԹԵՒԵԿԻ ՀԱՄԱՐ՝ Métro : TOLBIAC)

ԲԱԺԱՆՈՐԴԱԳՐՈՒԹԵԱՆ ՊԱՅՄԱՆՆԵՐ — ՏԱՐԵԿԱՆ ՎՃԱՐԱՄՍԵԱԿ ԵՌԱՄՍԵԱԿ

Ֆրանսա եւ Գաղութներ	150 ֆրանք	75 ֆրանք	40 ֆր.
Անգլիա եւ Իտալիա	265 ֆրանք	140 ֆրանք	
Ուրիշ երկիրներ	235 ֆրանք	130 ֆրանք	

ԵՐԵՔՇԱԲԹԻ
25
ՀՈԿՏԵՄԲԵՐ
MARDI
25 Octobre
1938

ԺԹ ՏԱՐԻ — 14e Année No. 3869

Խմբագիր՝ ՇԱՒԱՐՇ ՄԻՍԱԿԵԱՆ

ԳԻՆ 50 ՍԱՆԹԻՄ

ՅԱՅՏԱՐԱՐՈՒԹԻՒՆ

— oo —

Ընկերներ եւ հայրենակիցներ ,

Հ. Յ. Դ. Արեւմտ. Եւրոպայի 16րդ Շրջ. Ժողովը քանի մը օր առաջ աւարտեց իր աշխատանքները, , լաւագոյն եւ յուսադրիչ մթնոլորտի մէջ :

Ինչպէս ամէն տարի, մեր շրջանի կուսակցական այս Գերագոյն Ժողովին իրենց անմիջական մասնակցութիւնը բերած էին բոլոր կազմակերպուած շրջանները, այս անգամ աւելի բազմամարդ պատգամաւորութիւններով :

Համակուսակցական տեսակէտով , համեմատաբար երիտասարդ մեր այս շրջանը ներկայիս կը հանդիսանայ աւելի հասուն եւ կորովի : Ջուտ տեղական հարցերու չափ եւ աւելին, մեր ընկերները նուիրեցին մասնակցութիւնը ընդհանուր խնդիրներու հանդէպ՝ արտայայտիչ երեւոյթ մըն է, որ կ'արդարացնէ մեր արդար ինքնավստահութիւնը՝ Դաշնակցութեան կենսունակութեան, գործն եւ կենդանի ուժերու պատրաստութեան մասին : Միջազգային կեանքի ներկայ ընդհանուր չափերի մէջ, քննելով մեր կուսակցութեան հետապնդած նպատակները ու անոնց հասնելու համար մեզի տրամադրուած միջոցները, մեր ընկերները աւելի քան երբեք գնահատեցին այն իրական պատասխանատուութիւնը որ ունի մեր կուսակցութիւնը, այսօր, ինչպէս նաեւ վաղը :

Պատասխանատուութեան այս բիւրեղացած զգայակցութեամբ, ճչդուած են իւրաքանչիւրին դերն ու պարտականութիւնը, շարքերէն մինչեւ ամենապատասխանատու մարմինները :

Միակամ, զգայակից եւ միշտ պատրաստ՝ գոհաբերութեան , աւելի հասուն եւ իրապաշտ ընդհանուր կուսակցական աշխատանքներու գնահատութեան մէջ, 16րդ Շրջ. Ժողովը նոյն ոգիով ալ մօտեցաւ զուտ տեղական խնդիրներուն :

Այս ընդհանուր շրջագծին մէջ, 16րդ Շրջ. ժողովը գոհունակութեամբ արձանագրելով հաշուետու տարուան ընթացքին ձեռք բերուած յաջողութիւնները, քաջալերեց համապատասխան բանաձեւերը :

Անցեալին նման, այսօր ալ ՆՈՐ ՍԵՐՈՒՆԴԸ ՀԱՅԿԱԿԱՆ ԿԵԱՆՔԻՆ ԼՑԵԼՈՒ մեր հիմնական մասնակցութիւնը կը պահէ իր ուժը: Մեր շրջանի կազմակերպութիւնը ոչ մէկ ճիգ պիտի խնայէ այս ուղղութեամբ, ստեղծելով նոր ակերունդի գործունէութեան յառուկ ասպարէզ, ապահովելով մասնաւորապէս ձեռներէցութեան միջոցներ :

ԱԶԳԱՅԻՆ ԿԵԱՆՔԻՆ ՄԻՋ, ՄԻԱՑԵԱԼ ՁԱԿԱՏԻ ՄԸ ՇՈՒՐՋ. բոլոր կենսունակ տարրերը համախմբելու անցեալ շրջանի մեր ճիգերը նպատակ ըլլալով անհրաժեշտ հոգեբանական մթնոլորտի նախապատրաստութեան, 16րդ շրջ. ժողովը լիազօրեց իր շրջանի գործադիր մարմինը՝ վերջնականապէս գործնականացնել իր ցանկութիւնը՝ ազգային միացեալ կազմակերպութեան, գործակցութեամբ հայ դատով տոգորուած տարրերուն :

Ֆրանսայի մեր դաղութին պարտաճանաչութիւնը երկրի խնամութեանց կողմէ որոշուած մեր ծառայութեանց հանդէպ, ինչպէս նաեւ աշխատաւորական եւ արհեստակցական կազմակերպութիւններու հանդէպ, ստեղծած ըլլալով նպատակաւոր մթնոլորտ մը հայ դաղութին համար, պէտք է չարունակել մինչեւ ցն ընթացքը առանց չեզելու մեր հիմնական սկզբունքէն, չմիջամտել ներքին քաղաքական գործերուն : Այս առիմաններու մէջ մեր պաշտօնական եւ օրինաւոր մարմինները պէտք է չարունակեն հետապնդել օրէնաւոր իշխանութիւններու եւ կազմակերպութիւններու մօտ, պահպանելու երկրի օրէնսդրութեամբ մեզի տրուած դիւրութիւնները, գանագան մարդերուն մէջ :

Ներկայ վտանգաւոր եւ անստոյգ ժամանակաշրջանին, իւրաքանչիւր հայու համար կրկնակի պարտականութիւն մըն է յոյժ տալ համազգայնական եւ կարգապահութեան լայն ոգի ամէն քայլափոխի :

Այս ապահովութեամբ, մենք հնարաւորութիւն կ'ունենանք աւելի դիւրութեամբ իրականացնել մեր ազգային միութիւնը , առանց որուն, անհնարին է ապահովել ազգային Դատի պաշտպանութիւնը :

Հ. Յ. Դ. Արեւմտ. Եւրոպայի Շրջ. ժողովը վստահ է թէ իր գնահատութիւնները կը նոյնանան մեր դաղութի բացարձակ մեծամասնութեան մասնակցութիւններուն : Այս համոզումով ալ, ան կսպասէ չունի թէ ամէնքը պիտի նպաստեն մեր կազմակերպութեան ձեռնարկներուն եւ քայլերուն : Այս տեսակէտէն մենք այս տարուան համար առանձին ապաւէլիքներ ունինք մանաւանդ մեր համակիր հայ դանդուածէն :

Հաւատարմօրէն եւ ամուր կառչած Հ. Յ. Դաշնակցութեան հիմնական նպատակին, հաւատաւոր՝ Հայ Դատի բարելաւող լուծման, ու միշտ պատրաստ՝ բոլորանուէր ծառայելու անոր , մեր շրջանը, իրրեւ հարազատ մէկ մասը հայ ժողովուրդի ամէնէն ծառայուն ու ամէնէն ուժեղ կազմակերպութեան, յառաջիկայ տարին եւս կը նկատէ նոր նուաճումներու ու անվհատ գործունէութեան տարի մը, տոգորուած՝ մեր կուսակցութեան յաւուրմէ խանդավառութեամբ ու վճռակամութեամբ :

Կեցցէ՛ հայ ժողովուրդը,
Կեցցէ՛ Հայկական Դատը,
Կեցցէ՛ Հ. Յ. Դաշնակցութիւնը :

16ՐԴ ՇՐՋ. ԺՈՂՈՎ
Հ. Յ. Դ. ԱՐԵՒՄՏ. ԵՒՐՈՊԱՅԻ

ՎԵՐՋԻՆ ԺԱՄ

4800 ՕԴԱՆԱՒ ՄԻՆՉԵՒ 1940 ԱՊՐԻԼ

— oo —

Պիտի պատժուին անոնք որ կը մնարժեն աւելի ժամեր աշխատիլ

— oo —

Օդանաւային ճարտարարուեստի բանուորները, երկար բանակցութիւններէ ետք, հաւանեցան սովորականէն աւելի երկար ժամեր աշխատիլ, որպէսզի արագանայ օդանաւային արտադրութիւնը :

Թէեւ շաբաթական 40 ժամուան աշխատանքի սկզբունքը կը պահպանուի, բայց բանուորները յաւելուածական աշխատանք պիտի կատարեն, յաւելուածական վճարում առանալով :

Օդանաւային նախարար Պ. Լա Շամպր յայտարարեց մամուլին, թէ մինչեւ 1940 ապրիլ Ֆրանսա պիտի չունենայ 4800 օդանաւ : Այս չինութիւնը պիտի արժէ մօտաւորապէս 90 միլիոն սթերլին: Անցեալ փետրուարին որոշուած էր Օդանաւային Գերագոյն Խորհուրդին կողմէ, որ Ֆրանսա ունենայ մշտատեւ կերպով 2617 օդանաւ: Ապրիլ մկկէն մինչեւ սեպտ. մկկ միայն 240 օդանաւ արտադրուած էր, որովհետեւ օդանաւային ճարտարարուեստը լաւ կազմակերպուած չէր :

Նախարարը ըսաւ.

— « 1938ի սկիզբը իր առջեւ դրուած էին երեք իրողութիւններ, առաջին՝ նախորդ տարին օդանաւային արտադրութիւնն էր ամիսը 38 հատ, երկրորդ՝ արտադրուած մեքենաները հին դրութեամբ եւ անպէտ էին, երրորդ՝ Ֆրանսա դրեթէ օդանաւային ճարտարարուեստ չունէր, որովհետեւ իր մեքենաները հինցած էին եւ չէին համապատասխաներ մեծաքանակ արտադրութեան պահանջներուն :»

Այս իրողութեանց ծանօթանալէ ետքն էր, որ Գերագոյն Խորհուրդը որոշեց երկու տարուան մէջ չինել 4800 կազմած եւ 12,000 մեքենայ: Այս հսկայ արտադրութիւնն ալ տակաւին անբաւական է, եթէ հաշուի առնենք թէ ինչքան կ'արտադրեն ուրիշ երկիրներ: Անհրաժեշտ են նորանոր ճիգեր :

*** Նախարարական խորհուրդին չարաթ օրուան նիստին մէջ, աշխատանքի նախարարին առաջարկութեան վրայ, որոշուեցաւ պատիժներ սնօրինել այն բանուորներուն որ չեն գործադրեր յաւելուածական աշխատանքի պարտականութիւնը, յանուն ազգային պաշտպանութեան: Իրազեկներ կը հաւատան թէ նախատեսուած պատիժն էանմիջապէս արձակել թերացող բանուորը, առանց միջնարկութեան եւ դրկելով վճարովի արձակուրդէն :

*** Քոտրոն - Ռընօ հաստատութիւնը (իսի լէ Մուլինօ եւ Պիյեանքուռ) նկատելով որ չատ մը բանուորներ կը մերժեն հինգ ժամ աւելի աշխատիլ օդանաւային հաստատութեանց մէջ, որոշեց վճռական միջոցներ ձեռք առնել: Այս չարթուան ընթացքին արհեստանոցներուն մէջ փակցուած յայտարարութիւն մը կ'ազդարարէր թէ այն բանուորները որ չեն կատարեր յաւելուածական աշխատանքը, պիտի ղրկուին ժամական 0 ֆր. 75ի յաւելուածական վճարին: Այս որոշումը արդիւնք տուած չըլլալով, աւելի խիստ միջոց մը ձեռք առնուեցաւ: Իսի լէ Մուլինոյի գործարաններուն մէջ բանուորներուն 25 առ հարիւրը, Պիյեանքուռի մէջ 50 առ հարիւրը ուրբաթ իրիկուն աշխատանքը դադրեցուցեր էին իրիկուան ժամը 5ին, փոխանակ չարունակելու մինչեւ 6: Այս բոլոր բանուորները արձակուեցան 24 ժամուան համար եւ աշխատանքը վերսկսելու համար մասնաւոր վկայական տրուեցաւ միայն անոնց որ աւելի ժամեր աշխատած էին :

*** Աշխատանքի Դաշնակցութիւնը բացառիկ ժողով մը գումարելով, հաւանութիւն յայտնեց որ հոկտեմբեր 24էն սկսեալ բանուորները բացառաբար չարաթը հինգ ժամ աւելի աշխատին , ամէն ուր որ անհրաժեշտ կը համարուի: Այս առթիւ կազմուած բանաձեւը կը պարունակէ որոշ վերապահումներ, եւ կը պահանջէ ջնջել վերջին երկու չարաթներու ընթացքին տրուած բոլոր պատիժները: Միեւնոյն ատեն կը մեղադրէ վարչապետին «դիկտատորական մեթոտները »:

Կառավարութեան մտադրութիւնները

— oo —

Շաբաթ օրուան նախարարական խորհուրդին մէջ, վարչապետը պարզեց կառավարութեան անտեսական եւ ելմտական ծրագիրները որոնց մանրամասնութիւնները զաղտնի կը պահուին: Ամէն պարագայի մէջ, երեսփ. ժողովին լուծման ծրագիրը մէկդի դրուած է, եւ կառավարութիւնը կը յուսայ հաստատուն մեծամասնութիւն մը ապահովել , դուրս ձգելով համայնավարները : Այս ձգտումը աւելի պիտի պարզուի, արմատական կուսակցութեան համագումարին առթիւ, որ տեղի պիտի ունենայ Մարսէյլի մէջ, հոկտեմբեր 26 - 30ին: Այդ առթիւ խօսելիք ճառերուն մէջ , Պ. Տալատիէ դուռները բաց պիտի ձգէ ամէն տեսակ զործակցութեան համար, առանց երես դարձնելու բանուորական հոսանքնե – րուն, կը բաւէ որ ազատ ըլլան արտաքին ճնշումներէ :

Մարսէյլի համագումարին մէջ, Պ. Տալատիէ առաջին եւ ամէնէն կարեւոր ճառը պիտի խօսի հինգշաբթի օր :

— oo —

ՍԹԱԼԻՆԻ սպանութեան կամ անհետացման մասին լուրեր կը չրջին քանի մը օրէ ի վեր: Մոսկուայէն կը հերքեն այդ զրոյցները:

ԼԻՄՆԻ չինութեանց բանուորները, որոնք գործադուլ հռչակած էին երկուքուկէս ամիսէ իվեր, ընդհանուր քուէարկութիւն կատարելով որոշեցին աշխատանքը վերսկսիլ երկուշաբթի օր (երէկ):

Տերակուսական ընտրութիւններ

— oo —

Կիրակի օր տեղի ունեցան չրջանը լրացած 97 Տերակուսականներու նոր ընտրութիւնները: Ժողովրդական ճակատի չախչախիչ ընտրութիւններէն (1936 մայիս) եւ Միւնիխի համաձայնութենէն ի վեր առաջին անգամ էր որ ընդհանուր ընտրութեան փորձ մը կը կատարուէր: Ընտրութեանց ընդհ. արդիւնքը նպաստաւոր է չափաւոր եւ աջակողմեան տարրերուն համար: Արմատական կուսակցութիւնը կորսնցուց չորս աթոռ, իսկ անկախ արմատականները՝ 7 աթոռ: Ամէնէն աւելի չահեցան հանրապետական կուսակցութիւնները, որոնք ծայրագոյն աջակողմը կը կազմեն: Այս տարրերը չահեցան 10 աթոռ, համագումար 34, արմատականներու 55ին դէմ: Ընկերվարականներն ալ մէկ աթոռ չահեցան, (3ի տեղ 4), երկու անդամներ վերընտրուած , երկուք ալ նոր ընտրուած ըլլալով: Նոր անդամներն են Պ. Մարքս Տորմոա, նախկին ներքին նախարարը, եւ Պ. Թասօ Մարսէյլի քաղաքապետը, նոյնպէս նախկին նախարար :

Ընտրուած 97 Տերակուսականները կարելի է բաժնել այսպէս.---աջակողմեան խմբակցութիւններ՝ 34, չափաւորներ՝ 55 ,ձախներ՝ 8:

Ընտրուածներուն մէջ կը գտնուին երկու անդամներ ներկայ դահլիճէն,--- ներքին նախարար Սառօ եւ հողագործական նախարարը, Քէօյլ: Մեծամասնութիւնը փոխուած չըլլար, քանի որ արմատականները կը պահեն 150 աթոռներ, իսկ հանրապետականները եւ իրենց կուսակիցները՝ մօտ հարիւր :

**** Ֆրանսայի Տերակոյսին անդամները կ'ընտրուին անուղղակի, քաղաքապետական եւ չրջանային խորհրդականներու կողմէ, ինր տարուան համար: Ընկերվարական կուսակցութիւնը, որ առանձ մը ի վեր բուռն պայքար կը մղէ Տերակոյսին դէմ, երեք թեկնածու ներկայացուցած էր, ունենալով միայն երեք թափուր աթոռ: Երկու բոլշեւիկ Տերակուսականներուն չրջանը լրացած չէ տակաւին: Թափուր մնացած 97 աթոռները մեծ մասով կը պատկանէին ձախակողմեան եւ կեդրոնի կուսակցութեանց :*

Ֆրանսա պիտի հանձայնի՞ Գերմանիոյ հետ

— oo —

Ֆրանսական մամուլը կը չարունակէ պնդել թէ վարչապետ Տալատիէ կը խորհի համաձայնութեան գալ Գերմանիոյ եւ Իտալիոյ հետ :

Բայց հաւանական չէ, որ վարչապետը որ եւ է վերջնական եզրակացութեան յանգի, մինչեւ Պելլինէն վերադարձը դեսպան Ֆրանսուա Փոնսէի, որ քանի մը օր Փարիզ պիտի հանդիպի, իր նոր պաշտօնատեղին՝ Հռոմ մեկնելէ առաջ :

Կը հաւատան թէ Հիթլէրի եւ դեսպան Փոնսէի միջեւ խօսակցութիւնը, որ տեղի ունեցաւ անցեալ չարաթ, ո եւ է ձեւով չօշափած չէ մասնաւոր համաձայնութեան մը ծրագիրը, այլ ընդհանուր հանդամանք ունեցած է: Ո եւ է խօսք եղած չէ՝ Քամէրունը Գերմանիոյ ձգելու մասին: Եւ առհասարակ Ֆրանսական կառավարութիւնը այս մտքով ո եւ է առաջարկ ներկայացնելու տրամադրութիւն չէ ունեցած:

Դեսպան Փոնսէի խօսակցութեան ամփոփումը արտաքին նախարար Պոնէին այն տպաւորութիւնը ներչնչած է, թէ Թերեւս Գերմանիա չուտով առաջարկ ներկայացնէ, օրինակ՝ Ֆրանսայի հետ 25 տարուան խաղաղութեան դաչինք կնքելու :

Փարիզէն կը գրեն Տէյլի Թէլէկրաֆի.---

Ֆրանսայի արտաքին քաղաքականութեան մէջ հիմնական եւ չանկարծական փոփոխութիւններ պիտի չկատարուին: Եթէ փոփոխութիւն ալ մտցուի, ատիկա տեղի պիտի ունենայ աստիճանարար եւ զգուշութեամբ :

Եթէ արտաքին նախարար Պոնէ իր կամքին չդուի , ան արդարեւ պիտի է այնքան հեռուն երթալու, որքան նախկին նախարար Ֆլանտէն՝ Գերմանիոյ հետ համաձայնելու հարցին մէջ. բայց Տալատիէ կը զգայ զայն, ինչպէս նաեւ զգուշաւորութեան կը մղեն զինք դահլիճի միւս անդամները եւ արտաքին պաշտօնատունը :

Կը կարծուի թէ Հէր Հիթլէր եւ արտաքին նախարար Ֆոն Ռիպպենթրոփ բան մը պիտի ընեն, որ զօրացնէ Պոնէի դիրքը:

Նոր խոտորումներ Պաղեստինի մէջ

— oo —

Երուսաղէմէն կը հեռագրեն թէ Կիրակի օր զէպքեր պատահեցան Պաղեստինի մէջ, ուր զանազան կէտերու վրայ: Կացութիւնը միշտ ծանր է, իրրեւ հետեւանք ապստամբներու ոգեմաւարութեան: Երբ զօրքը հետապնդէ, անոնք նահանջելով ամէն տեսակ վնաս կը հասցնեն հրէական ձեռնարկներու, կ'այրեն, կը քանդեն, աւարի կուտան: Բեթսեբայի մէջ զինեալ հրոսախումբ մը աւարի առաւ տուրքերու վարչութիւնը: Ուրիշ տեղ մը ական դրուեցաւ չոգեկառքին մէջ: Վերջապէս մեծ հրդեհներ ծագեցան Քեփրոնի մէջ , որ ամբողջովին լքուած է Հրեաներուն կողմէ, 1936էն ի վեր: Ապստամբները հրէական զարդոցը եւ հին սինագոգ մը մնալով, կրակի տուին երկու չէնքերը:

**** Նիւ Եորքէն կը հեռագրեն թէ նախագահ Րուզվէլթ կուսակից է Պաղեստինի հրէական Տան ծրագրին եւ իր կարելին պիտի փորձէ, իրականացնելու համար զայն :*

Հունգարիա նորէն կը մերժէ

— oo —

Հունգարական կառավարութիւնը քննելով Չեխոսլովաքիոյ նոր առաջարկները, անբաւական գտաւ զանոնք :

Բանակցութիւնները վերսկսան Հունգարիոյ եւ Սլովաքիոյ միջեւ: Կը թուի թէ իտալական կառավարութիւնը համաձայն է որ

(Լուրերու շարունակութիւնը կարդալ Դ. Էջ)

ՀԱՅԿԱԿԱՆ ՍՈՎԵՏԱՀԱՅԱՍՏԱՆ

Հեռագիր, թելեֆոն ԸՆԿԵՐՈՒԹԻՒՆ Նգրի · Բարբր · Ա · ՀԱՄԱԼՍԱՐԱՆ

ՀԱՅԿԱԿԱՆ ՍՈՎԵՏԱՀԱՅԱՍՏԱՆԻ ՀԱՆՐԱՊԵՏՈՒԹԻՒՆԸ ԵՒ ՆՐԱ ՀԱՍԱՐԱԿԱԿԱՆ ԿԱԶՄԱԿԵՐՊՈՒՄԸ

(ՎԵՀԱՍՏԱՆԻ ՏՆՏ· ՂՎԱՍՏՈՒՄՅԱՑ ՆՁՑՈՒԹԻՒՆ)

ՅԱՂԱԽՈՒ ՀՈՂ ՂՈՍԿՈՅՏՎԱԾՈՒ ՀԱՄԱՐ

— ՕՕ —

ԱՐՁԱԽՈՒԹԻՒՆ ՂՈՍԿՈՅՏՎԱԾՈՒ ՀԱՄԱՐ

Ի յայտ են եկել ոչ միայն ան-ճիշտ տեղեկութիւններ, այլեւ ամբաստանութիւններ, որոնք ուղղուած են Խորհրդային Հայաստանի Հանրապետութեան կառավարութեան դէմ՝ Ղոսկոյտվածոյ համար արձակուած արձակման հրամանի առթիւ։

Ինչպէս յայտնի է, Ղոսկոյտվածոյ համար արձակման հրամանը տրուած է եղել Ղոսկոյտվածոյ ընդհանուր ժողովի որոշման հիման վրայ, որ կայացուած է եղել ընդհանուր ժողովի անդամների մեծամասնութեամբ։

Ղոսկոյտվածոյ ընդհանուր ժողովի որոշումը կայացուած է եղել Ղոսկոյտվածոյ կանոնադրութեան 16 յօդուածի հիման վրայ, որ թոյլ է տալիս Ղոսկոյտվածոյ ընդհանուր ժողովին՝ ցանկացած ժամանակ որոշել Ղոսկոյտվածոյ համար արձակման հրամանի տրամադրումը։

Ղոսկոյտվածոյ համար արձակման հրամանի տրամադրումը ոչ մի կերպ չի կարող համարուել որպէս Ղոսկոյտվածոյ գործունէութեան դադարեցում։ Ղոսկոյտվածոյ համար արձակման հրամանի տրամադրումը նշանակում է միայն Ղոսկոյտվածոյ գործունէութեան ընդհատում, որի ընթացքում Ղոսկոյտվածոյ համարը ենթարկւում է ստուգման (cleaning system) նախքան, որ նորից սկսի գործել։ Ղոսկոյտվածոյ համար արձակման հրամանի տրամադրումը ոչ մի կերպ չի նշանակում Ղոսկոյտվածոյ համարի փակում։

Ղոսկոյտվածոյ համարի

ՀԱՅԱՍՏԱՆԻ

Տարեվերջյան տոնական օրերուն մեր ընթերցողներուն կը մաղթենք ուրախ ու խնդալից տրամադրութիւն, ինչպէս նաև կը յուսանք, որ ան ոչ միայն պիտի չպակսի մեր տուներէն, այլ նաև պիտի տիրապետէ մեր ամբողջ կեանքին։

Ամէն տարի տոնական օրերուն մեր ընթերցողները կը սպասեն մեզմէ, որ հրատարակենք աւելի ծաւալուն թիւեր, որոնք ոչ միայն պիտի ներկայացնեն տարուան ընթացքին կատարուած աշխատանքը, այլ նաև պիտի ներկայացնեն մեր ապագայ ծրագիրները։ Ասոնք ալ իրենց կարգին պիտի ընդլայնեն մեր ընթերցողներուն հորիզոնները։

Ուրախ ենք, որ կրնանք ըսել, թէ մեր ընթերցողները ոչ միայն չեն յուսախաբ ըրած մեզ, այլ ընդհակառակը, ամէն տարի աւելի ու աւելի կը մեծնայ անոնց թիւը, որոնք կը հետաքրքրուին մեր հրատարակութիւններով։ Ասիկա մեզ կը պարտաւորեցնէ, որ ամէն տարի աւելի ու աւելի ընդլայնենք մեր հրատարակութիւնները, որպէսզի կարենանք գոհացնել մեր ընթերցողները։

Ուրախ ենք, որ մեր ընթերցողներուն մեծ մասը կը գտնուի Հայաստանի մէջ, ուր մեր հրատարակութիւնները կը հասնին ամէնէն հեռաւոր գիւղերը, ուր ամէն տարի կը կազմակերպենք գրքի շաբաթներ։ Ասոնք ալ իրենց կարգին կը նպաստեն, որ մեր ընթերցողներուն թիւը ամէն տարի աւելնայ

Ռումէնիան ձգտի Հունգարիոյ: Լեհաստանի կիսապաշտօնական դրծակալութիւնը դիտել կուտայ զեկոյցի մը մէջ.— «Փրակայի կառավարութիւնը չկամութիւն կը մատնէ, դիմելով ձգձգումի դասական դրութեան: Բացորոշ էոր Սարկաբպաթեան Ռուսիան կարուելով Հունգարական դաշտերէն, պիտի զրկուի գոյութեան միջոցներէ, պիտի դատապարտուի անօթութեան, եւ ուրիշ դեր պիտի չկրնայ կատարել եթէ ոչ դառնալ կամուրջ մը դէպի Խ. Միութիւն»:

Իտալիոյ մէջ բացորոշապէս ուժ կուտան Հունգարիոյ պահանջներուն, ինչպէս կ'ապացուցանեն կիսապաշտօնական մամուլին հրատարակութիւնները: Հռոմի մէջ ալ անկախ Ռումէնիա մը կը համարեն բոյն բոլշեւիկեան խաղերու: Հունգարիա իր յոյսը դրած է Հռոմի, Պերլինի եւ Վարշաւայի վրայ, ամբողջական զոհացում ստանալու համար:

Իրական աղբիւրէ կը հաղորդեն թէ Հունգարիոյ դահլիճը լիազօրութիւն պիտի ստանայ երկու-երեք ամսուան համար, լուծելու համար այս խնդիրը:

Ճափոնի կը պահանջէ, Անգլիա կը մերժէ

— oo —

Թանթոնի գրաւումէն վերջը, ճափոնական կառավարութիւնը ծանուցագիր մը ուղղելով անգլիական կառավարութեան, պահանջեց եռ կանչել իր մարտանաւերը Հանքէուի ջուրերէն: Անգլիա կան լլխանութիւնը անտեսեց այս ազդարարութիւնը: Ասոր վրայ Ճափոնի ազգայնականները յայտարարութիւն մը հրատարակեցին, որ կ'ըսէ·

— «Ճափոնի ժողովուրդը պէտք է վճռական ըլլայ, պատժելու համար Անգլիան, եթէ անհանդուրժելի դիրք մը բռնէ մեզի հանդէպ: Մինչ այդ, Թող առաջին գիծէն քաշուին անոնք որ կը լխախան Անգլիայէն, որպէսզի իրենց յայոորգեն անվախներ»:

*** Ճափոնցիները ուժգնօրէն կը չարունակեն իրենց յառաջխազացութիւնը, խորտակելով չինական դիմադրութիւնը: Քանթոնէն անդին ալ ահագին տարածութիւններ ինկած են Ճափոնի ձեռքը, մինչեւ 130 քիլոմեթր դէպի հիւսիս-արեւելք: Քանթոն դրեթէ աւերակներու վերածուած է: Չինացիները քաշուելէ առաջ, կրակի տուած են բազմաթիւ դիրքեր, որպէսզի միայն փլատակներ մնան իրենց եաին: Այսպէս երկու օրուան մէջ Չինացիները յաջողած են չատ աւելի մեծ վնասներ պատճառել քան Ճափոնական օդաբչաւը՝ երկու չաբթուան մէջ: Մինչեւ այսօր ալ պայթումներ կը պատահին հրդեհներու հետեւանքով: Գործարաններ, խանութներ, պանդոկներ եւն. վլած են իրարու եաեւէ: Բոցերու ճարակ եղած են մասնաւորապէս դարաւոր մեհեանները, որոնց մէկուն մէջ կը գտնուի Մարքօ Փոլոյի արձանը:

— oo —

ՁԱՆԱԶԱՆ ԼՈՒՐԵՐ ՔԱՆԻ ՄԸ ՏՈՂՈՎ

ԱԹԱԹԻՒՐՔԻ առողջական վիճակը բարւոքած եւ չզային ախտանիշները անհետացած ըլլալով, այլեւս բժշկական տեղեկագիր պիտի չհրատարակուի:

ՊՈՒԼԿԱՐԻՈՑ կառավարութիւնը 53,000,000 տոլարի վարկ մը պահանջեց խորհրդարանէն, երկրին վերազինման համար: Անմենամեծ վարկն էայս, մեծ պատերազմէն ի վեր:

ԵԳԻՊՏՈՍ որոշեց զօրացնել իր բանակը եւ օդատորմիղը, ինչպէս եւ նաւատորմի կորիզ մը կազմել: Ձեռք առնուած միջոցներու չնորհիւ կը յուսան 100,000նոց բանակ մը ունենալ 1941ին, ինչպէս եւ հազար օդանաւ:

ՊՈՒԼԿԱՐԻՈՑ ընդհ. սպայակոյտի նախագահին՝ զօր. Փէյեի եւ օդնականին սպանութեան առթիւ, մինչեւ հիմա քազուած տեղեկութիւնները կ'ըսեն թէ ոճիրը՝ գործն է միայն եւ միայն Վասիլ Քիրովի, որ անհատապարակչիռ մարդ մըն է եւ ոճրագործական հակումներ կը ցուցնէր մանկութենէն իսկ: Քանի մը տարի առաջ դիւղացիներ սպաննած եւ դատապարտուած էր: Մարդասպանը նամակ մը ձգած է որմէ կը հետեւի թէ տեսակ մը խենդ էորի՝ուզէր նչանաւոր հանդիսանալ երեւելի մը սպաննելով եւ յետոյ անձնասպան ըլլալով:

50,000 ՔԱՂԱՔԱՑԻՆ օդանաւ եւ հարիւր հազար օդանաւորդ պատրաստելու ծրագիրը մը առաջարկեցին կարգ մը օդանաւային ընկերութիւններ, Ուաշինկթընի մէջ: Այդ ընկերութիւնները կ'ըսեն թէ ազգային պաշտպանութեան ամէնէն աժան ձեւն է այս, քանի որ արտադրութիւնը պիտի աւելնայ, իսկ նոր մեթոտներով կարելի է քաղաքային օդանաւերը անմիջապէս վերածել ռազմականի:

ՀԱԶԱՐ ՕՏԱՐԱԿԱՆՆԵՐ քննութեան ենթարկուելով Ուազի եւ Սէն-է-Մառնի նահանգներուն մէջ, սեպտեմբեր 1էն հոկտ. 15, հաստատուեցաւ որ 89 հոգի անկանոն են: Բոլորն ալ դատի պիտի յանձնուին: Ուրիշ քանի հոգի ալ բանտարկուեցան, իբրեւ վաղեմի չարագործ կամ արտաքսեալ: Միայն այդ երկու չրջաններուն մէջ կասկածելիներու թիւը մօտ ատոր հարիւր հազարով, «Մաթէն» կ'եզրակացնէ թէ անուշտ 300,000 անբազձալիներ կան Ֆրանսայի մէջ, մօտ 3,000,000 օտարականներու վրայ ...

ՍՈՒԻՐԻՈՑ ՄԱՐԶՊԱՆ նչանակուեցաւ Վիէննայի վերջին դեսպանը, կապրիել Փիւօ, յաջորդելով Կոմս որ Մարթէլի:

ՄՈՍԿՈՒԱՑԻ դեսպան նչանակուեցաւ Չինաստանի նախորդ դեսպանը, Պ. Նաժիար, Պարսկաստանի՝ Պ. Ժիւլ Ասոի:

17,074 ՄԵԹՐ ԲԱՐՁՐԱՑԱՒ խոտլացի օդաչու մը, հոկտեմբեր 22ին, կտաբելով նախորդ մրցանիչը որ 16,440 մեթր էր եւ զոր չահած էր Անգլիացի մը:

35,000 ԲԱՆՈՒՈՐՆԵՐ եւս պիտի վարձէ հռչակաւոր Ֆորտը, (Տիէթրոյթ), մեծագոյն աւելցած ըլլալով ինքնաչարժի ապսպրանքները: Ուրիշ ամերիկեան հաստատութիւն մը, Քրայսլէրը, որոշեց վերահաստատել աշխատավարձի կրճատումները: Ձէներըլ Մոթորս ընկերութիւնն ալ վերահաստատած է կրճատումները, կըրկնին վարձելով 35,000 բանուորներ, ինչպէս գրած էինք:

ՏՈՔԹ. ՊԵՆԷՇ, Զեխոսլովաքիոյ նախորդ նախագահը, չաբաթ օր զգաստացաւ օդանաւ նստելով, Լոնտոն իջաւ, ուրկէ Ամերիկա պիտի անցնի: Կ'ըսուի թէ նախագահը կը վախնար սպանուելէն կամ բանտարկուելէն:

ՄԱՐՍԷՅԼԻ քաղաքապետական խորհրդի անդամներէն Տավիա Լէոն, համայնավար, ձերբակալուեցաւ իտալական ոստիկանութեան կողմէ, սահմանագլուխէն ներս մտած ըլլալով առանց անցագրի:

ՄԱՅՐԵՐՈՒ ՑԻՇԱՏԱԿԱՐԱՆԻՆ բացումը կատարուեցաւ կիրակի օր, Պուլմա Քէյէրմոնի մէջ, հովանաւորութեամբ Հանրապետութեան նախագահին:

ՄՈՒՍՈԼԻՆիի Դէմ դաւ մը երեւան հանուած է Թօրինոյի մէջ, կը գրէ անգլիական թերթ մը: Ուրիշ մանրամասնութիւններ կը պակսին:

ԴԱՇՆԱԿՑՈՒԹԵԱՆ ՕՐԸ ԿՐ ՏՕՆՈՒԻ

ՓԱՐԻԶԻ ՄԷՋ.-

ՆԱԽԱՁԵՌՆՈՒԹԵԱՄԲ Հ. Յ. Գ. ԵԳԻՊՏԱՑԻ ԿՈՄԻՏԷԻՆ

29 ՀՈԿՏ. ՇԱԲԱԹ ԵՐԵԿՈՅ ԺԱՄԸ 8.30ԷՆՄԻՆՉԵՒ ԱՌԱՒՕՏ

Petit Journal*Ի ՍՐԱՀԻՆ ՄԷՋ, ՄԷԹՐՕ *Cadet

ԿԸ ԽՕՍԻՆ ԸՆԿԵՐՆԵՐ Վ. ԽՃՃԱՆԵԱՆ ԵՒ Վ. ՓՐՇԱՊԵԱՆ

Գեղարուեստական բաժնին կը մասնակցին Օրիորդ Ալմահիտ Թէլլեան (երգ), Օր. Կնեազեան (երգ), Օր. Գազազեան (կովկասեան պար), Օր. Օսմանեզեան (արտասանութիւն), Պ. Սարըեան (ջութակ), Պ. Մէհտէրեան (երգ), Թառիստ Գարեգին եւ ուրիշներ:

Ճառերն ու գեղարուեստական բաժինը մէթրօով լսելի պիտի ըլլայ բոլորին:

Կէս գիշերէն վերջ կը սկսին եւրոպական պարերը, ղեկավարութեամբ Պ. Սարըեանի նուագախումբին, եւ կը տեւէ մինչեւ առաւօտ:

Մուտք 6 ֆրանք:

«ՄՇԱԿՈՅԹի ՕՐ»Ը ՄԱՐՍԻԼԻԱՅի ՄԷՋ

ԿԱԶՄԱԿԵՐՊՈՒԱԾ ՀԱՅ ՄՇԱԿՈՒՕՅԹԱՅԻՆ ՄԻՈՒԹԵԱՆ ԿՈՂՄԷ

30 Հոկտեմբեր, կիրակի երեկոյեան ժամը 8.30ին

ՔՕԼԻԶԷի ՍՐԱՀԻՆ ՄԷՋ. ՊՈՒԼՎԱՐ ՏԻԿՕՄԻՔ

ԿԸ ՆԱԽԱԳԱՀԷ ԱՌԱՋՆ. ՓՈԽԱՆՈՐԴ ԶԳՕՆ ՎՐԴ. ՏԷՐ ՅԱԿՈԲԵԱՆ

ԿԸ ԽՕՍԻՆ Պ. Պ. Շ. ՄԻՍՐՔԵԱՆ, Մ. ԿԻՄՃԵԱՆ ԵՒ ՓՇՅԼՍԿ ՍԱՆՍՍՄՈՐ

Գեղարուեստական խնամեալ բաժնին իրենց մասնակցութիւնը կը բերեն Օր. Հ. Գըմպըլեան, Պ. Պ. Յ. Քիւրքեան, Ս. Զէօրէքեան, Ե. Փափազեան, Վ. Տէր Վարդանեան, Կ. Թիւբէլեան, Կ. Փոլատեան, Տ. Թադոյեան եւ օտար արուեստագէտ նուագողներ: Փոքրերու մուտքը արգիլուած է:

Տախտերու մասնակցութիւն 6 ֆրանք:

Կիրակի առաւօտ Փրատոյի Մայր եկեղեցիին մէջ հոգեհանգիստ յատուկ արարողութիւն, հայ մշակոյթի ծառայողներու յիչատակին: Եկեղեցական արարողութիւնէն յետոյ այց Մ. Նուպարեանի եւ Մ. Վարանդեանի դամբարանները: Փափաքողներ կրնան մասնակցիլ:

ՀԱՄԱԶԳԱՅԻՆի Փարիզի Մասնաճիւղին երկրորդ գրական դասը՝ 3 Նոյեմբեր, Շորեքչաբթի երեկոյ ժամը 8.30ին: Նկատի ունենալ այս թուականը: Մանրամասնութիւնները յաջորդով:

Ֆր. Կ. ԽԱՉԻ ՄԱՐՍԷՅԼԻ ՄԱՍՆԱՃԻՒՂԻՆ ՏԱՐԵԿԱՆ ՄԵԾ ՊԱՐԱՀԱՆԴԷՄԸ

ԴԵԿՏ 18ԻՆ, ԿԻՐԱԿԻ ԵՐԵԿՈՅ ՔՈԼԻԶԷԻ ՍՐԱՀԻՆ ՄԷՋ

Եր Լանգրուի չյաչտաճեալ

ՓԱՐԻԶԻ ՀԱՅ ԵՐԻՏԱՍԱՐԴԱՑ ՄԻՈՒԹԻՒՆ

Յաւաչիկայ դասախօսութիւնը տեղի կ'ունենայ 27 Հոկտեմբեր, Հինգշաբթի իրիկուն ժամը հինգ 21ին, Միութեան կեդրոնատեղին 8 Ռիւ Պօսթէէ, Փարիզ: կը դասախօսէ Պ. Վ. ԻՇԽԱՆԵԱՆ, նիւթ՝ «Գաղութահայ հրիտասարդական շարժումը»:

Հրապարակային բանախօսութիւններ

Կազմակերպուած Հայկական Բարեգործական Ընդհ. Միութեան տեղական յանձնաժողովներու կողմէ, նախագահութեամբ Հ. Բ. Ը. Միութեան Եւրոպայի կեդր. Յանձնաժողովի փոխատեղապետ Պ. ՄԱՏԹԷՈՍ ՆԱԼՊԱՆՏԵԱՆի:

ՄԱՐՍԷՅԼ.— 25 հոկտ. երեքշաբթի երեկոյ ժամը 9ին *Քօլիզէի* սրահին մէջ:

ՎԱԼԱՆՍ.— 26 հոկտ. չորեքշաբթի երեկոյ ժամը 9ին հայկական սրահին մէջ:

ԼԻՈՆ.— 27 հոկտ. հինգշաբթի երեկոյ ժամը 9ին, Բարեգործականի սրահին մէջ:

Այս վայրերուն մէջ կը բանախօսէ գրագէտ-հրապարակագիր եւ Հ. Բ. Ը. Միութեան ընդհ. ժողովի Ամերիկայի պատուիրակ Պ. ՎԱՀԱՆ ՔԻՒՐՔՃԵԱՆ:

Ֆր. Կ. Խաչի 1939ի Օրացոյցը

Հրապարակ եւս արդին խնամուած եւ ճոխ բովանդակութեամբ

ԼՍՄԻՒԱԾՆԱՑ ՄԵԾԱԴԻՐ ԵՒ ԳԵՂԵՑԻԿ ՆԿԱՐՈՎ

ինչպէս եւ 50ի չափ գանազան նկարներ ծանօթ դէմքերու, վայրերու եւ Կ. Խաչի գործունէութեան, վերջին կայանին եւ այլն:

Օրացոյցը որ պէրքի ձեւով կազմուած է եւ կրնայ նոյնութեամբ պահպանել ունի առանձին բաժիններ ժամանակագրական, ազգագրական, պատմական ու աչխարհագրական ծանօթութիւններու: Ամէն հայ կնոջ անհրաժեչտ առանձին նիւթերու բաժին մը եւս գտնուորուած է հոն, ինչպէս եւ գրական կտորներ, Հ. Կ. Խաչի համառօտ պատմութիւնը եւ գանազան ուրիչ պիտանի գիտելիքներ:

ԳԻՆԸ 6 ՖՐԱՆՔ

Փնտռել բոլոր Մասնաճիւղերու մօտ, ինչպէս եւ Շրջանային Վարչութենէն, 6 Rue d'Alsace, Asnières (Seine)

ԼՈՑԻ ՏԵՍԱՒ

1939 "ՅՈՅՍՄԱԼԱՐՏ ՕՐԱՑՈՑՑ,,

Ժ. ՏԱՐԻ

ՀՐԱՏԱՐԱԿՈՒԹԻՒՆ Հ. Բ. Ը. ՊԱՏԱՆԵԿԱՆ ՄԻՈՒԹԵԱՆ, ՄԱՐՍԷՅԼ

Դիմել՝ ընդհանուր գործակալ՝ Կայծակ Ճարայեանի,
Monsieur Gaïzak Djarayan, 5, Rue de l'Eclipse, Marseille, France:

Գինն է՝ Մարսէյլ 5 ֆրանք Ֆրանսա, Սուրիա եւ գաղութներ 5.50 ֆր., արտասահման՝ 6 ֆրանք:

ՏԻԿՆՈՆՑԻՔ, ՕՐԻՈՐԴՆԵՐ ԵՒ ՊԱՐՈՆՆԵՐ

ՕԳՏԻԵՑԷՔ ԲԱՑԱՌԻԿ ԱՌԻԹԷՆ

ՁԵՒԱԳԻՏՈՒԹԵԱՆ ԳԻՇԵՐԱՅԻՆ ԴԱՍԸՆԹԱՑՔՆԵՐ

Հոկտեմբեր 20էն սկսեալ ՏԻԿԻՆ ՎԱՐԴԱՆԵԱՆ (մասնագէտ ձեւագիտութեան), պիտի ունենայ Պանեէօ-Բաշանի, Իսիի եւ Ալֆորվիլի մէջ ձեւագիտութեան դիշերային դասընթացքներ, շաբաթը մէկ անգամ, ժամը 8էն 11, հայ ակումբներու մէջ, գիւրութիւն տալու համար անոնց որ ցերեկները կ'աշխատին: Պիտի սորվեցնէ վեց ամսուան մէջ, անոնց որ կ'աշխատին եւ կը հետեւին կանոնաւորապէս: Հետեւողները պիտի սորվին կատարեալ ձեւել (coupe parfaite) ամենավերջին մեթոտով եւ պիտի ստանան իրենց վկայականը: Մանրամասնութեանց համար փափաքողները գիմեն՝ 12 Rue Saint Sulpice, (4րդ յարկ) Տիկին Վարդանեանի, Paris(6). Մէթրօ Օտէօն:

Fourrures de St. Bernard

ՀԱՅԿՈՒՀԻ ԿԻՒԼՊՕԼԵԱՆ

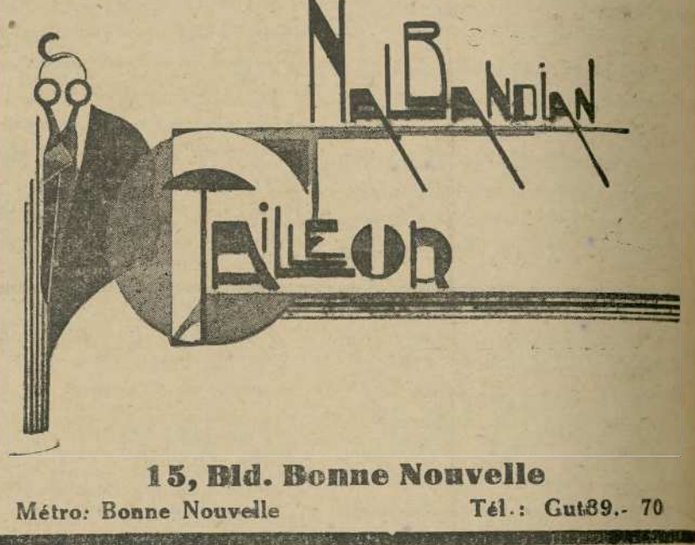
Միակ վստահելի տունը ուր պիտի գտնէք տոկուն ապրանքներ՝ զեղչեալ գիներով: Ուրնար արժանիքներ, իրական մորթեր, փէթուաններ, սկուններ, օձիքներ, գաբեր, վերարկուներ եւայլն:

Կը չինենք չափու վրայ մանթօներ՝ գանազան տեսակ մուշտակներէ, վերջին նորաձեւութիւններով:

Կը ստանձնենք մուշտակներու նորոգութիւնը, ձեւափոխութիւնը, ներկելը եւ թանաժը: Մուշտակները կը մաքրենք ձրի, կիրակի օրերը բաց է մինչեւ կէս օր:

24, Rue Affre կամ 8, Rue Cavé — PARIS. 18e
Մասնաճիւղ՝ 2, Rue de la Charbonnière —
Մէթրօ՝ La Chapelle — Barbès Roch. Tél. Montmartre 69-70

Hommes **Dames**

15, Bld. Bonne Nouvelle
Métro: Bonne Nouvelle Tél.: Gut89.- 70

ՀԱԳՈՒՍՏԵՂԷնի ԵՒ ՈՒՏԵՍՏԵՂԷնի ԿԱՊՈՑՆԵՐ ՌՈՒՍԱՍՏԱՆ ՂՐԿԵԼՈՒ ՀԱՄԱՐ

Ունինք մեծ մթերք ֆրանսական, անգլիական եւ չեխոսլովաք կերպասներու: Փափաքողները կրնան զրկել իրենց գործ ապրանքները: Ընտէրվուտ եւ Ռոյալ գրի մեքենաներ: Կը գնենք ուկը: Ծախենք օտար դրամներ: Կը ստանձնենք ապրանքներու emballago եւ ապահովագրութիւն: Փոխադրութիւն ամէն տեսակ ապրանքներու եւ պահածներու:

Գիմել՝ American Lloyd, Paris (9). 7 rue Auber
Tél. Opéra 67-77

Բացուած է ՌԱՖՖԻ ճաշարանի աշխատասիրի նուագի շրջանը

Ամէն երեկոյ ժամը 7էն մինչեւ կէս գիշեր հայ ընտիր նուագածուներու՝ էէմանչիատ ՅՈՎՀԱՆՆԷՍ եւ ուտի ՀԱՅԿ կողմէ:

ՌԱՖՖԻ ճաշարանը յայտնի է բոլորին հայկական եւ եւրոպական իր հարուստ ճաշացուցակով եւ իր հանրածանօթ կովկասեան չաչլիկով:

Տէր եւ տնօրէն Մ. Գ. ՄԻՐԻՃԱՆԵԱՆ

8 Rue de Maubeuge, Paris (9e), Metro: Cadet, Le Peletier et N. D. de Lorette

"ՇԻՐԱԿ"

Աւետելքի միակ իսկական օղին է: Անզուգական, Անմրցելի, Անհարդախօս: Առաջնակարգ զօրացուցիչ ախորժակբեր, պատրաստուած զուտ չամիչի ջրով: Հայ աւանդական սեղանին չքնաղ

ՐԱՓԸ ՏԻՒԶ

Զուտ խաղողէ քաղուած եւ անխտրով պատրաստուած հայկական օղին է: ՐԱՓԸ ՏԻՒԶ, Զգուշութեամբ արուեստական օղիներէ որ ձեր ստամոքսը կ'այրէ եւ գիչերները չուր կը խմցնէ եւ կը վնասէ ձեր առողջութիւնը: Խմեցէք միայն ՐԱՓԸ ՏԻՒԶը որուն անուշ համը, կազդուրիչ եւ ախորժաբեր ըլլալը ճաշակողները ընտանեցուած է:

Dalakupeian 8 Rue Suffren, Marseille. Dépôt: 7 Rue de la Paix, Marseille. Tél. Dragon 70—89.

Le Gérant : H. STEPHAN
17, Rue Damesme, PARIS (13e) A. DER (AGOPIAN)

ՅԱՌԱՋ

ՕՐԱԹԵՐԹ, ԱԶԳԱՑԻՆ, ՔԱՂԱՔԱԿԱՆ, ՖՐԵՆՁԱՆ

LE PREMIER QUOTIDIEN ARMENIEN EN EUROPE

HARATCH

(Fondé en 1925) :-: R. C. Seine 276.286

Directeur et Propriétaire : SCH. MISSAKIAN
Rédaction et Administration
ԽՄԲԱԳՐՈՒԹԻՒՆ ԵՒ ՎԱՐՉՈՒԹԻՒՆ
17, Rue Damesme, PARIS (13e)

Téléphone : Glacière 15 - 70
Chèque Postal Paris 1678 - 63
(ՀԵՌԱԽՕՍԵԿԻ ՀԱՄԱՐ՝ Métro : TOLBIAC)

ԲԱԺԱՆՈՐԴԱԳՐՈՒԹԵԱՆ ՊԱՅՄԱՆՆԵՐ — ՏԱՐԵԿԱՆ ՎՃՑԱՄՍԵԱՑ ԵՒԱՄՍԵԱՑ

Ֆրանսա եւ Գաղութներ	150 ֆրանք	75 ֆրանք	40 ֆր.
Եգիպտոս եւ Իտալիա	265 ֆրանք	140 ֆրանք	
Ուրիշ երկիրներ	285 ֆրանք	150 ֆրանք	

ՉՈՐԵՔՇԱԲԹԻ
26
ՀՈԿՏԵՄԲԵՐ
MERCREDI
26 Octobre
1938

ԺԴ ՏԱՐԻ — 14e Année No. 3870

Խմբագիր՝ ՇԱՒԱՐՇ ՄԻՍԱՔԵԱՆ

ԳԻՆ 50 ՍԱՆԹԻՄ

ԵՐԿՕՐ ԽՕՍՔ

ԻՐԻ ՇՐՋԱՆԸ ԿԸ ՀԱՍՆԻ...

— oo —

Ամէն ժողովուրդ զօրանոց կ'առաջնորդէ իր արու զաւակները, երբ անոնք դարձած կ'ըլլան 18 - 20 - 21 – 22 տարեկան, համաձայն մինչավայրի պայմաններուն :

Կան ժողովուրդներ ալ որ սեփական պետութիւն չունին, բայց նոյնպէս զինուոր կուտան տիրապետող իշխանութեան :

Այս պարտականութիւնը չի վերջնաւոր միայն գործօն ծառայութեամբ : Կան պահեստները, քաղաքապահները, երկրապահ – ները : Սովորական ժամանակներու մէջ, զինուորութեան շրջանը կը հասնի համագումար 10 – 12 տարի, տեղ - տեղ ալ աւելի :

Այս ծանօթութիւնները քիչ մը նախապատերազմեան են :

Այսօր բոլորովին փոխուած է զինուորագրութեան եղանակն ալ, շատ մը երկիրներու մէջ : Հաստատուած է «զինուորեալ ազգ»ի դրութիւն մը, որ կ'ընդգրկէ 18էն մինչեւ 55 տարեկանը (Իտալիա) : Մարտական կրթութիւն կը տրուի մինչեւ անգամ տարբեր – կան դպրոցներու մէջ, սկսելով 6–8 տարեկանէն, եւ տրամադրե – լով փայտէ հրացաններ :

Երկու տեսակ դիկտատուրաները, բոլշեւիկեանն ու ֆաշական – նը, իրարու հետ մրցումի եւած են այս ճակատին վրայ, եւ դժ – ուար է ըսել թէ ո՛րը կրցաւ կոտրել կամ պիտի կոտրէ մրցանիշը :

Ընդհանուր վերիվայրումէն ազդուեցան ուրիշ երկիրներ ալ, յետ թէ փոքր, առանց կարգուսարքի խորութեան :

Այս երկիրն անգամ, ուր ազատութեան գաղափարը աւանդու – թիւն մը դարձած է, օրուան վարիչները հարկադրուեցան հաստա – տել զինուորեալ ազգի օրէնք :

Ուրեմն, բոլոր ժողովուրդներու երիտասարդ, կենսունակ, պիտանի տարիները պարտաւորիչ ծառայութեան շրջան մը կը բո – լորեն, յանուն հայրենիքի պաշտպանութեան :

Երբ շրջանը հասնի եւ զօրակոչը հնչէ, օրուան իշխանութիւնը չի հարցներ.— Հաւատքով ի՞նչ ես, ո՞ր հոսանքին կամ դասակար – գին կը պատկանիս : Համազգեստ մը կ'անցընէ կռնակդ եւ կը յանձ – նէ տասնապետի մը : Մնացեալը մէկքնարար կը սորվիս, համա – ձայն մատուր կամ փիզիքական ընդունակութեանդ :

Մենք ալ ժողովուրդ մըն ենք, բազմաթիւ մասերու բաժ – նուած : Գլխաւոր մասը ամփոփուած է սահմանափակ հայրենիքի մը մէջ, մնացեալը կը յածի աշխարհի բոլոր ափերուն վրայ :

Այնտեղ, հայրենիքին մէջ, երիտասարդները կը կատարեն ի – րենց զինուորութիւնը, ինչպէս ամբողջ Ս. Միութեան մէջ : Այ – դին, Հայկական Սրտասահմանի մէջ, զանազան երկիրներ դեռ նոր սկսան զինուոր առնել հայրենազուրկները· ամէնէն վերջը՝ այս երկիրը : Եւ ընդհանրապէս կ'առնեն բուն զինուորցուները,— 20 - 22 տարեկան : Մեծամասնութիւնը ազատ է բոլոր երկիրներուն մէջ, իր անձնական գործերով զբաղելու համար, ինչպէս ամէն քաղաքացի :

Ինչո՞ւ զրի առինք այս տարբերական դիտելիքները :

Պարզապէս նոր հարց մը ուղղելու համար տարագիր երիտա – սարդութեան այն մասին որ ոչ կուսակցութեան մը կ'անդամակ – ցի, ոչ այս կամ այն միութեան, ոչ ալ կը խանդավառուի հանրա – յին ծառայութեան որ եւ է երեւոյթէ :

Եթէ այս երիտասարդութիւնը — եւ պատկառելի զանգուած մը կը կազմէ այս դասը – տարիքը անցուցած չըլլար, զինուորու – թեան պիտի կանչուէր առ նուազն երկու տարի, իր հայրենիքին մէջ կամ այլուր :

Անշուշտ բոլորն ալ ընդունակ չեն զինուորութեան, բայց օ – րէնքը այդ պարագան ալ նախատեսած ըլլալով, իւրաքանչիւրին կը սահմանէ յարմար գործը :

Եւ ահաւասիկ հարցումը.— պետական պաշտպանութեան ինդիր չունինք, բայց ունինք ինքնապաշտպանութեան հոգ մը, մանաւանդ հեռու ըլլալով մեր հայրենիքէն :

Ամէն ուր որ ինկած ենք, միջավայրը, պարագաները, օրէնք – ները, քաղաքական եւ ընկերային ճնշումները կը սպառնան կազ – մալուծել, փոշիացնել մեզ : Սոխպուած ենք հարիւր ճիգ թափել, 20 – 25, նոյնիսկ աւելի պակաս սրդիւնք ստանալու համար : Ոչ միայն մեր ճակատագրին բարելաւումը, այլ մեր գոյութիւնն իսկ ամէն մէկէս կը պահանջէ ինքնաբերաբար, դիտակցօրէն առանձ – նել որ եւ է ծառայութիւն :

Այդ ծառայութիւնը պիտի կատարէ՞ինք, եթէ արտաքին ուժ մը պարտադրէր մեզի :

Պատասխանը երկու տեսակ չի կրնար ըլլալ :

Հիմա դուք արամաբանեցէք.— երբ օտարէն բռնադատուելով կը կատարես ծառայութիւն մը որ չատ հեռուոր կամ անուղղակի կապեր միայն ունի քու ճակատագրիդ հետ, ինչո՞ւ կը մեծես միայն, — այն որ կը բխի սա ցեղական բազմութեանդ կացութե – նէն :

Դէպի զօրանոց քալած առեն, կը զգաս թէ մարակ մը կախ – ուած է գլխուդ վերեւ, տեսանելի կամ անտեսանելի :

Իսկ երբ ազատ ես, եւ «հայկական իրականութեան» ամբողջ ողբերգութիւնը կը տեսնես աչօք բացօք, ինչո՞ւ պարտաճանաչու – թեան եւ պատասխանատուութեան դիտակցութիւնն ալ մարակի մը պէս պիտի չկրնայ կատարել քեզի համար, խարազանելով քու երիտասարդական յաւակնութիւններդ :

Հաւատքդ չեն հարցներ, զօրանոց գացած առեն : Այս պար – տականութեան առթիւ ալ, հաւատա ինչ բանի որ կ'ուզես : Բայց, բարեհաճէ յորձանքին խառնուիլ եւ գործել : Ծառայել :

Ատանց այս տարբերական պարտաճանաչութեան, ամէն բանէ առաջ դաւաճանած կ'ըլլաս երիտասարդի կոչումիդ, ուր որ ալ պանուիս :

Շ.

ՎԵՐՋԻՆ ԺԱՄ

ՖՐԱՆՍԱՅԻ ՆԵՐՔԻՆ ՀՈԳԵՐԸ

— oo —

Օդային ապատագիտութիւնը եւ ուրիշ խնդիրներ

Այսօր, չորեքշաբթի, կը բացուի արմատական կուսակցու – թեան համագումարը՝ Մարսէյլի մէջ : Ժողովին պիտի մասնակցի նաեւ վարչապետը, իբրեւ նախագահ կուսակցութեան : Այս առթիւ պիտի պարզուի ոչ միայն դահլիճին նոր ծրագիրը, այլեւ վերա – կազմութեան եղանակը :

Ինչպէս բացատրած ենք, նոր ծրագրին գլխաւոր կէտերէն մէ – կը պիտի ըլլայ հաւասարակշռել ելեւմուտքը եւ զարկ տալ օդանա – ւային արտադրութեան : Օդանաւային հաստատութեանց բանուոր – ներն ու մասնագէտները արդէն ընդունած են չարաթական 45 ժամուան կանոնը :

Իրազեկները կը պնդեն թէ Պ. Տալատիէ ապատագիտութեանց նախարարութիւն մը պիտի հաստատէ, զայն յանձնելով Պ. Ռաուլ Տոթըրի, երկաթուղիներու նախորդ վերատեսուչը որ խոկ եւ խոկ մասնագէտ մըն է եւ անկուսակցական : Ուրիշ լուրի մը համաձայն, Պ. Տալատիէ կը խորհի ազդ· պաշտպանութեան նախարարութիւ – նը յանձնել զօրավարի մը, ինչ որ յանդգնութիւն մը կը համար – ուի, որովհետեւ այս երկրին մէջ յարմար չեն դատեր զինուորա – կանի մը յանձնել բանակը : Եթէ այս փոփոխութիւնը կատարուի, այն առենՊ. Տալատիէ լայն ժամանակ պիտի ունենայ ամբողջովին քաղաքական գործերու նուիրուելու եւ զօրաւոր կառավարութիւն մը կազմելու մինչեւ 1940 :

**** Նախկին նախարար Պ. Քայէօ, անդամ ծերակոյտի, ճառ մը խօսելով յորդորեց վերջ տալ դասակարգային պայքարներուն, փրկելու համար երկիրը : «Հասած է ժամը որ Ֆրանսա ոտքի կանգ – նի միացեալ ճակատով, բոլոր դասակարգերու գործակցութեամբ, — բանուոր դասակարգը՝ առաջնորդուած Ֆրանսայիներէ, ոչ թէ իր հրամանները առանալով արտասահմանէն· գիւղացիները՝ միշտ պատրաստ զոհողութեան, միջին դասը՝ որ ողնայարն է ժողովր – դապետութեան, եւ գործատէրերը : Կառավարութեան կը մնայ բանալ ճամբան :*

Վարչապետին նոր տագնապները

— oo —

Պ. Տալատիէ առջի օր մէկուկէս ժամ տեսակցեցաւ Թունդ ա – ջակոմեան կուսակցութեան վարիչին՝ Պ. Լուի Մառէնի հետ, ո – րուն խմբակցութիւնը ինը աթոռ կորզած էր արմատականներէն, կիրակի օր, ծերակուտական ընտրութեանց առթիւ : Նոյն օրը տես – նուած էր նաեւ կեդրոնի խմբակցութեան վարիչին՝ Պ. Փօլ Ռէյնո – յի հետ (դատական նախարար), պարզելով իր տնտեսական եւ էլ – մատական ծրագրին գլխաւոր դիծերը, ինչպէս եւ միահեծան պե – տութեանց հետ մերձեցում հաստատելու տրամադրութիւնը : Անցեալ շաբթու ալ վարչապետը խորհրդակցած էր Պ. Լէոն Պլումի եւ ուրիշներու հետ :

Վարչապետը Մարսէյլ կ'երթայ այս դիշեր, արմատական հա – մագումարին բացման առթիւ : Ինք եւ արտաքին նախարարը՝ Պ. Ժոռժ Պոնէ, որ նոյնպէս արմատական է, պիտի պաշտպանեն Միւ – նիխի համաձայնութիւնը, ինչպէս եւ Գերմանիոյ, Իտալիոյ եւ Թերեւս ազգայնական Սպանիոյ հետ մերձեցում հաստատելու տե – սակէտը :

Արմատական համագումարին ընթացքէն կախում ունի նաեւ ժողովրդական ճակատին բախտը : Շատ մը դատատական մասնա – ճիւղեր հակառակ են համագործակցութեան :

Հունգարիա նոր պահանջներ կ'առաջարկէ Չեխոսլովաքիոյ

— oo —

Հունգարական կառավարութիւնը հետեւեալ պայմանները ա – ռաջարկեց Չեխոսլովաքիոյ, իբրեւ պատասխան անոր վերջին ծա – նուցագրին .—

1. Հունգարական զօրքը կը գրաւէ անվիճելի հողամասերը, ո – րոշ պայմանաժամի մը մէջ :

2. Հանրաքուէ կը կատարուի վիճելի չրջաններուն մէջ, բացի Պրաթիսլավայէն որու մասին առանձին բանակցութիւններ պիտի կատարուին : Հանրաքուէն պէտք է վերջանայ 1938 նոյեմբեր 30 – ին : Չեխական զօրքը պէտք է այդ չրջաններէն քաշուի նոյեմբեր 1էն առաջ, միջազգային զօրամասի մը յանձնելով զայն :

3. Հունգարիա նոր Չեխոսլովաքիոյ սահմանները կրնայ երաշ – խաւորել միայն այն առեն երբ անոր բազկացուցիչ ազգերը, մաս – նաւորապէս Ռութէնները իրենց ճակատագիրը որոշեն ժողովրդա – կան քուէարկութեամբ :

4. Եթէ Չեխոսլովաքիա չընդունի այս պայմանները, Հուն – գարիա կ'առաջարկէ իրաւարարութիւն կատարել բոլոր վիճելի չրջաններուն մէջ, Իտալիոյ եւ Գերմանիոյ միջոցաւ՝ արեւմտեան մասին համար, եւ Գերմանիոյ եւ Լեհաստանի միջոցաւ՝ արեւել – եան մասին համար :

— oo —

700 ՓԱԽՍՏԱԿԱՆՆԵՐ մնացած ըլլալով անտէր հողի մը վր – րայ, Գերմանիոյ եւ Չեխոսլովաքիոյ նոր սահմաններուն միջեւ, ա – նօթութենէն մեռնելու դատապարտուած են : Մէկը թենդեցած է տատապանքէն : Երկու երկիրներն ալ չեն ուզեր ներս առնել զա – նոնք :

ՀԱԿԱԲՈԼՇԵՒԻԿԵԱՆ պայքարը կը տատակնայ Զուիցերիոյ մէջ : Այժմ ալ սկսած են չարժանկարներ ներկայացնել, պարզելով բոլշեւիկեան յեղափոխութեան չարիքները զանազան երկիրներու մէջ :

ՕՐԸ ՕՐԻՆ

ԽՈՐՀՐԴԱՒՈՐ ԱՆՑՔԵՐ
ԽՈՐՀՐԴԱՑԻՆ ԵՐԿՐԻՆ ՄԷՋ

Խորհրդաւոր անցքեր տեղի կ'ունե – նան խորհրդային երկրին մէջ :

« Զտում »ը կը շարունակուի նախ – կին թափով : Մարդիկ կը իշուին ահ – ռորավայրերը՝ տաժանելի, տմարդի վահով մահանալու, կը թխմուին բան – տերու մէջ՝ ողջ դուրս չգալու, կը գի – դակահարուին առանց դատի - դա – տաստանի :

Եւ երկրին բովանդակ մտաւոր ղե – կավարութիւնը կը բնաջնջուի յարա – տեւ, կանխամտածուած ոճրային ծր – րագրով մը :

Դժգոհութեան փոքր արտայայտու – թիւն մը, անշուշտ ծամածռում մը, շլինու կասկած մը բաւական են, որ երէկուան իշխանաւորը կամ ամենա – զօր չեկիստը յանկարծ շնորհազըր – կուին, շղթայի զարնուին կամ գնդա – կի բռնուին :

— Մի՛ մտածեր, կը հրամայէ « Ա – բեւ - Առաջնորդը» :— Մի՛ խօսիր : ե – ր է քեզնէ պիտի բանաս, խօսէդ պէտ է ըլլայ իմ փառաբանութիւնը միայն :

Եւ աշխարհի մէկ վեցերորդը, կաթ – ընկեր մանուկներէն մինչեւ մէկ ոտքը գերեզման հասած ծերուկը, ա – մէնքը, ամէնքը կը փառաբանեն մե՛ծ Սթալինը խլացուցիչ, կեղծաւոր, Աստուած ու պատիւ ուրացող օրհներ – գով մը, որ գարշելի է նոյնիսկ իր ողբերգականութեան մէջ :

Ահա՛ ամիսներէ ի վեր կը լսուի, որ Ծայր· Առաջնորդ Արեւելքի կարմիր բանակներու միահեծան տէրը՝ Պուլխէր շնորհա – գրկուած է կամ քանտարկուած, կամ գնդակահարուած : Ահա՛ նոր եղերա – կատակերգութիւն մը բեմադրելու պատրաստութիւնները կը տեսնեն Մոսկուայի մէջ՝ իբր թէ դատելու ա – ռնուիֆ, որ փրանճիեխորհրդային դա – շինիքին ջատագովներն են : Եւ որովհե – տեւ «Ֆրանսա դաւաճանած է Միւնիխի մէջ» կամ որովհետեւ թերեւս Սթալին կ'որոճայ նակատ փոխել եւ հիթլերա – կան Գերմանիոյ մերձենալու փորձ մը կատարել, ահա՛ բեմը կը յարդարեն նոր սպանդի համար : Նոյնիսկ զրոյց – ներ կան թէ հազարաւորներու արիւնը խմող անկուշտ անյագութիւն Եժովը, իր կարգին, շնորհազրկուած կամ բան – ատարկուած է եւ կամ թոյն առած է անճնազան ըլլալու համար :

Եւ նոր սպանդին զոհերը ճշդուած են արդէն : Շատով պիտի լսենք, որ Զինովիեվ - Թրոխաչեւսքիներու դառն ճակատագրին ենթարկուած են հան – րային կրթութեան նախկին գործա – վար Պուպնով, գործավարներու խոր – հուրդի նախկին փոխ - նախագահ վալերիէն, 1937ի Փարիզի ցուցահան – դէսի խորհրդային տաղաւարի վարիչ Իվան Եւն· : Մարաջախտ Պուլխերի բախտակից են արտաքին գործերու դիւանագետաց պետ Բարկով, Ծայր· Ա – րեւելքի գործերու վարիչ Վայնպէրգ, Լէնինկրատի շրջանի ընդհանուր դա – տախազ չեկիստ Փոզէրն, ներքին գոր – ծավարի օգնականներէն Եուէոլսոֆ, կրթական գործավար Տուրգին եւ ու – րիշներ : Խնայած չեն մինչեւ անգամ նշանաւոր Օթօ Շմիտին, որ կազմա – կերպեց հոչակաւոր ուղեւորութիւ – նը դէպի հիւսիսային բեւեռ :

Խորհրդաւոր ու մութ դէպքերու դասական երկրին մէջ, որ Ռուսաս – տան կը կոչուի, ոճրային անցքեր տե – ղի կ'ունենան : Մահացողներու տան – ջուղներու, բանտերու նկուղներու մէջ կեղեքուողներու ողբ-աղաղակնե – րուն ամէնէն հեռաւոր, նկուն մէկ ար – ձագանգն է որ կը հասնի մեր ականջին : Գնդակներու որոտին մէկ նուաղկուն շշունչն է միայն, որ կը լսուի արտաքին աշխարհին մէջ :

Ի՞նչ կ'անցնի կը դառնայ մե՛ր հայ – րենիքին մէջ, որ այս խորհրդային երկրի խորհրդաւոր «դրախտ»ին մէկ մասնիկն է ···

Երանե՛ն պատասխանել անոնք, որ այս «խորհրդաւոր» դրախտին փառքը կը յանկերգեն ամէն օր···:

Ի՞նչ կը բանին Հայաստանի մէջ···

Ա.ՍԱՏՈՒՐ

ԿԸ ՀԱՍՏԱՏՈՒԻ ՄԱՐԱՋԱԽՏ ՊԼՈՒԽԵՐԻ ԶԵՐԲԱԿԱԼՈՒԹԻՒՆԸ

— oo —

Մոսկուայէն Վարչապետի թերթերուն հաղորդուած հեռագիր մը, որ խորհրդային դրաքննութեան ենթարկուած էր, կը հաստա – տէ թէ մարաջախտ Պլուխէր բանտարկուած է եւ ընդհ· դատախազ Վիշինսկի այժմ զբաղած է դատավարութեան դասաւորումով : Նոյն աղբիւրին համաձայն, ձերբակալուած են նաեւ երեք բարձ – րաստիճան պաշտօնատարներ.— Բարկով, ներքին գործավարու – թեան արարողապետը, Վայնպէրգ, ներքին գործավարութեան ա – րեւմտեան եւրոպայի պաշտօնատան վարիչը եւ Փոզէրն, պետա – կան փաստաբան եւ ազգական Պլուխէրի :

Մարաջախտ Պլուխէր, բուն անունով Կալէն, որուն անհետաց – ման մասին զրոյցներ կը չրջէին չեխական տագնապին սկիզբէն ի վեր, նշանաւոր հանդիպացաւ 1924ին, երբ Զինաստան ղրկուած էր, վերակազմելու համար բանակը : Այնտեղ մնաց երեք տարի եւ հերոսացաւ իր ներկայ անունով : Ցետոյ աւելի փայլեցաւ զինուո – րական ասպարէզին մէջ, զօրացնելով Ծայր· Արեւելքի խորհրդա – յին բանակը եւ ամրութիւնները : Իր արեւը խաւարեցաւ երեք ա – միս առաջ, ճափոնի հետ ծագած սահմանամերձին առթիւ, երբ դէպքերը կը հաստատէին թէ խորհրդային բանակը պիտի չկրնայ ետ մղել ճափոնցիները : Այնուհետեւ բարձր պաշտօնատարներ ղրկուեցան Ծայր· Արեւելք, քննութիւններ կատարելու համար :

**** Զրոյցի մը համաձայն, Զեկային ամենազօր վարիչը՝ Ե – ժով եւս բանտարկուած է· բայց վաւերական տեղեկութիւններ կը պակսին այս մասին : Նոյն աղբիւրին համաձայն, իր հաւանական յաջորդներն են Մալենքով, Սթալինի դիւանապետը, Միկոյեան, Եժովի երդուեալ թշնամին, Բերիա, Կովկասի երբեմնի փոխար – քան, եւ կամ Եուկովսքի :*

Ամէն պարագայի մէջ, ատոյգ է որ մաքրագործումները կը չա – րունակուին եւ նոր դատավարութիւններ պիտի սարքուին մօ – տերս :

Կազութիւնը Երուսաղէմի մէջ

— oo —

Կիրակի օր զինուորական իշխանութիւնը չորս ժամուան հա – մար վերցուց Երուսաղէմի հին քաղաքամասին պաշարումը, եւ բնակիչները նոր քաղաքը թափեցան Դամասկոսի եւ Եափայի դուռներէն : Այս առթիւ սրտառուչ տեսարաններ պարզուեցան, երբ իրարու հանդիպեցան ազգականներ որոնք չէին տեսնուած մէկ չաբաթէ ի վեր : Կառավարութիւնը 10000 հաց բաժնեց Կ. Ժաչի մի – ջոցաւ : Քրիստոնեայ - իսլամ արաբական կոմիտէն ալ ուսուիք

(Լուրերու շարունակութիւնը կարդալ Դ. Էջ)

ՀԱՅՐԻԿ ՍԱՐՅԱՆ

ՀԱՅՐԵՆԻՔԻ ՊԱՏԳԱՄԸ

Նկար. Բ. ՀԱՐՈՒԹՅՈՒՆԵԱՆ

Ֆիրսովին սիրելի էր Հայրենիքի պատգամը։ Ինչպես ամեն անգամ, երբ նա հանդիպում էր ինչ-որ նոր բանի, ինչ-որ նոր գաղափարի, նա ուզում էր ամեն ինչ իմանալ, ամեն ինչ հասկանալ։ Ֆիրսովին ոչ միայն ուզում էր, այլև կարող էր։ Նա ունակ էր ամեն ինչ հասկանալ, ամեն ինչ ընկալել։ Ֆիրսովի ուղեղը ինչ-որ առանձնահատուկ կազմություն ուներ։ Նա ամեն ինչ հասկանում էր, ամեն ինչ ընկալում էր, ամեն ինչ ներթափանցում էր։ Ֆիրսովի ուղեղը ինչ-որ հատուկ ընդունակություն ուներ։ Նա ամեն ինչ ընդունում էր, ամեն ինչ ներծծում էր։ Ֆիրսովի ուղեղը ինչ-որ հատուկ կարողություն ուներ։ Նա ամեն ինչ ներգաղթում էր, ամեն ինչ ներհոսում էր։ Ֆիրսովի ուղեղը ինչ-որ հատուկ ներհոսություն ուներ։ Նա ամեն ինչ ներհոսում էր, ամեն ինչ ներգաղթում էր։ Ֆիրսովի ուղեղը ինչ-որ հատուկ ներգաղթություն ուներ։ Նա ամեն ինչ ներծծում էր, ամեն ինչ ներթափանցում էր։ Ֆիրսովի ուղեղը ինչ-որ հատուկ ներթափանցություն ուներ։ Նա ամեն ինչ ընդունում էր, ամեն ինչ ընկալում էր։ Ֆիրսովի ուղեղը ինչ-որ հատուկ ընկալություն ուներ։ Նա ամեն ինչ հասկանում էր, ամեն ինչ ընդունում էր։ Ֆիրսովի ուղեղը ինչ-որ հատուկ ընդունություն ուներ։ Նա ամեն ինչ հասկանում էր, ամեն ինչ ընդունում էր։ Ֆիրսովի ուղեղը ինչ-որ հատուկ հասկան

ՀԱՅԿԱԿԱՆ ՀԱՐՑ

ՀԱՅԿԱԿԱՆ ՀԱՐՑ

Հայկական հարցը (Թուրքերէն տեսակէտէ) իր ներկայ ձեւով ծնունդ առաւ 1878ի Սան Սթեֆանոյի դաշնագրութենէն ետք։ Ան ինքնին ծնունդ մըն էր Ռուսիոյ եւ Թուրքիոյ միջեւ տեղի ունեցած պատերազմին։ Ռուսիա, որ Թուրքիոյ դէմ կռուելու համար Հայաստանի ամբողջ ուժերը կազմակերպած էր, ստիպուած էր զանոնք ետ կանչել, երբ Պեռլինի դաշնագրութեան ժամանակ Անգլիա եւ Աւստրօ-Հունգարիա ընդդիմացան Ռուսիոյ՝ Հայաստանի մէջ ինքնավարութիւն մը հաստատելու գաղափարին։ Ռուսիա ստիպուեցաւ ետ քաշուիլ, եւ Հայաստան մնաց Թուրքիոյ տիրապետութեան տակ։

Հայկական հարցը ծնունդ առաւ Պեռլինի դաշնագրութեան 61րդ յօդուածով։ Ան կը պարտաւորեցնէ Թուրքիան՝ Հայաստանի մէջ անհրաժեշտ բարենորոգումներ կատարելու։ Այդ յօդուածը կը յանձնարարէ նաեւ Եւրոպական պետութիւններուն՝ հսկել այդ բարենորոգումներուն կատարման։

Հայկական հարցը ծնունդ առաւ Պեռլինի դաշնագրութեան 61րդ յօդուածով։ Ան կը պարտաւորեցնէ Թուրքիան՝ Հայաստանի մէջ անհրաժեշտ բարենորոգումներ կատարելու։ Այդ յօդուածը կը յանձնարարէ նաեւ Եւրոպական պետութիւններուն՝ հսկել այդ բարենորոգումներուն կատարման։

Հայկական հարցը ծնունդ առաւ Պեռլինի դաշնագրութեան 61րդ յօդուածով։ Ան կը պարտաւորեցնէ Թուրքիան՝ Հայաստանի մէջ անհրաժեշտ բարենորոգումներ կատարելու։ Այդ յօդուածը կը յանձնարարէ նաեւ Եւրոպական պետութիւններուն՝ հսկել այդ բարենորոգումներուն կատարման։

Հայկական հարցը ծնունդ առաւ Պեռլինի դաշնագրութեան 61րդ յօդուածով։ Ան կը պարտաւորեցնէ Թուրքիան՝ Հայաստանի մէջ անհրաժեշտ բարենորոգումներ կատարելու։ Այդ յօդուածը կը յանձնարարէ նաեւ Եւրոպական պետութիւններուն՝ հսկել այդ բարենորոգումներուն կատարման։

Հայկական հարցը ծնունդ առաւ Պեռլինի դաշնագրութեան 61րդ յօդուածով։ Ան կը պարտաւորեցնէ Թուրքիան՝ Հայաստանի մէջ անհրաժեշտ բարենորոգումներ կատարելու։ Այդ յօդուածը կը յանձնարարէ նաեւ Եւրոպական պետութիւններուն՝ հսկել այդ բարենորոգումներուն կատարման։

բաժնեց երեք տարբեր կեդրոններէ: Բոլոր խանութները բացուեցան, եւ անդլիացի զինուորները նորոգեցին հեռագրական եւ ելեկտրական գիծերը:

Քաղաքին պաշարման առեն, անգլիացի զինուորները խուզարկած են բոլոր տուները, զատ զատ զբոսնելով իւրաքանչիւրը: Եթէ պատասխան չտրուէր քանի մը վայրկեանէն, դուռը խորտակելով ներս կը մանէին եւ կը խուզարկէին: Գործողութենէն վեր կ

ՅԱՌԱՋ

ՕՐԱԹԵՐԹ, ԱԶԳԱՅԻՆ, ՔԱՂԱՔԱԿԱՆ, ԳՐԱԿԱՆ

LE PREMIER QUOTIDIEN ARMENIEN EN EUROPE

HARATCH

(Fondé en 1925) :-: R. C. Seine 276.286

Directeur et Propriétaire : SCH. MISSAKIAN
Rédaction et Administration
ԽՄԲԱԳՐՈՒԹԻՒՆ ԵՒ ՎԱՐՉՈՒԹԻՒՆ
17, Rue Damesme, PARIS (13e)

Téléphone : Glacière 15 - 76
Chèque Postal Paris 1678 - 63
(ԵՐԹԵՒԵԿԻ ՀԱՄԱՐ՝ Métro : TOLBIAC)

ԲԱԺԱՆՈՐԴԱԳՐՈՒԹԵԱՆ ՊԱՅՄԱՆՆԵՐ.—

	ՏԱՐԵԿԱՆ ՎՃԱՐԱՄՍԵԱՑ	ԵՒԱՄՍԵԱՑ	
Ֆրանսա եւ Գաղութներ	150 ֆրանք	75 ֆրանք	40 ֆր.
Անգլիա եւ Իտալիա	265 ֆրանք	140 ֆրանք	
Ուրիշ երկիրներ	215 ֆրանք	110 ֆրանք	

ՀԻՆԳՇԱԲԹԻ
27
ՀՈԿՏԵՄԲԵՐ
JEUDI
27 Octobre
1938

ԺԴ ՏԱՐԻ — 14e Année No. 3871

Խմբագիր՝ ՇԱՒԱՐՇ ՄԻՍԱՔԵԱՆ

ԳԻՆ 50 ՍԱՆԹԻՄ

ԵՐԿՈՒ ԽՕՍՔ

ՂՍՏՈՍՏՈՒՆ ԻՒ ՅԱՐԱՓՈՓԽ

— oo —

Զարմացուցիչ ոստումներ կ'ընէ քեմալական Թուրքիան: Աւե-լի քան տարի մը առաջ, անկիւնադարձ մը փորձեց,— հեռացաւ Ֆա-միւթենէն ու հակեցաւ դէպի Անգլիան: Անկէ վերջ, դէպքերը աչնպէս մը դասաւորուեցան, որ Աթաթիւրքի երկիրը օր օրի խրե-ցաւ Մեծն Բրիտանիոյ գիրկը: Գործարանի չինուածին, ծովային կայան, վարկ: Նոյնիսկ, անգլեւթուրքական բախտումի մը հաւանա-կանութեան օրերուն, «Միջերկրականեան դաշինք» ու պատրաս-տամուխ՝ւնը էնկիւրիւ··· «Անգլիան պաշտպանելու՝ ընդդէմ Իտալիոյ» («Ճիւմհուրիյէթ»): Յամոռանանք նաեւ Մոնթրէօն, որ սկիզբը կազմեց անգլեւթուրք սիրաբանութեան:

Այս մեղրալուսինը երկար չտեւեց, սակայն: Ընդհակառակն: Զարմացուցիչ արագութեամբ մը, Թուրքիա իր թեւերը բացաւ Գերմանիոյ: Եւ, Անգլիոյ նման, հիմա «Մեծագոյն Գերմանիան»է որ գործարան, զէնք, նաւահանգիստ կամ վարկ կ'ապահովէ Թուրքիոյ:

Ի՞նչ է այս իրարայաջորդ «բարեկամութիւններուն» խմաս-ը: Եւ ինչո՞ւ Թուրքիան այս աստիճան պատրաստակամ է զար-ձած, մէկ օրէն միւսը, դէպի երկարող բազուկները:

Անհիմն ու, հետեւապէս, սխալ կ'ըլլար, անշուշտ, ըսել թէ բացառապէս տնտեսական համաձայնութիւններ են այդ բոլորը: Մանաւանդ հիմա՝ եր «մեծերու» պայքարը այնքան սուր ու նոյն-քան վճռական բնոյթ է առացած: Ու մանաւանդ աչխարհի այն մա-սին վրայ, ուր Թուրքիա իր խարիսխն է հաստատած, եւ ուր ան — խուսափելի կերպով իրարու կը բախին նոյն այդ պայքարին երկու կամ առաւել կողմերը:

Յորհրդային Ռուսաստան աւելի քան տասնեւհինգ տարի «տնտեսապէս» օգնեց Թուրքիոյ: Տուաւ զէնք, դրամ, ռազմա — նիւթ ու գործիքներ: Շինեց գործարաններ, ու տրամադրեց ինչ որ անհրաժեչտ էր՝ երկաթուղիի ցանցը լրացնելու համար: Բայց, քանի այդ օժանդակութիւնը չարունակուեցաւ, այնքան տիրական եղաւ, բաղաքական հարցերու մասին, խորհրդային դեսպանին ձայնը՝ էնկիւրիւի մէջ:

Անգլիական օժանդակութիւնը, միչտ տնտեսական գետնի վը-րայ, խորհրդային դեսպանին հեղինակութիւնը փոխանցեց անգ-լիական դեսպանին:

Կերպերը նոյնն էին,— դրամ, մասնագէտ ու զէնք կամ կազ-մած: Նոյնն էր դիրքը կամ աթոռը՝ օտար խորհրդականին՝ Թուր-քիոյ վարչապետին քով: Բայց նոյնն էր նաեւ նպատակը,— փո-խան այդ օժանդակութեան՝ քաղաքական գետնի վրայ ենթարկու-մը Թուրքիոյ: Ու փոխուած էր միայն այդ խորհրդականին ազգ-պատկանելիութիւնը — Ռուսին տեղ անգլիացին — հիմնովին փո-խելով Թուրքիոյ արտաքին բաղաքականութեան ուղղութիւնը: Թերեւս ճիշդ չըլլայ ըսել թէ այդ փոփոխութիւնը վերադարձ մըն էր Արեւելքէն դէպի Արեւմուտք: Վասն զի, նախ, Թուրքիա, իր աչխարհագրական դիրքին բերումով, ոչ բացառապէս «արեւելեան քաղաքականութիւն» կրնայ տանիլ, ոչ ալ բացառապէս «արեւմ-եան քաղաքականութիւն»:

Իթթիհատ - Թէրաքքիի օրով, ու նոյնիսկ «Ժէօն Թուրքերու» նախաշրջանին, Թուրքիա իր գլուխը ի զուր զարկաւ «արեւելեան» ու «արեւմտեան» կոչուած պատերուն, նոյնքան զուր կերպով փոր-ձելով նախընտրութիւն մը այդ երկուքին միջեւ: Դէպքերը եկան ճելով նախընտրութիւն մը այդ երկուքին միջեւ: Դէպքերը եկան հաստատելու թէ ան ստիպուած էր ճակատիլ թէ՛ մէկին եւ թէ՛ միւսին դէմ: Նախընտրութեան նոյն փորձը խռովեց, սկիզբի օրե-րուն «մէլլի» չարժման պետերը, երբ Մուսթաֆա Քե - մալ դեռ նախագահն էր Ազգ· Մեծ Ժողովին, յունական բանակը կը սպառնար էնկիւրիւի, եւ Պէքիր Սամի ու Եոնուս Նատի Լոնտո - նէն կը վերադառնային հաչտութեան համար իրենց կատարած դի-մումին անյաջող ելքէն յուսահատ: Այդ օրերուն եւս, Ազգ· Մեծ Ժողովին մէջ ձայներ ու բռունցքներ կը բարձրանային իրարու դէմ: Ու Եոնուս Նատի «եէնի կիւն»ի իր մէկ խմբագրականը կը խորագրէը հետեւեալ ձեւով,— «Արեւելքի հետ եւ Արեւմուտքի դէմ»···: Ուրիչներ ճիշդ հակառակը կ'ըսէին:

Երկու ճակատներու այս հարկադրանքէն անջատ, որ, ինչպէս ըսինք, առանձնապէս Թուրքիոյ յատուկ, է, «բարեկամական օ - ժանդակութիւնները» իրենց տուրքը կը պայմանաւորէին — Թուրքիոյ մէջ, Թուրքիոյ չուրջ ու Թուրքիոյ միջոցաւ տարուող պայքարին համար — նոյն Թուրքիոյ կողմէ ընդդրկուելիք քաղա-քական որոշ ուղղութեամբ մը:

Ա. Միութիւնը պարտադրեց ճակատիլ Արեւմուտքի դէմ: Անգլիա, ընդհակառակն, էնկիւրիւն ուզեց ապահովել Արեւմուտ - քէն, ու անոր դէմքը փորձեց դարձնել Արեւելք՝ ռուսական ձգտում-մին դէմ:

Հիմա՞: Ահա գերմանական «տնտեսական օժանդակութիւնը»: Ի՞նչ բանի կը ձգտի ան: Քսանամեակ մը առաջ միեւնոյն Գեր-մանիան տուած է այս հարցումին պատասխանը, — յստակ ու ո - րոշ:

Բայց, ինչ որ մեզ կը չահագրգռէը, այսօր, պատասխանն էր այն հարցումին թէ իրապէս ինչո՛ւ Թուրքիան այսքան չատ ու այս-քան չուտ « բարեկամներ » կը փոխէ ···

Ուրեմն, նախ փնտռենք պատասխանը այս հարցումին:

Վ. ԻՇԽԱՆԵԱՆ

ՎԵՐՋԻՆ ԺԱՄ

ԱՆԳԼԻՈՅ ԱՐՏԱՔԻՆ ՆԱԽԱՐԱՐԻՆ ՃԱՌԸ

— oo —

Սպառազինութիւն եւ Զին.պարտադիր ծառայութիւն

— oo —

Մեծն Բրիտանիա կը քաւնայ հովանոցը, որպէսզի անձրեւ չտեղայ..

— oo —

Եւրոպական վերջին տագնապէն ի վեր՝ առաջին անգամն էր, որ լորտ Հալիֆէքս, արտաքին նախարար Անգլիոյ, ճառ մը խօսե-ցաւ Երկուչաբթի երեկոյ, էտինպուրկի մէջ, սկովտական ընկե - րակցութեան մը անդամներուն առջեւ, եւ երկրորդ ճառ մը՝ երէկ գիչեր, ձայնափիւռին առջեւ, յատկապէս ամերիկեան ժողովուր-դին ուղղեալ, ճիշդ ինչպէս Զըրչիլ իր խօսքը կ'ուղղէր Ամերի - կայի, 16 հոկտեմբերին:

Իր առաջին ճառով, լորտ Հալիֆէքս կը մատնէր կառավարու-թեան մտահոգութիւնը հանդէպ միջազգային ներկայ կացու - թեան, որ երկրին կը պարտադրէ կատարել նոր եւ աւելի մեծ զո-հողութիւններ, մասնաւորաբար ուժգին թափ մը տալ սպառազի - նութեան եւ պարտադիր հռչակել զինուորական ծառայութիւնը, բան մը որ աննախընթաց է Անգլիոյ պատմութեան մէջ, բայց կան— հրաժեչտ՝ որպէսզի բրիտանական զէնքը համապատասխանէ իր միջազգային դիրքին կարեւորութեան:

Եւրոպական վերջին տագնապին ծագումը, ըսաւ, պէտք է փնտռել այն հարցին մէջ որ հին է քանի մը դար, բայց երէկ կը ստանար սուր հանգամանք մը իբրեւ հետեւանք ցեղային ազդակ - ներուն, որոնց ուժ կուտայ փելլիսոփայութիւն մը, որ ներչնչար-նէն է գերմանական կառավարութեան: Այդ հարցը կը ներկայա - նար երկու երեսներով,— նախ միատարը ժողովուրդ մը կը պահան-ջէը իր քաղաքական ճակատագիրը տնօրինել այնպէս ինչպէս ինք կ'ուզէր: Բրիտանական կառավարութեան համար, որ այդ սկզբ - բունքը պաչտպանած է ամէն երկրի մէջ, դժուար էր մերժել ար-տայայտած այդ պահանջը: Երկրորդ, հարցին լուծումը կը վոր-ձուէր կատարել ուժերու արտակարգ պոռթկումով մը, որ չէր հա-մապատասխաներ անգլիական հաչտարար ոգիին, զոր մենք կը համարինք խարիսխը միջազգային յարաբերութեանց:

ՉԵԽԵՒՍԼՈՎԱՔԻԱ ՓՐԿՈՒԵՑԱՒ ԲՆԱՋՆՋՈՒՄ�է

Ուստի հարցը կը դրուի այսպէս,— խղճի դէմ չէ՞ր թոյլ տալ որ Եւրոպան, եւ իր եռեւէն ամբողջ աչխարհը, նետուի պատերազ-մի մը մէջ, ուժը ուժին դէմ ճակատեցնելով, փոխանակ արդիւք հանդիսանալու, ամէն զոհողութիւն եւ ազդեցութիւն ի գործ դնե-լով, որ վէճերը կարգադրուին խաղաղութեան սեղանի մը վրայ: Աւելորդ է քննել հոս թէ Չեխեսլովաքիոյ կրած անարդարութիւնը կարելի չէ՞ր խնայել իրեն՝ եթէ իր վարիչները նախապէս հետա - պնդէին աւելի հեռատես քաղաքականութիւն մը: Հարցը այն է որ Չեխեսլովաքիան փրկուեցաւ մեծ ազէտէ մը,— բնաչնջումէն: Բայց կը հարցնեմ անոնց որ մեզ կը քննադատեն մեր դիրքին հա - մար, իրենց համակրանքը արտայայտելով հանդէպ Չեխեսլովա-քիոյ.— Ի՞նչ ուրիչ լուծում կար: Ոչ ոք կրնայ ուրանալ թէ ի՛նչ պատերազմ ալ ըլլար, ի՛նչքան ալ իրենց ճիգերը միացնէին Անգ - լիա, Ֆրանսա եւ Ռուսիա՝ իրենց եռեւէն քաչելով ուրիչ ազգեր, կարելի չէր Չեխեսլովաքիան փրկել այն սարսափելի կործանու - մէն, որմէ ազատեցաւ մեծ զոհողութիւններ կատարելով: Աւե - լորդ է ըսել թէ Չեխեսլովաքիոյ հետ՝ աչխարհի կէսն ալ ազատե— ցաւ պատերազմի մը արհաւիրքէն:

ԺՈՂՈՎՈՒՐԴՆԵՐԸ ԴԷՄ ԵՆ ՊԱՏԵՐԱԶՄԻ

Զկայ ժողովուրդ մը որ պատերազմ ուզէ: Ոչ Անգլիա, ոչ ալ Ֆրանսա, նոյնպէս ոչ Գերմանիա, ոչ ալ Իտալիա, ինչպէս ցոյց տուին ժողովրդային պոռթկումները՝ երբ խմացուեցաւ թէ վէճը լուծուեցաւ խաղաղ զոհողութիւններով: Չէյմպըլէնի հանդէպ համակրանքի ցոյցերու պատճառը: — « Ես չեմ մայր մըն եմ, չնորհակալ եմ Անգլիոյ վարչապետին որ ինծի վերադարձուց երեք զաւակներս, պատերազմը պիտի զրկէր զիս զաւակներէս »:

Լորտ Հալիֆէքս յետոյ անդրադարձաւ անգլեւգերմանական այն յայտարարութեան, զոր ստորագրած են Հիթլէր եւ Չէյմպը - լէն, եւ ըսաւ թէ ոմանք կը թերագնահատեն անոր արժէքը, բայց այդ յայտարարութիւնը կը կենդանացնէ ոգի մը իրար մօտեցնելու երկու ազգեր: Կ'ուզեմ աւելցնել որ, երբ անգլիական եւ գերմանա-կան ազգերը յանգին իրական համաձայնութեան մը, համոզուած եմ որ ատիկա պիտի ըլլայ ամէնէն զօրաւոր ապահովութիւնը ընդ-դէմ այն սարսափելի վտանգներուն, որոնց օրինակը տեսաւ աչ - խարհ:

ՎԵՐՍԱՑԼԻ ԴԱՇՆԱԳԻՐԸ ՄԷԿ ԿՈՂՄ ՆԵՏՈՒԱԾ

Այս միջոցիս Եւրոպայի սրտին վրայ կը կատարուին սահմա - նային սրբագրութիւններ ըստ ցեղային բաչխումի,— կը յուսամ որ գործելու այս ընթացքը նպաստէ խաղաղութեան ամրապնդումին: Այսօր ականատես կ'ըլլանք Վերսայլի դաչնագրին վերաքննու - թեան: Ազգաժողովի դաչինքին մէջ դոյութիւն ունի յօդուած մը որ կ'ընդունէր ազգերու ինքնորոչման սկզբունքը, բայց ոչ ոք կը համարձակէը գործադրել զայն: Այսօրուան գործադրուածը, սա-կայն, չի կրնար կատարեալ ըլլալ, չկայ կատարեալ լուծում նման հարցերու մէջ, միչտ ժողովուրդի մասնիկ մը պիտի իյնայ ուրիչ

(Ուրիշրու շարունակութիւնը կարդաք Դ· էջ)

ՕՐԸ ՕՐԻՆ

ԴԱՍ ՄԸ ՄԵԾԵՐՈՒԻՆ

Փոքր ազգ մը աչխարհը հիացուց իր կեցուածքով:

Չեխը: Հազիւ էսան տարուան պե-տական անկախ կեանք մը: Եւ երբ ա-ղէտը հասաւ, ան չկորսնցուց իր գլ - խովը, տէր եղաւ իր չիղերուն, պա - հեց իր հոգեկան հաւասարակչռութի-ւնը՝ անսպասելի, անհաւատալի, գի - տակցուած բարձր կարգապահու - թեամբ մը, որ չի կրնար յարգանք չներչնչել բոլորին:

Արդէն չէիս երկիրը անդամատուած է երեք կողմերէ: Հզօրները, սպառնա-կան բռունցք շարժողները առած են ի-րենց բաժինները: Եւ ինչը մնացած է դարձեալ իր գլխուն տէր, իր ճակա - տագրին տէր, արժանի իր դրացիին - րուն յարգանքին:

Աւելի էան երեքուկէս միլիոն ժո - ղովուրդ փրցուած է իր մարմնէն ա - ւելի էան **110.000** քառ· քիլոմեթր հո - ղամասով միասին:

Չեխը գիտցաւ պարպել օրը օրին, վայրկեանը վայրկեանին այդ շրջան - ները եւ յանձնել իրենց նոր տէրերուն, տպշեցուցիչ կարգապահութեամբ մը: Հարիւր հազարաւոր փախստականներ տեղաւորուած են նոր վայրերու մէջ, առանց ցնցումի ու թշուառութեան, աւօթութեան, սովի կամ էաղաքա - ցիական կռիւի տեսարաններու: Պե - տական դեկավարութիւնը եւ մանա - ւանդ բանակը, խորունկ փոփոխու - թիւններէ անցնելով հանդերձ, մնա - ցած են անեղծ ու կարգապահ: Ո՛չ նիւթական ոչ բարոյական խուճապ:

Եւ փոքր չեխ ժողովուրդը, այսքան դաւաճանօրէն լքուելէ, այսքան վրան - բաց կերպով յօշոտուելէ ետք, գիտ - ցաւ տագնապէն դուրս գալ հպարտ, բաղաքակիրթ մարդու հոգեկան կորո-վը բարձր բռնած, ազգին ու հայրենի-բին պատուին բարձրօրէն պաժանի:

Ազգերը երբեմ մեծ չեն միմիայն ի - րենց բիրտ ուժով կամ նիւթական ան-սահման կարողութիւններով: Ազգերը մեծ են իրենց ոգիով եւ աղէտին առեն երեւան բերած ներբին, ցեղային այն ներզօր կենսունակութեամբ, որ կը յաւերժացնէ, անմեռ ու անմահ կը դարձնէ զիրենք:

Չեխը հաստատեց որ արժանի է ոչ մրայն փառաւոր անցեալի մը, այլեւ աւելի փառահեղ ապագայի մը: Ոչ ճիչ, ոչ լաց, ոչ կոծ, այլ հպարտ տխ-լութիւն, ինքնավստահութենէ ցայ, զուսպ ու ապրուած տառապանք: Յաւին մէջ ի-ելիը չկորսնցուց, ազգային սուգին մէջ անպատիւ չեղաւ· գիտցաւ ըլլալ ւարի ու համբերատար: Չեխը հոգիով մեծ եղաւ:

Եւ այս հոգեկան անուրանալի կորո-վը, երբ անդին մեծերը, հզօրները, դաշնակիցները ամէն էար դարձուցին, ամէն թուի պրպտեցին, ամէն ծուղակ աչէէ անցուցին, որ կերպ մը գտնեն խուսաւիելու տառապգրուած չանձնա - ռութիւններէն:

Չեխական տագնապին ատեն աչ - խարհ հոգեկան փոքրութիւն միայն ցուցադրեց: Մեծերը փոքր եղան: Խաղաղութիւն աղաղակելով Պեղա - տոսի նման իրենց ձեռքերը լուացին իսչեալին առջեւ: Միակ՝ մեծը, ան - մահը, արժանաւորը եղաւ իմքը՝ խաչ-եալ Չեխը:

Ան ցոյց տուաւ, թէ ինչպէ՛ս ժողո-վուրդ մը կրնայ իր սուգին, իր ազ - գային տառապանքին մէջ ըլլալ վսեմ, ազի ու պատուաւոր:

ԱՍԱՏՈՒՐ

ԱԶԳԱՅԻՆ Ի ՆԳԱՆԱԿՈՒԹԻՒՆ ԶԻՆԱԴԱՐԻ ՀԱՆԴԻՍՈՒԹԵԱՆՑ ԱՌԹԻՒ

— oo —

Նախկին Ռազմիկներու եւ Թոչակներու նախարարութիւնը մասնաւոր յանձնաժողով մը կազմած է, զինադադարի 20րդ տա - րեդարձի տօնակատարութեան համար (11 Նոյեմբեր): Այս առթիւ «Յառաջ»ի հաղորդուած պաշտօնական զեկոյց մը կը ծանուցանէ թէ ազգային հանգանակութիւն մը բացուած է, հովանաւորու - թեամբ հանրապետութեան նախագահին: Տօնակատարութեան պիտի մասնակցին կարեւոր պատուիրակութիւններ՝ զաղթավայ - րերէն եւ հովանաւորեալ երկիրներէն: Ցիշատակարաններ պիտի չինուին ռազմաճակատի զերեզմանատուններուն մէջ, յիչատակի բոց մը ընդունելու համար: Նոյեմբեր 12ին երիտասարդներ կո - չուեր բոնած՝ պիտի մեկնին յաղթական կամարէն, զերեզմաններուց - ները երթալու եւ այդ բոցը վառելու համար:

Մեր ընթերցողներուն լուրջ ուչադրութեան յանձնելով կառա-վարութեան այս նախաձեռնութիւնը, հանգանակութեան ցանկ մըն ալ «Յառաջ»ի մէջ կը բանանք, իրրեւ բարոյական պարտակա-նութիւն:

Ղրկուած դրամարկղերը արձանագրելով թերթին մէջ, պիտի փոխադրենք Նախկին Ռազմիկներու եւ Պատերազմի Զոհերու ազգ· Համագործակցութեան:

« Յառաջ »ի խմբագրութիւնը կը տրամադրէ 100 ֆրանք:

Թրխկան հերգարդը կը դադրի

— oo —

Պոլսոյ թերթերը կը գրեն·—

Ռումանիոյ եւ Պուլկարիոյ ու Թրք· կառավարութեան միջեւ, դաղթականներու վերաբերեալ հարցերու մանրամասնութեանց չուրջ կարգ մը տարակարծութիւններ ծագած ըլլալով, առայժմ վերջ տրուած էայս երկիրներէն կատարուող ներգաղթին: Միայն թէ, «Վաթան» չոգենաւը անգամ մը եւս Գոնսթանցա երթալով, իրենց գիւղերէն ճամբայ ելած մօտ 1700 դաղթականները պիտի բերէ եւ այսպէս այս տարի ուրիչ նոր դաղթական պիտի չփոխա - դրուի մայր երկիր:

Ըստ ծրագրի, այս տարի յիչեալ երկու երկիրներէն մօտ 25 հազար դաղթական պիտի դար: Մինչեւ հիմա Ռումանիայէն 6000, իսկ Պուլկարիայէն ալ 5500 դաղթական բերուեցաւ որոնք Մարմա-րայի էրէյլին ցամաք հանուելով, Թրակիոյ մէջ իրենց համար ճշդուած վայրերը տեղաւորուեցան: Այս կերպով, յառաջիկայ գարնան կը մնայ մնացեալ 13,000է աւելի դաղթականներու փոխա-դրութիւնը:

Միւս կողմէ, Եուկոսլաւիոյ հետ ալ դաղթականական գործի մասին համաձայնութիւն դոյացած է եւ յառաջիկայ գարնան մօտ 4000 դաղթականներ պիտի դան մայր երկիր:

— oo —

ԳԵՐՄԱՆԱԿԱՆ ՀՊԱՏԱԿՈՒԹԵՆԷ զրկուեցան 57 քաղաքացի - ներ, մեծ մասով Հրեայ: Իրենց գոյքերն ալ գրաւուեցան:

ՀԱՅԿԱԿԱՆ ԳՐԱԽՈՒՍ

Հրատարակվում է Բոստոնում

— Ընկեր Մելիք, ասեցի ես, ուրեմն ես ու ջհնդիկ Մելիքիս տնից Ղարսի Ազատության հրապարակ եկանք, ինչպես որ ասել էր մեր ընկերը, ու ինչպես որ ես ձեզ ասացի, նրան ամեն տեղ ծանոթ էին, ամեն տեղ ընդունելի էր, ամեն տեղ ազատ էր մտնում ու դուրս գալիս։ Ես ու Մելիքը ամեն տեղ նրա հետևից էինք գնում, ինչպես որ ստվերը մարդու հետևից է գնում։ Ամեն տեղ նրան ասում էին, որ ինքը Ղարսի ամենահարուստ մարդն է, ամենամեծ վաճառականը։ Ամեն տեղ նրան հարգանքով էին ընդուն

ԱՐԱՐԱՏ ՀԱՄԱՅՆ Է

Ամեն կերպ ջանում էին ինձ ստիպել, որ ես ինքս գնամ ու ներողություն խնդրեմ, ասեմ, որ ես ինքս եմ մեղավոր, որ ես ինքս եմ ամեն ինչ խառնել, ես նրանց ոչինչ չեմ ասել, ոչ մի խոսք չեմ ասել, ոչ մի խոսք չեմ ասել, ոչ մի խոսք

երկրի մը մէջ, միշտ փոքրամասնութիւններ պիտի ըլլան սահմանին այս կամ այն կողմը, բայց երբ դոյութիւն ունի վէճերը խաղաղօրէն լուծելու տրամադրութիւն մը, փոքրամասնութիւնները ամէն համակրանք պիտի գտնեն որ անարդարութիւնը լուծուի մեծագոյն չափով :

ԱՆԳԼԻԱ ՊԻՏԻ ՍՊԱՌԱԶԻՆՈՒԻ

Բոլոր այս մտահոգութիւններուն մէջ, Անգլիա կը խորհի մէկ բան, --- որպէսզի կարենայ խաղաղութիւնը պահպանել, պէտք է որ խօսի հաւասար ուժերով, իր սպառազինութիւնը յառաջ տանելով այնքան որքան յառաջ կը տանին ուրիշները : Ահա թէ ինչո՛ւ շարք մը կարեւոր որոշումներ տուինք աւելցնելու համար մեր երկրին ուժը : Ոչ մէկ պատճառ ունինք յարձակումէ մը վախնալու , բայց մենք աշխարհի վրայ ամէն կողմ պարտաւորութիւններ ունինք, զորս կ'ուզենք պաշտպանել :

Ցետոյ լորտ Հըլիֆէքս դէմ արտայայտուեցաւ «ճակատագրապաշտութեան աւետարանին», բան թէ զօրաւոր աղդեցութիւններ կը գործեն ի նպաստ խաղաղութեան, --- նախ սպառազինութիւնները, համաձայն հին առածին որ կ'ըսէ · «երբ ձեռքիդ մէջ պատրաստ կը պահես հովանոցդ, անձրեւ չի տեղար » : Եւ յետոյ այն թէ ամէն երկրի մէջ ուժեր կան, որոնք կը ստիպեն գործելէ առաջ մտածել երկու անգամ, ի՛նչքան ալ պատրաստուած ըլլայ այն որ կ'ուզէ խախտել ներկայ հաւասարակշռութիւնը :

Այժմ երեք ճամբաներ կան մեր առջեւ. Ա.--- Պատերազմի ճամբան : Բ. Զինեալ խաղաղութեան ճամբան : Գ. Հաչտ ընթանալու խաղաղութեան ճամբան : Կը նախընտրենք վերջին ճամբան , բայց քանի հարկաւորուած ենք, Տանթէին պէս որ Քաւարանէն անցաւ մտնելու համար Արքայութիւն, պիտի անցնինք զինեալ խաղաղութեան ճամբէն, մտնելու համար իրական խաղաղութեան մէջ :

Այդ ճամբուն մէջ չենք ուզեր լքել հին բարեկամները եւ գըտնել նոր բարեկամներ, բայց որոշած ենք ամէն կարելի ճիգ փորձել բարելաւելու համար մեր յարաբերութիւնները ամէն անոնց հետ , որոնք կ'ուզեն հաստատել ընդհանուր համաձայնութիւն մը :

Ֆոն Ռիպպընթրոփի Հռոմի մէջ

— oo —

Գերմանիոյ արտաքին նախարարը , Ֆոն Ռիպպընթրոփ, Հռոմ հասաւ երէկ :

Այս այցելութիւնը զանազան ձեւով կը մեկնեն Հռոմի եւ Փարիզի թերթերը : Կ'ըսուի թէ Գերմանիոյ եւ Իտալիոյ երկու արտաքին նախարարները անհրաժեշտ տեսան խորհրդակցութիւն մը կատարել հունգարեւ-չեխական վէճին մասին, իբրեւ իրաւարար : Ուրիշներ դիտել կուտան թէ Ֆոն Ռիպպընթրոփ կ'ուզէ ամրապնդել համաձայնութիւնը որ գոյութիւն ունի Գերմանիոյ, Իտալիոյ եւ Ճափոնի միջեւ, այդ համաձայնութիւնը --- որուն հեղինակն է Ֆոն Ռիպպընթրոփ --- աւելի եւս ընդլայնելով եւ հասցնելով փոխադարձ օգնութեան դաշինքի մը արժէքին, իրրեւ պատասխան այն դանգուածային սպառազինութեան, որու լծուած են Ֆրանսա, Անգլիա եւ Ամերիկա, ուղելով դերակշռութիւն մը ապահովել Պերլին-Հռոմ - Թոքիօ եռանկիւնին վրայ :

Կ'ըսուի նոյնպէս որ Ֆոն Ռիպպընթրոփ պիտի տեսակցի Մուսոլինիի հետ : Ինչ նկատի ալ չունենայ այս տեսակցութեանց ընթացքին, կ'ենթադրուի որ Իտալիա պիտի չուզէ Անգլիոյ անհաճոյ դիրք մը բռնել, մանաւանդ որ լորտ Հըլիֆէքսի ճառը նպաստաւոր ընդունելութիւն գտաւ Հռոմի մէջ :

Իտալական թերթերը կը հետեւցնեն խմխմպուրկի ճառէն թէ Անգլիա կ'ընդունի որ

1· Ճակատագրուած էր Վերսայլի դաշնագրին վերաքննութիւնը :

2· Աղգերու Դաշնակցութիւնը անկարող էր կատարելու այդ վերաքննութիւնը :

3· Վտանգաւոր է իրարու հակադրել միահեծան եւ ժողովրդավար պետութեանց սկզբունքները :

4· Անհրաժեշտ էգործակցութիւն մը ստեղծել եւրոպական մեծ պետութեանց միջեւ , առանց հետաքրքրուելու անոնց ներքին քաղաքականութեան մասին :

5· Միւնիխ դրաւ նոր եւրոպայի մը չէնքին հիմերը :

6· Օրինական են հունգարական պահանջները :

Այսուհանդերձ, կ'ըսեն Հռոմի թերթերը՝ տեսակ մը կասկածով, խաղաղասէր Չէմպըրլէնի կատարած սպառազինութիւնները կրնան օգտուիլ վաղը ուրիշ քաղաքագէտներ, երբ իշխանութեան գլուխ գան : Ահա թէ ինչու Իտալիա ամուր կառչած է հիւսիսի իր հարեւանին :

Ճափոնական զօրքը Հանկեու մտաւ

— oo —

Թոքիոյէն կը հետագրեն թէ երեքշաբթի առաւօտ ճափոնական բանակը մտաւ Հանքէու : Քաղաքին հիւսիսային թեւը բոցերու մէջ էր :

Այս առթիւ Ճափոնի մայրաքաղաքը խրախճանքներ կատարեց : Լուրը տրուեցաւ ահազանգի սուլիչներով, որոնք սուլեցին մէկ վայրկեան : Դրօշներու եւ լապտերներու վաճառատուները բոլորովին սպառած էին ժամերով : Վիթխարի թափօր մը կազմուեցաւ, աւելի քան մէկ միլիոնոց բազմութիւն մը, որուն 70,000ը ուսանողներէ կազմուած, հայրենասէրներու միութեան անդամները իրենց դիւնուորական զգեստները հագած : Մէկ օր արձակուրդ տրուեցաւ Պատերազմական նախարարը, Զօր. Իթակաքի, յայտարարեց մամուլի ներկայացուցիչներուն որ, եթէ պէտք ըլլայ, Ճափոն պիտի գրաւէ ամբողջ Չինաստանը, բնակնելու համար համաչխարհական քարոզչութեան որ եւ է հետք :

Մարշալ Ճանկ – Քայ - Շէկ, որ իր կնոջ հետ վերջին պահուն միայն կրցաւ օդանաւով փախչիլ քաղաքէն, յայտարարեց թէ պատերազմը պիտի չդադրի մինչեւ վերջ :

Շանհկհայէն հասած հետագրի մը համաձայն, մարշալ Ճանկ-Քայ-Շէկ հրաժարած է եւ նոր կառավարութիւնը կ'աշխատի հաչտութիւն կնքել Ճափոնի հետ : Այս լուրը չհաստատուեցաւ սակայն :

ՋԱՆԱՁԱՆ ԼՈՒՐԵՐ ՔԱՆԻ ՍԸ ՏՈՂՈՎ

ՀԱՑԱՍՏԱՆԻ կրթական փոխ - դործավար նշանակուեցաւ ուսուցչուհի Մ. Գ. Հայկազունի :

ԵԳԻՊՏԱԿԱՆ կառավարութիւնը որոշեց չհնել պատերազմական նաւատորմիղ մը 36 միաւորներէ բաղկացած, որոնց մէջ յածանաւեր, ականաձիգներ , սուզանաւեր :

Հ. Յ. Դ.

Գաւառ

ՊՈՒԼՎԱՐ ՕՏՏՈՅԻ Հ. Յ. Դ. Գաւ. միութեան ընդհ. ժողովը՝ 29 Հոկտեմբեր, շաբաթ երեկոյ ժամը 7.30ին սովորական ցաւաքատեղին:

ՄԱՐՍԷՅԼԻ «վ.ասեան» ենթակոմիտէի ընդհ. ժողովը 29 Հոկտ., շաբաթ երեկոյ ժամը 8ին սովորական ցաւաքատեղին:

ՄԱՐՍԷՅԼԻ «Քրիստափոռ» ենթակոմիտէի ընդհ. ժողովը 28 Հոկտեմբեր, ուրբաթ երեկոյ ժամը 9ին: Ձեկոյց ներկայացուցչական ժողովի, ներկայ կ'ըլլայ Շրջ. կոմիտէի ներկայացուցիչը:

ԴԱՇՆԱԿՑՈՒԹԵԱՆ ՕՐԸ ԿՐ ՏՕՆՈՒԻ

ՓԱՐԻԶԻ ՄԷՋ.-

ՆԱԽԱՁԵՌՆՈՒԹԵԱՄԲ Հ. Յ. Դ. ԵԳԻՊՏԱՑԻՑ ԿԱՄԻՏԷԻՆ

29 ՀՈԿՏ. ՇԱԲԱԹ ԵՐԵԿՈՅ ԺԱՄԸ 8.30ԷՆՄԻՆՉԵՒ ԱՌԱՒՕՏ

Petit Journal*Ի ՍՐԱՀԻՆ ՄԷՋ, ՄԷՔՐՕ *Cadet

ԿԸ ՆԱԽԱԳԱՀԷ ԸՆԿԵՐՈՒՀԻ ՔԱՂՐԱԾ ԱՆԱՀԻՏ

ԿԸ ԽՕՍԻՆ ԸՆԿԵՐՆԵՐ Վ. ԹՐԽԱՆԵԱՆ ԵՒ Վ. ՔԻՉԱՊԵԱՆ

Գեղարուեստական բաժինին կը մասնակցին Օրիորդ Անահիտ Թէլլեան (երգ), Օր. Կնեազեան (երգ), Օր. Գազազեան (կովկասեան պար), Օր. Օսմանեան (արտասանութիւն), Պ. Սարըեան (ջութակ), Պ. Մէհտէրեան (երգ), Թառիստ Գարեգին եւ ուրիշներ :

Ճառերն ու գեղարուեստական բաժինը միխրոով լսելի պիտի ըլլայ բոլորին :

Կէս գիշերէն վերջ կը սկսին եւրոպական պարերը, ղեկավարութեամբ Պ. Սարըեանի նուագախումբին, եւ կը տեւէ մինչեւ առաւօտ :

Մուտք 6 ֆրանք :

ԼԻՈՆԻ ՄԷՋ.- 29 ՀՈԿՏԵՄԲԵՐ ՇԱԲԱԹ ԵՐԵԿՈՅ

ԿԸ ԽՕՍԻ ԸՆԿ. Ս. ՎՐԹԱՆԵԱՆ

ՏԷՍԻՆԻ ՄԷՋ.- 30 ՀՈԿՏ. ԿԻՐԱԿԻ

ԿԸ ԽՕՍԻ ԸՆԿ. Ս. ՎՐԹԱՆԵԱՆ

Թէյասեղան—խնչոյք

Սէն Լուի Հ. Յ. Դ. Գաւառական եւ Կ. Խաչի Սանուհիներու Միութեանց կողմէ, 29 Հոկտ., Շաբաթ երեկոյ ժամը 8ին, Պ. Ֆ. Փիլոեանի սրճարանը ի պատիւ Թաղին հայ զինուորներուն:

ՊԱՏԱՐԱԳ

Ի ԳԻՏՈՒԹԻՒՆ Շավիլի եւ շրջակայից հայ բարեպաշտ ժողովուրդեան կը յանուցուի թէ՝ կիրակի, հոկտ. 30ին, Փարիզի առաջնորդական փոխանորդ Գեր. Տիրան վրդ. Ներսոյեան հանդիսաւոր պատարագ պիտի մատուցանէ եւ պիտի քարոզէ, տեղւոյն Մ. Գըրիգոր - Լուսաւորիչ մատրան մէջ :

Կը հրաւիրուի բարեպաշտ ժողովուրդը :

Երգեցողութիւնները պիտի կատարուին վկնավարութեամբ Պ. Կարապետ Բասենանի եւ մասնակցութեամբ տեղւոյն դպիրներու: Սկիզբ ժամերգութեան 8.30, պատարագ 10.30 :

ԼՈՑՍ ՏԵՍԱԻ

ՍԻՄՈՆ ԳԱԲԱՄԱՃԵԱՆ

ԳՐՊԱՆԻ ՏԱՐԵՑՈՑՑ

1939

Ի· տարի

Գին 5 ֆրանք (Ֆրանսա), Արտահանման 1·50 շիլին կամ 40 սէնթ :

Դիմել հեղինակին·

44 Rue du Commerce, Colombes,(Seine) France·

Le Gérant : H. STEPHAN
Imprimerie A. DER (AGOPIAN)
17. Rue Demours — PARIS (17e)

Ամերսականներու հանգստարանը

— oo —

Ինչպէս գրեցինք, Ֆրանսայի արմատական կուսակցութեան համագումարը բացուեցաւ Մարսէյլի մէջ, Յորեքշաբթի առաւօտ :

Օրակարգի առաջին հարցն էր երկրին հոդագործական քաղաքականութիւնը : Տալատիէ մեկնելէ առաջ դէպի Մարսէյլ, նախ երկար խորհրդակցութիւններ կատարեց Փաթընոթրի, Լուի Մարթին, Մոնզիի, Մարշանտոյի եւ Փոլ Ռէյնոյի հետ :

Արմատականներու համագումարը կ'ոգեւորեն գլխաւորապէս հետեւեալ հոսանքները կամ տեսակէտները :

Նախ, «պատուաւոր խաղաղութեան» տեսակէտը, որ կը կոթնի բանակը զօրացնելու, օդանաւային ուժերը աւելցնելու պահանջին :

Երկրորդ, հին թշնամական ոգին դարմանելու տեսակէտը, բարեկամանալ Իտալիոյ հետ,--- այս տեսակէտը կը պաշտպանէ մասնաւորաբար կուսակցութեան երիտասարդ թեւը, առաջնորդ ունենալով Կասթոն – Մարթինը իր այնքան տարածուած թերթով Ս.fu (Առանցքներ) :

Իտալիոյ հետ բարեկամութեան ջատագովներուն կողքին , կան նաեւ անոնք որ անկարելի չեն գտներ մօտենալ Գերմանիոյ, --- «ոչ թշնամութիւն, ոչ ալ մերձութիւն» հանգանակով :

Այս թեւին ծայրը կը գտնուին «պատմադէտները», որոնց կարծիքով՝ պէտք է հզօր բանակ մը ստեղծել եւ ընկերային անսասան կարգադահութիւն մը, ու թոյլ տալ որ Գերմանիա իր գիտցածին երթայ, կուտի կամ ճնշէ կեդր· Եւրոպայի մէջ, հոռմէական գիծէն անդին : Գերմանիոյ պայքարը, այդ գիծէն անդին, անտեսական պայքար մըն է, որ երբեք չի վնասեր Ֆրանսական աւանդական արդիւնաբերութեան, պերճանքի առարկաներու չի նութեան : Ուչ կամ կանուխ Գերմանիա պիտի պատերազմի Ռուսիոյ հետ,-- թոյլ տանք որ կուտի ռուսական տափաստաններուն մէջ եւ սկարանայ :

Այս տեսակէտին դէմ, ոմանք կ'առարկեն թէ վաղը Գերմանիա կրնայ միանալ Ռուսիոյ եւ փոխանակ ռուսական տափաստաններուն մէջ մխրճուելու, իր պայքարը կը տանի Միջերկրականի մէջ :

Բոլոր այս հոսանքներուն եւ տեսակէտի զանազանութեանց մէջ՝ իրրեւ միացման գիծ եւ ղեկավար կը մնայ Տալատիէ, որուն ուժ պիտի տայ, կ'ըսեն, Էռիօ :

Հիթլէր յանկարծակի այցելեց Էնկէբրաւ քաղաքը, սլովաքեան Պրթիսլաւա քաղաքին դէմ գերմանական կամուրջին գլուխը, եւ քննեց չեխական նախկին ամրութիւնները :

«ՄՇԱԿՈՅԹԻ ՕՐ»Ը ՄԱՐՍԷՅԼԻ ՄԷՋ

ԿԱԶՄԱԿԵՐՊՈՒԱԾ ՀԱՑ ՄՇԱԿՈՒՕՅԹԱՅԻՆ ՄԻՈՒԹԵԱՆ ԿՈՂՄԷ

30 Հոկտեմբեր, կիրակի երեկոյեան ժամը 8,30ին

ԹՕԼԻՅԷԻ ՍՐԱՀԻՆ ՄԷՋ. ՊՈՒԼՎԱՐ ՏԻՒԿՕՄԻՔ

ԿԸ ՆԱԽԱԳԱՀԷ ԱՌԱՋՆ. ՓՈԽԱՆՈՐԴ ԶԳՕՆ ՎՐԴ. ՏԷՐ ՅԱԿՈԲԵԱՆ

ԿԸ ԽՕՍԻՆ Պ. Պ. Շ. ՄԻՍԱԿԵԱՆ, Մ. ԿԻՒՐՃԵԱՆ ԵՒ ՓԱՅԼԱԿ ՍԱՆԱՍԵԱՆ

Գեղարուեստական խնամեալ բաժինին իրենց մասնակցութիւնը կը բերեն Օր. Հ. Գրմպըլեան, Պ. Պ. Յ. Քիւրքճեան, Ս. Չէօրէճեան, Ե. Փափազեան, Վ. Տէր Վարդանեան, Կ. Թիւքէլեան, Կ. Փոլատեան, Տ. Թադոյեան եւ օտար արուեստագէտ նուագողներ: Օր. Պ. Վարդերեսեան (ջութակ), Պ. Հ. Համբարձումեան (երգ): Փոքրերու մուտքը արգիլուած է:

Ծախսերու մասնակցութիւն 6 ֆրանք :

Կիրակի առաւօտ Փրատոյի Մայր եկեղեցիին մէջ հոգեհանգիստ յատուկ արարողութիւն, հայ մշակոյթի ծառայողներու յիշատակին: Եկեղեցական արարողութիւնէն յետոյ այց Մ. Նուպարեանի եւ Մ. Վարանդեանի դամբարանները: Փափաքողներ կրնան մասնակցիլ :

«ՄՇԱԿՈՅԹԻ ՕՐ»Ը ՇԱՎԻԼԻ ՄԷՋ

ՀԱՄԱԶԳԱՅԻՆ ՄԱՍՆԱՃԻՒՂԻՆ ԿՈՂՄԷ

30 Հոկտ., կիրակի ժամը 3.30ին տեղւոյն դպրոցի սրահին մէջ

ԿԸ ՆԱԽԱԳԱՀԷ Պ. Դ. ՏԷՐ ԳԱԼՈՒՍՏԵԱՆ

ԿԸ ԽՕՍԻ Պ. Հ. ԶԱՐԴԱՐԵԱՆ

Գեղարուեստական բաժին տեղւոյն «Րաֆֆի» երգչախումբին կողմէ

Մուտքը ազատ է

Թատերական ներկայացում

ՆԱԽԱՁԵՌՆՈՒԹԵԱՄԲ

Հ. Յ. Դ. ՊՈՒԼՎԱՐ ՕՏՏՈՅԻ «ՎՐԱՄԵԱՆ» ԵՆԹԱԿՈՄԻՏԷԻ

30 Հոկտ., կիրակի կէսօրէ վերջ ժամը 2ին

«Պար Էնթէրնասիոնալի» սրահին մէջ

Հ. Յ. Դ. «Ազամեան» թատերախումբը իր անդամներուն դին. ուրարական ծառայութեան մեկնումին առթիւ.

ԿԸ ՆԵՐԿԱՅԱՑՆԷ՝ ԵՐԵՒԻ

Մուտք՝ 4 ֆրանք, փոքրերուն համար 1 ֆրանք

Ներկայացումէն յետոյ թէյասեղան զինուորներու համար

Թէյասեղան—դասախօսութիւն

Ֆ. Կ. ԽԱՉԻ ԼԻԼԱ-ՓՈՒԷ ՍԷՆ ԺԷՌՎԻԷ Ս.ԱՒԻՒՂԻՆ ԿՈՂՄԷ

30 Հոկտեմբեր, կիրակի ժամը 3—7 դպրոցի սրահին մէջ

15 Rue des Bruyères, *մէթրօ* Porte des Lilas

Երգ, արտասանութիւն եւ նուագ

Մուտք 3 ֆրանք, *փոքրերուն* 2 ֆրանք

ՓԱՐԻԶԻ ՀԱՅՑ ԵՐԻՏԱՍԱՐԴԱՑ ՄԻՈՒԹԻՒՆ

Ցառաջիկայ դասախօսութիւնը տեղի կ'ունենայ 27 Հոկտեմբեր, Հինգշաբթի իրիկուն ժամը ճիշդ 21ին, Միութեան կեդրոնատեղին 8 Ռիւ Պօսիէ, Փարիզ· կը դասախօսէ Պ. Վ. ԻՇԽԱՆԵԱՆ, նիւթ «Գաղութահայ հրիտասարդական շարժումը»:

ԱՁԳԻ ՔՆՆՈՒԹԵԱՆ ԵՒ ԱԿՆՈՑԻ ՀԱՄԱՐ ԳԻՄԵՑԻՔ

Notre-Dame de Lorette *մէթրոյին մօտիկ,*

8 Rue Notre-Deme de Lorette *ակնոցավաճառի խանութը՝*

Աչքի ճիր քննութիւն հայ եւ ֆրանսացի մասնագէտներու կողմէ:

Շաբաթ օրերը հայրենակիցներու համար **ԿԱՐԵՒՈՐ ԶԵՂՉ**

“ ԵՐԱԿ ”

Արեւելքի սիրակ իսկական օղին է: Անզուգական, անմրցելի, ախորժագրաւ: Առաջնակարգ զօրացուցիչ ախորժաբեր, պատրաստուած զուտ չամիչի հիւթով: Հայ աւանդական սեղանին զարդ:

ՀԱԳՈՒՍՏԵՂԷՆԻ ԵՒ ՈՒՏԵՍՏԵՂԷՆԻ ԿԱՊՈՑՆԵՐ ՌՈՒՍԱՍՏԱՆ ՂՐԿԵԼՈՒ ՀԱՄԱՐ

Ունինք մեծ մթերք Ֆրանսական, անգլիական եւ չեխոսլովաք կերպասներու· Փոփաքոզները կրնան գրկել իրենց գնած ապրանքները, ունէրվուտ եւ նոյպլ գրի մեքենաներ· կը գնենք ու կը բանքներ· կը տանինք ապրանքներու embalաgo եւ ապահովագրութիւն· Փոխադրութիւն ամէն տեսակ ապրանքներու եւ պահածոներու·

Դիմել՝ American Lloyd, Paris (9). 7 rue Auber

Tél. Opéra 67-77

ՐԱՔԸ ՏԻՒԶ

Ջուտ խափոդէ քաշուած եւ անիսոնով պատրաստուած ճշգակաւոր օղին է ՐԱՔԸ ՏԻՒԶԻ, ձգտողներէ արուեստական օղիներէ աւելի ստամոքսը կ'այրէ եւ գիշերները ջուր կը խմենք եւ կը վնասէ ձեր առողջութեան: Խնդրեցէք որպէսզի ՐԱՔԸ ՏԻՒԶԻ ապրանքը, որուն անունը, կազդուրիչ եւ ախորժաբեր, գաստակուած է:

Dalakupeian 8 Rue Suffren, Marseille· Tél. Dragon 70-89.

Dépôt: 7 Rue de la Paix, Marseille· Tél. Dragon 70-89.

ՅԱՌԱՋ

ՕՐԱԹԵՐԹ, ԱԶԳԱՑԻՆ, ՔԱՂԱՔԱԿԱՆ, ՏՐԱՄԱՆ

LE PREMIER QUOTIDIEN ARMENIEN EN EUROPE

HARATCH

(Fondé en 1925) :-: R. C. Seine 276.286

Directeur et Propriétaire : SCH. MISSAKIAN
Rédaction et Administration
ԽՄԲԱԳՐՈՒԹԻՒՆ ԵՒ ՎԱՐՉՈՒԹԻՒՆ
17, Rue Damesme, PARIS (13e)

Téléphone : Glacière 15 - 76
Chèque Postal Paris 1678 - 63
(ԵՐԹԵՒԵԿԻ ՀԱՄԱՐ՝ Métro : TOLBIAC)

ԲԱԺԱՆՈՐԴԱԳՐՈՒԹԵԱՆ ՊԱՅՄԱՆՆԵՐ — ՏԱՐԵԿԱՆ ՎՃԱՐՄՍԵԱՑ ԵՒԱՄՍԵԱՑ

Ֆրանսա եւ Գաղութներ	150 ֆրանք	75 ֆրանք	40 ֆր.
Անգլիա եւ Իտալիա	285 ֆրանք	140 ֆրանք	
Ուրիշ երկիրներ	215 ֆրանք	110 ֆրանք	

ՕՐ 28 ՀՈԿՏԵՄԲԵՐ VENDREDI 28 Octobre 1938

ՅԴ ՏԱՐԻ — 14e Année No. 3872

Խմբագիր՝ ՇԱՒԱՐՇ ՄԻՍԱՔԵԱՆ

ԳԻՆ 50 ՄԱՆԹԻՄ

ԵՐԿՈՒ ԽՕՍՔ

ՏԱԳՆԱՊԻ ՄԸ ԴԱՍԵՐԸ

— oo —

Աննախընթաց տագնապը, որուն ենթարկուեցաւ Եւրոպա վերջին ամիսներու ընթացքին, վեր ի վայր ջրջեց ո՛չ միայն կեդրոնական Եւրոպայի քարտէսը, գծուած Վերսայլի մէջ, այլ եւ կարգ մը վարդապետութիւններ եւ սկզբունքներ, որոնք քաղաքական բարոյականի հիմը կը կազմէին մինչեւ այսօր :

Մեծ Պատերազմը, որ համաշխարհային պատմութեան մէջ նշանակելի զարադարձ մը եղաւ, արդէն իսկ խախտած էր բազմաթիւ ըմբռնումներ :

Զինադադարէն քսան տարի ետք, ահա՛ նոր դարձակէտ մը — Միւնիխը, զայն կանխող եւ անոր յաջորդող դէպքերով :

Վերսայլի մէջ յաղթականները յաւակնած էին աշխարհի քարտէսը փոխել՝ ըստ իրենց հայեցողութեան, պարտաւոր ձգելու եւ աշխարհին տեւական խաղաղութիւն ապահովելու միտումով :

Այդ օրերուն ազգերու ինքնորոշման սկզբունքը հրապարակ նետեցին, Ուիլսընի 14 կէտերը իբրեւ նոր « հաւատամք » քարոզեցին, հոգ չէ թէ միւս կողմէ նոյն այդ վեց սկզբունքներուն դաւաճանէին, երբ խնդիրը մեղի պէս փոքր եւ տկար ազգերու մասին էր :

Վերսայլի մէջ նստած, անոնք աշխարհի համար նոր ճակատագիր մը կերտել կարծեցին, գրչի հարուածներով քարտէսներ գծեցին, կեղեքուած եւ օտար լուծի տակ հեծող ազգերուն ազատութիւն եւ անկախութիւն չնորհեցին :

Եւ սակայն կարկանդակը բաժնած առեն, աննկարելի սխալներ գործեցին : Կնքուած հաշտութեան դաշնագրերները իրենց մէջ կը պարունակէին ապագայ նոր եւ ահռելի պատերազմներու սաղմերը : Առնուազն ներքին կռիւներու եւ ազգամիջեան վէճերու սերմերը :

Այսպէս, յօշոտուած եւ արիւնաքամ Սերպիան դրեթէ կայսրութեան մը վերածեցին Եուկոսլաւիա անուան տակ, անոր կցելով Քարատաղը, Պօսնա-Հերսէքը եւ Հանգուցեալ Աւստրեւհունգարիոյ զանազան մասերը — Խրուաթիա, Սլովենիա եւն. : Նոր խճանկար պետութիւն մը, որուն բազկացուցիչ տարրերուն միասնականութիւնը կարելի եղաւ պահպանել ցարդ՝ չնորհիւ ուժեղ կառավարութեան մը, որ միահեծան կ'իշխէ երկրին : Այլապէս ներքին դժգոհութիւնները ա՛յնքան ուժեղ էին, որ Պելկրատի խորհրդարանին մէջ երեսփոխաններ իրար սպաննեցին եւ Ազէքսանդր Քարագեորգեւիչ ալ ազգայնական Խրուաթի մը դնդակին զոհ գնաց : Եթէ Խրուաթներն ու Սլովէնները իրենց եռեակ ունենային զօրաւոր օտար պետութիւն մը, չատնոյ Եուկոսլաւիան ալ Չեխոսլովաքիոյ օրին հասած պիտի ըլլար :

Նոյն ձեւով իր սահմաններն ընդարձակեց Ռումանիան, որ Մեծ Պատերազմին դաշնակիցներու կողքին կանգնած էր եւ այդ պատճառով ալ զեղմանական գրաւման ենթարկուած : Թրանսիլվանիան (Հունգարիայէն), Պեսարապիան (Ռուսիայէն) եւ Տօբրուճայի մէկ մասը (Պուլկարիայէն) առանալով, Ռումանիա եւս դարձած է խճանկար պետութիւն մը : Դժգոհ փոքրամասնութիւններ հոս ալ գլուխ կը ցցեն, երբեմն նոյնիսկ օտար քայլերու թեանց արժանանալով :

Իսկ Չեխոսլովաքիոյ եւ Լեհաստանի ստեղծումը, առաջնորդուած ըլլալով հանդերձ ազգերու ինքնորոշման մարդասիրական վեհ սկզբունքներէն՝ առաւելապէս արդիւնք էր քաղաքական նկատումներու, այնքան լայն սահմաններու մէջ :

Դաշնակիցները Գերմանիոյ բոլորտիքը ստեղծելով այս պետութիւնները, նպատակ ունէին անվնաս դարձնելու զայն : Նիւթական մեծ զոհողութիւններու գնով ոտքի վրայ դրին նորաստեղծ կամ ընդարձակուած այս երկիրները : Դրամով, ռազմանիւթով, մասնագէտներով եւ կարելի բոլոր միջոցներով օժանդակեցին անոնց զօրացման ու զարգացման : Լեհաստանի, Չեխոսլովաքիոյ, Ռումանիոյ եւ Եուկոսլաւիոյ ելեւմուտքի բացերը ամէն տարի փակուեցան մասնաւորաբար այս երկրին դրամական աջակցութեան չնորհիւ :

Արդիւնքը : Լեհաստան տարիներէ ի վեր ինքնաբաւ դարձած է եւ իր վրայէն նետած հալանաւորեալի չուքը : Այսօր իր քաղաքականութիւնը գլխովին հակառակ է այն երկիրներուն, որոնց կը պարտի իրեն անկախ պետութիւն իր գոյութիւնը : Անիկա ձեռք ձեռքի կը քալէ այն պետութեան հետ, որուն դէմ իրեն թումբ կամ խարազան սեղծուած էր :

Իրաւունքը զօրաւորինն է : Աչխարհի սեղծագործութենէն ի վեր անդեղի մնացած այս ճշմարտութիւնը տարակոյս չկայ թէ այսուհետեւ եւս բնաւ պիտի չփոխուի : Աւստրիոյ կցումէն եւ Չեխոսլովաքիոյ յօշոտումէն վերջ, Եուկոսլաւիա քայլ մը աւելի կը մօտենայ Գերմանիոյ եւ Իտալիոյ, իր գոյութիւնը պահպանելու եւ հաւանական ներքին խլրտումներու դէմ արտաքին զօրաւոր պաշտպաններ ունենալու համար :

Նոյն ուղղութեան կը հետեւի նաեւ Ռումանիա, Փոքր Համաձայնութեան այս երրորդ անդամը, որ անմիջական աջակիցներու պէտք ունի, մասնաւորաբար պաշտպանուելու համար հունգարական ախորժակներու դէմ, որ չափազանց սրուած կը թուին այս օրերս :

Ուրեմն յեղաշրջումը ակներեւ է : Վերսայլի դաշնագիրը քանի մը տարի իսկ չկրցաւ դիմանալ : Կեանքը, չոր իրականութիւնը ցոյց տուին թէ կարելի չէ թուղթի վրայ սահմանագլուխներ գծել, չինչպէս սկզբունքներու վրայ յենուլ՝ մասնաւոր նպատակներ հետապնդելու համար :

Այս վերջին տագնապը դղրդացին ձեւով հաստատեց նաեւ մեր ժողովուրդին չատ ծանօթ ճշմարտութիւն մը, «ո՛չ եղբարք, ո՛չ օտարներէն չկայ յոյս» : Չեխոսլովաքիան մինչեւ վերջին վայրկեանը իր յոյսը դրաւ օտարին վրայ, ինչպէս քանի մը տարի առաջ ալ Նէկուսը իր յոյսը դրած էր Ազգերու Դաշնակցութեան վրայ : Երկու պարագային ալ արտաքին յոյսը ի դերեւ ելաւ եւ տկար ազգերը քաւութեան նոխազ դարձան :

Այս երկու տխուր իրականութեանց լոյսին տակ, հայ ժողովուրդը անգամ մը եւս կը զգայ դառնութիւնը այն ծանր յուսախաբութեանց, որոնց ենթարկուեցաւ ծովերով արիւն թափելէ վերջ, ո՛չ միայն յանուն իր սեփական ազատութեան, այլ եւ իբրեւ « փոքր դաշնակից », յանուն Դաշնակիցներու դատին յաղթութեան :

Ու իր քաղաքական փորձառութեան մատեանին վրայ հայութիւնը այսօր նոր էջ մը եւս կ'աւելցնէ՝ արժանի դասերը քաղելու համար անկէ :

ՀՐԱՆՏ - ՍԱՄՈՒԷԼ

ՎԵՐՋԻՆ ԺԱՄ

ԳԵՐՄԱՆԵԻԻՏԱԼԱԿԱՆ ԽՈՐՀՐԴԱԿՑՈՒԹԻՒՆՆԵՐԸ ԵՒ ՄԻՋԱԶԳԱՅԻՆ ՄԱՄՈՒԼԸ

— oo —

Յոն Ռիպպընթրոփի տեսակցութիւնները, Հռոմի մէջ, մի քանի շաբաթ առաջ, նիւթը դարձած են այս պահուս :

Հռոմի թերթերը կը գրեն թէ Գերմանիոյ արտաքին նախարարին կ'ընկերանան ընդհ. արարողապետը Տէօրնպէրկ, Թարգման Շմիթ, հարիւրապետ Հէվէլ, եւ արտաքին նախարարութենէն երկու մասնագէտներ, — այս խումբին անդամներուն կարեւորութիւնը պատճառ մըն է որ խորհրդակցութեանց տրուի մեծ արժէք : Ֆրանսական թերթ մը, ակնարկելով պատուիրակութեան կազմին, կ'ըսէ թէ իրական առաքելութիւն մըն է որ Գերմանիոյ կողմէ կը ներկայանայ Մուսոլինիի : Հռոմի մամուլը, սակայն, կը պնդէ թէ «առանցքին անկեղծութիւնը կը պահանջէ որ յաճախակի այսպիսի խորհրդակցութիւններ տեղի ունենան երկու կառավարութիւններուն միջեւ» :

Ըստ Ֆրանսացի թղթակիցներու, Յոն Ռիպպընթրոփի տեսակցութիւններուն հետ զուգահեռաբար, գերման արտաքին նախարարութեան մասնագէտներն ալ իրենց կարգին խորհրդակցութիւններ կը կատարեն Իտալիոյ արտաքին նախարարութեան ի – րենց պաշտօնակիցներուն հետ : Այդ խօսակցութեանց նիւթ կը կազմեն .

1· Հռոմ դործադրելով անգլեւիտալական համաձայնութիւնը, ի վերջոյ պիտի մղուի ուղղակի բանակցութիւն կատարել նաեւ Ֆրանսայի հետ : Միւս կողմէ, Գերմանիա չարունակելով իր խօսակցութիւնները Անգլիոյ հետ, հատանաբար չիման մէջ մտնէ նաեւ Ֆրանսայի հետ : Այդ պարագային, ի՛նչ պիտի ըլլայ Գերմանիոյ դիրքը իտալական քաղաքականութեան վերաբերմամբ, եւ ի՛նչ պիտի ըլլայ Իտալիոյ դիրքը գերմանական ձգտումներուն վերաբերմամբ : Կ'ենթադրուի թէ Հռոմ եւ Պերլին պիտի աչխատին յաջողցնել քառանդամ խորհրդակցութեանց ծրագիրը՝ իրրեւ չարունակութիւն Միւնիխի :

2· Հռոմ ուժ կուտայ Պուատիէշի եւ Վարչաւայի, որպէսզի Ռումինիան միացուի Հունգարիոյ եւ ստեղծուի հատարակաց սահմանագլուխ մը Լեհաստանի եւ Հունգարիոյ միջեւ : Իսկ Պերլին ուժ կուտայ Փրակայի՝ պաչտպանելով իտալական ծրագրին ճիշդ հակառակը : Մանաւանդ վրայ տեսակէտներու այս հակադրութիւնը անհրաժեչտ կը դարձնէր որ փոքր մը կատարուի հակառակ տեսակէտները հաչտեցնելու : Մանաւանդ որ Փրակա վերջին պահուն առաջարկեց դիմել Պերլինի եւ Հռոմի իրաւարարութեան :

3· Հակահամաչխարհային պայքարի համաձայնութիւնը, որ ստորագրուեցաւ Հռոմի մէջ Իտալիոյ, Գերմանիոյ եւ Ճափոնի կողմէ, հարկ է թարմացնել ներկայիս, երբ Փարիզի, Լոնտոնի եւ Ուաչինկթընի կառավարութիւնները, նոր թափ մը տալով սպառազինութեան, կը խախտեն ուժերու հաւասարակչռութիւնը :

4· Պերլին չուտով պիտի պահանջէ որ վերաքննութիւն մը կատարուի գաղութներու բաչխումին մէջ : Այս մասին եւս հարկ է որ Իտալիա եւ Գերմանիա համաձայնին նախապէս :

«Նիւզ Քրոնիքլ» կը կարծէ թէ Հռոմի խօսակցութիւնները ուրիշ նպատակ չունին, բայց եթէ համաձայնութեան մը գալ, երաչխաւորելու համար չեխական նոր պետութիւնը : Միւս կողմէ, կ'ըսէ նոյն թերթը, Յոն Ռիպպընթրոփ կ'ուզէ Մուսոլինիի բերնէն իմանալ իտալաֆրանսական յարաբերութեանց վիճակը : Եւ ասիկա անոր համար, որ Գերմանիա կ'ուզէ չուտով առաջարկել Ֆրանսայի՝ ոչ – յարձակողական դաչինք մը կնքել 25 տարուան համար :

Չիւաստան պիտի շարունակէ պատերազմը

— oo —

Ճափոնական բանակը լրացուց Հանքէուի չրջակայ արուարձաններուն ու քաղաքներուն գրաւման գործողութիւնը : Ցաղթականութեան մուտքի զօրանչքը տեղի չէ ունեցած տակաւին, սակայն պատճառ ցոյց կը տրուի այն որ Հանքէու հնոց մը դարձած է : Մասնաւորաբար բոցերու մէջ են Վուչանկ եւ Հանեանկ քաղաքները, ուր ոչ ոք կը համարձակի մտնել : Բոցերը հսկայ չափերու պէս դէպի երկինք կը բարձրանան, բնակարաններու փայտէ մասերը այնքան ուժգին կը ճարճատին, որ աղմուկը կը խլացնէ ականջները :

Հանքէուի գետին վրայով՝ քաղաք մտան ճափոնական պատե-

(Մուտքը շարունակութիւնը կարդալ Դ. էջ)

ՕՐԸ ՕՐԻՆ

ԴԻՏՈՂՆԵՐԸ

Հռոմի մամուլին մէջ քուռն դժգոհութիւն կայ, թէ ժողովրդավար պետութիւնները լծուած են ապառազին – ման արտակարգ գործունէութեան մը : Ոմանք նոյնիսկ այնքան առաջ կ'երթան, որ չեն վարանիր մեղադրելու թէ Ֆրանսայի եւ Անգլիոյ զինուորական նոր նիգերը խախտումն են Միւնիխի համեակ հաւաձայնութեան :

Այս դժգոհութիւնը այնքան ալ զարմանալի պէտք չէ թուի, երբ նկատի առնենք որ միահեծան պետութիւնները վարժուած են շուտով գործունէութեան, շուտով անհամբեր դառնալու, երբ իրենց անհաճոյ իրողութեան մը առջեւ կը գտնուին :

Վերսայլի անփառունակ հաչտութենէն ի վեր անընդհատ դժգոհելով՝ Գերմանիա, Իտալիա, Ճափոն եւն. հայ առ հայ տիրացան բազմաթիւ առաւելութիւններու : Անոնք ո՛չ միայն յաջողեցան հիմնել այն միահեծան վարչաձեւերը, որոնց տակ տիրաբար կը վարեն իրենց երկիրներու կեանքը, այլեւ աստիճանաբար նուաճումներ կատարեցին արտաքին ճակատներու վրայ, զինու զօրութեամբ գրաւելով նոր հողեր ու երկիրներ :

Այսպէս՝ Ճափոն նուաճեց Մանչուքուօն, ոտքի տակ առաւ Չինաստանի մեծագոյն մասը եւ դարձաւ Արեւելքի միակ տիրականը այսօր :

Իտալիա նուաճեց Եթովպիան եւ հիմնեց ափրիկեան կայսրութիւնը, Հիւս հռոմէական աչխարհակալութիւնը վերականգնելու հոյակապ տեսիլքով մը :

Գերմանիա կցեց Աւստրիան, անդամատեց Չեխոսլովաքիան ու խլեց ա – ռիւծի պատառը անոր հողերէն, եւ այժմ կը պատրաստուի իր ահարկու գրոհին դէպի արեւելք :

Այս յաղթանակները քանականօրէն ստեղծած են Ճափոն, գերման ու իտալական ժողովուրդներու եւ դեկավարներուն մէջ այնպիսի հոգեվիճակ մը, որ չի հանդուրժեր միւս մեծերու զօրացման , չուզեր իրենց խաղաղականութեան աչխարհակալութեանց ճամբուն վրայ խոչընդոտներ եւ կը գանգատի, կ'անհանգստանայ ՝ երբ միւս աչխարհակալները ալ կը պատրաստուին, կը զինուին, փոքրորիկի չհրմնուելու նախագուչական քայլեր կ'առնեն :

Եւ դժգոհները, դէմ ժամածողները անոնք անոնք են, որոնք մինչեւ ակռաները զինուած են, սպառազինման մարզի մէջ ո եւ է սեղմում ու սահմանափակում չեն ճանչնար, եւ, որ աւելի յատկանչականն է՝ զինեալ դժգոհութիւնով, ուժի սպառնալիքով, պատերազմի պատրաստ ըլլալու կեցուած – քով իրենց խօսքը կը խլեցնեն :

Այս հոգեվիճակին ի տես՝ ժողովրդավար ազգերուն եւ պետութիւնները – րուն ուրիշ բան չի մնար, եթէ ոչ ընթանալ սպառազինութիւն, պատրաստ ըլլալ, ուժին դէմ ուժ ցուցադրել :

Եւ ասոր համար ալ կը զինուին ա – նոնք՝ Անգլիա, Ֆրանսա, մինչեւ իսկ Մ. Նահանգները : Կը զինուին, որով – հետեւ բասն տարուան շարունակական պարտութիւնները բաղաքական ամէն իւրաքարթութենց մէջ՝ այս դասը տրվեցուցին անոնց· կը զինուին, որպէսզի այդ պարտութիւններու շղթան այլեւս աւարտի, որպէսզի նորանոր անակնկալներ այսուհետեւ նոր «կատարուած իրողութիւններու» առջեւ չդնեն զիրենք, որպէսզի վերջապէս նոր Չեխոսլովաքիաներ չնիւթուին եւ – րոպայի գլխուն :

Միահեծան պետութիւնները զինուած են լրիւ· կը դժգոհին ու կը շահին : ժողովրդավար պետութիւնները, չկորսնցնելու եւ չդժգոհելու համար, կամայ ակամայ պիտի զինուին :

Իտալական մամուլի դժգոհութիւնը թերեւս անտեղի չէ, բայց ժողովրդապետական ազգերու մամուլը կրնայ իրաւամբ պատասխանել, որ Մուսոլինիէն ու Հիթլէրէն սորվեցան այս դասը :

Դժգոհէ՛ որ շահիս : Փարիզ-Լոնտոնն առանցքին համար առիթ ձեռնտու է այժմ դժգոհութիւն լսել, բան անպատրաստ ըլլալ Հռոմ-Պերլին առանցքին գրոհին առջեւ եւ կորսնցնել :

ԱՍԱՏՈՒՐ

ԱՆԳԼԻԱ ՊԻՏԻ ՇԱՐՈՒՆԱԿԷ ԽԱՂԱՂՈՒԹԵԱՆ ՔԱՂԱՔԱԿԱՆՈՒԹԻՒՆԸ

— oo —

Բրիտանական գահլիճը նիւթ մը գումարեց Զորեքչաբթի առաւօտ : Լոնտոնի թերթերուն քաղած տեղեկութենց համաձայն, անգլիական նախարարները կ'ուզեն որ չարունակուի եւ ընդլայնուի Չէմպըլէնի խաղաղութեան քաղաքականութիւնը, կատարելով ամէն զոհողութիւն : Եւ առաջին առթիւ, քննութեան առնուեցաւ գաղութներու հարցը, ի նախատեսութիւն Գերմանիոյ պահանջին : Որոշում մը չարուեցաւ գերմանական հին գաղութներուն ճակատագրին մասին, բայց եւ այնպէս հարցին քննութիւնն իսկ նչանակութիւն մը ունի : Հարաւ - ափրիկեան պետութեան ազգ· պաչտպանութեան նախարարը, Փիրով, արդէն ձեռնարկած է նոյն հարցին ուսումնասիրութեան : Այս պահուս Փիրով կը գտնուի Լիզպոն : Երբ Լոնտոն հասնի, բրիտանական կառավարութիւնը պիտի խորհրդակցի հետը, որոշում մը տալու համար գաղթային վէճերու կարգադրութեան մասին :

Այնպէս կը կարծուի որ Անգլիա, երբ բնական վիճակ ստանան անգլեւիտալական յարաբերութիւնները, ուղղակի չփումներ պիտի կատարէ Գերմանիոյ հետ, վիճելի հարցերու կարգադրութեան համար : Հէնռէբսըն, Պերլինի անգլիական դեսպանը, որ Լոնտոն կը գտնուի այս պահուս, կառավարութեան ներկայացուցած է տեղեկագիր մը, որ կը չօչափէ Եւրոպայի խաղաղեցումը անգլեւգերմանական բարւոք յարաբերութեանց հիման վրայ :

— oo —

ԱՆԳԼԻՈՑ թագաւորը Աւստրալիոյ ընդհանուր կառավարիչ նչանակեց իր կրտսեր եղբայրը՝ Քէնթի դուքսը, որ իր պաչտօնատեղին պիտի մեկնի 1939 նոյեմբերին եւ պիտի մնայ նոր պաչտօնին վրայ 2 - 3 տարի :

ՆԻՒ ԵՈՐՔԻ մէջ լրտեսական մեծ դատի ընթացքին, ամբաստանեալ Ռումբիխ խոստովանեցաւ թէ գերման լրտեսութիւնը փորձ կատարած է կարեւոր տեղեկութիւններ քաղել ամերիկեան օդատորմիղի մասին :

ԻՆՔՆԱՇԱՐԺԻ մեծ գործարանատէր Հէնրի Ֆորտ յայտարարեց , որ իր ընկերութիւնը կը յուսայ 1939ին 50 առ հարիւր աւելի առեւտուր ընել եւ 50 առ հարիւր աւելի ինքնաչարժ ծախել քան 1938ին :

ՊԵԼԿՐԱՏԻ մէջ ստորագրուեցաւ գերման-եուկոսլաւ առեւտրական նոր դաչնագիրը, որու համաձայն՝ Գերմանիա պիտի գրկ եուկոսլաւ երկրագործական արտադրութիւններու 50 առ հարիւրը :

ՀԱՅԱՍՏԱՆԻ ՀԱՆՐԱՊԵՏՈՒԹՅԱՆ ԿԱՌԱՎԱՐՈՒԹՅԱՆ ԵՎ ՀԱՅԿԱԿԱՆ ԽՈՐՀՐԴԱՅԻՆ ԿՈՄԻՏԵԻ ՈՐՈՇՈՒՄԸ

Հայաստանի Հանրապետության կառավարությունը և Հայկական խորհրդային կոմիտեն, հաշվի առնելով, որ Հայաստանի Հանրապետության աշխատավոր դասակարգի համար անհրաժեշտ է ստեղծել նորմալ պայմաններ, որոնք կապահովեն նրա կենսական պահանջների բավարարումը, որոշում են՝

1. Հայաստանի Հանրապետության աշխատավոր դասակարգի համար ստեղծել հետևյալ նորմալ պայմանները՝

ա) Աշխատանքային օրվա տևողությունը սահմանել 8 ժամ, իսկ վնասակար արտադրություններում՝ 6 ժամ։

բ) Ամենաքիչ վարձատրվող աշխատանքի համար սահմանել ամսական 15 ռուբլի ոսկի։

գ) Ամենաքիչ վարձատրվող աշխատանքի համար սահմանել տարեկան 22 աշխատանքային օրերի վճարովի արձակուրդ։

դ) Ամենաքիչ վարձատրվող աշխատանքի համար սահմանել 40—50 տոկոս հավելավճար գերժամանակյա աշխատանքի համար։

ե) Սահմանել ամենաքիչ վարձատրվող աշխատանքի համար 8 ժամ տևողությամբ գիշերային աշխատանքի ռեժիմ։

զ) Սահմանել հղի կանանց և 16 տարեկան չհասած անչափահասների համար 6 ժամ տևողությամբ աշխատանքային օրվա ռեժիմ։

է) Սահմանել հղի կանանց համար 56 օրացուցային օրվա վճարովի արձակուրդ ծննդաբերությունից առաջ և 56 օրացուցային օրվա վճարովի արձակուրդ ծննդաբերությունից հետո։

ը) Սահմանել ծննդաբերած կանանց համար 2 ժամ ընդմիջումներով 3 ամսվա ընթացքում կրծքով կերակրելու արտոնություն։

թ) Սահմանել ամենաքիչ վարձատրվող աշխատանքի համար տարեկան 15 օրացուցային օրվա վճարովի արձակուրդ։

ժ) Սահմանել ամենաքիչ վարձատրվող աշխատանքի համար տարեկան 15 օրացուցային օրվա վճարովի արձակուրդ։

ժա) Սահմանել ամենաքիչ վարձատրվող աշխատանքի համար տարեկան 15 օրացուցային օրվա վճարովի արձակուրդ։

ժբ) Սահմանել ամենաքիչ վարձատրվող աշխատանքի համար տարեկան 15 օրացուցային օրվա վճարովի արձակուրդ։

ժգ) Սահմանել ամենաքիչ վարձատրվող աշխատանքի համար տարեկան 15 օրացուցային օրվա վճարովի արձակուրդ։

ժդ) Սահմանել ամենաքիչ վարձատրվող աշխատանքի համար տարեկան 15 օրացուցային օրվա վճարովի արձակուրդ։

ժե) Սահմանել ամենաքիչ վարձատրվող աշխատանքի համար տարեկան 15 օրացուցային օրվա վճարովի արձակուրդ։

ժզ) Սահմանել ամենաքիչ վարձատրվող աշխատանքի համար տարեկան 15 օրացուցային օրվա վճարովի արձակուրդ։

ժէ) Սահմանել ամենաքիչ վարձատրվող աշխատանքի համար տարեկան 15 օրացուցային օրվա վճարովի արձակուրդ։

ժը) Սահմանել ամենաքիչ վարձատրվող աշխատանքի համար տարեկան 15 օրացուցային օրվա վճարովի արձակուրդ։

ժթ) Սահմանել ամենաքիչ վարձատրվող աշխատանքի համար տարեկան 15 օրացուցային օրվա վճարովի արձակուրդ։

ի) Սահմանել ամենաքիչ վարձատրվող աշխատանքի համար տարեկան 15 օրացուցային օրվա վճարովի արձակուրդ։

իա) Սահմանել ամենաքիչ վարձատրվող աշխատանքի համար տարեկան 15 օրացուցային օրվա վճարովի արձակուրդ։

իբ) Սահմանել ամենաքիչ վարձատրվող աշխատանքի համար տարեկան 15 օրացուցային օրվա վճարովի արձակուրդ։

իգ) Սահմանել ամենաքիչ վարձատրվող աշխատանքի համար տարեկան 15 օրացուցային օրվա վճարովի արձակուրդ։

իդ) Սահմանել ամենաքիչ վարձատրվող աշխատանքի համար տարեկան 15 օրացուցային օրվա վճարովի արձակուրդ։

իե) Սահմանել ամենաքիչ վարձատրվող աշխատանքի համար տարեկան 15 օրացուցային օրվա վճարովի արձակուրդ։

իզ) Սահմանել ամենաքիչ վարձատրվող աշխատանքի համար տարեկան 15 օրացուցային օրվա վճարովի արձակուրդ։

իէ) Սահմանել ամենաքիչ վարձատրվող աշխատանքի համար տարեկան 15 օրացուցային օրվա վճարովի արձակուրդ։

իը) Սահմանել ամենաքիչ վարձատրվող աշխատանքի համար տարեկան 15 օրացուցային օրվա վճարովի արձակուրդ։

իթ) Սահմանել ամենաքիչ վարձատրվող աշխատանքի համար տարեկան 15 օրացուցային օրվա վճարովի արձակուրդ։

2. Հայաստանի Հանրապետության կառավարությանը և Հայկական խորհրդային կոմիտեին հանձնարարել ստեղծել հատուկ հանձնաժողով՝ Հայաստանի Հանրապետության աշխատավոր դասակարգի համար ստեղծված նորմալ պայմանների իրագործման համար։

Հայաստանի Հանրապետության կառավարության նախագահ՝ Ա. Ջալալյան

Հայկական խորհրդային կոմիտեի նախագահ՝ Ա. Մյասնիկյան

Երևան, 1920 թ. հունվարի 23։

ՀԱՅԿԱԿԱՆ ԽՈՐՀՐԴԱՅԻՆ ԿՈՄԻՏԵԻ ՈՐՈՇՈՒՄԸ

Հայկական խորհրդային կոմիտեն, հաշվի առնելով, որ Հայաստանի Հանրապետության աշխատավոր դասակարգի համար անհրաժեշտ է ստեղծել նորմալ պայմաններ, որոնք կապահովեն նրա կենսական պահանջների բավարարումը, որոշում է

ԿԱՐՃ ՊՏՈՒՏ ՀԱՐՑ

Ամեն ինչ սկսվեց այն օրից, երբ Ալեքսանդր Ստեփանի Ղազարյանը, որ ամբողջ կյանքում ոչ մի անգամ չէր հիվանդացել, հանկարծ զգաց, որ ինքը հիվանդ է։ Ինչպես ասում են, ոչ մի ցավ չկար, բայց ամբողջ մարմինը ինչ-որ տարօրինակ կերպով ծանրացել էր, ոտքերը դժվարությամբ էին շարժվում, գլուխը պտտվում էր, և ամեն ինչ աչքի առաջ մշուշվում էր։ Ալեքսանդր Ստեփանիչը ստիպված էր հրաժարվել իր սովորական զբոսանքից։ Նա ամբողջ օրը անցկացրեց տանը, իսկ հաջորդ օրը, երբ ավելի վատ զգաց, կանչեց բժշկին։

Բժիշկը եկավ, զննեց հիվանդին, ջերմաչափը դրեց նրա թևի տակ, ապա հարցրեց, թե ինչ է զգում հիվանդը։ Ալեքսանդր Ստեփանիչը պատասխանեց, որ ինքը ոչ մի ցավ չի զգում, միայն թե ամբողջ մարմինը ծանր է, գլուխը պտտվում է, և ամեն ինչ աչքի առաջ մշուշվում է։ Բժիշկը նայեց ջերմաչափին, որը ցույց էր տալիս 39 աստիճան ջերմություն, և ասաց, որ հիվանդությունը շատ լուրջ է, և որ նա պետք է հիվանդանոց գնա։

Ալեքսանդր Ստեփանիչը համաձայնեց։ Նա ինքն էլ զգում էր, որ ինչ-որ լուրջ բան է պատահել իր հետ։ Նա ուզում էր հիվանդանոց գնալ, որպեսզի ազատվի այդ տանջալի վիճակից։

Հիվանդանոցում նրան հանձնեցին բժիշկ Ռուբեն Ավետիսյանին, որը հետաքրքրվեց հիվանդի ամբողջ կյանքով, նրա հիվանդության պատմությամբ, ապրելակերպով, սովորություններով, ապա սկսեց հետազոտել նրան։ Ալեքսանդր Ստեփանիչը պատասխանում էր բոլոր հարցերին, ենթարկվում էր բոլոր հետազոտություններին, բայց ինքն էլ չէր հասկանում, թե ինչ է պատահել իր հետ։

Հետազոտությունների արդյունքները ցույց տվեցին, որ հիվանդի մոտ ախտորոշվել է ուղեղի ուռուցք։ Ալեքսանդր Ստեփանիչը ուղեղի ուռուցքի մասին լսել էր, բայց երբեք չէր պատկերացրել, որ ինքն էլ կարող է հիվանդանալ այդ ահավոր հիվանդությամբ։ Նա հասկանում էր, որ ուռուցքը չարորակ է, և որ նրա կյանքը վտանգված է։

Ալեքսանդր Ստեփանիչը ուղարկեցին վիրահատության։ Վիրահատությունը տևեց մի քանի ժամ։ Երբ նա ուշքի եկավ, տեսավ, որ գտնվում է հիվանդասենյակում, իսկ գլխին մեծ վիրակապ է դրված։ Նա ուզում էր հարցնել, թե ինչ է եղել, բայց չկարողացավ, քանի որ շրթունքները չէին ենթարկվում նրան։ Նա միայն նայում էր շուրջը, տեսնում էր հիվանդասենյակը, բժիշկներին, բուժքույրերին, բայց չէր հասկանում, թե ինչ է կատարվում։

Հետո նա նորից քնեց։ Երբ արթնացավ, տեսավ, որ կողքին նստած է կինը՝ Աննան։ Նա ուզում էր նրան հարցնել, թե ինչ է պատահել, բայց կինը ձեռքի նշանով ցույց տվեց, որ պետք չէ խոսել։ Ալեքսանդր Ստեփանիչը հասկացավ, որ ինքը ծանր հիվանդ է, և որ կինը ամեն ինչ գիտի։

Հետո նա նորից քնեց։ Այդպես անցան մի քանի օրեր։ Նա արթնանում էր, տեսնում էր կնոջը, բժիշկներին, բուժքույրերին, բայց չէր հասկանում, թե ինչ է կատարվում։ Նա ուզում էր հարցնել, բայց չէր կարողանում։ Նա միայն նայում էր շուրջը, տեսնում էր հիվանդասենյակը, բժիշկներին, բուժքույրերին, բայց չէր հասկանում, թե ինչ է կատարվում։

Հետո նա նորից քնեց։ Երբ արթնացավ, տեսավ, որ կողքին նստած է կինը՝ Աննան։ Նա ուզում էր նրան հարցնել, թե ինչ է եղել, բայց կինը ձեռքի նշանով ցույց տվեց, որ պետք չէ խոսել։ Ալեքսանդր Ստեփանիչը հասկացավ, որ ինքը ծանր հիվանդ է, և որ կինը ամեն ինչ գիտի։

Հետո նա նորից քնեց։ Այդպես անցան մի քանի օրեր։ Նա արթնանում էր, տեսնում էր կնոջը, բժիշկներին, բուժքույրերին, բայց չէր հասկանում, թե ինչ է կատարվում։ Նա ուզում էր հարցնել, բայց չկարողացավ

ԴԱՇՆԱԿՑՈՒԹԵԱՆ ՕՐԸ ԿԸ ՏՕՆՈՒԻ

ՓԱՐԻԶԻ ՄԷՋ.- ՆԱԽԱՁԵՌՆՈՒԹԵԱՄԲ Հ. Յ. Դ. **ԵԳԻՊՏԱՑԻ** ԿՈՄԻՏԷԻՆ

29 ՀՈԿՏ. ՇԱԲԱԹ ԵՐԵԿՈՅ ԺԱՄԸ 8.30ԷՆՄԻՆՉԵՒ ԱՌԱՒՕՏ *Petit Journal*Ի ՍՐԱՀԻՆ ՄԷՋ, ՄԷՔՐՕ *Cadet*

ԿԸ ՆԱԽԱԳԱՀԷ ԸՆԿԵՐՈՒՀԻ **ՓԻԼՈՐԱ ԱՆԱՀԻՏ**

ԿԸ ԽՕՍԻՆ ԸՆԿԵՐՆԵՐ **Վ. ԽՉԼՄՆԵԱՆ** ԵՒ **Վ. ՔՐԻՍՊԵԱՆ**

Գեղարուեստական բաժինին կը մասնակցին Օրիորդ Ագաճիտ Թէլլեան (երգ), Օր. Կնեազեան (երգ), Օր. Գազազեան (*կովկասեան պար*), Օր. Օսմանեան (*արտասանութիւն*), Պ. Սարըեան (*ջութակ*), Պ. Մէհտէրեան (երգ), *Թառիստ* Գարեգին եւ ուրիշներ :

Ճաշերն ու գեղարուեստական բաժինը միբրօով լսելի պիտի ըլլայ բոլորին :

Կէս գիշերէն վերջ կը սկսին եւրոպական պարերը, ղեկավարութեամբ Պ. Սարըեանի *նուագախումբին, եւ կը տեւէ մինչեւ առաւօտ :* Մուտք 6 ֆրանք :

ԼԻՈՆԻ ՄԷՋ.-

Հ. Յ. Դ. «ՎԱՐԱՆԴԵԱՆ» ՇՐՋ. ԿՈՄԻՏԷԻ ԿՈՂՄԷ 29 ՀՈԿՏԵՄԲԵՐ, ՇԱԲԱԹ ԵՐԵԿՈՅ ԺԱՄԸ 8.30ԻՆ ՅՐԴ. ԲԱՂԱՊԵՏԱՐԱՆԻ ՍՐԱՀԻՆ ՄԷՋ

ԿԸ ՆԱԽԱԳԱՀԷ ԸՆԿ. **Թ. ՑՅՎԱՋԵԱՆ** ԿԸ ԽՕՍԻ ԸՆԿ. **Ս. ՎՐԹԱՆԵԱՆ**

ԴԵՂԱՐՈՒԵՍՏԱԿԱՆ ԲԱԺԻՆ.— Կ'արտասանեն փոքրիկն ՄԵՍՐՈՊ ՄՈՒՐԱՏՋԵԱՆ, *Օր.* ՏՕԼՊԱՇԵԱՆ *եւ Ա.* ՎԱՐԺԱՊԵՏԵԱՆ

Կ'երգէ Օր. ՄԱՐԻՏԱ ՊԱԼՄԱՃԵԱՆ

ՇԱՆՕԹ.— Հանդէսէն վերջ ընկերահամակրական խնջոյք Յոյներու սրահը, 5 Rue Bonnefoi· *ՇԱԽԲԵՐՈՒԻ ՄԱՍՆԱԿՑՈՒԹԻԻՆ* 0 95ֆր.·

ՏԷՍԻՆԻ ՄԷՋ.- 30 ՀՈԿՏ. ԿԻՐԱԿԷ, ԿԸ ԽՕՍԻ ԸՆԿ. **Ս. ՎՐԹԱՆԵԱՆ**

Հ. Յ. Դ.

Գ Ա Ւ Ա Ռ

ՊՈՒԻԼՎԱՐ ՕՏՏՈՅԻ Հ. Յ. Դ. Պատ. միութեան ընդհ. ժողովը՝ *29* Հոկտեմբեր, Շաբաթ երեկոյ ժամը 7.30ին սովորական հաւաքատեղին։

ԱՐՍԷՆԻ «Վոլտեան» ենթակոմիտէի ընդհ. ժողովը 29 Հոկտ., Շաբաթ երեկոյ ժամը 8ին սովորական հաւաքատեղին։

ՄՈՐԼԱՆԻ «Քրիստափոր» ենթակոմիտէի ընդհ. ժողովը *28* Հոկտեմբեր. ուրբաթ երեկոյ ժամը 9ին Զեկույց Նե. կայացուցչական ժողովի ներկայ կ'ըլլայ Շրջ. կոմիտէի ներկայացուցիչը։

ՍԵՆԷ ԷՔԻԷՆի «Վնտօք» ենթակոմիտէի ընդհ. ժողովը 29 Հոկտ., Շաբաթ երեկոյ ժամը 8ին, «Դուրեսն» գրադարանը։ Խիստ կարեւոր օրակարգ։

Թէյասեղան—խնջոյք

Սէն Լուի Հ. Յ. Դ. Պատանեկան եւ Կ. Խաչի Սանուհիներու Միութեանց կողմէ, 29 *Հոկտ., Շաբաթ երեկոյ ժամը* 8*ին, Պ. Ֆ. Փիլոհանի սրճարանը ի պատիւ թաղին հայ զինուորցուներուն։*

Թատերական ներկայացում

ՆԱԽԱՁԵՌՆՈՒԹԵԱՄԲ

Հ. Յ Դ. ՊՈՒԻԼՎԱՐ ՕՏՏՈՅԻ «ՎՐԱՄԵԱՆ» ԵՆԹԱԿՈՄԻՏԷԻ

30 Հոկտ., կիրակի կէսօրէ վերջ ժամը 2ին

«Պար Էնթէրնասիոնալի» սրահին մէջ

Հ. Յ. Դ «Ադամեան» թատերախումբը իր անդամներուն զինուորական ծառայութեան մեկնումին առթիւ

ԿԸ ՆԵՐԿԱՅԱՑՆԷ՝ ԵՐԿՈՒՈ

Մուտք՝ 4 ֆրանք, փոքրերուն համար 1 ֆրանք

Ներկայացումէն յետոյ թէյասեղան զինուորներու համար

Թէյասեղան—դասախօսութիւն

Ֆ. Կ. ԽԱՉԻ ԼԻԱ-ՓՈՒԷ ՍԷՆ ԺԷՌՎԻՒ Ա.ՅԻՒՂԻՆ ԿՈՂՄԷ

30 Հոկտեմբեր, Կիրակի ժամը 3—7 դպրոցի սրահին մէջ

15 Rue des Bruyères, *մէթրօ* Porte des Lilas

ԿԸ ԴԱՍԱԽՕՍԷ Պ. ԼԵՒՈՆ ԶՈՐՄԻՍԵԱՆ

երգ, արտասանութիւն եւ նուագ

Մուտք 3 ֆրանք, փոքրերուն 2 ֆրանք

Ողջերթի երեկոյթ Մարսէյլի մէջ

ԿԱԶՄԱԿԵՐՊՈՒԱԾ ԲԱԼՈՒԻ ՀԱՅՐ. ԵՒ ՎԵՐԱՇԻՆԱՑ ՄԻՈՒԹԵԱՆՑ

Ի պատիւ Բալուցի զինուորագրեալներու որոնք ծառայութեան պիտի մտնեն նոյեմբերի սկիզբը :

Տեղի կ'ունենայ Հոկտեմբեր 29, *շաբաթ երեկոյ ժամը* 8·30ին, *բիւ Լ'Էքլիփս, Շահրիկեան սրահին մէջ :*

Գեղարուեստական բաժին Մուտք 3 ֆրանք

ՊԱՏԱՐԱԳ

Ի ԳԻՏՈՒԹԻԻՆ Շաւիլի եւ շրջակայից հայ բարեպաշտ ժողովուրդեան կը յանձնուի թէ՝ կիրակի, Հոկտ. 30ին, Փարիզի առաջնորդական փոխանորդ Գեր. Տիրան վրդ. Ներսոյեան հանդիսաւոր պատարագ պիտի մատուցանէ եւ պիտի քարոզէ, տեղւոյն Ս. Գրիգոր - Լուսաւորիչ մատրան մէջ :

Կը հրաւիրուի բարեպաշտ ժողովուրդը :

Երգեցողութիւնները պիտի կատարուին ղեկավարութեամբ Պ. Կարապետ Բադոսեանի եւ մասնակցութեամբ տեղւոյն դպիրներու : Սկիզբը ժամերգութեան 8.30, *պատարագ* 10.30 :

Ա. Զ Դ

ՀԱՅ ԳՐԱԳԻՏՆԵՐՈՒ ԲԱՐԵԿԱՄՆԵՐ ընկերակցութիւնը կը փութայ յայտնել, որ իր մատենաշարին Ա. հատորը, Ռուբէն Զարդարեանի Արձակ էջեր եւ հէքիաթները, սպառած ըլլալով, իր չարքէն որեւէ 2 *հատոր պիտի տրամադրէ անոր, որ իրեն կը ղրկէ սպառած այդ հատորէն մէկ օրինակ :*

Le Gérant : H. STEPHAN

Imprimerie A. DER (AGOPIAN)

17, Rue Demeaux — PARIS (19)

«ՄՇԱԿՈՑԹԻ ՕՐ»Ը ՄԱՐՍԷՅԼԻ ՄԷՋ

ԿԱԶՄԱԿԵՐՊՈՒԱԾ ՀԱՅ ՄՇԱԿՈՒԲԱՑԻՆ ՄԻՈՒԹԵԱՆ ԿՈՂՄԷ

30 *Հոկտեմբեր, կիրակի երեկոյեան ժամը* 8.30ին

ՔՕԼԻԶԷի ՍՐԱՀԻՆ ՄԷՋ, ՊՈՒԻԼՎԱՐ ՏԻՒԿՕՄԻ

ԿԸ ՆԱԽԱԳԱՀԷ ԱՌԱՋՆ. ՓՈԽԱՆՈՐԴ ԶԳՕՆ ՎՐԴ. ՏԷՐ ՅԱԿՈԲԵԱՆ

ԿԸ ԽՕՍԻՆ Պ. Պ. **Շ. ՄԻՍԱՔԵԱՆ, Մ. ԿԻՒՐՃԵԱՆ**

ԵՒ **ՓԱՇԱԼԱԿ ՍԱՆԱՍԱՐ**

Գեղարուեստական խնամեալ բաժինէն իրենց մասնակցութիւնը կը բերեն Օր. Հ. Գըմպըլեան, Պ. Պ. Յ. Քիւրքճեան, Ս. Չէօրէճեան, Ե. Փափազեան, Վ. Տէր Վարդանեան, Կ. Թիւրքէլեան, Կ. Փոլատեան, Տ. Թադոյեան եւ *օտար արուեստագէտ նուագողներ*; Օր. Պ. Վարդերեսեան (*ջութակ*), Պ. Հ. Համբարձումեան (*երգ*); *Փոքրերու մուտքը արգիլուած է :*

Ծախսերու մասնակցութիւն 6 *ֆրանք :*

Կիրակի առաւօտ Փրատոյի Մայր եկեղեցիին մէջ հոգեհանգիստի յատուկ արարողութիւն, հայ մշակոյթի ծառայողներու յիշատակին : Եկեղեցական արարողութիւնէն յետոյ այց Մ. Նալպարեանի եւ Մ. Վարանդեանի դամբարանները : Փափաքողները կրնան մասնակցիլ :

«ՄՇԱԿՈՑԹԻ ՕՐ»Ը ՇԱՎԻԼԻ ՄԷՋ

ՀԱՄԱԶԳԱՅԻՆ ՄԱՍՆԱՃԻՒՂԻՆ ԿՈՂՄԷ

30 *Հոկտ., կիրակի ժամը* 3·30ին *տեղւոյն դպրոցի սրահին մէջ*

ԿԸ ՆԱԽԱԳԱՀԷ Պ. Դ. ՏԷՐ ԳԱԼՈՒՍՏԵԱՆ

ԿԸ ԽՕՍԻ Պ. Հ. ԶԱՐԴԱՐԵԱՆ

Գեղարուեստական բաժին տեղւոյն «Բաֆֆի» երգչախումբին կողմէ

Մուտքը ազատ է

Հ. ԶԱՐԴԱՐԵԱՆ

ՎԻՐԱՐՈՒԱԾ - ԱՏԱՄՆԱՐՈՒԱԾ

44 Rue Dunkerque (ՄԷՋՐՕ ԿԱՊ ՏԻՒ ՆՈՒԹ)

Tél. Trudaine 42—69

Կ'ընդունի ամէն օր ժամը 14—20։

Աւտօներով ժամադրութեամբ։

Fourrures de St. Bernard

ՀԱՅԿՈՒՀԻ ԿԻԼՊՕԼԵԱՆ

Մեկ վստահելի տունը ուր պիտի գտնէք տակուն ապրանքներ՝ դեղչեալ գիներով։ Ընտիր արժանիքներ, իրական մորթեր, փէթուններ, սկուններ, օձիկներ, գլխարկներ եւայլն։

Կը չհենինք չափու վրայ մանթօներ՝ գանազան տեսակ մուշտակներէ, վերջին նորաձեւութիւններով :

Կը ստանձնենք մուշտակներու նորոգութիւնը, ձեւափոխութիւնը, ներկելը եւ թանաժը։ Մուշտակները կը մաքրենք ձրի, կիրակի օրերը բաց է մինչեւ կէս օր :

24, Rue Affre կամ 8, Rue Cavé — PARIS - 18e

Մատուցիչ՝ 2, Rue de la Charbonnière —

Մէթրօ՝ La Chapelle — Barbès Roch. Tél. Montmartre 69-70

ՀԱՅԵՐՈՒ ԺԱՄԱԴՐԱՎԱՅՐԸ

Ճաշարան Ֆլօրիա

61, Rue Monsieur le Prince, Paris (6e)

Մէթրօ՝ Օտէօն եւ Սէն Միշէլ

Արեւելեան եւ եւրոպական խնամուած կերակուրներ :

ՐԱՔԸ ՏԻՒԶ

Ջուտ խաղողէ քաշուած եւ անիսոնով պատրաստուած իսկական հայկական օղին է Րաքը Տիւզը։ Զգուշացէք Րաքը Տիւզը՝ արուեստական օղիներէ որ ձեր ստամոքսը կ'այրէ եւ գիշերները չուր կը խմցնէ եւ կը վնասէ ձեր առողջութեան։ Խմեցէք միայն Րաքը Տիւզը որուն անուշ համ, կազդուրիչ եւ ախորժագրաւ ժաքեր ըլլալը ճանաչուած է։

Dalakupeian 8 Rue Suffren, Marseille. Dépôt: 7 Rue de la Paix, Marseille. Tél. Dragon 70—89

բազմական նաւերը։ Նաւային սպանները ապահովութիւն տուին որ պիտի պաշտպանուի չէզոք գօտին :

**** Չինաստանի անգլիական դեսպանը նաւեցաւ, տեսակցելու մարշալ Ճանկ - Քայ - Շէկի հետ։ Կ'ըսուի թէ անգլիական դեսպանը կ'աշխատի դանել յարմար պահը, հաշտեցնելու համար Չինացիներն ու Ճափոնացիները :*

**** Փարիզի չինական դեսպանը կը հաղորդէ զեկոյցով մը թէ Չինաստանի հիմնական քաղաքականութիւնն է երկարաձգել պատերազմը՝ ստանձնելով ամէն զոհողութիւն, թէ նչանակութիւն չունի քաղաքի մը կորուստը :*

Մոսկուա կ'ամրացնէ արեւմտեան սահմանները

— oo —

Անգլիական թերթերու քաղած տեղեկութեանց համաձայն, Խորհ. Միութիւնը կ'աշխատի աճապարանքով ամրացնել իր արեւմտեան սահմանները, հիմնելով պաշտպանողական զօրաւոր գիծ մը, իբրեւ զգուշական միջոց գերմանական սպառնալիքին դէմ :

Մոսկուա հրամայեց առժամաբար դադրեցնել ուրիշ զինուրական ամէն աշխատանք, բոլորովին նուիրուելու համար Ուկրա - նիոյ ապահովութեան, պաշտպանելու համար հանքածուխ ու ցորեն արտադրող չրջանները :

Այդ նպատակով ,

Ա.— 150 քիլոմեթրի վրայ երկար չրջան մը պիտի մաքրուի անտառներէ :

Բ.— Բնակչութիւնը եւս պիտի հեռացուի, կարգ մը քաղաքներու եւ ագարակներու մէջ թողլով միայն կարմիր բանակի մարդիկը, անոնք որ կը վայելեն Մոսկուայի վստահութիւնը :

Գ.— Պիտի քանդուին կամուրջներն ու ճամբաները, որոնք կը դանուին ապահովութեան գօտիին մէջ :

Դ.— Ամրոցներ պիտի չինուին նոյն գօտիին արեւելեան սահմանին վրայ :

Ե.— Պիտի երկարեն երկաթուղին՝ այդ գծին եռեւ :

Զ.— Օդանաւային նոր կայաններ պիտի չինեն :

— oo —

ՋԱՆԱԶԱՆ ԼՈՒՐԵՐ ՔԱՆԻ ՄԸ ՏՈՂՈՎ

ՍԻՈՆԱԿԱՆ չարժման ղեկավարները խնդրագիր մը տուին անգլիական կառավարութեան, որով կը պահանջեն որ անեղծ պահուի Պալֆուրի յայտարարութիւնը եւ Պաղեստինը պահպանուի իբրեւ հրէական ազգային տուն :

ՔԱԿԱՆՈՎԻԶ, որ Խորհ. Միութեան ծանր արդիւնաբերութեան գործավարն էր, չնորհազրկուելով նչանակուեցաւ նոյն գործավարութեան ներքին գործերու տեսուչ : Ծանր արդիւնաբերութեան գործավար նչանակուեցաւ Եմելիանով, որ կէփէուին ազդեցիկ պաշտօնատարներէն մէկն էր :

ՄՐԻՄԻ եւ ԿՈՎԿԱՍԻ հանքային չուրերուն մէջ բուժուելու գացած են, անցեալ եղանակին, 84 գործավարներ, 8,000 պետական եւ կուսակցական մեծ պաշտօնատարներ, 1,800 ճարտարարուեստական վարիչներ :

ՀԻԹԼԷՐ գերմանական Արծիւին մեծ - խաչը տուաւ Ֆրանսայի նախկին դեսպանին, Ֆրանսուա - Փոնսէի : Այս չքանչանին առեղծուածն է (1936), առաջին անգամն է որ Հիթլէր այսքան մեծ պատիւ մը կ'ընէ Ֆրանսացիի մը :

ՆԱԽԱԳԱՀ Ռուզվելթ, իր ծովային նախարարին ուղղած նամակով մը, կ'ըսէ թէ Միացեալ - Նահանգները պէտք է սպառազինուին, ի պաշտպանութիւն ամէն հաւանականութեան դէմ :

ՇԱԼՄԷԹ, Վալօրիսի քաղաքապետը, հրաժարեցաւ Ֆրանսայի համայնավար կուսակցութենէն, մամուլին տալով իր հրաժարման պատճառները : Պատերազմի վախի օրերուն համայնավար կուսակցութիւնը զաղտնի նամակով մը կը խնդրէ իրմէ կենսագրական եւ այլ կարգի տեղեկութիւններ տալ ոչ միայն իր անձին, այլ եւ ընտանիքին անդամներուն եւ ընկերներուն մասին : Լրատասական այսպիսի աշխատանքէ մը զարչելով՝ Շալմէթ ղրկեց իր հրաժարականը :

ԵՐԿՈՒ ԱԻԱԶԱԿՆԵՐ փորձեցին ինքնաչարժով մը առեւանգել մեծահարուստ օտարական մը Փարիզի մէջ, Օփերայի հրապարակին վրայ, բայց ձերբակալուեցան :

ԼՈՑՏ ՃՈՐՃ, քննադատելով Չէմպըրլէնի խաղաղութեան քաղաքականութիւնը, Միւնիխի համաձայնութիւնը որակեց «ամօթ» մը : Իր կարծիքով, պատերազմ մը հաւկիթի պէս պիտի ճզմէր միահեծան պետութիւնները (Գերմանիա եւ Իտալիա) :

ՀԱՄԱԶԳԱՅԻՆի Փարիզի Մանաճիւղի երկրորդ ղրական դասը՝ 3 Նոյեմբեր, Հինգշաբթի երեկոյ ժամը 8.30ին : *Նկատի ունենալ այս թուականը : Մանրամասնութիւնները յայտնուած :*

ՓԱՐԻԶԻ ՀԱՅ ԵՐԻՏԱՍԱՐԴԱՑ ԱԿՈՒՄԲԻ

« Հիմնարկութեան հինգամեակի» տարեկան բացման հանդէսը տեղի պիտի ունենայ երկուշաբթի 31 *հոկտեմբեր, երեկոյեան ժամը* 8·30ին, 26, *Ավընիւ տը Թօֆիօ :*

Գեղարուեստական բաժին *Մուտք (թէյ մխասին)* 5 *Ֆր·*

ԼՈՑԻ ՏԵՍԱՒ

1939 "ԳՈՅԱՄԱՐՏ ՕՐԱՑՈՅՑ,,

Ժ. ՏԱՐԻ

ՀՐԱՏԱՐԱԿՈՒԹԻՒՆ Հ. Յ. Դ. ՊԱՏԱՆԵԿԱՆ ՄԻՈՒԹԵԱՆ, ՄԱՐՍԷՅԼ

Դիմել՝ ընդհանուր գործակալ՝ կայծակ Ճաքայեանի,

Monsieur Gaïzak Djarayan, 5, Rue de l'Eclipse, Marseille, France:

Գինն է՝ Մարսէյլ 5 *Ֆրանք Ֆրանսա, Սուրիա եւ զաղութներ* 5.50 *Ֆր·, արտասահման՝* 6 *Ֆրանք :*

ԵՓՐԱՏ ՆՈՒԱԳԱԽՈՒՄԲ

Ղեկավար Տ· ՕՆՈՄՏԱՆ

15, Rue du Pourtour, Clamart, Seine **Tél. Observatoire 13 - 45**

Հեռաձայնել երեկոները 8ին վերջ :

Հայկական, եւրոպական եւ կովկասեան եղանակներ : Մէկ նուագախումբը հաճելի զբաղմունք մը ընելու համար ձեր հանդէսները, հարսնիքները եւ հաւաքոյթները :

Le Gérant : H. STEPHAN

Imprimerie A. DER (AGOPIAN)

17, Rue Demeaux — PARIS (19)

Թէյասեղան—համերգ

Ս. Խաչի Սանուհիներու Միութեան կողմէ, 29 *Հոկտ., Շաբաթ երեկոյ ժամը* 8*ին, Պ. Ֆ. Փիլոհանի սրճարանը ի պատիւ թաղին հայ զինուորցուներուն։*

Թատերական ներկայացում

ՆԱԽԱՁԵՌՆՈՒԹԵԱՄԲ

Հ. Յ Դ. ՊՈՒԻԼՎԱՐ ՕՏՏՈՅԻ «ՎՐԱՄԵԱՆ» ԵՆԹԱԿՈՄԻՏԷԻ

30 Հոկտ., կիրակի կէսօրէ վերջ ժամը 2ին

«Պար Էնթէրնասիոնալի» սրահին մէջ

Հ. Յ. Դ «Ադամեան» թատերախումբը իր անդամներուն զինուորական ծառայութեան մեկնումին առթիւ

ԿԸ ՆԵՐԿԱՅԱՑՆԷ՝ ԵՐԿՈՒՈ

Մուտք՝ 4 ֆրանք, փոքրերուն համար 1 ֆրանք

Ներկայացումէն յետոյ թէյասեղան զինուորներու համար

Թէյասեղան—դասախօսութիւն

Ֆ. Կ. ԽԱՉԻ ԼԻԱ-ՓՈՒԷ ՍԷՆ ԺԷՌՎԻՒ Ա.ՅԻՒՂԻՆ ԿՈՂՄԷ

30 Հոկտեմբեր, Կիրակի ժամը 3—7 դպրոցի սրահին մէջ

15 Rue des Bruyères, *մէթրօ* Porte des Lilas

ԿԸ ԴԱՍԱԽՕՍԷ Պ. ԼԵՒՈՆ ԶՈՐՄԻՍԵԱՆ

երգ, արտասանութիւն եւ նուագ

Մուտք 3 ֆրանք, փոքրերուն 2 ֆրանք

Ողջերթի երեկոյթ Մարսէյլի մէջ

ԿԱԶՄԱԿԵՐՊՈՒԱԾ ԲԱԼՈՒԻ ՀԱՅՐ. ԵՒ ՎԵՐԱՇԻՆԱՑ ՄԻՈՒԹԵԱՆՑ

Ի պատիւ Բալուցի զինուորագրեալներու որոնք ծառայութեան պիտի մտնեն նոյեմբերի սկիզբը :

Տեղի կ'ունենայ Հոկտեմբեր 29, *շաբաթ երեկոյ ժամը* 8·30ին, *բիւ Լ'Էքլիփս, Շահրիկեան սրահին մէջ :*

Գեղարուեստական բաժին Մուտք 3 ֆրանք

ՊԱՏԱՐԱԳ

Ի ԳԻՏՈՒԹԻԻՆ Շաւիլի եւ շրջակայից հայ բարեպաշտ ժողովուրդեան կը յանձնուի թէ՝ կիրակի, Հոկտ. 30ին, Փարիզի առաջնորդական փոխանորդ Գեր. Տիրան վրդ. Ներսոյեան հանդիսաւոր պատարագ պիտի մատուցանէ եւ պիտի քարոզէ, տեղւոյն Ս. Գրիգոր - Լուսաւորիչ մատրան մէջ :

Կը հրաւիրուի բարեպաշտ ժողովուրդը :

Երգեցողութիւնները պիտի կատարուին ղեկավարութեամբ Պ. Կարապետ Բադոսեանի եւ մասնակցութեամբ տեղւոյն դպիրներու : Սկիզբը ժամերգութեան 8.30, *պատարագ* 10.30 :

Ա. Զ Դ

ՀԱՅ ԳՐԱԳԻՏՆԵՐՈՒ ԲԱՐԵԿԱՄՆԵՐ ընկերակցութիւնը կը փութայ յայտնել, որ իր մատենաշարին Ա. հատորը, Ռուբէն Զարդարեանի Արձակ էջեր եւ հէքիաթները, սպառած ըլլալով, իր չարքէն որեւէ 2 *հատոր պիտի տրամադրէ անոր, որ իրեն կը ղրկէ սպառած այդ հատորէն մէկ օրինակ :*

ՊԱՏԱՐԱԳ

ԻՍԻ ԼԷ ՄՈՒԼԻՆՈՑԻ կապոյտ Խաչի Սրիմեան դպրոցի վարչութիւնը դպրոցի սրահի ընդարձակման եւ բեմի չինութեան համար ստացած է հեռաւեալ նուէրները :

Ա. ՅԱՆԿ

Պ. Հրաչ Հանտալեան 300 *Ֆրանք, Պ. Եփրեմ Նալարեան* 200, *Պ. Լեւոն Գալուստեան, Օր. Մարիամ Գալուստեան, Պարոններ Կարապետ Փափալեան, Մարտիրոս Տէրտէրեան, Աբրէն Պօյաճեան, Գէորգ Անկիւեան, Յովսէփ Ճապուհեան, Արտաշէս Ճագոբեան, Խոսրով Կարմիրմօրուքեան, Աղապապ Պարսամեան, Սամուէլ Գանտիլեան, Յովակիմ Պօղոսեան, Ճարուխիւն Գալուստեան, Քերովբէ Պօյաճեան, Ստեփան Մարգարեան, Խոսրով Զարդեան, Ճակոբ Զօլաքեան, Մարտիրոս Գարթմաեան, Սահակ Օզտաեան, Ստեփան Մարկոսեան, Երուանդ Ըմբատեան, Բժիշկ Տամլամեան եւ Օրիորդ Անգինէ Ալճեան 100ական ֆրանք :*

Դուռմար Ա. ցանկի՝ 2,800 *Ֆրանք :*

ՄԱՐՍԷՅԼԻ «Քրիստափոր» ենթակոմիտէի դաշտահանդէսին տեղի ունեցած վիճակախաղէն արժէքաւոր դիրքեր չահած են հետեւեալ թիւերը : 00,261, 00,249, 00,239, 00262, 00,247 :

ՅԱՌԱՋԴ

ՄՐԱԹԵՐԻ. ԱԶԳԱՑԻՆ, ՔԱՂԱՔԱԿԱՆ, ՓՐԱՆՍԱՅ

LE PREMIER QUOTIDIEN ARMENIEN EN EUROPE

HARATCH

(Fondé en 1925) :-: R. C. Seine 276.286

Directeur et Propriétaire : SCH. MISSAKIAN
Rédaction et Administration
ԽՄԲԱԳՐՈՒԹԻՒՆ ԵՒ ՎԱՐՉՈՒԹԻՒՆ
17, Rue Damesme, PARIS (13e)

Téléphone : Glacière 15 - 76
Chèque Postal Paris 1678 - 63
(ԵՐԹԵԼԵԿ ՀԱՄԱՐ՝ Métro : TOLBIAC)

ԲԱԺԱՆՈՐԴԱԳՐՈՒԹԵԱՆ ՊԱՅՄԱՆՆԵՐ :—

	ՏԱՐԵԿԱՆ	ՎԵՑԱՄՍԵԱՅ	ԵՒԱՄՍԵԱՅ
Թրանսա եւ Գաղութքներ	150 ֆրանք	75 ֆրանք	40 ֆր.
Անգլիա եւ Իտալիա	265 ֆրանք	140 ֆրանք	
Ուրիշ երկիրներ	215 ֆրանք	110 ֆրանք	

ՇԱԲԱԹ
29
ՀՈԿՏԵՄԲԵՐ
SAMEDI
29 Octobre
1938

ՅԴ ՏԱՐԻ — 14e Année No. 3873

Խմբագիր՝ ՇԱՒԱՐՇ ՄԻՍԱՔԵԱՆ

ԳԻՆ 50 ՄԱՆԹԻՄ

ԵՐԿՈՒ ԽՕՍՔ

ՔԻՉ ՄԸ ՊԱՏՄՈՒԹԻԻՆ...

— oo —

Ինչո՞ւ, իրաւէ՛ս, այսքան ոստոստուն ու այսքան յարատեւ - փոխ դարձաւ Թուրքիա, կը հարցնէինք մեր նախորդ խմբագրա - կանով :

Իր քաղաքական հակումներուն հետ նաեւ իր քաղաքական ձգտումնե՛րն են որ կը փոխուին: Նոր ուղղութիննե՛ր կ'ընդգրկէ Էնկիւրի: Երէկ «իմպերիալի՛զմ»ը կ'ուզէր հարստացնել Ա. Միու - թեան տուած իր կոնակը:

Իսկ այսօր, նոյն այդ «իմպէրիալի՛զմ»ին է յեցած՝ բոլշեւիզ - մին դէմ թիակաւարելու համար: Նուազագոյն կամ առաւելագոյն ծրագիրնե՛ր ունի՝ ինչպէս, օրինակ, Իտալիան կամ Գերմանիան: Բայց, մանաւանդ, ի՞նչ կը փնտռէր ժողովրդապետական Անգլիոյ կողքին կանգնած առեն, ու ի՞նչ կը փնտռէ --- հապա տարի մը վերջ, --- երբ արդէն իսկ չուկայ կը դառնայ, այնքան արագ ու այնքան պատրաստակամ կերպով, Հիթլէրեան Գերմանիոյ...

Հարցումներ, ահաւասիկ, որոնք ինքնաբերաբար ծնունդ կ'առնեն, երբ կը հետեւինք Էնկիւրիի քայլերուն: Լրացնելու հա - մար այս չարքը, դնենք եւ ուրիչ հարցում մը ,--- Թուրքիա այս փոփոխումները ինճնակա՛մ կերպով կ'ընէ: Կամ, աւելի պարզօրէն ըսած, Էնկիւրի ի՞նճն է որ կը գծէ իր ուղղութիւնը՝ երէկ մէ - կին, յաջորդ օրը երկրորդի մը, ու այսօր ուրիշի մը հետ կամ քով ըլլալով: Ըսել կ'ուզենք,--- այս բոլոր համաձայնութիւնները , զա - չինները, մերձեցումները կամ նոյնիսկ «բարեկամութիւնները » կը խմորուին կամ կը ծրագրուին Էնկիւրիի մէջ ու Էնկիւրի՞ կող - մէ, թէ, ընդհակառակն, Էնկիւրի հարկադրուած կ'ըլլայ օր մը մէ - կուն ու օր մը ուրիշին հետ կամ քով ըլլալ:

Կանխելու համար հաւանական թիւրիմացութիւն մը, ճշդենք, անմիջապէս, որ ոչ Անգլիոյ հետ զինակցութիւն մը վերագրել ու - զեցինք --- անկախ «Մ իջերկրականեան Ուխտ»էն որ մեռած էր ար - դէն երբ ծնաւ, --- ոչ ալ նոյն ձեւի դաշինք մը նկատի ունինք՝ երբ կը խօսինք զերմանեւթուրք մերձեցման մասին: Ըսենք նաեւ ան - կեղծօրէն, որ քեմալական Թուրքիան, հակառակ իր բոլոր յաւակ - նութիւններուն, չվերցուց հասնիլ որ եւ է «մեծ»ի հետ զինակցու - թիւն: Այս մասնաւորութեան մէջ, կամովին զանց կ'առնենք Ա. Միութիւնը: Վասնզի երկու երկիրներու երբեմնի զինակցական կապը արդիւնք էր Թուրքիոյ աշխարհագրական դիր - քէն: Ռուսիոյ՝ այդ չբլանին՝ բոլորովին առանձնութենէն , երկու երկիրներու «յեղափոխական» ապրումներէն ու մանաւանդ հին թէ նոր Ռուսիաներու միօրինակ ու անխախտ ձգտումէն կը բխէր: Ցարական Ռուսաստանը փորձեր էր, աւելի քան դար մը, բռնի ուժով իշնել Միջերկրական: Բոլշեւիկ Ռուսաստանը , ա՛յն օրերուն մանաւանդ, տակտ ներքնապէս ու արտաքնապէս, փոխեց ձեւը միայն՝ բռնի ուժին տեղ առաստաձեռն «բարեկամութիւնը»կի - րարկելով, բայց պահեց անփոփոխ նպատակը,--- իրեն ենթակայ Թուրքիա մը ունենալ՝ անոր հաւանութեամբ «իշնելու» համար Տարանէլ ու Միջերկրական ...

Թողունք, սակայն, այս միջանկեալ --- թէեւ բնորոշ պարա - գան,--- ու փնտռենք պատասխանները այն հարցումներուն , զորս դրինք վերը:

Գտնելու համար ճշդրիտ պատասխանները այդ հարցումնե - րուն, հարկ է ուշադրութեան առնել երկու կարեւոր սկզբունքներ, որոնք քեմալական Թուրքիոյ ամէնէն հիմնական առանձնաղրու - թիւնները կազմեցին, երբ, Լոզանի յաջողութենէն վերջ, իրա - կանացած էր «ազգային սահմաններուն մէջ ազգային անկախ պե - տութիւնը»:

Այդ սկզբունքներէն առաջինը բանաձեւուած էր այսպէս, --- « խաղաղութիւն երկրէն ներս, ու խաղաղութիւն երկրէն դուրս»: Իսկ երկրորդը վճռակա՛ն կը ճշդէր թէ «Թուրքիա բացարձակապէս անկախ պիտի ըլլայ՝ ներքին, արտաքին ու տնտեսական տեսակէ - տով»: Այս երկրորդ առանձնաղրութեան հասկնալի եղրակացութիւ - նն էր նաեւ Քեմալի երրորդ յաւակնութիւնը, --- « ոչ մէկ օտար զինուոր ոտք պիտի դնէ մեր հողին վրայ»...

Հետեւելով Թուրքիոյ բոլոր քայլերուն, մենք տեւապէս մտա - նահոգուած ենք, օրը օրին, այն բոլոր չեզոքմները զորս արձանագրեց Թուրքիա իր արտաքին թէ ներքին կեանքին մէջ, ա՛յ միայն թէ - լաղրանքներու, այլեւ հրահանգներու ընթացք տալով: Յուրիշ, ու անկէ վերջ մասամբ Գարախան՝ տասնեւհինգ տարի չարունակ, յանուն Մոսկուայի, ցուցամատ չարժեցին Էնկիւրիի մէջ: Նուազ տիրական չեզոք Անգլիոյ դեսպանը՝ նոյն Էնկիւրի մէջ՝ Մոնթ - րէօյէն վերջ: Ոչ մէկ տարակոյս, որ Գերմանիոյ անտեսական նա - խարարը, իր ընծայած վարկին հետ քեմալական Թուրքիոյ « ըն - ծայեց» նաեւ վարքագիծ մը՝ առաւել կամ նուազ չափով ճշդուած: Այս բոլորը հասկնալի են, անշուշտ: Հասկնալի՝ այն իմաստով որ, 1922ի թաւալգլոր դէպքերը սեղծեր էին, Թուրքիոյ վարիչնե - րուն մէջ, բարձրաթռիչ հոգեբանութիւն մը, որ, իր կարգին, տուն տուեր էր նոյնքան բարձրաթռիչ սկզբունքներու: կեանքը, ու նոյն ձեւի թաւալգլոր դէպքեր՝ եկան վերիվայր չընչելու «բացար - ձակ անկախութեան» մեծամիտ սկզբունքը...:

Նուազ անխուսափելի չեզոք միւս առաջադրութեան վախ - ճանքը :

Քեմալական Թուրքիա, ապահովելէ վերջ իր անկախութիւնն ու սահմանները, երկու հիմնական մտահոգութիւններ ունեցեր էր, --- երկրին վերականգնումը՝ ժամանակին համապատասխան ձեւով, ու խաղաղ զոյակիցի մը՝ իրրեւ նախապայման առաջին մտահոգութեան իրականացումին: --- « Խաղաղութիւն երկրէն ներս ու խաղաղութիւն երկրէն դուրս»ը ա՛յս նպատակին բանաձեւումն էր :

Ցաղթական ըլլալը բաւական չէր: Հարկ էր ապահովել այդ յաղթանակին արդիւնքը: Բայց մանաւանդ՝ տեւականացնել զայն:

ՎԵՐՋԻՆ ԺԱՄ

ՏԱԼԱՏԻԷԻ ՃԱՌԸ ՄԱՐՍԷՅԼԻ ՄԷՋ

— oo —

ԽԻՍՏ ՔՆՆԱԴԱՏՈՒԹԻՒՆՆԵՐ ՀԱՄԱՅՆԱՎԱՐՆԵՐՈՒՆ ԴԷՄ

— oo —

«Պէտ չունիմ փրկիչի, պէտ ունիմ աշխատողների»

— oo —

Հինգշաբթի առաւօտ Մարսէյլ հասաւ վարչապետ Տալատիէ : Կայարանին մէջ զինք դիմաւորեց խուռն բազմութիւն մը: Կէսօրէ վերջ, ներկայանալով արմատականներու համագումարին՝ խօսե - ցաւ այն ճառը, որու կը սպասուէր ամէն կողմէ : Երկիրը բացած էր ձայնասփիւռի բիւրաւոր բերանները եւ բոլորը իրենց ականջը տուած էին վարչապետին :

Տալատիէ նախ ողջոյնի խօսքեր արտասանեց, յետոյ անցաւ միջազգային քաղաքականութեան: Եւրոպայի ներկայ կացութեան մէջ, ըսաւ, ամէն իրողութենէ աւելի խաղաղութեան պարագան է որ կը զբաղեցնէ այսօր ամէն ազգ: Եւ խորհիլ որ այդ խաղաղու - թիւնը եկաւ այն պահուն՝ երբ հասած էինք զահավէժին եզերքը: Աւելորդ է պատմել թէ ինչ ճիգերով եւ զոհողութիւններով լուծե - ցինք տագնապը: Ինչ որ կ'ուզեմ կրկնել այստեղ, այն է թէ եւրո - պական քաղաքակրթութեան համար, մարդկային ազատութեան համար, մեր երկրին համար, նոյնիսկ Չեխոսլովաքիոյ համար՝ Միւնիխի համաձայնութիւնը գերազաս է այն վիճակէն, որուն պիտի մատնուէինք այսօր եթէ խուսափած չըլլայինք պատերազ - մէն:

Եւ սակայն կան մարդիկ որ կ'ըսեն թէ Ֆրանսա անճնաւոր եղաւ: Կը յայտարարեմ որ մենք Միւնիխի համաձայնութիւնը չտորադրեցինք սպատնալիքի մը տակ: Եթէ վերջնագրի մը առջեւ գտնուէի Միւնիխի մէջ, եթէ չկարենայի լսելի ընել ձայնս ու վի - ճիլ հաւասարէ հաւասար, կը վերադառնայի Փարիզ եւ ժողովուր - դը կը հրաւիրէի զիմադրելու :

Ես չեմ հասկնար թէ ինչո՛ւ ամանք պայքար կը մղեն այդ հա - մաձայնութեան դէմ, որ արժանացաւ երկրին հանրաքուէին, երբ մայրեր եւ հայրեր կ'արտայայտէին իրենց հրճուանքը, որ իրենց ինայուեցաւ արեան զոհողութիւնը եւ սուգը:

Ոչ ծափահարութիւնները եւ ոչ ալ լուտանքները կ'ազդեն վը - րաս, երբ ես կը խորհիմ երկրին չահերուն մասին, ու զղուանք կը զգամ, երբ կը տեսնեմ որ խումբ մը մարդիկ հրապարակագրական վէճի նիւթ զարձուցած են վերջին դէպքերը: Իրաւունք չունի՞մ ըսելու որ կարգ մը մարդիկ, երբ տագնապը հասած էր անձկու - թեան մը ասպիճանին եւ ժամերը կամ վայրկեաններ միայն մեզ կը բաժնէին աղէտին պայթումէն, ցոյց չտուին այն վճռականութիւ - նը, կորովը, քաջութիւնը, զոր ցոյց կուտան հիմա, վտանգը հե - ռանալէ վերջ: Մեզ քննադատելու իրաւունք պիտի ունենային ա - նոնք միայն, որոնք ամէնէն եղերական ժամուն իսկ պիտի չվարա - նէին պահանջկոտ ըլլալ՝ յանձն առնելով նոյնիսկ պատերազմի մը պատասխանատուութիւնը: Մեզ քննադատելու իրաւունք պիտի ունենային անոնք միայն, որոնք թեթեւութիւն պիտի չզգային՝ իմանալով դէպի Միւնիխ մեկնումս:Ի՞նչ կեղծիք է այսվերջապէս, որ այդ մարդիկը կը մղէ քաջ մարդու ձեւեր առնելու եւ դաս տա - լու այն պահուն՝ երբ անցած է վտանգը, բայց լուռ կը մնան, նոյն - իսկ կը դողան այն պահուն՝ երբ հարկ է քալել վտանգին դէմ :

Համայնավար կուսակցութիւնը կրնայ ինծի ըսել թէ հակա - ռակած է սկիզբէն իսկ, բայց իր պայքարներն էին որ անդամալու - ծեցին աշխատանքները: Երբ համայնավար թերթերն ու ճառա - խօսները կոչա յարձակումներ կը գործէին Ձէյմպրլէնի վրայ որ հրաչալի հաւատքով մը աշխատեցաւ խաղաղութեան պահպան - ման համար, ատով միթէ չհակարացուցի՞ն Ֆրանսայի դիրքը: Երբ ամէն օր կը յարձակէին մեր կառավարութեան վրայ, ատով միթէ չդժուարացուցի՞ն մեր աշխատանքը: Երբ անէծքներ կը թափէին այն կառավարութիւններուն դլխուն, որոնց հետ ժամանելի խոր - հրդակցութիւններ կը կատարէինք մենք, ատով միթէ չվտանգե - ցի՞ն մեր դիրքը: Եւ դեռ այս մարդիկն են որ այսօր կը յայտարա - րեն թէ Ֆրանսայի կատարած մտանակի զօրաչարժը հնարք մըն էր ծածկելու համար մեր անճնաւորութիւնը, --- ստա՛ մը որուն եթէ հաւատար զանգուածը, անկարելի պիտի դառնար օգտուիլ զօրա - չարժէն, որ, կը կրկնեմ, մեծապէս նպաստեց խաղաղութեան :

Եթէ այն բոլոր Ֆրանսացիները, որոնք քաջութեամբ պա - տասխանեցին հայրենիքի կոչին, եւ արժանի գործօն երախտա - գիտութեան, միւս կողմէ՝ համայնավար կուսակցութեան վա - րիչները այնպիսի դերք մը բռնեցին, որ ուրիչ իմաստ չունէր, բայց եթէ խափանել կառավարութեան գործը: Երբ կ'ուզէք որ կա -

Իսկ այդ ապահովումն ու տեւականացումը ուժեղ բայց խաղաղ զոյակիցակով մը կրնային իրականանալ:

Զիօսինք «երկրէն ներս»ի «խաղաղութեան» մասին: Անկա - խութեան դառարան: «Մահափորձեր»ու առասպելներ: Կախա - զաններ հոս ու հոն: Քրտական կոտորածներ: Դիա՛կ նոյնիսկ Ազգ. Մեծ Ժողովին մէջ: Կամ՝ արեան սպառնալիք մեղկ Ֆէթհիին ան - դամ ...

« Երկրէն դո՞ւրս»: Թուրքիա ինչպէ՞ս կրնար ապահովել ա՛յդ խաղաղութիւնը,--- ահա հարցում մը, որուն պատասխանը պա - տասխանն է միապամայն մեր վերեւ դրած հարցումներուն:

Վ. ԻՇԽԱՆԵԱՆ

ՕՐԸ ՕՐԻՆ

ՏԱՐԱԶԻ ԱՐՏՕՆՈՒԹԵԱՄԲԸ ...

Հակառակ մեր բոլոր ճիգերուն, քրէական դրոշմը կը շարունակէ ֆա - լել մեզի հետ:

Ոչ միայն երգով, ձայնալարով կամ խօսակցութեամբ, այլեւ մամուլով կամ նոյնիսկ գրականութեամբ :

Լեզուականը այլեւս պէտք է դադ - րի, անշուշտ :

Կ'ակնարկեմ այն բացատրութիւնե - րուն, որոնք քրէական են, եւ զորս, բառ առ բառ թարգմանած ըլլալով, մինչեւ այսօր կը շարունակենք գոր - ծածել : Ցիշեցնենք մէկ բանի, Տա - րազի արտօնութեամբ ...:

Այսպէս, հազուագէպ չէ հանդիպիլ, լուացոյն հայերէնով մը գրողներու ձով իսկ, «միտքս ինկաւ» բացատրու - թեան: Թուրքերէն *aklıma* տիւշաւն է: Մենք ունինք «յիշեցի»ն, այնքան գեղեցիկ ու այնքան ծանօթ, որ թե - րեւս աւելորդ էր... յիշեցնելն իսկ :

Մարդ կը զարմանայ՝ խորհելով թէ ինչ կրնայ... ինկած ըլլալ միտքի մը մէջ:

Նուազ ծիծաղելի չէ «միտքէս աս - ցաւ»ը: Ոչ միայն քրէական է, այլեւ, որպէս պատկեր ալ՝ տգեղ ու անըմ - բռնելի: Մասամբ, կամ թերեւս ամ - բողջովին հասկնալի է «խելքէ - մտքէ չանցնիր»ը, որ իմաստը կը շեշտէ, հայկական է եւ անակնկալի մը, նոյն - իսկ ապշանքի մը պարագան կը բնորո - շէ յաջող կերպով :

Ցաճախ կը գործածենք նաեւ «ոտ - քերնին», «գլուխներնին» եւայլն : Դարձեալ քրէաբանութիւն: Բայց, երբ կ'անդրադառնանք, կը ծիծաղինք, անշուշտ: Այդ ո՞ր գլուխներն են որ այդման շատ... տէր ունին: Կամ՝ ո՞ր ոտքերը, որոնք... հասարակաց են: Նոյնիսկ այն պարագային, երբ ենթական մէկէ աւելի անձերու պատ - կանի, ինչո՞ւ քրէական ձեւով ըսել «դատերնին» կամ «տուներնին», երբ հայերէնը որոշ կերպով կը պահանջէ ըսել «իրենց դատը», «իրենց տունը»: Հետեւապէս եւ՝ «իրենց գլուխները» կամ «իրենց ոտքերը»:

Կը գործածենք նաեւ «մինչեւ շուկայ երկարիլ», «տակն ու վրայ ընել» (ըսէ՝ վերի վայր շրջել), «համբ նա - յիլ» (համեմել), «ծեծ մը խաշեցի » (Ծեծեցի, ըսէ՝ տփեցի՛, եթէ զորս դու պատուիրեցիր էր...) : Ու մանաւանդ «ծեծ կերայ»ն: Աշխարհի մէջ ո՞ր յի - մարն է որ այդպիսի անախորժ բան մը պիտի ուզէր ... ուտել :

Կարելի է ամբողջ բառարան մը կազմել, — ա՛յնքան շատ են անոնք:

Արեւելահայերէնը ես նման «փո - խառութիւններ» ունի: Ցիշեցնենք, օ - րինակ, «հետ»ը:

— « Չեխոսլովաքիոյ հետ պատա - հածը դաս մը պիտի ըլլայ ուրիշներու համար»:

Այս նախադասութեան մէջ գտնուող «հետ»ը ռուսերէնի «սըս»ն է, (հետ) : «Ինծի հետ պատահածը»,կ'ըսեն քոյոր Այաւները: Իսկ մենք այդ «հետ»ին բը - նաւ պէտք չունինք, ու կ'ըսենք պարզ կերպով ,— «ինծի պատահածը»:

Կրնանք, կը խորհիմ, խնայել՝ մեր առարագիր լեզուին՝ այս օտարոտի թափթփուքներու բեռը: Բացատրու - թիւններու տեսակէտէն հայերէնը շատ հարուստ է: Չնմանինք այն կնոջ որ իր գոհարեղէնները գանձարկղն է դրած ու դրացիին մատանին կը գործածէ...

Մատանի, ըսի ու յիշեցի հատ մը,— «մատս մէջն է»:

Կամ՝ «մազ մնաց որ...»: Նոյնիսկ մէկ հատիկ բառով՝ յայն պատկեր մը, — պատ - ս - պարէ... ի՞նչ պերճա - բարբա՞ռ ես դուն, լեզուդ իմ մեծա - սքա՞նչ ...

ՍՈՍԵԱՆ ՏՂԱՆ

ռավարութիւնը պաշտպանէ աշխարհի խաղաղութիւնը եւ երկրին պատիւը, չեն եղեր հրապարակաւ մերժեր անոր գործելու ազա - տութիւնը, չեն եղեր յայտարեր թէ երկիրը անկարող է դիմա - դրելու :

Մենք փրկեցինք խաղաղութիւնը եւ պաշտպանեցինք մեր պա - տիւը: Պիտի յարատեւենք այս քաղաքականութեան մէջ, որ կը համապատասխանէ Ֆրանսայի հիմնական չահերուն:

Ֆրանսայի հիմնական չահերուն պաշտպանութիւնը կը կայա - նայ այն ապահովութեան մէջ, որով կը պաշտպանուին ոչ միայն մայր հայրենիքին սահմանները, այլեւ հաղորդակցութիւնը մայր - հայրենիքին եւ իր գաղութներուն միջեւ: Մարսէյլ, այդ տեսակէ - տով, կը գտնուի մայր – հայրենիքին սրտին վրայ, այստեղ է որ կը բաբախէ Ֆրանսայի եւ իր գաղութներուն միութեան երակը:

Ֆրանսա ունի ընդարձակ գաղութներ ամէն կողմ :Եւ Ֆրան - սայի գոյութիւնը պէտք է որ յայտնուի ամենուրեք, առանց մեր - ժելու միացնել իր ճիգերը ամէն անոնց, որոնք կ'աշխատին ար - դարութեան եւ խաղաղութեան համար: Ֆրանսա պիտի աշխատի իր հին բարեկամներուն կողքին գտնել նոր բարեկամներ: Գերմա - նիոյ եւ Իտալիոյ մասին խօսելով, կրնանք ըսել թէ ազգային չա - հերու պաշտպանութեան գետնին վրայ դժուար չէ գտնել համա - ձայնութեան եղերը, որոնք պիտի ամրացնեն խաղաղութիւնը »:

Ֆրանսայի երմտական խաղախականութիւնը

— oo —

Տալատիէ յետոյ անցաւ Ֆրանսայի երմտական կացութեան : Պետութեան սովորական պիւտճէն է 64 միլիար, արտակարգ պիւտճէն՝ 30 միլիար, կան դեռ Ֆրանքի պաշտպանութեան սըն - տուկին ծախքերը, որով պետութեան ընդհ. ծախքը 1939ին կը հասնի 102 միլիարի: Ասոր դէմ պետութիւնը ունի 66 միլիար հա - սոյթ միայն: Կարելի՞ բան է որ Թոյլ տրուի չարունակել այս վիճակը :

Անհրաժեշտ է առաջին առթիւ աշխատիլ որ աւելնայ երկրին արտադրութիւնը: Գերմանիոյ մէջ 1929 – 1937 արտադրութիւնը աւելցաւ 17 առ հարիւր, Անգլիոյ մէջ ՝ 24 առ հարիւր, սկանտ - նաւեան երկիրներու մէջ՝ 30 առ հարիւր , իսկ Ֆրանսայի մէջ պակսեցաւ 25 առ հարիւր: Կա՞յ Ֆրանսացի մը, որ անտարբեր մնայ ի տես այս փլուզումին: Երբ կը տկարանայ Ֆրանսա, կը ծա - գին ներքին կռիւներ: Դաւաճանե՞լ է բանուորներուն՝ երբ կ'աշ - խատինք ամուր պահել ազատութիւնը: Երբ կը տկարանայ Ֆրան - սա, կ'ենթարկուի յարձակման: Դաւաճանե՞լ է բանուորներուն՝ երբ կ'աշխատինք պաշտպանել խաղաղութիւնը: Երբ կը տկարա - նայ Ֆրանսա, կը պարտուի: Դաւաճանե՞լ է բանուորներուն, երբ կ'աշխատինք արգիլել գերութիւնը:

Երբ Ֆրանսա կը փորձէ զօրանալ անտեսապէս, մարդիկ կան որ կ'անուանեն մեզ՝ ատոր համար՝ ազգային եւ միջազգային դրա - մատիրութեան գործակալ, դաւաճանող բանուոր դասակարգին, ֆաչիստ ճառախօս :

Եւ դեռ համայնավարները այնպիսի աշխատանքներ կը կատա -

(Յաւարտը շարունակութիւնը կարդա Գ. Էջ)

ՔԱՂԱՔԱԿԱՆ ԱՍՈՒԼԻՍ

ՀԵՌԱԻՈՐ ԱՐԵՒԵԼՔԻ ՄԷՋ

— oo —

Կեդրոնական Եւրոպայի քաղաքական սուր տագնապը, որ մազ մնաց պատերազմի հրդեհին մէջ նետէր բոլոր մարդկութիւնը, վերացած է արդէն:

Զեխոսլովաքիոյ անդամատումը մոլ մասամբ զոհացում տացած է լիժտոհ Գերմանիան, որ այժմ զբաղուած է մէկ կողմէ նորանուաճ հողամասերը ձուլելու, արեւմտեան ճակատի վրայ ամրութիւններու նորանոր շղթաներ կառուցանելու, և միւս կողմէ դէպի արեւելեան հորիզոնները անտեսական ու քաղաքական նոր աշխարհակալութեան ճամբաներ բանալու մտահոգութիւններով:

Հաղիւ մէջին Եւրոպայի տագնապը վարտած, ահա՛ հեռուր Արեւելքի մէջ դէպքերը կը ստանան զահավիժեցուք: Ճափոնական բանակներ արդէն զբաւած են չինական Քանթոնը, հուր ու սուրի մատնելով անպաշտպան եւ անկազմակերպ ամբոխը՝ որ չին կը կոչուի: Եւ յաղթականները անարգել, արագ ու սրընթաց վազքով յառաջացած են դէպի Հանքէու, որ մայրաքաղաքն էր չին կառավարութեան եւ կեդրոնը չինական բանակին:

Ճափոնական բանակներու այս չըռնդալից յաղթանակը կարելի չէ դասել պատերազմական գործողութեանց մէջ պարզ ու պատահական յաջողութիւն մը միայն: Ամէկ աւելին է այս յաղթանակը:

Քանթոնի գրաւումով՝ այլեւս ամէն կասկած կը փարատի, թէ Ճափոն ուեւէ ձեւով սխալած կամ ձախողած ըլլայ իր վարած յարձակողական, աշխարհակալական քաղաքականութեան մէջ:

Տարիներ առաջ երբ Արեւելքի արեւելեայրութեան ռազմատենչ դէկավարները, ներքին ամէն դժգոհութիւն, դժկամակութիւն կամ ընդդիմութիւն յաղթահարելէ ետք, զբոհ տուին դէպի այժմեան Մանչուքուօն, Հին ու Նոր Աշխարհներու պետական վարիչները իրար անցան, Ազգաժողովի բեմերէն ճառեր արտասանեցին, թուղթէ ապառնալիքներ տեղացին՝ սանձելու այն ուժական զօրութիւնը, որ դուրս կը պոթկար, հեղեղի նման կը ժայթքէր Ճափոնի ափունքներէն: Զայրոյթցան:

Թոքիօ հասաւ իր հետապնդած նպատակակէտին: Ան զբաւեց հսկայական հողամաս եւ կանգնեցուց այն ուեղ, Որհրդային Միութեան ու Ճափոնի միջեւ, թումբ պետութիւն մը՝ որ Մանչուքուօ կը կոչուի այսօր:

Այս խոշոր պատուր անբաւական եկաւ Ազգայնականի թագուհիին անյագուրդ ախորժակին:

Եւ ահա, աւելի քան տարիէ մը ի վեր, Ազգաժողովէն քաշուելէ ու եւրոպական կնճիռները անտարբեր աչքով դիտելու դիրք բռնելէ ետք, Ճափոն վճռեց ձեռնարկել հսկայական Չինաստանի « խաղաղեցման » հերկաքարկիչ աշխատանքին: Ան ինկաւ Զանկ Քայ Շէքի վրայ իր ահաւոր, անդիմադրելի, պողպատեայ կարգապահութեամբ ոգեւոր ուժերու ամբողջական թափով, եւ իրարու եւեւէ նուաճեց, հուր ու ծուխով, անինայ ու անկարեկիր, Փէքինը, Շանկայը, Նանքինը, եւ այժմ ալ՝ Քանթոնը, Հանքէուն:

Գրաւեալ բոլոր վայրերու մէջ Թոքիօ կազմակերպեց տեղական չինական կառավարական մեքենաները, այն հիմնական նպատակով որ Չինաստանի անհատնում, անհամար զանգուածները վերջ տան հակաճապոն տրամադրութիւններուն, հաշտուին այն տեսակէտին հետ թէ ի լինէ, կամայ ակամայ, կենցաղ պէտք է սահմանեն Արեւելքի հզօր կայսրութեան հետ, վերջ տան ճափոն-վաճառականութեան դէմ մղուած յամառ ու սեւեռուն պոյքոթներուն եւ դառնան, փոխանակ եւրոպական պետութիւններու, Ճափոնի զաղթավայրերը կամ ազդեցութեան գօտիները:

Երբ Թոքիօ վճռեց, սկզբնական չըրջանին զգուշաւոր, յետագային յոխորտ ու ինքնավստահ քայլերով իջնել Չինաստան, եւրոպական մայրաքաղաքներու եւ մամուլի մէջ այն լաւատես մտայնութիւնը արծարծուեցաւ, թէ Ճափոն սխալ, արկածախնդրական ճամբու մէջ է, թէ պիտի խրուի չինական ովկիանոսին մէջ, ուր ընկղմած են բոլոր աշխարհակալները հին հին դարերու ընթացքին, թէ անհնարին է նուաճել հարիւրաւոր միլիոններ երկիր մը ու ժողովուրդ մը:

Ամէկ զատ՝ կը տիրէր այն թիւր, թէ Չինաստան այսօր ուրիշ Չեխոսլովաքիա մըն է, այն տարբերութեամբ որ զայն անդամատողը, բզքտողը Թոքիօի տուիծն է, միս մինակ, անվախ ու անուսոյ:

Հեռուր Արեւելքի մէջ նչմանակելից դէպքեր տեղի կ'ունենան: Այս դէպքերու հետեւանքը եւ Ճափոնի արտակարգ հզօրացումը՝ Պերլին-Հռոմ առանցքի բարեհաճ հաւանութեամբ, չեն կրնար իրենց անդրադարձումները չունենալ աշխարհի միւս մասերուն, առանձնապէս Մ. Նահանգներու եւ Մեծն Բրիտանիոյ քաղաքականութեանց վրայ:

Ա. ԿԵՍԱՐ

ՉԵԽԱԿԱՆ ԲԱՆԱՍՏԵՂԾՈՒԹԻՒՆ

Փրակայի մէջ վերջերս լոյս տեսան բանաստեղծութեան երեք հատորներ: Երեք հատորներուն հեղինակներն ալ ծանօթ են իբրեւ ընտիր քնարաւոր: Մեր նպատակը անոնց գործերը ներկայացնել չէ, այլ պարզապէս տալ մէկ մէկ ճաշակ իւրաքանչիւրէն:

Այդ երեք քերթողներէն մին է Անէչ փիղկէ որ արդէն կը վայելէ համբաւ, ծնած է Փրակա, 1898ին, հրատարակած է բանաստեղծութեան երեք հատորներ.— «Պարմանուհի», «Հարս» եւ «Այրի»: Վերջին հատորէն է որ կը բարգմանենք քերթուած մը.

— Զեխիա՛, Զեխիա՛, մայր Զեխիա՛, հիմա նման ես դուն կնոջ մը այրի: Այրի ու դժբախտ մի կնոջ: Բաժնուեցաւ քեզնէ ամուսինդ: Սիրտ հարդ միացաւ մի ուրիշի: Հեռացաւ եղբայրդ: Ցափչտակուեցաւ աղջիկդ: Իւ կեսուրդ, որ մօր մը նման կը սիրէիր՝ լքեց քեզ: Մնացեալ ազգականներդ ալ դուն ճամբու դրիր: Հիմա մինակ ես ու տխուր: Ո՛վ մայր, մինակ ու տխուր: Կ'ըսեմ քեզի.— Միխիթարուէ՛, միխիթարուէ՛...: Ցաճախ լաւագոյն է մենութիւնը: Ամուսին մը, շատ անգամ, փորձանք մըն է, սիրահար մը անպատուութիւն, եղբայր մը վիշտ ու աղխէկ զաւակ ուեւեւալը ահագին մտահոգութիւն է: Կեսո՞ւրը... ան կատարեալ աղէտ է: Հիմա ազատագրուած ես ու անկախ: Եղիր Զուարթ Այրին (La Veuve Joyeuse): Չի ալ չափահաս ես ու ճաշակած կեանքի դառնութիւնները: Ա՛լ մի սար կարեւորութիւն աչքին ու ձախին: Օրդ ըրէ՛ օր: Դեռ քանի տարեկան ես ու արդէն մնացիր այրի, իմ Զեխիա: Վայելէ՛...: Գիտցիր որ ամէնէ գող ու բոզի աշխարհ է: Հագուէ, չքուէ՛, կո՛ր, խմէ՛, երգէ՛ ու պարէ՛: Մնացեալը ունայնութիւն է: Բարի գարուց վկայականներդ այրէ ու մոխիրը սատանային յանձնէ: Ո՛վ իմ սիրելի մայր Զեխիա, Հոլիվուտեան ըլերաստուհիի մը նման ամուսնացիր, ամէն տարի, դէմդ ելլողին հետ: Ամուսնացած օրդ իսկ, մի՛ մոռնար ամուսնալուծման գործը յանձնել փաստաբանի մը: Հաստը բարակ մէկ պին է, վա՛յ բարակը մանողին: Քէֆիդ նայէ: Որքան ճիշդ է ըսուած որ քէֆի ընողին քէֆի չի պակսիր:

Նոր հատոր հրատարակած երկրորդ բանաստեղծն է Քոճա Մախալչն, ծնած 1905ին, Քարլսպատ: Տաղանդաւոր նորերէն է, արդէն պարտադրած ինքզինքը: Ունի այլաբանական յաջող կտորներ: Լոյս ընծայած է բանաստեղծութեան երեք հատորներ.— «Գարուն», «Ամառ» եւ «Աշուն»: Վերջին հատորէն կը հայացնենք քերթուած մը.

— Ո՛վ իմ հայրենիքս Զեխոսլովաքիա, դուն նման ես ծառի: Հիմա քու աշունդ է: Ահա կ'ըլլաս ճղակոտոր: Կ'իյնան ծայրամասի ոստերդ ու տերեւներդ: Աւա՛ղ: Անցաւ փոթորիկը մէկջէդ ու սարսուռ առաւ բունդ քոսան խաւերուն: Ճնճղուկները խոյս տուին սպարթիներուդ մէկէն եւ ամփոփուեցան բունդ վրայ: Մրրիկը եկաւ ու կէս տարաւ: Մնացիր կէս ծառ: Կուրծքդ ցցեցիր ուրականին դէմ ու փրկեցիր աշխարհի բուսակազնութիւնը, ինչպէս նաեւ կանանչուքիւնը Եւրոպայի: Հիմա խաղաղութիւն է. միջնադարեան խաղաղութիւն: Հիւանդ աղաւնի մը չորցած ձիթենիի ճիւղ մը սեղմած կտուցին մէջ, թառած է ճաղատ գագաթիդ վրայ: Ծիծեռնակները երբ վերադառնան պիտի չճանչնան քեզ, ո՛վ ծառ Հայրենի: Ցու չուքերուդ ներքեւ մեռցուցին Պատերազմը եւ անոր բազմաթիւ զոհերը չլինելու համար քու կեանքիդ առին: Ցու փայտէդ չինեցին դաղաղները: Ցոնկ կարեւոր քու փայտերէդ չինել գահ մը՝ բազմեցնելու համար Խաղաղութիւնը: Ցոնկ կարելի ըլլար քու ճիւղերէդ կախել մեծ չարագործը որ կը կոչուի Քաղաքա-

---

քանութիւն: Աստուած չէն ու կանանչ եւ ուրիշ փորձանքներէ զերծ պահէ մնացեալդ, ո՛վ ճգնակոտոր հայրենի ծառս, աշնանահար, հոգմամաղ:

Երրորդ հատորին հեղինակն է Մէլզէն Սաձա որ ծնած է 1893ին, Քոլինի մէջ: Տաղանդաւոր քերթող ու նորավիպագիր է: Գրած է բազմաթիւ հատորներ, որոնցմէ նչանաւոր են «Ցողափունջ» վիպակներու ժողովածուն, ինչպէս նաեւ «Ա՛ս քեզի, ա՛ս ալ քեզի» բանաստեղծութեանց հատաքածոն: Մէլզէն Սաձա ունի արտայայտութեան ուժգնութիւն, մանաւանդ բարբարոս անկեղծութիւն մը, զմայլելի ինքնատպութեան մը հետ:

Իր վերջին գործէն «Ա՛ս քեզի, ա՛ս ալ քեզի...» կը թարգմանենք, յանգաւոր կտոր մը.

Զեխիա՛, Զեխիա, ո՛վ իմ հոգի,
Ներման ես դուն կարկանդակի,
Շիլուած հիւթով շագանակի
Ու կարագի:

Ազգեր, ձեւով շրջանակի,
Բոլորեցին բեզ մասնակի
Ու շերտեցին հաստ բարակի՝
Մի կիրակի:

Առանց ձայնի, առանց երգի,
Բեզ առին ծայրը դանակի·
Շաշակեցին ծայրերդ յարգի
Մրտած կարգի:

Նածատուած պէս կարկանդակի
Ընին ցաւեր խոց ու վէրքի·
Ցերն պահէ բեզ մէջ դարակի
Դէմ նոր մուկի:

Բեզ եւ այլոց դաս ուղղակի·
Աշխարհին հովիտ մէ վըտանգի:
Մ'ուներնար ա'լ համ կարագի
Այլ կրակի:

Կ'արժէ որ Զեխական բանաստեղծութեան այս վերջին երեք հատորները թարգմանուին ամբողջովին, փոքր ազգերու կողմէ մասնաւորաբար: Թարգմանուին՝ ճոխացնելու համար իրենց դրականութիւնը, այլ մանաւանդ իրենց դրականութիւնը:

ՆՇԱՆ ՊԼՇԻԿԹԱՇԼԵԱՆ

Հ. Յ. Դ. ԱՄԵՐԻԿԱՅԻ ՊԱՏԳՄ. ԺՈՂՈՎԻ ԲԱՑՈՒՄԸ

Շաբաթ, Հոկտեմբեր 8ին, երեկոյեան ժամը 8ին, Պոսթընի Հայ Առաքելական Եկեղեցւոյ ներքնասրահին մէջ, Հ. Յ. Դ. Ամերիկայի Շրջանի կոմիտէներու պատգամաւորներու եւ հանդիսականներու խումն բազմութեան ներկայութեան տեղի ունեցաւ հրապարակային բացումը Հ. Յ. Դ. Ամերիկայի Շրջանի 45րդ Պատգամաւորական Ժողովի:

Ժողովի բացումը՝ յանուն Հ. Յ. Դ. Ամերիկայի Շրջանի կեդրոնական Կոմիտէի կատարեց ընկ. Տոքթ. Ն. Ս. Տ. Թաշճեան որ եւ վարեց ժողովի առննապետութիւնը:

Ընկ. Ն. Ս. Տ. Թաշճեան բացման իր հակիրճ ճառի մէջ բացատրեց, թէ այս տարի Հ. Յ. Դ. Ամերիկայի Շրջանի պատգ. ժողովը ուշ դումարուեցաւ, որովհետեւ Ամերիկայի Շրջանի մեր կազմակերպութիւնը կը սպասէր լսել իր պատգամաւորները, որոնք մասնակցած են վերջերս տեղի ունեցած Հ. Յ. Դ. Ընդհանուր Ժողովին:

«Հայրենիք»ներու կողմէ ուղերձ մը ըրաւ խմբագրապետ ընկ. Ռ. Դարբինեան, որ իր ամփոփ խօսքի մէջ տուաւ միջազգային քաղաքական կացութեան ընդհանուր տեսութիւնը:

«Միջպատերազմեան քաղաքական կեանքի մէջ տեղի ունեցած վերջին դէպքերու հետեւանքով ստեղծուած են բացառիկ պայմաններ,— ըսաւ ընկ. Ռ. Դարբինեան: Միւնիխի համաձայնութիւնը քանդեց Մեծ պատերազմի հետեւանքով կառուցուած քաղաքական շէնքը Եւրոպայի մէջ: Միւնիխի մէջ կատարուածի մանրամասնութիւնները չգիտենք, բայց կրնանք նշմարել այն հիմնական ձգտումը, որ որոշ կերպով շեշտուեցաւ «Չորսի» հանդիպումի ընթացքին: Պարտուած, բայց ոտքի ելած Գերմանիոյ դէմի արեւելք ձգտումն էր այդ:

Միւնիխի մէջ վերջնական կերպով ընկղմեցաւ Գերմանիան կաչկանդող վերապայմանի դաշնագիրը· ու երբ կը ընկղմի Վերապայմանի դաշնագիրը, բնական է, որ Գերմանիոյ համար արժէք կը ստանայ Վերապայմանի մէջ ընկղմած Պրէսթ-Լիտովսքի դաշնագիրը, իսկ այս վերջինը ճամբայ կը բանար դէպի արեւելք գերմանական թափանցումին՝ դէպի Ուքրայնա, դէպի Սեւ Ծով եւ Կովկաս:

«Գերմանիոյ կողմէ երէկ Զեխոսլովաքիոյ ներկայացուած պահանջը վազը կրնայ ներկայացուիլ նաեւ Նորհրդ. Միութեան: Նորհրդ. Միութեան կը մնայ կամ կռուիլ, կամ տեղի տալ: Աւելի հաւանական է որ Նորհրդ. Միութիւնը տեղի տայ քան կըռուի: Քաղաքական զարհուրելի րկիթը, տնտեսական քայքայումը եւ պետական ու զինուորական առաջնակարգ մարդոց ջարդը Նորհրդ. Ռուսիոյ մէջ պիտի նպաստած ըլլան Նորհրդային Ռուսիոյ ոչ թէ զօրացման — այլ տկարացման:

«Մեր փոքր հայրենիքի չահերը բրամայականօրէն կը թելադրեն խուսափիլ պատերազմէ: Այն փոփոխութիւնները, որոնք տեղի կրնան ունենալ Գերմանիոյ յառաջխաղացումով դէպի արեւելք, լաւ է որ տեղի ունենան անարիւն կերպով:

«Այսօր աշխարհի մեծ եւ հզօր պետութիւնները իսկ չեն ուզեր ոուէ կերպով իրենց բախտը կապել խորհրդային փուճ րկիթի հետ: Զենք կարող եւ պէտք չէ որ այդ քայքայուող եւ սխտեմի հետ կապենք բախտը մեր ժողովուրդի: Ահա թէ ինչու մենք վարած ենք եւ կը շարունակենք Հայ-Նորհրդային քաղաքականութիւն, քաղաքականութիւն մը, որ կը համապատասխանէ մեր անմիջական դըրացիներու ընդգրկած քաղաքականութեան»:

Հայ Կարմիր Խաչի կողմէ ողջոյնի խօսք ուղղեց Պատգ. Ժողովին ընկերուհի Ս. Տէտէկիւլ, որ ըսաւ ի միջի այլոց·

«Կան շատ կազմակերպութիւններ որոնք կ'ունենան իրենց պատգ. ժողովները: Չկայ սակայն ժողով մը, որ կը ստեղծէ այն հետաքրքրութիւնը, ինչ որ Հ. Յ. Դ. Պատգ. Ժողովը: Ինչո՞ւ: Վասնզի շատ կը դնենք այն ուղղութիւնը, որուն կը հետեւի Հ. Յ. Դաշնակցութիւնը եւ որ կը խօսի մեր սրտին: Ահա թէ ինչու անհամբեր ենք լսելու Հ. Յ. Դաշնակցութեան խօսքը: Հայ Կարմիր Խաչը կը շնորհաւորէ այս ժողովը եւ ի սրտէ կը մաղթէ յաջողութիւն անոր աշխատանքներուն»:

Յաջորդ խօսողն էր Հ. Յ. Դ. Ամերիկայի Շրջանի գործիչ ընկ. Ա. Աբրահունի:

«Ակնկալած լինելով Ամերիկայի չըրջանի մեր բոլոր կոմիտէները, եկած եմ այն եղրակացութեան, որ հայ ժողովուրդի դեկավար ուժն է Հ. Յ. Դաշնակցութիւնը,— ըսաւ ընկ. Ա. Աբրահունին: Հայ ժողովուրդի կազմակերպուած եւ կարգապահ ուժն է Հ. Յ. Դաշնակցութիւնը: Երբ քաղաքական կեանքը բարդութիւններու կ'ենթարկուի, հակառակորդներն անդամ կը հետաքրքրուին թէ ինչ կ'ընէ Հ. Յ. Դաշնակցութիւնը:

«Զօրաւոր ենք ոչ միայն մեր կարողականութեամբ, այլ որովհետեւ կառչած ենք ազգային անկախ պետութեան տիրանալու գաղափարին:

«Կայ հարց մըն ալ, որ մեր գերազոյն մտահոգութեան առարկան է եւ որ գերակչռող է քան նոյնիսկ անկախ պետականութիւնը: Դա մեր ժողովուրդի ֆիզիքական գոյութիւնը տաշտպանելու հարցն է:

«Պիսմարկ նչանաւոր խօսք մը ըսած է՝ «պարտուածին պէտք է թողել միայն գոյդ մը աչք՝ լալու համար»: Մեր աշխատանքները պիտի տանինք այնպէս, որ չպարտուինք»:

Հ. Յ. Դ. Ցեղակրօն Ուխտերու կազմակերպութեան կողմէ՝ անգլերէն լեզուով ողջոյնի խօսք առաւ Ցեղակրօն Ուխտերու Կեդր. Վարչութեան քարտուղար ընկ. Սեդրակ Մինաս, որ ըսաւ ի մէջ այլոց·

«Ցիսուն տարի առաջ Միացեալ Նահանգներու արեւմտեան չրջաններու մէջ հսկայ անտառներ կը կարէին եւ անոնց տեղը ոչինչ կը տնկէին: Արդիւնքը եղաւ այն, որ այժմ անջուր եւ փոչեծածկ անապատի վերածուած են այդ հողերը: Մենք այդպէս չենք վարուիլու:

«Հ. Յ. Դաշնակցութիւնը ամէն մէկ խորտակուած ծառի տեղ կը տնկէ մանուղ, դալար ծառ մը: Հինգ տարի առաջ էր, որ Հ. Յ. Դաշնակցութիւնը տնկել սկսաւ այն մատաղ ծառերը, որոնք վազուան հուժկու անտառը պիտի կազմէն: Հինգ տարի առաջ էր, որ կեանքի կոչուեցաւ մեր կազմակերպութիւնը՝ Հ. Յ. Դ. Ցեղակրօն Ուխտերը:

«Այդ չի բաւեր: Մենք կ'ակնկալենք, որ ձեր աշխատանքը հնարաւոր դարձնէ վազը, հայրենիքի հողի վրայ փոխադրելու այս երկրի մէջ ծիլ արձակած տունկերը:

«Երիտասարդ ենք եւ անխորճ, բայց վստահ եղէք որ հա՛յ ենք, եւ լա՛ւ հայ: Օգնեցէք մեզի ձեռք բերելու ձեր փորձառութիւնը եւ ծառայելու մեր ժողովուրդին այնպէս, ինչպէս որ

ԹԱՏՐՈՆ

Juliette

Répétition Générale

Théatre de l'Oeuvre-ը իր ճեմեռնային չըջանը կը բանայ Ժան Պասսանի այս երեք արար կատակերգութեամբ, որ երիտասարդ հեղինակը կը ներկայացնէ թէ յաճախ մեր որոշումները պայմանաւորուած են, կը ձեւակերպուին մեր կամքէն անկախ, թէ նոյնիսկ անհետացած կին մը ստուերը կրնայ ապրողներուն ճակատագրին վրայ ներգործել բախտորոշ կերպով մը:

Քոթ – տ'Ազիւրի մէկ անկիւնը իր վիլլային մէջ կ'ապրի Ժիւլիէթ (անկնկալ՝ օր մը իր տանը մէջ անճնապան եղած բանաստեղծ Վիքթէսի սիրուհին):

Ան ճանչցուած էր իբրեւ մուսան, ներչնչողը մեծանուն եւ սիրուած բանաստեղծին, որուն նախանձելի վէրքը, փառքը եւ աղնուական նկարագիրը բացարձակապէս անհակնալի կը դարձնէին անճնաստանութեան իր ոլոշումը:

Երեք տարի վերջ, խալին սկզբնաւորութեան, Ժիւլիէթ կ'ապրի երկնի ժառանգ մնացած կալուածին մէջ:

Այդ միջոցին արձակուրդով իր ամարանոցը կը գտնուի բանաստեղծին հրատարակիչը, Ֆրանսաա եւ կինը, որոնց ընկերացած է վիպասան Ռուա, որ կը պատրաստուի մեռած բանաստեղծին կենսագրականը գրել, եւ որուն նիւթերը, մանաւանդ անոր մահուան խորհրդաւոր պարագաները, կը ճգնի հաւաքել տեղին վրայ:

Իր հարցաքննութիւնները որոշ արդիւնք մը չեն տար:

Ժիւլիէթ Ֆրանսաաի կասկածոտ նայուածքին տակ, կը նկարագրէ բանաստեղծին կեանքը եւ սովորութիւնները:

Ան ամէն կէսօրէ ետք կ'երթար ծովեզերք եւ կը վերադառնար երեկոյեան, ժամը 6ին, կանոնաւորապէս: Սիրուհին երբեմն կ'ընկերանար իրեն:

Ողբերգութեան օրը՝ տունը մնացած էր ան, եւ յանկարծ— ժամը 4ին — պայթիւն մը կը լսուէր սրահին մէջ:

Սրահ վազելով՝ Ժիւլիէթ բանաստեղծը գտած էր երեսի վրայ փռուած, անշունչ, իր ատրճանակը մարմինէն քսյլ մը անդին, մէկ գնդակը պարպուած...:

Ժիւլիէթ չէր կրնար ուրիշ լուսաբանութիւններ տալ վիպասանին, չէր գիտեր ինչո՞ւն ու չէր կրնար բացատրել:

Ֆրանսաա, սակայն, կը մեղադրէր Ժիւլիէթը՝ իր բարեկամը ոեւէ ձեւով դուք ծառայած էք եւ կը ծառայէք»:

Վերջին խօսողը եղաւ Հ. Յ. Դ. Ընդհանուր Ժողովի Ամերիկայի Շրջանի պատգամաւորներէն ընկ. Ա. Մինքայէլեան, որ նոր վերադարձած է արտասահմանէն:

«Շատ բան տեսայ այս վերջին ճամբորդութեան ընթացքին, մէկ քանի տպաւորութիւններ ունիմ, որոնք ամէնէն աւելի մնացած են յիշողութեանս մէջ,— ըսաւ ընկ. Ա. Մինքայէլեան:

«Տեսայ, լսեցի, ճանչցայ արտասահմանի մեր կազմակերպութիւնը: Տեսայ իրենց հաւատքը, ճանչցայ իրենց զոհողութիւնը եւ էլ աւելին ընդլուծ պատրաստակամութիւնը: Դարնակական զօրի եւ աւելի լաւ դարնակական վերադարձայ:

«Նպատակ չունին մեր կեանքի մէկ իրենց գոյութիւնը քաջքշող միւս կազմակերպութիւնները՝ Հնչակեան եւ Ռամկավար:

«Իրենց «Նպատակ»ը Հ. Յ. Դաշնակցութիւնը քննադատելն է, իսկ մէկ նպատակ կը քննադատելը չի կրնար ըլլալ:

«Կարեւոր ոյժ մըն է մեր կեանքի մէջ հայ բոլշեւիկներու կազմակերպութիւնը: Տարիներ առաջ եղան իրենց հողներ եւ նոյնիսկ ուրախացողներ, թէ եկած է վերջապէս Հ. Յ. Դաշնակցութեան վախճանը: Եւ ամէնէն աւելի կը յուսային ու կը հաւատային հայ բոլշեւիկները: 18—20 տարի առաջ անոնք «Թաղեցին» մեզ: Կանքը ուրիշ բան ցոյց տուաւ: Այսօր մենք չենք, մինչ իրենք՝ հայ բոլշեւիկները դերեզման կը մտնեն զիրար խեղդելով:

«Ուզենք թէ չուզենք մեր կեանքի մէկ մասնիկն ուժեղ, ամէնէն կազմակերպուած ազդեցութիւնը, որու չուրջ պիտի բոլորուի հայրենասէր հայութիւնը»:

Վերջին խօսողը եղաւ Հ. Յ. Դ. Ընդհանուր Ժողովի Ամերիկայի Շրջանի պատգամաւորներէն ընկ. Ա. Մինքայէլեան, որ նոր վերադարձած է արտասահմանէն:

«Շատ բան տեսայ այս վերջին ճամբորդութեան ընթացքին, մէկ քանի տպաւորութիւններ ունիմ, որոնք ամէնէն աւելի մնացած են յիշողութեանս մէջ,— ըսաւ ընկ. Ա. Մինքայէլեան:

«Տեսայ, լսեցի, ճանչցայ արտասահմանի մեր կազմակերպութիւնը: Տեսայ իրենց հաւատքը, ճանչցայ իրենց զոհողութիւնը եւ էլ աւելին ընդլուծ պատրաստակամութիւնը: Դարնակական զօրի եւ աւելի լաւ դարնակական վերադարձայ:

«Նպատակ չունին մեր կեանքի մէկ իրենց գոյութիւնը քաջքշող միւս կազմակերպութիւնները՝ Հնչակեան եւ Ռամկավար:

«Իրենց «Նպատակ»ը Հ. Յ. Դաշնակցութիւնը քննադատելն է, իսկ մէկ նպատակ կը քննադատելը չի կրնար ըլլալ:

«Կարեւոր ոյժ մըն է մեր կեանքի մէջ հայ բոլշեւիկներու կազմակերպութիւնը: Տարիներ առաջ եղան իրենց հողներ եւ նոյնիսկ ուրախացողներ, թէ եկած է վերջապէս Հ. Յ. Դաշնակցութեան վախճանը: Եւ ամէնէն աւելի կը յուսային ու կը հաւատային հայ բոլշեւիկները: 18—20 տարի առաջ անոնք «Թաղեցին» մեզ: Կանքը ուրիշ բան ցոյց տուաւ: Այսօր մենք չենք, մինչ իրենք՝ հայ բոլշեւիկները դերեզման կը մտնեն զիրար խեղդելով:

«Ուզենք թէ չուզենք մեր կեանքի մէկ մասնիկն ուժեղ, ամէնէն կազմակերպուած ազդեցութիւնը, որու չուրջ պիտի բոլորուի հայրենասէր հայութիւնը»:

ՀԱՅԿԱԿԱՆ ՍՈՎԵՏԱԿԱՆ ՀԱՆՐԱԳԻՏՈՒԹՅՈՒՆ

Հ. Ս. Հ. Հ. Գիտությունների ակադեմիայի Լեզվի և գրականության ինստիտուտ

Հ. Ս. Հ. Հ. Գիտությունների ակադեմիայի Պատմության ինստիտուտ

Հ. Ս. Հ. Հ. Գիտությունների ակադեմիայի Արվեստագիտության ինստիտուտ

Հ. Ս. Հ. Հ. Գիտությունների ակադեմիայի Ճարտարապետության և շինարարական նյութերի ինստիտուտ

Հ. Ս. Հ. Հ. Գիտությունների ակադեմիայի Պատմության, լեզվի և գրականության բաժանմունք

Հ. Ս. Հ. Հ. Գիտությունների ակադեմիայի Տնտեսագիտության և իրավագիտության բաժանմունք

Հ. Ս. Հ. Հ. Գիտությունների ակադեմիայի Ֆիզիկամաթեմատիկական և տեխնիկական գիտությունների բաժանմունք

Հ. Ս. Հ. Հ. Գիտությունների ակադեմիայի Կենսաբանական գիտությունների բաժանմունք

Հ. Ս. Հ. Հ. Գիտությունների ակադեմիայի Երկրաբանական գիտությունների բաժանմունք

Հ. Ս. Հ. Հ. Գիտությունների ակադեմիայի Գյուղատնտեսական գիտությունների բաժանմունք

Հ. Ս. Հ. Հ. Գիտությունների ակադեմիայի Բժշկական գիտությունների բաժանմունք

Հ. Ս. Հ. Հ. Գիտությունների ակադեմիայի Գիտական տեղեկատվության կենտրոն

Հ. Ս. Հ. Հ. Գիտությունների ակադեմիայի Գրադարան

Հ. Ս. Հ. Հ. Գիտությունների ակադեմիայի Հրատարակչություն

Հ. Ս. Հ. Հ. Գիտությունների ակադեմիայի Գիտական գրադարան

ՊԱՏԱՐԱԳ ԵՒ ՀՈԳԵՀԱՆԳԻՍՏ

Վաղը, 30 հոկտեմբեր, կիրակի օր, Կոմիտաս վարդապետի մահուան Գ. տարեդարձին առթիւ Փարիզի Հայոց Եկեղեցիին մէջ հոգեհանգստեան պատարագ պիտի մատուցուի:

Պատարագը պիտի երգուի քառաձայն:

Սկիզբը Ս. Պատարագի ժամը 10, հոգեհանգստեան պաշտօն ժամը 11.45-ին:

×

Մեկի կը տեղեկացնեն որ այս կիրակի հոգեհանգիստ պիտի կատարուի նաեւ երաժշտադէտ Գրիգոր Մէհէրեանի յիշատակին:

ՊԱՏԱՐԱԳ

Ի ԳԻՏՈՒԹԻՒՆ Շաւիւլի եւ չրջակայից հայ բարեպաշտ ժողովուրդեան կը ծանուցուի թէ՝ կիրակի, հոկտ. 30ին, Փարիզի առաջնորդական փոխանորդ Գեր. Տիրան վրդ. Ներսոյեան հանդիսաւոր պատարագ պիտի մատուցանէ եւ պիտի քարոզէ, տեղւոյն Ս. Գրիգոր - Լուսաւորիչ մատրան մէջ:

ԱՌ. ՅՈՎԻԿԵԱՆ

Իրաւագէտ վկայեալ Փարիզի համալսարանէն

22, Rue de Maubeuge Paris (9) Metro: Cadet dt N.-D. de Lorette

Մասնագէտ վաճառականական, քաղաքային եւ միջազգային խնդիրներու: Պաշտպանութեան դատարաններու առջեւ: Իմբաղրութիւն պաշտօնաթուղթերու:

Արկածի դատեր առանց կանխավճարի:

Խորհրդակցութեան ժամը 11-12 եւ 5 -- 7 եւ ժամադրութեամբ:

Շաբաթ եւ երկուշաբթի օրերը խորհրդակցութիւն 10 ֆր.:

կը հրաւիրուի բարեպաշտ ժողովուրդը:

Երգեցողութիւնները պիտի կատարուին գիտակցութեամբ Պ. Կարապետ Բաբոեանի եւ մասնակցութեամբ տեղւոյն դպիրներու: Սկիզբը ժամերգութեան 8.30, պատարագ 10.30:

ԿՈՉ

ՄԵԾ - ՆՈՐ - ԳԻՒՂՅԻՆԵՐՈՒՆ

Հայրենակից Տէր Վարդան քահանայ ժամկոչեան քանի մը ամիսէ ի վեր ձեռնարկած է «Մեծ Նոր Գիւղի պատմութիւնը» անուն գրքի մը պատրաստութեան, անոր մէջ պատկերացնելով գիւղի 200 տարուան կեանքը:

Ուստի կը խնդրուի բոլոր Մեծ Նոր գիւղացիներէն եւ հոն պաշտօնավարած ուսուցիչներէն, որ բարեհաճին գիւղի մասին (դէպքերու եւ դէմքերու) տեղեկութիւններ հաղորդել եւ գրկել հետաքրքրական տեղեկութիւններ, մինչեւ յառաջիկայ Ապրիլ ամսոյն սկիզբը, ուղղակի Տէր Հօր հասցէին, Père Vartan Jamgotchian, 27 Rue St. Michel, Lyon (Rhone) France:

ԴԱՇՆԱԿՑՈՒԹԵԱՆ ՕՐԸ ԿԸ ՏՕՆՈՒԻ

ՓԱՐԻԶԻ ՄԷՋ.- ՆԱԽԱՁԵՌՆՈՒԹԵԱՄԲ Հ. Յ. Դ. **ԵԳԻՊՏԱՑՒՑ** ԿՈՄԻՏԷԻՆ

29 ՀՈԿՏ. ՇԱԲԱԹ ԵՐԵԿՈՅ ԺԱՄԸ 8.30ԷՆՄԻՆՉԵՒ ԱՌԱՒՕՏ *Petit Journal*Ի ՍՐԱՀԻՆ ՄԷՋ, ՄԷՔՐՕ *Cadet*

ԿԸ ՆԱԽԱԳԱՀԷ ԸՆԿԵՐՈՒՀԻ **ՓԼՈՐԱ ԱՆԱՀԻՏ**

ԿԸ ԽՕՍԻՆ ԸՆԿԵՐՆԵՐ **Վ. ԽՉԽՈՒՆԵԱՆ** ԵՒ **ՎԻՉԱՊԵԱՆ**

Գեղարուեստական բաժինին կը մասնակցին Օրիորդ Անահիտ Թէլլեան (երգ), Օր. Կնեազեան (երգ), Օր. Գազազեան (կովկասեան պար), Օր. Օսմանեչեան (արտասանութիւն), Պ. Սարըեան (ջութակ), Պ. Մէհտէրեան (երգ), Թառիստ Գարեգին եւ ուրիշներ: Պ. Ա. Պարթեւեան (դաշնակ):

Ճառերն ու գեղարուեստական բաժինը միքրոֆոնով լսելի պիտի ըլլայ բոլորին:

Կէս գիշերէն վերջ կը սկսին եւրոպական պարերը, ղեկավարութեամբ Պ. Սարըեանի նուագախումբին, եւ կը տեւէ մինչեւ առաւօտ:

Մուտք 6 ֆրանք:

ԼԻՈՆԻ ՄԷՋ.-

Հ. Յ. Դ. «ՎԱՐԱՆԴԵԱՆ» ՇՐՋ. ԿՈՄԻՏԷԻ ԿՈՂՄԷ 29 ՀՈԿՏԵՄԲԵՐ, ՇԱԲԱԹ ԵՐԵԿՈՅ ԺԱՄԸ 8.30ԻՆ ՅՐԴ. ԲԱՂԱՊԵՏԱՐԱՆԻ ՍՐԱՀԻՆ ՄԷՋ

ԿԸ ՆԱԽԱԳԱՀԷ ԸՆԿ. **Թ. ԱՅՎԱԶԵԱՆ** ԿԸ ԽՕՍԻ ԸՆԿ. **Ս. ՎՐԹԱՆԵԱՆ**

ԳԵՂԱՐՈՒԵՍՏԱԿԱՆ ԲԱԺԻՆ.— Կ'արտասանեն փոքրիկն ՄԵՍՐՈՊ ՄՈՒՐԱՏՋԵԱՆ, Օր. ՏՕԼԳԱՇԵԱՆ եւ Ա. ՎԱՐԺԱՊԵՏԵԱՆ

Կ'երգէ Օր. ՄԱՐԻՏԱ ՊԱՄՄԱՃԵԱՆ

ՇԱՆՕԹ.— Հանդէսէն վերջ ընկերահամակրական խնջոյք Յոյներու սրահը, 5 Rue Bonnefoi: ՇԱԽԲԵՐՈՒԻ ՄԱՍՆԱԿՑՈՒԹԻԻՆ 0.95ֆր.:

ՏԷՄՈՆԻ ՄԷՋ.- 30 ՀՈԿՏ. ԿԻՐԱԿԷ, ԿԸ ԽՕՍԻ ԸՆԿ. **Ս. ՎՐԹԱՆԵԱՆ**

Թէյասեղան—խնջոյք

Սէն Լուի Հ. Ց. Դ. Պատանեկան եւ Կ. Խաչի Սանուհիներու Միութեանց կողմէ, 29 Հոկտ., Շաբաթ երեկոյ ժամը 8ին, Պ. Ֆ. Փիլոեանի սրճարանը, ի պատիւ Թաղլեն հայ զինուորցուներուն:

Թատերական ներկայացում

ՆԱԽԱՁԵՌՆՈՒԹԵԱՄԲ

Հ. Յ Դ. ՊԻՒԼՎԱՐ ՕՏՏՈՅԻ «ՎԱՌԱՄԵԱՆ» ԵՆԹԱԿՈՄԻՏԷԻ

30 Հոկտ., կիրակի կէսօրէ վերջ ժամը 2ին

«Պար Էնթէրնասիոնալի» սրահին մէջ

Հ. Ց. Դ. «Ազամեան» թատերախումբը իր անդամներուն դիմաւորական ծառայութեան մեկնումին առթիւ

ԿԸ ՆԵՐԿԱՅԱՑՆԷ **ՍԱՐԱՓՕ**

Մուտք՝ 4 ֆրանք, փոքրերուն համար 1 ֆրանք

Ներկայացո մէն յետոյ խնջոյք զինուորներու համար

Թատերական—դասախօսական

Ֆ. Կ. ԽԱՉԻ ԼԻԼԼ-ՓՈՒԷ ՍԷՆ ԺԷՌՎԻԻ Ս.ՃԻՒՂԻՆ ԿՈՂՄԷ

30 Հոկտեմբեր, կիրակի ժամը 3—7 դպրոցի սրահին մէջ

15 Rue des Bruyères, մէթրօ Porte des Lilas

ԿԸ ԴԱՍԱԽՕՍԷ Պ. ԼԵՒՈՆ ՋՈՐՄԻՍԵԱՆ

Երգ, արտասանութիւն եւ նուագ

Մուտք 3 ֆրանք. փոքրերուն 2 ֆրանք

ՓԱՐԻԶԻ ՀԱՅ ԵՐԻՏԱՍԱՐԴԱՑ ՕԳՈՒՄԲԻ

«Հիմնարկութեան հինգամեակի» տարեկան բացման հանդէսը տեղի պիտի ունենայ երկուշաբթի 31 Հոկտեմբեր, երեկոյեան ժամը 8·30ին, 26, Ավընիւ տը Թօֆիօ:

Գեղարուեստական բաժին Մուտք (մէկ միասին) 5 ֆր.

ՓԱՐԻԶԻ ՀԱՅ ԵՐԻՏԱՍԱՐԴԱՑ ՄԻՈՒԹԻՒՆ

Յառաջիկայ դասախօսութիւնը տեղի կ'ունենայ 2 Նոյեմբեր, Շաբաթ երեկոյթի իրիկուն ժամը ճիշդ 21ին, Միութեան կեդրոնատեղին 8 Ռիւ Պօսիէ, Փարիզ: Կը դասախօսէ Հ. Բ. Ը. Միութեան Ընդհ. Ժողովի Ամերիկայի պատուիրակ՝

Պ. ՎԱՀԱՆ ՔԻՒՐՔՃԵԱՆ

Նիւթ՝ «Ամերիկահայ կրտսերաց լիտըրները»:

Ողջերի եւ մեռելոց Մարսէյլի մէջ

ԿԱԶՄԱԿԵՐՊՈՒԱԾ ԲԱԼՈՒՑԻ ՀԱՅՐ. ԵՒ ՎԵՐԱՇԻՆԱՑ ՄԻՈՒԹԵԱՆՑ

Ի պատիւ Բալուցի զինուորագրեալներու որոնք ծառայութեան պիտի մտնեն Նոյեմբերի սկիզբը:

Տեղի կ'ունենայ հոկտեմբեր 29, շաբաթ երեկոյ ժամը 8·30ին, բիւ Լ'Էքլիփս, Շահրիկեան սրահին մէջ:

Գեղարուեստական բաժին Մուտք 3 ֆրանք

ԵԴՈՒԱՐԴ ԳԱԼՓԱՔՃԵԱՆ

ԴՐԱՄԱՏՈՒՀ. **48 rue de la République, Marseille**

Tél. Colbert 74—51, 47—??

դուռ գործունէութեան փոփոխութիւն. Ջէքթր կը պատրաստէ ամէն երկրի դրամներ: Որ գնեք եւ որ ծախէք ասի դրամներ

ՀՈՒ ՊԱՅՄԱՆՆԵՐ

ՄՇԱԿՈՅԹԻ ՕՐ»Ը ՄԱՐՍԷՅԼԻ ՄԷՋ

ԿԱԶՄԱԿԵՐՊՈՒԱԾ ՀԱՅ ՄՇԱԿՈՒԹԱՅԻՆ ՄԻՈՒԹԵԱՆ ԿՈՂՄԷ

30 Հոկտեմբեր, կիրակի երեկոյեան ժամը 8.30ին

ՓՕԼԻԶԻ ՍՐԱՀԻՆ ՄԷՋ. ՊՈՒԼՎԱՐ ՏԻՒԿՕՄԻ

ԿԸ ՆԱԽԱԳԱՀԷ ԱՌԱՋՆ. ՓՈԽԱՆՈՐԴ ԶԳՕՆ ՎՐԴ. ՏԷՐ ՅԱԿՈԲԵԱՆ

ԿԸ ԽՕՍԻՆ Պ. Պ. **Ը. ՄՐՈՒԱՔԵԱՆ, Մ. ԿԻՒՐՃԵԱՆ**

ԵՒ **ՓԱՅԼԱԿ ՍԱՆՍՈՍԵԱՆ**

Գեղարուեստական խնամեալ բաժինին իրենց մասնակցութիւնը կը բերեն Օր. Հ. Գըմպըլեան, Պ. Պ. Յ. Քիւրքճեան, Ս. Զէօրէճեան, Ե. Փափազեան, Վ. Տէր Վարդանեան, Կ. Թիւթելեան, Կ. Փոլատեան, Տ. Թադոյեան եւ օտար արուեստագէտ նուագողներ: Օր. Պ. Վարդերեսեան (ջութակ), Պ. Հ. Համբարձումեան (երգ): Փոքրերու մուտքը արդիլուած է:

Ծախսերու մասնակցութիւն 6 ֆրանք:

Կիրակի առաւօտ Փրատոյի Մայր եկեղեցիին մէջ հոգեհանգիստ յատուկ արարողութիւն, հայ մշակոյթի ծառայողներու յիշատակին: Եկեղեցական արարողութիւնէն յետոյ այց Մ. Նարպեանի եւ Մ. Վարանդեանի դամբարանները: Փափաքողները կրնան մասնակցիլ:

ՄՇԱԿՈՒԹԻ ՕՐ»Ը ՇԱՎԻԼԻ ՄԷՋ

ՀԱՄԱԶԳԱՅԻՆԻ ՄԱՍՆԱՃԻՒՂԻՆ ԿՈՂՄԷ

30 Հոկտ., կիրակի ժամը 3.30ին տեղւոյն դպրոցի սրահին մէջ

ԿԸ ՆԱԽԱԳԱՀԷ Պ. Դ. ՏԷՐ ԳԱԼՈՒՍՏԵԱՆ

ԿԸ ԽՕՍԻ Պ. Հ. ՋԱՐԴԱՐԵԱՆ

Գեղարուեստական բաժին տեղւոյն «Րաֆֆի» երգչախումբին կողմէ

Մուտքը ազատ է

ՕԳՏՈՒԵՑԵՔ ԱՒՒԹԷՆ

Զինուորագրութեան պատճառով ծախու է լուսանկարչատուն (քաղաքին կեդրոնը), 33 Rue d'Alx, Մարսէյլ, արդիական բոլոր յարմարութիւններով: Տանուքին վրայ յարկաբաժին, պայլ 9 սենի վարձք՝ տարեկան 4000 ֆրանք: Մանրամասնութեանց համար դիմել վերի հասցէին: Մատչելի պայմաններ:

Բացուած է ՌԱՖՖԻ ճաշարանի աշխատասիրի նուագի շրջանը

Ամէն երեկոյ ժամը 7էն մինչեւ կէս գիշեր հայ ընտիր նուագածուներու՝ էֆմանչիստ ՅՈՎՀԱՆՆԷՍ եւ ուտի ՀԱՅԿ կողմէ:

ՌԱՖՖԻ ճաշարանը յայտնի է բոլորին հայկական եւ եւրոպական իր հարուստ ճաշացուցակով եւ իր հանրածանօթ կովկասեան չաշլիկով:

Տէր եւ տնօրէն Մ. Գ. ՄԻՐՃԱՆԵԱՆ

8 Rue de Maubeuge, Paris (9), Metro: Cadet, Le Peletier et N. D. de Lorette:

ՐԱՓԸ ՏԻՒԶ

Ջուտ խաղողէ քաշուած եւ անիսոնով պատրաստուած հայկական օղի է ՐԱՓԸ ՏԻՒԶ: Ջուտ արուեստական օղիներէ աւելի ձեր ստամոքսը կ'ապրեցնէ գիշերները լաւ կը խմէք եւ կը վնասէ ձեր առողջութեան: Խմեցէք միայն ՐԱՓԸ ՏԻՒԶ որուն անհրաժեշտ կազդուրիչ եւ պիտանի յատկութիւնները ճանչցած են ամբողջ աշխարհ:

Dalakupeian 8 Rue Sulliman Dépôt: 7 Rue de la Paix, Marseille. Tél. Dragon 70—89

"ՇԻՐԱԿ"

Աբեւելքի վրակ իսկական օղին է: Ընդունական: Անմրցելի ախորժակաբեր, պատրաստուած զուտ չամիչի ձիւեղով Հայ աւանդական սեպհական գործ:

PHÉNIX
anis distillé
Agent General: Mr Albert Bacri

ՐԱՓՒ ՓԷՆԻՔՍ
19, rue Turbigo PARIS 2e Tel: Cent: 83-17.

AGENCES: ԳՈՐԾԱԿԱԼՆԵՐ

LYON: ԼԻՈՆ — M. Francis COTTON, 68 Avenue Galline; à Villeurbanne, près Lyon. Téléph. Lalande 64-10.

MARSEILLE, ՄԱՐՍԵԼ — M. SIMONDI, 17 Allées des Primevères, à Marseille.

Le Gérant: H. STEPHAN
17 Rue Dezeimeris PARIS (19) — ՏԵՐ (ՀԱՅԱՍՏԱՆ)

ՋԱՆԱՁԱՆ ԼՈՒՐԵՐ ՔԱՆԻ ՍԸ ՏՈՂՈՎ

Է՛ննիւրիի ֆրանսական դեսպան նշանակուելու համար, թըրքական կառավարութիւնը իր հաւանութիւնը տուաւ Մասիլլիի մասին:

ԱՆԳԼԻՈՑ ծովային նախարար նշանակուեցաւ Լորտ Սթէնհոփ:

ԱՄԵՐԻԿԵԱՆ կառավարութիւնը խիստ բողոքագիր մը ղրկեց ճափոնի կառավարութեան՝ մեղադրելով որ այս վերջինը անտեսած է ամերիկեան շահերը Զինաստանի մէջ:

ՆԱԽԱԳԱՀ Ռուզվելթ նոր ճառով մը կը դատապարտէ սաբսաւթի քաղաքականութիւնը, աւելցնելով որ սարսափով շահուածը այնքան տեւական չէ, որքան սուրով շահուածը:

ՊԱՂԵՍՏԻՆԻ մէջ անգլիացի զինուորները սպաննեցին արաբ ապստամբներու վարիչներէն մին, որ յեղափոխական կեանքի մէջ մանելէ առաջ գրած է ռազմաշունչ բանաստեղծութիւններ:

ՁԵՆԻԱ, Հունգարիոյ հետ իր վէճին առթիւ, իրաւարար առաջարկած էր Գերմանիան եւ Իտալիան, -- հունգարական կառավարութիւնը կը պատասխանէ թէ իրաւարարութիւնը կ'ընդունի սլովաքեան սահմանները գծելու մասին, բայց կը մերժէ Ռութենիոյ հարցին համար որ եւ է իրաւարարութիւն:

ԱՌԱՋԻՆ ՁԻՒՆԴ տեղագ ծուրայի լեռնաշխարհին մէջ, հարաւ-արեւելեան Ֆրանսայի սահմանամերձ նահանգը:

ԻՏԱԼԱՑԻ տասը հազար կամաւորներու վերադարձին վրայ, անգլիական կառավարութիւնը իր դեսպանին միջոցաւ յայտարարեց թէ 15 նոյեմբերին պատրաստ է գործադրելու անգլեւիտալական համաձայնութիւնը, կնքուած 16 ապրիլին:

ՅԱՌԱՋ

ՕՐԱԹԵՐԹ, ԱԶԳԱՑԻՆ, ՀԱՎԱՏԱՓԱԿԱՆ, ՓՐԱՆԿԱՆ

LE PREMIER QUOTIDIEN ARMENIEN EN EUROPE

HARATCH

(Fondé en 1925) :-: R. C. Seine 276.286

Directeur et Propriétaire : SCH. MISSAKIAN
Rédaction et Administration
ԽՄԲԱԳՐՈՒԹԻՒՆ ԵՒ ՎԱՐՉՈՒԹԻՒՆ
17, Rue Damesme, PARIS (13e)

Téléphone : Glacière 15 - 70
Chèque Postal Paris 1678 - 63
(ԵՐԹԵԻԿԻ ՀԱՄԱՐ՝ Métro : TOLBIAC)

ԲԱԺԱՆՈՐԴԱԳՐՈՒԹԵԱՆ ՊԱՅՄԱՆՆԵՐ ·—

	ՏԱՐԵԿԱՆ ՎԵՑԱՄՍԵԱՑ	ԵՒԱՄՍԵԱՑ	
Թրանսա եւ Գաղութներ	150 ֆրանք	75 ֆրանք	40 ֆր·
Անգլիա եւ Խաչքա	285 ֆրանք	140 ֆրանք	
Ուրիշ երկիրներ	285 ֆրանք	110 ֆրանք	

ԿԻՐԱԿ
30
ՀՈԿՏԵՄԲԵՐ
DIMANCHE
30 Octobre
1938

ՅԴ ՏԱՐԻ — 14e Année No. 3874

Խմբագիր՝ ՇԱՒԱՐՇ ՄԻՍԱԿԵԱՆ

ԳԻՆ 50 ՍԱՆԹԻՄ

ԵՐԿՈՒ ԽՕՍՔ

ՄԵՐ ՊԱՏՄՈՒԹԵԱՆ ՈՒՂԻՒՎ...

— oo —

« Դաշնակցութեան Օր »··· : Այսինքն,— ոգեկոչումը խռովքի մը որ տարերային կերպով յանկարծ յայտնուեցաւ մեր պատմական մեծ ժառանգութեան հորիզոնին վրայ : Սպմնատուրեցաւ արցունքով ու չաղախուեցաւ արիւնով : «Մարմնացաւ կատարեալ պէս»: Կրակէ երիվարներուն վրայէն քալեց : Ու իր ոտքերը խառնեց հայրենի լեռնակատարներու սառնաշունչ քամիի սուլումին···

Կէս դարու փոթորկոտ կեանք մը, որ բազմերանգ համադրութիւնը եղաւ փառքերու եւ ողբերգութեանց :

Պրոնզէ կամք ու պողպատեայ չիզ պէտք է՝ կարենալ մատերելու համար զոհերու անթիւ չարանը, զոր Դաշնակցութիւնը ողջակիզեց Իտալիի խորանին առջեւ,— մէկ առ մէկ կամ խումբ առ խումբ,— սկսած իր հիմնադիրէն կամ ամպրոպածին հերոսներէն մինչեւ իր անանուն ֆէտայիները ···

Դժնդակ բան է հաշուեհարդարը փորձել մեր ընծայած զոհերուն ու ձեռք բերուած արդիւնքին :

Հայաստա՞ն ··· : Ո՛չ : « Ճակատագիրը» դեռ կը չարունակէ հեգնել ու արորել մեզ,— «Խորհրդային Հայաստան» ···

Պատա՞ռ մը հող, որ հազիւ թէ մէկ մասնիկն է մեր պատմական ու տարածո՛ւն հայրենիքին : Ու, միանգամայն, մէկ մասնի՛կը «ռուսական մեծ հայրենիքին »:

Գիտե՛ք , դառ՛ն է այս ճշմարտութիւնը : Արդէն կիսով ըսինք զայն, զանց առնելով Մոսկուայէն Երեւան՝ «գլուխի ու պոչի» իրողութիւնը,— ոչ միայն աշխարհագրականօրէն, այլեւ՝ վարչական տեսակէտէ ···

Քննադատութիւն չէ որ կ'ընենք : Ողբերգութիւնը այնքան մեծ է, որ անհնարին է այդ տրամապրութեամբ զրուիլ ըլլալ : Բայց, թոյլ տուէք յիշեցնել նաեւ ուրիշ կէտ մը : Իրրեւ թէ ողջերուն հայրենիք ըլլալու կոչուած այդ ափ մը հող չէ նոյնիսկ գերեզմանն ըլլալու բոլոր անոնց, որոնք ինկան՝ նայն այդ Հայրենիքին երազանքը հիւսելով՝ իրենց արեան թելերով , արցունքի կաթիլներով ու բոցէ նայուածքներով···

×

Կ'ուզէինք «աւուր պատշաճի» մեր խօսքը ըսել, բայց ակամայ հակեցանք խռովայոյզ անցեալի մը ու անմխիթարական ներկայի մը վրայ :

Քաղաքական ու մանաւանդ յեղափոխական կեանքը զգացումներու չի հանդուրժեր, սակայն: Ոչ ալ կը ներէ վհատութեանց: Կեանքը իր պարտադրութիւնը ունի, ու կը տիպէ որ այսօրուան փոքրիկ պրիմատին մէջէն նայինք վաղուան:

Ինչպէ՞ս պիտի յայտնուի այդ Վաղը : Ի՞նչ անակնկալներով : Կամ ի՞նչ պայմաններու մէջ : Ե՞րբ ···

Ու ի՞նչ ունինք հակադրելիք այդ անսասդ Գալիքին, որ կըրնայ յանկարծ ցցուիլ մեր առջեւ՝ մէկ արշալոյսէն միւսը :

« Դաշնակցութեան Օր »ուան ոճնակատարութիւնը՝ փնտրտուքն է այն միջոցներուն, որոնցմով կոչուած ենք դիմագրաւելու այդ Վաղը :

Պատրանքներ չենք անուցաներ : Աւելին, — կ'ուզենք իրապաշտ ըլլալ ու կարելին նախընտրել ցանկալիէն :

Բայց, որպէսզի այդ կարելին իրականութիւն դառնայ, Դաշնակցութիւնը իր հիմնական առաջադրութիւններէն մին է ըրած ուժերու կեդրոնացում մը : «Մենք տակաւ ենք», պիտի առարկուի, թերեւս : Երբեք չունինք այն միամտութիւնը թէ կրնանք վերջօր ուժ մը մէջտեղ դնել : Բայց, վճռապէս կը վանենք նաեւ բոլորովին անուժ եղած ըլլալու քայքայիչ ուվանդաւորմամածութիւնը : Ցիսնամեակ մը առաջ աւելի տկար էինք՝ քանի հիմա : Վասնզի, ուժի ըմբռնումը չունէինք : Ոչ ալ՝ գիտակցութիւնը՝ անոր դերին : Այսօր ըմբռնած ենք թէ առանց ուժի ոչինչ կարելի է ունենալ : Տիրանալ կամ խլել, եւ ոչ թէ ակնկալել : Ուրեմն, Դաշնակցութիւնը ամբողջն կառչած է այն սկզբունքին թէ պէտք է կեդրոնացնել ու հաւաքել այն ուժերը որոնք հայ ժողովուրդին մէջ կան : Հայութեա՛ն ուժը,— որ մեզ աւելի ուժեղ պիտի դարձնէ քան որ ենք հիմա ···

Ուժ մը, սակայն, որ կազմակերպուած ըլլայ : Ըլլայ տրամադիր : Միասիրտ ու պատրաստ : Եւ ուժ մը որ մտովին ու հոգեւին կանգնած ըլլայ մեր պատմութեան շառաւիղին վրայ :

Մեր վերածնունդը սկսաւ «սահմանադրութեամբ»: Գմբէթի տակ ու վեղարի ներքեւ : Ցետոյ սուսյաւ «ազգային» բնոյթ : Նոյնիսկ այն չորհանին, երբ «Կարկուտ տեղայ Մանասորայ դաշտումը»: Կամ՝ «Զայն մը հնչեց Էրզրումի Հայոց լեռներէն»···

1918ին էր միայն որ քաղաքական պատմուճան հագաւ ան : Հանրապետական ըլլայ թէ Խորհրդային՝ Հայաստանո՛վ մը տոգորուող հայ ժողովուրդը հայրենիքի զգացողութիւնը ունի այլեւս :

Դաշնակցութեան երրորդ առաջադրութիւնն է այդ զգացողութիւնը դարձնել առողջ մտածողութիւն մը, որ քալէ մեր ժողովուրդի պատմութեան տրամաբանութեան ճամբէն :

—« Չփոչին զոր կոխեան ա՛սա, դիւցազունք կոխեցին »···

Այս ոգին կը հակադրենք մենք զեղակերտո՛ղ Բագրատունիներուն, որոնցմէ ուրիշ բան չէր կրնար մնալ քան քարաչէն արձանը փաթթոցաւոր Գագիկին ···

Աւարայր, Դաւին, նոյնիսկ Տաւրոսեան փոքրիկ փառքին կործանումը երբեք արգելք չեզան, որ դեռ դար մը առաջ եւս «Ամէնայն Հայոց կաթողիկոս» մը ռուսական եւ պարսկական բանակներուն միջեւ հայկական դիմակալ բազմութիւն մը չարժման մէջ դնէ՝ քայած ըլլալու համար մեր պատմութեան տրամաբանութեան ուղին ···

Աշխարհակեցին՝ իր խոր յուսախաբութեամբ, ինչպէս նաեւ

ՎԵՐՋԻՆ ԺԱՄ

ԱՆՀԱՄԱՁԱՅՆՈՒԹԻՒՆ ՏԱԼԱՏԻԷ ԵՒ ԷՌԻՈՅԻ ՄԻՋԵՒ

— oo —

Վարչապետը անյողդողի հակառակորդ համայնավարներուն

— oo —

Տալատիէ ճառը, զոր տուինք երէկ բաւական ընդարձակ, որոշ դժգոհութիւն պատճառեց նաեւ արմատականներու այն թեւին, որ կը փափաքի պահպանել համայնավարներու հետ գործակցութիւնը, ինչպէս եւ անոնց որոնք կառչած կը մնան «հաւաքական ապահովութեան» սկզբունքին ու ժընեւի ազդժողովին, եւ մանաւանդ Էռիոյ, որ պաշտպանն է այս վերջին տեսակէտին:

Տալատիէ բեմէն հազիւ թէ վար իջաւ, Էռիօ մօտեցաւ վարչապետին եւ մեկուսի կարճ խօսակցութիւն մը ունեցաւ հետը: Այդ ընդունելութիւնը ուշադրութիւնը ուղղուած էր երկու խօսակիցներուն: Շատեր նկատած էին որ Էռիօ հազիւ մէկ կամ երկու անգամ ծափահարած էր Տալատիէն բեմի վրայ: Իրազեկները կը պնդեն թէ Էռիօ, մեկուսի խօսակցութեան ընթացքին, կը հարցնէ Տալատիէի. «Մինչեւ ո՞ւր կ'ուզես տանիլ»:— « Մինչեւ հոն ուր ցոյց կուտան ժողովականները իրենց համակրական ցոյցերով»:

Քիչ վերջ կը պատրաստուին բանաձեւները: Էմէ Պէրթօ առաջարկեց վստահութիւն յայտնել վարչապետին առանց վերապահութեան, յանձնարարելով շարունակել Միւնիխի քաղաքականութիւնը: Տէլպոս առաջարկեց որ խնայուի ռուսեւֆրանսական դիմումին, ինչպէս եւ Ժոզ. Ճակատին, առանց հոգ ընելու սակայն որ համայնավարները կրնան բաժնուիլ: Տալատիէ պատասխանեց թէ համայնավարները արդէն խզած են իրենց կապը՝ մերժելով քուէարկել ի նպաստ կառավարութեան, խորհրդարանին մէջ :

Ալպէր Պայեէ յայտարարեց թէ եթովպիան ինկաւ, Սպանիան Ֆրանքոյի յանձնուեցաւ, Չեխոսլովաքիան կոտորակուեցաւ,— վերջ դնելու համար այս նահանջներուն՝ առաջարկեց վերադառնալ Ազգերու Դաշնակցութիւնը զօրացնելու քաղաքականութեան:

Տալատիէ պահանջեց քուէի դնել բանաձեւերը: Գրեթէ միաձայնութեամբ ընդունուեցաւ Էմէ Պէրթօյի բանաձեւը: Այդ պահուն Ալպէր Պայեէ առաջարկեց դէթ ընդունուած բանաձեւին մէջ անցընել փոքրիկ պարբերութիւն մը , միտքերը խաղաղեցնելու համար այն մասին թէ Ֆրանսա հաւատարիմ կը մնայ Ազգերու Դաշնակցութեան: Տալատիէ ուռքի ցատկեց եւ ըսաւ թէ չի սիրեր խարդախ ձեւերը, Ալպէր Պայեէի բանաձեւը դէմ է կառավարութեան քաղաքականութեան, այնպէս որ կարելի չէ միացնել: Այս առթիւ վարչապետը դարձեալ յարձակեցաւ համայնավարներուն վրայ, որոնք զինք կ'անուանէին մանկլաւիկ Հիթլերի եւ միջազգային դրամատիրութեան: Աւելցուց թէ դէմ է կեղծիքի, հաշտ երթալու նպատակով չի կրնար աչք գոցել որ համայնավարները արմատականներու ժողովատեղին դրան առջեւ ցրուեն կոչեր, հրաւիրելով բանուորները, որ չաշխատին չաբաթական 40 ժամէն աւելի: Քանի մը օրէն պիտի խմանաք, ըսաւ, թէ ինչ միջոցներ ձեռք առաջ է կառավարութիւնը, որպէսզի բարձրացուի երկրին արտադրութիւնը, հաւասարակշռուի առեւտուրի անհաւասարութիւնը: Կամ վրատհութիւն կուտաք, կամ չէք տար :

Բեմ բարձրացաւ Ալպէր Սարօ, որու լռութիւնը առեղծուածային կը համարուէր մինչեւ այդ պահը: Սարօ յայտարարեց թէ պէտք է ուժ տալ կառավարութեան, վստահութիւն յայտնել անվերապահ, որպէսզի կարենայ քալարար դիմագրաւել քաղաքական վտանգաւոր կացութեան պարտադրած դժուարութեանց :

Այդ պահուն դարձեալ ուռքի ելաւ Էռիօ: Պահանջեց որ վստահութեան բանաձեւին մէջ աւելցուի պարբերութիւն մը, ապահովութիւն տալու համար թէ Ֆրանսա հաւատարիմ պիտի մնայ Ազգերու Դաշնակցութեան, քանի որ արմատական կուսակցութեան համար աւանդութիւն մը դարձած է այդ սկզբունքը: Տալատիէ պատասխանեց թէ սրտով կապուած է այդ աւանդութեան, բայց, նկատի առնելով Գերմանիոյ եւ Իտալիոյ բռնած դիրքը, ինչպէս եւ վերջին դէպքերը, կը խնդրէր Էռիոյէն որ հրաժարի իր առաջարկէն հիմա՝ երբ Եւրոպայի քաղաքական կացութիւնը կը սպառնայ : Էռիօ ոտքի ելաւ եւ ուզեց հեռանալ ժողովասրահէն: Պէրթօ եռեւէն պոռաց· «Էռիօ կը մեկնի եւ կը պզտիկնայ»:— «Ո՛չ, պարոն, չեմ մեկնիր, հոս պիտի մնամ» պատասխանեց Էռիօ, եւ վերադարձաւ իր տեղը :

Վերջին քուէարկութեան ատեն Էռիօ ձեռքը վերցուց հաստատելու համար Տալատիէի վստահութեան հարցումը :

Տալատիէ ստացաւ 366 ձայն, 251 ձայնի դէմ եւ 109 ձեռնպահ : Ուրեմն, 115 ձայնի մեծամասնութիւն :

Ուրիշ տեղ մենք կը տեսնենք թէ ինչպէս Տալատիէ կրցաւ ձեռք ձգել այդ մեծամասնութիւնը, որ ինքնին հրաշք մըն է :

Ֆրանսական ներքին քաղաքականութեան մէջ ամենէն կարեւոր երեւոյթը Էռիոյի ետ դարձն է : Ան կրցաւ ետ դարձնել իր կուսակիցները, որոնք ուզեցին ձգել զինք եւ միանալ Պլում-Տորէզ-Տալատիէ եռեակին :

*Էռիոյի ետ դարձը կը նշանակէ նաեւ Ռատիքալ-Սոսիալիստական կուսակցութեան ետ դարձը դէպի աջ, դէպի կեդրոնական կուսակցութիւնները, որոնք ներկայացուցած են Ֆրանսայի քաղաքական կեանքին մէջ ամենէն կայուն տարրը

ՅԵՂԵՐԿ ԱՂՋԻԿ

ՀԱՅԿԱԿ ԲԱԼԱՍԱՆԻ · Բ·ԱՐԱՐՉ· Ա· ՀԱՄԲԱՐՁՈՒՄԻ

— Գնա՛, վերադա՛ր ետ։ Ինձ համար չկա՛ երբեք ուշ։ Ասա՛ որ ես այստեղ եմ։

Ծերունին, վերադառնալով ետ, ասաց.

— Ան ոչինչ կ՚ուզէ։ Ան միայն կ՚ուզէ որ դուն գաս։

Աղջիկը, որ ոտքի ելած էր, նորէն նստաւ։ Ծերունին ետ գնաց։

— Ես չեմ գար, ըսաւ աղջիկը։ Ես չեմ գար։ Ես ինծի համար ուրիշ ճամբայ մը ունիմ։

Ծերունին ետ դարձաւ։

— Ան չի գար, ըսաւ ան։ Ան ուրիշ ճամբայ մը ունի

ԴԱՇՆԱՑԻՐԵՆ
ՕՐՇԱՆՑ ԱՌԱՒՕՏ

ՀԱՅԿԱՏՅԱԳԻՈՍ ՑԱՑՈՒՑ
ՁՈՎՍՂՎԶ ՅՈՅՍՏՈՎՈՂ ՂՈՒՈՖԺԵԼ

— oo —

Ի մարդ ա՛ր տ

(Հ. Յ. Ն. ՏԱՆԵՆ ՊԵՆ)

— ·- —

Եթէ պիտի ըսեմ ինձի մէկ ան ի - մաստ կերպով, որ ես ալ ինչպէս ուրիշներ, ծնած եմ Պոլիս, ապրած եմ հոն, ինչպէս ուրիշներ, ու ինչպէս ուրիշներ, հոն ալ պիտի մեռնիմ, ուրեմն ես ալ ուրիշներու պէս Պոլսեցի եմ, ուրեմն ես ալ ուրիշներու պէս Պոլսեցի չեմ, ուրեմն ես ալ ուրիշներու պէս ոչ Պոլսեցի եմ ոչ ալ Պոլսեցի չեմ, ուրեմն ես ալ ուրիշներու պէս Պոլսեցի եմ ու

«Ա՛ՆՈՒՇ»Ը ԿԸ ՆԵՐԿԱՅԱՑՑՈՒԻ 27 ՆՈՅ. ԿԻՐԱԿԻ ՕՐ, Mutualitéի ՍՐԱՀԻՆ ՄԷՋ

«Սիրան—Կամիյատս» արգչախառնմբի կողմէ, անմոռանալի պատրաստութեամբ, կը ժառանգի սեւիզօնիլ մեծ նուագախումբ

դնակավարութեամբ ԱՐԱ ՊԱՐԹԵՒԵԱՆԻ

Տոմսերը կը ծախուին ՀՐԱՆՏ ՍԱՄՈՒԷԼԻ *մօտ, 51* Rue Mr, Le Prince

տասխանեց էտիս, ես չեմ պզտիկնար»: Եւ դուրս ելաւ սրահէն, առանց մարիկ ընելու ընկերներուս խնդրանքին :

Պահ մը դրոյց չբլեցաւ թէ էտիս պիտի ձգէ Մարսէյլն ալ , ու պիտի չմասնակցի այլեւս: Բայց յետոյ յայտարարուեցաւ թէ կէսօրէ վերջ (ուրբաթ) ճառ մը պիտի խօսի արմատականներու համագումարին մէջ: Միւս կողմէ հաշտարար ժողովականները կ'աշխատէին համոզել Տալատիէն որ քիչ մը կակուղցնէ իր լեզուն համայնավարներու մասին: Այդ առթիւ ընտրուեցաւ հինգ հոգինոց յանձնախումբ մը, որ պիտի պատրաստէր վերջնական բանաձեւը: Այդ հինգը բոլորն ալ համակիր են Տալատիէի քաղաքականութեան: Այս առթիւ Տալատիէ կրկին յայտարարեց թէ գալ շաբաթ հրապարակ պիտի դնէ հրովարտակ - օրէնքները համաձայն իր քաղաքական, բարոյական եւ տնտեսական ծրագիրներուն, —եթէ խորհրդարանը մերժէ վաւերացնել, պիտի դիմէ Ֆրանսայի ժողովուրդին :

Ու մինչ ամէն մարդ կը սպասէր կէսօրէ վերջ ժողովի բացումին, յանկարծ լուր տարածուեցաւ թէ հրդեհ ծագած է քաղաքին մէջ :

Կէսօրէ եաք յայտարարուած նիստը յետաձգուեցաւ :

Սուրիոյ եւ Ալեքսանդրէթի հարցը Ազգաժողովին առջեւ

— oo —

Հինգշաբթի կէսօրէ վերջ Ազգերու Դաշնակցութեան հոգաբարձութեանց յանձնաժողովը նիստ գումարելով քննութեան առաւ 1937ի տեղեկագիրը զոր պատրաստած էր Ֆրանսական կառավարութիւնը Սուրիոյ եւ Լիբանանի մասին:

Ֆրանսայի ներկայացուցիչը նախ յայտնեց, որ տեղեկագիրը պէտք է քննութեան առնուէր Յունիսին, բայց իր կառավարութիւնը յատկապէս խնդրած էր յետաձգել այդ քննութիւնը՝ նկատի առնելով որ, այդ չբլանին, վախեր կային թէ պիտի չվաւերացուին դաշնագիրները, միւս կողմէ հարկ կը տեսնուէր կարգ մը բարեփոխութիւններ կատարել դաշնագիրներուն մէջ ի նպաստ փոքրամասնութեանց, սակայն մինչեւ Յունիս տակաւին որոշ եզրակացութեան մը հասած չէին անոնք որ պաշտօն ունէին կատարել այդ բարեփոխութիւնները :

Այսօր նոյնը չէ կացութիւնը: Ներկայիս Փարիզ կը գտնուի Սուրիոյ վարչապետը, որու հետ չփման մէջ է Ֆրանսական կառավարութիւնը, այնպէս որ ապահովաբար պիտի հարթուին այն դժուարութիւնները , որոնք կը ծագին Սուրիոյ ընդդիմադիրներուն պահանջէն :

Ինչ ալ ըլլան այդ խոչընդոտները, աւելցուց Ֆրանսայի ներկայացուցիչը, կարելին պիտի փորձուի որ չուտով համաձայնութիւն գոյանայ այն քաղաքականութեան մասին, զոր կը չարունակէ Ֆրանսա աւելի քան տասը տարիէ ի վեր, հարեւան երկիրներու զարգացման եւ բարգաւաճման հետ հաշտընթաց :

Գալով Ալեքսանդրէթի հարցին, վէճը հարթուեցաւ՝ նկատի առնելով միջազգային պայմանները եւ ներկայացուած անհրաժեշտութիւնը :

Ընդհ. առումով, Սուրիոյ քաղաքական կեանքը կը գտնուի սպասողական վիճակի մէջ՝ յարաբերաբար Ֆրանքեւսուրիական դաշնագրին վաւերացման: Գալով Սուրիոյ եւ Լիբանանի յարաբերութեանց, բանակցութեան ընթացքէն կը հետեւի որ երկու երկիրները ցոյց կուտան մեկուսի քաղաքականութեան ոգի մը, անջատաբար հետապնդելով իրենց ազատութիւնը:

Սուրիոյ եւ Լիբանանի անտեսական կեանքին անցնելով՝ Ֆրանսայի ներկայացուցիչը գոհացուցիչ գտաւ :

ՋԱՆԱՁՈՆ ԼՈՒՐԵՐՔԱՆԻ ՍԸ ՏՈՂՈՎ

ԴՐԱՄԱՆԵՆԳ մը, էտման Պօժէ, քան տարեկան, իր երկու մեզապակիցներով ատոը եւ քան Ֆրանքոց կեղծ դրամներ կը քշէր Փարիզի բանուորական մէկ թաղին մէջ, առատօրէն մսխելով եւ մանրուքի վերածելով իր «հարստութիւնը»: Զերբակալուեցան բոլորն ալ , որոնք յայտարարեցին թէ մօտ մէկ ամիսէ իվեր Պէլվիլի թաղամասին մէջ ծախսած են աւելի քան հազար տասնոց եւ քաններոց :

ԾԱԽՈՒ Է

Սախտոդական մեկնումի պատճառաւ ծախու է ոսկերիչի եւ ժամագործի խանութ մը: Կեդրոն տեղ, երաշխաւորուած գործ: Դիւրամատչելի պայմաններ :

Դիմել Տիկին Սողիկեանի, 4 Rue des Dominicaines: Marseille:

ՀԱՅԵՐՈՒ ԹԱՄԱԴՐԱՎԱՅՐԸ

Ա՛րտաւոյ Ծ Լ Ո Ր Ի Ա

61, Rue Monsieur le Prince, Paris (6e)

Մէթրօ՝ Օտէօն եւ Սէն Միշէլ

Արեւելեան եւ եւրոպական խնամուած կերակուրներ :

“ ՇԻՐԱԿ ”

Արեւելքի սիրակ իսկական օղին է: Անզուգական, Անմրցելի, Անխարդախ: Առաջնակարգ զօրացուցիչ ախորժաբեր, պատրաստուած զուտ չամիչի հիւթով: Հայ աւանդական սեղանին զարդ:

«ՄՇԱԿՈՅԹԻ ՕՐ»Ը ՄԱՐՍԷՅԼԻ ՄԷՋ

ԿԱԶՄԱԿԵՐՊՈՒԱԾ ՀԱՅ ՄՇԱԿՈՒԹԱՅԻՆ ՄԻՈՒԹԵԱՆ ԿՈՂՄԷ

30 Հոկտեմբեր, կիրակի երեկոյեան ժամը 8.30ին

ՔՕԼԼԷՋԻ ՍՐԱՀԻՆ ՄԷՋ. ՊՈՒԼՎԱՐ ՏԻԿՕՄԻՔ

ԿԸ ՆԱԽԱԳԱՀԷ ԱՌԱՋՆ. ՓՈԽԱՆՈՐԴ ԶԳՕՆ ՎՐԴ. ՏԷՐ ՅԱԿՈԲԵԱՆ

ԿԸ ԽՕՍԻՆ Պ. Պ. **Շ. ՄԻՍԱՔԵԱՆ, Մ. ԿԻՒՐՃԵԱՆ**

ԵՒ **ՓԱՅԼԱԿ ՍԱՆԵՍԵԱՐ**

Գեղարուեստական խնամեալ բաժինն իրենց մասնակցութիւնը կը բերեն Օր. Հ. Գըմպըլեան, Պ. Պ. Յ. Քիւրքճեան, Ս. Զէօրէֆեան, Ե. Փափազեան, Վ. Տէր Վարդանեան, Կ. Թիւթէլեան, Կ. Փոլատեան, Տ. Թադոյեան եւ օտար արուեստագէտ նուագողներ: Օր. Պ. Վարդերեսեան (ջութակ), Պ. Հ. Համբարձումեան (երգ): Փոքրերու մուտքը արգիլուած է:

Մասնակցութիւն 6 ֆրանք :

Կիրակի առաւօտ Փրատոյի Մայր եկեղեցիին մէջ հոգեհանդիստի յատուկ արարողութիւն, հայ մշակոյթի ծառայողներու յիշատակին: Եկեղեցական արարողութիւնէն յետոյ այց Մ. Նուպարեանի եւ Մ. Վարանդեանի դամբարանները: Փափաքողներ կրնան մասնակցիլ :

«ՄՇԱԿՈՑԹԻ ՕՐ»Ը ՇԱՎԻԼԻ ՄԷՋ

ՀԱՄԱԶԳԱՅԻՆ ՄԱՍՆԱՃԻՒՂԻՆ ԿՈՂՄԷ

30 Հոկտ., կիրակի ժամը 3.30ին տեղւոյն դպրոցի սրահին մէջ

ԿԸ ՆԱԽԱԳԱՀԷ Պ. Դ. ՏԷՐ ԳԱԼՈՒՍՏԵԱՆ

ԿԸ ԽՕՍԻ Պ. Հ. ԶԱՐԴԱՐԵԱՆ

Գեղարուեստական բաժին տեղւոյն «Բաֆֆի» երգչախումբին կողմէ

Մուտքը ազատ է

Թիւրանի—դասախօսութիւն

Ֆ. Կ. ԽԱՉԻ ԼԻԼԻ-ՓՈՒԷ ՍԷՆ ԺԷՌՎԻՒ Ս.ՃԻՒՂԻՆ ԿՈՂՄԷ

30 Հոկտեմբեր, կիրակի ժամը 3—7 դպրոցի սրահին մէջ

15 Rue des Bruyères, մէթրօ Porte des Lilas

ԿԸ ԴԱՍԱԽՕՍԷ Պ. ԼԵՒՈՆ ԶՈՐՄԻՍԵԱՆ

Երգ, արտասանութիւն եւ նուագ

Մուտք 3 ֆրանք. փոքրերուն 2 ֆրանք

ՊԱՐԱՀԱՆԴԷՍ

Ֆ. Կ Խաչի Փարիզի Մասնաճիւղի Տարեկան պարահանդէսը 20 Նոյեմբեր, կիրակի օր: Կը խնդրուի նկատի ունենալ այդ թուականը եւ չհետաձգելը:

ՓՈՂՈՑԻ ՀԱՅ ԵՐԻՏԱՍԱՐԴԱՑ ԱԿՈՒՄԲԻ

«Հիմնարկութեան հինգամեակի» տարեկան բացման հանդէսը տեղի պիտի ունենայ երկուշաբթի 31 հոկտեմբեր, երեկոյեան ժամը 8·30ին, 26, Ավընիւ տը Թօֆիօ:

Գեղարուեստական բաժին Մուտք (թէյ միասին) 5 Ֆր.

ՓՈՂՈՑԻ ՀԱՅ ԵՐԻՏԱՍԱՐԴԱՑ ՄԻՈՒԹԻՒՆ

Յաւաքիկայ դասախօսութիւնը տեղի կ'ունենայ 2 Նոյեմբեր, Շաբթ. իրիկուն ժամը ճիշդ 21ին, Միութեան կեդրոնատեղին 8 Ռիւ Պօսիւէ, Փարիզ: Կը դասախօսէ Հ. Բ. Ը. Միութեան Ընդհ. ժողովի Ամերիկայի պատուիրակ՝

Պ. ՎԱՀԱՆ ՓԻՒՐՃԵԱՆ

Նիւթ՝ «Ամերիկահայ կրօսերաց լիտըրները»:

ՊԱՏԱՐԱԳ

Ի ԳԻՏՈՒԹԻՒՆ Շավիլի եւ Չրչակայից հայ բարեպաշտ ժողովուրդեան կը յանուագուի թէ՝ կիրակի, հոկտ. 30ին, Փարիզի առաջնորդական փոխանորդ Գեր. Տիրան վրդ. Ներսոյեան հանդիսաւոր պատարագ պիտի մատուցանէ եւ պիտի քարոզէ, տեղւոյն Ս. Գըրիգոր - Լուսաւորիչ մատրան մէջ :

Կը հրաւիրուի բարեպաշտ ժողովուրդը :

Երդեցողութիւնները պիտի կատարուին պէկավարութեամբ Պ. կարապետ Բադոսեանի եւ մասնակցութեամբ տեղւոյն պատրաստ երգիչներու: Սկիզբ ժամերկու - քեան 8.30, պատարագ 10.30 :

ԱՐՏԱՍՏ

ՓԱՐԻԶԱՀԱՅ ՔՆԱՐ երգչախումբի ընդհանուր փորձերը տեղի կ'ունենան, պէկավարութեամբ Պ. Նշան Սէրգոյեանի, ամէն Ուրբաթ երեկոյ ժամը 9-ին Salle Wacker-ի մէջ, 67—69 Rue de Douai, մէթրօ Place de Clichy: Տեղւոյն վրայ տեղի կ'ունենան նորերու արձանագրութիւնները:

ԿՈՐՈՒԶՈՒԻ

Պատուաւոր ընտանիքի մը մէջ ծառայելու համար կ'ուզուի սպասուհի մը: Քիչ մը ֆրանսերէն գիտնալը պայման է:

Դիմել Գ. Ծերիկեանի: 13 Rue des Dominicains: Marseille,

ՑԱՒԱԿՑՈՒԹԻՒՆ

Լասխոթայի Հ. Ց. Դ. «Մաժակ» խումբի բոլոր ընկերները իրենց խորին ցաւակցութիւնները կը յայտնեն ընկեր Լ. Թաշճեանի եւ բոլոր պարագաներուն իրենց վեհին գառնագէտ մահուան առթիւ որ տեղի ունեցաւ եւ բիւտասարդ հասակին մէջ: Նոյնպէս մեր խորին ցաւակցութիւնը իր ծնողքին եւ պարագաներուն:

ՇՆՈՐՀԱԿԱԼԻՔ

Այրի Տիկին Հայկանուշ Զրբաշեան, այրի Տիկին Ռուբինա Զրբաշեան եւ զաւակունք, Տէր եւ Տիկին Մկրտիչ Զրբաշեան եւ զաւակունք, Տէր եւ Տիկին Արմենուհի Զրբաշեան եւ զաւակունք, Պ. Ռուբէն Իսրայէլեան եւ զաւակունք, Տէր եւ Տիկին Արամ Իսրայէլեան եւ զաւակունք, Տէր եւ Տիկին Հայկ Գոթունեան եւ զաւակունք իրենց շնորհակալութիւնը կը յայտնեն ամէն անոնց որոնք անձամբ կամ գրաւոր ցաւակցութիւն յայտնեցին

ԹՈՎՄԱՍ ԶՐԲԱՇԵԱՆԻ

դառնագէտ մահուան առթիւ որ տեղի ունեցաւ Մարսէյլի մէջ Հոկտեմբեր 5ին :

Le Gérant : H. STEPHAN

Imprimerie A. DER (AGOPIAN)

17 Rue Dunkerque — PARIS (10)

ԳՐԱԿԱՆ ԴԱՍԱՎԱՐՈՒԹԻՒՆ

«ՏԱՏՐԱԳՈՄԻ ՀԱՐՄ»ԻՆ ՄԷՋ

ԿԱՏԱՐՈՒԱԾ ՍՊԱՆՈՒԹԵԱՆ ՀԱՄԱՐ

ԿԱԶՄԱԿԵՐՊՈՒԱԾ ՀԱՄԱԶԳԱՅԻՆ ՓԱՐԻԶԻ Մ.ՃԻՒՂԻՆ ԿՈՂՄԷ

Տեղի կ'ունենայ 3 Նոյեմբեր, Հինգշաբթի երեկոյ ժամը 8ին

8 Ռիւ Պօսիւէ, Փարիզ

ԿԸ ՆԱԽԱԳԱՀԷ ԻՐԱՒԱԳԷՑ **Պ. Հ. ԽՈՄՐՈՎԵԱՆ**

Թեր ու դէմ պաշտպանութիւնը պիտի ստանձնեն Պ. Վ. Իշ. ԽԱՆԵՅԱՆ եւ Տօքթ. Հ. ԶԱՐԴԱՐԵԱՆ.

Դատաւոր՝ Պ. Վ. ԵԱՐՃԱՆԵԱՆ, ընդհանուր դատախազ՝ Պ. Ա. ՀԱՆԸՄԵԱՆ:

Ժիւրիի անդամներ.— Տիկին ԲՈՒԴԱՂԵԱՆ, Տօքթ. ԱՍԼԱՆ, Տօքթ. ԹՈՐԳՈՄԵԱՆ, Պ. ԱԼԵՔԱՆԱՔ, Հայր ՍԱՀԱԿ ՏԷՐ ՄՈՎՍԷՍԵԱՆ, Տէր ԼԵՒՈՆ ՔՆՅ. ԱՍԼԱՆԵԱՆ, Օր. ԲԷԶԶԱԶԵԱՆ, Պ. Պ. Յ. ՉԱՎՐԻԵԱՆ եւ ՎԱԶԵԱՆ:

Հ. ՁԱՐԴԱՐԵԱՆ

ՎԻՐԱԲՈՑԱԾ - ԱՏԱՄՆԱԲՈՑԱԾ

44 Rue Dunkerque (ՄԷԶՐՕ ԿԱՌ ՏԻՒ ՆՈՒ)

Tél. Trudaine 42—69

Կ'ընդունի ամէն օր ժամը 14—20:

Աւաւտները ժամադրութեամբ:

ՏՕՔԹ. ՓԻԹԻԿԵԱՆ

63 Rue Damremont, metro Lamarek, Patis (18)

Կնոջական, միզասեռային եւ ընդհանուր հիւանդութիւններ:

Անդրմանիշակագոյն ճառագայթներ եւ էլեկտրաբուժութիւն:

Կ'ընդունի Երեքշաբթի, Հինգշաբթի եւ Շաբաթ օրերը ժամը 2—5, եւ ժամադրութեամբ:

Բացուած է ԲԱՖՖԻ ճաշարանի աշխատասիրի նուագի շրջանը

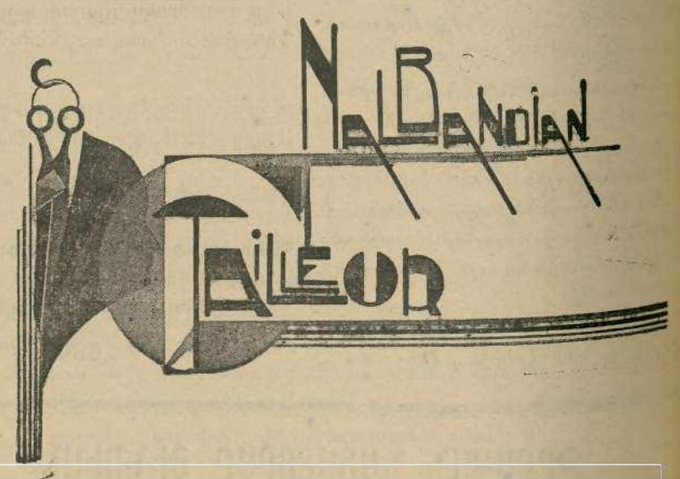
Ամէն երեկոյ ժամը 7էն մինչեւ կէս գիշեր հայ ընտիր նուագածուներու՝ էֆմանչիստ ՅՈՎՀԱՆՆԷՍ եւ ուտի ՀԱՅԿի կողմէ :

ՌԱՖՖԻ ճաշարանը յայտնի է բոլորին հայկական եւ եւրոպական իր հարուստ ճաշացուցակով եւ իր հանրածանօթ կովկասեան *շաշլիկով* :

Տէր եւ տնօրէն Մ. Գ. ՄԻՐԻՃԱՆԵԱՆ

8 Rue de Maubeuge, Paris 9e, Metro: Cadet, Le Peletier et N. D. de Lorette:

Hommes **Dames**

15, Bld. Bonne Nouvelle

Métro: Bonne Nouvelle Tél.: Gut 89-70

ՃԱՇԱՐԱՆ “ԲԵՐԱ”

ՏՆՕՐԷՆ՝ *ԵՐ. ՋԱՆԻԿ ՊԱԼԵՑԵԱՆ*

9 Rue Provence, Paris 9e. *(Առաջին յարկ)*

Մէթրօ **Le Peletier**

Արեւելեան եւ եւրոպական կերակուրներ՝ պատրաստուած անարատ իւղով:

ԲԱՔԸ ՏԻՒԶ

Զուտ խաղողէ քաղցած եւ անիսոնով պատրաստուած հայկական օղին է: *ԲԱՔԸ ՏԻՒԶ*, ձգտելով արուեստական օղիներէ ձեր ստամոքսը կ'ապրի գիշերները չուք կը խմէք եւ կը վնասէ ձեր առողջութեան: Խմեցէք միայն *ԲԱՔԸ ՏԻՒԶ* որուն անուշ, կազդուրիչ եւ պարարտացուցիչ ազդեցութիւնները ճանչցուած է:

Dalakupeian 8 Rue Sufflot, Marseille. Tél. Dragon 70—89.

Dépôt: 7 Rue de la Paix, Marseille. Tél. Dragon 70—89.